

ओम् नमः सिद्धे ॥ श्रीमत्तदेवै नमः श्रीहरियिजयसुरिगुरुभ्योनमः जयति जित सिद्धार्थः सिद्धार्थं जेतुं नमः श्रीमन्नमो विजयीः शत्रुपहृतश्चानमयधाः सुरेश्वरश्चसेव्यभा
 नाथः १ सर्वानुयोमसिद्धिं दद्यान् प्रबिद्धमहे महिमयध्वान् । प्रवचनफागमनिकापान् सूरीन् श्रीगन्धर्वकस्तिमुक्ताम् दयकातयुतिमलायजराणि विनागमरहस्य
 रसनिबद्धः । सशयताप जयोदति जयति स यत्सोऽत्र मलयगिरिः २ श्रीमद्गुरोर्विजयपदान्तरहस्यमोः सिद्धास्तथाभयरुणसमवासदीप्तिः । यो दु यम रज
 निजात मपास्तपाट प्रकाशयद्भरतभूनिगतं तनिस्रम् ४ दीपः सरवमय यय परानवेष्ट प्रोदीपयन् विशदयन् स्वपदं श्वभाभिः । गौरि गुरैरिह निदर्शित
 पूर्वसुरिः श्रीसुरिहरिभिजयो विजय गयोऽनुपयत् ७ भावाद्दशमोपि मनस्वादीरखा भवेत् । ते श्रीसकलपद्मरस्या जीयासु योवकोचनाः ६ जन्मभूमीयाविमयते
 हेष्टयाद्यानुसारतः । प्रसेयरजनन्धूया भावा वृत्ति विंचीपते ७ ॥ इह ताव द्विकटभयाटवीपर्यटनमपापवित्तशरीराद्यनेकदुःखादिंतेो देही अकाम
 निर्वेरायोक्तः सज्जातकनैसापय स्तकिहासया परनयद साकाद्व्यति सप्त परनपुरुपापयेवेन सम्यग् ज्ञानादिरजत्रयगोबरपरमपु
 रुषकारोवाजनीयम् सचे दृष्टायनताजावीयज्ञानजन्यः, तद्वाभोपदेशमूलक आसन्न परमः केवलासोकावशोक्तिलोकाशोकनिःकारखपरोपकारैकप्रवचय
 नूनयमानतीर्षकताऽङ्कनो पुरुषएव लघुपदेशव नखपरस्यविराविभि रद्वेयाङ्गादिशालेषु प्रपञ्चितः, तत्राङ्गा निहायश, उपाङ्गान्यपि अद्वैकदेशमप्य
 उपावि प्रायः प्रत्यङ्क मैक्षिकाया नावमग्रेव तत्राङ्गानि आचाराङ्गादीनि प्रतीकानि तेषा मुपाङ्गानि कनेछामूनि आचाराङ्गस्यी पपाविकं १ ध्रुवकुरद्वस्य
 राजप्रसीय २ स्वानाङ्गस्य श्रीशर्मिसमः ३ सप्तवायाङ्गकाप्रहापना ४ ममयत्या मूर्धप्रक्षसिः ५ आसार्थकैकाङ्गस्य जन्मभूमीपप्रक्षसिः ६ उपासकदशाङ्गस्य
 चन्द्रप्रक्षसिः ७ अन्तर्दृशाङ्गादीना दृष्टिवादपर्येकाना पञ्चानामप्यङ्गानां निरयावशिका सुतरकाभगतकल्पिकादिपञ्चवर्गोः पञ्चोपाङ्गानि तथादिष्टि अ
 स्तर्दृशाङ्गस्य कल्पिका ८ अन्तर्दृशोपपातिकस्याङ्गस्य कल्पमतशिका ९ प्रमथाकरखस्य पुप्यभूलिका १० यिपाकधुतस्य पुप्यभूलिका ११ दृष्टिवादस्य दृष्टि
 दशा १२ इति । अत्रचोपाङ्गकने सामाचार्योदी कधिज्ञेदोप्यनि अङ्गानां च मध्ये द्वेआद्यअङ्गे श्रीश्रीसाङ्गाचार्यविवृते स्तः श्रेयाणि नवाङ्गानि
 श्रीअनयदेवसूरिपादे विवृतानि सन्ति दृष्टिवादस्तु श्रीगौरिनिकाकात् पर्येषष्टैरगवशिसि अ इति न तद्विवरणयोगजनम् उपाङ्गानां च मध्ये प्रथम मु
 पाङ्ग श्रीअनयदेवसूरिभि विवृत राजः श्रीशार्दीनियद् श्रीसत्यनिरियादे विवृतानि पञ्चोपाङ्गमयी निरयावशिका च श्रीचन्द्रसूरिभि विवृताः, तत्र प्र

स्मृतोपाङ्गस्य त्रिभिः श्रीमत्सत्यगिरिकृताऽपि सप्रति कालदोषेण व्यतिष्ठन्ति । इदं गभीरार्थं न्याऽतिगहनं तेनामुयोगरचितं मुद्रितराजकीयकर्मनीयको
 गृह्णन्ति न त दूर्वापिनां इकापितिसिद्धिं सञ्जायत इति, करिपतार्थकृत्यधर्कस्य दुःसायसाद्युगऽपानसमानस्य सति विजयभासगन्धभायकपरमगुरु
 श्रीदीरविजयसूरीश्वरनिर्देशेन लोकाध्यक्षादयो प्रेषेदेवो भुङ्क्ते निव मया तदमुयोगः प्रारभ्यते स च तदुर्वा धर्मकथानुयोग उक्तशास्त्रादिकः न वि
 तानुयोगः । सूर्यऽष्टम्य दिक् । इत्यानुयोगः पूर्वोक्तिसमस्यादिकं च परमकरकालसाधारद्विद्याकांक्षा मिव भास्य मुत्सङ्गता साक्षात् मोक्षमार्गमूत्रमयानुपदेश
 गदितवाध्यत्वाद् गदितानुयोगेऽस्तमोचः । अन्वेष चरककालसाधारद्विद्याकांक्षा मिव भास्य मुत्सङ्गता साक्षात् मोक्षमार्गमूत्रमयानुपदेश
 त्वात् इति चेत् साक्षादुपदेशकत्वाभावेऽप्यित्युपकारिताया येषां च मयि त्रयाणां अनुयोगानां मुत्सङ्गत्वाविरोधात्, यथाचोक्तं चरकपञ्चविंशतिहोत्र
 पन्तं चरक कासिदिक्कना द्रोया । इति पदस्य कोटी दस्य चरकानु ३१ ॥ अत्रत्यास्या अत्रतत्वावतिदेशोक्तं सम्मत्पुत्र ग्रन्थयो दुर्गेष्टपद
 व्याख्याने आपरिसप्तानि अत्रत्याहति चङ्गे लोकोच्यः, चरकप्रतिपत्तिहेतु धर्मकथाऽनुयोगः काले गदितानुयोगे दीक्षादीनित्रयानि कोटयः शुद्धे गणि
 तसिद्धे प्रपद्ये कालेगदितानि प्रपद्यस्तत्त्वानि स्युः कालश्च, ज्योतिषाचारोक्तः स च चरकद्वीपादिषोषापीनगवस्य स्तेनाय कालापरपर्यायो गदितानु
 योग इति द्वये इत्यानुयोगे शुद्धेर्यामगुडि भवति कोटयः यर्मासिकापादिद्वयानां द्वादशानुयोगतः सिद्धौ सत्यां तदाकित्ये प्रतिपत्ते दर्शनशुद्धस्य च
 रकानुयोगोभवतीति । इह यद्यपि श्रीमत्सत्यगिरियादानां च परकटाद्येपपरिहारप्रसविप्रुवचनरचनाबालुर्धम्, च च तत्तद्विषयव्यपुस्तानिपुर्यं च शु
 याप्रवचः प्रतिभाविसम्बन्ध कृत्तनै तत्पूर्वपक्षोत्तरपरचरणास्तुशस्तत्वं च तादृक् सप्रदायरादित्यं च कटोरयव्यपयमकर्मव्यकर्मवत्त्वं क च सुयसा
 यमसित्वमिति न इति चेति सवितिविमेदेपि प्रवृत्तिरपि रामसिद्धी प्रवृत्ति रदो न इती चष्टतावृत्तिः कटोरिकठिन कुटलजनइष्टपह इत्युपहासपात्रताभा
 वकसतयाचन्द्रार्कचममग्राभुयमिणः भुगालस्येव तमालोचिती सन्दति,, तच्चापि लोहमालाविकीर्कानां लोहसारकडानां चन्द्रकारनेपुयोगेवेव न इ
 तापुयजेनमाय स्तस्यप्राचीनश्रीबानिगनादिवृत्तिनु वृष्टानामेव व्याख्यातवान् मेकञ्च भीक्षन मनुचिचिष्टय आस्वाक्यामरूप जेवेदं तथास्यामन् विधीयतइति
 नान्नीचिदोलेशोयोति सवेदुल्यनितिसाखपुसावना । तरपयानुयोगस्यकलादिद्वारपुरुषकतः पुनश्चिर्भवति यतश्च, तस्य कलकोगमगत शुभदायत्या

तदेवदारा । इत श्रयनिष्ठानिष्ठान पक्षवशादेवयथा इति ॥ १ ॥ तत्र प्रेक्षायतां प्रयुक्तये तस्यानुयोगस्य फल मयस्य याव्याम् अस्याया अस्य निष्कलस्यमा
कल्प्य श्यास्याताः कोतारय फलकशाखाभृमइय नाम पूर्वर्तेरिति ॥ तच्च द्विधा कर्त्तुं शोभय । एवैकमपि द्विधा अतस्तर परस्परप तत्र कर्त्तुं शोभन
द्वीपवमुद्रादिसव्यासपरिधाने ऽतिपरिक्लिप्तमितिकल्ये नस्पृष्टया यथासुभयसस्तरकात् स्यात्समः सुखेनैव विषयाभिप्रायमर्पेय्यामसमवाप्ति मेन्दनेयसा
मनुपुष्टय कोतुः पुनर्जम्बुद्वीपयतिपदार्थ परिधान पर परस्तु हयोरपि मुत्पवाप्तिः यदाह सर्वशोकोपदेशेन यः सत्त्वानामनुपुष्टम् ॥ करोतिदुःखतमा
मासत्राप्रोपविद्विद्यत १ तदा सम्यग्मात्रपरिधाना िरकामवतोभनाः क्रियासत्ताद्वयिग्रेण गच्छन्तिपरसाङ्गतिम् २१ तदा-योग सच्चोयाव्य
सो नपि ज्ञातेन फलव्यभिचार मनशङ्कमानाः प्रेक्षावतः प्रयत्नेन इति सदिषा कपायोपेयभावलक्षणो गुरुपयश्चमलसङ्घ तत्राद्यभक्त्यागुसारिणः प्रसि अमु
योगतपायो ऽर्थावगमविवोपेय सुच फलाभिधानादेवाभिहितः अस्या कौयलश्रद्धाभुसारिणः प्रसि सर्वेष्वप्यतोभगवताश्रद्धागम्यामिना जम्बुद्वीपप्रज्ञानिठ
का भूततो गच्छरैर्द्विशङ्कया मुपनिषद्वा ततोपि नक्षेपसामनुपुष्टाय सातिशययुक्तचारिभिः पद्मादृक्कादाकृत्य पूयगज्यपलयेनव्याप्रस्थापिता अमुमेव
सम्बन्ध समुविचिन्त्यभूत्रकृदुपोहानाथारयति अथवा शारतुः प्रामात्येशास्त्रमाभावर्यमिति आद्यव्यवशैवामाण्यय हायमपरसम्बन्धः धनिरूपय नदिपि
दितपरसत्त्वाः सत्त्वानुपुष्टैकप्रयुक्तिसक्तो मगव कोलानुपेयानुपयोगिमापन्ते भगवतामगादिति अथवा योगीश्वर क्तः प्रसक्तोपाद्भूद्वाने कोयसरइय
ज्यते । कपाद्रुस्याङ्गागेन्याइकतयाद्भुत्सुसर्गरेव्येनवनभाद्यवतदीयाद्भुत्स्याऽवसरः सयवास्यापीति तत्राऽवसरः मुनिका इमा गाथाः । तियरितयरिमाय
रचते आचारपक्षप्यनाभेनप्लपक्ष चतविसरस्यस्यसम सूअगहनसप्रगति १ दसकप्यव्यवहारा चवन्नपरखगदिरिकयस्वेव द्वाकससमादविय अनेनेअद्वया
सरस २ दसवासरसविवाहो एगारसयासगरसयवमेक कश्चित्तयविमावुमाई अन्नयकापचभापद्या ३ धारसवाधसरतहा अद्वयोयायाइपच अन्नयका तैरस
वासरसतहा अद्वयाव्युपाइयाचतरो ४ चतदसवाधसरसतहा आसीत्सिमाथवजिज्यायिति पञ्जरसवाधगरसस्य विठोपिसभायकतइय ५ कोलसयासाईपुय
युगुतापुद्दिपुनलचल चारकभावकमइसुविच भावकान्तेअयनिसग्गा ६ एगसूवासगरसस्य विठोयावदवालासअगं सपुकादीसयरिक्तो अखुयाईसस्यमुत
सोति ७ अत्रपन्थयलुक्कसूत्रेअसमपर्वोयस्यशाधोः अस्य अग्नवदानेऽथसरन्य प्रतिपादगतत् पठ्यागतयाकोतापर्वकपाद्भुत्सप्रदानेनसतदनन्तरसयसरः कार

यविशयेगुर्वाङ्गावशाद्वर्गगयि ततः कदुपागङ्गादस्य तद्वत्त्वरश्मिद्वयं योर्गविपक्षसामाज्यामपि अङ्गनयोर्गोद्वयमननरनेनोपाङ्गयोगो
द्वयस्य विपक्षमस्त्विति तदेव सुपाङ्गनयिमायः सकलस्य द्वीपवत्तिपदायां गुणसमाच्छाद्यं तस्य च सम्यग्ज्ञानद्वारा परमपदोपपत्तेन श्रेयोप्रसत्ता
अतो मा भूद्वयमिति तद्व्याख्याय सपदार्थोभयं यतः बहुविध्याय स्याद्वैतक्यसमसोवयारेष्टि येन द्वौ सोमश्च निष्टि सुखस्यासौ विपक्षति तच्च त्रि
विधं छादिमप्यावधानमेवात् तत्रादिमङ्गलकनो अरिहताकमित्यभिप्रायतया शास्त्रपर्ययसिमास्परेभ्यः मध्यमङ्गलक्याकसूत्रकत्वेन परममङ्गलस्य
रासमुप्यवर्तितं च तस्यैव विधेयं अथ च द्वितीयपि कारादिषु अथ च त्रिभुवनोत्सवमृतमिजलकस्याकसूत्रकत्वेन परममङ्गलस्य
भगवन्महावीरेर्मिहिलायकपरीयहत्यादिभिर्गमनसूत्रैर्भीमन्महावीरमात्रपुष्टमिति तस्यैव शिष्याप्रशिष्यादिवरपरयोऽप्यवर्तितं यैः । तस्मिन्सम्यग्ज्ञानकूप
त्वेन निर्भरार्थत्वात् अथवा बोधपत्रत्वस्य पुष्ट्यहतास्त्वत्तपत्ता इति निर्निहयाच्छेदोपसमुदाभिधानस्य इति विद्वत्तत्वात् इति परमरूपस्यास्त
कत्वात् अथ मेव सर्वोत्तमानामङ्गलमिहिलायकपरीयहत्यादिभिर्गमनसूत्रैर्भीमन्महावीरमात्रपुष्टमिति तस्यैव शिष्याप्रशिष्यादिवरपरयोऽप्यवर्तितं यैः । तस्मिन्सम्यग्ज्ञानकूप
त्वात् अत एव योपहासजनस्कारादेरपि नङ्गलत्वस्यात् तद्विलोकोपेक्षरूपस्य तादृशपुर्वोदीनाद्व्यनङ्गलस्य किन्तु भगवताभिप्रायेण प्रमुखात्ता नस्य वा तद्विषय
पक्षदर्शनपर्यन्तार्थानिर्भूतकतापातात् इहाकाशस्य फलादिभिरुपित तद्व्युत्पन्नस्य दृष्टत्वं तयोः कश्चित्पूर्वोदादिति च अपेदानां समुदायार्थे विरह्यते
तत्र स दुदायः सामान्यः शास्त्रेण प्रकीयपि वदन्तु पूर्वोदादिति अथ यवविनागनिरपेक्षतया शास्त्रजनतममेव प्रकटनीयं तच्च वदन्मात्रादिवत्तया
यैनामतोभवति तत्रैव सनुदायार्थपरिसमाप्तेः । ननुपलाश्यादिवदयवार्थनामतो विस्त्यादिवदर्थे व्युत्पन्नमततश्च प्रस्तुतेष्वङ्गद्वीपप्रकटनिरिति मात्राः काश्चिद्व्या
द्वयुच्यते अन्वधानुर्वर्तनापरमाभ्यामादतदेवाकाशमूलतपोपलब्धितो द्वौ पौनस्यद्वीपस्तस्य प्रकटनैव विनाः श्रेयस्वतीर्षिकसाधो नम्ययथावस्थितस्य रूपमिदं पक्ष
खेन च त्रिज्जापनयस्य ग्रन्थपट्टौ त्रिज्जापनयस्यः सत्तायात् साजम्बूद्वीपप्रकटनिरिति विस्त्यादिवदर्थे व्युत्पन्नमततश्च प्रस्तुतेष्वङ्गद्वीपप्रकटनिरिति मात्राः काश्चिद्व्या
वर्षवरात्कोषां च त्रिज्जापनयस्यः सत्तायात् साजम्बूद्वीपप्रकटनिरिति विस्त्यादिवदर्थे व्युत्पन्नमततश्च प्रस्तुतेष्वङ्गद्वीपप्रकटनिरिति मात्राः काश्चिद्व्या
अतयं तव चोऽङ्गद्वीपप्रकटनिरिति मात्राः काश्चिद्व्यादिवदर्थे व्युत्पन्नमततश्च प्रस्तुतेष्वङ्गद्वीपप्रकटनिरिति मात्राः काश्चिद्व्या

तथापि मलुताप्यमस्य महापुरस्के व वस्थारि अनुवीथ त्राचि मयानि उपक्रमो विदीधी अनुगभीषणस्य तत्रा मुयोजनसमुयोगः भूत्रत्यायेन एव
सम्भजन अथवा अनुक्रमोऽनुक्रमो वा योगो व्यापारः सुत्रस्याप्रतिपादकस्ती अनुयोग , आह्वय अनुजोअन भमुभुगो मुअरसखियसख कामभिहेराव
वावारीका कोनो को अनुक्रमो अनुक्रमो वति । यद्वा अयावेक्षया अयो लंघोः पद्याज्जासतयायाऽ मुगअयाप्यस्य पप्रभिधेये योनी व्यापार एतत् सभ्य
व्योवा अनुयोगो अनुयोगोवेति आह्वय अहवा जभरपठपोयययभा योवि सुअगकुससं सभिधये धायारो कोनो तेषं न संभ्यन्तेति । संसद्वारावी
यद्वाराचि प्रवेष्टुस्त्वानि अस्याध्ययनपुरस्कार्योपिगसोपाया इत्यर्थः पुरवृष्टान्वात्र पयोत्पकतद्वारक पुरसपुरस्केन कृतेकद्वारस्यति दुरधिगमकायोति
पतमेव स्यात् भुमुं नद्वारं तु प्रतिद्वारानुगत मुग्रापिगनं कायोभतिपतयेव एव अम्भूदोपप्रत्यध्ययनपुर सध्ययोधिगसोपायद्वार गम्यसगक्याचि
गममयति एकद्वारानुगतनयिव दुरधिगन सभमेवपुद्गोपागुत तुसुखापिगनं कायोभतिपतयेवस्या दृताः फलेगदिद्वारोपव्यासवति । तानिच द्वि
त्रिद्विद्विभेदानि कमेवमवकीति, तद्देवाः ६ भिरुक्तिरुक्तपक्रममुपक्रम इति भाषमापमः व्याचिख्यासितभाष्टस्य समीपानयमेन निनेपायसरमा
पक्ष उपक्रमतेवाऽनैम गुरुवाग्योगेनेरमुपक्रम इति करकसापनः उपक्रम्यतेऽस्मिन्नितिवा शिव्यममममायेसतीरमुपक्रमः इत्यधिकरणसाधनः उप
क्रम्यते ऽस्मादितिवा यितेयविसयादिरमुपक्रमः इत्यापादान साधनइति श्ययनिसेपख निसेव्यते ऽनेनास्मिन्नस्मादितिवा उपक्रममीसग्याचिख्यासित
श्राष्टस्वनामादिभिन्वसमनिस्ययैः निसेपोव्याधः स्थापनेतिपर्यायाः एव मनुगमममनुगम्यतेऽनेनास्मिन्नस्मादितिवा ऽनुगमः निक्षिप्तमूत्रस्या नुक्रम
सः परिक्रमेदो ऽपंअचममिति यावत् एवमयममीयतेऽनेनास्मिन्नस्मादितिवा मयः अतनघर्मात्सकव्ययलून एकागपरिक्रमेद एनेमयधर्मेण पुरस्कृतेन
वस्तु गीकारवस्तुधः १ उपक्रमद्विद्वारावाभिरव्याचे विप्रयोजन मित्युच्यते-गद्यनुपक्रान समीपीभूत निक्षिप्यते मया निक्षिप्तनामादिभिरयेतो
मनुम्यते नवायतोऽननुगतं मयैविषायते इतीदमेवअमप्रयोजन एव न दारुक्रमो यमेवतु निरये व्यहृजेनसमीवरस्य अनुगमम इ नाख्यं माखुय
गमोनमयविद्विद्योति ८ तदेव कस्मादीशुनाति साधनसममुयोगद्वारेदमखमपुरसर मिदमेया अध्ययनमुपिधिस्यते तयोपक्रमो द्विधा ऽतीतिक्रमः
श्राष्टीयव तत्राद्यः पोडा नामस्थापनाद्व्यवशेअकालसाधभेदात् साधनामस्थापनेसुप्रतीते द्रव्यापक्रमोद्विधा आगमतो मो आगमतद्व आगमतउपक्रम

शत्रुार्थस्य शाता तत्र चानुपपन्नोऽनुपयोगोऽङ्गनितिवचनात् भोगानमलविधिवोऽशरीरमध्यशरीरतद्व्यतिरिक्तत्वेनात् तत्र पदपक्षमशब्दपक्षस्य
 यदीदं जीवविप्रभुः चिद्विशिष्टावधारितगततदनुभूतभावत्वात् अशरीरद्वन्द्वोपपन्नो यस्तुः प्राप्तत्वेनेदानीं भुपक्षमशब्दार्थं सवबुध्यते अथवा अक्षरपक्षाय
 स्मां नोरस्यते च भाविभावनिवृत्तत्वात् मध्यशरीरद्वन्द्वोपपन्नः अशरीरमध्यशरीरव्यतिरिक्तविधिवः सचित्तचित्तमिदमेवात् तत्र सचित्तद्वन्द्वोपपन्न
 मोद्विपद्यत्तुः यदाऽप्यादोषादिनेद्विचिद्विधिवः पुनरेवेकोद्वि विधिवः परिकर्मेद्विचिद्वि विनाशेन तत्रा मल्लितैर्द्वन्द्वगुण विधेवापादनं परिकर्मे त
 स्मिन् परिकर्मेव सचित्तद्विपद्यद्वन्द्वोपपन्नो यथा अनुव्याहर्तव्येस्वल्पमनुव्याहिकारः सचित्तचतुःप्यद्वन्द्वोपपन्नो यथा इत्स्यादीनांविद्याद्यापाद
 नं सचित्तपद्यद्वन्द्वोपपन्नो यथा मृषादेव द्वायुर्वोरोपदेशादुद्याद्विमुक्तारः यस्तु विनाशो पुनविधिवोपि सचित्तद्वन्द्वोपपन्नमल्लेवानेव अनुव्यादीनां च
 द्वादिनिर्विनाशकार्थं अचित्तद्वन्द्वोपपन्नो द्विविधः परिकर्मेद्विचिद्वि विनाशेन तत्र परिकर्मेद्वि यथा-पट्टरागमन्त्रेः द्वास्तुत्पट्टपादादीनां नैर्नस्यापाद
 नमस्तु विनाशोचतेयानेवविनाशः निमग्नद्वन्द्वोपपन्नमोपिविधिवः परिकर्मेद्विचिद्वि विनाशेन तत्रा मल्लितैर्द्वन्द्वगुण विधेवापादनं नैर्नस्यापाद
 र्थं यस्तु विनाशेविवक्षितपर्यायोक्तेः तत्रा मल्लितैर्द्वन्द्वगुण विधेवापादनं विमुक्तपुठपादिद्रव्यस्य गुणविधेयक
 र्थमरूपो विनाशद्वयोवा उपपन्नोपट्टेवतोनन्वाः भोग्योत्पादित्याया दुपकारेवद्विभित्तस्ये पुत्रेवादे ईलादिनिः परिकर्मेयजजग्यभादिभित्तु वि
 नाशस्यैव एवं कालस्यापि पूर्वाचव्यायेन उपपन्नभासमर्थपि अक्षरिक्त्यायादिनि र्थस्यार्थपरिज्ञानं च परिकर्मेद्वि कालोपक्रमः यत्त यज्ञकक्षदिवा
 रेनिमग्नतद्विपद्यतया परिकर्मेन च विनाशे कालोपक्रमः तस्याच जीविकीवागपि अनुव्येन यज्ञेन मन्त्रेवैवका इत्यनित्य गच्छतादिभाशितः कालश्च
 ति नावोपपन्नमोद्विधा ज्ञानततोभो ज्ञायमतः आगमतोऽपक्षमशब्दार्थस्य ज्ञाता तत्रोपोपपुच्छतपयोगा भावनिष्ठेय इति वचनादिदि, भोगानमलोद्वि
 वा अक्षरः अक्षरश्च तत्रा मल्लितैर्द्वन्द्वगुण विधेवापादनं विमुक्तपुठपादिद्रव्यस्य गुणविधेयक
 र्थमरूपो विनाशद्वयोवा उपपन्नोपट्टेवतोनन्वाः भोग्योत्पादित्याया दुपकारेवद्विभित्तस्ये पुत्रेवादे ईलादिनिः परिकर्मेयजजग्यभादिभित्तु वि
 नाशस्यैव एवं कालस्यापि पूर्वाचव्यायेन उपपन्नभासमर्थपि अक्षरिक्त्यायादिनि र्थस्यार्थपरिज्ञानं च परिकर्मेद्वि कालोपक्रमः यत्त यज्ञकक्षदिवा
 रेनिमग्नतद्विपद्यतया परिकर्मेन च विनाशे कालोपक्रमः तस्याच जीविकीवागपि अनुव्येन यज्ञेन मन्त्रेवैवका इत्यनित्य गच्छतादिभाशितः कालश्च
 ति नावोपपन्नमोद्विधा ज्ञानततोभो ज्ञायमतः आगमतोऽपक्षमशब्दार्थस्य ज्ञाता तत्रोपोपपुच्छतपयोगा भावनिष्ठेय इति वचनादिदि, भोगानमलोद्वि
 वा अक्षरः अक्षरश्च तत्रा मल्लितैर्द्वन्द्वगुण विधेवापादनं विमुक्तपुठपादिद्रव्यस्य गुणविधेयक
 र्थमरूपो विनाशद्वयोवा उपपन्नोपट्टेवतोनन्वाः भोग्योत्पादित्याया दुपकारेवद्विभित्तस्ये पुत्रेवादे ईलादिनिः परिकर्मेयजजग्यभादिभित्तु वि
 नाशस्यैव एवं कालस्यापि पूर्वाचव्यायेन उपपन्नभासमर्थपि अक्षरिक्त्यायादिनि र्थस्यार्थपरिज्ञानं च परिकर्मेद्वि कालोपक्रमः यत्त यज्ञकक्षदिवा
 रेनिमग्नतद्विपद्यतया परिकर्मेन च विनाशे कालोपक्रमः तस्याच जीविकीवागपि अनुव्येन यज्ञेन मन्त्रेवैवका इत्यनित्य गच्छतादिभाशितः कालश्च
 ति नावोपपन्नमोद्विधा ज्ञानततोभो ज्ञायमतः आगमतोऽपक्षमशब्दार्थस्य ज्ञाता तत्रोपोपपुच्छतपयोगा भावनिष्ठेय इति वचनादिदि, भोगानमलोद्वि
 वा अक्षरः अक्षरश्च तत्रा मल्लितैर्द्वन्द्वगुण विधेवापादनं विमुक्तपुठपादिद्रव्यस्य गुणविधेयक

प्रयोजकत्वादिति मनुकविप्रसङ्गादत्रापि तेषां मध्युपयोगित्वात् तथाहि बालशालाभारिषाभून् गच्छात्पानादिना प्रतिकापयति विद्यावत्पण्युक्ते साधीदृष्टयो
 यज्जन्तान् गुत्रोचनशयनाद्युपमोयि प्रतल्ल प्रसार्जोभारिषा सरकुर्वेति श्रेयोपकमान् भवत्यस्य ब्रह्मायालगादिना दीक्षादिसभय सम्यक् साधयति कालोपकना
 य गुहः प्रसीदति नामस्वापनोपकनौतुप्रकृतेऽनुपयोगिभाविनि, अथयारुपज्जमसाम्यात् येकेचन सम्भविम उपकुममेदा रते सर्वेविद्यार्थीया, यतोऽनुप
 योगिनिराकेनोपयोगिनि निःप्रतिपक्षप्रतिपक्षिपक्षपजायते तथाचापूनुत्तार्थोपाकरुं प्रकृतायेत्याकरुच नामादित्यासत्याख्यायाः फल सुपयकुंयन्ति
 महाविद्यः, उचः सौकिण्ठपञ्चसः । अथशास्त्रीयउच्यते सोपियोद्वि, आनुपूर्वीनामप्रम खल्लशयतार्थोपिकारसमवतारमेदात् एतद्व्यक्त्यायेनातु अनुयोग
 इतरपूर्वविलोक्य प्रत्यवित्तरमियातुने इतस्यते केवल आनुपूर्व्यादियुक्तसूपकुममेदेपुपक्षे समवतारमेदेविद्यार्थमकोइदमप्यन समवताराय तस्यशानुप
 र्थादिरुपकनः पद्विचोप्यनिहितोभवति तथाहि- इशविषयायामानुपूर्व्यामस्वार्थयनस्योक्तोत्तमगणनानुपूर्व्याः समवतारः सत्रोक्षीर्तन सत्रश्रद्धम ना
 मकथनमात्रं यथा इदंशङ्करोपाङ्गानां मध्ये औपपातिक राजप्रभोय जीवामिगमाप्ययन प्रज्ञापना सूयंप्रज्ञप्ति जैन्वुद्दीपप्रज्ञप्तिरित्यादि गहनपरिसक्यान
 एकद्वेत्रोक्षीत्यादि सावगणनानुपूर्व्योविषया पूर्वानुपूर्वोपयानुपूर्व्योअनानुपूर्वोचेति तत्र पूर्वानुपूर्व्यां इदंयत् पक्षानुपूर्व्या सप्तम अनानुपूर्व्यां अनियतं नामव
 एकनामादि इशमानमपपत्तं तत्रयद्द्वाराण्यस्यावतार सावगणनाना औदयिकादयो निरूप्यन्ते तत्रा स्याद्योपशमिके भाव अवतारः सर्वभुतस्यद्यायोपश
 निकमावकृत्यात् प्रमादकवदुर्गा इत्येवत्रकालावनेदात् सत्रेदमप्ययन द्यायोपशमिकमावात्मकत्वाद्भावपुमावयिपयतद्विमायमसावत्रिषा गुणगयम
 नावस स्यानेदात् तत्राद्युजीवाजीवगुणप्रमादनेदानिषा तत्रोवीपोयोगकृत्या अ नुद्दीपमप्रत्यप्ययनस्य जीयगुणप्रमाणे समवतारः तदपि क्षान्दशैक्या
 रिक्त्रमेदात्त्रिषा तत्र बोधात्मकत्वादस्य आमगुणप्रमाणे तदपि प्रत्यक्षानुमानोपमानागममेदात्तः पुकार तत्रास्य आपोपदेशरूपस्यादागमेवोपिभौतिक
 लोकोत्तरनेदादि विषयज्ञपरममुनिप्रकीर्तलेन लोकोत्तरनेदापिषा आयक्षकआवश्यकथयतिरिक्त्य सत्रेदमायश्यकथयतिरिक्ते आयश्यकथयतिरिक्तोपिदि
 चा अङ्कप्रविशानङ्क ५ विहृमेदात् तत्रेदमङ्कप्रविष्टेसोपिषिषा कालिकोत्कालिकमेदात् तत्रेदं द्वागिके सोपि मृशार्थोपयभेदा त्रिषा तत्रेदं सूत्रार्थरूपत्वा
 तदुभयेसोपि आत्मानमपरपररागमनेदात्त्रिषिषा तत्रेदं गहनतासुत्रत आत्मागमस्तच्छ्रियाबाधमन्तरागमः तत्तत्रियाख्यांनुपरपरागम अयेतो अर्हता

[illegible]

तस्यापि न स पूर्वकला दुपचार इति न्यायात् कर्षणद्वयजम्बूद्वयमिति द्विष्टं उच्यते इदमुपसङ्गं तेन तस्यापि द्वयमिति पदार्थाभिप्रायः भूतस्य भाविनो देव्यादि
द्रव्यलक्षणस्य सङ्गादान् अत्र निर्देयकारकतु ओ उत राध्ययनद्वयमपत्रीयामध्ययनमित्यु कौ श्रीमन्मन्त्रादुत्वासीपादेः द्रुमनिष्ठेऽविषयशक्तं भुत्वा नायस्याद
ध्यनिष्ठेऽप्येति प्रसक्तत्वेन नो आगमतो भावजम्बाधिकारः द्वीपेऽपि पूर्ववत्सुतुर्वा तत्र नाम द्वीपो यस्य द्वीपवृत्तिनाम स्थापना द्वीपो या द्वीपस्य स्थापना यया
विश्वनिष्ठितजम्बूद्वीपादि द्रव्यद्वीपो द्विषा आगमतो नो आगमतय तत्रागमतकदपञ्चातानुपयुक्तं नो आगमतस्य जम्बूद्वीपस्य शरीरभयशरीरद्रव्यद्वीपो सुयोधो
तदप्यतिरिक्तद्रव्यद्वीपो द्विषा सन्दीपोऽसन्दीपश्च तत्र योश्चि सन्दीपते जलप्रावभात् सयमाप्नोति पञ्चमाधा दधुकोमहाब्जं तं सवदीभो विपरीतस्त्वस
द्वीपः सिद्धलद्वीपादिः भावद्वीपोऽपि द्विषा आगमतो नो आगमतय तत्रागमतस्तु साधु कथमित्याह ययाश्चि नदीसमुद्रश्च
द्रुमश्च प्रदेयोऽप्यत्रिकाद्वयद्वीपमवाप्यस्य सन्ति तथा पारातीतसुधारपारायारीतरचारखेदेऽदृष्टिर्नो देहिनाः परमपरोपकारैरजप्रवृत्त साधु समयाप्या द्य
सन्ति अतो नावतः परमायेता द्वीपोभावद्वीप उच्यते सोऽपि सदीना सदीनभेदाद्विषा तत्रपरीयद्वापस्यर्णाथैः कोज्यः सन्दीपः तदितरस्त्वसन्दीपः अ
यथा भावद्वीपः सम्यक् तद्व्यतिपातित्वाद्वीपभावद्वीप उच्यते सायिक वासन्दीप इति ननु कुचितं तत् पर्यायापत्तं वरत्त
भावनिष्ठेऽपि निश्चित्यते यथा ऽत्रैव जम्बूपर्यायमनुभवन् भावजम्बूद्वयेन निश्चितः कुचितदन्त पर्यायापत्तं वस्तुभावं निश्चित्यते यथा त्रैः भावद्वीप पर्यायमनु
भवन् साधुः सम्याङ्गवेति परस्परमुदाहरणवैयर्थ्यं कथं स्युक्तिरिति अत्रोच्यते वस्तुगत्या तत्पर्यायापत्तं भवनं भावद्वीप इति जम्बूतत्पर्यायापत्तं दैवय
स्तु भावनिष्ठेऽपि निश्चित्यते यत् तद्व्यतिपातिरिति अत्रोच्यते तत्रागमतगुणारोपाद्वीपकारिक मिति नदीप विवक्षाया विचित्रत्वादिति प्रसक्तं
तेन द्विषागतालवयोदस्य आयोस्मादिति अन्वयवशाद्वीपत्वं तत्र च द्रव्यद्वीपे मात्राधिकार एव अपि असन्दीपे नेति अयमेव नामादिभेदाद् द्वीपस्य
तु द्वीपान् द्वीपोद्वीप इति नाम नामवतो रभेदोपचारात् स्थापनाद्वीपो द्वीपस्य स्थालयलपाद्याकारः द्रव्यद्वीपो द्वीपारम्भकद्रव्याणि पृथिव्यादीनि तदा
तत्कत्वाद् द्वीपानां यदाह जम्बूद्वीपेण भक्ते किपुठविपरिधाने गोश्रमा पुठविपरिधाने गोश्रमा पुठविपरिधाने गोश्रमा पुठविपरिधाने गोश्रमा पुठविपरिधाने
मेव पुगलपरिधाने वि भाव द्वीपस्तु स्थालाद्याकृतिमत् स्थालात्मक सर्वतः समुद्रजलवशापितं तत्र सङ्गं यत्तदनुसारं सत्तु भिरपि द्वीपैराधिकार

[illegible]

निगम मांशमोक्षकारः दध्यममस्माद आगमलो नोष्ठागमतश्च तत्रागमतसादर्यज्ञातानुपपुषः नोष्ठागमतोष्ठागरीरभञ्जरीरनमरकरिप्रतीतो नम

॥दण्य॥ एमो अरिहताण एमो सिद्धाण एमो धारियाण एमो वज्जायाण एमो लोएसच्चसान्नाण

॥ नमोऽङ्गद्वयः ॥ नमः सिद्धेभ्यः नमः शार्वाङ्गैभ्यः नमस्तथाप्यायेभ्यः नमो लोकसमसाधुभ्यः ॥

श्री सीतुप्य नराधिपकुलावरशोन्नतैकनिर्माशोः । सर्व सुतासुरभासुर श्वरस्यपटिताशेख ॥ १ ॥ श्री महोरजिनेशोः पक्षपटन तन्मग्नस्य क्षुयई ।
स्तयुक्तायैश्रीजयद्वीप प्रच्छन्निपुत्रस्य ॥ २ ॥ पुगल । इवै अगमोने एकदेश सेठपागकरीय । तेभदीयारसगमाधारैठपागळे । तिहांखटो अग
श्री आता घमकथा गवूत्र । तेहनोठपांग श्रीजयद्वीप प्रच्छन्निगबितानु योगप्रतिबद्ध तेहनोअयं प्राकतपण लोकभापाइ । अक्षपयुट्टि प्राचीना दितने
अयै सरोपमात्र यकी लिखिईले । इवै जयद्वीपप्रच्छन्निते स्पूकरीय । अयूसूर्यमाने यूसकरीय । अनाटिजदेवतानु स्थानक तेखे ठप लखितते
मवी जयद्वीपकरीय । तेहनपया खरित खरूपलखवै करी । प्रच्छन्निक्कहाता जहाममानु कश्यु । जेहसूत्रयी जयद्वीपप्रच्छन्नि करीय । इवै प्रथममनहु
श्री कने अयै गन्धकतागवधर पञ्चपानेष्टीने ममस्कारकरैले । तिहेपाळे जयद्वीपप्रच्छन्नि यपाबिबेले ॥ १ ॥ खः साहरो नमस्कार दूठ अः अरिष्ट
तनेकावि तिहांमानखिल अयभाविक्कमान १ स्थापनाजिन प्रतिमा २ द्रव्यजिनमाजीय ३ भाव मा जिन सोनीस अतिचयै घिराजमान
पैचीसयाशी गुर्वैमहित आठमाहाप्रतिहार्य युक्त समोसरवै घिराजमान ४ इम सबअष्टारिनिहोपा जाखया ममः नमस्कार इवे ठोसीदु आठकमे
रहित तेहनकाजोखः नमस्कारयाठ आचार्यमइ वई गुर्वै करीसहित खः नमस्कारघाउं ठः उपाध्यायर्णे ११ अङ्ग १२ उपाग भणे भखाये खः मम
रकारघाउं अश्रीद्वीपसमपरीत्रमइ विदे विहरतां पञ्चमाहात्रतमापालखहार खः सूर्यसाध मइ ॥

इत्यलम्बिकरेण षष्ठमिरयिनाभिभिस्तुङ्गो तत्र षष्ठमिरितिनम यथा षष्ठसि विद्यादेवो त्यापना षष्ठमिः षष्ठपितृश्रार्थस्तथाच्चादिः द्रव्य षष्ठसि द्विषा आगमतो नो, आगमतस्य तथा आगमतस्तदर्थं दद्यातामुपपुनः नो आगमतस्तद्वद्विषा षष्ठमिमेदात्त्रिषा तथाद्यो भेदो नुयोचो ननयव्यतिरिक्त इत्यमष्टमिषिषा नौकिस्तीकोत्तराच यदैकापि त्रिषिषा सचिषाचितभिभृग्यविषयमेदात् तत्राद्यापया षयियासोर्द पत्यमदुरासमाभोतइयद्यापनं द्वितीयातस्यैवराच द्यापन तृतीयातस्यैवपयोकादि परिपुतइयद्यापन रचस्यवाद्यादियुक्तस्यद्यापन लोकोत्तरातुसचि त्रिषिषा यथा षष्ठमनाचावरयनवमष्टमिर्त षष्ठिवाल्याचिचिषितद्यापन सेवद्वितीया शक्यपरिक्त शास्त्रादिद्यापन सेवतृतीयादुपक्यास्याद्विद्यापन से ति अथभाव षष्ठमिरपिद्विषा आगमतो नो आयमतस्य तत्रागमत कर्तव्यं दद्यातोपपुनः नो आयमतस्तुभाव षष्ठमिदि षा षष्ठला षष्ठलाभाव षष्ठसि भेदान् तथा षष्ठलाभाय षष्ठलाभाय षष्ठसिषेया द्याप्तमयाः सक्तुताः षष्ठिद्याभानुभावनिवदन षष्ठलाभाय षष्ठमिरियमेव अयंतोऽर्हंतोगकपरान् प्रति सुश्रवे गकपराकां स्वशियान् इति उक्तावोपमानमिज्वाभौमिषेयी सम्यगितिपूर्वाभापकनियमनः सचावसरमासोपिनमिषिष्यते तस्यसूत्रपदाविना भावित्वात् सूत्रं च सूत्रानुयामवृत्तिसनयमासमयवि ततोत्तापकांचेदूत्रानु गनसमय एवमिषेयते निषेपसाम्यनात्राद्वात्रोपदर्शन अत्रानु गनोपयाख्याम रूपः सचिद्विषानिर्मुक्त्यनु गनः सूत्रानु गमय तत्राद्यत्रिषा निषेपनिर्मुक्त्युपीशु पातनिर्मुक्ति सुश्रवणं ननमेदान् तत्रमिषेप निर्मुक्त्यनु गमः जंभादिद्वज्जानां निषेपप्रतिपादनान् यत्तएवकथोर्पातनिर्मुक्त्यनु गनक सहेवेनिर्देष्टेन इत्यादिगाथादुयादकलेयः सूत्रस्यश्रितिकनिर्मुक्त्यनु गमस्तु सचि तादीयविवेचे व्याख्यातवचे पदार्थपदविषय इत्यात्मनाप्रत्ययवत्तान तत्तकव्याख्यामभेदवत्तुमुक्त्यनु गमः सूत्रानुगमनेसंहितापदलक्षणायास्यानभेदत् यत्तस्येवसतिभवतीत्यतः सूत्रानुगमयव्योच्यतेतत्रास्यास्ययमहात्त्रिष्यव्योवविरहितमष्टुकोयेतं कथं तत्तादिदो ववर्जितसूत्रानुश्रवरीयंतसेव कनोअरिइ तांचनित्यादि ४ अस्य चगाद्यासंहितादि । अनेकतत्रावकसितसूत्रपाठः संहितापुत्रेचास्वकसितादिनुकोयेतेश्चरितेकेचिद्वर्षांअवगताः प्राञ्चानामवत्यतः संहितागाद्यापानेदोभवति अनचिगतार्थाधिगनायचपदाइयोस्याख्यामेदाः प्रकथंतवति तत्रपदमिज्वाः अर्हं इत्यादितिएवयवकारकेनूत्रात्तापकनियमनिषे पादवराक्षतनस्कारस्यनाभादिभिस्तुङ्गोनिषेयतत्रमाननस्कारोदरयमिषानं त्यापनामनस्कारकराकपुत्रस्यत कोचितकरकरस्यकाष्टुपुत्रविना

स्वरविषयमानेषु नामनगादिषु मध्यमतः स्वरप्रवृत्तिरुक्तपुपदधनपुरसररनामयः प्राह । तथाचमयोग वस्तु स्वकुर्यमानं तारवत्स्ययहेतुत्वात् स्वधने
 वत् इष्यतस्य प्रत्ययहेतुत्वात् यथापटस्य स्वधर्मरूपापटादयो यद्यस्वधर्मोभयमयति नतस्य प्रत्ययहेतुः यथापटस्य धमापटस्य - सुपद्यतेचपटा
 भिधानादपटस्य प्रत्ययः तस्मात्तस्य धर्म इति । सिद्धहेतुर्पटस्य धर्मात् पटादिर्यायुस्या पटप्रतिपत्तेः प्रतीतत्वात् किंत्वस्यस्यस्य सप्तयद्वाहाराभास
 नामोनामायतय तत्र सत्यजीवत्वादि लक्षणपयोगः सुषयद्वाहः प्रेयकाप्येयकादिरिति तथायदिनाघोवस्तु धर्मस्य नाम्युपगम्यते तदासश्यादयोपि
 नवेव । यद्युक्तं सप्तयविकृष्टं वाऽवस्यधर्मात् इवावहिष्ठा एवोक्तात्येपठियती सत्यत्तु धर्मोक्तयामान १ अत्र इयास्यालेशः कोनचिदपटगद्यं समुच्चा
 रितेकोतुः किमवनाहेत्येवसशयः अथवा पटप्रतिपत्तिलक्षणेविपर्ययः अथयानमानेकिमप्यने मोक्तमितिवरत्तऽप्रतिपत्तिरूपोऽनप्यवसायः यद्विवायदृ
 ष्कपार्थेतिपति कदाचित् पटस्य कदाचित्पटवेरस्यादि ततोऽवस्यवत्तु धर्मो नामाऽप्युपगम्यमित्यादि । तदेवनामनयेनस्वमते इयवत्त्वापिते स्याप
 मानयः प्राह । नाघोवस्तुसुष्ठानात्ररूपस्य वाच्यवाचकभाव सम्बन्धमात्रेयैवस्वित्वाद्गुरुमोऽतिदूरव । स्वापनायास्तु यस्तु सुत्वाभरूपायाकादारस्य
 सम्बन्धेनाथस्वित्वाद्भावप्रत्यासृत्वं किञ्चिदेयान्तरकात्कारविषयकतुल्यमपि यस्तु स्वाप्यप्रतिपत्तौ समिद्व्याति । अथवा मश्रगमेवमिवापन्यादि सुद्रा
 मरूपवानां नेप्पस्यऽसगः । यथाच स्वापनेद्रः शचीकुसिशादिसाधियेननिर्विलम्बातदेकतामानां भावपिय जनपति नतयानामेन्द्रस्तरस्याऽनाकारत्वा
 त् तस्मात् स्वापनैव धामानु स्वापनामयेनैव मुक्तेद्रुशययः स्वाशयमाविर्भावयति ओद्विनामस्वापनामयस्या कारग्रहो यस्मादनादिमदुरेष्ठितपर्याय
 युद्धल्लाचारस्य मृदादिशयस्य पूर्वपर्यायमात्रतिरोभावे ऽपेतनपर्यायमात्राविर्भावलक्षणपरिष्ठापयतिरेकेण नाभ्यन्त किमप्याकारद्वेगं न कितरपादव्य
 परचितं वरकस्य विकस्य कस्यवृत्तिताकार सुगन्धितस्य पूर्वद्रव्यविशेषादयः पयायोत्तत्पमाना नियतमानाद्य साक्षादेय दृश्यन्ते इति चेन्न आ
 रणात् । ननुकवमुन्वादि रक्षित इव यावतासुपोदिक्ते द्वये उत्पन्नयिक्तादयः पयायोत्तत्पमाना नियतमानाद्य साक्षादेय दृश्यन्ते इति चेन्न आ
 विमोयतिरोभावात्रपरिष्ठापस्य कारणं यथासर्वं उत्पन्नयिक्तावश्ययोरिति गद्यशायुर्वै किञ्चिदुत्पद्यते किञ्चिदुत्पद्यते यद्यपि नाम मेयाधिर्भय
 ति माव्याविमृतसृधिनपति किञ्चुत्पन्नपतयातिरोभावात्रमेवासादयति । एवमस्यस्यापिभोवतिरोभावात्रमेवासादयति । एवमस्यस्यापिभोवतिरोभावात्रमेवासादयति

रीरभव्यशरीररिक्तौद्रव्यजनस्कारो निद्रादीनां तेषांविध्यावृष्टिरेव प्रथमत्वात् सस्यग वृष्टेरव्यनुपयुक्ततायामभ्युर्वतो द्रव्यजनस्कारः राजा
 देद्रव्याद्यैयानमस्वरश्च तदपेयवा भयादिनाद्रुमकारैर्भस्कराश्च वलावरापुरुषाकान्तस्य धनुरादेर्महीमायोवा द्रव्यजनस्कारः भावननस्कारोपि आगमतो
 मोप्रागमवद्य तन्नागमसदृश्यतातोप्युक्तो यदातुजनसोपयुक्तो वचनेन मनोह्रद्यः इति श्रुत्याः कायेनतुर्धकोचितकरधरकोनमस्कारकरोति तद्वागो
 प्रागमतोनायनमस्कारः अनेनचात्रापिकारः अथ अर्हन्जिनः सोपिमागादिभेदे वस्तुदो तेन नामाद्योभेदा । भामजिया जियनामा उववखिया पुण
 त्रिषवपदिनाष्टं हवमिया त्रिषवीवा भावजिया समवसरत्या १ अनयायाद्यया अवगन्तव्याः । अत्रप्रकाराकरेणपि निक्षेपः समवतिपर च विकारमयाको
 पदश्येते । एवमग्येयपि सूत्रासापकेष्वखिया यथा समवनिक्षेपः कायइति उक्तः सूत्रासापकनिय्यखनिक्षेपः ३ पदार्थः पुनरेव ३ नमइति निपातिकपद
 द्रव्य भावकोचायै आह-नेवाहं पय हवभावर्धकोयकपयतो । नमस्करचरवमस्तकसुप्रक्षिपानकयो नमस्कारोभवत्वित्यर्थः । केन्य इत्याह अर्हद्व्यः
 अमरवरविनिर्नितायोकाद्यहमद्यातिहायेक्यां पूजा भवेतीत्यर्थेन कोन्यः इह-चतुष्यर्षेयश्री प्राकस्यश्री वयात् अत्रद्रव्यसंभोजनकरगिरः पादादि
 र्धकोचः भावसंकोचनतु नियुक्तं जनसो अहंदादिगुणेषु निवेशः तत्रचमङ्ग चतुर्ध द्रव्यसंकोचो यथापालकादीनां १ भावसंकोचो न द्रव्य
 र्धकोचोयथाऽनुत्तरादीनां २ द्रव्यसंकोचो भावसंकोचश्च यथाशोबस्य ३ न द्रव्यसंकोचो नभावसंकोच इति मङ्गः शून्य ४ इह-तृतीय मङ्गस्योपयो
 गः भावसंकोच प्रधानद्रव्य संकोचरूपत्वात्प्रकृतजनस्कारत्वं अनेनच मङ्गसांतरस्य फलव्यभिचारिरेवमनैकान्तिकत्वाद्दृष्टपतदव्यस्वरूपतयावयमा
 वेनाऽभिस्रियितार्धचाचमवर्धत्वाहत्वकोपादेय परनेतिनमस्कारतावत् भावनङ्गलनुपात्तं स्वयंपितयःप्रभृतियन्यभावमङ्गलेषुपदास्यापादानं तत् श्रुत्या
 दावर्धैव एववहारप्राप्तमिति ज्ञापनायै अत्रच बहुवचनं व्याख्येतेन सऽननिक्षेपगतजिगपरिग्रहः । अथपदविग्रहः । अथसमसपदेयति सम्भवती
 त्यन्योनः । अथ चाक्षता प्रत्यक्षत्वाने ३ अन्वयता परममङ्गलत्वेनमस्काराभिधानतोप्यादीतदुपादानमनुचितमिति सरय स्वयमगलनताप्रव्यर्थतः परे
 यानमसकवमादिनैधानीहफलदाभक्तोति ज्ञापनायाहंकोपि नमस्कारस्याद्युपन्यास इति किञ्च अरिहन्ताखनित्यत्रात्वेक्येकवचनेनापि वचोभे
 ताग्रहवैशिष्टे बहुवचनेन ज्ञानत्वापना द्रव्यमावाह्यतो चतुर्धवोमपि नुव्यकवतयः । नमस्कार्यत्वंसऽङ्गापितत्वादेका ततः कानतमाचान्यकारितया पर

[illegible]

यत्तु कोट्टपुष्टः अत्रातिवर्तनं तु प्रत्यङ्गीकृत्य यादिति तस्याविति पूर्ववत् निघिलायानगर्भा यद्विलात् उत्तरपौरस्य उत्तरपूर्यान्तरालरूपोदिग्भाग
 ईशानकोट इत्यर्थः अत्र एकारोन्नागशभावनुरोपतः प्रत्यङ्गीकृत्य प्रभवः यथा-कपरे आगच्छ इति कृते इत्यादी अत्रास्मिन्नुत्तरपीरस्ये दिग्बिभागे
 नादिभट्टनाद्यादेस्त्वन्मवत् चित्तैर्लव्यादिष्वनत्वभावः कर्त्तव्यैत्य तस्य सञ्चायव्यत्यादेवता प्रतिबिम्बे प्रसिद्धं तत्तत्तदाभ्यभूतयद्देवताया गृह तदप्यु
 पचारास्मैत्यनुष्ठते तद्वेदव्यतरायतनद्रष्टव्य । ननु भगवतामर्त्तामायतन तस्य च चिरातीतमित्यादिवर्षकत्वात् परितोपिवर्णयद्दक्षकैकचिद्वित्त औपपाति
 क्तोऽयस्येयः । तस्यां निघिलायां नगर्भजित श्रुत्वा नोद्याराकातस्य सकललीगुणधारिणी धारिणी नामदेवी कताभियेकापहृताभी इत्यर्थः । उभयत्राप्यन्य
 दिविर्तीयः । वस्तवति अत्र राक्षान् इवाहितवतमहते त्वादिकोराषयाद्य सुकुमालपाणिपदे त्वादिकोवर्त्तको प्रथमीपाङ्गप्रसिद्धोऽन्निघातस्य । अत्रात्रयज्जा
 त तदाह तेषां काले च तेषां सप्तम्यति । पूर्ववत् स्वानीतिसप्तमे विषये च विशेषमाधिपति, तेनात्रभीममाहावीरः समववृत्त इत्यर्थः । आत्मन्तिकं स्वामित्व

अहिया उत्तरपुरतियमे दिक्षीनाए एत्थण माणिज्जे णाम चेठ्ठए होत्या वसुत्त, ॥

जियससुत्तराया धारिणी देवी वसुत्त, तेण कालेण तेण समएण सामी समोसहुं ॥

आहो उत्तरपौरस्ये दिग्भागे अत्र नादिभट्टन् नाम्नादिस्त्वन् अमवत् वर्त्तकः अत्रात्राश्रुताया धारिणीदे १ वर्त्तकः तस्मिन्काले तस्मिन्समये स्वामी समवसुत्तः

वाहिर ॥ उत्तरपुरतियमे दिक्षीमाए ॥ उत्तर अने पूर्वमा दिक्षिमा माए विभागने विषये एतले ईशानकोटने विषये ॥ एत्थण ॥ इहावेअर्थात् ईशानकोटने विषये
 नादिभट्टेकाम चेदए होत्या ॥ नादिभट्टए इवेनामेवेत्य नादिभट्टयज्जनेवेहोरोतेमाने वमलवह नाकवा ॥ यएणठ ॥ वर्त्तनजायवा उवाइसूत्रयी ॥ जियस
 नूराया ॥ तेनपरीने विषये अत्राश्रुताया धारिणी देवी ॥ तेहने धारिणी नाम देवी हो वसुत्त ॥ उवाइसूत्रयी वर्त्तनजाययो ॥ तेष कालेका ॥ तेकालने
 विषय चोवा आराने विषये तेष समएण तेसमयेने विषये भगवन्त कथा कहं तेसमय, ॥ सामी समोसहुं श्रीमहावीरधामी समोसया परिवाखिगया

तत्तत्प्राप्ती भगवन्तः श्री मन्महावीरस्योति पृष्ठेणान् यथाच तस्मै भगवान् व्यागृह्णातिस्म तद्योपीदृयातपुयदिदं यिगुतिरिदमाह ॥ इति अन्य व्याख्याते इ
ति प्राक्तनश्रीवशात्तस्मिन्निति द्रष्टव्य आस्मायनर्थो यदा भगवान् विहरतिस्म तस्मिन्नितिकाले यत्तन्माभावसर्विधी बन्तुर्गौरवविभागरूपे उभयप्राप्य
मिति यास्याल्लङ्कारे अयवाचमम्यर्चनीया आर्चत्वात् यदाहुः श्रीदेवयूरीयादाः स्वमाकत क्षण्ये आर्चतुलीयापिदृश्यते ते यकालेनं ते यस्मय एव तस्मि
नूकाले तस्मिन्मन्त्रवेदस्यैः तेष्वन्येषु तिस्रस्यो उचरत्वाची तयाच सोवेवकारोनाद्यायेतव्य समयोवर्तते भास्वस्यावसरद्वयैः तस्मिन्निति यस्मि
नूचनयेनगवान् प्रसूताबन्धुर्गोप यत्तद्व्यताजकवत् तस्मिन् समये निबिज्ञानाभगरी अभवत् । तत्विदानीमपिज्ञानमरीवर्तते ततः कश्चमुक्तजनयदि
रपुष्यते इत्यनाद्यसंस्कृत्योन्योन्यविमूतिसनेता तदैवाभवत् । ननुविवक्षित प्रकरककर्तुः प्रकरवविचानकाले एतदपिअचमवसेयमिति चेदुच्यते अयंचाव
रत्पिबीकालोऽस्यां च प्रतिफलं मुनाभावा इति नुपगच्छति एतच्च सुप्रसूतं जिनप्रवचन वेदिना मतोऽप्यवदित्यु भयमानं त्विरीपभाक् सतन्ता
नगर्वावर्कमाह रित्तिमियसमिद्धादि अह्वानवर्तैः पीरकनेवातोवृद्धिनुपायता अत्रुपुद्गुविति यत्तन्मात् लिमितास्वचक्रपरचक्रादिसमुत्पन्नपक्वलो
मानावर्जिता सन्नुपायनथास्यादि विमूतिपुष्पा ततः पदत्रयस्वकर्तृधारयः वल्लुंवि अटुस्तिनिवसन्तुः इत्यादिन औपपातिकोपाद्गुंसिद्धः वनकोपि

तेषु कालेण तेषु समएण मिद्धिलाणाम् जयरी होत्या, रिद्धित्यमियसमिद्धा य खनु, तीचेण मिद्धिलाए जयरीए

॥ तस्मिन्काले तस्मिन्समये निधिता नान् जगरी अभवत् अटुस्तिनिवसन्तु वर्यकः यस्या निचिक्षायानगर्तैः ॥

तेष्वंकातेषु ॥ कथास्याल्लङ्कारे, तेषु अवस्यि बी कालना दुःखनसहन नाम औघा आरामेनिबिह ॥ तेषु समयेषु ॥ कथास्याल्लङ्कारे तेषमयनेविदे भग
वन्त कथा करेते समये ॥ तद्विज्ञानाभम जयरीहोत्या ॥ निधिता, एवमेवने जगरीहृदं इहा वर्तमानकाले निचिक्षा जगरीदे तो पिब अतीतका
ले जगरीनो जेहपो बर्बन्-इतो तेहदो वर्तमान काले नहिं अवस्यिबीकालनाट्टूयोकाही ॥ रिद्धिचिचिअबजित्ता ॥ अटुि दृष्टिबलचक्रकादिभय
दितपनादिक्केवचक्रुमर्बन्तेववापुत्रनो औचवीर्योवीर्येवन्तद्विज्ञाएवरीएवदिया ॥ कथास्याल्लङ्कारे इजबर्बकाबभोतेइनेरानं निबिज्ञा नानानमरीने

[illegible]

जिठे श्रुते वासी इदं नृणां गम्यन् गौर गोयमगोक्षेण सप्तस्सेह समवउरसे जाव तिसुक्षी श्रुयाहिणपयाहिण

ध्वेष्टोऽन्तेयासी बन्धून्मिताम्नाऽनगरः गोतमोगोत्रेण समोत्सेपः यायत् त्रिरुत्वः आदिनिषप्रदक्षिभम्

य न धी गहावीरस्वामिनी ॥ बिरुहे अतेवासि ॥ यद्ये समिपने विवेरण्ये वारी प्रघम सिध्य ॥ इदमर्थ्यास । इत्थूति एहयो मातापीतानो दीधो ना
बदे तेहमी ॥ अकगरे ॥ पर रहित अर्थात् साधु गोपमगोलक ॥ गोपम गोत्रनी उपनो । सप्तुरसे ॥ सातहाल ऊनो मरीर के जेषलो । ममभवर
से ॥ सकल पुरुष लक्ष्य समुक्त समस्तुषध्यारे असछे अचना ॥ जाय ॥ यावन् ॥ तिस्रुतो आपाहिण पयाहिण करेउ ना ॥ सोगयार दाहिओ हाय

तस्यैव त्रिभुवनविभोतिरिति अत्र यथाभिः प्रतिसमातिहायोदिसमस्यासमन्वितो यथाच-धम्मकादिपरिबारेणपरिबसः सुमयसतः पद्याय समवधसुवधसु फ
 रतयोपपातिकं यथादयस्यं पर्यन्तिगता भिचिस्ताया नगयोवालाभ्योद्यमः समस्तोपिमगधनमागत भुत्वाधियन्त्रियास्वस्मारस्तस्मादाप्रयाद्विभिर्गतइ
 त्यर्थः । तन्निगन्तमूत्रच । तएवमहिलाएवयरीए सिपाङ्गेत्यादिबं जावपंजलिहापज्जासलीति पर्येतनीपपातिकमत भवगतस्य तस्याः पयदः पुरतो
 निःशेषत्रनभायापरिद्यानिआऽहमनयमायपापनः कथितः सदैव अत्यलोए अत्यलोया अत्यलोयायाइत्यमिदि । तयाअहमीवायुन तीमुस
 वीत्रइयसकिसिस्वति अइतुरकाव अंतकतिरिति केहे अपविबद्धा १ अहपुइद्विपचिता अहमीयादुरकसागरमुचिदि अइवेरगमुवगया अम्मसमुमविहा
 इति २ अहरागेय अहाव अमाहंवावतुअसविवावो अइयपरिरीचकमा सिद्धासिद्धासयमुचिदितइ अइरकइति । पर्येत् प्रविगता स्वस्यामगता प्रति
 गन्तमूत्रमपि तएवसा मइमइविद्या परिसेआदि तानेव दिवंपडिगया इविपयर्थं ततएवोयादुरवगतज्जमिति । अयपर्थं प्रविगमनामन्तरयजात
 तदाइ ३ तेषंकातेवति तस्मिन् कातेमवतोचनं देवनामुपरलकाले तस्मिन् समये पर्थं प्रविगमनावचरे आम्यवितपस्वति नामाविधमिति अमवस्य
 मगः समगैद्योदितसचः सोऽस्मात्तोतिमवान् तन्न सूरवीरविकान्ती वीरयतिकपायान् प्रतिविकानतिस्सेविवीरः महादासीवीरव महावीरस्य

परिसा गिगया धम्मो कहितं परिसा पडिगया ॥ तेण काळेण तेण समएण समणस्स जगवठं माहावीरस्स

पर्यन्तिगता जनःकथितः पर्यंतप्रविगता तस्मिन्काले तस्मिन्समये अमवस्यमगयतो महावीरस्य

पवदिति निचिस्ता नमरीसवचिनी मनुय आदवा भिक्कस्या परवदा भारइएर आदवा व्यारदेवीनी चतुविधस्य ॥ धम्मो कहितं ॥ मनवते
 परमोपदेयवच्चो तंजहा-अत्यलोये अत्यलोये अत्यलोया अत्यि अलोया इत्यादि ॥ परिसा पडिगया ॥ पर्येदा अविचिंतोअ सर्वदेव देवीआपवाश्यामक
 ने विधे गया ॥ तेषकाऽ ॥ तेषकाल नेविधे ॥ तेषकऽ ॥ ते समयेने विपद ॥ समवस्यजगवठं महावीरस्य ॥ अमवस्यपुत्री मनवत आनवत भविता

एतन्मयाये अग्निद्वये विद्यपदं पञ्चमिच्छते पञ्चमासमाह एवं वयाधी । अश्वस्यास्मा अग्निराग्नविशिष्यो होमसहजमपि व्यावृत्तमाह । वरञ्जति वज्रुर्बल
 माराचर्षः ॥ ३ ॥ न लक्षणाराचर्षमपतोमर्कटबलः । अथपक्तुपरिहृणपहः । कालिका अस्ति प्रथमस्यापि भेदकमस्य युवकपक्षहृजमनयस्यसुतया । अथपञ्चमिच्छते
 योऽपि व्यावृत्तमाह कचनति कनकलमुचरत्स पुनकोसवकास्य योनिः कचः कथयहोरेरजाह्वयः तदन् तयापः इति अथयज्ञेसमुदायोपचारात् । पटन्य
 इदेन पटन्येवरावपुष्यं ते तद्वदगौरवति अथपञ्चमिच्छते अथपञ्चमिच्छते अथपञ्चमिच्छते अथपञ्चमिच्छते अथपञ्चमिच्छते अथपञ्चमिच्छते अथपञ्चमिच्छते
 ते तद्विद्येगपवसामु लक्ष्यः तवादीसकावस्त्वाने इहमवकनंनगहनसुर्बतयाण्यलिततपोर्नप्यामदिपयसतया तयातप्ततपोयेनसुतया एव
 हितेनतप्तयो नमसर्वावपुमानिकर्माणि भस्मसात् कृताभीति तयामवृत्त प्रशकासाधंशविद्येव रहितत्वात्तपोयस्यसुतया तवातद्वारः प्रधानः अथ
 वापरातोभीसः यथादिनियेय विविदिह तपः करुतयापाद्यलानाभन्यसत्त्वाना नयानक इत्यर्थः तवापोरोनिषु चः परीक्षेन्निद्रयादिरिपुगवितनाहमना
 म्नि-गनिर्दयद्वयः ॥ अग्येतु आत्मनिरेवयोरनाहुः ॥ तवापोराहतेरुंरुचरागुकापुलमुकाहोयस्यसुतया तवापोदैकपोमिसयकी तयापोरंदाठकनस्यस
 र्दै दु रमुचरत्वात् तद्वत्तप्तयैतत्रवस्तुधीलपस्यसुतया उच्छूटंठजितं संकारपरित्यागात्स्त्रीरयेनसुतया तवावद्विज्ञायरीरांतंरवेन प्रकृतांततावि
 पुताविकोर्कां अनेक योजनप्रमादवेवाभितनरचइहनसुर्बत्वात्तेनोलेया विविदिह तपोल्लसतिविद्येवमभातेभोक्वासायस्य सुतया वतुहुं सपुर्बावि
 विद्यतेयस्य सुतया तेनतेनारपितत्वात् अनेनतस्य कुतकेवसितानाह तवाऽजयिज्ञानादिविक्रतोपिरयादत आह वतुष्टांभोयगतः नसिक्तुतावपिनन
 पयांयद्रूपज्ञानवतुचरनन्वित इत्यर्थः उक्तविद्येवतद्वयकसितोपिकवि करुतग्रमुतविषयव्याविज्ञानो भवति । वतुष्टंय पूर्वविदावद्वत्त्वानपयतितत्वेन म
 वदात् प्रवकाह । सर्ववते अचरतविपताशाचरतयोगाकेशेययासक्तियस्यसुतया किमुक्त भवति या काविचकगतिपरागुपूर्वोकात्पानु पूर्वीया वल्ल
 भतिताः सर्व अपिबानाति । अथवा भव्यकिमुतिमुक्तकारीणि अचराणि साङ्गत्वेभनितरावदितुधीलनरयेतिरुतया एवमुक्तविशिष्टो नमवान् विनयरा
 विरिचवादादिति कृत्यायिप्याचारत्वात् अनवत्स नमवतो नदावीरस्य अदूरसान्ते विहरीतीति योगः तत्रदूरं विपकट शापल्लवनि कटस्यततिवेवा
 रदूरसान्तर्यं तत्रातिदूरे नातिमिच्छते इत्यर्थः । विविधः सन् तत्रविहरीतीति कथंवागुनीयस्य सुतया मुहुपनिब्याचनवर्जनादी मपद्विकनिष्पाद्याचन

ब्रह्मसत्त्वात् कदाचिद्भानामोमीपिज्ञायते । यत्तत्क नदिगामानामोमश्रुत्यमेवैकस्यविद्यान्ति ज्ञानावरोहीयद्भिर्ज्ञानावरणप्रकृतिकर्म ततो ऽनाभोग
सम्भयादुपपद्यते भगवतो मीतमस्यापिकथयः नचैतद्वनाथं यदुक्तमुपासकदशात् आनन्द समबोपासभावविनिर्णयविषये । तस्य भन्तेकि आचरेवं सम
बोवासुरं तस्यवाचस्त आताडयत आद्य पश्चिद्धमित्यत उदाहुनए ततश्च गोअभाए समबोभगव नदायोरे गोअन एववयासी तुमवेववतससटावरस
आलोपादि जाय पश्चिद्धमाहिं आचरेवं समबोवासय एयमठ कामेहि तएण समबोभगवं गोअये समबश्च भगवत् नदावोरस अकिए एअमठ विउएव
पश्चिद्धेव पश्चिद्धिता तस्यटावस्त आलोएव जावयहिअनश्च आचरेवं समबोवासय एअमठ कामेहि । अथवा भगवानपगतसंसयेपि स्वकीयबोचसंबा
दाभेमप्रसीकनोचनाये विप्याबोका स्ववचसि प्रत्ययोत्पादनायेपुन्यति । अथवा इत्यमेवसूत्र रचनाकरण इति न कश्चिद्विरोच इति ॥ क्व कस्मिन् देशे भन्ते
ति गुतेरानत्रं अत्रएकारोनागवमात्राप्रभलः ततश्च ईमदं न हेतुसकत्वात्स्वरूप भुवमुत्पत्त्युत्पादयोरिति कथनात् प्राकृतयेत्याद्या भवस्यससारस्यम
यस्यवा मीतरेवहेतुत्वात् भवोतो मयांतोका तस्यामत्रक हेमवात भयातवा प्राग्वक्षिंतोम्वक्तो जगद्भूयोनामद्भीपोवर्तते इतिशेषः । अनेनजम्भूद्भीपरय
स्यामपुष्टं । तथा भदंन बिज्रमाको महानालम आभयोत्पाप्येकयो यस्यस तथा कियतरमाचवस्यमइत्वनिरययः एतेनप्रमाच पुष्ट २ अयमदककि
संखान यसमवतथा । एतेनसस्थानपुष्टं ३ तथाभदंन आकारभाव स्वरूपविशेषः कस्याकारभावस्य प्रत्यवतारोयस्यस बिजाकारभाव प्रत्यवतारः षडु

जाव एव वयासी कहिण नते ! जयूहीवेदीवे ? १ के महालपण
नते ! जयूहीवे दीवे, २ कि सठिण नते ! जयूहीवे दीवे, ३

यावत् एवं आकाशीत च सदात्त जम्बूद्वीपोद्वीपः । किमहालयः सदात्त जम्बूद्वीपोद्वीपः, दक्षिणस्थानः सदात्त जम्बूद्वीपोद्वीपः ३

भाव एवमपासी ॥ यावत् विनयेकरीने एहमूयसपुत्र ॥ कश्चि भते जम्बू ॥ किष्वाकुलस्थाने विपे हे भगवन् जम्बूदीपना मादीपदे १ क्लेशहालयेख भते
 वं० ॥ कोतले प्रमाचें वही हे भगवन् जम्बूदीपनाभेदीप २ किषट्टिएव भते जम्बू ॥ स्पूचस्थाने इयूयाकारे सत्पितळे हे भगवन् जम्बूदीपनाभेदीप ३

न्यएय तद्यापि नंभाभा प्रजतइत्यादीद्वयोः क्रियार्थान्गपशदर्शनीदानतयं सूत्रार्थे नित्यमुपन्यासः । उपन्यासक्रियासम्बन्धेस्तत्त्वाधुपागमस्य क्रियाया इति तस्याप्राकृतश्रीशिवशास्त्रपन्थाश्रयेनति यस्मिन्निस्त्वर्द्धदृष्ट्यं यस्मिन्नेवदिद्व्यागे अथकोभगवान् जहावीरोक्तते तेनेवेति तस्मिन्नेवदिद्व्यागे उपगगच्छति इदयममानकालनिर्देशकस्माश्रयेयया उपगगमनक्रियाया वर्तमानत्वात् परमावैतलूपागतवानिति द्रष्टव्य उपगगम्य च असह भगवन्त महावीर कने तापश्रितिकृत्वलीनवारात् आदक्षिकप्रदक्षिणकरेति आदक्षिकादक्षिणस्तादरन्त्य प्रदक्षिणः परितोऽध्याप्यतो दक्षिणएव आदक्षिणः प्रदक्षिणस्तकरोति ज्ञान्ता धनसंवाचकौति नमस्यतिवायेनप्रकथमति शब्दित्वानमस्यित्वाचानेनात्वाचको इति निष्कटोऽथपश्परिहारात् अथवा नारमासल्लेख्याने वर्तमान इति नम्य तयोर्भावातिदूरोऽतिविप्रकृष्टोऽनीचित्वपरिहारात् अथवा भातिदूरत्वाने वर्तनाइति गम्य शुभूपम् भगवद्वचनानि कोतुनिष्कन् अन्विम गवगत लक्ष्मीकस्य मुपुनसयेत्यभिमुखः विनयेनप्रकाशः प्रकानोलसाटवटपटितत्वेभाष्यतिः समुत्तइलमुद्राविधेयः कृतीविहितोयम समस्तसिक्तत आदि सागपादेराकविगडतयाकतच अस्यपरनिपातः परुपासीमः सेवमानः अनेनविशेषकदम्बकोनच प्रकथविधिर्देशितः, यदाइ-निद्राविगहापरिवर्जिएदि मुनेदि पञ्जलिउदेहि मतिबहुनाकपुत्र उक्ततेहिमुखेयस्य । एवमस्यमाह प्रकारेस्तावादीत् जम्बूद्वीपवत्तत्वाविषयप्रसमुक्तवान् जम्बूद्वीप प्रछति भातकारूपचतुःप्रसोदइदयानिसिद्धिर्ता भगवत्पुरतोवाग्मानेन प्रकटीचकारेत्याश्रयः । मनुगीतसोपिचतुदम पूर्वपारीसर्वांश्चर सन्निपासी सुमिनभोताः सकलप्रच्छापनीयमाव परिष्ठानकुशलः सुकृतप्र प्रकथनस्यप्रवेता सर्वप्रदेशीयएव उक्तच उक्ताई एविमसाइ जवापुरोत्पूष्टिकामयज अक्ताइसेवीवि याकाई एवउक्तनको इति अथभस्य सययसम्भः तदभावात्कच पूज्यतीति उच्यते यद्यपिभगवान् गीतसोपयोक्त गुहविगितस्तथापितस्या उद्यापि

करीसु २३॥ वदह, णमसह यदिक्षा णमसिद्धा

बरोति २ कृत्वा,, अन्वति नमस्यति नमिन्त्वा अभसिन्त्वा

बही आदि प्रद्विष्ट मोक्षर करे २ करीने ४ वर्ष ॥ कृतिकरे यवने करे ४ खजबर्होकाया भी करो जनस्कार करे ॥ बरिषा ॥ बादिने ४ खमलिना ॥

प्रमादमवसरं प्रमपियमोक्तं ताम् सूत्रकाराद्यापि चिन्तां प्रयतिरिति ॥ तथा यतः सधनुगिरयुतोपि स्यादत आह । तैसापुपुसंत्वात्स्थितः तैलेनपकोऽपुपकोत्तापुपः तैलेनरिपकोऽपुपः प्रायः परिपूष्य मृतोभयति नपृतपक इति तैलविशेषः तस्यैवयत् सत्यान तैलसत्त्वितः । अतैलादित्वाद्वाकारस्यद्विस्य तथा यत्तेरवचकवालसंशानसद्वितः रचस्यावयवे समुदायोपकारात् रचानुस्यनस्य चकवाल तस्यैव सरयानेन सद्वितः । अथवा चकवाल न रचनरद्वत्तत्त्वपयोगाद् रचचकमपिरचचकवाल ज्ञेयं गयत् । एवमुच पुनरुक्तिका पट्टादीषलोशः क्रमसमप्रभाग इति यावत् यत् परिपूष्यं चन्द्र सरयानसद्वितः प्रागत्पदद्वयं भावनीयं । एकैवैवचरितार्थकत्वेपि नामादेशजविनैयाना अयोपशमैचिन्ता त्वस्यचित् क्षिप्चित् बोधकमिष्टयुपमापद नामाव । अतएव प्रत्युपमापदं योज्यमानत्वात् वृत्तपदस्वमयौनकस्य शङ्कापि एतेन सरयामनुक्त ॥ अथसामान्यतः प्रागुक्त प्रमाणं विशेपसोनिर्वक्तुमाह । एकयोजनशतसहस्र प्रमाबागुसनिप्यन्न योजनसहस्रनित्यर्थः । आयासविषमनेन अत्रचसमाहारादुक्तो न द्वीवै एकयद्वायः आयासयिकमभ्यामित्यर्थः । अत्राहपरः कम्बूदीपस्ययोजनसदं प्रमाकमुक्तं तद्युपयं विनयोजनतो भूतविषमसमकदादयदादय योजनवैपेचतुर्थांशं चिकित्सवति यथायथोक्तमा

वहे तह्वापूयसठाणसठिए बहे रहचक्कत्रालसठाण सठिए बहे पुस्करकसियासठाण
सठिए बहे पन्निपूय चदसठाण सठिए बहे एग जोयणसयसहस्स आयामविरक्कनेण

यमः तैलापूपस्थानसन्धितः पृ० पुष्करकक्षिकास्वानसन्धितः दूतः परिपूख बन्धसुस्थानसन्धितः ३ एकन् याजनशतपुस्तम् आयामयिकभोग
सर्वपुससुत्रमी अपेक्षापेसर्वनेसपुष्टि ॥ २ यह तल्लापूअसठाबसठिय ॥ दूतगोअकाकारेतैलमापूबानेपरे सस्थानेसस्थितल्ले ॥ यह रक्षकुयाल ॥ दूत गो
ल्लाकार रचनापक्षयालमा परे (रपका पक्षिहाने परे गोखकावना) ॥ यह पुखरकक्षियासठ्ठाकसठिय ॥ पलीपूतले पुष्करकक्षिकाकमलनोहोदी तैदनीपरे
तैसंभाने ॥ यह पक्षिपुखरकक्षियाकसठियावृत्त परियूअ पुखमासिगा बादनीपरे तैसस्थाने ॥ यह जोपखसयसइस ॥ यह योगन सतसइ ह कप्ततालस १००००
योगनतोलेपमाअभगुल ना योगन लावपबेपिगुलपके ले इहानी लसयोगन गगतीसहीत जाबया इम सुवदीपमनुत्र आप आपग अगतीसइत जाबया ॥

लपञ्चद्वैपयिकरवेपि समाप्तः । यद्वाआकारस्य स्वरूपं भाषाद्य जगतीवर्षं यर्षचराद्यास्तद्वत्तयदार्था आकारभाषाकोपा प्रत्ययतारोऽवतरवं प्रागिनीय
 इति मायत् आकारभाष प्रत्ययतारः कः कीदृग् आकारभाष प्रत्ययतारोयस्मिन् सतथा अनेनान्मूहीपस्वरूप तद्वत्तयदार्था पृष्टाः ४ इति इन्द्रज
 तिना प्रत्ययतुयेकते प्रतिक्रयः प्रत्ययतारोयस्मिन् सतथा अनेनान्मूहीपस्वरूप तद्वत्तयदार्था पृष्टाः ४ इति इन्द्रज
 प्रत्ययं तेन हे गौतम अययत्रयवचनः अनेनसप्तयोनं चर्चिर्वीर्त्तमानं चर्चयेतां अन्मूहीपमाध्यव्येदः अन्मूहीपोनामद्वीपः कथमुत्पत्त्याह सर्वे
 द्वीपा नाचातकीखडादीनां सर्वसमुद्राद्या लवकोदादीनां सर्वोत्पन्नासाप्तस्येना व्याप्यरः सकलविवर्णलोकाभ्ययती सर्वोऽप्यतर एवसर्वोऽप्यन्तरकः सा
 र्वेणपुःपयः अन्यन्तरान्नप्रातकीखडपि पुञ्जरदीपापेचयास्ति अतः सर्वेऽप्योपादानमिति । अनेनान्मूहीपस्यावस्थापानुक्त १ तथा सर्वेऽप्यो
 पि जेयद्वीपसमुद्भेभ्यः पुञ्जकोलापुः, तथाहि सर्वेऽप्यन्तरादीपाद्यदप्य द्वीपाअन्मूहीपादारभ्यद्विगुण २ विष्णुभाषाभपरिययः ततः शेष
 द्वीपसमुद्रावेचया उपैकपूर्णित । दीर्घेऽप्यन्तरादीपाद्यदप्य द्वीपाअन्मूहीपादारभ्यद्विगुण २ विष्णुभाषाभपरिययः ततः शेष

किमागारजायपक्रोधारिणं जने । जम्बूद्वीवेदीवे, ४ पयस्ते ? गोयमा ।

अयस्य जम्बूद्वीवे दीवे सहदीवसमुद्राण सहस्रतरिणः सहस्रमुद्राण २

किमाकारभाषावत्स्यतारः नदन्त अन्मूहीपोद्वीपः ३ प्रत्ययः गौतम अयम्

अन्मूहीपोद्वीपः सर्वद्वीपसमुद्राणाम् सर्वोऽप्यन्तरकः १ सर्वोऽप्यन्तरकः २

किमायार भावपदोपारेण मने जम्बूद्वीवेदीवे ४ स्मू आकारार्थे स्मू स्वरूपवत्स्यावताऽप्रनटमान स्मू स्वरूप हे भगवन् अन्मूहीपनामे दीपवे स्यादितिप्रसूया
 भगवतनेकहे ४४॥ गोयमा अयस्य जम्बू ॥ (गौतमस्मृतिनीयेपोद्वीपेचराप्रसीका उत्तरनज्जान्देतेहे) हेगौतम इहे अन्मूहीपनामा दीपवे ४ सहदीवसमुद्रा
 य नवप्रतरण ४ सर्वेऽप्यन्तरादीपाद्यदप्य द्वीपाअन्मूहीपादारभ्यद्विगुण २ विष्णुभाषाभपरिययः ततः शेष

प्रमादमवसरं गमनपिप्लोः तन् सूत्रकाराद्यायिपिप्रा अयतिरिति ॥ तथा यत्रः सचमुत्तिरयुतोपिप्रादसमाह ॥ तैसापूपमस्थानस्थितः तैलेमपक्षोऽपू-
पक्षोऽपूपः तैलेनद्विपक्षोऽपूपः प्रायः परिपूष्य यतोभवति नपूतपक्षति तैलविशेषश्च तस्यैवयत् सस्थान तैमसत्विजः । अत्रतैसाद्विस्वाक्षकारस्यद्विस्व-
तथा वत्तैरवचक्षवात्स्यधानसद्विजः रयस्यावयवे समुदायोपभारान् रयद्विस्वाक्षस्य सचक्षाल नद्वलं तस्यैव सरयानेन स रियतः । अथवा सचक्षवात् स
सचक्षमवचक्षपमयोगाद् रयचक्षमपिरयचक्षवात् शेषागपत् । एवमुक्तः पुष्करकृष्णिका पट्टयीजकोशः कसलमधभाग इति यावत् दृत परिपूष्ये चन्द्र
सस्थानसत्विजः प्रागवत्पदद्वय भावमीय । एकेनैवचरितार्येकत्वेपि नामादेशजविनेयाना चयोपमयैविप्रा स्वस्यचित् किञ्चित् दीयकमिष्टमुपभापय
नाभास्य । अतएव अत्युपमापद योज्यमानत्वात् वतपदस्वभयौमठस्य शङ्कगपि एतेन सरयानमुक्तः ॥ अथयामात्स्यः प्रागुक्त प्रमाणं विशेषतोनिर्वर्तु
माह । एकंयोजनमवसरं प्रमादगुलित्यस्य योजनसचक्षित्यर्थः । आयासविषयमेव अत्रवसनाहारदृढ स्तेन क्षीरेकयज्ञायः आयासविषयभाज्यामित्यर्थः
अत्राहपरः लघ्वुदीपस्ययोजनसस प्रमादमुक्तं तच्चपूर्वपठिजयोजनती मूलविषयमवसरमाहारादयद्य योजनमेवेवतुर्विंशत्यन्वचितमवति यथायथोक्तमा

वहे तत्प्रापूपसंस्थाणसंठिण वहे रहचक्षवात्संस्थाण संठिण वहे पुष्करकृष्णियासंस्थाण
संठिण वहे पट्टिपूष्य चदसंस्थाण संठिण वहे एग जोयनसयसहस्र आयासविस्कन्नेण

यमः तैसापूपमंस्थानसत्विजः वृत्तः पुष्करकृष्णिकासंस्थानसत्विजः वृत्तः परिपूष्य चन्द्रसंस्थानसत्विजः ३ एकन् याजनगतगच्छन् आयासविस्कन्नेन
सर्वं दीपसमुत्तमी अपेक्षायेसर्वमेसपुच्छे ॥ १ यहे तत्प्रापूपसंस्थाणसंठिण ॥ २ यहे रहचक्षवात्सं ॥ ३ यहे पुष्करकृष्णियासं ॥ ४ यहे पट्टिपूष्य
संस्थाणसंठिण ॥ ५ यहे एग जोयनसयसहस्र ॥ ६ यहे पुष्करकृष्णियासंस्थाणसंठिण ॥ ७ यहे पट्टिपूष्य चदसंस्थाणसंठिण ॥ ८ यहे आयासविस्कन्नेण
तैसत्वात् ॥ यहे पट्टिपूष्य चदसंस्थाणसंठिणायुन परिपूष्य पूष्यमासिना यावन्तीपरे तैसत्वात् ॥ एग जोयनसयसहस्रसं ॥ एग जोयनसयसहस्रसं कष्टतालसं १००००
योजनमोक्षेपमावधायुल मा योजनमावधायुलपक्षे वहा लघयोजन जगतीसहीत जावन्ता हस सवर्दीपममुद्र आय आपगा जगतीसहित जावन्ता ॥

[illegible]

किमागारजायपत्नीयारेण प्रथे ! जयद्दीवेदीवे, ४ पयस्ते ? गोयमा !

શ્રવ્યજ્ઞાન્યદીવેવીત્રે સહસ્રદીવસમુદ્વાજ સહસ્રતરિણ, સહસ્રક્રમાપ ર

किसाकारपापवृत्तवतारः भवन्त सम्बुद्धीयोगीपः ३ अक्षर गौतम आयन्

ब्रह्महृदयोद्गीयः सर्वद्वीपसमुद्राणाम् सर्वोप्यन्तराब्जः । सर्वभुक्कृपाः २

किनायार भावपहीयारेच सने खबूरीयेरीवे ॥ स्मू झाकार्तार्वे स्मू स्वरूपय स्वावतारप्रगटनाव स्मू स्वस्वय हे समवम् अवुदीपमाने दीपवे यथारिपसूबा
 नयवतनेकडे ॥४॥ गोपना अयस्य अबू ॥ (गीतमसनामीनेषीकक्रियेकारप्रसोका उत्तरनगवान्तेते) हेगोतन हवे खंबुदीपनामा दीपवे ॥ अबुहोवसनुहा
 च नवस्रतरम् ॥ नवअवतरयाता दीपसमुद्रने वनकायवे अज्यतरवे सनकार्पियंस्लीकनेमथ्यवर्तिं छि (महप्रजनमज्जपितरबावका) ॥ १ अबसुवकाय ॥

इपयादीपयमुद्र सीमाकारिदया सहजगराकारकण्या सर्वतोदिशु समकाद्विदितुसम्परिचितः सम्यग्वेष्टितः प्राकृतस्वाधीपैरथ वज्रशब्दस्य ॥ साञ्ज गती अद्योजनाप्युद्गीर्णत्वेन वस्तुतोदनेन पोदथ असुखितस्यैक अपरतिर्यकत्वितस्या अन्धुबोवतिरूप तत्रेतरापोहेभोसुस्थितस्ययपुसुव तदूर्ध्व द्रव्यमित्वागनेरुद्धमिति अत्रानुकारः प्राकृतत्वात् मूलोदादशयोजनानिविश्लेभ सज्ये अष्टौ उपरिपत्वारि अतएवमूले विषमभमपिकृत्य विलीणांसज्ये संविप्ता त्रिमागेनत्वात् उपरितनुका मूलापेक्षयात्रिभागनात्र विकारमावात् एतदेवोपमया प्रकटयति गोपुद्गथेव सत्यामतेन सत्विता ऊर्ध्वकृतगो

तिस्त्रि ज्ञोयणसयसहस्राद् सोलससहस्राद् दोस्त्रियसहावीसे ज्ञोयणसए त्रिस्त्रियकोसे श्यष्टावीस च घणसयं सैरसय अगुलाद् अष्टगुलच किञ्चिविसेसाह्रिय परिस्केवेण पञ्चमे, सेण एगाएवद्वहामर्हए जगर्हए सप्ततं समता संपरिस्किहे, साण जगर्ह अष्टज्ञोयणाद् रंह उच्चमेण, मूले द्वारसजोयणाद् विस्क्कजेण, ॥

त्रीचि योजनसतसहस्रादि दोदशसहस्रादि द्वे समविधे योजनशते त्रयः क्रोशा अष्टाविश च षणुः यत त्रयोदशाङ्गुमानि अर्द्धाङ्गुलच किञ्चिद्विगीया चिकन् परिसेवे च ॥ अष्टमः सः एकया सत्यमय्यः ॥ जगत्या सर्वतः समकारसम्परिचितः साजगती अद्योजनाप्युर्ध्वमसुखितम मूलेद्वादशयोजनानिविश्लेभेन त्रिस्त्रिज्ञोयस सयसहस्राद् ॥ त्रिस्त्रिज्ञोयनसयसहस्र कइता त्रिस्त्रिज्ञ ३००००योजन ॥ सोलसयसहस्रा ॥ सोलसैसहस्र (अर्धोत्तसोलसैसहस्रा ५०००) दोस्त्रियस तावीसेकी ॥ दोयसय २०० अर्धोत्तयोजन जाकवाद् १६२५०योजन ॥ त्रिस्त्रिज्ञोसे ॥ त्रिस्त्रिज्ञात् ३ अर्धोत्त त्रिस्त्रिज्ञोश ॥ अष्टाविशसयसहस्र ॥ अष्टावीस षणुव २० ते रसय अगुलाद् ॥ तेरेषमुल १३ अष्टगुलच किञ्चिविसेसाह्रिय ॥ अर्द्धगुल पांचज ५ अने युका १ एतेल्लेकाद्विज्ञोसाधिक ॥ परिस्केवेस पञ्चमे २ एत सी परिपि अष्टगुलीपपरिपिपल्ले कष्टी सेरगाएवद्वहामर्हय ॥ तेजद्वीपने एकवज्रमयजगतीमोटा गवने आकारे जगती यजमय ॥ सप्ततं समता सपरिखि ते ॥ तल्ले जोकर अष्टगुलीपने सवदिसं मोठपोदी ॥ साच जगर्हअष्टज्ञोयणाद् ॥ सेजगती ८ योजनत्तर्ह उचखेदे ॥ मूलेद्वारसजोय ० ॥ मूलतेबारह १२ मोज

नं विनश्यत इति न जम्बूद्वीपजगती विकल्पोनसहैव लक्षपूरकोय लक्षसप्तमुद्रकलोनेन लक्षसप्तमुद्रकलद्वय एकसम्येक्षयिदीपसमुद्रं तु अन्यथा
समुद्रमात्रा अगतीमानस्य पृथग्भूतने ननुप्यस्यैव सैत्रपरिधेरितिरिक्तः स्यात् सदिपञ्चत्वारि यज्ञस्य प्रमात्रं लोत्रापेक्षयाऽनिधीयते । अयनेवाग्रयः श्री
अथपदेवन्नूरितिः अनुयोद्धवृत्तौ पञ्चपञ्चाशत्तनेसप्तमाये प्रादुर्गतोकीति । तत्राग्नीविद्योवनशतसहस्राणि योहयसहस्राणि द्वे योजन शतसप्तविधेसप्तविं
गस्यधिकेभ्यः लोत्रा अष्टाविध अष्टाविधस्यपिचपनुः अतश्चयोदशानुसानि अष्टादशानि किञ्चिद्विशयाधिकपरितेतावान् परिहोयेव परिचिना प्रकृतः॥ अ
त्रवर्धियनशक्तिर्य निर्यादिकाः शब्दाः अधिकतत्त्ववयनस्मिन् अतश्चल्लोत्रात शब्दादुयांतादह इति सूत्रेकह प्रत्ययेसप्तविंशत्यधिकनित्यर्थः । परिच्य
नयनापापरत्वं चूडिंकाकारोक्तः विरक्तभगवद्गुणं करवीवहृस्वपरिच्छेदोव विरक्तभगवाण्युक्तिं परिरतंतरसगच्छिषयप १ अत्रक्याख्या सम्बुद्धीपत्य वि
छन्नोक्त्यासः शपायना यथा १०००० तद्वनैः क्षिप्रते तद्गुणोक्तं इति वचनाद्व्यस्तोक्तं मुख्यते जात १००००००००० सप्त दशगुणः कियते शून्यानि ११
तदनुकारीकृतिकर्तृनूत नानीयते तथाहि विरक्तभगवत्तत्त्वावर्णनरचानप्युतेन मूलेन । द्विगुणेनमन्त्रेणैव सत्यविनिर्देशयेत्युक्त्यां १ तदुर्गैवशोष्य द्विगुणी
दुर्गतपूर्ववज्जम् । उरवार्यततो विमर्शेवैव द्विगुणी कृतदत्तयेत इत्यनेनकरकेनापीत वर्तनसूत्रेणातोऽचकनः देवराशिः ६३२४३३ अत्रसप्तसहस्रौऽस्योऽको
न द्विगुणीकृत इति तद्वर्धयेनवर्धयपिचिप्रियते सत्य योजनानि ३१६२९७ देवराशिचसत्वेपि द्विगुणीकृतैजातः ६३२४३३ सपरिहोवाद्याः ४०४३३१ एतेष
योत्रनत्वानीया इति लोत्रानयनादै अनुपुंका जाताः १६३७८४ देवराशिनानेनसत्यलोत्राः ३ येष ४०४४०४२२ अनुरानयनाय विषहस्यसुव जातं ८१०७
४०७० देवराशिनानेनसत्यानिचनू नि १२० येष ०६८८८ सत्यसत्यद्वुल्लानत्वाद्गुणोक्ताना यननादै सत्यवतिगुणजात व्यंस्त्वं४० देदेननायेनसत्य अष्टुक्ता
नि १३ येष ४०४३४३ अत्रभाहयानतोविधेय इतिपतिरितिभ्यायान् यवादिकनव्यानीयते तथाहि तेषमगुलांशा अष्टभिर्मेघै रंजुलमिति अष्टभिर्मेघयते जा
ताः ३२५८८८ देवः सत्यसत्याः यथाः ३ ततोव्यहगुव मेयुकादयः सः तत्रपूजा १ एतत् सर्वमप्यहर्द्विगुलस्य किञ्चिद्विद्येवाधिकत्वकालेन सूर्यकारेवापि
शामान्यतः अनुदीतनितिवोच्यनचितपद्वनत करकचतोदहरकभग्नं भावयिष्यते इति ३ अथा कारनाम प्रत्यस्तार विषयक प्रश्ननिर्देशुनाह इतिचोऽनं
लतोदितावानविकल्पपरिषेपरिनाको जम्बूद्वीपः क्षितिपूर्ववत् एकपाएकवयया अद्वितीयवाच्यनस्यान्यतरजालिषयाजनत्वा सम्बुद्धीय प्राकार

रूपपाद्रीपसमुद्र सीमाकारिकाया महाजगराकाराक्षया सर्वतोविषु समक्ताद्विदिसुस्यरिचिप्रः सम्यग्बेष्टितः प्राकृतत्वाधीचैरथ यजमयस्य ॥ साण
 गती अद्ययोजनाद्द्वीपस्येन पक्षुतोद्यमेक घोहस्य ऊर्ध्वस्वित्तस्यैक अपरतिर्यक्स्वित्तस्य ॥ ५ ॥ अद्ययोजनस्य तद्वर्ध
 द्रव्यनित्यागनेकवमिति अत्रानुकारः प्राकृतत्वात् मूलोदादययोजनानिचिप्रमेन सप्ये ॥ ५ ॥ उपरिचत्वारि अतएवमूले चिकममचिप्रस्य चिकीर्णांमप्ये
 सविप्रा त्रिमागेनत्वात् उपरितनुका मूलावेद्ययात्रिभागमात्र विहाराभावात् एतदेवोपमया प्रकटयति गोपुष्टस्येव स्वार्गमेव सत्विता ऊर्ध्वकृतगो

तिष्ठि ज्ञोयणसयसहस्साइं सोलससहस्साइं दोस्त्रियसह्वाधीसे ज्ञोयणसए तिस्त्रियकोसे स्थळावीस च घणसयं
 तेरसय अगुलाइ अग्रंगुलच किचिविसेसाहिय परिस्केवेण पयसि, सेण एगाएवइरामईए अगईए सव्वरु समता
 सपरिस्किसे, साण अगईं स्थठजोयणाइ उच्चैसेण, मूले धारसजोयणाइ विरकनेण, ॥

मोचि योजनगतसह्वादि घोहसह्वादि हे सवित्री योजनगते त्रयः कोशा अष्टाविय च षतुः शत अयोदशाहुमानि अष्टोदशलच किचिद्विजोया
 चिकम् परिसेवे ५ ॥ ५ ॥ साः एकया वज्रमय्याः जगत्या सर्वतःसमकारसम्परिचिप्रः साजगती अद्ययोजनान्युर्ध्वमस्यत्वन मूलोदादययोजनानिचिप्रमेन

तिचिकजोयस सयसहस्साइ ॥ चिकयोत्रजसयसह्वाइ कहता त्रिकसह १०००००योजन ॥ सोलसयसहस्सा ॥ सोलसहस्साइ (अद्योत्सोलेजजार ॥ ५०००) दोस्त्रियस
 तावीसेको ॥ दोयसयसहस्साइनेत्योत्रज आकवाइ १६२२००योजन ॥ तिस्त्रियकोसे ॥ त्रिजगाउ ३ अद्योत् त्रिककोश ॥ अद्यायिसचयसुसय ॥ अद्यावीस घणुव २० ते
 रसय अगुसाइ ॥ तेरसगुल १३ अद्यगुलच किचिविसेसाहियं ॥ अद्योत्तुलं पाचजव ५ अने युका १ एतेल्लकाइविजोसाधिक ॥ परिरकेवेण पयसि २ एत
 ली परिपि जंजुदीपपरिपिपयं चिको सेकएगाएवइरामइए० ॥ तेजबुदीपनं एकवज्रमयजगतीमोटा गठने आकारे जगती यजमया ॥ सव्वरु समता सपरिचि
 ते ॥ तव्वं चीजेर अजुदीपनं सर्वदिसें मोठयोसे ॥ सावं अगईंअठजोयणाइ ॥ तेजगती ८ योजनऊर्ध्व उपस्ये ॥ मूलोदादययोजन ० ॥ मूलोदादय १२ योजन

पुष्पाकारेति भावः । गयोऽन्धमामासन्त्येव वज्रमयी वज्ररत्नात्मिका दीर्यैव त्वया प्राकृतशैली प्रभव आकाशकाश्रुति कथयति स्वच्छाः सङ्घाप्रदकापुष्पस्कय
निप्यथा प्रत्यक्षनिप्यकपटयत् सङ्घामयका यदितपटवत् पहापृष्टाद्वयपटा कुर्याद्वया पायावप्रतिभावत् तथाभवा इय मष्टासकसार गावया पावाच
प्रतिगावत् नानाभोरवाधश्चरजोरद्विता तथाभिभला आगतुमलरद्विता तथा निप्यकाकतुविकलाकतुमरद्विताया तथाभि कटुटा भिःकवचा निराव
रदाऽन्धयादीप्रियेभ्याः या तथावप्रभा स्वरूपतः प्रभावतो अथवास्वेनात्मना प्रभाति शोभते प्रकाशतेवेति स्वप्रभा तथा समरीचिका सकिरयावस्तुकोम
प्रकाशकरीद्वयैः । तथा प्रभात्प प्रभाः प्रसरुवेद्विता तन् कारित्वात् प्रासादीया मनःप्रदुवकारिणीति भावः ॥ तथा दृशनीयादर्शनयोग्या या पश्यतद्वय

मझे अथ ज्ञेयणाइ विस्कर्नेन तं धरि चक्षारि जोयणाइ विस्कर्नेन मूले वित्तिसा मझे सखिसा उत्ररि तणुया
गोपुच्छसठाणसठिया सखयथरामई स्यच्छा सगहा छगहा मठा नीरया निमला निप्यका निक्ककळच्छा
या सप्यना सस्सरीया सउज्जीया पासादीया वरिसणिज्जा

नयेऽधीयोगानि विभक्तमेव वरिवारियोजनानि विभक्तमेव न मूलैविलीकां नयेसखिसा उपरितनुका गोपुच्छसख्यामवस्थिता सर्ववर्षना
नये अन्धः प्रकाशकः पृष्टा मठा नीरत्राजिनेला निप्यदु निः ककटकाया प्रभा सुवीका सोकोता प्रासादीया दर्शनीया

नदिलारदे पिइ सी मझे अथत्रायवाइ ॥ मध्यमैविवे अथातविचे आठयोजनपिडुली ॥ उपरिचत्तारिजो ॥ उपरी चत्तारिजोवनपिडुली ॥ मूलैवित्ति
यवा । मूलै वीलीकै पृष्टपका नाटइ ॥ मझेवसिता ॥ विभक्तविवे वविप्रसाकडी छे ॥ उपरितनुका ॥ उपरिपातलीमूलधीबीत्रान्नागमाटइ ॥ गोपुच्छसठ
गोपुच्छे नंस्थाने वसित सवीबीयोमापनोपूकडो तेजाकारले ॥ सवयवराजइ ॥ सर्वप्रदेशेनजरअभय खइ ॥ अक्षामयइ ॥ आकाशाकात नोपरैसत्त्वानी
मलइ ॥ लरहा ॥ रिकनीछे ॥ पहा ॥ पृष्टपसोखइ ॥ मठा ॥ नृनमांजी कोमलकीपी ॥ बीरया ॥ रजरद्वित ॥ बिम्बला ॥ मलरदीतवइ ॥ विप्य
का ॥ पंरुवर्नरद्वितवइ ॥ बिहकडकाया ॥ निक्ककडकाया ॥ सप्यना ॥ वरिसरीया ॥ सुवीकअत्यतधीभावंत ॥ सउज्जीया ॥ उठो

प्रमननं न तद्वति, तथा अभिरूपा अग्नि सर्वयाद्रूपेणा मनः प्रसादानुक्रमतया अभिमुखरूपस्थाः सा अन्यस्तकमनीया इति भावः । अतएव प्रतिविशि
 दृमसाधारणं रूपयस्वाः सा प्रतिरूपा । अथवा प्रतिरूप नवरमयमियरूपयस्या सा तथा । अथा उभसूत्रे अनुकोपि याचयितुं कामधिकार्यजिज्ञासपिपया ज
 गत्या इदृस्वाने विकारानपमोपायः प्रदृश्यते । तन्मूलोन्मूलं ययति यिफभपरिमात्रं धाशादेव सूत्रेण व्यते । अथातराले उपरिष्टादधोगमने उपसुपायः जगती
 चितुरादयोपायदुर्भोर्धौ तस्मिन्नेकमन्त्रे सति य अथतश्चतुर्भिर्गुणैर्मिदृस्वाने वित्तात् स्थापि उपरितमभागाद्योजननेकगम्पताधिकमयतीर्णं ततोऽपरा
 योः एकेनभागे हने स्रग्भनेकयोजन गद्युतापिक्तं स्रग्भनेकयोजनं प्रयुतकिपते जातानिपन्त्ययोजनानि गद्युतापिक्तानि एतायोक्तं प्रवेजेधिकं य एवस्र
 प्रमास्य । समप्रतिमूलादुर्गमने विकारानपमोपायः मूलादुर्गमनस्यैकमभागे हृते यज्ञगद्यतस्मिन्मूलवित्तात्स्थोपिते यत्पसतत्रयीत्रमादावतिष्ठागते
 वित्तात् । तद्यथा मूलादुत्पत्तयोजननेक गद्युतद्वयाधिककृत स्तोत्रोक्तस्य गद्युतद्वयाधिकरथैकेन भागे हृते तत्र योजन गद्युतद्वयाधिक एतन्मूलं सम्य
 भिनोद्वादययोजन प्रमात्रं विकारादपनीयते चित्तानिद्वययोजनानि गद्युतद्वयाधिकानि एतावतावत्प्रमात्रः साद्वयोजनानि क्रमे वित्तात् । एवस्रयथापिमा
 त् । एव अपममूटं जम्बूगन्तुनलीवृक्षमगतं फूटानामिदृस्वाने विकाराभपमार्थे निद्वेनैव करणं भाव्य । अथास्यागद्यात् कटकयण मायाह । सां उक्तकरो
 दितस्वरूपा जगती वनिति प्राग्वत् जगती एकेन महागवाक्षककटकेन सवत सर्वानुविशु समतात् सामस्येन सम्यरिचिता व्या

स्थितिक्रिया पञ्चिक्रिया, सा जगद् एगेण महत्तमवस्त्रककटकेण सद्युते समता सपरिचिता,

अभिरूपा प्रतिरूपा सा जगती एकेन महागवाक्षककटकेन सर्वतः समतात् सम्यरिचिता

तवत ॥ पासादीयाः मनने प्रसादनी करणं हारी ॥ दरिसिचिता ॥ आपिने देख्या जोग्य ॥ अभिरूपा ॥ देख्याद्वारगे मनोष्ट अभिमुखरूपे ॥ पदि
 रूपा ॥ प्रतिविपपर्वे जेहवीरहीदे ॥ साय जगद् एगेण महत्तमवस्त्रककटकेण ॥ तेहवी जगती एकमोटेगवाक्षककटके गोठानी मोटीजालीर्गं करी
 सद्युते समता सपरिचिता ॥ यदं दिशिजगतीर्गं समान भोक्तेर धीटीदे ॥ सेवा गवरककटके ॥ तेगवाक्ष कटक गोरा, गगयात् रापण समुद्रनेपासह अग

भेत्स्यः । न गवापचटवः शर्तुर्वरवेताऽऽयोत्रजह्वेगृह्यते विष्कम्भेन पश्वधनुः श्रुताभि सुवोत्सवा रत्नयः । तथामब्धः अन्नमाभक्तकरपाटप्रश्वयि धं विश्वेष
 त पश्य दं गत्वं । इयप्यगवापचटविविद्योदपार्श्वे श्रुतौ भित्तिषु नृप्य भागमताऽवगत्स्यः । रिरुवेखिछापर नृम्वरमवस्थान । अथ जगत्पुपरिसामयकुंभा
 याव । तस्या यवोत्सवद्रूपया जगत्स्यः उपरि उपरितमेतस्य योश्चतुस्रथदेशसप्तयोभाजः भागवमदेशसप्तयो पिस्यात्तत्र पट्टमखेदिकाया भवस्थानाऽस
 त्वयः श्रुतौ देशप्रद्वेन भवान् भागवत्स्यः । सुवचतुर्गोत्रनात्यक्त जगत्पुपरितमत्तस्यसम्ये पश्वधनुः श्रुतास्मकवति सुवोत्कारास्तथा सागजभापाजजडा
 नूरोपात् सप्तयत्तिस्मिभ्यु भपदेशगाने खनिति पावत्त भवती युक्ता पट्टमपर वेदिका देवयोगभूभिः प्रज्जना मयाशेषी धर्तीर्भरैः । सावत्तर्ध्वोश्चत्वेमाहं योज
 नं पश्वधनुः श्रुतानि विष्कम्भेन, जगत्स्यः, एवा सुमाना जगती स्यावीजजगती चमिका परिछेपेव परिछेपेव छावंः जट्जुह्वीपस्मसर्वतो वत्समाकारेव ज्यधस्थितः ।
 वाज्रगत्वा यावदुपरितन तलचतुर्गोत्रम जिल्लारात्सवं वस्माद्वचविविधेदेशो नवोक्तमद्वयेत्यन्ते अर्वाकृपायान् जयतीपरिरप साधामस्या अपीति । सर्वैरज

सेण गधरक्कनए अरुजोयण उहु उच्चतेण पबधणसयाइ विस्सनेण सहरयणामए अरुक्के जाय
पान्तिरुवे, तेसेण जगईए उप्पि बहुमस्सवेसजाए एत्थण महएगा पउमवरवेइया पससा,
अरुजोयण उहु उच्चतेण पबधणसयाइ विस्सनेण जगई समोया परिसक्केण सहरयणामयो

धगयावच्छेदकः । अथ योवनमूर्ध्वमुत्थेन पञ्चपत्रुः शतानिविधकर्मैव सर्वैरवमयः । अथाः यावन्प्रसिद्धपः तथा । अमस्या उपरि वपुमप्यदेष्टुना
 यः । अत्र नष्ट्ये का पट्टवारेष्विका । अत्रासा अष्टयोवनमसुं भुवत्त्वं न पञ्चपत्रुः । शतानिविधकर्मैव अगती समिधा परिदेयेद सर्वैरवमयरी

सोमनस्यमग्नोपेर प्राणयो ॥ अद्भुतोपयं सद्गुरुं समुत्तिष्ठ ॥ अर्धयोगिनं गात्रं कर्ण्यमुपपद्यते ॥ पादसंनिवर्णपीडुलपद्यते ॥ सद्गुरु
 रपदान् ॥ स्वरमनपद्यते ॥ अस्त्रे प्राणः ॥ अस्त्रे निर्मलं यावत् शब्दं पूर्वोत्तीर्णं ॥ तीर्थे कर्ण्यं सृष्टि ॥ तेजस्य तीर्णं ऊपर ॥ अद्भुतमस्य
 देवमस्य ॥ अद्भुतमस्य देवमस्य ॥ अद्भुतमस्य देवमस्य ॥ अद्भुतमस्य देवमस्य ॥ अद्भुतमस्य देवमस्य ॥ अद्भुतमस्य देवमस्य ॥ अद्भुतमस्य देवमस्य ॥

मयी सामस्येतरवसुबिता अ००१ सङ्गा इत्यादि विग्रहककदम्बकस्याउतो ऽर्चतयमागवत् । अथाश्या अतिदेगभयणं न मृगमाह । मरणाः पट्टपरवेदि
 प्राया अपमिति वस्यमावतया प्रत्ययाः सुषोष्मनामोगमूमाचिको प्रियाविति एतद्रूपः एतदेयकपुंस्तकपथस्य सतथा । यथावापावणं द्यायापयावस्थित
 स्वसुपकीर्णं तस्यावाधोनिवासीपन्पट्टविकुपोषर्षकाः निवेशइत्यर्थः अपथा वर्योवासो वर्यकग्न्यवितरः प्रचक्ष, स्थाद्येतिकुपवर्जने यद्वरामए०दि य
 वरामवादेनाइत्यादिदि । एवमिति अनेन प्रकारणया कीवाभिगमेपट्टवरयेदिका यर्षवितरउत्तकथाधोचइतिजेण । सचक्रियत्पयंत इत्याह । ज्ञान अ
 होइति यायद्वैः पट्टवरवेदिकाग्रस्यार्थं निर्वचन ततोपि क्रियत्पयंत इत्याह । ज्ञाय पुया विपयासाधया इति पुनस्ततोपिक्रियत्पयंत इत्याह । ज्ञायपि
 वा इति स्वसुपपाटोय वद्वरामवाधोमारिहामया एवगावा वैकलियामया ज्ञमा सुवसुमया ज्ञमा शोऽह्यरकमईतं मुईतं यद्वरामईस थी वाथानवि न
 याकतेवरा वाकानविमया कलिवरसपराहा वाहागविमया कवा काकामविमया कवसपाहा अकामया परका परकवाइतं जीई रवानयायसा यसकयेस्तु

अच्छा जाव पल्लिकवे तीसेण पउमवरवेइयाए अयमेयारुवे वग्गावासे पसुत्ते, तजाहा वय
 रामयाणेम्मा एव जहा जीवाजिगमे जाव अही जाव धुवा जीयया सासया जाव णिञ्जा,

अ००१ यावत् पल्लिकया तस्याः पट्टवरवेदिकायाः एतद्रूपः ववायासः प्रचक्षतः तद्यथा यज्ज
 मयानेना एय यथा जीवाभिगमे यावत् धर्षः यावत् प्रुयानोरगासागया यावत् नीषा

पल्लिकी ॥ अहुतो ० ॥ तीअहुयोगेन उइपकइ ॥ प०००० ॥ ५०००पापसे भुमपवीहुतपयेदे ॥ जगई समिआ ० ॥ जगतोस ममाई परिधिपसे ॥ सवुरयका ० ॥
 पव्वेतरवपी ॥ अ००००० ॥ आकीआयनशस्सेपूवत्पल्लिकपदे ॥ तीसेक ० तेपट्टवरवेदिकाकामइ ॥ अयमे ० ॥ इहयोक्तपदे ॥ धयला पयण मे ॥ यवणनीयाए
 कपपीतीर्यकरइ ॥ तजाहा ॥ तेवेइयातेकसेकइ ॥ वद्वराम ० ॥ जज्जवरमयनेमामसीभागकीकहुं देजपयें ॥ ययजामइ ० ॥ पट्टवरवेदिकाभोययर्षेनने
 याभिगनधीजाववो ॥ जायअहो ॥ यावत् अणगासुखो जायधुवा ॥ चिरइइ ॥ विमया ॥ निघयेदेइ ॥ सा ० ॥ सास्वतीमदाअइ ॥ जायकिस्सुगानायतनित्यअइ

[illegible]

सेतेष्वने एवमुद्यः सिपसासया सिपशसासया पदमवरवेद्याख भग्ते कालठे केयचिर होष गोपना ककपाइवसो ककपसभवइ, यकपाइवमयिसप भु
 वि न भयइय भविसइय पुवा विपया सासया शरकया अथया अयति आखिवाइति अत्रव्याख्या अत्रनरोक्तायाः पट्नवरवेदिकायाः यत्रमया रवमयाने
 माः नेमानामत्रुमिमागादुसुनि, कामत प्रदेशाः यत्रशब्दस्वदीर्घत्वा माकृतत्वात् एवमस्यत्रापिदृश्य । तथापि रजमयानि प्रतिप्रामाणि मूलपादाः स
 या वैदूर्यरवमयाः सभा सुवर्णरूपमयानि फलकानि पट्नवरवेदिकाभूतानि सोहिताशरवमयः सुवयः फलकद्वयस्त्रिरसम्बन्धकारि पादुकास्थानीयाः
 यत्रमयाः सुवयः सुधिसत्ताः फलकानां किमुक्तमवति यत्रवर्षापरिताः फलकानां सुवयः मानावधिमयानि फलकवराणि गनुव्यशरीराणि सयानामानावधि
 याः कलेवरसपाटा मनुव्यशरीरगुप्तानि सपाटाशब्दो युग्मवाचो यथा साधुसपाटाइति मानावधिमयानिरूपाणि इत्यादीना रूपकाणि रूपसपाटाअप्रि
 तयैव तानिपकानिचिन्माभाये कानिचिद्दिनोदाये कानिचिद्दृग्दोपनियारकार्ये यथा राजहारादिषु इत्यादिरूपाणि कपमानलम्यकूर्ध्वं कयदुर्गपयणि च
 क्रियते तथात्र फलके सूचीमयानि स तीत्यथेः आ शरत्तद्विशेषकामयाः पठासादेकदेशाः पठयाइयोपि तदैकदेशभूता एयाङ्कमयः ज्योतीरसंभारकत
 मयावयाः महांतः पठयानव्यवस्था इत्यर्थः । महांतापृष्ठयामाभयतत्तिर्यक् स्वाप्यमानावयाः कयेलुकानि प्रसीतानि अत्रद्वितीयपयग्रयद्वादिम
 चिजोपः प्राकृतत्वात् अत्रकसत्राप्रामाभपि कयेलुकानां पृष्ठयैर्वैशेष्यसहदेकत्र विशेषयेयोजन तत्रज्योतीरसरवमयस्य हेतुरिति रजतगरमयः पहिक
 यंशानामुपरिकषास्थानीयाः आतकपसुवसुविशेष कान्मयः आयचाटिन्मः आवादनहेतु कयोपरिस्थाप्यमान महांप्रभाष कलिचन्मानीयाः यज्जन
 र्योऽयचाटिनीना मुपरि पुष्पव्योनिविहतरारखाटनहेतुस्वरतरतश्च विशेषस्थानीयाः सर्वेष्टेनरजतमय पुरखनीना मुपरिकवलुकानामथ आवादान
 सापट्नवरवेदिकाएकैकेन ईमजालेन सर्वोत्तमाहेमगेर दामसमूहेन तथा एकैकेन गवाणजालेन गवाणकृत्तिरव विशेषदाभ समूहेन एकैकेन किक्किणी
 जालेन किक्किर्यः सुदृघटिकाः एकैकेन घटाजालेन किक्किर्यपेयया किक्किन्मइत्योषटाः एकैकेनमुक्ताजालेन मुक्ताफलमयेन दामसमूहेन एकैकेनमणि
 जालेन मणिमयेन दामसमूहेन एकैकेनकनकजालेन कनकम्पीतरूप सुवसुवि विशेषस्तान्मयेन दामसमूहेन एकैकेन रयजालेन रवमयदामसमूहेन अत्रस्वस्त
 आता मययो जल जातानि रजानीति रजमस्योर्भाइः एकैकेन सवरजमयपट्नात्मकेन दाम समूहेन सर्वतः समस्तादिति प्राग्वत् मस्यरिचिज्ञा एतानि नदाम

याय रम्यामर्षे लपट्टियाओ जायकरुपमर्षेठुं उहाडकीठुं बहरावर्षेठुं उयरिपुब्बणीओ सधुसेय रम्यामय ब्यायवे साख पउमयरयेइया मगमेगेथं ईमजालेण म
 मसेयेवं नवस्वजालेण एगमेगेथ लिंलिडीवासेव एगमेगेथ पंटावालेवं एगमेगेथ मुनावालेण एगमेगेथ कलिजालेण मगमेगेथ कथमजालेण एगमेगेथ
 रयवजालेव एगमेगेथ पठमजालेव सवुरयवालयव सवुठं सुमन्ना सम्परिरिकता तेवं ज्ञाना सायविज्जलंयूसगा मुयकपयरगमहिंया काण्डामणिरयपहार
 इहार ठंभसोभिय समुदया ईलिनकममभरपता पुवावरवाहिसुनरागएहिं याएहिं भंदायमदायपइअभाखापइअभाखा पलमभाखा पलमभाखा पल
 अभावापककभाखा ठंरालेव नकुवव नकुवरेवं कथमसमिम्भुवकरेव सवुठं तेयएवे सवुठं सुमन्ना ज्ञापूरेमाणाभिरीम् खइय २ उवसोमभावा २ वित्ति ति
 वीसेव पठमवरवेईया सत्यतत्येसे तिंहितिहिं वइवे इयपंभावा मयसपाहा किरसपाहा किपुरिससपाहा मरोरगसपाहा गपट्टसपाहा य
 इइठपाहा सवुरयवालयवा जाय पहिकडा एवपटीठं ० बिहीओ ८ विमिपुबगाइयि ० तीचेवं पठमयरयेइयाए सत्यतत्येसे तेहिं तहिं वइइओ पठमम
 याठं नागलयाठं असोगलयाठं कम्मगलयाठं वकसपाओ जाय तीलयाठं अइमुनयलयाठं कुदलयाठं धामलयाठं पिच्चकुमुमियाठं डिच्चमठलियाओ विप
 लयाठं विच्चयवइयाओ विच्च गुल ओइयाओ विच्चमुजलियाओ विच्चजगलियाओ विच्चजुजलियाओ विच्चविनामियाठं विच्चपलमियाओ विच्च सुविमहपहि
 मंजरिहिइगपरीठं विच्च मुचुनियमठलि अलवइयवेइयगुलइय गुब्बिय जमलिय मुप्रलिय विवविय एवविय सुविमसपट्टि मजरिहोठमगपरीओ मयूर
 यवालयठं अन्ना जाय पहिकडा तीचेवं पठमवरवेइयाए सत्यतत्येसे तेहिं तहिं वइवे अरकयसोविया पमता मयूरयथामया अरहा जाय पहिकडा चेवं
 कठेवं लसें एवंपुवइ पठमवरवेइया २ योअभा पठमवरवेइयाए सत्यतत्येसे तेहितहिं येइयासु येइयापुटतेरेनु उभेनु राभवाइनु एम
 वीचेवु लमपुवइतेरेनु सुईपु सुईमुडेपु सुईफलपु सुईपुवइतेरेनु परकेसु परकभाइसु यपुइ उव्वलाइ पउमाइ मुभयाइ मुभयाइ सोगजियाईं पोंह
 रीयाईं सयवताईं सइसवताइ सवुरयवालयवा अन्नाईं जाय पहिकडाइ महावासिठ्ठ्ठ तसभापाइ पणभाइ मयथासो मो मे मयकठेवं गोअभा एववुम
 इ पठमवरवेइया २ अमुनरंथव गोअभा पठमवर वेइयाए सासएणा मयवेउजे पणसे पठमवरवेइयाव भते जिजामया सभामया गोअभा जिजामया वि
 अअसासया चेवंकेठुं कमतं ठिअसासया विअअसासया गोअभा इवठयाए साससया कथपअवेहिं मंथपअवेहिं रमपअवेहिं कामपअवेहिं अमामया

सेते बहु ये एवमुद्दह स्थितसासया स्थितप्रसासयो पठमवरवेद्याय भन्ते काले केयचिर होष गोक्षमा सकपाहवशी सकषसभवद्, सकपाहवमिषिरगद् मु
 विषमयद्दय मविसद्दय पुया विषया अरकया अयुया अयुष्टि आबिद्याइति अत्रन्वास्या अन्नकरोत्वायाः पट्टवरवेदिकायाः यत्नमया रजमयाने
 माः नेमानामन्नभिभागादुत्सृजिः कामतः प्रदेशाः यद्यशश्चत्वादीपस्य प्राकृतत्वात् एवमव्यथापिदृष्टव्य । तथा रिपु रजमयानि प्रतिष्ठाभानि मूलापादाः । त
 या धैर्यरजमयाः क्षमाः सुयुक्तेरुप्यमयानि फलकानि पट्टवरवेदिकां गभूतानि लोहितान्तरजमयः मूषयः फलकद्वयस्त्रिस्तम्बकारि पादुकास्थानीया
 यज्यमयाः सधयः सधिमत्ताः फलकानो विमुक्तमयति यश्चरत्वापूरिताः फलकानाधधयः मामामखिमयानिकलेयराणि मनुष्यशरीराणि तयानामामखिम
 याः फलेवरसघाटा मनुष्यशरीरपुग्ममि सघाटशब्दो युग्मवाची यथा साधुसघाटइति मामामखिमयानिरुपाधि इत्यादीना रूपकाणि रूपसघाटाश्चपि
 तथैव तानिपक्तानि विष्णोमाय कानिचिद्विभोदावे कानिचिसुगुदोपनियारणार्थे यथा राजहारादिषु इत्यादिरुपाधि कपमामसम्बन्धकृषुं कृषुद्रुपाणि च
 क्रियते तयात्र फलके सूचीमयानि स तीत्यः आशरत्तद्विज्ञेयतामयाः पञ्चासदेकदेशाः पञ्चासदेकभूता एवाङ्कुमयः ज्योतीरसंमामरजत
 मयावशाः नहतिः । पृथग्यामप्यवसाका इत्यर्थः । नहतिपृथग्यामनुभयतितियेक् स्थाप्यमानावशाः कवेर्लोकानि प्रतीतानि अश्वितीययगगद्यादिम
 निक्षीपः प्राकृतत्वात् अत्रकमपामाममपि कवेर्लोकाना पृथग्येवेद्येयसहदेकत्र विद्येययेयोजन तत्रन्योतीरसरजमयस्य हेतुरिति रजतमयः वह्निक
 यंशानामुपरिकवास्थानीयाः जातरूपसुवर्णविशेष कामधयः अयचाटिन्धः आन्दादनेतु कवोपरिस्थायमान महाप्रभास कलिचम्बानीयाः यज्जन
 म्योऽयचाटिनीना मुपरि पुञ्चन्योनिविकतराणादनेतुभिरजततत्तु विशयस्थानीयाः सर्वज्ञेतरजतमय पुञ्जनीना मुपरिकवलुकानामप आच्छादन
 सापट्टवरवेदिकाएकैकेन हेमज्जालेन स्वर्वात्मनाहेमयेन दामसमूहेन तथा एकैकेन गयाचजालेन गयाचाकृषिरत्न विधेयदान समूहेन एकैकेन किकिबी
 जालेन किकिस्यः सुदृपटिकाः एकैकेन घटाजालेन किकिस्यपेक्षया आचम्बहस्तोपटाः एकैकेन मुञ्चाजालेन मुञ्चाफलमयेन दामसमूहेन एकैकेनमचि
 जालेन मखिमयेन दामसमूहेन एकैकेनकमफजालेन कमकम्पीतरूप सुवर्णविशेषस्तन्मयेन दामसमूहेन एकैकेन रजजालेन रजमयदामसमूहेन अत्रस्थल
 जावा मन्वयो जल जातानि रयानीति रजमस्थोर्भेदः एकैकेन सवरजमयपट्टात्माकेन दाम समूहेन सर्वतः समस्तादिति प्राग्यत् सम्यगिति चिन्ता एतानि न दाम

कृपादि हेमजासादीनि कात्यायनिसम्भवागनिवेदितव्यानि । तथाचाह लोकजानादस्यप्रपुरकनिर्देशः प्राकृतत्वात्तेन तानिगानानि तपर्मायमारम्भ सु
 पर्वतस्ययोलम्बसूत्रोद्धानयधिमनानेभववृणविशेषो येयातामितथा पाद्यतः सामरथेन सुवर्कस्य प्रसारदेवपथमदिहतानि अन्तरा प्रसारान्यव्यमान
 हेमपत्रकालकतानि तथा नामाकृपाबाजासिजेदेमालेकप्रकारकां भलीनारबाभीषये विचित्र यन्मादात अष्टदशपरिका अष्टदशपरिकारतेरुप
 शाभितः समुदायोयेरातानि तथा हेयस्यकाक् अन्त्योक्त परपरमसामानि प्रमसगानि पूर्वोपरदक्षिणोत्तरागतेयातेयेदस्य मन्त्रापमिति सादृमदस्य
 ल्यमानाति कप्यमानानि नृप्याभीषस्याविक्केदेहिः प्रोक्तमवादेरित्य विक्केदेविषयनं यथा पयसिपक्वतीत्यत्र । यवमुतत्रापि नृपयकमयगादेय प्रकृत्य
 इतक्तलोमनाब् वसनेन सम्भमानानि २ उदारेव रक्षारेकशत्रुनेतियोवः । एवकारजळोयनः प्रतिपूलीवि भयति ततप्राप्त । मनीष्टेनमनीष्टुज्वेन त
 इमनीष्टुत्तार्व सप्तवीपरिमादतज्जाह । मनीष्टरेव मनीषिभोक्तो इरति धात्ववगमयतीति मनीष्टरानिहादेराकति गत्वत्पादेषु प्रत्ययः तेन तद्विन
 मोहरत्वकुव इत्याह । कर्त्तमनीनिर्वृत्तिकरेव निमित्त कारकहेतुपुखर्वासां विमर्कोमा प्रायोदगनमिति यच्चमात् इतीततोपा ततोचमर्पः प्रतिश्रोतृक
 योर्ममसबनिर्वृत्तिकरः सुखोत्पादककतोमनीष्टरेकमद्वत्यमूर्तेनशब्देभतान् प्रत्यासक्तान् प्रदेगान् भयत भवन्मात् न्यापूरयन्नि २ गतप्रत्ययान्नम्यया
 विदरूप । अतएव मियाश्रोमया भतीव उपशोभमानानि २ तिष्ठति पुनरस्यायदन्नि तदुपश्रुगवति । तथाः पट्ययवेदिकायाः तत्रतत्रदेगेतदि तदि
 इति तस्यैवदेगल तत्र तत्र एकदेश एतावता किमुन भवति यत्रदेयेयककाश्लेपि विष्ककति यत्रयोदपमपाटा अपियाव्याः । मनेभमर्देगवा मगरय
 नमाः अन्त्यावायत् प्रतिकृपाइत्यादि सर्वेभारवत एतेकसर्वेपि द्यसपाहादयः सपाटाः पुण्यायकीयका उक्ताः । मगरयेपानेनद्वयादीनां पतवादि प्र
 तिपादभार्वनार । एयमिति यथाऽमीपाइयादीना महार्भांनपाटाउक्ताः सपापलप्योपिवीप्योवि निपम कागिब पाणानि तानि जेयं तोनेत्य एतुगरतेन
 पावे तत्यतस्यदेगेतदि २ बहुमात्र इयपंतीष्ठ नमपकीश्रो इत्यादि मयमेजत्वादिजिया शेषिः नापन्तिरिगिपीयते उपायोरविपाद्योरे केरुत्रे विभा
 वेनपत् मेविहमसवीभी एतेकवीचीप्यलि सपाटा इयादीनां पुरुपाहामुक्ताः । साम्रतमेतेकानियद्वयादीना रवीपुरुपयुग्मप्रतिपादलान निपुकाइ इत्यु
 च्छेनैव प्रकारेकइयादीनां निपुनकानि कीपुरुप पुनरुपाहवाव्यानि, यथा तत्यतत्रदेगेतपि तदिं यपुरदयमिपुकाइ इत्यादि । तोनेनमित्या

वि ॥ तस्याः पट्टवरवेदिकायास्तत्रदेशे तर्हि तर्हि इति तस्यैवदेशस्यतत्र एकदेशे । अत्रापि तस्यैवदेशे तर्हि तर्हि इति यदसापेक्षं तत्ता त
 आप्या अपियद्वेगोसतागच्छतीति प्रतिपादितं दृश्य । यद्व्यः पट्टलताः पट्टिम्यः नागलताः नागदुमविशेषासाएवसता स्त्रियेक्यासाप्रसराभायात् ना
 गलताः । एवमशोकलताः चम्पकलताः यक्षलताः यक्षलताः यक्षलताः अतिमुक्तलताः कुदलताः श्यामलताः श्यामलताः । निरयस
 र्वाकालं पट्टपिच्छतुष्टिस्वर्गः कुसुमिताः कुसुमानिसञ्ज्ञातास्त्विति कुसुमिताः तारकादिदर्शमादितान् प्रत्ययः । एयनिरयमुक्तलताः मुकुलानिनामकुव
 मलानिबलिका इत्यर्थः तथा नित्यश्रवणताः सायकः सुसञ्ज्ञात आस्त्वितिलवकिताः सञ्ज्ञातपक्षयलता इत्यर्थः, तथानिरयलतायकिताः
 सञ्ज्ञातपक्षयलताः सञ्ज्ञातगुणमकाः गुणमकलतासमूहः तथानिरयगुणमिता सञ्ज्ञातगुणाः गुणमकलतासमूहः । यद्यपिचपुष्पलता
 सञ्ज्ञातपक्षयलताः तथानिरयगुणमिताः सञ्ज्ञातगुणमकाः गुणमकलतासमूहः तथानिरयगुणमिता सञ्ज्ञातगुणाः गुणमकलतासमूहः । यद्यपिचपुष्पलता
 योरजेदोमानमकोशेऽधीत लघा प्यप्रपुष्पपत्रकतो विशेषोद्येयः । निरययनलता यमलनाम समानजालीपयोर्लसयोर्धनं तस्य जातमास्त्वितियनलताः निरय
 युगलितता युगल सञ्ज्ञातीयविजातीययोर्लसयोर्धनं तस्य जातमास्त्वितियनलताः निरययनलताः यमलनाम समानजालीपयोर्लसयोर्धनं तस्य जातमास्त्वितियनलताः निरय
 कोनेवननयितुमारब्धाः प्रयच्छत्यादिजनार्थं त्वात् अन्यथा पूर्वविशेषपद्यादिजैवः स्यात् । निरयसुखिनस्येत्यादि । सुखिनः सुखिच्छातकः प्रति विशिष्टोमजरी
 रूपोयो अवतंसकलद्वारा लक्षारिख्यः, श्रीपपातिकादीन् सुविभक्तपिही नजरीविष्टसगपराट् इतिपाठस्तत्रसुखिनः अस्त्वितियनलताः तथानिरयं प्रकृमिता
 सुख्यो नक्षयं प्रतीताः शेषतैव । एषः सर्वोपि कुसुमितत्वादिकोपम एकैकस्याः २ लतायातकः । सारप्रतक्षायां चिह्नतानासकल कुसुमित त्वादिवर्धनं प्रति
 पादनाचमाह । किञ्च कुसुमियति । नित्यं कुसुमित मुकुलित लवकित कायकित गुणित गुणित विनमित प्रकृमिता सुविभक्त प्रतिनजयं
 यतसकपयं इति, अर्पेत्तुमास्त्वत् । एतावसुखां अपिलताः किरूपाइत्याह । सर्वोस्मागारद्वारयः अञ्जगाणाश्रयदि विशेषानि प्राग्यत् अश्वतीचेखनित्यादि
 मरकपसोन्धियासूत्र दृश्यते, परंयतिकारेणव्याख्यातमिति न व्याख्यायते । अपुनापट्टपरवेदिकाग्रप्रयत्तिनिमित्तं जिघ्रासुः पृच्छति । शेषयोऽप्यग्र
 आर्थाः । अप्येवमार्थेन केन कारणेन भद्रस्त एवमुच्यते पट्टवरवेदिका पट्टवरवेदिकेति किमुक्तमयति पट्टपरवेदिकेत्येव रूपस्यशब्दस्य तत्रप्रथमो किमिति
 नमिति एवमुक्ते भगवानाह-गीतम पट्टवरवेदिकाया तत्रतत्रदेशे तस्यैवदेशस्य तत्र तत्र एकदेशे वेदिकाया पथेगनयोग्यमपचारणरूपानु वेदिकापाद्ये

पु वेदया पुढतरेषु इति द्वेवेदिने वेदिका पुढलोया सकरादि तेषुक्रमेषु सामान्यतः सामान्यासु सामान्येषु सामान्येषु द्वीस्तम्भी समुपटतेषा मय
रादि तेषु सूचीपुस्तकसम्बन्धविषयभावावहेतुपादुकात्मान्यासु तासांमुपरि इति तात्पर्यार्थः सूचीमुखेषु यत्र प्रदेशे सूची फलकमित्त्वामप्ये प्रविशति
तत्पुस्तकास्योद्देशः सूचीमुखं तेषु, तथा सूचीफलकेषु सूचीभिः सम्बन्धितायेफलकप्रदेशास्तेषूपचारात् सूचीफलकानि तेषु सूचीमामपठपरिच यत्तमा
नेषु तथा सूचीपुढांतरेषु द्वेमुख्यी सूचीपुढतोषा मन्तरेषु यथाः पद्यबाह्या वेदिकदेशविशेषाः तेषु यद्भूजितत्त्वसानि गदभक्तानि ईषवीस्तानिया पद्या
नि सूचयित्वासीनि इत्यश्वेतानिका नस्मिन्नानि ईषदृक्कानि कुमुदानि षड्विकारीनि सुभगानि पद्यविशेषाः शीगन्धिकाणि कट्टाराणि पुहरीकाणि श्वेत
पद्यानि तान्येव नष्टपुहरीकाणि श्वेतपत्राणि इत्यश्वतकसितानि सयत्नपत्राणि सङ्खदसकसितानि श्वेतोचपद्यविशेषी पत्र सङ्ख्याविशेषात् पद्यगुणादौ
सङ्खरजनयानि श्वेतानि आम्हे त्वादिविशेषकानि प्राप्यत् गर्हाति नष्टाधनायानि वार्पिकाणि वर्णकाले पानीयरसकाये यानिकृतानि वार्पिकानितानि
वतानि वत्रादिच तत्सुनानानि मन्त्रानि हे नमस्त तयाः प्रवत्त हे आपुष्पम्-प्रगल्भोयित च एष्वहं वनित्यादि तदेतेनार्थानान्यर्थेन गीतम्-एव मुख्य
ते पद्यवरवेदिका पद्यवरवेदिकेति तेषुतेषु यथोक्तकपेषु यथोक्तकपाणिपद्यानि पद्यवरवेदिकाग्रस्य प्रवृत्तिनिमित्तमिति भावः । इत्युत्पत्तिर्देवं पद्य
प्रधाना वेदिका पद्यवरवेदिकेति । अथापरम्बप्रवृत्तिनिमित्तं हि तदित्याह । पद्यवरवेदिकायाः शारवतनामनेयं मन्त्रमिति श्रयमभिप्रायः प्रस्तुतपुद्ग
समवयवित्रेवे पद्यवरवेदिकेति शब्दस्य निरुक्तनिरपेक्षाऽन्नादिकासीमाकृतिः प्रवृत्तिनिमित्तमिति । पद्यवरवेदिकायाश्चमन्तेति पद्यवरवेदिकायाश्चतौ उ
ताऽश्वाश्वती मत्स्यवेदीर्नका इत्यनेन प्राक्तनचूदेव द्वीप्रत्ययस्यैकशिवकरवेन आवततया सूत्रेनिर्देशः क्विनित्याहताऽनिरयेतिभावः । भगवानाह गीतम्
स्याच्चाश्वतीत्वादशाश्वती कर्वाचिकस्या कर्वाचिद्विनिरयेत्यर्थः । स्याच्छब्दोनिपातः कर्वाचिद्विरयेतदर्थेवाची। एतदेवसविशेषं निश्चायः पृच्छति । सुवेदिकेह
नित्यादि, सुवेदिकेऽवधार्यार्थः, उच मन्त्रेकोनार्थेन कारवेन मदन्त एवमुच्यते यथा स्याच्चाश्वतीत्वाद्शाश्वतीति। भगवानाह गीतम् द्रव्यायंतयायाश्च
ती तत्रद्रव्य सञ्ज्ञान्वयिसामान्यं मुच्यते इत्यतिगण्यतिसाम् तान् पर्यायान् विशेषानित्वा द्रव्यनित्यत्वात्तेः द्रव्यवेदायंकात्त्विकः पदार्थप्रतिप्रायो
यस्य ननुपर्यायाः उद्धार्यार्थः द्रव्यमात्रास्तित्व प्रतिपादकी मयविशेषकद्रव्यो द्रव्यार्थता तथा द्रव्यमात्रास्तित्व प्रतिपादकमपानिप्रायेकेति यावत् शाश्व

तो ब्रह्माचर्यक्रमपत्तपर्यालोचनया मुक्ततपस्य पट्टवरयेदिकाया आकारस्य सदाभावात् सथायस्यैपर्यायैः कृपादिभिः गन्धर्वादिभिः सुरज्यादिभिः रस
 पर्यायै स्त्रिंशद्विभिः स्पर्शपर्यायैः कठिनत्वाद्विभिः आशाशक्ती अनित्या सेया वर्णादीना प्रतिपक्षं कियत् फालानवरया ऽप्यथा ऽन्यथाभवनात् अता
 दवरण्यस्यथानित्यत्वात् नवैकमपिभित्वाचिकरत्वे नित्यत्वाऽनित्यत्वे ब्रह्मपर्याययो र्भेदानेदो परमात् अन्यथो भयोरप्यसत्तापत्तेः तथाहि शक्यते न
 नु परपरिकल्पित ब्रह्मनसत् पर्यायव्यतिरिक्तत्वात् आत्मत्वाद्विपर्यायशून्यथप्यासुतवत् तथा परपरिकल्पिताः पर्याया असतोद्भवव्यसिरिक्तत्वात् यं
 प्यामुपमववाप्तत्वाद्विपर्यायवत् । उक्तं च ब्रह्मपर्यायविपुलं पर्यायाद्ब्रह्मयजिज्ञासाः । कृपादिकेनकिरूपा उपमानेनकेनवा ? इति कृत प्रसङ्गेन सेएएएउं
 वनित्याद्युपसहारवाक्यसुनन । इह ब्रह्माक्षिकनयवादी स्वमतप्रतिपादनाभेदेवाह । नास्त्यतासत्तत्त्वादो तापिसतो विद्यतेविनाशोवा।नासतोविद्यते
 नाबोनामावो विद्यते सत इति वचनात् यौतुदुश्येते प्रतिवस्तु सत्त्वाद्विनाशीतदायिर्भावतिरोभावमात्र यथासर्वस्यउपरफलत्व विसर्गत्वे,सत्तात् सर्वे
 वस्तुनित्यमिति । एवमतस्त्वचित्तायांचक्रयः किंपटादिवत् ब्रह्मार्पणमाशाशक्ती उत सकलकालमेवं कुर्येति ततः संशयापनोदायै भगवतं नृपः पृच्छति ।
 परमवरवेदयाचमित्यादि पट्टवरयेदिका वनिति पूर्ववत् । भरत-परमकस्याखयोगिन् किपश्चिरं कियंतकालयाचकुर्यतिएवकृपाक्रियतकाल सयतिसृष्टे
 इति भगवानाह नौवन कदाचिकाशीत् सर्वदेवासीदिमाका । अनादित्वात् तथासकदाचिकभवति सर्वदेव वर्धमानकालविगत्यां भवतोतिमावः।सर्वे
 देवमावात्,उपमान कदाचि न्न नवियति किंतु नवियतिस्त्रिंशयां सर्वदेव नवियतीति प्रतिपद्यन्वा।अपर्यवसितत्वात् सर्वेकालत्रय चित्तायानास्त्रिंशद्विद्वेपं
 सगमस्त्रिंशद्वय प्रतिपादयति । नुविबद्दित्यादि । अनूद्य भवतिच नवियतिचेति एवत्रिकालायस्यापित्वात् प्रुधानेयोदियत् प्रुधात्वादेव सर्वेव स्वरूपे नियता
 नियतत्वादेवच द्वाशक्ती शश्वद्भवकमाका आश्वसत्त्वादेवच सतत गगा सिन्धु प्रयाह प्रधुषावधिपीयहरीक प्रवक्ष्यानेक पुत्रलविपटनेपितायस्मात्रास्यपुत्र
 शोचटनसनवान् आशया नविद्यतेसयो यथोक्तस्वरूपाकारपरिच्य श्रीयस्माः सा अकृया अक्षयत्वादेवा ऽप्यथा अक्षयशब्दयाध्या मनागपि स्वरूपचलनस्य
 चातुर्चिदप्यसमवात् अक्षयत्वादेव स्यप्रभादे ऽवस्थिता भानुयोत्तरपर्वताद्वहिःसमुद्रयत् एवस्वत्वप्रगाहेसदावस्थानेन चित्तमाना नित्या परमास्त्रिकापादि
 वत् ।अथजगत्याउपरि पट्टवरयेदिकायाः परतोयदक्षितदावेदयति । तस्यावमिति प्राग्गत् जगत्याउपरि पट्टवरयेदिकायाः वहिः परतोयः प्रदेशस्तत्र ए

[illegible]

ती द्रव्यार्चनपरायणताया मुक्तस्य पट्टवरयेदिकाया आकारस्य सदाभावात् तद्यायणपर्यायेः कृप्रादिभिः गन्धपर्यायेः सुरप्पादिभिः रस
 पर्यायेः स्निग्धादिभिः स्पर्शपर्यायेः कठिनत्वादिभिः अग्राश्रयती अभित्या ठेषां कर्षादीनां प्रतिपक्ष कियत् कास्मान्तरया उप्यथा अन्यथामयनात् अता
 दवश्यस्यवानित्यस्यात् नचैयमभिधायिकरत्वे मित्यस्याऽनित्यत्वे द्रव्यपर्याययो र्भेदाभेदो पगमात् अन्यथो भयोरप्यसत्त्वापत्तेः, तथापि शक्यते य
 स परपरिकल्पितं द्रव्यमसत् पर्यायव्यतिरिक्तत्वात् यासत्त्वादप्यप्यग्रून्यपध्यामुतयत् सथा परपरिकल्पिताः पर्याया असन्तीन्द्रव्यव्यतिरिक्तस्यात् यं
 प्यामुतगतवास्तव्यादिपर्याययुत पर्यायाद्रव्ययज्जिंसाः । क्लृप्ताद्वैतकिरूपा दृष्टमानेनकेनया १ इति कृतं प्रसङ्गेन वेदएव
 कभित्याद्युपसहारयाक्यसुगमं । इह द्रव्यास्तिस्रमयवादी श्वमतप्रतिष्ठापनायनेयाए । नास्त्यतासुतत्वावो ताविसतो विद्यतेयिनाशोया।नासतोयिद्यते
 नाबोनाभायो विद्यते सत इति वचनात् यौतुदुर्येते प्रातिपक्ष्यु उत्पादयिनाशोसदाविर्भावयतिरोभायमात्र यथासर्वस्यसत्कृत्य विरुद्धत्वे,सस्मात् सर्व
 वस्तुमित्यमिति । एवमतन्मतचित्तापसम्पः किपठादिवत् द्रव्यापेत्तयाश्रयती सत सकलकालनेय रूपेति, सतः सश्रयापनोदार्थ भगवतं भूयः पृच्छति ।
 परमपरवेदयाभित्यादि पट्टवरयेदिका इमिति पूर्ववत् । सत्त-परमकस्याश्रययोगिन् किपथिर किपतंकालयावद्भयसिष्वरूपाकियतकाल नयसिष्वते
 इति,नगवानाह गीतन कदाचिन्नासीत् सर्वदेवासीदिमाय । अनादित्वात् तथानकदाचिन्नमवति सर्वदेव वर्धमानकालचिन्नायां नवतीतिभायः।सर्वे
 देवमावान् प्रजान कदाचि न भविष्यति किनु भविष्यतितायां सर्वदेव भविष्यतीति प्रतिपक्ष्य।अपयेवसित्त्यात् सर्वदेवकालत्रय चित्तायानादित्यप्रतिपक्ष
 सग्नस्वस्तिरय प्रतिपादयति । भुविषइत्यादि । अनूच भवतिच भविष्यतिचेति श्यत्रिकाशायस्यायित्वात् भूयानेयोदित्यत् भूयस्यादेव सर्वेव स्वरूपे निपता
 निपतत्यादेयच शाश्वती भयद्वयमस्वभाया शाश्वतत्वादेव सतत गगा सिन्धु प्रयाश्च प्रपृतायपिपीनरीक प्रदश्यानेन पुद्गलयिचटनेपितायन्माश्रान्यपुद्ग
 लोघटनसंभयान् अथवा भविष्यतीत्ययो यचोक्तस्वरूपाकारपरिच्य जीयस्याः सा अक्षया अक्षयत्वादेवा उप्यथा, अक्षययगव्याप्या मनानपि स्वरूपफलनस्य
 आनुचिदप्यसम्भवात् अक्षयत्वादेव स्वप्रभावे ऽवस्थिता गानुपोत्तरपयसाद्वृष्टिः समुत्थत् एयस्वस्यप्रगाणेसदावस्थानेन चित्तमाना नित्या धर्मास्त्रिकायादि
 वत् ।अथजगत्याशपरि पट्टवरयेदिकायाः परतोयवस्त्रिसदायेदयति । तस्याद्यमिति प्राग्वत् जगत्याशपरि पट्टवरयेदिकायाः ग्रहिः परतोयः प्रदेगस्तत्र ए

तस्मिन् नमिषि पूर्ववत् नहानेकीजन्यदःप्रज्ञः अनेकजातीयानां मुक्तमाना नदीतटारकां तनूहोवर्णपङ्कः। पटुत्वं युगजाग्रद्वि हरकेदि त्वं प्रयोगज
 इयं उतमेदि हरकेदि यच्च संदेवति । सच यनपदो देशोने किंचिदूने द्वेयोने विष्णवतो विष्णारतः वेगवात्र सादृष्यं शतद्वयसूयो उवगतव्यः ।
 तथादि चतुर्गोवनविसृष्टिस्काया जगत्या बहुमध्यभागे पचयनुःशतत्यासा पट्टवरवेदिता तस्याय यद्विभागे यकोयनपदो उपरवातर्भागे अतोऽग
 लेनसज्जितकारी वेदिकाविस्तारचतुःशतपचकोभो उद्वेक्षयते ततो ययोक्तं मात सप्त्यत इति । तथा जगती समएव अगतीसमको जगती तुहयः
 परिदेवेव परित्येव वनचद्वयैवः चर्चोव्यज प्रचनोपांगतोनेतव्यः स्मृतिं पच प्रायकीयः । सचायकिद्वेकिद्वोभावे भीले नीलोभावे हरिय इतिभावे
 धीय चीलभावे चिद्वेदोभावे तिवे विद्वोभावे किद्वे किद्वोभावे भीले मीलकाय हरिय हरियव्याय सीय सीयव्याय किद्वे किद्वोभावे तिवे तिद्वोभावे
 पचकद्वयव्याय रणे नहानेदिचिद्वोरवभूय त्वं पायवा मूलमतो कदमतो सचमतो सचलमतो पचमतो पुरस्कमतो कलमतो कीच
 मतो अनुपुष्टिपुजापठइलवहनावपरिचया एगकपी आकगसाहप्यसाहविदिना अवेगकरासमुप्यसारिणागजपच विवतल यहउभी अविद्वपता अ
 विरक्तपता अवापैकपता अवीईकपता निद्वयवतयद्वुरपता यवहरिज निरुतपतुभारंपवारर्गभीरदरिचिञ्जा उवविदिगपयनवतकपचपचवकोन
 तउज्जल जलत विचतय सुकुनातपकाललोभियवरं कुरगविहरा किञ्च कुसुनिया किञ्च भवसिञ्जा किञ्च लवइया किञ्च पचइया किञ्च गुलइया किञ्च

तीचेन अगईपु उप्पि धाहि पतमवरवेइयापु एत्यण महएगे वणसंनि पयत्ते ? देसू
 प्याइ दीजोअण्णाइ विस्सुत्तेण जगईसमपु परिरकेवेण, यणसइवसुत्तं जेयस्सो ॥

तस्या जगत्या उपरि वशिःपट्टवरवेदिना अत्र नहानेकीजन्यदःप्रज्ञः देशोने द्वे योने विष्णवेन जगतीतमः परित्येव वनचद्वयैवको नेतव्यः
 तीचेवः तेजगतीने उपरुपरतेभाने ॥ कादिरयावे पट्टवरवेदिनां नदिनेपावे (वेदिकाने वेवार्से) ॥ एत्यजगइहर एकनोटी वनचद्व वृषतनूइ कइयो
 तीचैवर् ॥ देवुका० देवइ आई उवादिदीयोवाग विस्वमपत्ते ॥ जगइजगतीने समानपरपिपदेवे वलतउ० वनचद्वयन उवाइतनूमी विवेयजखो

गुप्तिया विश्व जमसिमा विश्वं गुप्तिया विश्वं पयमिया विश्वं कुमुनिमिअ मससिअ ललइअ ययइअ गुलइअ गोअसिअ जमसिअ गुअसिअ
विबनिअपपनिअ पुविमपयडिमजदिवडिअयपरासु अयदिवमयअ ससागकोइलकोरगभिरग कोइलक ओव ओवगअ दीमुइ कविल पिडल रकग का
रंइअवाय कलइअ सारं अवेगउठअगअविरइअस शुदुअइअ मरुर सरखाइ आसुरभासविदि अदरिममरमरु अरिपइकरपरिलितमअ कपयप कुसुमा
सवलोलमरुमुअगुमंतगुअतदेसभागा अक्षितर पुगकअसा बाहिरपतअया पुयकेहि कलेइयउठअपलिअआओरो अया अकटया साठअसाखाआविइ
मगुरअमनंअमसोइया विचितसुइअउमूयावाविपुरअरिबी दीहीयासुनि वसिपरमआलअरया पिडिमनेइरिमसुगंअिसुइसुरमिमअरअ मइयागप
सुअिसुअमा सुंइअउठअकठपुला अवेगरइअअगुगसिअि अनमआअिया पवित्या अखापासादीया आव पठिकयाइति । अत्रअयाइया इइ मायोमअमने
ययसि वतंसानानिपत्रावि अजानिअवति ततअओगाअनयंओपि कूजः । मचोपचारमात्रतः कूजइति अयपदिअते कितुतया प्रतिभासनात् तयाचाइ
कज्जावमासः यावतिमाने कूजानिपत्राअिसि ततअओगाअनयंओपि कूजः । मचोपचारमात्रतः कूजइति अयपदिअते कितुतया प्रतिभासनात् तयाचाइ
वमासः । तथा प्रदेशान्तरेनीसपश्रयोगाअनयंओपिनीसः स्वनीलायमासः तथा प्रदेशांतरे इरितो इरितावमासअ, तत्रनीलोमयूर कठवत् इरितरअगु
अपिअवत् इरितासामइतिवृद्धाः तथा प्रायोदिमकर करावा मप्रयेअदुआवां पत्राणि शीतानि भवति तद्योगात् वनपडोपिगीतः । मचावापुपचारमा
अतइत्यअअइ । शीतावमासइति अचो अतिशयंतरदेवदेवीनातद्योगीतवातरपयंतः शीतोवनपडो अयमासते यथाएते कूजनीलइरितवका यथास्य
अस्मिन् रसकपे अत्यर्थं मुत्कटाः अग्न्याः मस्यते तीव्राअ ततअद्योगाअनयंओपि अग्न्यस्तीप्रबोअः । मवैतपुपचारमात्र कितु प्रतिभासोपि ततअअ
अग्न्यावमासस्तीव्रावमास इति । इइवावमासोअंतीतोपिरयाअया मरुमरीअिकासु अलावमास कातोनायमासमाओ पदयेने यथायत्नितं वस्तुश्वकपमुप
वसिंतं भवति । कितु तथा श्वकपप्रतिपादनेमततः कूजआवादीनां तथा श्वकप प्रतिपादनाथ मनुयाद पुरस्सर विशेषयातरमाइ । किंहेइत्यादि कूजो
यमपयः कुतइत्याइ । कूजअयायः । निमित्तकारअ हेतुपुसर्वासांविमन्तीमां प्रायोयर्गनभिसि यवमात् हेतौ प्रथमा ततोपमयः यस्मात् कूजआवाया आका
रः सर्वाविषयादितयातरयांअ तस्मान् कूजः । एतदुक्तं भवति सर्वोविषयादितयातय कूज आकारअपलभ्यते तयअंतायमाससपादितसत्राकः स

र्वाविवचनोभवति तत्तत्कालवृत्त्या स बहुप्रोज्ञान्तावावभासनाश्रयवत्स्थापित इति । एवमीतोनीलध्याय इत्याद्यापि भावनीय । नपरं गीतः गीतापद्याय इ
 त्वत्रद्याप्यध्वजातपप्रतिपक्षवस्तुवाचो द्रष्टव्यः । पठति । इदं गीतस्य मध्यभागेकटिच्छतोऽध्यस्यापि मध्यभागः कटिरिवकटिरित्युच्यते कटिच्छाटमिव
 कटितटं पनाग्रग्योभ्यश्चाबाध शब्दानुप्रवेशेतोमिविद्धा कटितटे मध्यभागे व्यापारस्यपनकटितटध्यायः मध्यभागेमिविवहतरश्चायइत्यर्थः । वाचनार्तरपेय
 अद्विज इह व्याप्तौ पाठे तु कटः सजातोऽस्येति कटितः कटोत्तरकोपर्याप्त इत्यर्थः कटिसद्याचीकटश्च कटितटः यना निमिद्धा कटितटस्येवाचो भू
 नीक्यायस्यस्यपनकटितटध्यायः अतएवस्वरस्योरजवीयः सत्त्वान्नान् जलभारावगतः प्रावृद्धासभावी यो भेषनिकुरवो भेषसमुद्भूतश्चाप्तुतोमुद्यैः प्राप्नोम
 इमेपयु होपन्नइत्यर्थः । तेषंपायवति । यत् संक्षयीवनवहस्योपादयाः नूतनत इत्यादीनि द्रव्यपदानि तत्रनूतानि प्रभूतानि दूरावगाढानि च सत्येयानिति
 नूतनतः शानिकन्धस्याचः तानिभूतानि तेषामुपरिवर्तिनः कन्धाः रक्ताः कूर्च्येयातामूलशब्दाः प्रभवन्ति त्वक्छीयले शब्दा प्रवासः पद्मवांशुरः प
 त्रगुणकस्तवीचानि प्रचिह्नानि सर्वत्राविज्ञायने (हचिद्वचिवा) ननुप प्रत्ययः । अपुपुष्टिंति आनुपूर्व्यां नूतादिपरिपत्त्या सुदु जाताः आनुपूर्वीसुजाताः रु
 चिराः सिग्धतयादीत्यनामन्वविनन्तः तथा वृत्तभावेन परिकृता वृत्तभावापरिकृताः । किमुच भवति सर्वनामसर्वोद्विष्टेषु शब्दादिभिः प्रकृता यथावर्तु
 शाकृतयोक्ताताइति ततः पदत्रयस्यकनेचारयः । तत्रातोपादयाः प्रत्येकनेक रक्ताः प्रावृत्तेचारय कील्वमिति एकरूपी इति वृत्तपाठः अनेकानिः शब्दा
 निःप्रज्ञाकानिह मध्यभागे विटयो विटारोयेवंति तथा, तथा विर्यग्बाहुदय प्रसारक प्रसारोत्पासः अनेकैर्भरण्यानिः पुरुषयत्यानिः सुप्रकारितैरप्राप्तोऽ
 नेयोपनीनिबिडो विपुस्तो बिल्लीकैः स्फभो येवंति तथा, अन्विद्राक्षिपत्राक्षियेयति अन्विद्रपत्राः किमुच भवति नतेयंपत्रेषु वातहोवतः कालहोवतोवा
 नदुरिकारिरीविवपचामते येनतेपुम्बिद्रास्वभविज्जिबिस्विकिद्रपत्राः । अथवा एवनामाग्योग्यशब्दाप्रज्ञाकानु प्रवेष्टात् पत्राक्षिपत्राका नुपरिजातानि येन
 नानाज्यंतगतकपं किद्रोपन्नस्य इति अन्विद्रपत्राः । कुतइत्याह । अक्षिरत्नपत्राह ति अन्विद्रो प्रथमा ततोयनर्भः यतोऽविरत्नपत्रा अतोअन्विद्रपत्राः
 अक्षिरत्नपत्राअपि कुत इत्याह । अर्वाहति वातादुपहृतानि आतीतानि वातेन पातितानीत्यर्थः नवातीतानि अवातीतानि अवातीतानि पत्राक्षिये
 र्वां तेवचा, किमुन्नभवति नतत्र प्रसक्तोद्गातः चरपठयोवाति येन पत्राक्षिद्रुटित्वानुमीपतन्ति ततोऽवातीन पत्रत्वादविरत्नपत्रा इति, अन्विद्रपत्रा इत्य

नवमरदोषाभ्यापदेहेतुमाह । अक्षीर्णपक्षादिति मविद्यते इतिगहुरिकादिदूषापयेयुताम्पनीतीनि अक्षीतिनिपत्राखियेवाते तथा अक्षीतिपत्रस्याश्वाच्छिद्रप्रपत्राः तथा पित्तुं तांनि अपनीतानि जरठानि पुराचत्वात्कर्मज्ञानि ततएवर्षाबुराधि पत्राधि येपाते तथा । अयमाशयः यानिवृत्तस्थानि उत्तस्यरूपधि पत्राधि तांनि ज्ञातेन निर्णय २ मनीपात्यते ततोपिच प्रायोनिस्तुं यनिस्तुं याग्यप्रापसायंत इति तथा, भवेमसष्टारक्षेम हरितेन शुक्रपिच्छानेन ततएवमासमानेन स्निग्धत्वचा हीरदत्तानेन पत्रनारेव दलकषयेन योश्रातोऽपकारकोन गम्भीरा असम्भष्यभागाः सक्तोदर्शनीयाः नवहरितमासमानपत्रभारापकारग मीरदर्शनीयाः तथा उपविनिगतेभिंरतरदिनिगतेनैवतठकषयपक्षये क्षवा कोमलैर्मनोसैरुज्वलैः शुद्धैवसद्गिरीपरकपमानैः किशलयैरदस्याविशेषोपेतेः पल्लवविधै सथा सुबुभारैः प्रवासैः पल्लवाबुरैः योभितानि बरांजुराधि बराकुरोयेतानि अग्रशिशुराखियेपाते तथा इहचाकुरप्रधासयोः कालकृताय स्वाविशेषाद्विशेषो नावनीयइति । किञ्च लुसुनिपा इत्यादिकं बह्वस्यपरा इत्यतं सुखं पूर्ववद्याख्येय तथाशुक्रबर्हिंक्षमदनयशसाक्तोक्तिल कोरकम् गारक कौस्तुभ जीवजीवक नदीमुख कपिल विंगलासक कारकव चक्याक कलईस सारसावधानामनेलेयशुभ्रगण्याना पयिकुलानां मियुनैः स्त्रीपुंसयुग्मैर्वि रचिक ब्रह्मोक्तिकबोवस्यब्दकं नपुररवरव नादित लपितं येपुते तथा अतएव सुरस्या अतिमनोहाः अश्रुकाः कीराः यर्द्धिखामयूराः नवनयला काः सारिकाः कोकिल चकवाक कलईस सारसाः प्रसीताः शेषालुकोयविशेषाः लोफतोऽवसेपाः सपिठिता एकत्रपिडीमूता वृसा मदोम्भनतयादप्यो प्माता ध्वनरमबुकराणां पइकताः सघाताः यत्र तेतथा तथा परिलीयमाना अव्यथ आगत्यागत्याममते सक्ताः पदपदाः कुसुमासवसोक्ताः किजस्तक्या नलपटा नपुर गुनमुभापमाना मुखतवशब्दविशेष विदधाना देशभागेयेयेपाते तथा नमदत्वादेवमपिसमासः ततोभूयः पूर्वेपदेन सह विशेषसुसमा सः तथा अभ्यतरास्पतर्यंतौनि पुष्पफलानिनियेपाते तथा तथावदिः पत्रैः चक्ष्रा व्याघ्राः तथा पत्रैश्च पथ्यैश्चक्ष्णा परिच्छका एकपिकशश्रुद्वयोपा यानात अरयतमाच्छादिताः । तथा भीरोगका रोगयकिंता यक्षपिकिंसा ग्राखेपु येया प्रतिक्रिया ते रोगैः स्वसएव यिरक्षिता इत्यर्थः । तथा उक्त का नतेपु मप्येवदयोदयः सक्तोतिभावः । तथास्याद्रुमिफलानिनियेपाते स्वादुफलाः किग्धफला इत्यपि क्वचित् मामादियैगुच्छे योताक्षीप्रनृसिभिर्नृ र्शेनैवमक्षिकादिभिनसष्टपक्षेद्राक्षानसष्टपक्षैः योभिताः उत्तकूपैर्गुच्छादिभिक्षेसप्रिता इत्यर्थः । तथा विभिन्न गुहकैश्च नूया इति विविचित्रान् गुमान् केननू

पञ्चज्ञानं प्राप्ताः निश्चितं मुहुरेव बुद्धा इति पाठांतरं, तत्र विचित्रं भूभोगेन्द्रसंभूतैः केतुभ्यश्च अथ बुद्ध्या व्याप्तास्तथा वाप्यद्यतुरस्ताकापरास्ताप्य वसां पु
 ष्करिभ्यः दीर्घिका च्छ्वेदुसारिभ्यः तादृशुधुनिवेगिताभिरम्याबिजासगृहकादि यत्रते तथा । अयमर्थः यत्रतेषुना आसक्तः भूत्रवाप्यादिपुगवाचवनिगु
 हादि व्यतरमिभुनानां चक्षुःशक्तिरिति यदीति पश्चिमनिर्द्धारिमां पुद्गलसमुद्गृहणां दूरदेशगतविर्भाव सुगर्विं यदुगपिकां द्रुममुत्तमिभ्यो गपान्धरेभ्यः
 सकाशात्समोद्धारया सा तथा तां च नृशतानोचनप्रकारेण प्राकृतत्वाद्वावितीयायै तृतीया नृशतौ नित्यर्थः । गपप्राप्तिं यावद्दिगेपपुद्गलैर्ग्राहेन्द्रियस्य
 नृशिरुपजायते तावन्ती पुद्गलस्रज्जति रूपकारा द्रव्यप्राप्तिरित्युच्यते सान्निर्तरं भूषत इत्यर्थः तथा शुभाः प्रधाभाः सेतवोभागाः आसक्तवाचसायोवा के
 तवो च्छ्वेदबुद्ध्या अनेककपायेष्वन्ते तथा तथाः कीदृशरथादयः पानानि उच्यन्तेत्यभावातिरिक्तानि शकटादीनि वाङ्मानि पुग्यानि मोक्षवियपप्रसिद्धा
 नि द्विद्वलप्रमाणाणि चतुरस्त्रवेदिकापुतानि भरयानानि शिथिकाः ब्रूटाकारेणाच्छादिताः जपानवियेयाः रणवृत्तानिकाः पुद्गलप्रमायप्रपानवियेयाः अ
 नेकेचारधादीनामनयोविकीर्तत्वाद्भविमोचन येयुते तथा पासादीया इत्यादि प्राग्वत् । अथ धन्यं हस्य भूमिभागवच्छेनमाह । तस्य क्वमिति पूषवत् व
 नमहत्वात् नैच्छेदु अरयं तं सनोचतुवनः सकाशोरनकीयस्र सतथा भूमिभागः प्रपतः । कीदृश इत्याह । ते इति तत् सकललोकादिति यथेति दृष्टां
 तोपद्वयेने नानेति शिष्यामन्त्रे एवति वाक्यान्प्रकारे आनिगोमुणो वाद्यवियेय सस्य पुष्करार्थपुद्गलं तत्किं तात्त्वतस्तममिति तेभोपभाकिपते इ
 ति च्छब्दाः सर्ववित्तस्त्वोपनामूतवत्कृतमिति घोषकाः वायव्याः समुद्रये यावच्छब्देन बहुलत्वच्छब्दोक्तोक्तितस्तत्त्वच्छब्दः प्राप्त इति । सचायं भुवन

तत्स्रज वणस्रजस्रज असौ बहुस्रजमणिर्ज्ज्ञे भूमिर्ज्ञाए पश्यते? सेजहाणामए आलिङ्गपुस्करेद्वया जाय

तस्य ब्रजबन्धकात्तं प्रपुनरभगीयो भूमिभागः प्रपन्नः सपथा ज्ञानकः आल्लिङ्गपुनरभिष वाधव्

तत्संश्लेषमनंदमद नम्यद् अत्य वसन् एतदीह भूमी नाव कथ्यो तीर्थकरं । ऐते वृक्षानि करी कथे जिनकीहंन आस्मिन्तेमादसप्रमुख
बाबो संदर्भ नमनंपुट लेखवोभमनकीक कथ्यो इतकी ह्ये । अगपूर्वतीपरद, (आद्या आकाशने नरेस आ नीमसुवे यी हतीवे घबीरेनकी रोम दड)

पुरकरे इवा सुरतसे इवा करतले इवा बदमहले इवा सुरमहले इवा आशु महले इवा उरझरमे इवा यशश्चरमे इवा घराहचरमे इवा घीहचरमे
 इवा वगचरमे इवा बगलचरमे इवा वीविचरमे इवा अणेगसकुलीलगसहस्रचितते आवहपद्याहसेद्विपसेविषोक्खिय सोवब्बिय पुसमाब्बदमाण्य
 सख्खइक मगरइक आरमार पुद्गावल्लिय उमपत्त सागरतरगधावती पठमलयमसिचित्तेहि सञ्जाएहिं सञ्जमेहिं समरीइएहिं सउज्जाएहिं इति । अत्र
 व्यास्यानृदंगो लोकाप्रसीतो नरेलस्तस्य पुष्करं मुदगपुष्कर तथापरिपूखं पानीयेन प्रत तहागसुरस्यतलमुपरितमोभागः सरस्तल अत्रव्यास्यानृतोयिथोप
 प्रतिपतिरिति निर्वात बलपूखं नरोपाद्य । अन्यथा बालोदुपयमानतपोद्यायचलरवेन विवक्षितः समभावो न स्यादित्यर्थः करतल प्रतीत यद्द्र मङ्गल
 सुर्यमहल यद्यपि वस्तुगत्यावतानीकतायै कपित्वाकारपीठप्रासादापेक्षया वृत्तालेखमिति तद्गतोदुपयमानो भागोनसमतलकथापि प्रतिभासते सम
 तल इति तदुपादान आवश्यमहल सुप्रसिद्ध ॥ उरझरमे इवा इत्यादि ॥ अत्र सर्वत्रापि अणेगसकुलीलगसहस्रचितते इति पद योजनीयं । उरझरस्यः
 वपनवराह चिह्नं व्यापृङ्गता प्रसीताः द्वीपीचित्रक एतेषां प्रत्येकचरने अनेकैः शकुप्रभाहैः कीलकसहस्रैर्येतो नहद्भिः कीलकैस्तद्विहता प्रायीनप्येक्षान
 भवति न समतल तथारूपताहा समवाद् अतः शकुप्रह्व वितवयिततीकृतवाचितमिति भावः । यथा उत्पन्न यदुसम भवति तथा तस्यापि वनपहस्य
 त यदुसमो नूनिमागः । पुनः कथं भूत इत्याह । खाणाविहपचवर्कहिं मकीहितकहिं उयसोभिह इतियोगः नामाविषज्जातिभेदा नामा प्रकाराये पचवर्क
 मवयल्लानि चैरुपयोमितः कबनूतैर्भविभिरित्याह । आवतादीनिमकीमा लवखानि यत्रावतैः प्रसीतः एकस्यावतंस्य प्रत्यभिमुखः आवतैः प्रत्या
 वतैः भेदिल्लयाविचविदुवातादेः यत्किं तस्याय अणेयोयिनिर्गता एवा भेदः सामर्थ्येणः स्वस्तिनः प्रसीतः सीवस्तिनः पुप्यमाब्बवीच लवखवित्रो

पाणात्रिहपचवर्कसोहि मणीहिं तणेहिं उवसोत्रिण तजहा - किरोहेहि

नामाविषपचवर्कं भेषिभि सृष्टे रूपशोभितः यद्यथा कृत्सी (नीलवर्षलोहितवर्षैर्हारिद्रवर्षैर्गुल्लवर्षैर्धेति)

याऽन्नामाप्रकारान्नामनेकप्रकारमा पचवर्कं । नऽन्मखीरलकरी। तऽन्तुवेकरी। तऽन्शोभायमामकी। तैकहव्व। किंकातोवद्रे (नीलवर्षेलासयचपीलावर्षेस्येतयक)

वीसीकात् प्रत्येतन्नी बर्तमानं शरावधुपुट मत्स्याङ्गनकराङ्गणे वसन्तविशेषाङ्गणे प्रसिद्धे आरभ्यतेति सप्तमं विशेषी सम्यग्मन्त्रिसप्तमवेदितो लोका
 नेदितव्यो पुण्यावसि पटपट सागरतरंगवार्षीसत्ता पटपटताः प्रतीताः तासाभस्पाविच्छित्या चित्रमालेशोयेयुते तथा किमुक्तमवति भावतादि
 लक्षणीयेते साध्यासतो मोभनाब्जाया मोमायेयाते तथातैः सव्यभेहिं इत्यादि विशेष्य द्वय प्राग्वत् एव भूतैर्नामायिधिः पञ्चवार्यैर्भविभिस्तुषीयोपगो
 मित साध्यावेरपुदर्यैने कप्यैः आग्रयर्षोचैतैः एवमवसति एवममुमा प्रभारेकशोयोपिनीसादिफोवर्षो मखितखविशेषयत्तया मोजनीयो यथा नीलवर्क
 र्णोदितवर्कः इरिद्वर्कः शुक्लवर्कः तथा सेयानश्चित्तुक्तानां गवः स्पर्शः शब्दश्चनेतव्यः तथा तस्यजन्यद्वय भूमिमाने पुष्करिण्यः पवतका गङ्का
 वि महयकाः पूयिवी चित्तापहकाव नेतव्या बुद्धिपत्रं प्राप्योच्यः । सवतिहिं पूजकारकां गतेर्विभ्यादीदृशानिस्त्रापवार्यकानि एव आब तरेव इत्यादि य
 कष्टं सेचनया इत्याद्यनेक प्रकारक पद्मभिष्मग्यानि अतिदेशं कृपाविं सुत्रादि यदाह कत्यइदेखगइव कत्यइमकति निरवसेसाईं सङ्कनकनञ्जडाइ का
 रकवर्गनिदसाईं । इति अथैव त्वूत्राभिग्याभिष्मकये जीवाभिगमादि ग्रन्थोक्तः कियान् पाठोलिस्मते सत्यकजैतेकिङ्कानवीतयापतेसिच अयनेया
 कवेवसत्तावासेपसतेतजहा सेवहाकानए जीनूते इया अवकोइवा लखके इया कळलेइवा मासीइवा मसीगुलियाइवा गवलेइवा गवलगुलिया इया न
 नरे इया ममरावली इया मनरपमसारे इया जमूकलेइवा अहुरिडेइवा परपुडेइवा गएइवा गयकसनेइवा किछुहादेइवा किछुकेखरेइवा आगाव
 पियनलेइवा किछुगोए इया किछुकरकीरेइवा किछुबंजुकीवे इया मवेएयाकने गोअना को इगडे समडे तेच कङ्कानको तथाय इयो इहतरयावेव
 कततरावेव नकुसतरावेव नकानतरावेव मरेडं पछहा इति अत्रम्यास्या सत्यकमित्यादि सप्ततेकां सत्यकर्मनांनवीनां तुजानाच नप्ये वनिति भा

एवं वस्त्री गंधी कासी सद्गे ॥ पुस्करिणीतप क्षयगा मन्त्रगा दुद्विसिंहायद्गा य जेयद्वा,

एष सर्वो नमः स्वर्गः ॥ पुष्करिण्यः पर्यतन्वाः गुरुराणि भगवत्पदा पूर्वाधिरासपदा च भक्तव्याः

इमवर्षेपीथ नक्षत्रं साठव्यतेरजभूमिर्नागैपुञ्जावीर्यपपर्वतप०पृथग्भजन साठवापु०पृथ्वीचितापट्टक एतलीवकु तर्जनीयाभिनननूअबोसाबयो म

ग्वत् वेतेकप्रा मद्यय स्तुवाभिष देहयेवसिद्धेते इति वचन मायाकमार्थे । तेचिह्नमिस्थादि सेवहाशामए इरयत व सुत्र पूर्ववत् जीमसीनेच, सुचेइप्रा
 युद् मारंन सनये वलपूर्वोवेदितव्यः, तस्यैव प्रायोऽतिकालिन समयात् इतिशब्दस्यमामुस्यदरनुगामपरिव्रममिष्टोतकः धायब्दउपमानाकारापेक्ष
 या समुदये एव सर्वत्र इति वा शब्दोद्भूतयो । अजान सीधीरांजनं रजविशेषोवा सज्जनदीपमस्त्रिकामसः स्नेहान्यस्यकटाक्षपर्यंछोद्भूय मित्यपरे कज्जल
 दीपशिखापतितं मयी तदेवकज्जल सायभाजनाद्विषु सामयीविशेषेखपोलित मयीगुलिका घोसित कज्जलगुटिका गवलनाद्विषगृह्ण तदपिचापसारितो
 परितनत्वरमागग्राह्य तत्रैवविशिष्टस्य कान्तिः समवात् तथा तस्यैवनाद्विषगृह्णय मित्रिश्चरसारनियतिना गुटिका गवलगुटिका ध्वमरः प्रतीतः प्रतीतः ज्ञेय
 रावली ध्वमरपक्षिः तथा ध्वमरपञ्चसारः ध्वमरस्यपच पक्ष स्वस्य सार स्तदंतर्गतो विशिष्टरूपान्तोपचित प्रदेशः ज्युज्जलप्रतीत आर्द्रारिष्टः कीमलकाकः
 परपुष्टः कीकितः गजोपवत्समम् प्रसिद्धौ कृष्णसर्पः कज्जलस्य सर्पकाठिविषयोः कृष्णकेसरः कृष्णयकुलः आकाशचिगल शरदिनेपनुत्तमाकाशशब्द स
 दि कृष्णमतीव प्रतिभातीति तदुपादानं कज्जलस्य कज्जलवीर कृष्णयपुजीवाः अशोककण्ठीरवपुजोवयुक्तभेदाः अशोकादयोपि पचवर्कानभवति स
 तः शेषपुद्गलार्थे कृष्णपद्मं एतावत्युक्ते भगवत गीतनः प्रुक्तति । भवेत्पाकयेइति । भवेत्सखीना तुषानाच कृष्णवर्क एतद्रूपो जीमूतादिरूपः का
 कुपाठाशस्य प्रसूत्रतावेदितव्या भगवानाह-गीतमनायमर्थं समर्थः नायमर्थः उपपन्नो यतुतस्यमूतः कृष्णोयर्कान्मखीना तुषानाच कितुते कृष्णमख
 यस्तुबानिषद्गतो जीमूतादेः सकाशादिष्टतरका एव कृष्णमवर्षेन ईप्सिततरकाएव तत्र किंचिदकातमपिकेपाविदिष्टतरंभवति ततोऽकांतताम्यवच्छि
 त्यर्थमाह काततरका एव अतिस्निग्धमनोहरिकास्त्रिमापचितया जीमूतादेः कमनीयतरका एव अतएव मनोहरका मनसाज्ञायते अनुकूलतया स्व
 प्रवृत्ति विषयी क्रियते इति मनोवा मनोनुकूलाः ततः प्रकर्षं विवक्षार्यांतरम् प्रत्ययः तत्र मनाश्चमपि किंचिन्मध्यम भवति ततः सर्वोत्कपप्रतिपाद
 भार्यमाह । मन आपतरका एव द्रष्टुर्बानासि धाम्नुयति आत्मवशतांगयतीतिमनश्चापाः ततः प्रकर्षं विवक्षायान्तरम् प्रत्ययः प्राकृतत्वात् पकारस्य
 मकारमेषान्तरा इति भवति । अथवाकोपिच्छब्दः कस्यापि प्रसिद्धो भवतीति मानादेशजविनेयामुपहाय एकार्थिका एवेतिशब्दा इति ॥ तत्पद्यः ॥ जेते
 नीसगा मञ्जीतकाय तेसिधं अयनेपाकृते वरकावासे पक्षते तज्जहा सेनहाशामए भिगेइवा भिगपते इवा भासेइवा भासपिच्छेइवा सुएइवा शुअपिच्छे

श्रीभोक्तात् प्रत्येतन्त्री वर्तमानं ब्रह्मण्युपपन्नं नरस्याहमकाराहो जलधरविशेषाहो मसिहो आरगरेति लक्षणं विशेषी सम्यग्गविलक्षणवेदितो भोक्ता
 द्रुतितब्धो पुष्पावलि पटपत्र चानरतरङ्गबाधोसता पटनसताः प्रतीताः तार्क्ष्यस्यविच्छिन्ना पितृमालोरोयेयुते तथा किमुक्तभवति आवर्तमिति
 लघुवीयेति साधारणी भोमनाम्नाया भोमायेकोते लघुतेः सव्यमेहिं इत्यादि विशेषश्च इयं प्राग्वत् एवं भूतैर्मानाविधिः पञ्चबाधैर्महिभिर्लघुवीयोपयो
 भित साधयेत्पुण्ड्रयेने कपौः कप्यवर्णयेतिः एवमवर्णयति एवममुना प्रकारेण भोयोपिनीसादिकोवर्णो मशितलविशेषोपपत्तया योजनीयो यथा भोसमस्तु
 र्नाहितवर्णः। हरिद्वर्णः शुद्धवर्णश्च तथा तेषामधिकृतानां गणः स्पर्शः शब्दयन्त्रतत्त्वः तथा तत्समनपहरण भूमिमाने पुष्करिण्यः पवतका गहका
 चि मङ्गपङ्काः पृथिवी त्रिजापहकाह नेत्राश्च बुद्धिपञ्च प्राप्योर्णाः। भवतिहि चूचकाराणां नतेर्वैविध्यादीवृथानिलापकार्यकानि एव आत्त तद्देव इत्याह च
 सप्त सेवका इत्याद्यनेक प्रकारक यदाभिजायानि अतिदेश कृपाचि भूत्राचि यदाह कृत्यदेवगणइय कृत्यइभसति निरवसेसाहं उद्भुजजनअहाह का
 रववर्णमिहताह १ इति अथैव त्वूत्राभिजायानिबन्धये श्रीकाभिजायानि रयोनः कियान् पाठोस्तिष्यते तत्त्यजयेतेकिङ्कानवीतलायतेतिच अयमेया
 कवेवस्तुवावेपकतेतजहा सेवहावानय श्रीयुते इवा अजवेइवा लजवे इवा कजवेइवा मसीइवा मसीगुलियाइवा गजवेइवा गजलगुलिया इवा च
 नरे इवा मनरावली इवा मनरपत्तनरे इवा जम्बूजसेइवा अहारिठेइवा परपुठेइवा गयइवा गयकसमेइवा किङ्कसमेइवा किङ्कसेवरेइवा आगाव
 यिगलेइवा किङ्कालीय इवा किङ्ककरवीरेइवा किङ्कबुजीवे इवा नवेय्याकवे मोक्षना को इगठे सनठे तेव कङ्कानवी तलाय इतो इहतरयावेव
 कततरावेव मधुस्तारावेव नवानतरावेव कवेव पञ्चता इति अत्राद्यान्मा तत्त्यजमित्यादि तत्ततेषां पञ्चवर्णानांभोनां तजानाच मध्ये कनिति आ

एष वक्षी गथो फासो सद्गो ॥ पुस्करिणीलेप ह्यग घरगा मलयगा दुद्विसिंहायहगा य जेयसा,

एव सर्वो मन्यः स्वर्गः भद्रः ॥ पुष्करिण्यः पर्जन्याः गृध्राणि नगरपका पृथ्वीशिलापट्टका च भेतव्याः

इतदवर्षेपांच नवरत्नस्य र्धसाठजम्भदेतेतन्मूनिभिर्मगेषुंवावीरहपठयवेतपठयइभवान नाडबापुऽपृथ्वीसितापट्टक एतलीबहुमुखेजीवाभिजननञ्जीजाकायो ।।

सहि प्रपणोद्वृत्तत्वेनारम्यतरल्लोभयत्यतस्तदुपादानं स्तोत्रिताद्यनन्विर्नागरयवियोगः लाघारसःप्रसिद्धः कनिरागकमलः यान
पितुं चिंदूर तरपराधिः जपाङ्गुभनकिमुककुसुमपरिजातकुसुमरत्नोत्पलरत्नायोगरत्नकषयीरत्नचयुगीयाः प्रतीताः । भवेत्याकृते इत्यादि प्रा
ग्वत् तस्यैव जेते इल्लिहामखी तत्राय तेसिद्ध अयमेयाकृते यस्यायासेपयणते सअथा सेजहाखामए चपगे इवा चपगच्छसी इवा चपगच्छेय इवा
इल्लिहा इवा इल्लिहामेय इवा इसिहा गुलिया इवा इल्लियालिया इया इल्लियालियागुलिया इया विखरेइया विखरगखरागे इया वरकङ्गे इवा वरक
ङ्गनिचवे इया वरपुरिचयसे इवा अल्लेइ कुसुमेइवा चपगकुसुमे इया कोइडियाकुसुमे इया कोरटमल्लदाने इया नठठहाकुसुमे इया घोसाहिया
कुसुमे इया सुवखकुडियाकुसुमे इया सुहिरखिया कुसुमे इया यीअग कुसुमेइवा पीयासेय इया पीसकखयीरे इया पीअमघुजीवे इया मये ययाक
वे नोअभा कोइबट्टेसमठे तेय इल्लिहामखीतत्राय एतो इठतरावेय जाव वखेय पखता ॥ सत्रेस्यादि पदयोजना प्राग्वत् चपकः सामान्यतः सुयच्छचप
कोवृत्तः चपकखल्ली सुवखं चपकत्वक् चपकभेदः सुवखं चपकभेदः इरिट्राव्यळा इरिट्राभेदो इरिट्रागुलिका इरिट्रासारनिवर्तितागुटि
का इरितालिका पृथिवीविकारकया प्रसीता इरितालिकाभेदो इरितालिकागुलिका इरितालिकारसनिवर्तितागुटिका विकुरो
रागइव्यवियोगः विकुरांगरागः विकुररसयोगनिमित्तो यल्लादीरागः घर प्रधान यत्कनक पीतसुवर्णं नित्यर्थः वरकमक तस्य निपर्यः निकपीयाकपपहुकेरे
राकपः यत्पुरुषो वासुदेव तस्य वसन वस्त्र तन्नि किलपीतमेय भवतीति तदुपादानं अङ्गकीकुसुमं सोकतोऽयसेय चपककुसुम सुवर्णं चपककुसुम धू
साङ्गिका कुसुम पुष्पल्लीपुष्प कोरटकमाल्यदान कोरटकः पुष्पजातिवियोगः सच कटासेलिआस्यः सभाभसे तस्यमालाये ह्तितागोति कृत्याना
त्य । नि पुष्पाणि तेषांदानं मालासमुदायेद्विवर्कोत्कृत्यं भवतीति दानं यइय तइवह आउली तस्याः कुसुम तइवह कुसुम तथा घोपावकीकुसुम सुव
यचपूचिकाकुसुमच प्रसीत सुहिरखिका यमस्पति वियोगः बीअकोयूथवियोगः प्रतीसस्तस्य कुसुम पीतायोगादयोव्यक्ताः त्रयं पूर्ययत् ॥ तस्यैव जेते सु
द्विहामखीय तत्राय तेसिद्ध अयमेयाकृते वखावासे पखते सजहा सेजहाखामए अके इवा खीरेइवा खीरपूरे इवा कौपायली इया दारायली इवा य
लायायली इवा सारइअबलाइए इवा धतधोजसव्यपह इवा सालिपिटरासी इया कुदपुप्फरासी इवा कुमुभरासी इवा मुक्कब्बियाडिआ इवा पेडु

इवा कीलोइवा कीसीनेइ इवा नीसीनुलिया इवा सामाएइवा उद्यतए इवा यथाराईइवा इलापरवमडे इवा मोरगीवा इवा पारेवपीवा इवा अय
 विबुबुमे इवा बाबबुमुनेइवा अत्रबकेनियबुबुमे इवा कीलुप्यलेइवा कीलासीए इवा कीलकबवीरे इवा कीलकबुकीले इवा भवेयपाऊवे गोअभा
 डेरबडेसमडे तेव कीलामकी तकायइतो इधतरयाचेव कततरयाचेव महुयवतरयाचेव मकामतरयाचेव वरवेरं पयवतेति पवयोवना प्राववत् मृगः
 कीटविशेषः परमलः म गपवतस्येव कीटविशेषस्यपक्ष मृकः कीरः गुणपिण्ड बुक्तस्यपत्रपुसिद पायः पतिविशेषः वापयिणं तस्येवपिण्डं नीसीप्रसिद्धा
 नीसीनेदो नीसीस्देहः नीसीगुलिका श्यामाकोषाब्धिविशेषः प्रजापतायांतु सामावति पाठकाश्यामाप्रियंगुः उद्यंतगी इंतरागः वनराजी प्रतीवा
 इलापरोवसमह स्तरयवसतह बिजनीलं नवति सर्वशिवबलो गौरशरीरेत्वाळोभाकारीति नीलमेव वळ परिपत्ते मयूरीवा पारावतपीवा अतसीनु
 बुमबाबबुबुनानि प्रवीतानि अंजनभेषिका वनरपतिविशेषः तस्याः बुबुम नीलोत्पलं कुवलयं नीलाशोकनीलकवीर नीलबपुवीवा अशोकादिबड
 विशेषः नवे यपाऊवे इत्यादि प्राग्वत् ध्याक्येय । तस्यबंभेतेलोहिअनामकी तकाय तेचिर्च अयनेपाऊवे वखावाते परवत्ते तजहा खेजहाकामए सर
 नुहदिरेइवा उरमनकहिरेइवा वराहकहिरेइवा महुयवतइरे इवा नहिकहिरे इवा कालिंदगोषएइवा रुक्मभरागे इवा गुजठरागे इवा कायहिगुलि
 ए इवा विलम्बवाले इवा पवाकसुरे इवा लोहिअरकनकी इवा लरकारे इवा किरिराग पवत्ते इवा कीरपिठरागी इवा जातुअकबुबुने इवा
 बिबुअबुबुने इवा पालियमेबुबुने इवा रतुप्यले इवा रतासीए इवा रतकबवीरे इवा रतबपुनीले इवा नवे यपाऊवे योअना कोइवठेसमडे तेव
 लोहिअनामकी तकाय इतो इधतरयाचेव कततरयाचेव महुयवतरयाचेव मकामतरयाचेव वरवेरं पयवतेति । मककठचिरं प्रतीत उरव्यउरवकारय रु
 चिरं वराहः मूकरः तस्यवचिर मनुष्यवचिर प्रतीत यतामिहि श्रेवकचिरेज्यो लोहित वरवोत्कटानि भवति तेनेभामुयादानं कालेद्रमोयकः उद्योजा
 त इंदगोपका वहिमवठः तन् ईबत् पांडुरतो भवति ततो कालपह इंदगोपकः प्रागृद् कालभावी कीटविशेषः कालदिवाकरः प्रयनमुद्रव्यन् मू
 बः वहिडदेरकी भवतीति कालपरोपादान श्यामरागो बर्यानु संध्यासमयभावी अत्ररागः मुजारनिका तस्या अर्द्धतस्यरागः गुवावेराग गुंका
 पाहि आईनतिरव भवति आईनति कृजं अतो मुंकाठे गुहवं जात्यहिनुल को व्यक्त शिक्षा प्रवाल प्रवालनामारव विशेषः प्रवासाहदुरकारयेवाकुर

गन्धः प्रसरति गन्धद्रव्यस्याप्यस्यात् ततो यदुपपन्नं तदग्नयि गन्धद्रव्यं यत्नाः प्रतीताः बोधगन्धद्रव्यं अपक्वदममककुसुमपदगोश्रीरमरुपकजातीयू
 चिकामक्षिकास्त्रामसक्षिकाकेतकीपाटलाजवनाशिकाश्रगरुलवंगवासकपर्पूरादि प्रतीतानि मधुरसुशीर वीरुवं मूलं अत्रक्षचित् क्षिरियैरपुष्पायया इ
 ति तत्रश्रीवेर पुटानां घालपुटानां स्नानसक्षिका ज्ञानयोग्योमक्षिकायिगेय एतेषा मनुयाते श्लाघायकविधिशिषपुष्पाद्यामनुकूलेषाते याविस
 ति उद्दिष्टमात्राभा मुद्वाट्यमात्राभा निर्विघ्नमात्राभां नितरामतिथयेन मिश्रमाणानां फोटिक्कमषोषया इति इहपुटेः परिमितानि यानि फोष्टा
 विगन्धद्रव्याणि ताम्यपि परिनेय परिमात्रोपचारात् कोष्ठपुटादीनीं रपुष्यते तेषा कुट्यमानाना मुद्रुससादिपुष्टुशमानाना ठक्किस्त्राणाखया इति श्रृण
 रुहीक्षियमात्राभा एतच्च विधेयवद्द्वय कोष्ठदि द्रव्याबाधवसेपं तेषाम्रायः कुहन स्रस्वसहीकरण समवात् नतु यूयिकादीनां तपावत्कीर्यमात्राणांक्षुरि
 कादिभिः कोष्ठदिपुटानां कोष्ठदिद्रव्याणां वा उक्षिप्त्यमाना तपात्रिकीर्यमात्राणां नितस्ततो विप्रकीर्यमात्राणां परिमुन्यमानानां परिभोगायोग्यु
 ज्यमानानां क्षचित् परिमात्रमात्राबाधवा इति पाठस्तत्र परिपाल्यमानानां पार्थिवर्तिज्योमन्नाक्ष् मन्नाक्ष् दीपमानाना तपामाहात् स्थानादेकस्माद
 न्यद्गाढ माचनान्तर सद्रियमात्राणां उदाराः स्कारास्तेषाऽमनोद्वाप्तिमवत्यतमाह, मनोद्वाप्तमनोनुकूला तन्मनोद्वस्त्व कुत इत्याह मनोहरा मनो
 इदस्यास्मवयतांनयतीति मनोहरा यतस्ततो मनोद्वा स्तद्वयि मनोहरत्वकुत इत्याह प्रादमनोनिवृत्तिकराः नावासधियचेतःसुखोत्पादकाः
 एवमूताः सर्वतः दिवु समततः सामरस्येन गथा अग्निनि क्षवति निप्रस्तानमिमुक्त निरसरति एवमुच्छेधिष्यः पृच्छतिमयेदवद्रूपः भगयानाह गीतन
 नायमर्थः समर्थः तेषामखीनातयानां च इतश्चतुरकदौष यावत्सम आपतरकचैयगन्धः प्रष्टवति ॥ तेसिच भन्ते मणीकं तयाबाधय केरिसयफावे
 पक्षते सेवहाबाधमए आइवनेइवा रूप इवा नूरेइवा चययीए इवा इसगस्रसूली इवा सिरीसकुसुममिषए इवा जालकुमुदपतराची इवा भवे एयाक
 वे गोक्षमा को इवहंसमठे तेसिच मयीय तयाबाध इतो इततरएयेय जाय फासेच पणते तेषा मदन्त मनीना तृष्टानाच कीदृयः स्पर्शं प्रष्टम भग
 वानाह गीतम सेवहाबाधमए इत्यादि ॥ तद्यथा अजिनकन्धमैमय यत्न रूप कर्पांसपस्म धूरो यमस्पतिविगेय नयनीत अचच इसगस्रसूली शिरीय
 कुमुममिषयध प्रकटः बानानि अचिरकालयातामिपानि कुमुदपत्राणि तेषारशिः क्षुब्धालकुसुमपत्रराजिरितिपाठ भवे एया रुदे इत्यादि पर्ययत्

धमञ्जिना इवा सेइवा मुखासे इवा मयवेते इवा सयगदले इवा पोंडरीयदले इवा म्बिदुवारमाज्जदामे इवा सेतामोए इवा सेअरुमवोरे इवा सेअय
 पुत्रीदे इवा मदे एयाइवे गोअमा कोइइठे समण्डे तेव मुक्खिआमणीसहाय इतो इठतरावेव भाव यणेइ पणुत्ता ॥ तपचमित्यादिपदयोअमाप्राग्यत्
 मंकोरजविमियः अउअण्णो मच्चिदो बुदुपुप्यवित्रेयः एकगमावसावि वकारववइककवालेइतियुत्रामयतीत्युपाहाः दधिपनोदधिपिहः कोरवतीत
 हीरपुरंदरप्यनामपतितापाइदुंगणत् कोर कोअवसिहारायलिइहायसि बलाकावसयः प्रकठार्याः आवलिपदोपादान वण्णोत्कटप्रतिपादनाये च
 इवाभीतटानादिपु बलनये प्रतिबिम्बिता वन्नुपंदिक्कः आरविकवसाइक्कः अरकालभावीनेयः आवचौवक्यपहः आतोमिसचण्णेतो उत्तिमिर्लोकतो
 भीतो नूतिउरटित इल्लसुम्माळनेभावितेचितो इप्यमयः पहः अल्लेनु व्याचसते आवेगामिसयोगेन घीनःओचितो कप्यपहः शासिपिट शासिबूक्के
 तरपराशिः पुअकुदुपुप्यराशिः कुमुइराशिव इपहः वेवाहीमानवसादिकसिका साव इविहेइविसेंयेशुकासती अतीव युक्ता भवत्सत्तदुपादान येदुयनि
 त्रिका येदुव मपूरपिक्कं तन्मप्यवर्त्तिनीनिका सावसियुक्केति सदुयत्थावः बिसयटिमोकर मुचालं पट्यतल्लुः योपागवदंतादिका वसनायार्थः नवर वि
 दुवारोनिर्गुहीतस्यमास्मदान प्राग्वत् भवे एयाइवे इत्यादि भाविताव तदेवमुक्त वक्केइकपं ॥ समतिगपल्लकपप्रतिपादनावेनाइ ॥ तेसिचं भते मणीवे
 तवाकय केरिसए गये पक्कते वेअइ कोत्तुइराइवा तगरपुइराइवा यत्तापुइराइवा नीअपुइराइवा अगठपुइराइवा इमवगपुइराइवा सुकुनपुइराइवा चदव
 पुइराइवा ठंवीरपुइराइवा मठअमपुइराइवा जाईपुइराइवा जूरियापुइराइवा मज्झिआपुइराइवा ह्मावत्रियापुइराइवा केअइपुइराइवा पाइसपुइराइवा
 येमालियापुइराइवा अनठपुइराइवा लवमपुइराइवा वायपुइराइवा कापूरपुइराइवा अकुयायसिविक्खिअमाइराइवा कुट्टिअमाइराइवा कपिअमाइरा
 वा मच्चिरिअमाइराइवा परिर्मुअमाइराइवा मडाठ भइ साइरिअमाइराइवा उरासा मकुलः मवइरा वाअमकोमिहु इकरा सवुठं समवाः गवा अमिबिसवति
 मदे एयाइवे गोअमा को इइठे समण्डे तेसिचं मकीकयतवाकय इतो इठतरएवेव जाव मकीमतएवेव गये पणुत्ते ॥ तेवां अगतीपटवरेवेदिकावनबंध
 स्थानां इय मवीनां तुवानां च भीदुभीनयः प्रकटः मनवाभाइ ॥ गीतम सेअइराइमए इत्यादि ॥ माकुलत्वात् सेइतिय पुवअनायेः सेयचानाम इइति वा
 इवा लंकारे गत्वा अमिभिः लवलीति सम्बन्धः, कोटि मन्वइव तत्त्वपुटाः कोटपुटाः कोप ॥ कायइः सर्वेन समुच्चयार्थः इइ एकस्य पुटस्य प्रापो मतादुयो

गन्धः प्रसरति गन्धद्रव्यस्याणपत्वात् ततो बहुवचनं तगरमपि गन्धद्रव्यं यत्ताः प्रतीताः भोज्यगन्धद्रव्यं चपकदमनककुसुमचन्दनोशीरमरुपकजातीय-
 चिकामस्त्रिकाश्राममस्त्रिकावेतकीपाटलाजवसासिक्काश्रगरुलवगवासकपर्पूराणि प्रतीतानि मकरमुशीरं योक्तुं मूलं अत्रक्वचित् हरियेरपुष्पाण्यथा इ-
 ति तत्रश्रीधेर पुटानां बालपुटानां श्राममस्त्रिका श्रामयोग्योमस्त्रिकाविशेष एतेषां अनुयाते आश्रायकयिवशितपुरुषाणामनुकूलेषाते यावत्त-
 ति उद्भिद्यमाना नुद्वाट्यमाना निर्भिद्यमाना नितरामतिशयेन भिद्यमानां कोटिक्मसोण्या इति इष्टुटेः परिमितानि यानि कोष्टा-
 दिगन्धद्रव्याणि साम्यं परिनेय परिनाशोपचारात् कोष्टपुटादीनीं स्पृश्यते तेषां कुट्यमाना नुद्बलसादिपुष्टमाना रुचिक्रमाणाश्चया इति शब्द-
 लक्षणीक्यमाशानां एतच्च विशेषबहुय कोष्टादि द्रव्याबाधनवशेय तेषां प्रायः कुहनं सल्लसलक्षणीकरणं समवात् ननु यूपिकादीनां सपावत्कीर्यमाशानांशुरि-
 कादिभिः कोष्टादिपुटानां कोष्टादिद्रव्याणां वा उद्भिद्यमाना तद्यविशीर्यमाशानां नितस्ततो विप्रकीर्यमाशानां परिमुन्यमानानां परिभोगायोग्यपु-
 न्यमानानां क्वचित् परिमाद्यमाशानां इति पाठस्तत्र परिमान्यमानानां पार्थिवर्तिर्ज्योत्स्नानां सनाब्दीयमाना तद्यमांशानां स्थानादेकस्माद-
 न्यद्भावं नाचनान्तरं संश्रियमाशानां उदाराः स्फारास्तेषां उभयोश्चापि सवत्सराः, समोष्णमनोनुकूलाः तद्वनमोष्ठस्य फल इत्याह मनोहरा मनो-
 हरस्यात्मव्यवधानमयीति मनोहरा फलतो मनोष्ठा स्तदपि मनोहरत्वकृत इत्याह प्राणमनोनिर्गृतिकराः नासावचिवचैतः सुखोत्पादकाः
 एवमूताः स्वतः दिष्टु स्वततः सामस्येन गथा अभिनिःस्त्रवति क्षिप्रतामभिमुखं निस्सरति एवमुक्तेष्विष्यः पृच्छति मयेदेतद्रूपं मगयानाह गौतम
 नायनर्यः समर्यः तेषामक्षीमातशानां च इतद्वत्तरकद्वैय यावत्तन आपतरकद्वैयगन्धः प्रच्छसति ॥ तेचिह्नं मन्त्रं सखीकं तखाणाण्य कौरिसयकावे-
 पसते सेजहाशानां आइहगेइवा रूप इवा बुरेइवा खखणीए इवा इवगमसूली इवा सिरीसकुसुमनिचय इवा बालकुमुदपत्तराची इवा भवे स्यात्
 वे मीमना चो इष्टते समते तेसिह्नं सखीय तखाण्य इतो इततरएचेव नाथ फासेल पणते तेषां भदल मखीमा तूयानाच कोदुगः स्पर्शः प्रच्छतः मग-
 यानाह गौतम सेजहाशानां इत्यादि ॥ तद्यथा अजिनन्धर्ममय वल्ल रूप कर्पोसपत्न्य यूरो वनस्पतिविशेष नयमीत न्नवस इवगमसूली गिरीप-
 कुसुमनिचय प्रकटः बालानि अचिरकालातामियाणि कुमुदपत्राणि तेषाराशिः क्षुब्धालकुसुमपत्रागिरितिपाठ भवे एषा रुदे इत्यादि पूर्ववत्

तेसिखभक्तो मकीकतकावय पुद्गावरदाहिबुतरागएहि आएहि नदाय मदायं एहयाव नेहयाव कपियाव कालियाव भंदियाव पट्टियाव खभिआ
 व उदीरियाव केरियए सहेयधने योअना सेवहाबानए सिबिआ एवा सहमाबिआ एवा रहसवासुखसस सक्षयसं सपटायस सपहीयस सतो
 रखवरस सचंदिपोवस सकिबिबीअहेसजालवेरतपरिरिकतस देमवयचितितिसकगकिअतदाठआगरस सुपिखद्गारगमहसपुरागस काक्षाय
 सधुखयबभिमजकम्मरस आइअरतुरनपुखपतसस कुवलनरदेअसारहिमुसपगाहिअस सरसयबहीसतूअपरिर्निडियस सककहावयधुगस सबावस
 रपरकावरबभरिअओहखझवअस रायनबसिवा अवेसरसिवा रम्मसिवा अखिदुखिनतससिअभयहिअनायरस जेठराला मनुसा ककुनकोकिहु
 इकरा एहा सवठं समतां अनिबिसरंति नवे एयाहवे सिआओ इहठे समठे अत्रआख्या सेपामसीनां तुबानाव मदन्त पूर्वापरदसियोसरागतै वींति
 नैदननेचितानां तथा अवेचितानां वियेवतः कपितानां एतदेव पर्यायशब्देन व्याचष्टे कपितानामिति तथा वासितानां नितस्रतो विधिमानां एतदेव
 पर्यायेवाह एयदितानामिति तथा यद्विठानां परस्पर पर्ययुक्तानां कच पट्टिता इत्याह कोभितानां स्वस्थानाद्वासितानां स्वस्थानाद्वालननपिबुत इ
 त्याह उदीरितानामुदमाबल्येनेरितानां गेरितानां कीदृशः शब्दः प्रसप्तः मयवानाह गीतन सपयानाभक्तः श्रिबिकायावा एवदमनिकायावा रबरयवा त
 त्रिशिबिका अपानविधेयकपा उपरिष्ठादिता कोष्टाकारा तथा दीर्घा अपान वियेवः पुरुबस्यसंभ्रमावावाशरायी स्पदमनिका अनयोवशब्दः पुरु
 पोत्पाटितयोः बुद्धेरेमपटिकादिचलनवतोवेदितव्यः रवसेहरवरथः प्रत्येतस्यः नकीहारथः तस्यायेतनविधेयवानामसमवात् तरयच कलकवेदि
 का यस्मिन् काले येपुरुषास्तदेवपाकटिमनावा वसेया तस्या रयस्य विधेयवाग्यमिचते सकवरस्य सखवरस्य सपटाकस्य उनयपाद्येवसबिबिहाप्रमा
 सपंटीयेतस्य सपटाकस्य सखपुष्यवरस्य सवीरकवरस्य प्रजानतोरकोयेतस्य सनविपोवस्य द्वाइगयिपतूर्येनिनायेतस्य द्वादशतूर्योखिअ प्रनानुबु
 दमइसकइजअरिपुडु । कसाता काइसतसिमावसीसकोपखवोअकारसमो । तथा सकिबिबीकहेनवालपर्येतपरिबिसस्य सइकिबिबीभिः पुत्र
 पटाभिर्बेतंइति सकिबिबीकानि यानि हेनवातानि हेननपदानसपूहाओः पयतेनुमदिप्रदेशेपुपरिबिसोभयात् तस्य तथा हेमवत हिमवत्येवतना
 वि चित्रं विचित्रनलोहारि तिमिठतिमिठुनजम्बन्वि कनकमिपुख कनकपट्टिका सबलित नित्यर्थः तथाविध इाठ काट यययतसथा

तस्य प्रथमो बहुव्रीहिकः द्वितीयः स्वार्थिकः पूर्वस्य च दीर्घत्वं प्राकृतत्वात् तेषां सुप्रतिशयेन सम्यक् विन्युत्तरकमहल प्रथमस्य च सुसविमद्वारकम
इत्तपूक्षस्य तथा कालापरेण लोहेन प्रुष्टु अतिशयेन कृत नेनेर्वाद्यपरिधेयं तस्य चारकोपरिफलककालस्य कर्मयस्मिन् सकालायससुक्तने
नियत्रकमौ तस्य आकीर्णगुणैर्योऽप्येवराः प्रथमासुराक्षे सुष्टु अतिशयेन सम्यक् प्रयुक्तायोजिता यस्मिन् सतथा तस्य द्युष्ट्रीहायपिनिष्ठातस्य प
रनिष्ठाः प्राकृतत्वात् तथा चारचिकनखिये कुशला नराकोर्वा मध्ये अतिशयेन लोकोदयः चारचिकेनसुष्टु सम्यक् परिगृहीतस्य तथा शराखाग्रतं प्र
त्येकं धेयुत्वानि शरयस्तानि तानि चतानि द्वात्रिंशत्तानि च बाणाभ्याः शरयस्तद्वात्रिंशत्तानि तैर्भेदितः किमुक्त मयति एवमान तानि द्वात्रिंशत्तानि
त नृतानि नृणां निरपस्य सर्वतः पर्येत्यवलंबितानि तस्य रत्नायोपकल्पितस्यासीवमहमाय भवतीति तथा कफटः कवचं भवतसः शिरस्त्राय तान्यां
सहचरते यस्य तथा सहायेन ये शरा यानि कुतादीनि प्रहरणानि यानि बलेष्टकादीन्या वरणानि तैर्भूतः पूर्णस्य यो वार्ता युद्ध तन्निनि
तं युक्तः प्रगुबी नृतोयः सुयोपयुद्धसज्जस्तः पूर्वपदेन कर्मधारयः तस्य इत्यमृतस्य राजागवेवा अतः पुरेया रम्येवा सखि कुहिसतले सखिवद्भूमि
तले अनीह्य सुपुर्णैर्भुजैर्कोटिमतलप्रदेशैः राजागवाविप्रदेशैर्वा अभिचङ्किन्नासुत्सेति अभिचङ्क्यमानस्य योगेन गच्छतीयेतदारा मनोहाः कर्षेन
नोत्तिवै चिकराः सवतः सतताव् घट्टा अग्निभिरसरति श्रोतृयानमिमुक्ष निरसरति भवे एयारुवे विप्रावतिस्वारकषविक्रवेवेतद्वृष क्षीया मणीना तृणा
नां च शब्दः भगवानाह गौतम नायनर्यः समर्थो पुनरपिगीतनः प्राह खेकहाहातस्य वेकालिआय वीखाय उत्तरमदामुन्विआय अनेमुपवृष्टियाय चदख
चारकोकपरिचट्टियाय कुसलवरवारिसुचपगगद्वियाय पठू सकालसतयसि मदमव एवपाय येवपाय चासियाय पहियाय कदियाय खीभियाय ठरालान
बुरबा बरबमरबमिदुहारा सद्धतं समता सद्धा अभिचिस्सवति भये एयारुवे सियाको इकट्टे समठे अग्रव्याख्या सयधानामकः प्रात सप्यायां देवताया
पुरतोयावादनयोपस्थाप्यते साकिल मगलपाटिका तालाभावेनवाद्यते इति यितालेतालाभावे भवतीति वेतालिकीतस्या वेतालिक्यावीखाया उत्तरमदा
मुचिआय इति मूच्छन मूर्खो सा सनाता अस्या इति मूर्च्छिता उत्तरमदया उत्तरमदाभिधया गधारक्षरान्गगतया सप्तम्या मूर्धनया मूर्च्छिता तस्याः
अयसाय गधारक्षरस्य सप्तमूर्धनो भवति, तथाहि नदीयसुक्तिमा पुरिमाय मोक्षीयमदुनधारा उत्तरगपाराविग्रहवर्षायचमी मुरहा १ सुदुतरमा

[illegible]

पञ्चतामामित्याह ॥ भद्रशालवनं गतामां वा इत्यादि, तत्र नेरोः समतलो भूमी भद्रशालवनं तत्र शैखलायां भद्रशालां भद्रशालायां सोमनसुवर्गं
 शिरविचुल्लिकायाः पात्रेषुसर्वताःपञ्चशालवन तत्रगतामां भद्रशालायां भद्रशालायां भद्रशालायां भद्रशालायां भद्रशालायां भद्रशालायां भद्रशालायां भद्रशालायां
 नांनलपर्वतत्त्वभद्रशिरः नेरुनिर्गुहासन्वानगतानां मुहाःप्राप्तानां वाशब्दविश्लेषार्थः शतेषु स्थानेषुमायः क्षिप्ररादयाप्रभुविता भवति तत्र इति
 मुपादान एकतःएकस्मिन्नर्थाने सचितानां समुचितानां सप्तविष्टाः समुपविष्टा स्तेषां तत्रासन्निविष्टानां सम्यक्स्वरीराजावापया नतुविपमसंस्थानेननिविष्टाःसु
 विपातोत्पत्तेः तत्रासम्प्रसरःप्राप्तया सप्तविष्टाः समुपविष्टाः समुपविष्टाः समुपविष्टाः समुपविष्टाः समुपविष्टाः समुपविष्टाः समुपविष्टाः समुपविष्टाः
 क्षिप्रविष्टा स्तेषां तत्रासम्प्रसरःप्राप्तया समुचितानां समुचितानां समुचितानां समुचितानां समुचितानां समुचितानां समुचितानां समुचितानां
 वःकृतंगीर्षवनात्पादि तत्र इतिवत्तमसःसप्तःपूर्वपदेनविशेषकसप्तः स्तेषां रागगीत्यादिक गीत पदस्वरतालावयनात्मकगानम् नितिनारतादिशास्त्र
 प्रकृतात् नद्यादिनेदा दृष्टया नेय तत्रमद्य यत्रस्वरचकारेगद्यगीयते यत्र नृपद्य दृष्टादियद्गीयतेतत्पद्य यत्र कविकादि गीयते तत्कथ्य पदबन्ध यदेका
 द ग्यं प्रवृत्तक प्रचमननारंभार्हसुभातेपपूर्वकप्रवर्तमान तत्रासदकनथ्यभागेसकलमूर्धेनादिगुणोपेत भद्रमदसचरत् अथवा भद्रमयतेगकतेइति परिचोस
 नात्मकत्वात् तद्वयं रोचितावसान रोचितं सम्यग्भावितामव सानयत्यतत् रोचितावसान श्रुतेःश्रुतेः प्रक्षिप्यभाक्स्वरयस्यनेयस्यवसानत द्रोचितावसा
 नमित्यर्थः इहपद्य पादबन्ध चैकएवमेव । समभयत्रापिदृष्टपदानातिवृत्तात् तेनेयस्यस्यप्रकारताकथनमविरुद्धमिति तथासप्तस्वरसुनन्यागत सप्तस्वराःय
 वनादयःकञ्च सङ्कोरिसह नचादे नक्षिमे पचमेसरे । येवएवेकेनेसाए सरासप्तविष्टादिया १ तेच सप्तस्वराः पुरुषस्य त्रियायानाभीतः समुद्भवति ॥
 सप्तसरानामीष्ट इति पूर्वमहर्षिवचनात् तथाअष्टमीरसैःश्रुगारादिभिःसम्यक्प्रकर्षेयुक्तशेषा एकादशालाकारःपूर्वोत्तर्गतस्वराप्रा भूतेसम्यग्निहितास्ता
 निचपूर्वादिष मति व्यनक्तिनानि तेनतेज्यो तेजरो विमर्गानि यानि भरतविशालिप्रभृतीनि तेज्यो वेदितव्याः तथा यद्वेदोपविप्रमुक्त यद्विभिर्देवि
 विंमनुषं तेजानीयद्वेयोपाः भीष्मं १ बुध २ नृपिष्व ३ उमाल ४ कर्मसो मुञ्चयद्य ५ काकरसरग शुद्धार्थ ६ जादो इतिनेयसस १ अत्रव्याख्या भीतम्

मृत्युं विमुक्तमवति यत् सत्त्वकोभजनयोगीयते त एभीतपुरुषनिर्बलत्वात्तदुक्तत्वा श्रीतमुष्यते द्रुतयत् स्वरितगोयते स्वरितगोनेहि रागतामा
 विपुष्टि रतररयन्धिय भनवति दयिबंस्वाचमुक्तमिति पाठांतरे च रहस्वति इत्यस्वरसपुण्यमित्यर्थः उतासतरमाबल्येनप्रतितास अरणानतासबा
 तालस्तु कसिकादिरातवियेया आकस्वरं अस्वाभ्यस्वरं अनुनासं नासिकाविनिर्गतधारागुणतमिति तथा अष्टनि गंधे रुपेत अष्टगुकोपेत तेचाष्टावनीगु
 ष्याः पुन एतंअसक्षिपच वततदेवमविपुष्ट अष्टगुकादुतिगेअस १ तत्रयत्स्वरकलाभिःपूष्येगीयतेतत्पूष्यैः गेयरागानुरक्तै न यत्
 नीयते तद्वत् २ अम्बोन्वस्त्वुनस्वरविषेबाकां करबाह सक्तं च अस्वरस्वरत्पुटकरदाद्यात् ४ विबोधाननिव यद्विस्वरं भनवति तद्विपुष्ट ५ मपुट
 मपुटस्वरं कोक्तासतयत् ६ तासंबंधस्वरारिरुभनुगतं सनं ७ स्वरपोलनाप्रकारे च सुदु अतियेन सलतोच यत् सुसलित यदिबा यतओत्रेन्निप्रयस्यच्च
 रयचमनतीय दूत्समुत्वादयति सुकुमारनिव प्रविभासते तत्सुसलित ८ एतिकासीगुका गेयस्य मभस्येतद्विरहितु विवचनाभाय तद्विति इवानी नेते
 यानेबाष्टानागुधानांनये कियतो गुचान् आम्बुप्रतिपिपादयितु राह । रत्नमित्यादि । रत्न पूर्वोक्तसक्यं तथा त्रिस्त्रानकरचमुद श्रीचित्त्वानानि उरः
 ममृषीनि तेषुकरेनकिपयामुद्विस्त्रानकरचमुद तथा उरःमुदकतमुद्विरोविमुद च तत्रयधुरविलसरोविद्याल कतर्धुंरोविमुदं सय च यदि कंठेकल्पेत
 अस्तुटिच ततःकंठविमुद पविपुनःधिरचिमासःचकानुनासिको भवति ततःशिरोविमुद अथवा उरःकठरस्तु सोसका अथानुलेबुबिपुडेपुमप्रक्तेषुय
 द्वीयते तदुरःकंठशिरोविमुदत्वात्त्रिस्त्रानकरचविमुद तथा उरः उरःसिद्धी गुचान् अम्बायमानी योबंयो येषवंतीतततासतयद्वा स्तेःचह इदुप्रतिच
 येनचपुनमविरुदतयामवर्तितं किमुक्त भवति उरःकरेकंठेगुवति तत्र्यां च काष्ठानायां यद्वंजतंवीस्वरेबाबिरुदतत् उरुदरगुलद्वयतत्रीसुसप्रपुन त
 या परव्यराहतएलतकसरानुवर्तितं यद्वीतततसंयुर्धंयुक्त यत् भुरजमशिकादीना नातोद्याना नाहतानांयोष्यनि येबनस्यस्या नतं क्याः पादोतसेय
 लोन सनं तत् तालानुसप्रपुन तथा गंगराकंदंतादिनयो योऽकगुलिकोचक कोनाहताया स्तंभ्याः स्वरप्रकारो जय कतभनुदरद्वेय सयसुसप्रपुन तथा
 प्रपभतो वयतभ्यादिमियःकरो मृहीतकनसंभेनकारे च गीयमाण धइसुसप्रपुन तथा मपुनमित्यादि विशेषचयप्रगवत् अतएव सतोहरं । पुनःकच
 भूतमित्याह । उदुच यदुना करे च युक्त मज्जिधुरे च तथा यकस्वरोऽकरेपुनोक्तनास्वरभिजेरेषु च यचरन् दामोऽसीधमतिनासते सपहरचकारो चिभित्तमु

प्यते सुदुरितितपवेषु मेवनिबद्धेषुसंचारो यत्रगेयेतत् सुदुरिभितपदसपार तथा सुदुष्कोपना रतिः श्रोतृणा यस्मिन् सतसुरति सुदुष्कोपना मति रयमाभोऽ
 यथाने यस्मिन् तत्सुनति पर्यतेभद्ररत्नविधानात् तथा वरप्रधान विविध चंगिभोपेतं रूपस्वरूपस्य सत्तया । कुतइत्याह । दित्यदेवसमधि यतः
 गात्रानृत्यविषी सत्त्वं नाट्यसत्त्वं गीतयाद्ये तथायिषेहि नाट्ययिचिरपिसुभगीहरःस्यादिति वक्तव्यरूपगेयीतानागतुमारत्यवतां यावृथःशब्दोऽति
 मनोहरोभवति स्या स्वरविद्रदेदेवद्रूप कोया मकीना तन्नामचम्रदः दृष्टांतस्यसर्वस्याभ्याभावात् स्यादितिपरोपादानं । एवमुक्ते भगवानाह ॥ गी
 तेनस्यादेवमूतःशब्दइति । अथपुनरिषीसूत्र यथा सत्यं यवसहस्र तत्पतत्य देवे तद्विसर्गि यद्गृहं सुष्कापुष्कियाठं घायीष्टं पुष्करिणीं वीहिना
 तं गुञ्जालियाठं सराठं सरपवीठं वरीपवीठं बिलपवीठं अञ्जालं सञ्जालं रययामयकुलां सनतीरां वयरामपपासाणां तवबिम्बतलां सुवक्त्रसुझर
 ययाद्रयाञ्चो वेदसिपमबिक्कालिपहसपक्षोअहाञ्चो मुखोपरेसुहोतारां काकानबितित्यसुयहां वातकीचाञ्चो अथुपुष्टसुनायवप्यगनीरसीपलज्जलां
 संकपतनिसनुकासालं मरुतप्यलकुमुपबलिसुभगसो गपियपुहरीयमहापुंढरीयसयपसहरसयसकुक्षीसरोयचियां अथ्यपरिमुष्कनाबकमलां अ
 थविमलससिलपुकां परिहृत्यमनतमञ्जकञ्जभवेगसठयिनिद्रुबिणपरिआरियां पत्तेय पत्तेय पठमवरवेद्यापरिरिक्ततां पत्तेयपत्तेय वणसहपरि
 रिक्ततां अय्येगयाञ्चो आठवीदगाठंअप्येगयां वातकीदगाञ्चो अथ्येगयाञ्चो सोदोदगाञ्चोअथ्येगयाञ्चो अमयरसरसोदगाञ्चो अथ्येगयाञ्चो उदगर
 सेवयसताञ्चो पासादीयाञ्चो ४ अत्रव्याख्या तस्येत्यादिगम्यत् अङ्गाः पुत्रा असातसरस्यसायन सारथ्यः क्षुल्लिका धाप्यदुस्तुआकाराः पुष्क रिरयोवृक्षा
 काराः दीर्घिकाकासारस्यः ताएव वक्ता गुञ्जालिकाः मरुनि केयलकेवलानि पुण्यायकीणैकानि सरांसि सुश्रेणीष्व प्राकृतत्वात् यद्गुनिसरांसिएकपत्तया
 अथविभक्तानि सराःपत्तिः तानङ्गाः सराःपत्तयः तथायेषु सरसु पंक्तयाःपत्तयेषु एकस्मात्सरसोऽप्यस्मिन्सत्सत्तद्व्यवहारकपाठेनोदकसुवरतिसास
 रःपत्तिः सावङ्गाः सरा सराः पंक्तयः विक्षानीवविलानिक्का कोवा पत्तयोविलयतयः यताद्य सर्वोअपि कार्यभूताइत्याह अञ्जालः स्फटिकयद्रु द्विर्निर्मेसप्रदेयाः स
 र्वाःधरुवांपुल्लानिप्यादितबहिःप्रदेयाः रत्नतमयरूपप्यमयकुलयासान्नासायासयनगतसङ्गायतोविपमसीरतीरवर्तिज्जलापूरितस्याभयासातास्समतीराःसवा
 मयमयाःपायाणाः यासांवा साया तथातपनीयंवेमविवेकमयतलयासांवा सायातयासुवकुसुमपुष्परययवाशुयाञ्चोइति सुवर्णपीतहेमकुसुमरूपविशेष रजत

प्रतीत तन्मयो बाधुकायादुताः सुबन्धं दुखरक्तबालिकाः तथा वेठसियनविभक्तिर्धृष्टलपदोपहाओइति द्वैदूर्यनखिमपानि स्फाटिकपटलमपानि स्फाटिकर
 न्नबन्धिपाटलमपानि प्रत्यक्षतटानि तटतलीपत्न्येभ्यस्तद्वदेवा यासांता स्तथा तथा सुखेनावतारोन्नतनये प्रवेशन यासुताः स्ववतारा स्तथासुखेनोत्तारो
 न्नतादुहिर्विनिर्गमनयादुताः सुखोत्ताराः ततः पूर्वपदेन विशेषकृतमासः तथा नामाभक्तिः सुबन्धानि दीर्घानि यासांतास्तथा अन्नबहुग्रीवावपिष्ठातस्मपर
 निपातोभार्यादिद्वयोनात्मा कथमीतीवशाम्ना यासुताः कोट्यायासाः तथा दीर्घत्व नम्यतः सुखादीवाहितसूत्रेण प्रकृततल्लक्षणाद्
 एतन्न विद्येयत्वं वापी कूर्पाबन्धविद्वद्वत् तेषामेवचतुःकोट्यत्वंसम्भवात् भवेवाकां । आनुपूर्व्यैकत्वेन नीचैर्नीचैस्तरमात्रकृतेन सुदुष्प्रतिर्घेनयोजातोवप्रः
 केद्वारोक्तलम्बाभत जननीरनलम्बाभतं बीतल्लक्षणायादुताः आनुपूर्व्यपुञ्जातवप्रगभीरगीतल्लक्षणा कथा तथा सङ्कानिजालोनावरितानि पञ्चनिसुखासा
 नियादुताः तथा इहविषयकालवाहचर्याव्यपञ्चिपट्टिनीपञ्चविद्वद्वानि किशानिकदाः युखास्तानि पट्टनास्तानि तथा बहुमानुत्पल्लनुनुदनलिननु
 भगवीर्गपिञ्चपुंढरीकनर्वापौढरीकथतपत्रसहस्रपत्राका कुङ्कुमां विवरवराकां वेधैरे निष्क्रीः उपचिता मृताः विधेयवत्सविजयावभिप्रातः प्राकृतत्वाद् त
 बापद्वयैः जनैः परिपुञ्जमानानिकनलानि कपल्लक्षणेनत् कुमुदावीनि यासुताः तथा अन्धेन रक्तपतः स्फटिकवत् मुठेन निर्मलेन भागतुल्लमलपरि
 तेन सखितेन पूषाः तथा पवित्रत्वा अतिरेकित्वा अतिप्रमृताहस्यैः देयीयन्मोय पवित्रत्वमुदुमाय अहरेदययकाकआइकओतिवन्नभात् उवाहरव भात्र
 पक्षपवित्रत्व गणत्वं सराहं नन्नसन्निवसुदुपुनामासः ॥ अ हिरैय नहृठकचिताए नत्वं तुह विररे इति जनतो नःसकक्षपाः यत्र ताःपवित्रत्वध्वनन्
 रक्तकक्षपाः जनैः शकुनिमिपुनकैः प्रविश्रिता इतस्ततो यन्नेन सर्वतो ज्ञाताः ततः पूर्वपदेन विशेषकृतमासः एतावाप्यादयः सरस्वरपत्तिपर्यवसा
 ना प्रत्येकइति एकएकं प्रतिमत्वेन नर्तानिपुण्येप्रतिमश्चो नवीप्या विवदां याःपका इत्येकमध्यस्य द्विवेषनमिति पट्टनरवेदिक्काय परिचिप्ताः प्रत्येकं
 प्रत्येकमपहपरिचिप्तास्य अपिबोदाहै माहनेककाः काचन धाप्यादय आननमिष चद्रहावादि परमात्मनिबन्धक यासांताः तथा अप्येकिकाः वारुड
 स्वेववाठवधमुद्रम्येव उदक यासांताः आग्नेकिकाः खोरनिबोदक यासांताः प्रत्येकिकाः पृथनिबोदक यासांताः प्रत्येकिकाः षोडश इमुठवर्गो दक
 यासांताः आग्नेकिकाः असुतरसुतरक उदकं यासांताः असुतरसुतरमरसरखोदकाः आग्नेकिकाः उदकेन स्वाभाविजेन प्रज्जताः पासाईयाहत्वादि प्राग्ब

न । तासि च शुक्ला च सुष्ठिया च वागी च जाय बिलपती च पतेये पतेय चतुर्विंशं चत्वारि सोवाचपठिकृत्वा पक्षता तेषि च तिस्रो वासपठिकृत्वा च
 अयमेवाकृते वस्त्रावासे पक्षे तत्र च वहरामया येना रिताभया पहराभया सुभा सुवसकृत्प्यभया फलगा वहरामया सपी लोहिअरक्तम
 ईओसूह ओ वाकामखिमया अवलंबका अवलंबकाह्यो पासाईया ४ इति । अथ व्याख्या तासां शुद्धिकाणां पाथद्विपक्षीनां प्रत्येकंप्रत्येक
 चतसृणां दिशां समाहारयतुर्दिक् तसि चतुर्विंशं चत्वारि एकैकस्यां दिशि एकैकभावात् त्रिसोपानप्रतिरूपकाणि तथा प्रतिविशिष्टं रूपं येषां तानि
 प्रतिरूपकाणि त्रयाकारोपमानां समाहारं त्रिसोपान त्रिसोपानाणि च तानि प्रतिरूपकाणि चेति विशेषवसमासः विशेषवसपरिनिपातः प्राकृतत्वात्
 तानि प्रज्ञप्तानि तेषां त्रिसोपानप्रतिरूपकाणां मयं त्यमाच एतदूपो वर्णकनिवेशः प्रज्ञप्तं सप्तमं यत्परवसनयानेना भूमेरुर्ध्वनिः क्लामतः प्रदेशः रिष्ट
 रक्षमयानि प्रतिज्ञप्तानि त्रिसोपानमूलपादाः त्रैवूर्यमपाकाभाः सुवर्णरूपमयानि फलकानि त्रिसोपानागभूतानि यत्परवसनया पूरिता सप्तमः फलकद्व
 यापांतरासप्रदेशः लोहिताद्यमस्यः सूचयः फलकद्वयसममिषट्ठनाभावहेतुपादुकाख्यामीयाः नानामखिमया अवलम्ब्यते इति अवलम्बना अवतरतामुत्तरतां
 वासवनहेतुभूताः अवलम्बनबाह्यतो विभिर्गताः केचिद्वयकाः अवलम्बनबाह्या अपि नानामखिमयः अवलम्बनबाह्यः अवलम्बनबाह्य
 नूताभित्तयः पासाईयाओ ४ इत्यादि पदचतुष्टयं प्राग्वत् तेषि च तिस्रो वाचपठिकृत्वा च पुरतं पतेयपतेय तोरका पक्षता तेषि च तोरका च अयमे
 पाद्वे वस्त्रावासे पक्षे ते च तोरका वाकामखिमया वाकामखिमयसु सभेसु त्वनिविहस्रनिविष्टा विविहस्रतरोविद्या विविहस्रताराकृदो यविद्या ईहा
 निगच्छन्तुराचरमगरविहयवालगकिनरकच्छरमचमरकुजरवज्रलयपठमलयमतिचिह्ना कुमुगायवद्वदेइयापारंगया निराना विज्ञाहरजमलकुञ्जलज
 तशुभा विवमदीसहस्समासबीया ह्रस्वसहस्सकल्पियाभिसमाधा मिद्विसमाचाचरकुणो अवलम्बेता सुह्रस्वासायसरिसरीयकृता पासाईया ४ इति अथ व्या
 ख्या तेषि च निमित्तादि तेषां त्रिसोपानप्रतिरूपकाणां पुरतः प्रत्येकं प्रत्येक तोरकानि तथा तोरकाना मयमेतदूपो वर्णकनिवेशः
 प्रज्ञप्तः तद्यथा ते च तोरका इत्यादि तानि तोरकानि नानामखिमयानि सप्तयंत्रं द्रव्यतादयः विविचमखिमयानि नानामखिमयेषु सभेषु उपविष्टानि शान्ती
 येन त्येताणि तानि च कदाचिद्वसानि अथवा उपपत्तिता निशस्तेरेण तव आह सम्यग्निबलतया उपपत्तिरेण च निविष्टानि ततो विमेषवसमासः

प्रतीतं तन्मयो बालुकायादुताः शुक्लं पुष्करणीतवाङ्मुक्ताः तथा मेरुलिप्यनङ्कितसिद्धपद्मलपयोपहाज्योदिति शैतूर्यनयिमयानि स्फाटिकर
ब्रह्मचिपाटनमपानि प्रत्यवतटानि तटवर्णीयवर्णस्य कदम्बदेशा पार्श्वता साया तथा भुलेनापतरोजलज्ये प्रवेश्य यामुताः खवतारा सायानुसेनोतारी
वलाटुर्द्विनिर्मितमयादुताः शुकोत्ताराः ततः पूर्वपदेन विषेयलसमाहः तथा नानामन्त्रिभिः मुहूर्तानि तीर्थानि यासांतास्तथा अत्र बहुश्रीहावपिजातस्यपर
निपातोभार्योद्विद्योनात् मा कटशीलीवयाद्वा चाठश्रीवाज्योदिति चत्वारः कोवापासाताः तथा दोपत्यवजताः सपुण्यादीवाहतिनूत्रे च प्राकृतलघवजगात्
एतच्च विज्ञेयं वायी पूर्णचन्द्रविहटलं तेषामेव चतुःकोवत्वसमवात् नयोपाका । द्यानुपूर्ववजनेन भीवेर्भादेशरभाकृतेन पुष्टुपतिर्गमयोजातोब्रह्मा
केवारीवलत्मानत त्रयनोरमश्चतस्रं योतकवर्षं दाबुताः आनुपूर्वमुजातवर्गभीरयीतलजसा साया तथा सब्रह्मनिजालेर्भातरितानि पञ्चविमम्बाला
नियादुताः तथा इहमिषधूकालठाहचर्यात्पञ्चाक्षिपटिनीपञ्चाक्षिदुष्टकाणि विद्यामिकदाः मृधास्तानि पट्नमालानि तथा ब्रह्मानुत्पल्लुमुदन्निमनु
मनवीगपिकुम्भरीकनहापोहरीकथतपत्रहृदयत्राकां कुदाभी विकस्यराकां केधरे किञ्चिदेः उपचिता मृताः विषेयकस्यविवयाचनिपाताः प्राकृतत्वात् त
थावदपदैः चनरैः परिसुख्यनागानिकलानि कपलकमेतत् कुमुदावीनि मासुताः तथा जम्बेन खरुपताः स्फटिकवत् शुभेन निर्मलेन आगतुकननरदि
तेन ससिलेन मूर्धाः तथा पङ्क्तिवत्वा अतिरेकिता अतिममूताहृत्थैः देयोयज्योय पङ्क्तिवत्पुद्गलाय अहरेदयचक्राकृताहृदजोतिवचनात् उदाहरणं चात्र
पङ्कपङ्क्तिवत् गयल सराहं भवसतित्तुपुद्गलायां ऽ अहरेदय भवकचित्ताए नवं तुह विरेह इति ज्ञानतो नरलकम्बपाः यत्र ताः पङ्क्तिवत् ज्ञान
रलकम्बपाः अर्नवैः अक्षुनिमिपुनरैः प्रविचरिता इतकातो गमनेन सर्वतो व्यासाः ततः पूर्वपदेन विषेयलजसाः एतावाप्यादया सरवरपर्याप्तपयवहा
ना प्रत्येकं इति एकएकप्रतिमत्वेन भजानिभुज्वेप्रतिश्री नवीप्या विवहा याः पद्या हस्त्येकयज्जलं विवचनमिति पट्नवरवेदिकाय परिचिताः अरये क
प्रत्येकमपङ्कपरिचिताह अविर्वादायै आठनेककाः आचन वाप्यादय आठवन्निच अङ्गुवासादि परमावन्निचउदकं पार्श्वताः तथा अत्येकिकाः आठक
स्येववाठकसमुद्रयेव उदक पार्श्वताः अत्येकिकाः शीरनिवीद्वर्षं पार्श्वताः अत्येकिकाः पृतनिषोदक पार्श्वताः अत्येकिकाः शोदक इन्द्रनरको दक
पार्श्वताः अत्येकिकाः असुतरसवनरठ उदकं पार्श्वताः असुतरसवनरसरोदकाः अत्येकिकाः उदकेन स्वाभाविकेन अङ्गमाः पार्श्वताः पार्श्वतादि आनुव

[illegible]

विविधा नामाविधिर्विचक्षिता मुक्ताः मुक्ताफलानि अक्षराश्रयोगृहीतवीष्णोपि भीष्मांगमयति अक्षराक्षराभ्योति आहति आरोपिता यत्र तानि तथा
 विविधे क्षारारूपे क्षारिकादये उपचितानि तोरणेषु हि योभायेक्षितारकाभिव्यक्तं इतिप्रतीतं लोकेपि इहाभुगा यक्षाःश्रुपभा यपभाः व्यासा भुजगाः
 हरवो मयविशेषाः शरवो अष्टापदाः यवरा आठव्यागवः वगलताश्रयोक्तसताश्राः पट्टसताः पट्टिन्यः शेषाः प्रतीताः यतासां मत्तया विचिन्त्या पि
 अ चालेकी येषु तानि तथा क्षाभोट्टतया क्षाभोपरि यतिन्त्या यश्चरवमरया वेदिकया परिगतानि परिकरितानि सति यानि अतिरम्योयानि तथा वि
 द्यापरयो विंशतिशक्तिमत्पुरुषविशेषयो यैमलं यमसेखीबं युगलं दृष्ट तेनैव यत्रेव सचरिषु पुरुषप्रतिभादुपलयेत मुक्तानि द्यापत्वाद्यैवविषयभाज
 तथा अद्वियां सचिरवज्रभावां वरुणी सौमिनीयानि रूपकचक्षुःकक्षितानिरपट भिस्वभावा इति दीप्त्यभावा इति द्रव्यधे दीग्ममानानि
 तथा चक्षुःकर्तृलोकने अवलोकनेतिप्यतीव दक्षेनीयत्वाविशयतः सिध्यतीव यत्र तानि तथा भुङ्क्तासाहति गुभरपयानि सद्योभाकानि रूपा
 वि यत्र तानि लकीकृतपावि पासाईयाहत्यादि विशेषवचनपुष्टय आगवत् तेसिखं तोरणाणं कम्पिखच्छहमलगा यक्षता मोक्षिये १ मिरिखच्छ २ छदि
 यावत् ३ वरुमाक्षय ४ मङ्गलच्छ ५ कलच्छ ६ नलच्छ ७ दम्पच्छ ८ वरुपयणामया यक्षः जाय पङ्क्तिरुवा यक्षव्याख्या तेषां तोरवानामुपरीत्यादिमुगर्भे न
 वरं जाव पङ्क्तिरुवा इति यावत्करवात् यथा नहा नीरया इत्यादिप्रहः तेसिख तोरणाणं लवरि किल्लवानरद्वया खीरावानरद्वया लोहितवानरद्वया
 इतिद्विजानरद्वया मुक्तवानरद्वया यक्षः सङ्गा रूपवहा वरुदहा जलयासलगापिया वुरन्ता पासाईया इति तेषां तोरवानामुपरि वरुव कट्टवा
 नरपुष्पाः यक्षाः कट्टवानरद्वयाः यव वरुवी नीललोहितवारिःशुक्रवानरपुष्पाः प्यक्षाः वाय्याः कयभूता एते सर्वे पोत्याह यक्षाः सङ्गाहति रूपं क
 प्यनयो वज्रमयस इहस्त्रीपरिपट्टो येषांते तथा वज्रो वज्रमयोर्द्वो कुरवपहमप्यनयोयेवाते तथा मन्त्रजानानिच यट्टानानिजाननो नतुक्रुद्धगपच
 मिमी योगर्भः सचिपते येषांते जलजामलग्निकाः अतोऽनेककारादितोक्तस्ययःअतएव मुरव्याःपासादीयाहत्यादि आगवत् तेसिखंतोररेकं सत्यि व
 इवे कताई कतापङ्गागाह पङ्गागा पटानुजला वानरमुजला उच्यन्तइत्यागा पठमपुत्यागा जाव वरुवपतइत्यागा वरुपवानया यक्षाः जाव पङ्क्तिरुवा
 तेषां तोरवाना मुपरि वरुनि कजातिवज्रादि कजास्त्रीकप्रविष्टा देवकंस्याकाद्विशिषापीनि द्विचस्यानि त्रिसंख्यानि वा कजातिवज्रादि यक्षः पताकाभ्यो

उतिष्ठामिन्वो दीप्यन्तेन विकारेण यताकाः यताकातिपताकाः बहुनि यंटापुगसाति बहुनि यमरपुगलानि बहुव उत्पलहसकाः उत्पलसाम्पलज
कुसुमसमूह विभेदाः एव पट्टहसकाः बहुवो नलिनहसकाः बहुवः सुमयहसकाः बहुवः शौगपिकहसकाः बहुवः पुठरीकहसकाः बहुवः शतपत्र
पुलाकाः बहुवः उहउप्रहसकाः उत्पलारीनां व्याख्याने प्राग्वत्, एतेष्व अत्रातिव्यत्रादयः सर्वेपि सर्वरत्नया जाव पठित्वा इति यावत्करणात्
अन्वा लङ्गा इत्यादि विधेयव कवकपरिपहः ॥ अथ पर्वतकपूषः ॥ यथा तापिबं कुशिकाचं बावीव जाव विलपंतिपाव तत्पतत्य देवे तर्हि तर्हि
बहुवे उत्पापपव्या नियमपम्बया अगर्हपव्या दारुपव्या दगमव्या दगमव्या दगपावः या उवडा खुम्भा अदोलगा पक्खदोलगा सव
रयवासया अन्वा जाव पठित्वा ॥ अन्वाकाः तासां कुशिकानां बापीनां यावद्विलपलीनां ॥ अत्र यावत् करणात् पुष्करिण्यादिप्रहः अपागतराशेषु त-
त्तत्रदेये तर्हि तर्हि इति तस्यैव देयस्य तत्रतत्रैकदेये बहुव उत्पातपर्वताः यत्रागत्य बहुवो व्यतरदेवा देवपय विचित्रक्रीडानिमित्त वैक्रियशरीरमा
वरयति नियत्या नियत्येन पर्वताः कृषिक्रियय पव्याइतिपाठः तत्र नियताः सदानीरग्यत्वेना वसिताः पर्वताः यत्र ह्यतरदेवदेवो भवधारिणीयेन
वैक्रियशरीरेव प्रायः सदा रन्ते इतिभावः । जगतीपर्वताः पर्वतविधेयाः दारुपर्यंतका दारुनिर्मापिता इव पर्वतकाः दकनहपकाः स्फटिकनहपकाः
यवंदकनचकाः कवमालकाः दकमासदाः एतेष्व दकनहपकादयः केचित् सदृशता उवा इत्यर्थे । केचित् बुद्धा लयवः केचित् खुम्भुस्तुम्भगा इतिपाठः ।
बुम्भुस्तुम्भका अतिक्रमवः आद्यताव तथा अदोलकाः पदयदोलकाद्य तत्र यत्रागत्य समुप्या आत्मानमान्दोलयतीति अदोलका इति लोके प्रसिद्धाः, यत्र
तुपचित् आगत्यात्मान मांदोलयति तेष्वयदोलकाः तेषादोलकाः पदयदोलकाद्य तस्मिन् वनपदे तत्रतत्र प्रदेये आनमतरदेवदेवीक्रीडायोग्या बहु-
वः सति तेषोत्पातपर्वता तेषोत्पातपर्वतादयः कयमूता इत्याह । सर्वरत्नया अन्वा इत्यादि विशेषणानां प्राग्वत् । तेषुलं उत्पापपव्यसु जाव प-
क्खदोलकएषु बहुवं इसासकां क्रीडासकां गल्लासकां उकयासकां पक्खासकां मग्रासकां पक्खासकां मगरासकां पक्खासकां पक्खासकां
श्रीहासकां दिवासीवत्त्रियासकां सवुरयवासकां अन्वा इति । अत्रख्यात्या । तेषुवरत्नातपर्वतेषु यावत्पदयदोलकेषु अत्र
यावत्करणात् नियत पर्वतादिपरिपहः, बहुनि इसासनाजितत्र येया मासनामानमघोमाने इसाद्यवस्थिताः, यथा सिहासनानि इसासनानि एव क्री-

वासनानि गठहासनानि मायानि शुक्तासनानि अत्युष्मासनानि निद्रासनानि दीपासनानि शय्याग्रपाणि मद्रासनानि वेदामधोमाने
 पीठिकावपः पद्मपासनानि येया मधोमानेनानारूपाः पक्षिणः एव मकरासनानि चिह्नासनानि भावमीयानि पट्टासनानि पट्टा काराणि आसना-
 नि दिक्चरीवलिङ्गासनानि येया मधोमाने दिक्चरीवलिङ्गा विष्णुप्रधानाः स्वसिद्धाः आनिष्ठिताः सति । अत्र यथाक्रममासनाभा मपादिका सपरिदो ।
 गाथा । इदं कौंचे यदले उच्यते पक्ष्ये यदीह मध्ये । पक्ष्येनपरे पठने 'वीहृदिसाधो अयारसाम ।' एतानि श्रुत्वाप्यपि कथयन्तुतामो रयाह मयुरययान-
 पाह इत्यादि प्राग्वत् ॥ अत्र गृहकपूर्वं यथा । तरुणं वयसहस्रं तत्पत्यदेष्टे तद्विद्वि बह्वे आलिपयगा मालिपयगा कथमीपयगा प्रज्वलपयगा ये
 क्वचयगा मज्जकपयगा पसाहकपयगा मज्जपयगा मोहकपयगा मालपयगा कुमुनपयगा बिलपयगा मयवपयगा आयसपयगा सयुरयगा
 नया अक्का आव पदिकका इति । अत्र व्याख्या । 'तस्यवनपदस्य मध्ये तत्रतत्र प्रदेशे तस्यैव प्रदेशस्य तत्र तत्र एकदेशे' छद्मनि आलिगृहकाणि
 आलिबेनरपविविधेयः स्तम्भानि गृहकाणि आलि गृहकाणि मासिरपि वनरपति विशेषः तन्मयानि गृहकाणि कदलीगृहकाणि लतागृहकाणि च
 प्रतीतानि । अथ च यरगा इति अवस्थानगृहकाणि येन यदा तदावागश्य बहवः भुगचिकाया अयवितृते प्रेषवकगृहकाणि प्रेषवकानि विद्वपति
 निरीक्षयते मज्जनगृहकाणि यत्रागत्य स्नेहया मज्जन कुर्वेति प्रसापण गृहकाणि यत्रागः पृथक् भवति गलेगृहकाणि गर्भगृहकाणि भो-
 हनगृहकाणि भोह्न मैयुनसेवा दत्तप्रधानानि गृहकाणि वासमवनानीतिभावः । आलागृहकाणि आल पद्मगाला प्रधानानि गृहकाणि आलगृहकाणि
 आलपुष्पानि गृहकाणि कुमुनगृहकाणि कुमुनप्रकारोपचिह्नानि गृहकाणि विभ्रगृहकाणि विभ्रप्रधानानि गृहकाणि । मध्वगृहकाणि गीतनरयाभ्या-
 सयोग्यानि गृहकाणि । आदर्शगृहकाणि आदर्शमयानीव गृहकाणि । अत्र सूत्रे सप्तत्रककारः कायिकोबन्धः । एतानि कथन्तुतामो रयाह । महरयका-
 नयाह इत्यादि प्रगल्भः । तेभुवं आलिपरेनु आल आर्यसपरेनु बहूह वसासकाह आल दिशासोबन्धिन्यासकाह सयुरयकानयाह जावपदिककाह
 इतिगताह ॥ अत्र महपकपूर्वं यथा ॥ तरुणं वयसहस्रं तत्पत्यदेष्टे तद्विद्वि बह्वे आहमहवगा भूदियामहवगा भविष्यामहवगा चेनास्त्रिया
 मइयगा भारतीमहवगा दधिबामुपाजहवगा भूरिद्विमहवगा वनोत्तीर्णहवगा खगलयाजहवगा अतिभुजवजहवगा आरकोजानहवगा भानुआमह-

वगा सवुरयकामया आय बिभुं कुसुमिया आवपत्रिकया ॥ अग्रयाख्या ॥ सरयेत्यादि पदयोषमा युग्मा । जातिमोक्षती तन्मया महपकाः जातिम
 सपकाः एय सतरत्रापि पदयोषमाकार्यो । युधिक्ता प्रवीता । मक्षिका विचक्षितः । वनमालिकायासती रपृष्टे । एते च मुक्तप्रधाना वनरपतयः
 दधियापुकागान वनस्पति यिज्येयः कूरिक्षि रपिसएव तावृत्ती भागवत्तो नामो दुनविशेषः सएवसता भागलता इदमस्य तियन् तथाविधायासावा प्र
 वृता साक्षतपमिपीयते ॥ अतिमुक्तकः पुण्यप्रधान वनस्पतिः अण्णोष्मा वनरपतिविशेषः मालुका एकास्त्रिकफला वृक्षविशेषा स्तायुक्त महपका मालु-
 कानंहपका । एतेच कयमूता इत्याह सवुरयकामया इत्यादि प्राम्यत् । तेषुच जाहमहवर्गसु जाय माळूष्मा महवर्गसु ग्रहक्षे पुटयोशिलायदगा पक्षता ?
 अप्पेगइया इसासवसठिआ अप्पेगइया कौवासवसठिआ अप्पेगइया गरुडासव सठिया अप्पेगइया सण्णयासवसठिया अप्पेगइया पक्षयासवसठिया
 अप्पेगइया हीरासवसठिया अप्पेगइया महासवसठिया अप्पेगइया पक्षयासव सठिया अप्पेगइया मगरासवसठिया अप्पेगइया पक्षनासवसठिया
 अप्पेगइया सीरासवसठिया अप्पेगइया विसासोवत्तियासवसठिया अक्खे ग्रहये यरसपणासवसठिआ पक्षता ? समखाटं सो आइण्णगळ
 अप्पूरखवकीयकल्ला सनकआ सवुरयकामया आष्ठा आव पत्रिकया । तेषु जातिमहपकेषु यायत् मालुका महपकेषु यायकरखात् मू
 यिका महपकादि परिग्रहः ग्रहवः शिलापट्टकाः प्रक्षताः । तथाया-अपियाठार्थे एकके शिलापट्टका इसासमयत् सस्थित भायेत्तप्रपययिषामात्
 सस्यामं येषांते तथा । एव औवासन सस्थितादिविशिष्टमपि वाच्य । अन्यच ग्रहवः शिलापट्टकाः आभिविशिष्टचिह्नानि विशिष्टनामानिचवरालिं प्रचानानि
 ग्रयनानि आसमानि च तद्वत् सस्थिता यरग्रयमासमविशिष्टस्यान सस्थिताः । क्वचित् मासलसुषुधिविशिष्टसठासवसठिया इतिपाठः । तत्रान्येच
 ग्रहयः शिलापट्टकाः मांसलः इय मासला अकठिना इत्यर्थः सुपट्टा इय सुपट्टा अतिशयेन मसुषा इतिभावः । विशिष्टसस्यान सस्थिताय प्रक्षताः ?
 हेअमस ? हेअयुक्ता ? आर्षहेरस्यादि सुगमिति ॥ अथ प्रसुप्तसू मनुष्यपते तत्पक्षमिति ॥ अग्रयाख्या ॥ सत्रैतेषु सूरपात पर्वतादि गत इसासना
 दिषु यायकाना रूपसस्यान संस्थित पवित्री शिलापट्टकेषु चमितिपूर्ववत् । ग्रहयो वनामासमसरेषुभवाः पयोदरद्विस्वान्मागमेवानमतारादेया देश्य
 य पथा सुसमासते आभयविवा अयकीय सभादि, गेरते दीर्घकाय प्रसारणेन यस्तते भु मिद्रा कुर्वेति । तेया देययोनिक्ततया मिद्राया अभावात् ।

वासनानि भट्टासनानि भाम्यानि हठसासनानि अत्युघासनानि प्रयत्नासनानि दीर्घासनानि श्रव्याश्रयाणि मद्रामनाभि येदामपोमने
 पीठिकावयः पद्मयासनानि येया नयोमगेनामाश्रयाः पश्चिवाः यय मकरासनानि चिह्नासनानि पट्टासनानि पट्टा काराणि आसना-
 नि विक्रीयसिद्धासनानि येया नयोमगे दिक्त्रौयसिद्धाका दिक्प्रपासाः स्वस्तिनाः आलिपिताः सति । अत्र यथाक्रममासनाभि मयादिका उपदिष्टी ।
 नाभा । इमे कौंचे मरुली उचय पक्षए यरीह मद्रिय । पक्षेभयरे पठने श्रीहृदिशयो अजारसाभ १ एतानि अर्थास्यपि कर्पनूतानी स्याह अथरयणम
 याह इत्यादि प्राग्बत् ॥ अत्र गृहकसूत्रं पथा । तरुचं पक्षसहस्रं तत्पत्तयेसे तद्विह वहे आसिपरगा नासिपरगा कयमीपरगा अष्टकपरगा ये
 अष्टपरगा मन्त्रकपरगा पसाहकपरगा मद्रपरगा मोहपरगा कालपरगा कुमुमपरगा विरुपरगा गधुपरगा आयसपरगा सधरपरगा
 मया अन्त्रा काव पक्षिका इति । अत्र व्याख्या । 'तस्यलपहस्य मध्ये तत्रतत्र मदेये तस्येय मदेगस्य तत्र तत्र एकदेये' उच्यते आसिगृहकादि
 आसिर्बनस्यविविधेयः सान्मयानि गृहकाणि आसि गृहकाणि नासिर्बनि यमस्यपति विधेयः सन्मयानि गृहकाणि कदमीगृहकाणि सतागृहकाणि च
 प्रतीतानि । अन्त्रा परगा इति अन्त्रासनागृहकाणि येन यदा तदाकागाय मद्रवः भुगविकाया अयतिष्ठते प्रेक्षकपृथकाणि प्रेक्षकानि निदधति
 निरीक्षयते मन्त्रमयहकाणि यन्त्रामत्य स्वेच्छया मज्जन कुर्वति प्रसापत गृहकाणि यन्त्राग/य स्वपरं भवति गर्भगृहकाणि मद्रगृहकाराणि मो-
 हगृहकाणि मोहनं मेधुनसेवा तत्प्रकाशानि गृहकाणि वासभवनानोतिभावः गालागृहकाणि जात पद्माला प्रथमानि गृहकाणि आसपृथकादि
 वासपुत्रानि इहकाणि कुमुमपृथकाणि कुमुमप्रकारीपचितानि गृहकाणि विप्रमयानानि गृहकाणि । गधुगृहकाणि गीतनृत्याभ्या-
 नयोभ्यानि गृहकाणि । आदर्शगृहकाणि आदर्शमयानीय गृहकाणि । अत्र सूत्रे खयत्रकारः कायिकोवस्यः एतानि कथंभूतानीत्याह । अथरयण-
 मयाह इत्यादि प्राग्बत् । तेभुव आसिपरनेनु जात आयसपरनेनु मद्रहृ हठासकाह जात दिशाशेषतियानकाह अथरयणमयाह जावपट्टिकाह
 इतिगताह ॥ अत्र मद्रपक्षसूत्रं पथा ॥ तरुचं कक्षसहस्रं तत्पत्तयेसे तद्विह वहे आसिपरगा नासिपरगा कयमीपरगा अष्टकपरगा ये
 मद्रवगा वासवीमद्रवगा वृषिकामुयामद्रवगा धूरिमिमद्रवगा तबोलीमद्रवगा कागलपानमद्रवगा अतिमुनमद्रवगा आरकोमानमद्रवगा भानुमानमद्र

स्वर्चमसौव पर्याय साह । कस्याद्यानां तत्त्ववृत्त्यां सदाविष्य विशिष्ट फलदायिनीः, अथवा कस्याद्यानां नानार्थपथमकारिकां कस्याद्य कस्याद्यरूपं फलवि-
पाकं पशुपुनवभावा प्रत्येकननुभवतो विहरति । आधते तदेवं पटनवर वेदिकाया अहिस्थित वनपद वनकृतोक्ता ॥ सप्रतिवस्था एवा र्वाक्स्थित
वनपद वनकृतानभिपित्तु राह । तीर्थेणं वनपद ए इत्यादि । तस्या जगत्या उपरि पटनवर वेदिकाया अतर्गणे यः प्रवेशः एतस्मिन् भवनेको वन
कृतः प्रवेशः ? देशेने द्वेयोक्ते विष्कमेन वेदिका यत्न वर वेदिका तस्याः समकस्तुस्यः परितेयेव । अथभावः । पटन वर वेदिकाया यावान् प्रस्या-
ति आत्र पटन वर वेदिका अहिः प्रदेशात् अन्तः पचपनुः श्वागमनेयत्परितेयम्पुनत्वं तत्त्व विवक्षितं मस्यत्वादिति । किन्तुपि कृष्णोपावदिति पदेन
व वदित्वनववद विवेकेव वनकृतं वनेकोपाहः । नवर वनविहीनो वानवः । अत्र वनकृत्य श्वापि वनकृत्येनाभिधीयते उपचारादत एव

कक्षाण फलविहित्विसिसे पशुनवनवमाणा विहरति । तीसेण जगद्गु उप्यि अतो
पडमवरवेइंस्याए एत्थण एगे मह वणसडे पयसे ? देसुणाइ दोजोश्याइ विरक
नेण वेइयासमए पारिस्कंवेण किरहे जाव तणविह्णो जेअहो, जगद्दीघरसण

कस्याद्यं फलवित्तिविवेकं प्रत्येकननुभवतो विहरति तस्या जगत्या उपर्येताः पटनवरवेदिकायाः अत्र एकोमहान् वनकृतः प्रवेशः ? देशान द्वेयोक्त
ने विष्कमेन, वेदिकावनः परितेयेव कृष्णोपावत् (अनेनच अहिर्वेन वनकृत्येव दक्षिणेयेव वनकृत्येवर्वाको प्राप्तः) वनविहितो नैतद्यः जगद्दीघस्य
कस्याद्य भारी फल विपाक वि० वृत्ति विगर्भे ते प्रते य० प्रतेकं भोगवतां वि० विवरइकं वि० ते जगतीनइ उ० उपरं य० पटनवरवेदिका न
साहते पाचइ ए० इहां एक नोटी अ० वनकृत एव वनकृत एव कृतो तीर्थे करइ ? दे० काइकृतको दो० नै योजन वि० पोपुलपणइं दे० पटनवर-
वेदिका वरीको य० परिपिपडे वि० कातोइमवर्धं यावत् वृक्षविना जायता इहां वृक्ष नही इवे ॥ जगद्दीपना द्वार सस्या करे इइ ॥ जं० जगद्दीप-

अत्रोपलब्धत्वात् चिच्छंतीत्यादिदृष्टयानि श्रीकामिनीभक्तोक्तिखितोक्ति, तिष्ठति अहंस्यामेव यत्तेति भिन्नोदति उपविशति । तुष्यति तिर्यग्गतं कुर्वे-
ति भावपादः परावृत्त्य इष्टिष्य पार्श्वेनावतिष्ठते । इष्टिष्य पार्श्वे वा परावृत्त्य भावपार्श्वेनाव तिष्ठते इति । एतत् एतिमाद्यप्रति तथा ललति मन
इत्येतं यथा ललति तथा ललति इतिभावः । तथा ललति यथा सुख मितकृतोपलब्ध विमोदेन गीतनृत्यादिभिर्मोदेन वा अवतिष्ठते । तथा नो
इति नैवमुच्यते । इत्येतं पुनरुपलब्धत्वात् नित्यादि, पुरा पूर्व प्राग्भावे इतिभावः । कृतानो कर्मणा भित्तियोगः । अतएव पीरकानां सुखोक्तानां
सुखरितानां इह सुखरितं अस्मिन् कर्मविद्यायै कारकोपचारात् सुखरितं निति विवक्षितम् । ततोपमावार्थः विविष्ट तयाद्विषय धर्मानुष्ठान विषया अ-
नादिकरकत्वात् इह सुखरितानामिति । तथा पुनरुपलब्धत्वात् कारकोपचारात् पुनरा कृतं अनित्यं नुपरा कृतानि इत्युक्तं भवति ।
उक्तं उक्तमेवैव सत्यतां सुखरितानां । किंचिद सुखरितं नपि इन्द्रिय मति विषयोक्तानां सुखरितानामिति तत् स्यात्किञ्च सुखरितं प्रतिप

तत्पुण बहवे वापमंतरा वेवा वेवीतय आसयति सयति णिसिअति तुअहति रम
ति ललंति कीलति मोहति पुरापोराणाण सुपरिकृताण सुजाण कक्षाणाण कक्षाण

७३ बरुणी बानबान्तरा देवा देव्यः अभयमिति श्रेते विद्यमि निषीदमि मुञ्चमहि (तिर्यग्भवमंशुर्ब्रह्मोत्सर्गः)

एतन्ने-सलन्ति किञ्चिन्ति नोदन्ति पुरापीराखानान् दुपराकानामान् । शुभाभाभ् कल्याणानान् कृतानान् कर्मकान्

तत्त्व० तिर्था चल रत्नसीक भुनी भाव ने विवेक काच विल्लर देखता अर्ने देखी आ० काचकहे । क० पुर खे । वि० सभा रहता खे । वि० जे-
 रंछे । मु० पायोबासटे खे । २० रने क इ । त० अनइब्बाई अर्ने खे । की० कीडा विनोद करे खे । जो० मैभुन देवा करे खे । पू० पूरे पूरे भवे
 भला । कु० लती परे आकस्या कल्यां रहवा । मु० गुणकारीआ । क० कल्याणकारीआ । क० कीथा रहवा कर्ने मुणकरव क० मुन कर्ने ते कुलो ।

स्वयंमसौव पर्याय साह । कस्याङ्गानां तात्पर्यत्वात् तर्थाविध विधिषु फलदायिनां, अथवा कस्याङ्गानां सार्वाप्यमकारिणां कस्याचं कस्याचत्तयं फलवि-
पाकं पशुपुनवमाणा प्रत्येकमनुभवती विहरति । आसते तदेव पटनवर वेदिकाया दक्षिस्थित वनपत्र दत्तव्यतोका । समप्रवितस्या एवा र्थाकारिण्यत
वनपत्र दत्तव्यताभिधिरितु राह । तीर्थेचं जगद् ए इत्यादि । तस्या जगत्या उपरि पटनवर वेदिकाया सप्तर्षेभ्यो यः प्रदेशः यतस्मिन् नक्षत्राणो वन
कहः प्रच्छन्नः ? देवोने द्वेयोक्ते विष्णवेन वेदिका पटन वर वेदिका तस्याः समकस्तुल्यः परितोयेव । अथभावः । पटन वर वेदिकाया यावान् अस्या-
पि अत्र पटन वर वेदिका बहिः प्रदेशान् अन्तः पश्यन्तुः श्रुतागमनैयत्परितोपम्युक्तत्वं तत्र विवक्षितं नश्यत्वादिति । किन्तुति कुण्डीयावदिति पदेन
च बहिर्वेनपत्रवद् विशेषेण वनकह वर्ककोयाहः । नवरं तुल्यविहीनो ज्ञातव्यः । अत्र तुल्यकन्य श्रुतेरपि वनकहभाभिधीयते उपचारादत साह

कक्षाण फलविधिविधिसिसे पशुपुनवमाणा विहरति । तीर्सेण जगद् ए उपि अन्तो
पउमधरवेईस्याए एत्यण एगे मह वणसदे पखसे ? देसुणाइ दोजोस्युणाइ विरक
नेण वेइयासमए पारिस्केवेण किण्हे जाव तणविहृणो जेअसो, जंयुद्धीअरसण

कस्याचं फलविधिविधेयम् प्रत्येकमनुभवता विहरति, तस्या जगत्या उपर्येताः पटनवरवेदिकायाः अत्र एकोनहान् वनपत्रः प्रच्छन्नः ? देशान द्वेयो-
ने विष्णवेन वेदिकासप्तः परितोयेव कण्ठो यावत् (अनेनच बहिर्वेन वनकह दक्षिणैरेव वनकहद्वयको याहः) तुल्यविहीनो नैतव्यः, जम्बूद्वीपस्य

कस्याच कारी फल विपाक वि० वृत्ति विधेयं ते प्रते प० प्रतेकइ नोनवता वि० विवरइवई ती० ते जगतीभव उ० उपरइ अ० पटनवरवेदिका न
माइले पासई ए० इहां एक नोठो व० जगवव वृत्त वनूइ प० कसो तीर्थे करइ ? दे० कार्यकऊका दो० नं योजन वि० पीपुलपत्रइ वे० पटनवर-
वेदिका वरीयो प० परिधिपदे कि० कालोवनवर्षे यावत् तुल्यविना जांबवा इहा तुल्य मही र्वे ॥ जम्बूद्वीपना द्वार सस्या कहें वइ ॥ ज० जम्बूद्वीप-

ग्राह्य विहीनो घातः । उपलब्धवर्थादस्य भविष्य विहीनोऽपि पट्टर वर वेदिकातरिततया तथाविधयाताभावतो मयोर्मा नृकानांवा चामर्तेन परपर
 सपचोभावात् अपराभावाः उपपन्न आपन्नयोः ओलाभित्तयुत्र युत्योस्तथैव दर्शनादिति ४ सप्रति जम्बूद्वीपस्य द्वारसंख्या प्ररूपणार्थं भावः । जम्बूद्वीपस्य
 च भित्त्यादि ३ यत्र पूर्वे प्रश्न निर्वेक्ये उपे अपि सुगमे । भवतं पूर्वोक्तः प्रादक्षिण्येन विभज्यादोभिद्वाराणि र्शयानि द्वाराणामेव स्थान विज्ञेय नि
 यन्तापाह । कश्चिच्च सते इत्यादि । कु भवतः । जम्बूद्वीपस्य द्वीपस्य विभज्यमिति प्रविष्टं गत्वेति प्राकृतत्वात् विभक्ति विपरिणामेन भाषा द्वार प्रश्नसं
 भगवान्भाह । नीतम् । जम्बूद्वीपे द्वीपे यो नदर पर्वतो भेरुगिरिः तस्य पुरतियेवैकति पूर्वस्थां दिशि पचवत्यादित्यत् योजनसहस्राविश्रुतिग्रन्थाति
 क्रम्य जम्बूद्वीप द्वीपवीरस्य पर्वते नववचसुर्नपूर्वोक्तः पवृत्तिवैकति पादात्वेभाये श्रोतव्या नदरमद्या उपरि सः प्रदेय इति मम्य । एतस्मिन् जम्बूद्वी

जनेदीवस्स कह दारा पणस्ता? गोयमा। सधोरि दारा पयाप्ता? तजहा—यिजए १ धे
 जयते २ जयते ३ ह्यपराजिते ४ कहिण भतेजम्बूद्वीवस्स दीवस्स विजणाम दारे पयाने ?
 गोयमा ! जम्बूद्वीवे दीवे, मदरस्स पयस्स परिण्येमेण पणयालीसं जोयणसहस्साडं

नदम् । द्वीपस्य कति द्वाराणि मच्छन्ति ? नीतम् । जम्बूद्वीपे द्वाराणि मच्छन्ति ? तद्यथा विजयम् । विजयस्तम् २ जयस्तम् ३ अपरामितम् ४ अभदम् । ज
 म्बूद्वीपस्य द्वीपस्य विजयं भाषा द्वारम् मच्छम् ? नीतम् । जम्बूद्वीपे द्वीपे मन्दरस्य पर्वतस्य (भेरुपर्वतस्य) पूर्वस्यान पचवत्यादित्यो जमसहस्रादि
 भाषा द्वीपने हेनगवन् । वेतर्ताद्वारकवद्यां तीव्रवरद हेनोतम् । यः प्यारद्वार कस्या ? तेकद्वरद विजयद्वार पूर्वदिशि १ विजय
 न्द्वार इतिवदिशि २ अपत्यद्वार पविनदिशि ३ अपरामितद्वार उत्तरदिशि ४ कः कश्चिच्च भगवन् । जम्बूद्वीपमानाद्वीपम् विभयभावे द्वाराकव्यो
 भनवत वरद हेनोतम् । जम्बूद्वीपने विदे कः भेरुपरवतर्ने पुः पूर्वदिशिने विपदे यः पचवत्यादीकद्वार भोवन ५३ ० नद १ तिषार

पस्य द्वीपस्य विषयं नाद्या द्वार प्रच्छन्नं ? अष्टौवीजगणपुङ्खुसुचस्तेन अस्वारियोजनानि विष्कम्भेन विस्सारिष्य । इदं च द्वारविष्कम्भमपानं स्पृशन्त्यायेनो
तत् सुहृद्विशिकयानु विभाज्यमानं द्वारस्थाकाद्वयविष्कम्भस्तत्क्रीशद्वयप्रक्षेपे सादृयोजनप्रमाणं भवति, तत्र यियक्षितमिति ॥ सायण्य चैव पवेसे-
वति ॥ तावत्येव अस्वारीत्यत्र । योजनानि प्रक्षेपेण भित्तिबाधुस्यलभयेभ । कथंभूत मित्याह । श्रेते श्रेतयक्षीयते भादुस्येनां करवमयत्वात् वरकमकशू-
यिकाक वरकमकका वरकमकमयी स्फुपिका शिखर यस्य सत् । अथ श्रेपं द्वारखण्डं राजधानीपर्णक पातिदेशेनाह ॥ जावेत्यादि ॥ यावद्द्वारस्य वक्षोको
वक्षो नपयो जात रायहावीति यावद्द्राजधानी वक्षो जात नीवाभिगमोपागोको निरवशेयो यत्तच्च अत्र प्रथम द्वारवक्षोको यथा- ईं इमिग उत्तम
तुरय वर नगर विहग वासग किनर कठ सरन वनर कुवर वणस्य पठमस्य अति चिते समुगय वर वेदया पर्यगयाभिरामे विज्जाहर जमल कुञ्जल

ધીંઈવહા જાવુદીયદીવે, પુરતિયમેપરંતે લયણસમુદરસ પુરતિયમરુસસ પશ્ચતિયમેણ સીઆપુ મહાણ
 રૂંપે ઉપિયેણ જાવુદીયરસસ વિજાણામ દોરે પગાંને ? અઠ જોયણાદિ ઉદ્ધ ઉચ્છત્તેણ ચત્તારિ જોય
 નાદ વિસ્કમેણ તાવદ્વેયવેવ પવેસેણ સેપુ વરજણગત્યુનિયાણ જાવ દારસસ વચ્ચત્તે જાય રાયહાણી

[illegible]

अपुद्गीपत्नें पू० पूर्वदिशिर्नें परिधंत तत् सवत् समुद्रना पु० मुखसूत्रं पवित्रदिशि सी० गीता गङ्गाजदीमहं ऊपरं य० इहां जवुद्गीपनामगृही
पन् वि० विषयनामैद्वार कारुं पं० कश्यो ? अथयोजन ० अ० ऊचपणं च० चारियोजन वि० पोद्दसपण्ड ता० देतकुज निवृत्त य० प्रवेसपणं से०
येव पोक्षी व० प्रपात व० सुमर्षनी वृ० भूमिकाइ नोतरं करीने यावत् द्वारनयण ज्ञीयाभिगम मुशयी जाखय यावत् रागधानी जाखयी

यद् विहीनो ज्ञातव्यः । उपलब्धवत्यादस्य सन्निधौ विहीनोपि पट्टं वर वेदिकांतरिततया तथाविधयाता भावतो मखीनां तथानांवा चलेनेन परपर
 संयन्तोसावात् प्रहृष्टाभावाः । उपपन्नं दायमर्भः कोषाभिगणं सूत्र यूत्योस्तथैव दर्शनादिति ॥ सप्रति जम्बूद्वीपस्य द्वारमस्या प्रकपयार्थं माह । जम्बूद्वीपस्य
 च भित्त्यादि ॥ अत्र धूरे प्रसन्न निर्बन्धने एते अपि सुबने । नवरं पूर्वातः प्रादक्षिण्येन विप्रयादोनिद्वाराणि चोभानि द्वाराणामेव स्थानं विप्रोप नि
 यमनायाह । कश्चिच्च मते इत्यादि । ह भवत । जम्बूद्वीपस्य द्वीपस्य विजयनिति प्रविष्टु नामेति प्राकृतत्वात् विभक्तिं विपरिकामेन भाषा द्वारा प्रकृत
 भगवानाह । नीतन । जम्बूद्वीपे द्वीपे यी नवर पवतो नेरुनिरिः तस्य पुरस्त्वियेवति पूर्वस्या दिशि पश्चत्वारिंशत् योजनमहत्वापि अतिप्रज्याति
 क्रम्य जम्बूद्वीप द्वीपपौरस्य पर्यन्ते लवचसुद्रपूर्वार्धस्य पञ्चविनेकेति पाठात्वेभाने ओताया भङ्गमद्या उपरि चः प्रवेश इति गम्यं । यतस्मिन् जम्बूद्वी

नते! दीवस्स कइ दारा पणत्ता १ गोयमा । चत्वारि दारा पणत्ता १ तजहा — धिजए १ धे
 जयत्ते २ जयत्ते ३ अपराजिते ४ कहिण भतेजयुद्धीवस्स दीवस्स विजाणाम दारे पणत्ते १
 गोयमा ! जंयुद्धीये दीधि, मंदरस्स पधुयस्स परित्यमेण पणयाओस जीयणसहस्साडं

भवन् । द्वीपस्य कवि द्वारादि प्रकृतानि ? नीतन । कत्वारि द्वाराणि प्रकृतानि ? तस्या विप्रयम् । येचपत्तम् १ अपराजितम् ४ कभदन् ! ३
 जम्बूद्वीपस्य द्वीपस्य विजयं भाषा द्वारा पणत्तम् ? नीतन । जम्बूद्वीपे द्वीपे मन्दरस्य पर्यंतस्य (नेरुपर्यंतस्य) पूर्वस्या पश्चत्वारिंशत् योजनमहत्वादि
 भाषा द्वीपने भेगवन् । केतसाद्वारकायां वीथेकरह ? भगवन्तकइह ? नीतन । च १ प्यारद्वार कट्या १ तेकरइह विप्रयद्वार पूर्वदिशि १ विप्रय
 त्तद्वार दक्षिणदिशि २ जयंतद्वार पश्चिमदिशि ३ अपराजितद्वार उत्तरदिशि ४ क ० किह्विं भगवन् ! जम्बूद्वीपभाषाद्वीपम् विप्रयभाषे द्वाराकट्यो
 भगवन्तकरह ? नीतन । जम्बूद्वीपने विर्वे-मं ० नेरुपरवर्तने प ० पूर्वदिशिने विवर्दे प ० पश्चतालीचद्वार भोयन ४५०० त्रह इ तिबाराह

[illegible]

धीहृवद्भ्रा जयद्गीर्गदीवि, पुरत्यिमपेरंते छवणसमुद्गस पुरत्यिमग्रस पक्षित्यमेण सीआए महाण
इए उप्पि एत्यण जयद्गीग्रस विजए णाम वारे पयांस ? अठ जोपणाह उहु उच्चत्तेण वहारि जोय
णाह विस्क्रमेण तावद्दपेचव पवेसेण सेए वरकणगल्लुजियाए जाव वारस वसुद्ध जाव रायहाणी

अस्ति ब्रह्म सन्धुद्धीपद्वीपवैररन् पर्यन्तम् सप्तवसन्तुस्य पूर्यादस्य पावात्ये सीताया म हानमद्या उपदि, अत्र कपुद्धीपस्य विजय नाद्या द्वार मयसन्धुद्धीपोज्जाम्बु
 द्वं मुधुत्वेन चत्वारिदोषभगानि निषिद्धीन सायदेव प्रवेष्टीन द्योतकरकनकलू पिबाकाकपुमावत् द्वारस्य यर्लुकी पावत् राखपात्री (पर्यकधजोवा भिगसोपाङ्गी सोव्रटरदाः)

જલપૂદીપત્રે પૂઁ પૂર્વેદિયિને પરિપ્રત સઁ સવલ સમુદ્રભા યુઁ મૂયર્સુજઞ પદ્મિમદિયિ સીઁ શીલા મશામરોનખં કપરણ યઁ ફર અપૂઠીપમાનાદ્વે
 યમ્ વિઁ વિજાપનામેદ્દર ઝારુ પઁ કલ્પો ? અલ્પયોજન ાઁ કલ્પપથં જઁ ધ્યારિયોજન વિઁ યોદ્ધલપથઃ તાઁ તેતલુજ મિયુદ્ધ યઁ પ્રવેસપથે સેઁ
 યેત ધોલો જઁ પ્રધાન જઁ સૂચકોની પૂઁ પૂર્ણિકાઞ્ યોતરણ કરીને યાયત દ્વારમયજન ળીલામિગમ મુદ્રયો જાલયુ પાઘમ્ રાજપાની આસુધી

जन्तुते इव अक्षी सहस्र मालकीणः कृत्वर्गसहस्र कांसि भिन्नभाणे भिद्विषमाचे ऋणुजो अचलेने मुहफामे मरिमरीयजूवे वसतु ? दाराम तस्मिन्
 मोक्षेह तज्जहा वहरामया खेमा रिठाभया पवठाया वेकलिअठइसरमे जायकूयोवचिय पयर पचयस मणि रयस कोटिमले इसगन्नमए सुय
 भोनेअमए इवकीले लोहिअकखनइठ दारपिंढाठ भोइरसाभए उतरने येकलिआभया कयाहा यहरामया सयी लोहिअअमइओ मुइयो पापामपिमया
 समुल्लया वहरामया अगला अण्णपासाया रयमाणया अयेसउपेठिया अणुभरपासए निरतरियपयकयाहे भिन्नोमुयेय भिदिगुसिआ अण्णया
 विणि होति नोमाअकीठं तपिआठं काठानखिरयकयालकय गणीसट्ठि संसालसंजियाणे यहरामए कूहे रयमाणए उरनेहे सयुतपटिअमए उ-
 मोए काठानखिरयकयालपसरमखिवसुगलोहिअकखसोहिअकखपडियसगरयपभोओ संकामयापपण्ण पण्णयाइठ भोइरसानयायसा यसकयेसुमाय रयमाण-
 इठं पटिआठं जायकूवनइठं ठंहाअकीठं वहरामइठं उयरिं पुण्णकीठं सयुसेए रयमाणयाणे संकामयकण्णकूइतवखिअयभिआए सेए मए
 वसखिससुभिअससपिपकगोकीरफेकरययखिगरप्यभाचे तिलगरयकूटपंदवित्ते चापामखिदनासंखिए अतोवहिअसाठे तवविअवानुजापत्यहे मु-
 इकाठे हरिहरीअकने पासाइए ॥ ४ ॥ इति ॥ अण्णयाइया ॥ इणमिनेत्यादि विशेषयइअक पट्यवरवेदिकागतवापीतोत्तापिकारे व्याख्या
 तार्थमिति पठो अवेय । अकीदारसस तरिअभोइइ इति । मणीं वळेकनिवेगो द्वारस्य विजयाभिधानस्याय वत्पन्नायो भवति तमेवइ ॥ तत्रइत्या-
 दि ॥ तद्यथा वयरामयाकेना इत्यादि । अत्र च द्वारवसुभाषिकारे यत्र केवल विगोपकं, तत्र मातातु द्वारस्य विगोवसता यच्च तु विशेष्यमहितं तत्र स-
 से'व गम्यं तेन तस्य विजयद्वारस्य वजनया नेना भूमिभागा दूधै मिःक्रानतः प्रवेगाः रिपुवजनयानि प्रतिष्ठानानि नूतयादाः, वेदूयां वेदूयैरव-
 मयाः कविराः क्षमाः यस्य सत्तथा । तथा कातकयेव मुवैर्गोपीयन्ति युक्तेः प्रवरपचवर्धनखिअओः कुहिमतलं अणुभूनिमतलयस्य ततया-तया तस्य
 विजयद्वारस्य इतगर्भैरजनय एतुको देहलो भागेरकरजनय इतुकीलो गोपुरकपाटयुगकपिनिवेशस्थान लोहिताक्य पट्यरणाक्य रत्नं तन्मयी द्वार
 पिंही द्वारवाळे वृत्र कोलनिर्देश आर्षेत्वात् ज्योतीरजनय उतरंग द्वारस्योपरि विधग्मन्नस्थित काष्ठ वैदूर्यमयी कषाटी भोदिताक्यज्यो लो
 हित घराजालिकाः दूधयः कस्तकद्वयसकप्यधिपटगानावहेतुपादुकास्याभोयाः, तत्र वजनयाः सन्धयः सन्धियेकाः कस्तकानां, किमुच भवति ।

[illegible]

करतानि पुद्गलविधेयाः शैरुं चन्द्रे द्वाये चन्द्रादौः सीपानलविधेये धित्रं चित्रकारि तिलकारवाटु चन्द्रचित्र, तथा नामानलविधेयानि दाना-
 नि मासा सीरलंकृत नामानलविदाभासकृत तथा अन्तर्बहिः सत्त्वं द्वायपुद्गलरूपनिर्मापित तपनीया रूपनीयमयो बालुकाः मिश्रता स्फाती
 प्रकाशः प्रकाशो यत्र तत् तपनीयवासुकाप्रकाशः । पुद्गलादे इत्यादि प्राग्वत् । विनयपरत्वं दाररास रमजं पाशिं पुद्गलं चिह्नोद्वियाय दोदो चन्द्रब-
 लता पक्षता ? से चन्द्र चक्षता चरक्षता पक्षता नुरभिवरवारिपदिपुका चन्द्रचक्षयवधुगा आविदुक्तं गुहा पठमप्यस्यविहावा लक्ष्मरका
 नपा अन्ता लक्ष्मा जाय पदिक्ता नद्या नद्यामदिदुल्लभलताका पक्षता ? समस्याओको ऽ अत्रव्याख्या ऽ विनयस्य द्वास्सोमयोः पाश्वंयो रैकेक
 निचिचिचीभावेन पुद्गलमि प्राकृतत्वात् इकादे द्विपातो द्विमकारार्थं निचिचिचीवाच निपदनस्थान तत्र प्रत्येकं द्वीद्वौ चन्द्रनाय कनयो
 चन्द्रनक्षत्रौ नाद्वयपटी प्रकाशौ ? तेन चन्द्रनक्षत्रा चरक्षतायं प्रतिष्ठान नापातो येषां से तथा नुरभिवरवारिपरिपुकाः चन्द्रनक्षत्रचक्षताकाः चन्द्रन
 क्षतोपरमायाः । आविदुक्तं गुहा इति । आविदुक्त आरोपिता कंठेगुको रत्नपूङ्कपो येषां से तथा कंठे कालवत् लक्ष्म्या अलुप् तथा पट्ट नुत्यस्य
 यथा योनच विपान येषां से तथा । लक्ष्मरकाययो इत्यादि प्राग्वत् । नद्यामद्याया इति । अतिशयेन नद्यातो नद्येन्द्रकुल्लभलताकाः कुल्लभानिन्द्र
 इन्द्रकुलो रत्नरत्नरदिरत्नरत्नरद्वयस्य पूर्वनिपाताः, नद्योकावा विद्रकुल्लभ तस्य लताका नद्येन्द्रकुल्लभलताका नद्याल्लभप्रमाणाः, यद्वा नद्येन्द्रो
 रावा तद्वै तस्य लम्बत्वानोवा कुल्ला अमियेकलक्षयाः साठलानाः प्रकाशः ? हेअमच । आयुष्मन् । निजयपरत्वं दाररास रमजं पाशिं पुद्गलं चि-
 ह्नोद्वियाय दो दो कायवतगा पक्षता ? येषां लामवतगा पुलाकाल तद्विचित्र हेअमाल गलक्षकाल चिह्नोद्विपीपटाकाल पदिस्त्रिधा, अद्गुलगा अ-
 निनिचिद्विगा विरिज नुरं परमद्विया अदे पक्षमद्वयका पक्षगु घटाच संठिया लक्ष्मरकायया अन्ता जाय पदिक्ता नद्या नद्या अयदत्तलताका
 पक्षता ? लताका ओको विजयस्य द्वास्सये त्यादि परयोचना प्राग्वत् । द्वी द्वी नागदलको न कुटकी अकुटका नित्यर्थः प्रकाशौ ? तेन नामरत्न
 का पुलाकाकाना नक्षरेषु याग्युष्मिन्नानि लम्बलानानि हेअमालानि हेअमपरदामलनूरा यानिच नद्याल्लभलानि नद्याल्लभानिचिचिवा द्वा
 नद्यपूराः यानि च चिह्नोद्विपीपटाकाकानि पुद्गलपटाचनूरा लीः पदिचिदाः लक्ष्मरकायया अन्ता अन्तुद्विगा अविनयाने लता पुल्ला

[illegible]

पादमलमिरदुर्गे करेण मयेकं सेवयसे समुत्तं समंता आपूरेमाकाशं २ विरीये अर्धव उपसोमेनाकाशोपमेनाया विदुन्ति ॥ अथ व्याख्या ॥ तेषां
 नागदन्ताना मुपदि अन्यौ द्वी द्वी नागदन्तको प्रपत्ती ? तेन नागदन्तका मुक्ताग्रामतस्तुतिरहेमनालगायस्त्राजान इत्यादि प्रागुक्तं सुखं द्रष्टव्यम् ।
 याव दृक्कदन्तसमाणाः प्रपत्ताः ? हेयमव । हे आपुसम् । तेषुख पित्यादि ॥ तेषु नागदन्तकेषु यदृनि रजसमपाणि सिद्धकानि प्रपत्तानि ? तेषु रजस
 मपु सिद्धकेषु बह्व्यो वैदूप्यमयो धूपपत्ताः धूपपत्ताः प्रपत्ताः ? ताव धूपपत्ताः कानागुवय धूनागुहा प्रयत्नदुक्तं ज्योतिषिणो गत्य-
 इत्यविबोधः गुरव्यव सिद्धक, धूपव रज्यादिः, गन्धद्रव्यसयोगज इति द्व द्वे तेषां सम्बन्धी यो मयमपेतमि मयमपायमगो उतिगयमान्
 उद्भूत इतन्तवो विज्ञातो नय स्त्रीगभिराभा । ' उद्भूततयस्य परमिपात आपत्त्यात् मुमु गोमनो गत्यो येषां ते तदा समानांतिविपेरमित्तत्वाद्
 वैकपस्य समानांत्वस्यानाहो यथा दुरभिनयेन वारिचोत्ते तेन ते परगत्याय प्रपातयासां शोया गत्या भजानु घल्लीति मुगन्धपरगन्धप्रशिक्षाः इतो
 अन्यकारादितीकप्रत्ययः । अतएव यत्तवर्त्तिनूताः क्षीरव्यातिथया इत्यप्रकृष्टगुटिकाकल्पाः उदारेण स्वारेण मनोभोजेन मनोनुद्धनेन । कथमनो
 नुद्धत्तत्वं नत आह ॥ द्वाब्जमनोनिर्वृत्तिकरेण गन्धेन तान् प्रत्यासक्तान् प्रदेशान् आपूरयत्यः २ क्षिया घल्लीय गोभजानाः २ तिसृन्नि, विजपरसह
 दारस्य समजोपासिं दुहजो निसीद्वियाय दोदो कासर्भक्षियाजो यक्षताजो ? तावय सांसनत्रियाजो सोलद्वियाजो सुपद्वियाजो मुजमक्षिया
 जो वाकाविहपनवसकाजो रताजनाजो अक्षियकोशजो मिठविमयमसन्तस्त्रुवयवेक्षियमा विरपाजो खाखानक्षविहट्टाजो मुठोनेत्रमुगन्ताजो
 आनेनपञ्चमसुअस्तकटिज जमुजययोकरइअर्भठिजपयोइराजो ईसिं आलोपकरपायवसुधियाजो वामइअगद्वियल कालाजो इमिं अहृत्ति क
 इत्त विहृिइहिं लूतेनाकीजो विवचस्तुजो अकलेदेहिं अकस्तनकंलिजनाकाजो विवपुठवीपरिकाभाजो कावयपावमुकगयाजो वदावकाजो वन्द-
 विताविनीजो वन्ददुसमविहासाजो वन्दारियसोपदखाजो उह्वाइव उजोय नाकीजो विज्जुपण्णरीचिमूरद्वियतनेअक्षिजरनखिगावाको विगा-
 रमाएवादेवाजो पाकादीपाजो तेअसाअइव उपसोमेनाकाजो विह ति ॥ अथ व्याख्या ॥ विजयस्य द्वारस्योनयोः पादंको रेक्षेकनेवेचिकीपावेन
 द्विचावो विप्रकारायां भैवेचिक्तां द्वे द्वे आलनत्रिके यन्मास्वी मृच्छते । ताइअलनत्रिका सीमया ललिततान्त्रनिवेधकयवास्विताः सीकास्विताः मुमु

मनोवृत्तया प्रतिष्ठिता सुमतिविभृताः सुषु अतिशयेन रमणीयतया अलङ्कृताः स्वशक्ताः तथा । भगवान्निहरागवसुधाञ्छीइति । भगवानपि
नानामाकारो रागो रञ्जनं देवांतामि साहस्रानि वसुतानि यथावि सवततया यासाता स्तथा रक्ती उपगो मयनप्रान्तो यासाताः रक्षायां
गाः अक्षिताः श्यामाः केशाः यासाता अक्षितकोटयः मृदवः कोमला विशद निर्मलाः प्रशस्तानि शोभमान्य स्फुटिताप्रत्यमनूतीनि सज्ज-
यानि येयीत प्रशस्तलक्षणाः सौवेक्षित सज्जत क्षिति दाकुचित अथ येया शोभनकरणा न ते सवक्षितायाः शिरोक्षाः केशाः यासाता नृदुविशद
प्रशस्तलक्षणेवेक्षितापशिरोक्षाः मानाक्षपाक्षि मास्यानि पुष्पाक्षि पिण्डान्याविदुमि यथोपेतस्थानेषु स्थापितानि यासाता गानामास्थपिमदु
निष्ठान्तस्य परानपानो भायोविदर्शनात् मुष्टिपाक्ष्य तनुतरत्वात् सुषु मध्य मध्यभगो यासां ता मुष्टिपाक्ष्यसुमन्यः आर्मेसगजलजुमलयाद्वि
अत्रुषपपीशरश्मसविअपयोहराञ्छी । आपीडः शोभन सस्य यमल समवेक्षीक युगलं तद्व दूर्भिती मृदुस्थभावा युपचितकठिनभाया यिति
भावः अतएवा न्युक्तौ तुगी पीनरतिवसस्थितौ पीनरुलदसस्थानी पयोपती स्तनी यासाता स्तथा । तथा ईचिभसोगपायवसमुष्टियाञ्छी
इति । इयन्मनाब् अयोकरपाद्वे समवस्थिता आक्षिताः तथा पागहसीम गृहीत मय यस्याः शाखाया अर्था दयोफपादपस्ययामिस्ता वान
इयराविभंयत्किमाविशेयवित्यवः । तेनुरक्त्य इव सुरजमनवीचीति गम्य -तथा पस्सुक्षोषलसेन्द्रिति । अक्षि वषु येषु मृदाक्षरूपेषु येष्टितेषु
अवलोकनेन शेषाः सस्येपास्तैः सिद्धानामा इव किमुक्त भवति एव नाम ताः तिर्यग्वक्षितासिफटाक्षीः परस्पर गयलोक्तानाः अवतिष्ठते यथानून प-
रस्परसौभाग्यासहमत तिर्यग्वक्षितासिफटाक्षीः परस्पर सिद्धान्त भवेति तथा । पुढनीपरिक्षाभाञ्छी इति । पृथिवीपरिक्षामरूपाः ग्राधृतभाय
मुपगतः विजयद्वारवत् चन्द्रानना हन्त्रमुक्त्य चन्द्र त्वमोहर यिलासती त्येयशीला यन्त्रविलासिन्यः चन्द्रार्दुना सुभीचन्नेण सम सदृश सत्ताट या
साताः चन्द्रार्दुसललाटाः चन्द्रा दप्यधिक सोम सुभग कातिमहर्गम साकारो यासाता तथा उदका इव गगमान्निवकाला इवोद्योतमानाः वि
भुतो नैपवक्ष्य स्तासा यना निविहा मरीचयस्तेभ्यो यद्य धूपस्य वीप्यमान पमाद्यनामृत तेज सस्या दधिकतर सकिञ्चाय प्रकाशो यासाता,

स्तथा गृहारी महममपूजाटीय स्ताप्रधानआकारो यासां ता स्तथा चारुवेयाः मगोहरनेपय्याः पदमारक्रमचारयः अपया गङ्गारस्य प्रयगरमस्या
 मारमिव यद्गन्वि चारुवेयो यासां ता स्तथा । प्रासादीया इत्यादि पद चतुष्टय प्राग्यत् विजयस्य दारस उमस्योपासि दुइजो तिमिरीदियाय दो
 दो जालकडगा पयना ? तेव जालकडगां सहरयसामया अथा सद्गा जाय पडिठया विजयस्येत्यादि प्राग्यत् । दो द्वी जालकडको जालकाकीजो
 इत्यस्यस्थानी प्रदेशविशेषो प्रकटो तेव जालकडगाः सर्वदमयाः यथा इत्यादि प्राग्यत् । विजयस्येणं दारस उमस्यो पासि दुइजो तिमिरीदियाय
 दो दो पटाओ पयसाओ ? तासि पटाव अपयेयाकवे यकावावे पयते । तत्रहा अयूकयामर्षजो पटाओ पदरामस्यो नामाजो पाठामपिमया
 पटापासगा तबकिज्जमर्षजो सकलाओ रययामर्षजो रज्जुओ ताउ पटाओ उहासराओ कोचसराओ सीहरसराओ दुदुभिसराओ
 हरिसराओ हरिपोसाओ नमुस्वराओ नमुपोसाओ नुसरपोसाओ ओरालेणं मज्जुलेणं मरुदरेण कणमळगियुकरेण सहेण जाय वि
 छल्लि अहर नमनिजा प्राग्वत् , दुहे पटे प्रकटे ? तासां य पटाना मयनेतद्रूपो यर्कायाणः प्रकटः ? तद्यथा म्पूनदम्यो पटाः यज्जम्यो सा-
 ताः नामानविमया पटापासां पटेकदेशविशेषाः तपनीयगम्यः गृहणा यासुता अवलपिता सिद्धति रजतम्यो रज्जयः प्रवीताः ताप पटाओ
 येन प्रवाहेव खरो यासां ता स्तथा नेपस्येनातिदीपः खरो यासा ता स्तथा इससेव मपुरः खरो यासन्ता स्तथा एव कोचसराः सिइसेव प्र
 मूतदेशस्यापी खरो यासां ता स्तथा एवं दुवुभिसराः मंदिहोदयतयसपात स्तद्ध खरो यासां ता स्तथा नदियत् पोपो निनादो यासा ता स्तथा
 मज्जुः प्रिय कर्बमनःमुखदायी खरो यासां ता स्तथा एव मंजुपोयाः किं यदुना मुखराः मुखरपोयाः अपथा मुदु यत् ख स्वकीय जनतरोक वड
 य सत्तादिक तेन रावते इति मुखराः तथा योननी खरपोपी यासां ताः तरालेख नित्यादि प्राग्यत् , विजयस्य दारस उमस्यो पासि दुइजो
 बिभीदियाय दो दो बननालाओ पडताओ ? ताओणं पयनालाओ चाहादुमलपकिगलयपल्लवपनाउलाओ व्यपपरिभुज्जभावभोमतत्ररिसरोया
 ओ पासादीयाओ ४ । अत्र इयाक्या । पइयोजना प्राग्यत् दुहे वनपाले प्रकटे ? ताप वनपालो नामादुगाबां नामानतागां च ये किज्जमयक्या अ
 तिबोमसा इत्येवं पड्ढवा सौः सनाकुत्ताः सनिजाः वटपदेः परिभुज्जमाना मृत्यः गोभमानाः बटपदपरिभुज्जमानगोभमानाः अतएव सय्रीकाः ततः

पूर्वपदेन विशेषवचनाः । पासाईयाइत्यादिप्राग्बत्, विजयस्य दारस्य समष्टं पाशिं पुष्टं खिषीदियाए दोदो पकठगा पकठगा च
 तारि जोअबाइ आयामविषमभेख दोजोअबाइ याहुजे सधवहरामया अण्डा आव पडिऊयाइति । अत्र व्याख्या ॥ पदयोअनाप्राग्वत्, द्वौद्वौ प्रक-
 ठकौ प्रकठी ? प्रकठकोमानपीठविशेषः पूर्योनुआद्योवृत्तौ पर्यस्ता घनतमद्वैतीयोठी प्रकठाविति । तेष प्रकठकाः चत्वारि योजना न्यायामविषमभेना
 यामविषमभ्यां द्वेयोजनेबाहुस्त्वेन पिबहेन । सधवहरामयाप्रति । सयोत्मना यजमया सोप्रकठकाः अष्टाहत्यादि विशेषणकहस्यक प्राग्वत् । सेसिण
 पकठगाय चरि पतेय पासायवडिग पकठा ? तेरेपासायवडिग चत्वारि जोपडाइ उठउठसेंखं दोजोअबाइ आयामविषमभेखं अष्टुगययनुसिअ-
 पडियाविविविइनखिरयबनति चित्ता वाउहुअविषयवेजयोपीपडागण्डातिखलकलियतुगा गणततमबुलिइस्तविचहरा जालन्तरयवयजठन्मीलिआ
 इवमधिकगणूनिआना विअसिअसयवसपोंइरीयतिसगरपखहुचन्वित्ताअन्तो याइव सद्धा तवखिज्यवालुआपटयहा सुइफावा सरिसरीअऊया पासाइ
 आठ तेषां प्रकठकाना नुपरि प्रत्येक प्रासादायतसकः प्रकठः ? प्रासादायतसकोमास प्रासादविशेषः, बुश्यतिद्वैय प्रासादमा भवतसक इय शेखरकश्य प्रा-
 सादायतसकः तेष प्रासादायतसकः प्रत्येक चत्वारि योजना न्यूर्तमुषत्वेन द्वेयोजने आयामविषमभ्यां अष्टुगयेत्यादि ॥ अष्टुगयेत्यादि आभिमुखेन सर्वतो
 विनिर्गता उत्सता प्रकठतया सर्वासु दिषु प्रकठतया प्रमातया सिता इव यद्वा इव तिवन्तीति गम्यते अन्यथा कपनिव ते अपुष्ठा मिरालभ्या स्ति-
 ष्ठितिभि शिवा नानाऊया आचयवतो वा नानाविधनखिरनक्तिचित्राः स्याः वाउहुअविषयवेजयोपीपडागण्डाति खलकलिया यातोदुता यायुकपिता
 विअयोऽपुश्य लास्यवूचिका वैअयमीनारम्यो याः पताकाः अथवा विजयाइतिवेजयमीनार्थफणिका उच्यते, तत्प्रधाना वैजयत्यो विजयेजय
 रत्याः पताका सा एव विजयवर्जितवेजयत्यः अत्रातिअत्राभ्युपर्युरिस्त्रितन्यातपत्राणितैः कलिताः यातोदुतसिअयवेजयमीनपताकाअत्रातिखलकलि
 ताः तुगा उष्ठा उमैस्त्वेन चतुर्गोचनप्रमादत्वात् अतएव गगमतल मयर मगुलिस्रन्ति अभिलचयन्ति त्रिखराखि येयांते सया, तथा जालानि जाल
 कानि गृहभिन्निषु लोके यानि प्रतीतानि यदन्तरेषु विशिष्टयोगानिनिष रथानि येषु तेजालतरवाः यूत्रेबात्रविमकिलोपः प्राकृतस्यात् सया पज

[illegible]

प्रदेशो भवन्ति मुक्ता नामाभविमयानि पावणीयकाणि पाषाणा मुयरिताना अवयवविशेषाः जावूनदमयानि गात्राणि श्वादीनि यजमया यपुर-
 व्यापृताः सन्त्यो गात्राणि सचिमेलाः नामाभविमयावधूयूतं विशिष्टवानमित्यर्थः । तानि च विशोचनानि ब्रह्माशुश्रुपमतुरगमनकरव्याल
 क्रिबुरुचरममरकुम्भरवमलतापटलतामकिचिताणि तथा सारगरेः प्रयानप्रधाने विविधैर्निबिडैरुपचितैः पादपीठैः सद्यमानि तानि तथा-
 प्राकृतत्वा दुपचितश्रुत्या गतश्रुत्याः अन्तरयमलमसूरगमलवयकुसुंतसिखकेशरपद्मपुष्पाभिराना इति ॥ आसतरकमाब्धादन मृदुयेपां ससूरकाया
 तान्यासरकश्रुति विशेषस्य परनिपातः प्राकृतत्वात् नया त्वक्येपांतेभवत्वयः कुर्यातादजपयता नयत्वयते ते कुर्याताव नयत्यङ्कुशान्ताः प्रत्य
 यश्रुद्भंभयेतकुर्या लिङ्गानि कोनतानि नद्यशीलानिच केशरादि क्वचित् सिद्धकेशरैतिपाठश्रुते सिद्धकेशराखीव केशराणि मध्ये येया ससूरकायां तानि
 नवत्वककुर्यांतसिखकेशराणि सिद्धकेशरैति पाठपठे एकस्य केशरयदस्य शाकपार्थिवदिदर्शनालोपः, आसूरकश्रुतिर्भंसूरकनयत्वङ्कुशांतसिखकेशरैः
 प्रत्यवस्तूतानि आब्धादितानि सन्ति यानि अभिरानाणि तानि तथा, विशेषपदपूर्वापरनिपातो यादृच्छिकः प्राकृतत्वात् । तथा- आर्शुगकश्रुत्यूर
 वनीयतूतकाया इति ॥ आसिमक चर्ममय वस्त्रं तद्य कमावा दतिकोमल स्यात् कृत कर्पासपद्म धुरो यनस्पतिविशेषः नयनीत मन्त्रसूतल मन्त्रतूलं येया
 निव स्पर्शो येपातानि तथा सुविरचितं रत्नकाव प्रत्येक मुपरियेया तानि तथा द्रव्यप्रतिपरिकल्पितं यत् कौमकुल कापासिवा वत्त ततप्रतिपद्यादन
 रत्नराशस्यो परि द्वितीय माब्धादन येपा तानि तथा अविरतशुभ्रसमुद्रा इति ॥ रत्नाशुकेना तिरमणीयन यद्वत्त सद्यतानि आब्धादितानि रत्ना
 शुभ्र सद्यतानि अतएव सुरपाणि । पासार्यपादत्वादि पदवत्तुय प्राग्वत् । तेषिण सीरासणाव सप्यि विजय दूसे पक्वते ? तेष्विजयदूसा सद्यकुद
 दगरमपमदिअफेचपुष्पस्रजिकाया सधुरयकामया अब्धा आव पठिकया येया सिद्धासनामा मुपरि प्रत्येक प्रत्येक प्रसिधिसिद्धासन मैकैकभावात्,
 विजयदूय्य यितामकरूपो वस्त्रविशेषः पूज्यः ? तानि च यिलयदूय्याणि शब्दः प्रतीत कुन्देति कुन्दकुसुम न्दकरजः उदकफलाः अमृतस्य घीरो
 दयिजलस्य सपितस्य यः केनपुनो दिङ्घिरोत्कर कात्स्रजिकायाणि तारसमप्रमादि पुनःकथभूतानोत्याह ॥ सधुरयकामया इति ॥ सर्वोत्तमा रत्नमयानि
 श्रेयप्राग्वत् । तेषिचं विजयदूसाव मधुगन्धदेसभाए पत्तये पत्तये वहरामया अकुशा पणता ? तेभ्य वहरामएषु अकुसेषु पत्तये पत्तये कुम्भिका मुना

दाता पक्षता तेचं कुमिदा मुलादामा असेचि भठहि सवहुयुतप्यमाचमिचेहि अत्रुमुभिडेचि मुलादामेचि यत्रुचं समन्ता सयरिगिउभा तेस दा-
 ता तवचिज्जसबूधना सुअययरगमिदिया बाब पिठमि, तेयां सिबासोपरिल्लितामां विजपट्टयाटा प्रत्येक प्रत्येक बहुमध्यदेगभोग्या यत्रुया
 कारा मुलादामासबनासययुताः पुच्छताः ? तेपु बज्जसयेयकुयेपु प्रत्येक प्रत्येकं कुभायं मगपदेगपुचिह कुंभपरिमाणं मुलादाम पुच्छस ?
 अत्र वृणमुसारेक अमिचं मुलादामे पक्षते इतिपाठः समाख्यते कुममानु उअरज्जमंरयअयपुट्टकस्थितस्य बाळो गृहपते रयेम धान्यराशि
 सनपेबापिकारे बह्यते तासिच कुलायचि मुलादामासि प्रयेकं प्रत्येक सत्येयतुभिः कुभाये मुंलादामसि सादर्येचिप्रपुनोखगात्रे सर्वतः सवामु
 दिदु समततः सामस्त्येन स० रिचिसासि ? अत्रुमुभिडेचि इत्यत्र अट्टयः सूत्रे वृज्जनामापि वृता वज्जान्यासत्या अत्राव्यासइति, तेखदामाहत्या
 दि दामवस कपूत्र पट्टवरवेरिकादामवर्ककव्याख्या, अत्रतत्रादर्येपुकेपुचिप् तेसिचं पासावहिमगायं उत्पि अत्रहमगगा परवता ॥ सोरिय-
 खवीहासक आव वताइ इतिपूत्रइत्यते, तत्राख्याने च वज्जामिमिति । विजयसचं दारस समजुपाचि पुचठं विमोदियाप् दोदो तोरका
 परवता ? तेचं तोरका बाबलविमया तरेव आव अत्रहमगगा अया वताइ वता तेसिच तोरकाण पुचठं दोदो सालमज्जिआ परवता ? अत्रेव
 देहा तरेव तेसिच तोरका पुच्छं दोदो कागदतगा पक्षता ? तेचं कागदतगा मुलाजाल सकसिच तरेव तेसुच कागदतएनु यइये किङ्कुमुसकट्ट
 वगपरियत्तदालकसाकावाव चिट्ठमि, सर्वेपेतात् सूत्र प्राग्बव्रजेयं । मवरं मागदतकपूत्रे वपरि मागदतकाला वल्लयाः अभावाइति । तेसिच तोर
 काव पुच्छं दोदो इयसपाठगा आव वसेइसंपाठगा वृत्तरयकामया अका जाव पडिक्का, एवपतीओ वीहीउ मिडुका, तेसिच तोरकाव पुचठं दो
 दो पठनसपाठ आव सामसपाठ विचं मुमुनिपाठ आव सवुरयकामयाजाव पडिक्काउ ॥ अत्राख्या ॥ तेयां तोरकानां पुरतो हीही इयसपाटकी हीही
 मवसपाटकी हीही नरसपाठकी हीही किपुठनसंपाटकी हीही मवोरसपाटकी हीही गन्धसहाटकी ही ही वृषभसहाटकी ॥ एतेवमयभूताह-
 त्या ॥ वृत्तरयकामया अकावहाइत्यादि प्राग्बत्, एवंपक्किवीयोमिपुनकान्यपि प्रत्येक व्याख्येयानि, तेचिचनित्यादि ॥ तेया तोरकानां पुरतो देहे
 पट्टसते, यावत् वरवाप् ते हे मागसते, देहे अयोकसते देहे वंपकसते, देहे भूससते देहे वासनीसते देहे कुमसते देहे अतिमुकसते,

इतिपरिपहः, द्वेष्टे श्वाभक्तते । एताव कथमुक्ता इत्याह । निशं कुसुमियाठं, इत्यादि यावत् फरकात् निशं मठसिंयाठं निशं लयइयाठं निशं चव-
 इयाठं निशं गुलइयाठं निशं गुलियाठं निशं जमसिंयाठं निशं कुअसिंयाठं निशं विअसिंयाठं निशं पणमियाठं निशं सुयिमत्तपडिमजरिविअ
 सुगपरीउं निशं कुसुमिय मठसिय लवइय गुलइय गोअिय विअमिय पडिमिय सुयिमत्त पडि मजरि विअसग घरीउं, इतिपरिगृह्णते ।
 अस्यव्याख्या प्रगृह्णत् । पुनः कथमुक्ता इत्याह । सवुरयवामया आव पडिअ इति अत्रापि यावत् कण्ठात् अत्रा सद्धा इत्यादि विओपबक-
 दयव परिपहः, सच प्राणवद्भावनीयः । तसिखं तोरकाव पुरउं दोदो चंदनकलसा पणसा ? तेष चंदनकलसा परकमलपइहावा तइव सवुरयवा
 मया आव पडिअ इति, तेषां तोरकावा पुरतो द्वौद्वौ चन्दनकलसौ प्रअसी ? वखेअ ए प्रअसी वखगयः तेषिखं तोरकाव पुरउं दोदो मिंगारमा
 पणसा ? वरकमलपइहावा तइव सवुरयवामया अत्रा आव पडिअ मत्तगय महामहानिअसमाया पणसा ? समकाठसौ तेषां तोरकावा पुर-
 तो द्वौद्वौ मंगारकी कनकालुकापरपर्यायौ प्रअसी ? तेषामिव चन्दनकलसामामिव वखेअो वखव्य, नवदं पपेते मत्तगयमहानुहानिअसमावा पख-
 ता ? समकाठसोइतिवखव्य मत्तो योगव तास्य महदतिविद्याल यगमुअ तस्यानृतिराकार स्तवमानाः प्रअसाः ? इअमव ! इअमुप्पन् ! तेषिख
 तोरकाव पुरउं दोदो आइसगा पणसा ? तेषिख अयमेयाकदे वखावाचे पणते ? तजइ-तवपिअमया एकठगा वेरसियमया अठइ वइरामया वा
 रगा वाकामखिमया वसक्खा अकामया महसा अओगपसिअमसाए कयाए सवठं वेव समबुअदा चदमहलपडिमिकावा महयामइया अठुकायस
 मावा पणसा ? समकाठसौ तयां तोरकावां पुरतो द्वौद्वौ वादयैकी दप्येकी प्रअसी ? तेषा वादयैकावा मयमेवदूपो वखावावः प्रअस ? स्तअया-
 तपनीयमयाः प्रकठकाः पीठविओयाः पैइयैमयोः वासक्काः आदर्यगइप्रतिअप्रदेयाः आदर्यगइनां मुटियइणयोग्याः प्रदेयाइतिमावः यअमया
 पारगानइ इत्यर्थः । नामामखिमया वलसा वलओनामअकसादिकपमवलम्बन येन सवठु आदर्यः सुस्थितो भवति । तथा-अकरअमयादि महलाभि
 यत्र प्रतिविअसज्जति तथा अवपर्यव मवर्णयेत भावेअ प्रत्ययः भूत्यादिनामिर्माजममित्ययः । अवयपियंतसा भावोऽनववर्णयेतं तेन निर्मला अमव
 वर्णयेतनिर्मलाः तथा ज्ञायया कात्वा समनुअसा पुक्का तथा चदमहलपडिमिकावा इति । चदमहलसठुयाः । महयामइया इति । अतिअयेन महतो

अहंकारमयभावा आधुनिकमन्तरादिकाबाहेरप्रवाहः इत्यर्थः । तेखिचं तोरबाब पुरतुं दोरो यद्वाक्याभावाका पळता ? तेंच अष्टाभिष्टिष्टिपयसामिचं
 तुलनादर्शकपद्धिपुस्तकविच विठ ति लक्ष्मणचूडयाभय अष्टा आव पठिकदा मर्यापनरुपा रक्षकप्रभावा समणाउसो तेया तोरबाबो पुरतो हेहे व-
 ज्जनपो नाभिर्नयनागो ययोसो बज्जनायेखासे प्रचरे तानि च खासाणि विद्यतीति क्रियापोषः अष्टा निर्मलाः शुद्धस्वटिजवत् विद्यद्विताळीनू-
 बाराण् दुट्टिता निवृत्तिता अत एव नवकदहणः भुक्तादिनिर्मुक्ता येया तें तथा अत्र निर्मोक्तका परमिपातः भार्गोठादि रयंभात् । अष्टो विः
 दुट्टितो पांडितदुष्टैः नवचदहैः परिपूर्णाणि च अष्टाभिष्टिष्टियगिर्गुल्लनचंदप्रपरिपूर्णाभीव पूर्वोपीपरिखाबदपादि कानि तयास्त्वितानि केव-
 लनेकभावावाचीसुपना । तथा आइ लक्ष्मणचूडयातया इति सर्वात्मना कायूनदनयानि अष्टा अष्टा इत्यादि प्राग्वत् । मर्यापनरुपा इति । अतिशब्देन
 नशीति रक्षकचरमानानि प्रकृतानि । डेकनच । देखापुनम् । तेखिच तोरबाब पुरतुं दोरोपाईत पळताउं । ताउंच पाईत अष्टोदगपदिहरपाउं
 बाबाबिदरस कलहरिकलच बहुपदिपुळाणिच किठ ति लक्ष्मणचूडयाभंउं आव पठिकदाउं नर्यापनरुपा भोक्लित्रलक्ष्मणाबाउं पळताउं ? लक्ष्मणाउं
 नो तेबां तोरबाबो पुरतो हेहे पाथी प्रचरे ताच पाथी अष्टोभोरजेन पठिकत्वा नति परिपूर्वो देयीवध्याय लक्ष्मणविरस कलनुरिरसरस बहुपदिपु-
 कळं निवेति अत्र नही पत्तीपावें बहुजनने देकजननं प्राकृतत्वात् । नाभाविधेः कलहरिठेः इतिरक्तलैः बहुप्रपुल प्रतिपूर्णा इव तिष्ठति न कलुतानि
 कलानि जल वा किनु तवाकणा आद्यलभाबनुपगताः पूर्वोपीपरिखानाकात्र लयनानलिति । लक्ष्मणचूडयाचउं इत्यादि । प्राम्ळत लक्ष्मणचूडया इति ।
 अतिशयेन नरत्वः नर्वा चरकावै यदुग्रहरजनव लक्ष्मणाजल इतीति मरिचिह लक्ष्मणोक्तानि लुचते तदेव लक्ष लक्ष्मणात्वात् तत्त्वभावाः प्रकृताः ? हे-
 लनच । देखापुनम् । तेखिचं तोरबाब पुरतुं दोरो लुपदहठया पळता ? तेकुचं लुपदहनु लक्ष्मणविरसिपुळा आकाविराज लक्ष्मणचूडयाच बहुपदि-
 पुळाविच किठ ति लक्ष्मणचूडयाच अष्टा आव पठिकदा तेबा तोरबाबो पुरतो दुटीद्री लुमतिष्ठकी आभाविजेवी प्रकृतो ? ने च लुमतिष्ठका लुचको
 लविमतिपूर्णाः नाभाविधेः पळकळीः प्रकृतचर्याः पञ्चपरिपूर्णा इव तिष्ठेति अत्रापि लुमीपावें नही बहुजनने देकजननं प्राकृतत्वात् लयनान-
 नाभावा प्राकट् लक्ष्मणचूडया इत्यादि प्राग्वत् तेखिचं तोरबाब पुरतुं दोरो लक्ष्मणचूडयाच अष्टोभोरजेन पठिकत्वाउं लक्ष्मणचूडयाचउं अत्र

पदिकवाचं तासुचं मन्त्रोमुलियासु बहवे सुवसकृष्णमया फलया पयता ? ते सुवसकृष्णमया फलया पयता ? ते सुवस
 कागदमएसु बहवे रययामया सिद्धा पयता ? सर्वमेतत् सूत्र व्याख्यातयुगे मकरं मनोगुलिकाः पीठिका इति तेसु रययामएसु सिद्धासु बहवे वा
 पकरा पयता ? ते वा वायकरा किङ्कुपुतसिद्धागवस्त्रिया जाय सुद्विससुतसिद्धागवस्त्रिया भववेकलियामया अष्टा जाय पदिकवा इति तेसु
 रवतमयेषु शिरपकेषु यहवे यातकरा जलयून्याः फरका इत्यर्थः प्रकृताः तेवमिदं इति ते च वातकरकाः । फुलसूत्रसिद्धागवस्त्रिया इति । आख्यातन
 यवः भवन्ताः सजाता यदिति मवच्छिताः फुलसूत्रैः फुलसूत्रमयैः गच्छे रिति गम्यते शिष्यकेषु गवच्छिताः फुलसूत्रसिद्धागवच्छिताः एव नील
 सूत्रशिष्यकमवच्छिता इत्याद्यपि भावनीयं, ते च वातकरकाः सर्वोत्पन्ना वैदूर्यमया अष्टा इत्यादि प्राग्वत । तेसिद्धागवस्त्रिया पुरते दोदो चित्तरेपककर
 हगा पयता ये जहाजामए रको जातरत जहवदिरव चित्ते रयकरसुगे वेकलिअमणिकालिअपदसपुठोछेवाएपमाए तेपएवे सवुठे समन्ताठे भासेइ
 ठंकोवेइ तायेइ पमासेइ एवमेवते विचित्तरपककरहना वैकलियजावपभासिमिति । अत्र व्याख्या तायेतां तोरखाना पुरतो द्वीद्वी चित्री विभवर्छेपेती
 नामास्यंकरौ वारकरहकी प्रकृती एतावेव वृत्तावेन भावयति । सेवहाजामए इत्यादि । स यथा भात राखदुतुलवकवर्तिनः जनुपुं दसिखोतरपुवोपर
 कपेषु पदिकीपयेतेषु जहवेवर्त्तितु शील यस्य तस्य चित्र आद्यमभूतो भागामखिमयत्वेन भागायर्त्तया । वैकलिअमणिकालिअपदसपुठोछेवाइति । जाहुकयेन
 वैदूर्यमखिमय स्तथास्तदिकपदसमयाह्वादनः खकीमया प्रमया तान् प्रत्याखान् प्रदेयान् सयंतः सर्वासु विषु समततः सामरत्येन अवभासयति एत
 देव पर्यापत्रयेव आचष्टे सद्योतयति तापयति प्रभासयति एवमेवेत्यादि सुगम तेसिद्धागवस्त्रिया पुरते दोदो इयकठा पयता ? जाय उचमकठा प
 यता ? सवुठे रयकामया जाय पदिकवा तेया तोरखानां पुरतो द्वीद्वी इयकठी इयकठप्रमाकी रवविजेयी प्रकृती ? एव गजमरकिमरकिपुदपमभोरग
 गान्धर्वपमकठा अपि ताभ्याः तदा वाइ-सवुठेरयकामया इति । सर्वे रजमया रवविजेयकया अष्टा इत्यादि प्राग्वत् तेसिद्धागवस्त्रिया पुरते दोदो पुप्य
 जगेरीठे पयता ? एव मङ्गुसुखन्यपञ्चामरखसिद्धागलोमइत्यगजगेरीठे । सवुठेरयकामाईठे अष्टा जाय पदिकवाते इति । तेया तोरखानां पुरतो द्वेद्वे
 पुप्यचमेयीं प्रकृता । एव मात्यवूर्ध्वगन्यवखामरखसिद्धागलोमइत्यगजगेरीठे पयता । एताद्य सर्वासु सर्वोत्पन्ना रवमय अष्टा इत्यादि प्रा-

प्वत् तेचिचं तोरबाचं पुच्छे दोदो पुरकपडलगाई भावलोमहृत्यगपडलगाइ सवुरपयामयाई अष्टाई आव पडिरुबाइ एवं पुप्यादिचेगेरीवत् पु-
 प्यादीनामष्टानां पटलकाप्यपि द्विद्विसक्याकानि वाच्यानि तेष्वेव तोरबाचं पुच्छे दोदो सीहासयाई । पल्लवाइ ? तेचिण सीहासयाचं अयमेवाह
 वे वसुधावाचे पयने ? तदेव चाय पावादीया ॥ इति । तेषां तोरबाणां पुरतो द्वे द्वे चिंहासये प्रपते ? तेषां च चिंहासमानां यक्षेभ्यः प्रागुक्तो निरवगोपो
 वत्तको यावद्वाचक्यन, तेष्वेव तोरबाच पुच्छे दोदो रूप्यस्यपुष्टता पक्वता ? तेषां शुभा वेदलियविलसदङ्गा जम्बूपक्षिण्या वडसपी मुष्ठाआसयदि
 यया अटसइरवरकरचललागा इदमलपसुमिसिधोष्ठपुर्वासीयकञ्जाया भगलमसिचिहा चदागारीवता इति ॥ अत्र व्याख्या न तेषां तोरबाणां पुरतो
 द्वे द्वे रूप्यकदे रजतमयाञ्जावने ठी मज्ज । तानि च छत्राणि वेदूयवलयविलसदङ्गानि । जम्बूजवं सुपले तन्मयी कश्चिंका येना तानि जम्बूजदक्षिं
 चानि तथा जलकुम्भीनि यत्रुणापूर्तिदददगलाकाचन्वीनि । मुष्ठाकासपरिगतानि अहीसइसाधि अटसइरवेरुव्याकावरकांचनयलाका वरकांचनजम्बू-
 वलाका येन तानि अटसइरवरकांचनयलाकानि । तथा इदमलपसुमिसिधोष्ठपुर्वासीयकञ्जाया इति । इदंरथीवरावतश्च कुडकादिनाञ्जनमुच तेन
 वासिता लाञ्छपञ्जाया नलयइति नलपोम्बवे कीर्तं तत्सम्बन्धिनः सुगत्यपो गत्यवासा स्तद्वत्त्वेनपु अतुमु सुरभिः गीतला च टाया येवांतानि तथा
 ननलनसिचिहा नङ्गुलाणां कस्त्रिकादीनां अष्टानां ननयाविस्त्रियाचिन्मासेखो येवांतानि तथा चंदागारीवता इति यन्त्राकारहन्त्राकृतिः सा वपना
 येवांतानि तथा यन्त्रनकलवत् वतानीति भावः । तेष्वेव तोरबाच पुच्छे दोदो जालराठ पक्वताठ ? ताठवं जालराठ चन्दप्यमबरवेरुसियकावा-
 नचिरवकचिपिचिपितदकठं मुद्रुनइयदीदवालाठं सवककुददगरयजमयनचिञ्जवेरुपुञ्जसिगावाठं अष्टाठं जाव पडिरुबाठं तेषां तोरबाणां पु-
 रतो द्वे द्वे जालरे मज्जे । धूने जालराइल कीर्तं प्राकृतत्वात् तानि च जालराधि चदप्यमबरवेरुसियकावाचिदयचकचिजदकठं इति । चंइ
 मज्जन्त्रकांतोवच्य वेदूयेच प्रतीत यन्त्रममज्जवेदूयेचि जेयाधि च जालराधि चदप्यमबरवेरुसियकावाचिदयचकचिजदकठं इति । भावाकाराद-
 वायेवी जालराचां तानि तथा मूलाारजतनया दीर्घावाला येवां तानि तथा तथा सवककुददगरयजमयनचिञ्जवेरुपुञ्जसिगावाठं इति । अत्रः प्र-
 तीत अटोरावजिदेवः मुदेति नुरमुर्न दकरवाः चदककवाः अनुवतनचितसेनपुलः खोरीदअतनचनचनुत्यसेनपुलसेवा निव चकिवाचः प्रभायेवांतानि

तथा अष्टाष्टी इत्यादि प्राग्भक्तं । तेचिह्नं तोरबाहं पुरेष्टी योयो तेष्ठसमुभाया पच्छताकोठसमुभा पससमुभा शलासमुभा हरिआल
 समुभा हिमुसयसमुभा भवोविलासमुभा भवसमुभा चक्रसमुभा आस्ता जाय वडिइया सेवा तोरबाभा पुरतो द्वीही तेससमुद्रको सुगन्धिहेला-
 यारविशेषी प्रचष्टी । एव कोठादिसमुद्रका अपि बाध्याः भवदं । कोष्ठ गन्धद्वन्द्वविशेषः पत्रं तमालपत्रादि योत्र त्वग्नामकाभ्यद्रव्य भजन सीधिरा-
 बर्त्तं । अक्षयवद्विषयाया । तेष्ठेकोठसमुगो पत्ते चोए अतगर हलाये । हरिआले द्विगुल्य मखोविला अजकसमुगो । इति । एते सर्वेपि समुद्रकाः सर्वा
 त्तना रक्षमा इत्यादि प्राग्भक्तं । विजयएव दारे अठसय बह्मज्ञया अठसय निगद्वयाहं अठसय गल्लज्ञया अठसय विगद्वयाह अठसय कतस्रयाह
 अठसयं पिह्मज्ञयाह अठसय सठस्रयाह अठसय वसह्मज्ञयाह अठसय सेआह षठविषाखरनागकेकहं एवनेव समुद्रायरेण
 विजयद्वारे असीय केठवह्मज्ञयाह अठसय सीह्मज्ञयाह । इत्यस्याः । तस्मिन् विजयद्वारे अष्टशत अष्टाधिक शत वक्रध्वजानां च काले स्वरुपविज्ञोपेतानां
 ध्वजानां एव भृगवसहस्रकृत्त्रपिह्मशकुनिचिह्नपुष्पभक्तुरेतद्विकिञ्चजानामपि प्रत्येक सदृशत सदृशत एव नेव समुद्रायरेवति । एवमेवा ऽ
 नेन प्रकारेण सह पूर्वं यस्य येन वा सपूर्वं सपूर्वं तदपरं सपूर्वापरं तेन सपूर्वापरं पूर्वापरसमुद्रायरेत्यर्थः, विजयद्वारे असीत त्रयीत्यधिक केतु
 सहस्र भवतीत्याख्यात मया आम्नेव तीर्यकद्वि दिविशियः । विजयसय दारस पुरेष्टी एवभोमा पच्छता ? तेचिह्न भोमाह अतो बहुस्रनरत्निक्रमा
 भूमिभागा पच्छता ? जाव मबीह आसो तेचिह्न भोमाह सपि उल्लोआ पठमलया जाय सामलया भतिपिता जाव सद्धतवद्विक्कनया अष्टा जाय
 पडिइया तेचिह्न भोमाह बहुमस्रदेसभाए जेहे पंचने भोमे तरसहं भोमस्र बहुमस्रदेसभाए भइ एगे सीहासणे पच्छते ? सीहासणपण्डविजयद्वहे जाव
 अकुये जाव दाना विरति । अत्रस्याः । विजयस्य दारस्य पुरतो नयभीमानि विशिष्टानि स्थानानि प्रच्छानि तुर्यान्नेतु विजयसय दारस्य एगमेगाय
 याहाए कवचय मोना पच्छता ? इति उक्त्याशयस्य पुरतो पीर्यावसेत समथयाहासकमीसनेना हावयसस्याकता भीमाना धमाटपते तच्चतु सतिशय-
 लभनस्य मिति सेवा च भीमाना भूमिभागा उल्लोकाय पूर्ववद्विक्कनयाः तेषां च भीमाना बहुमस्रदेसभागे गारपपम भीम तस्य बहुमस्रदेसभागे विजय
 द्दारायिविजयदेवयोग्य विहासत प्रच्छत । तस्य च विहासनस्य यर्त्तन विजयपुष्पपुष्पाधुनादासवर्णमच प्राग्भक्तं । तस्य च सीहासणस्य प्रवक्तरेण च-

[illegible]

स्वात्मिनोऽतिष्ठ मायाति भवमादृताः परमगौरवपात्रत्वात् सध्यमपर्यव्याप्तुं आदृताऽपि क्षमादृताऽपि स्वात्मिनोऽतिष्ठ मायाति सध्यमप्रतिपत्ति-
 विषयत्वात् बाह्यपर्यवृत्ताः पुन रमादृताः स्वात्मिनोऽतिष्ठमायाति तेषामाकारलक्षणागौरवमाहत्वात् अथवा यया सप्तोत्तममतिस्था स्या-
 लोच्य विजयदेवः कार्यं विदधाति सा गौरवपर्यालोचनायां नात्यंत सम्यक्तरा स्तीत्यन्तरिका यस्याः पुरोऽभ्यन्तरपर्यदासह पर्यालोच्य वृद्धीकृत पद
 गुणदोषकथमतः प्रपञ्चयति सा गौरवपर्यालोचनायां च मध्यमेभावेऽस्तीति सध्यमिका यस्यास्य पुरः प्रथमपर्यदासह पर्यालोचित द्वितीयपर्यदा
 सह प्रपञ्चित पद साक्षात्प्रदीपः सखिद्विचयेयं निदं नविषेयवेति प्रकथयति सा गौरवा स्यालोपमाद्ययदिमन्वे स्तीति प्राह्या । तस्य सिद्धासगस्य
 पवित्रेन पवित्रायां विधिः अत्र विजयस्य देवस्य सप्तमा मनीकाधिपतीनां सह मद्रासुनानि प्रचक्षन्ति ? ॥ अथ परिशेषान्तरमाह ॥ तस्य सिद्धा
 समस्य पूर्वस्यां दक्षिणस्या पवित्राया उत्तरस्या एव अतस्यु विरु अत्र विजयस्य देवस्य योहशाना सात्तरदेवसहस्राणा योन्यानि योहश मद्रासुन-
 सहस्राणि प्रचक्षन्ति ? तद्यथा पूर्वस्या अत्वारि मद्रासमसहस्राणि एव अतस्यपि विनु यायुभरस्या अत्वारि मद्रासमसहस्राणि प्रचक्षन्तीति ? एतद्गुर्या
 स्थानं सांमतदृश्यमानजीवाणिमनुजब्रह्मादृशपाठानुसारिवृत्ती तु तस्य सिद्धासमस्य सर्वतः सर्वाद्यु विनु समस्ततः सामन्त्येनेत्यदि व्याख्यात मस्ति त
 त्यादंतरापेक्षेति सभाष्यते अवश्येपेपु मौर्षेपु पूर्वापरस्मीलनेना ऽटसहस्राण्येपु प्रत्येकं सिद्धासमसपरिपार सामानिकादिवेयोग्यमद्रासमसकृपपरि
 धारचक्षित प्रचक्षत ? विजयपरसह दारस्य सवति आगारे सोलसविहेदि त्यखेदि सवसोभियु तजखः-रत्यखेदि १ यदरेदि २ येरुल्लियदि ३ लोचिअप्यखेदि ४
 मसाराग्रेदि ५ हसगलेदि ६ पुल्लयदि ७ सोगथियदि ८ जोहरेदि ९ अजेदि १० अजलेदि ११ रययदि १२ आहकयेदि १३ अजकपुल्लयदि १४ फल्लि
 यदि १५ रिठेदि १६ विजयस्य द्धारस्य सपरितम आकार उत्तरद्वगदिरूपः योसथविचि रवे सपगोभित , सद्यथा रवेः १ वजे, २ वेयूयै, ३ लोहितता
 रैः ४ मसारगद्वैः ५ हसगद्वैः ६ पुल्लैः ७ सोगथिद्वैः ८ ज्योतीरसैः ९ घट्टैः १० अज्जुनैः ११ रज्जुनैः १२ जानकपैः १३ अज्जुनपुल्लकैः १४ स्कटिकैः १५ रि
 टैः १६ तमरजानिसामान्यतः च्छेदनादीनि वज्ज्वादीनितुरुखधियेयोः प्रतीता एव नवर रजतस्य आतरूप सुखलं एतेष्वपि रदेययति । विजयस्य द्वा
 र स सवति अठठमगलगा पक्षता ? तज्ज्वा सोत्थियसिखिद्विजा जाय दटपणा सवत्यखामया अथवा जाय पक्षिद्विजा । विजयपरसकमिनित्यादि । यिअ

[illegible]

स्वात्मिर्नोति य मायाति नखमाद्रूताः परमगौरवपात्रत्वात् सप्यमपर्यत्कास्तु आधूता अपि स्नात्मिर्नोति क मायाति सप्यमप्रतिपत्ति-
 विपयत्वात् यादपर्यकाः पुन रमाद्रूताः स्वात्मिर्नोति क मायाति तेपामाकारसप्तसप्तगौरवामहत्वात् अथवा यया सप्तोत्तममतित्या त्वया-
 सोप्य विजयदेवः काये पिदधाति सा गौरवोपयोर्लोचनाया चात्यत मभ्यभरा स्तीत्यभ्यन्तरिका यस्याः पुरोऽभ्यन्तरपर्यदासह पर्यालोच्य दृढीकृत पद-
 गुब्धोपकथनतः प्रपञ्चयति सा गौरवोपयोर्लोचनाया च नख्यनेमावेऽस्तीति सप्यमिका यस्याः पुरः प्रथमपर्यदासह पर्यालोचित द्वितीयपपदा-
 सह प्रपञ्चित पद माद्याप्रवीणः सखिद विधेय निदं नविषेयवेति प्रकथयति सा गौरवा त्वयोर्लोपनाय बहिर्भावे स्तीति यास्या । तस्य सिद्धान्तस्य
 पवित्रेन पवित्राया दिशि अत्र विजयस्य देवस्य सप्तमा मनीकाधिपतीनां सप्त भद्रासप्तानि प्रकथानि ? ॥ अथ परिहोपान्तर माह ॥ तस्य सिद्धान-
 तस्य पूर्वस्या दखिबत्स्यां पवित्राया उत्तरस्यां एव चतसृषु दिक्षु अत्र विजयस्य देवस्य योहशाना मास्मरतदेवसहस्राद्या योग्यानि योहश भद्रासप्तानि
 सहस्राणि प्रकथानि ? तद्यथा पूर्वस्या बत्वारि भद्रासप्तसहस्राणि स्य चतसृषु दिक्षु यायदुत्तरस्यां बत्वारि भद्रासप्तसहस्राणि प्रकथानीति ? एतद्द्वया
 स्यात् सांप्रतद्वृत्तमानजीवाभिगमसूत्रबद्धादर्थपाठानुसारिवृत्तौ तु तस्य सिद्धान्तस्य सप्ततः सर्वास्तु दिक्षु समततः सान्तर्यमेत्यदि व्याख्यात मस्ति स
 त्पाठोत्तरापेक्षयेति समान्यते अवश्येयेषु भीमेषु पूर्वोपरमीक्षनेना ऽष्टसंख्याकेषु प्रत्येक प्रत्येक सिद्धान्तसुपरियार सामानिकाविदेययोग्यमद्रासप्तमरूपपरि-
 चारचक्षित प्रकथनं विजयपरसह दारसह सवति आगारे सोलसविदेहि त्यखेहि तवसोभिष्ट, तजष्टः-त्यखेहि १ बहरेहि २ येकलिष्टहि ३ लोहिअस्सेहि ४
 मसारेगजेहि ५ दसगजेहि ६ पुलएणि ७ सोगपियहि ८ जोहरसेहि ९ अखेहि १० अखेहि ११ रयएहि १२ जाहकवेहि १३ अत्रणपुलएहि १४ फलि-
 एहि १५ रिठेहि १६ विजयस्य द्वारस्य उपरितम आकार उत्तरद्वारद्वारः योसयविधे रथे रुपगोभिस्त , सद्यथा रथैः १ बख्ये, २ वेपूयैः ३ लोहिस्ता-
 दैः ४ मसारगद्वैः ५ वसगद्वैः ६ पुलकैः ७ सौगन्धिकैः ८ ख्योतीरसैः ९ खड्गैः १० अश्विनैः ११ रजतैः १२ जानक्यैः १३ अश्विनपुलकैः १४ स्मटिकैः १५ रि-
 दैः १६ तत्परजानिसामान्यतः कश्चित्तनादीनि बज्जादीनितुरलविशेषोः प्रतीता एव, नवर रणतस्य जातस्य सुयर्थ एतेष्वपि रतेष्वति । विजयस्य द्वा-
 र स उपरि अठठनगलगा पसुता ? तजष्टा सोत्तियसिरिबन्धा जाव दृग्पथा सधरयबामया अन्धा जाव पठिक्या । विजयस्यमितिआदि । पिय

[illegible]

सीमा योऽङ्गमा मास्तरकसङ्ख्याको विजयस्य द्वारस्य विजयायाय राजधान्या अन्येवो च बहुला विजयराजधानीवास्तव्याना देवानां देवीनां च अ
 धिपतेः कर्त्तुं आधिपत्य रक्षा इत्यर्थः साध रक्षा सामान्येना प्यारक्षसेवेव श्रियते तत आह पीरपत्यं पुरस्यपतिः पुरपतिः तस्य कर्त्तुं पीरपत्य सूर्यया संप्रे
 सरस्य मितिभावः । तच्चाप्रसरस्य भायकत्वमतरेवापि स्वभायकमिमुक्तयाविधयुद्धचित्तकसामान्यपुरुषस्येव ततो भायकत्वप्रतिपत्त्यर्थमाह । स्वागित्य स्व
 मल्लाख्योतिरवानी सद्भावः स्वानित्यं भायकत्वमित्यर्थः । तदपिच भायकत्वं पोषकत्वमन्तरेणापि भवति यथा मृगपूयाधिपतेर्भृगस्य तत आह । भव
 त्वपोषकत्वं शुद्धज्यारपोषकयोरिति वचनावु, अतएव नृहरकत्वं तदपिच नृहरकत्वं कस्यपिदाज्ञाविकलस्यापि भवति यथा कस्यचि दृष्टिजः स्व
 दासदासीवगैमिति तत आह । आद्यया ईश्वरः आद्येश्वरः सेनापतिः आद्येश्वरदायी सेनापतिश्च आद्येश्वरसेनापतिः तस्य कर्त्तुं आद्येश्वरसेनाप
 त्य स्वचैत्यप्रत्यङ्मुक्त मास्त्राप्रधान्य नित्यर्थः कारयन् अन्यैर्निर्मुक्तैः पुरुषैः पालयन् स्वयमेव नृहरकत्वेवेति योगः अहयति आशयानकप्रतिबद्धानि यद्विवा
 अहृतानि अस्माद्वृत्तानि नित्यानुबधीनीतिभावः । येनात्यगीते मात्थनृत्य गीतगान यानिच वीदितानि तन्नीवस्तस्युदितानि तन्नीवीना तसो इस्तथा
 स्तासः कंशिकावृत्तानि ज्ञेयतूर्पाचि तथा यद्य घनमृदंगो नेपथ्यदृग्घनमिर्भुजाः घटुनापुरुषेव प्रवाहित स्तत एतेषा दृग्घ्न स्तेषा रवेकनादेन सप्तकारिभू
 तेन दिविषयान् विख्यान् अतिप्रधानमिति तथा भोगार्हाः भोगाः शब्दादयो भोगभोगा अप्रया भोगेभ्य औदारिककायभायेभ्यो उविश्यायिनो भोगभोगा
 स्तान् भुजानो ऽनुभव निश्चरत्यास्तौ अत्रभ्यत्ययः प्राकतत्वात् ॥ सेयएकठे कमित्यादि ॥ तत एतेनार्थेन गौतम ! एयमुच्यते विज्ञय द्वार विजयद्वारमिति ॥
 विज्ञयाभिधान देयस्वामिदत्त्वा द्विजयोदेवः स्वामिदेवास्यास्तीति वा अत्रादित्वात् प्रत्ययेविजयमिति भावः देवस्य विज्ञयाभिधानता च योयः पूर्वद्वारा
 धिपति इत्यद्यते देवः सच तत्सामानिकादिभिर्देवैः विजयोविजय इत्याद्युच्यते तत्स्थितिप्रतिपादके कस्यपुस्तकेतयाभिधानात् अतुत्तरपर्यं गीष्ममा ?
 विजयसच द्वारस्य सासए कामपिच्ये पृथगे ? अत्रकथाइवाचि अत्रकथाइवाचि अत्रकथाइवाचि अत्रकथाइवाचि अत्रकथाइवाचि अत्रकथाइवाचि अत्रकथाइवाचि
 विजयद्वारभासप्रयत्नी कारय गौतम ! विजयस्यद्वारस्य विजयमिति नामधेय शाश्वतभमादिचिदु प्रपन्नं ? ज्ञेयमुगम, घतसूत्रं यत्ताद्यदृष्टव्यास्यान
 मपि वीवाभिगमसूत्रकद्वारादयैर्दुष्टत्वा मिश्रित भस्तीति, एतेन विजयद्वारवच्छक उक्तः, अपराजधानीयशको यथा कश्चिन्न ज्ञते ? विजयस्य देवस्य विजय

[illegible]

लीलां पोद्गुणां मात्सर्यवृत्तानां विकल्पस्य दूरस्य विकल्पापाद्य राजधान्या अन्येषां च बहुना विजयराजधानीयास्तव्यानां देवानां देवीनां च प्र
 पिपतेः कर्मे आधिपत्य रक्षा इत्यर्थः साव रक्षा सामान्येना व्यापकवेद्यक्रियते सत आह पीरपत्यं पुरस्यपतिः पुरपतिः तस्याकर्म पीरपत्य सर्वेषां मये
 चरत्य नितिभावः । तद्यथाप्रत्यक्षं नायकत्वगतरेवापि अनायकनिपुणतयाविषययुधिसत्त्वमभान्यपुरुषस्यैव ततो नायकत्वप्रतिपत्त्यर्थमाह । अनामित्य रव
 मलादतीतिस्थानी तद्भायः अनामित्य नायकत्वमित्यर्थः । तदपिच नायकत्वं पोपकत्यमन्तरैवापि भवति यथा भृगुषाधिपतेर्भृगस्य सतआह । भृगु
 त्वपोपकत्व बुद्धञ्कारवपोपकयोरिति पचनान् नहतरकत्व तदपिच नहतरकत्व कस्यपिदाद्याधिकसस्यापि भवति यथा कस्यपि दृष्टिः रव
 दासद्वीपीयैरेवमिति ततआह । आरक्षया ईश्वरः आरक्षयः सेनापतिः सेनापतिश्च आरक्षयः रक्षापतिः तस्यकर्म आरक्षयः रक्षेन्न
 त्व स्वसैन्यप्रत्यक्षमुत्त भावाप्रधान्य नित्यर्थः कारयन् अत्येत्तिरुन्नेः पुरुषैः पाशयन् स्वयमेव नहतरवेवेतिपोगः अहमपि आह्वयानकप्रतिवद्वानि यद्विवा
 अहसानि अह्वानानि नित्यानुवर्षीभीतिभावः । येनाह्वयगते माह्वयस्य गीतगानं यानिच योद्विवा नि तन्नीसलसालयुटितानि तन्नीवीणा ततो हस्ततल
 स्तालः कथिक्कावुटितानि श्रेयतूर्पापि तथा यद्य यजमृदंगो मेषसदृशज्वनिर्मेरुजः पटुगापुरुषेण प्रयावित सत एतेषां दृग्दृष्टोपा रवेकनाडेन सृष्टकारिन्
 तेन दिविमवान् दिव्यान् अतिप्रयत्नानिति तथा मोनार्षाः भोगाः अह्वयदोभोगभोगाः अथवा भोगेभ्य औदारिककायसावेभ्यो उत्तिशायितो भोगभोगा
 स्तान् भुक्तानो ऽनुभव न्विहृत्यादौ अत्रत्यस्यः प्राकतत्वात् ॥ सेयएकठे वमित्यादि ॥ तत एतेनार्पणगीतम् । एयमुच्यते विजय द्वारं विजयद्वारमिति ॥
 विजयविजय देवस्वामिदात्वा द्विजयोदेवः स्वामित्वेनास्यासीति या अद्यादित्वात प्रत्ययविजयमिति नायः देवस्य विजयाभिधानताय योयः पूर्वद्वारा
 पिपति सरपथने देवः सच तत्सामानिकादिनिर्देवः विजयोविजय इत्याहूयते तन्वृत्तिप्रतिपादके कस्यपुस्तकेतथाभिधानात् अदुतरपथं गोपना ?
 विजयरसं दारस्य चास्य चास्यपिच्छे पथते ? जलजयादवापि जलपादवन्ति जलपादवन्ति जलपादवन्ति जलपादवन्ति जलपादवन्ति जलपादवन्ति जलपादवन्ति
 विजयद्वाराभामप्रवृत्तौ कारण गीतम् । विजयस्यद्वारस्य विजयमिति नामचेय गाहयतभगादिचिद्व प्रष्टम् ? जीयमुगम्, एतत्सूत्रं वनायद्रुष्टव्याख्या
 मपि श्रीवाभिगमनूत्रध्वार्धेपुष्टत्वा द्विसिख भसीति, एतेन विजयद्वारयत्क सत्ता, अथराजधानीयत्वेको यथा कश्चिद्व द्रते ? विजयस्य देवस्य यिज

पादाम् रादृही पक्षत्रा ? गोपना ! विजयस्य वारस्य पुरत्यम् तिरिक्कमर्चयिन्ने दीवसमुद्रे वीर्यवदना अकानि अनुवीचिदीये वारसओपलसहरमाइ
 ठुमाहिता एतच्च विजयस्य देवस्य विजयाबाण रायदाबी पक्षत्रा ? इत्यारम्भ विजय देये प इत्यत सूत्रं द्रिये । अत्रप्रसन्नसुगम नियंरमसूत्रे यिजय
 द्वारस्य पूर्वस्यां दिशि तिर्ये नसंक्षेपान् द्वीपसमुद्रान् कतिप्रस्थातिक्कम्मा ज्ञातर्योन्यो जयद्वीपो अधिष्ठतद्वीपतुल्यानिधानो ऽनेन जयद्वीपाना मय
 ब्येदस्य दूषयति । तस्मिन् द्वादशयोजनसहस्रा स्वययाइ अर्था तरे विजयस्य देवस्य विजयानगराजधानी प्रच्छा ? मयान्दीयतीर्यंकादिरित्यादि
 ताजद्वीप्य मावविजयनमसूत्रे विजयोदको प इति अत्रच प्रारब्धोपि जीवानिगमोक्तविजयाराजधानीयस्य कः सारस्येनायकनिष्ठित सानुपय
 बिलारजयात् वस्यमावयनकराजराज्यजिकारे एवविजयस्य कस्य साचाद्विद्यमानात्वे त्यास्यात्यमानत्वाद्युति । अत्र प्रस्तुतसूत्रे श्रेयद्वाराणां सराज
 पानीकानां स्वरूपकन्यायातिदेय माइ । एव ज्ञातरि कीत्यादि ॥ एय विजयद्वीप्यकारेव बत्वायपि जयद्वीपस्य द्वाराणि सराजपानीकानि भवित
 इवानि ननु विजयद्वारस्य वसि वत्वात् सूत्रे कर्त्तुं ननु विजयस्यको ऽतिदेयः समसूत्रि रुच्यते अतिदेवतिदेयप्रतिपोगिनी रत्यन्ततुल्यवण कस्य
 प्रतिपादनायै ततश्च यथा विजयद्वारस्य वस्य क सता वैजयतजयतापराजितवद्वाराबाणमपि यथा बाणीयां जयाबां तथा विजयद्वारस्यापि यथा विज
 यराजधान्या वस्य क सता वैजयतजयतापराजितवद्वाराबाणमपि यथा वैजयतजयतापराजितवद्वाराबाणमपि यथा वैजयतजयतापराजितवद्वाराबाणमपि यथा वैज
 यस्याः एगेविजयिजायव इत्यादी तथा वर्षनात् अभूनिच द्वाराणि पूर्वदिक्त्तः प्राद्विषयेन नामतोष्टीयानि तथादि-पूवस्या विजय दक्षिणस्यां

एवं वस्तारि वि वारामरायहाणीया ज्ञानिश्चद्या

एवं बत्वाप्येपि द्वाराणि सराजधानीकानि भवितव्यानि

इह चारिण्यारि द्वार राजधानीसहित प्राचया

दित्रं पदिपादो जयते नरस्य नरराजितवेति अथ दीजयतद्वाराधामपि जीवानिगमत एय प्रअगिग्यंनररूपा आलापका येदितव्याः । स्यादि-कदि
 वं मते । जमुद्वीपस्य द्वीपस्य वैजयंतेखामदारे पण्यते ? गोअमा । जमुद्वीपेदीवे नंदरस्य पधुयस्य दाहिनेष पखयालीस जीअखसससाइ अपाशाय
 जमुद्वीपदीवदाहिनेरते आयससमुद्वीपस्य उत्तरेख एत्यख अमुदीपस्यदीयस्य दीजयतेखाम दारे पण्यते ? अठजीअमाप उक्त उयतेख संवेयसद्या
 नमस्या आविखिसु रायदाबी से दाहिनेष आय वैजयंते देवे २ इति । तथा कखिखं मते । जमुदीयस्य दीयस्य अपतेखाम दारे पण्यते ? गोअमा
 जमुदीवेदीवे नंदरस्य पधुयस्य पधुयिमेख पखयालीस जीअखसससाइ अपाशाय जमुद्वीपपधुयिमेपरते खयखसमुद्वीपस्य पुरत्यिमेख सीउआय
 नदाकपेएय इयि एत्यख अमुदीपस्य दीयस्य जयतेखाम दारे पण्यते ? तवेय सेवमाख अपते देवे पधुयिमेख से रागदाबी जाय जयते देवे २ इति ।
 तथा कखिखं मते । अमुदीयस्य दीयस्य अपराए खाम दारे पण्यते ? गोयमा । नंदरसससरेख पखयालीस जीअखसससाइ अपाशाय जमुदीयदीयउत्तर
 देरते खयखसमुद्वीपस्य दाहिनेख एत्यखं जमुदीवेदीवे अपराईयखाम दारे पण्यते ? संवेयसमाख रायदाबीउत्तरेख जाय अपसदंग देवे २ यउल्लुवि
 छण नि जमुदीवे इति ॥ अत्ररपाख्या ॥ सुभवंत । जमुद्वीपस्य द्वीपस्य दीजयतमानद्वार प्रछस ? भगवानाए गीतम । नंदरस्य दखिखेत दखिखरपादिनि
 पंखखत्वारिखत योअससइसाक्य दाअया दाअनकाया आक्रमख मिति मयाथाअकाथः दूरशर्तित्वेनाभाक्रमखमपातरालमिन्मयः । तथा इत्येति गम्यते
 अपातरासेमुक्षा इतिभाक । जमुद्वीपस्य द्वीपदखिखपयंते खयखसमुद्वीपस्यदीवददिखद्वीपस्योत्तरेख जमुद्वीपस्य द्वीपस्य वैजयस नादा द्वार प्रछस ? अटीयोजना

जयद्वीत्रस्सण भते ! वीवस्स दारस्सय वारस्सय केयद्दए अयाहाए अतरे पणत्ते ? गोयमा ।

अथ द्वीपस्य मण्डलम् । द्वीपस्य द्वारस्य च द्वारस्य च द्वितीयद्वाराध्याया अन्तरम् प्रज्ञप्तम् ? गीतम् ।

नन्ददीपनासाक्षीपथे, हेमगवन् ! शुक्लाद श्रमे भीमाक्षरान केतली श्रयापापके अतर कह्यो ? हे गीतन !

न्युर्ध्वरेभेत्यादिका येन विषयद्वारसंबन्धिभेद सार्धं लक्ष्यता, यामन्वित्येवमयत्त निति भावः भवति । तैजसतत्त्व देहाय विषयता नास्ति राजसपानी
 इत्यादिसर्वे प्राक्वत् भिन्नपत्तो देवो विवर्धतेति चेन्न इति एवं व्यक्तापराकृतद्वारसंश्रयतायि बाष्पां भवत् कर्पतद्वारः य पृथिव्याय दिशि ययताराजपानी
 प्रपराकृतद्वारस्य भीमरुर्वादिभिः प्रपराकृता रासपानी वियगस्येयान् वृषस्युद्गान् व्यतिश्रम्यति बाष्प संप्रतिविभयादिद्वाराद्योपरस्यरक्ततम्रतिपिपा
 रश्चिपुण्ड्रं अद्भुतसंख्यित्यादि अद्भुदीपस्य कनिष्ठि प्राक्वत् भवत् द्योपस्य सप्तभिरो द्यु रस्य विभक्तं व्याप्तं च । अत्राश्वा ए च । इति बाष्पापरसपरं
 चं भेदः । पीडनकथाप्रवासात्तयाप्रवासेया प्रवृत्तं व्यक्तात् नित्यः प्रवृत्तः ? इत्यतएवो न्यप्यपिपिपादिवर्षेणु कर्मभातो घृष्टं कृतं सादृष्यबन्धेदेन
 अस्याभावेपरिपद्मार्बन्धपापद्वर्धं अत्र भिन्नं नगवानाह ? भीतं एकोनाशीति योजनं बह्वक्षि द्विपदाद्योभयानि देगेन बाह्वो जनं द्वारस्य
 द्वारस्य बाधाभया अन्तरप्रवृत्तः ? तथाहि अद्भुदीप परिधिः प्राग्निदिहयोक्तानि त्रिकोसवाः षोडशसहस्राणि ३१५२९ अत्राश्वं ३
 अत्राश्वं चतुःशतं १२८ त्रयोदशानुक्तानि ११ एवमदीनां । इति । अस्माद्वृत्तारचतुर्बलितारो ऽष्टादशयोऽनघयो ऽपनीपते । यन् एकेकस्य द्वारस्य वि
 कायो नोक्तानि तस्मादि ४ प्रतिद्वारं द्वादशानुयविकारद्वयोद्वयं १ अस्मिन् द्वारस्य आश्वयोऽपरिभावे चतुर्नैव काशा ल्यद्वारद्वयोऽनघानि , ८ तद्वत्तद्व

સાઠનાવીઠ્ઠી ઝોશ્યુનસહરણાદ્વારે સુખ્ય જોશ્યુન દારસ્મયદારસ્મય સુખ્યાદારે પચસેઠ

यक्षोपासीति यक्षमनुष्यादि द्विपञ्चाशद्व पोषणानि देवीनश्च सार्धयोगमन् द्वाख्य च द्वाख्य च अवापया अन्तरम् मष्टसु १५

ॐ हनुमानाय नमः

बादल घोलन ५२ आदकचणुं कसी मोचन आइ एलणू ७०५२ ० सुार द्वारा आवापापई आतर बइयो ? (बइहोयनी परिधिमाहीची द्वाराभूमीपुसवणुं)
 योचनवाडाआर ५ ॥ वाटेव्याएरुएरुमोमान मोचन १० आहोरेवाय लेमान परिधिमाहिची आवीधि, च्यारनाई, हरिकै, सन्दीपादे चे आकर आकना)

पनयने मेयपरिचित्तत्वात्स योजनरूपस्य ३१६२०८ चतुर्भिर्भागे लब्धानि योजनानि एकोनाशीतिः सहस्राणि द्विपञ्चाशदधिकानि ३८८५२ कोशदीकः १
 तथा परिचित्तत्वात्स कोशत्रयस्य अनुपारवे जातानि धनुषां पदसहस्राणि ६००० येषु च परिचित्तत्वात्स विंशत्यधिकधनुःशतस्य संवे जातानि धनुषा
 नेकपट्टिगतान्यष्टाविंशत्यधिकानि ६१२८ जातस्य चतुर्भिर्भागे लब्धानि पञ्चदशशतानि द्वात्रिंशदधिकानि १५३२ यानि च परिचित्तत्वात्स त्रयोदश
 अङ्गुलानि १६ तेषामपि चतुर्भिर्भागे लब्धानि त्रीण्यङ्गुलानि ६ शेषे चैकस्मिन्नुले यथाः अष्टौ ८ येषु परिचित्तत्वात्स पञ्च ५ संवे जाता लघोदण
 यथाः १३ येषां च चतुर्भिर्भागे लब्धाः कोपेयवाः ६ शेषे चैकस्मिन् पदे युक्ताः अष्टौ ८ आसुपरिचित्तत्वात्स कूपाशेषेषु जाता मय ८ आसां चतुर्भिर्भागे
 लब्धे द्वे युके २ शेषस्यापत्वा ऋषियक्ता एतस्य सर्वे देयोग मेक गव्यसमिति, जात पूर्वलब्ध गव्युत्तेन सहदेगोममद्वयोजन मिति । इम मेवाये द्वि
 र्द्वयुद्धमिति अत्रद्वयुद्धतो बहुवृत्तं साधनरुचिचत्वनुपायक मिति वा गायत्र्या ॥ अत्र विमर्शलोप प्राकृतत्वात् अथ यतुय
 प्रसे एव आकारमात्रप्रत्यवतारकवे भरतवर्षरूप जिह्वायुः पृष्ठति ॥ कश्चि मतेति ? प्रकृतापेक्षया आसक्त्येन प्रथम भरतर्षेय प्रथमूत्रं । कृमद-
 न्ता ? जम्बूद्वीपे द्वीपे भरतमात्रा यथै प्रथमे । भगवान्नाह ? गौतम । बुद्धिनिवर्तित्वादि । बुद्धयदीदेशः बुद्धपर्याय कोन बुद्धो महाहिमयदपेक्षया ल-

ता ? जम्बूद्वीपे द्वीपे भरतमात्रा यथै प्रथमे । भगवान्नाह ? गौतम । बुद्धिनिवर्तित्वादि । बुद्धयदीदेशः बुद्धपर्याय कोन बुद्धो महाहिमयदपेक्षया ल-

गाथां श्रुत्वासीद् सहस्त्रा धात्र्या चैव जोयणा कृति, ऊण च स्युः जोष्युण दारतर जयुद्धीवस्स ॥ कहिण भते ।

जंयुद्धीवदीधे, नरहेगाम खासे पस्सते ? गोयमा । बुद्धिनिवर्तित्वात्स खासहरपस्सयस्स, दाहिणेण, दाहिण ल

एभेमासीति सहस्राणि द्विपञ्चाशदेव योजनान्यस्ति ॥ ऊनब्बाद्वयोजन द्वारात्तरम् जम्बूद्वीपस्य १ इव भवन्त । जम्बूद्वीपे द्वीपे भरतमात्रा यथम् प्र

थसे ? गौतम । बुद्धिनिवर्तित्वात्स यथपर्यवस्य दक्षिणेन दाक्षिण्यलक्षधनुसमुद्रस्योत्तरेण वीरस्त्यलक्षधनुसमुद्रस्य पश्चिमायाम् प्राध्यात्यलक्षध

[शीर्वे एवजसावे संपद्द्वी गायत्र्य करि कहेवे ॥ इगुकासीहकार अन वायनः जोयण अने अर्धयोजन माठेकं एतलो जयुद्धीपमा द्वारासु अतर

कस्सो] किदां वे भगवन् । जम्बूद्वीपेने विर्ये भरतवेगमाने वास कस्सो ? उत्तर । वे भीसम । बुद्धनामाहिमयतनाने भवेपर पर्वत तेह थको दक्षिण

मूर्ध्वादेमेत्यादिना येन विषयद्वारसंबन्धित्वेन सर्वा वच्छेद्यता, यावन्निर्त्ययेनपत निति भागः स महत् । वैशयतस्य देख्य विजयता माध्व राजधानी
 इत्यादिसर्वे प्राग्बद्धं वैशयतो रेवो वैशयतोदेव इति एवं अर्थतापराजितद्वारस्यतापि बाध्या भवतु अर्थतद्वारः य पदिमायां दिशि ३ यतारात्रधानी
 अपराजितद्वारस्य बोधरस्योदिति अपराजिता राजधानी तिथगवयेयान् दीपसमुद्रान् व्यतिव्रज्यति याच्यो संप्रतिविजयादिद्वारायापरपरमतदप्रतिपिपा
 द्भिपुताह अद्भुतीवरसबन्धित्यादि अद्भुतीपरस्य कलिति प्राग्बद्धं महत् दीपस्य सबन्धिनो द्वा, रस्यस्य क्रियत् क्रियन् एवं अपराद्वारम् अतरेति माध्यापरपरं
 संप्रतः पीडननवापाज्जाबाठायाज्जाबाधया परस्परं व्यवधानं नित्यम्, प्रश्नः? इदतरवयो नम्यविशेषादिवर्षेषु वर्तमानो दृष्ट स्तत सप्तद्वयस्य स्वेदम
 स्य राजानां परिपुष्टार्थमवापयहर्षं अत्र निवेदनं नगवाभाह? वीतम एकोनग्रीति पूर्वजन सहसादि द्विपवाद्योगतानि देशेन बाह्योन्नतं द्वारस्य च
 द्वारस्य जाजायया अन्तरप्रश्नः? तवाहि अद्भुदीय परिचिः प्राग्निद्विष्टयोगतानि तिथील्लः। बोधगवइत्यादि द्वे गते सप्तर्षित्यधिके व॥६२९ कोशग्रवं ३
 अष्टाविंशं अनुःसृतं १२८ अयोध्यांनुलानि १३ एकजहोःकुल, निति । अस्माद्द्वारचतुःकविसारो उहाद्ययोगनरूपो उपनीयते । यन् ऐक्यत्वं द्वारस्य वि
 लारो योजनानि अस्मादि ४ प्रतिद्वारं द्वारकाकाद्वयविलारवर्द्धेऽनुय २ अस्ति च द्वारस्य साक्ययोः च परिनाये अनुगुंवे नाता त्वद्वादधयोगतानि, ८ ततः लार

स्युः असीह् ओः स्युजसहस्रसाह् बाधयर्षं च जोः स्युजः। द्वेऽसुण च स्युः स्युजोऽस्युण द्वारस्ययद्वारस्य स्युः साहापु स्युतरे पश्यते?

एकोनासीति पूर्वजनसहसादि द्विपवाद्यं योजनानि देशेन च अर्हयोगनं द्वारस्य च अवापया अन्तरं प्रश्नम् ? ॥

= अनुबाही द्वारयोगन ७६३० अने =

बाधन योजन ५२ बांधकतनुं अतो योजन अर्हं एतत् ७०५२ ॥ द्वार द्वार अवापापर्व अन्तर कष्टो ? (अद्भुदीयनो परिचिनाहीची द्वारनूवीपुनपनु-
 योजनसाहाचार ४ ॥ सारिण्याद्वारनोमानं योजन १० अठारैकाय तेनाम परिचिनाहीची काहीची च्यारनामै, इति सन्धीजाये चे अन्तर जाळ्या)

पनयने षेपपरिचिस्तत्सास्य योक्तनरूपस्य ३१६२०८ चतुर्भिर्भागे लब्धानि योजनानि एकोनाशीतिः सहस्राणि द्विपञ्चाशदधिकानि ७८८५९ ओशदीक १
 तथा परिचिस्तत्सास्य ओशत्रयस्य चतुष्पदे जातानि भूगुणं पदसहस्राणि ६०० एषु च परिचिस्तत्सास्य विंशत्यधिकशतम् शतस्य षेदे जातानि चतुष्या
 नेकपट्टिस्तान्यष्टाविंशत्यधिकानि ६१२८ जातस्य चतुर्भिर्भागे लब्धानि पञ्चदशशतानि द्वाविंशदधिकानि १५३२ यानि च परिचिस्तत्सास्य योदय
 सङ्गुलानि १६ तेषामपि चतुर्भिर्भागे लब्धानि त्रीत्यगुलानि ३ गोदे वैकस्मिन्मुले यथाः अष्टौ ८ एषु परिचिस्तत्सास्य योदय ५ षेदे जाता लघोदय
 यथाः १३ एषां च चतुर्भिर्भागे लब्धालोयोयथाः ३ गोदे वैकस्मिन् पदे युक्ताः अष्टौ ८ आमुपरिचिस्तत्सास्य कपूकाष्टोपेण जाता नय ८ आसा चतुर्भिर्भागे
 सङ्गे द्वे युक्ते २ योपयागपत्वा क्रिववा एतच्च सर्वे देवोण नीक गङ्गातमिति जाल पूर्यलब्ध गङ्गुतेन सहदेवोन्नमद्वेयोजन मिति । इम मेवाये द्वि
 नेच सुबद्धमिति अन्नदुधुव्रती अन्नदुधुव्रती लाजवठचिस्तत्सामुद्राहण मिति वा गायदाह ॥ अठकासी इति । अत्र विमलिलोपः प्राकृतत्वात् अत्र चतुष्य
 प्रमे एव आकारमात्रप्रत्यवताररूपे भरतवर्षेकरूप निष्ठापुः पृष्ठति ॥ कश्चिद भतेति ? प्रष्टकापेक्षया आसमत्वेन प्रथम भरतस्यैव प्रष्टमूत्रं । क्षमद-
 न्त ? लब्धुदीपे द्वीपे भरतनाम्ना नवे प्रष्टं । भगवानाह ? गौतम । बुद्धहिमवतेत्यादि । बुद्धशरीरेभ्यः बुद्धपर्याय स्तेन बुद्धो महाहिमवदेभ्यसा ल-

गाथां ह्युडगासीह सहस्सा यावत्तु येव जोयणा कृति, ऊण च ह्यरु जोह्यण दारतर जयुद्दीवस्स ॥ कहिण जते ।
 जयुद्दीवदीवे, नरहेगाम वासे पस्सते ? गोयमा ! च्चुव्वहिमवतस्स वासहरपस्सयस्स, दाहिणेण , दाहिण ल

एकोनाशीति सहस्राणि द्विपञ्चाशदीव योक्तनाम्नस्ति ॥ अगन्नाद्वेयोजनं द्वाराभारम् जम्बूद्वीपस्य १ ल भदन्त । जम्बूद्वीपे द्वीपे भरतनाम्ना ययम् प्र
 ष्टम् ? गौतम । बुद्धहिमवतो वर्षपरपदेतस्य दक्षिणेन दक्षिणालयस्य समुद्रस्योत्तरेण , पीरस्त्यलवचसमुद्रस्य पश्चिमायाम् पाद्यात्यलवचस

[द्वीपे एवजनावे सगृह्यो गावाह करि कर्कडे ॥ इगुणासीहजार अने घावनः जोपण अने अष्टोयोजन माडेहं एतलो जम्बूद्वीपना द्वारमु अंतर
 कसो] किंवा हे भगवन् ! जम्बूद्वीपने विषे भरतवेगमाने वास कसो ? उत्तर । हे गौतम ! बुद्धनामाहिमवतगाने वर्षेपर पदेत तेह यकी दक्षिण

न्युद्देष्टुदेतेत्यादिना सेव विजयद्वारसर्वाधिपतेषु सुभां यत्कथ्यता यावन्निश्चयेष्वयत् निति नाम क्तु भवेत् । तैश्चयतस्य देवस्य वैजयता नाम राजपानो
इत्यादिष्वै प्राणवत् । वैजयतो देवो वैजयतोदेव इति एवं अयतापराधित्वद्वारधत्तः स्यतापि धार्या भयत् कथंनद्वारभ्य पश्चिमार्गं दिशि ३ यत्तारात्रयाभी
अपदाजितद्वारस्य चोत्तरर्यादिभिः अपराजिता राजयाभी तियगस्ययेयात् दीपकसुद्रान् व्यतिष्ठयति याव्य संप्रतिविजयादिद्वाराधारस्यरमतद्वयं तियया
रूपिपुराह संभूदीवस्वकमित्यादि अनुदीपस्य कसिति प्राणवत्, महत् द्योपस्य सर्वाधिपते दू रस्थस्य क्रियत् क्रियम स्रं अपादाए अतरेति याथापरसपरं
सं गतः पीडननकायाअबाधातयाअबाधया यद्वत्तर व्यवधान नित्यकः, प्रच्छा? इदंतरकयो नय्यविद्येवादिष्वैषु कर्तमानो द्रुट स्तत स्रद्व्यकच्छेदेन
अ ग्यानायेपरिणयार्पनबाधापयुक्तं अत्र निवेदन नमवानाह?यीतन ययोभायीति र्गोजन स्रइसावि द्विदवाक्योक्तानि द्योोन वाद् गोजनं द्वारस्य
द्वारस्य बाधापया अन्तरप्रच्छा?तद्वारि अद्वीप परिधिः प्रागुर्निबृहयोक्तानि तिस्रोत्पदाः योदयस्रइसावि द्वे यते स्रस्रंभृत्स्रधिदे इ॥६२९ कोपप्रपं ३
अष्टमिंशं धनुःकत १२० योदयगुणानि १६ एकमर्द्दकुल (निति । अस्त्राद्वारवतु कविसारो अष्टादशयोक्तनरूपो अपनीयते । यन् एकेकस्य द्वारस्य वि
स्यारो योक्तानि सत्यादि ४ प्रतिद्वार द्वार्याकगद्वयवित्सारकोद्वय य अस्त्रिब द्वारस्य यावयोक्त परिमाणे यत्तुर्गुणे जाता स्रद्वारस्योक्तानि ८ ततस्तद्व

एषोनागीवि यौवनतद्वत्वादि त्रिपदाग्रय बोधनादि देशोन्नत आर्द्रवीजनन द्वारस्य च द्वारस्य च अद्यापया जगत्तम् १५

□ इगुबापी एमारयोअम ५८९९ अले ५

भाबल योजन ५२ कोइकठणु क्सी योजन आये एतलू ७०५२ ॥ द्वार द्वार प्रवाथायलें अलार कसो ? (अदुदोपनी परिचिनादीनी द्वारलूवीपुतपलुं-
योजनवादाप्यार ४ ॥ सरेक्यादुरलोमान योजन १० अठारैपाय सोमान परिचिनादिनी कादीनि, चारनामि इति सन्दीपावे वे अदर काकना)

कारादयः मुक्ता यंताकी प्रभृतयः, गुरुमानवनाशिकादयः शलाः पट्टसलाद्याः मल्लः क्षुपाकी प्रमुखाः अथ मदीन्द्रियपादियमरपलीनामगुमानु
 न पञ्चनिजानामेव बाहुस्य योष्य । ननु यत्कालमुपसादिकालमावितापविद्यगुमानुभावञ्चनितानां तेषां प्रायः प्रसापककाले ऽस्यायस्त्वान् अ-
 दव्या दूरतरजममिवास्त्यानानुपय, धापराद्विस्त्रयीवाः क्षेमाक्षीराः तदेव कुर्वेतीति निश्चयस्तस्मात् सूर्यदा पीयकारिणः, चिंवाभिस्रदेगोत्य
 विप्रवा इतरादि परराजहोपद्रवा दु भेद निष्ठावराणां मिश्रदुर्लभत्व दुःपासीपाज्यमहाचलादिना वृष्टः कालः पापह पापद्विजमोत्यापिसमि-
 प्यावाहः कृपकाः प्रवीताः, वनीपकायाचकाः, इ तिपोन्माद्युपद्रवकारिणलनपूषिकादिः मारि मरकः कुत्सितायुष्टिः कुवृष्टिः फपकजनाममिलपणीय
 वृष्टित्वयोः । अनावृष्टिरपि वर्षकामाव इति । राजान आधिपत्यकारंर कदापुण्य च प्रजाना पीषादेतु रिति, रोगाः संक्षेपा य व्यक्ताः, अभीष्टव २

गम्भयज्जले लयायज्जले वषीयज्जले अन्नवीयज्जले सावययज्जले तंणयज्जले तक्करयज्जले क्रिययज्जले रुमरयज्ज-
 ले दुःसिस्करयज्जले दुक्क/लयज्जले पासुरुयज्जले कियवगयज्जले वणीमगयज्जले ईतियज्जले मारियज्जले कुवृष्टि
 यज्जले अणायुष्टियज्जले रापयज्जले रोगयज्जले सकिलेसयज्जले अन्निसकण अन्निसकण स खोह्वयज्जले पाहुण

वषीयज्जलम् अटवीनपुलम् धापदवपुलम् क्षेमवपुलम् तत्कारयपुलम् दिव्यवपुलम् इमरपपुलम् दुन्निचयपुलम् दुकाशयपुलम् पापवहवपु-
 लम् कयवपुलम् वनीपकयपुलम् इतिवपुलम् भारीवपुलम् कुवृष्टियपुलम् अनावृष्टियपुलम् रोगयपुलम् संक्षेपयपुलम् अभी-

वेकडीपकी कोइवाप्रभुच अटवीज्जलादिपकी आपद विशकसी च व्याघ्रादिपका कोरपका तत्कारपका विद्यते सदैवययी उपजावपपूय तेपका इमर
 तेपरकटर्क कत्ता उपद्रवपका मिश्रा दूर्लभमित्तं मिश्रापरत्तं तेषविपका दुकाशपका पापहीवन मार्गेना लत्यापकपका कयव क्षोभीअमपका वनीप
 च पापवपका ईतिपट तेविपपकी (अतिवृष्टि रणावृष्टि र्जयकाः शलभाः शुकाः) प्रत्यासथायराजानाः परिता ईतयाः मृता १ मरकीयकी कुवृष्टियकी शलाव
 टिपकी राजा पका सोकर्ने दुःलवायीपका रोगपका संक्षेप पका कारवार संक्षेपादेव अकरा कर प्रभुप पका पूर्वदिशि अर्ने पयिमविसिलादु उत्तर अर्ने

पुत्रीं विनवान् वर्षपरपर्यन्तं वसीनाकारी गिरिनिवेशकाय दक्षिणेन दक्षिणस्यांदिशि दक्षिणात्यसवकसमुद्रस्योत्तरस्यां पौर-त्यसवकसमुद्रस्य पश्चिमायां पाशात्यसवकसमुद्रस्य पूर्वस्यां दिशि, अन्ध्यावकाशे भरत नाथायै प्रणमः । किं विधिपठदिस्वाह । स्वायुधः श्रीसत्त्वा येति कायगिरिपुत्रवर्णनम् । तीर्णो युष्मावयवाः दुष्टादिति लोकाप्रविद्धाः सैन्धुस्य प्रचुरं व्यास भित्तयेः । अथवा स्वायवो बहुलायय स तथा-एव सर्वत्र पदयोजनाप्रिया । तथा कटका ज्वयोविप्रमवाः विषम निषोक्तंस्थान दुर्गो दुर्गमस्थान पर्येताः बुद्धगिरयः प्रपाता भगवो यत्र पुनर्वयोऽप्रभातपादसति अथवा प्रपाता रात्रि चाराजयः अन्नकरा विरिजटा दुर्दकस्यायः पवनानि वाम्येव सदावस्थाप्योनि निर्धेराः गर्तोः प्रविद्धाः नद्योद्ग्राह्य प्रतीताः यथाः रुतावा सह

यगसमुद्रस्य उत्तरेण, पुरत्यिम लघुणसमुद्रस्य पश्चिम्येण, पश्चिम्यमलथणसमुद्रस्य पुरत्यिमेण, पुरत्यण लघुवहीवहीत्रे नरहेणाम वासे पश्यते ? स्वाणयज्जले कठकयज्जले गिसमयज्जले दुग्गयज्जले पयायज्जले उम्नयज्जले गिम्नयज्जले खह्वायज्जले दारियज्जले णहयज्जले रुक्कयज्जले गृष्कयज्जले

मुद्रस्य पूर्वस्याम् अन्न जम्बूद्वीपे द्वीपे भारतनाथा वनेम् प्रणमः । स्वायुवपुलम् कटकयज्जलम् विषमयज्जलम् दुग्गयज्जलम् पर्येतज्जलम् प्रपात-ज्जलम् अन्नकरज्जलम् निर्धेरज्जलम् नवज्जलम् वहीवपुलम् द्रह ज्जलम् रुक्कयज्जलम् गृष्कयज्जलम् सतावज्जलम्

द्विचै दक्षिणदिशि जे लवकसमुद्र ते बकी उत्तरदिचै पूर्वदिचि जे लवकसमुद्र ते बकी पूर्वदिचि, एह अवकाशे मीची जम्बूद्वीपने दिचे नरहेणामा वय कश्यो ? तेकेद्विचै तेकेद्विचै । मुक्कयज्जलार्हुठपवाचै काटापवाचै नोरहीवठनप्रमुच विषम रु-ची मीची मुनिपकीचर्चं पुनंनस्यानक चकाचर्चं पर्येतना इनायकाचर्चं प्रपात धीरवकापयकीचर्चं रुक्कयज्जलदि पाकिना प्रपात पाकीना मीज्जलको चका चै काहपकीचर्चं मुन्नापकीचै नदीपकीचै द्रहपवाचर्चं माहपवा गूळपवा व ताकीप्रमूच मुक्कयज्जल नवनालिकामप्रमुच सतापकी पञ्चसतादिच

कारादयः गुहा पृताकी प्रमृतयः गुरुमानवसासिकादयः सताः पद्मसतायाः मल्लः कूर्साकी प्रमुखाः, अय नवीप्रवृत्तादियमरपतीनामशुभागु
 न वजनसिनागसेव बापुश्य योच्य । ननु एकान्तसुखमादिकालमवितथाविशुभाभावावयनिताभां तेषा प्रायः प्रज्ञापककाले उल्लापरह्यात् अ-
 द्यां दूरतरजननिवासस्थानामुमय, व्यापदाद्विजलीबाः खोनादीरा तदेव कुर्वतेति निरुक्तत स्तराः सर्वदा पौषकारिणः, शिवाभिसद्वेग्योत्य
 विज्ञवा हमरावि पररावहतोपद्रवा दुर्भेद निचापराबां भिदादुर्लभत्वं दुःकालोचान्यमहापेतादिना दुष्टः कालः पापं पापदिनमोत्यापितमि-
 व्यायादः कपडाः प्रदीताः, धर्मीपकायावकाः, इ तिपोन्याधुपद्रवकारिखलमूपिकादिः मारि मरकः कुरितायष्टिः कुवृष्टिः कपकनानमिलयलीय
 वृष्टिरित्येः । अनायुष्टिरपि अयैवामाव इति । राकाज आपिपत्यकनार कहरादुश्य च प्रजानां पीडावैतु रिति, रोगाः सङ्क्रंशा य व्यक्ताः, अभीष्टव २

गम्भयज्जले लयायज्जले वल्लीयज्जले व्यन्धीयज्जले सावययज्जले तंणयज्जल तर्करयज्जले ऋधयज्जले रुमरयज्ज
 ले दुस्सिस्कयज्जले दुक्कालयज्जले पासरयज्जले कियणयज्जले वणीमगवज्जले इतिरज्जले मारियज्जले कुवृष्टि
 यज्जले शृणावृष्टियज्जले राययज्जले सकिलेसयज्जले स्थानिस्कण स्थानिस्कण स खोहेयज्जले पाइण

वल्लीयज्जलम् अटवीयज्जलम् व्यापदयज्जलम् खोनायज्जलम् तस्करयज्जलम् हिम्बयज्जलम् हमरयज्जलम् दुर्निचयज्जलम् दुष्कालयज्जलम् पापवहज्ज-
 लम् लपययज्जलम् धनीपकयज्जलम् इतिज्जलम् मारीयज्जलम् कुट्टियज्जलम् अनायुष्टियज्जलम् राजयज्जलम् रोगयज्जलम् सङ्क्रंशयज्जलम् अभी-

येलाहीपकी कोइहाप्रमुप, अटवीकमादिपकी व्यापद हिसकनीय व्याप्रादिपका चोरपका तस्करपका विवते सवेयमी उपनाउपद्रव तेपणा इतर
 तेयरकटर्ले कस्या उपद्रवपका भिदा दुर्लभमित्ते भिदावरने वेपविपका दुष्कालपका पायहीअम मार्गेना उत्थापकपका कपय खोनीअमपणा धनीप
 क पाचकपका इतिपट तेपिचपकी (अतिवृष्टि रजावृष्टि नूपकाः) खलमाः गुहाः ॥ प्रत्यासद्यायराजानः पवेता इतयः समुताः १ मरकीपकी कुवृष्टिपकी अनाय
 टिपकी राजा यका खोर्वने दुःकदायीपका रोगपका सङ्क्रंश पका कारवार पीडोर्गवह अकरा कर प्रमुप पका पूषदिशि अने पयिमविसिलायु उत्तर अने

पुर्णे हिमवान् सर्वपरपर्वतवैषसीनाकारी निरिबिंबस्तस्य दक्षिणेन दक्षिणर्याद्विधिं वासिवात्परायणसमुद्रयोत्तरर्यां पीरगत्सप्तपञ्चमुद्राय
 पयिमाया पाशात्सप्तपञ्चमुद्रस्य पूर्वस्यां दिशि अत्रावकाशे भरत भास्त्रा वर्ये प्रचलत् ? किं विग्रिष्ट दादित्याह । स्यात्तवः कीलका येतिवावग्रिष्टवत्तरप-
 तीनां शुकावयवाः दुष्टादिति लोकाप्रसिद्धाः शिर्षदुल प्रचुरं व्याप्त नित्यर्थः । अथवा स्यात्तवो बहुसायत्र ततथा-एव सर्वत्र पदयोक्तमाश्रयेया । तथा कटका
 नदयोद्विप्रमवाः विभन निषोक्तस्तान् दुग्धं दुर्गेनस्थान पर्वताः पुद्गलिरयः प्रपाता नगवो यत्र सुनूर्वकीर्णमाकाशपादवति अथवा प्रपाता रात्रि
 धाराण्यः अत्रभरा निरितता दुर्द्वारपाशः पतनाभि सान्येव सहावस्वायीनि निर्धराः गर्भाः प्रसिद्धाः दूर्योगुहाः नद्योद्वहाय प्रतीलाः घटाः कृष्णावा नह

घणसमुद्रस्य उत्तरेण , पुरात्यम लवणसमुद्रस्य पश्चत्यिमेण , पश्चत्यिमलधगसमुद्रस्य पुरात्यिमेण , पुरात्य
 अवहीवैदीत्रे नरहेणाम वासे पयसे १ स्वाणयज्जले कटकयज्जले शिसमयज्जले दुग्गयज्जले पञ्चययज्जले प
 वाययज्जले उष्णयज्जले णिष्णयज्जले गह्वयज्जले वरकयज्जले गह्वयज्जले गह्वयज्जले गह्वयज्जले

मुद्रस्य पूर्वस्यान् अत्र जम्बूद्वीपे द्वीपे भरतनाम्ना वर्येन् प्रचलत् ? स्यात्तुमुद्रस्य कटकयज्जलं विपलयज्जलं दुग्गयज्जलं पर्वतयज्जलं प्रपात-
 यज्जलं अत्रभरयज्जलं निर्धरयज्जलं यतज्जलं दरीयज्जलं नदीयज्जलं व्रह्मज्जलं कवयज्जलं गुह्ययज्जलं गुह्ययज्जलं सतायज्जलं

दिशे दक्षिणदिशि ये सप्तपञ्चमुद्र ते यकी उत्तरदिशि ये सप्तपञ्चमुद्र ते यकी पश्चिमदिशि ये सप्तपञ्चमुद्र ते यकी पूर्वदिशि,
 एव अत्रकाशे यीनी जम्बूद्वीपेने विवै नरहेणामा वय कश्यो ? तेकेद्वयूहे तेकईहे ॥ पुरावयज्जलानुष्ठपकावे काटापकावे नोरीवठस्तप्रमुच विभन ज-
 ची नीची नृनिजकीकरं दुर्गेनस्थानक यकाशई पर्वतना ज्वापकावह प्रपात वैरवकीपयकीकरं उष्णयज्जलं पाणिना प्रपात पाकीना नोष्णरको जका
 जे कावयकीकर नूकापकीई नदीपकीई व्रह्मयज्जलं फाहयका नूकयका य ताकीप्रमूच गुह्ययका नवनालिकाप्रमूच कतापकी पञ्चसतावारिच

कारादयः मुक्ता वृताकी प्रमुखयः गुरुनाभमवाग्निकादयः लताः पट्टासताद्याः वल्ग्वः कुसाडी प्रमुखाः अत्र नदीद्रव्येषु दिव्यभरपतीनामगुमानु
 भयननिदानामेव बाहुल्यं भोष्यं । ननु यस्मात्सुप्रमादिकास्तथावितथाविधयुगानुभावजनितानां तेषां प्रायः प्रमापयकाले उत्पायस्थान् अ-
 दृश्यो दूरतरवननिवासस्थानामुभयं सापदाद्विज्जर्णीवाः स्तेनादौरा तदेव क्षुब्धतीति निरुक्तं सारकाः सर्वदा वीर्यकारिणः द्विभानिस्त्रदेशीत्य
 विप्रो इमराणि परराजश्वोपद्रवा दुर्भवं निचापरका मिथुदुर्भं मत्वं दुःकालोपान्यमहापतादिना दुष्ट काल, पापहं पापद्विजसोत्सापितभि-
 व्यावाहः कपडाः प्रसीताः, वनीपकायावकाः, ॥ विशेष्यगुपद्रवकारिणमनूपिकादिः सारिः मरकः कुसितावष्टिः कुवृष्टिः कपकगनामभिलाषकीय
 वृष्टिरित्येवैः । अन्तावृष्टिरपि वयैवामात्र इति । राजान आपित्यजगर्तं कदादुल्लं च प्रक्षाला पोषादेतु रतिः, रोगाः सक्तेया य यन्माः, अभीष्ट २

गम्भयञ्जले लयाञ्जले वल्लीयञ्जले ध्वनीयञ्जले साधयञ्जले तैयञ्जले तक्षरयञ्जले निचयञ्जले रुमरयञ्ज-
 ले दुःस्मिस्कयञ्जले दुष्कालयञ्जले पासन्नयञ्जले किमगयञ्जले वणीमगयञ्जले इतिञ्जले मारियञ्जले कुवृष्टि
 यञ्जले शृणावृष्टियञ्जले राययञ्जले रोगयञ्जले सक्तेसयञ्जले अनिरकण अनिरकण स खोहियञ्जले पाईण

वल्लीयञ्जलम् अटवीयञ्जलम् सापद्वयञ्जलम् स्तेनयञ्जलम् तक्षरयञ्जलम् निचयञ्जलम् रुमरयञ्जलम् दुर्जिणयञ्जलम् वुक्तासमयुक्तम् पापवृष्टयु-
 क्तम् कपकयञ्जलम् वनीपकयञ्जलम् इतिञ्जलम् मारीयञ्जलम् कुवृष्टियुक्तम् अमावृष्टियुक्तम् राजयुक्तम् रोगयुक्तम् सक्तेश्वरयुक्तम् अभी-

येनहीचकी कोइहाप्रभु अटवीकलाडिपकी सापद्व द्विसकमीन व्याघ्रादिपका चोरपका तक्षरपका द्विवते स्वदीयपी उपमाउपद्रव तेपडा इमर
 तेपरकटर्भे कस्या उपद्रवपका मिखा दूलेमनिर्ले भिचापरते तेपडिपका दुकालपका पायहीअम मार्गेना उत्त्यापकापका कथय स्तोभीअमयडा यनीय
 क पाचकपका इतिपट तेपियपको (अतिवृष्टि रमावृष्टि भूयसाःशलमः)शुकाः ३ प्रत्यासदाधराजानः पडैता इत्यःभूताः १ मरफीपणी कुवृष्टिपकी अमाव
 ष्टियकी रावा पका सोकर्ते गुःखवापीपका रोगयका सक्तेस पका भारवार संतोभर्देअ अकरा कर प्रमुप पणा पूर्वदिशि सने पद्यमदिसिलायु रुचर सने

पुनः पुनर्देहपाठव्यादिना संशोभश्चिदानवस्थितता प्रमानानिति शेषः । इदं च सर्वविधोपश्रवार्त्तं 'मरुतस्य प्रज्ञापकापेक्षया अप्यसक्तालीनानुभाव
मेव ध्यातव्यं' इति तेनोत्तरसूत्रे एकांतपुनरादाहरणं बहुजनरसवीर्यत्वादिभिरनेकांतदुःपभादी निवर्तनपरत्तिकत्वाऽऽराजत्वादिकं च यस्य
मात्रं न विरुध्यत इति । प्रागेव प्राचीन काले इमं ग्रन्थः दिग् विवक्षायां प्राचीन पूर्वो इत्यर्थः । एवं प्रतीचीनोदीचीने अपि माथ्ये तेन पूर्वपर
योः देयोरायतं उदीची दक्षिणयोर्दिशो विंसीकं अथवा प्राचीनप्रतीचीनावयवयो रायत नेवमुत्तरजायि । अथ तदेव सत्यानतो विधिनिष्टि । उत्तर
उत्तररपा दिशि यथैकस्यैव सात्त्वतं सत्यान यस्य तच्छा दक्षिणतो दक्षिणस्यादिशि आरोवितस्परय यमुषः कीदृशस्य पदं पादात्यभाग सत्स्येव सं
स्थान यस्य तत्तत्ता अतएवाय यमुः पृष्ठद्वितीयाबाह्यानां समतः एवाय स्वरूप स्रस्त्रावसरे निरूपयिष्यते, त्रिधा पूर्वकोटिपतुः पृष्ठापरकोटिभि र्
वक्रचक्र कनेच पूर्वदक्षिणापरतलवक्रचक्रावयवं चपुं चतुर्णा भवेत्कारेत्वात् प्राप्तं प्राग इत्यादिवत् कचरित्तप्रत्ययः । अयमर्थः । पूर्वकोट्या
पूर्वतलवक्रचक्रं यमुः पृष्ठेन दक्षिणतलवक्रचक्रं अपरकोट्या पश्चिमतलवक्रचक्रं उत्तरपृथ स्थितमिति । अथ दानीमेव पद्वद्विचित्रमद्वारा विधिनि

पक्षीणाचपु, उदीगदाहिणचित्पिक्खे उत्तरतपलिश्वक सर्ठाण, दाहिणतं धनुपुठसठिपु तिधा लवणसमुद्रपुठे ग
गांसिधूहि महाणद्धं विष्णुहेणय पल्लण लम्भागपविनत्ते लघुहीवदीच पाउयसन्नागे पचत्तहीसजोशुणसप

स्वामीस्वम् चयोमचक्रुत्तम् प्राचीनप्रतीचीनापतम् उदीचीनदक्षिणविक्षीर्षम् उत्तरतः पल्लुसंस्थितम् दक्षिणतोधनुः पटपस्थितम् त्रिपालव
क्रचक्रपुष्टम् मङ्गलिनूप्यात्मज्ञानवीम्याम् शितादयेनच पर्वतेन ददमागीर्षमत्तम् लघुहीपेक्षीये नवतिघतभागे पञ्चद्विगो योत्रमशते पद च

दक्षिणदिशि बिलीर्षे पिबुल उत्तरदिशि पल्लकने सत्यानद सत्त्वितकद दक्षिणवित्तं यमुय पुट्टिलाभागने सत्याने सत्यितकदं पूज दक्षिण पश्चिम क्रिणा ल
वच चक्रुर्ने करसोदर गगानदी अने सिपु य ई भोटीमदी एकरीते अने शिताळ पर्वते करीने कनाने विषाचक्र कचद्वयदि लघुहीपको विचित्रन
तेदगो एकरो निम्ने नानेव । लघुहीपविष्णु भोजन १०००० रोहो १८० भोजनते पांचवे अने दक्षीण भोजन ५२५ भोजन एक भोजनना लघुहीव

६ गंगासिन्धुस्य महानदीस्यो देवाद्यभेद पर्वतान् पदस्यसागाः पदस्यसागौ विमलः । अयमपः । अर्जुनरोदिती स्त्रिभि र्वसिषोःसरोपप्रत्येक सड
 अपररवेन भरतस्य पदस्यसागौ कृतानीति । अय यदि जम्बूद्वीपेकदेशभूतं भरतं तदि विष्कभतः तस्य कृतितमेभागे तदिह्याह ॥ जम्बूद्वीपेत्यादि ॥
 जम्बूद्वीपद्वीपरप जम्बूद्वीपविष्कभस्य भवत्यधिकशतभागे कियन्ति योजनानी त्याह पययद्विगुत्यधिक
 नि योजनशतानि पदस्य योजनस्यैकोनविशतिभागान् कोषायाद्वी रेकोनविशतिभागेः समुदिति योजन भवति सादृशान् पदभागान् इति विष्कभेन
 विस्तारेण शरपरपर्ययेति । अर्जुनस्यैकोनविशतिभागान् पदस्य योजनस्य लक्षयोजनस्य भवत्यधिकशतेन भागे लब्धः ५ र्द
 योजनानि ६ एतावानेव च भरतविस्तारः १६ मनु भास्कराश्विनवत्यधिकशतरूपः पदभागान् योजनविशतिकलारुपा इति १६ विषद्वयनियमतिमा
 दि लब्धते गणितमिपुत्राना एव सुज्ञातमेव तथाहि जम्बूद्वीपव्यासस्य योजनस्य १०००० नितस्य भवत्यधिकशतभास्य वाशिशः पष्टिरूपो राशिर्भागदा
 ना समर्पेति भास्कराश्विनवत्यधिकशतरूपः १६ इति सर्वसुख ननुनयत्यधिकशतरूपमाज्जकोस्यसी
 कि नीचमिति उच्यते एको भागो भरतस्य द्वीभागी हिमवतः पूर्वोन्नतो द्विगुलत्वात् बल्यारोदैनयतलोऽस्य पूर्वपर्यन्ततो द्विगुलत्वात् अष्टौ महा
 हिमवतः पूर्वोन्नतो द्विगुलत्वात् योऽत्रशरिर्वस्य पूर्वोन्नतो द्विगुलत्वात् द्वात्रिंशद्विषस्य पूर्वोन्नतो द्विगुलत्वात् सर्वेनिलिताः ६३ एते मेरो र्द
 शिबत सयोन्नततोपि ६३ विदेहवर्षेण ६४ भागाः सर्वांगेय एते भागे र्वसिषोःसरो एते भागे र्वसिषोःसरो एते भागे र्वसिषोःसरो एते भागे र्वसिषोःसरो
 भवत्यधिक शतं भागानामिति । अथयदुः गंगासिन्धुं महाबर्हि वेमन्तेणय पष्ठएव तन्नागपयिभर्ते इत्यत्र देवाद्यभेदस्यरूपमपुणाय सूत्रमाह ।

तच्च एगणवर्षीसकृन्नाए जोष्यणसस धिस्कन्नेण जरहस्सण वासस्स यज्जमस्सुदेस ज्ञाए एत्यण वेसुहेणाम पण्णए प

एकोनविशतिभागे योजनस्य विष्कभेन भरतस्य वर्षेस्य जम्बूद्वीपदेशभागे अत्र देवाद्यभेदस्यरूपमपुणाय प्रपुणः १ येन भरतम् सपम् द्विधा विभज्यमान
 भागकीर्ण एहर्वा ६ भाग एतन् विष्कभपर्वे भरत एतेन भरतलोन्नत एव यज्जमस्य देवो देवाद्यभेदस्यरूपमपुणाय सूत्रमाह २ जेपर्वत भरतलोन्नत एव

पुनः पुनर्देवपादयान्ता यतोऽपि विज्ञानवस्तितता प्रजागामिति ग्रीहः । इहं च सर्वविशेषवृत्तान्तं भरतस्य प्रद्यापकापेक्षया भव्यमकासीनामुभाव
 देवेषु ध्यायन्ति तेनोत्तरपूरे एकातपुत्रमादित्यस्य बहुसुखदमकीयत्वादिभिः श्रवणादी निबन्धनपत्तिकत्वाऽऽराजत्वादिभ्यं च यस्य
 माहं न विदध्यत इति । प्रागेव प्राचीनं स्मर्ये इमं अत्ययः द्विन् विवक्षायां प्राचीनं पूर्वं इत्यर्थः । एवं प्रतीचीनोदीचीने अपि बाप्ये तेन पूर्वापर
 योऽद्वैतोरप्यत उदीची दृष्टिकर्णोर्द्वयो बिंबलीकं अपवा प्राचीनप्रतीचीनावयवयो रायत मेवमुत्तरवापि । अप्य तदेव संस्थानतो विधिमपि । उत्तरत
 उत्तरस्या विधि पर्यवश्येन संस्थानं सत्त्वान यस्य तत्तथा दृष्टिकर्तो दृष्टिपरयोविधि आरोपितत्वरथ यन्मुखः कोदृश्यं पृष्ठ पादात्यभाग स्तस्यैव स-
 त्वानं यस्य तत्तथा अतएवाराय यनुःपृष्ठवरीरणीकावाहना समवः युवाप स्वरूप स्त्रावावरे निरूपयिष्यते, त्रिणा पूर्वकोटिचनुःपृष्ठापरकोटिभि स-
 ववसमुद्र कर्मेव पूर्वदृष्टिकापरसववसमुद्रावयव स्पृहं वातुना वनेकार्यत्वात् प्राप्त प्राप्त इत्यादिवात् कर्तरित्प्रत्ययः । अयमर्थः । पूर्वकोट्या
 पूर्वततववसमुद्रं यनुःपृष्ठेन दृष्टिकर्तववसमुद्रं अपरकोट्या पश्चिमकर्तववसमुद्रं उत्तरपृष्ठेन दृष्टिकर्तववसमुद्राद्वारा विधिन

पद्मीणायपु, उदीणदाहिणवित्पिथे उत्तरतपल्लिथ्यक संठाण, दाहिणतं धनुपुठसंठाण । तथा छवणसमुद्रपुठं ग
 गांसिधूहिं मङ्गाणर्हं हिं वेश्महेष्य पक्षपुण तस्मागपविनन्ते जगदीवदीत्र गउयसन्नागे पञ्चतस्त्रीसजोऽगुणसप

एकमनीश्वरं उद्योगमनुसन् प्राचीनप्रतीचीनायसन् उदीचीनदृष्टिकर्तवलीकं उत्तरतः पक्षपुठस्थितम् दृष्टिकर्तोयनुःपृष्ठवस्थितम् त्रिपालव
 वसमुद्रं पृष्ठेन मङ्गासिन्धुप्याम्नाहानदीप्याम् धिताद्वयेनच पवतेन वट्प्रागैर्धिमरुक्कम् जगदीपेद्वीचे नवतिशतभागे पञ्चपक्षिकेन योजनयते वट् च

दृष्टिकर्तव्यं बिंबलीकं पिपुल उत्तरदिशि पक्षपुठेन उत्तरान्न संस्तितव्यं दृष्टिकर्तव्यं यन्मुप पुट्टिजाभागने सत्यामे सत्पितव्यं पूर्वं दृष्टि पश्चिम विधा स
 वव वसुद्रमे उत्तरार्धकं गंगानदी अने विपु यं कोटीनदी यकरीतं अने धिताज्य पर्वतं करीमं कर्णामे विषाकुक्षं वरवचपादे जगदीपमेने जेविकन
 तेहने एकरो निर्धे नार्गेहं । जगदीपविक्रम जीजन १००००० तेहणे १८० गोमानते पावर्ते अने क्वीच योजन ५५६ कर्णाम एव योजनता रंजुकीच

टि नगादिपूण्यां महानदीस्था वीताढ्येन च पर्वतेन पदसंख्याभागाः पदभागास्तौ विभज्य । अन्तरोर्विसे छिभि र्देखिखोतरीयप्रत्येक रुड
 वयकरखेन भरतस्य पदसंख्यति कथानीति । अथ यदि जम्बूद्वीपिकदेशभूतं भरतं तर्हि विभज्यतः तस्य कथिततमेभागे तर्हि ॥ जम्बूद्वीपेत्यादि ॥
 जम्बूद्वीपपश्य जम्बूद्वीपयिक्तभरतस्य नवत्यधिकशततमेभागे क्रियन्ति योजनानी स्याद् पञ्चपञ्चिगुत्यधिकश
 ति योजनमवतानि पदं च योजनस्यैकोनविंशतिभागान् कोषः पादुगै रेकोनविंशतिभागीः समुदिति र्योजन भवति तादृशान् पदभागान् इति विभजेन
 विस्तरेण शरणपरपर्यायेवेति । अत्रोक्तत्वापनारयणा ५५६६ ॥ अथभावः जम्बूद्वीपविस्तारस्य लक्षयोजनरूपस्य नवत्यधिकशतेन भागे लब्ध ५ २६
 योजनानि ६ एतावानेव च भरतविस्तारः १८ मनु भाष्यकाराश्विनवत्यधिकशतरूपः पदभागास्तु योजनैकोनविंशतिकलारूपा इति १८ विसदृशमिवप्रतिभा
 ति लभ्यते गच्छतिनृपुत्रानां सर्वे सुष्ठानमेव तथाहि जम्बूद्वीपव्यासस्य योजनस्य १००००मितस्य नवत्यधिकशतमन्त्रस्य वाग्रष्टः पट्टिकयो राशिर्भागदा
 मा समर्थेति सात्यमाजकारादयोदयनि रपर्वर्त्तं ज्ञाता मान्यराशौ पदभाष्यकाराशौ एकोनविंशतिः १८ इति सर्वसुस्य मनुनयत्यधिकशतरूपभाजकाकोत्पत्ती
 कि बीजनिनि लभ्यते एको भागो भरतस्य द्वीभागी द्विभवतः पूर्वोत्तरतो द्विगुणत्वात् चत्वारोरेनवतद्वेष्टस्य पूर्ववर्षपरतो द्विगुणत्वात् अष्टौ महा
 द्विभवतः पूर्वोत्तरतो द्विगुणत्वात् योदशद्विभवस्य पूर्ववर्षपरतो द्विगुणत्वात् द्वाविंशतिपस्य पूर्वोत्तरतो द्विगुणत्वात् सर्वेभित्तिता ६६ एते मेरो दे
 चिबत क्षयोत्तरतोपि ६६ विदेहवर्षेण ६४ भागाः सर्वोत्तर एते भागे र्देखिखोतरतो जम्बूद्वीपयोजनस्य पूरित भवति तत एतायान् भाजकाः १८०
 नवत्यधिक शत भागानामिति । अथयदुक्त गगासिपूहि महाबर्हि वेयष्टेय पद्मएव लक्ष्मणपविमर्ते इत्यत्र वीताढ्यल्लरूपप्रकरणाय सूत्रमाह ।

लस्य एगुणणवीसदृशान् जोजिणसस विस्केजेण नरहरस्यण वाससस यज्जमप्पुदेस चाए एत्यण वेच्छुहेगाम पणए प

एकोनविंशतिभागे योजनस्य विभज्येन भरतस्य वर्षस्य मनुमण्यदेशभागे अत्र वीताढ्योमात्रापर्वतः प्रकृतः ? येन भरतम् वपन् द्विधा विभज्यमान
 भागकीर्णे एहवी ६ भाग एतल्लू विभज्यपदे भरत दोत्र भरतदोत्रनह यदुसव्यदेशे समेविषह इहा वीताढ्यमात्रापर्वत कस्ती ? जेपर्वत भरतदोत्रप्रते वं

मरुत्सृजित्यादि । भारतस्य वर्षस्य ऋतुमण्यदेशभागे वैजयसङ्गारात् त्रिकसाधिकाष्टादि शत्रुविशतयोजनान्तिष्ठन्ने यदाशयशोकाजनेष्टकरो व्यप्रवेताद्यो नोमपर्वेताग्रज्ज्ञः? यो वनितिमागवत् सारतं वर्षे द्विधा विभज्यन् २ सर्गाश्रयता चक्रवर्तिनालो न समस्मान्निकतया तथा ज्यैरपि प्रकारे द्वयोरपि दुस्य ताद्योवमार्धमिति सदादाबाधकत्वेन दक्षिणादेनस्त ज्ञासीतीति प्रप्रयति । अक्षिज्जमतेइत्यादि । इदञ्च सूत्रं पुनस्तत्रैव संगमनकतया विधत्तमाय, भवत् प्र

यात्तञ्जीम नरदयासदुहाविजयमाणेऽचिच्छतजह दाहिणहु नरहं च उत्तरहु नरहं च कहिण जते । जयदीवे रवा
हिणहु नरहे नामं वासे यसस्ते ? गोयमा । येयहुस्स पस्यस्स दाहिणेण दाहिणलवणसमुदस्स उत्तरेण, पुरात्त्य
म लवणसमुदस्स पस्यत्तिमेण, पस्यत्तिम लवणसमुदस्स परत्तिमेण, एत्थण जयदीवदीवे दाहिणहु नरहे नाम
वासे यसस्स ? पाहुण पत्तीणायए उटीणदाहिण वित्तिमे ष्ठचत्तसठाणसठिण निहा लवणसमुदं पुठे गगा

तिष्ठति न तद्यथा-दक्षिणाहुभरतम् च उग्रराट्भरतम् च क्षमदत्ता? अम्बुद्वीपेद्वीपे दक्षिणाहुभरतनाम्नावर्ये प्रचक्षतम् ? गीतम् । वेताड्यस्य पर्वतस्य दक्षिणेन दक्षिणसकचसुब्रुस्योत्तरेण पीरतसकचसुब्रुस्य पश्चिमेन पाद्याल्लसकचसुब्रुस्य पूर्वस्मिन् अथ अम्बुद्वीपेद्वीपे दक्षिणभरतनाम्नावर्यम् प्रचक्षतम् ? प्राचीनप्रतीचीनायसम् सवीचीनदक्षिणविधितोक्तम् अट्टकम्बुसत्यामसस्थितम् त्रिपाताल्लकम्बुसुब्रुपुष्टम् गङ्गाभिन्नुष्यां भद्रानदीभ्यां विभाग

भागें बिहबतोबको रहबहं तेबेभापजेइ वा दधिबाहो भरत १ अने उत्तराहं भरत एबेभाग २ बिहो कुबल्याजक हे भगवन् । अबुद्वीपमें विषह दधि
 बाहं भरत भागें बासबेन बह्यो ? हे गीतम । बैलाक पबैतभहं दधिय दिशि दधिब दिशिने लबब समुद्र तेइलहं उत्तरदिशिं पूत्र दिशिने लबब न
 मुद्रतेइलहं पछिन दिशि पछिनदिसेने लबबसमुद्रतेइलहं पूबैदिनहं इहा अबुद्वीपलहं बिबहं दधिबाहु भरत बानहं बान बह्यो ? पूव दिसें पछिन
 दिखर खांजो दतर दधिब दिशि धीइलु अबुनइलानें बल्याने आकारें दटोछइ भिबिदिशिं लबब समुद्रहं सरसुबें पूबे दधिबे पछिन भंभा बिपु

द्वे वद्वस्रक्षानसन्निवसत्वंतु दक्षिणभरताहं स्य जम्बूद्वीपपट्टादायालैख्यं न। छात्रनेव तथा त्रिस्रस्थाभागा विभागास्त्रीः। प्रथिमम्। तत्रपरीरश्यो मागो
 मगया पूर्वसमुद्र मिस्रत्या कतः पाशात्यो भागस्तत् सिंघापदिमसमुद्रं मिलत्या कतः मध्यमभागस्तु गगासिधूस्यां कतश्चति, द्वे अष्टमिश्रदधिके योज
 मयते श्री दीकोनविंशतिभागान् योजनस्य विषमभेन विमुक्त भवति पट्कनाधिकपट्दियशपञ्चशयोजन ५२६। ६ मरतयितारा द्वेताद्वयिस्तारे ५० योज
 नमिते योपिते ५५३८८ चत्वारि योजनयानि पट्कनाधिकानि पट्कनकाः ४३६। ६ एतदहं द्वेयोजनाना यते अष्टमिश्रदधिके तिस्र व्यापराः पराः
 २३८। ६ इत्येवमप यचोत्त सप्त भवति एतेमास्य शरप्ररूपकाकता शरविषमयोर्मेदादिति । अथजीयासूत्रमाह । तस्रज्जीयेत्यादि । तस्य यश्चिद्या
 द्वे मरतस्य जीयेवजीवा अथवी सर्वोत्तिमापदेशयन्तिः उत्तरेकोत्तरस्यां मेरुविशीत्यर्थः प्रापीनेपूर्वस्या प्रतीचीने उपरस्या चापता आयामयती द्विषा स्य
 खसमुद्र स्पृष्टा दु सवती ॥ इदमेवार्थेद्योतयति ॥ पुरत्वमिच्छाएवति ॥ पूर्वया कोट्या यमागेन पीरस्त्य स्रवणसमुद्रावयय स्पृष्टा, पाद्यात्यया कोट्या
 पाद्यात्य स्रवणसमुद्रावयय स्पृष्टा नवयोजनसहस्राणि अष्टसत्वारिंशदधिकानि सप्तयोजनयतानि द्वादश दीकोनविंशतिभागान् योज
 नस्यायामेन २३४० । १२। यच्च समवायागमूत्रे दक्षिणभरतस्रखं जीवा पार्श्वपट्टीणायया दुइष्टं स्रवणसमुद्र पुत्रा अथजीअखस्रहस्रा १६ इ आयामेख
 निसुम्, तत्सूचानाश्रत्या त्सूत्रस्य खेयविवक्षा नकता यन्निबारेकतु अयमेव विष्टरशिक्रपो विष्टो यो गृहीत इति । अत्रचूत्रे अनुत्तापि जीवानयने कर

सिधूहिं महाणईहि तिन्नागपविजने दीया श्युठतीसे जोश्रुणसए तिणिश्र एगूणधीसहजागे जोयणस्रसविक्रको
 ण तस्र जीवा उष्टरेण पार्श्वणपट्टीणायया दुहा स्रवणसमुद्र पुष्टा पुरत्यिमिस्त्राए कोट्टीए पुरत्यिमिस्त्र लवणसमुद्र

प्रथिमम् द्वे अष्टमिश्रे योजनयते श्रीदीकोनविंशतिभागान् योजनस्य विषमभेन तस्य जीवाउष्टरेऽपि प्राचीनप्रतीपीमायता द्विषा स्रवणसमुद्र स्पृष्टा।

एवे मोटीमदी त्रिचमामें विहृष्योक्क २ वेंसे ३८ अष्टमीस २३८ योजन एकयोजनगां एगुबीसमागकीर्णे एष्टया त्रिषमागयोजनना एतस्तु पीडुलपणे
 दक्षिणाहर्षविक्षभयनट्टइ ते दक्षिणाहमरतर्ने अवे जीया उष्टरदिचे धनूपगी पणयणीपरं पूर्वं पक्षिमन्नाबी ये खेसुडे स्रवणसमुद्रमें फरसीरणीखय

वभावना दृश्यते, तथाहि अद्भुतीपण्यासा द्विवर्धितचेदेवुः शोच्यते, ततो यकारात् सन्निवेशेपुढा गत्यते ततः पुनपुनानुनिर्गम्यते, इत्ये सुसरकारा रााय
 विवर्धितचेत्रस्य बीवावर्गे इत्युच्यते, अस्माद् भूले गृह्यमाणे यन्म्यते तन्बीवावसायान्, तस्य चैकोनविंशत्या भागे योजनराशिः शेषपञ्चकाराशयिः,
 तत्र बीवादिपरिमाणं चेपुपरिमाणपरिमाणविनाभावि तत्र न परिपूर्णेयोजनसख्याकं, किन्तु कलाभिः कृत्वासातिरेक भिति विवर्धितचेबादे रियुःसव
 ख नाचै कस्तीक्रियते, सव कस्तीकृतादेव अद्भुतीपण्यासा त्सुकेन शोचनीयवति, महलकेत्रव्यासोपि १ भून्य ५ रूपः कस्तीकरबादे कोनविंशत्या गुण्यते
 ज्ञातः (८ भून्य ५ ततो दक्षिणभरताद्देवोः कायुचिबद्ध द्विधतयोजनमितस्य कस्तीकृतस्य प्रशिष्टोपरितनकलात्रिक ४५२५ रूपस्य शोचने ज्ञातः, १८५४३५

पुठा, पञ्चत्यमित्स। एकोनीपु पञ्चत्यमित्स लयणसमुद् पुठा, जव जोजयण सहस्राद् सप्तय अत्रयाले जोजयणसपु कु
 वालसय पृगुणत्रीसह ज्ञाप जोजयणस्वस्यायामेज तीसे घणपुठे दाहिणेण जयजोजयण सहस्राद् सप्त ठावठे जोज

पूर्वया कोत्वा पीरस्यन् सवकसमुद्र स्पष्टा पाद्यात्यया कोत्वा पाद्यात्यं सवकसमुद्र स्पष्टा नवयोजनसहस्रादि सप्तकाष्टवत्स। रियाणि योजनयतानि
 द्वादशपैकानविंशतिभागान् योजनस्यायामेन तस्या धनुःपुष्टम् दक्षिणेन नवयोजनसहस्रादि पट् पञ्चयिकानि सप्त न योजनयतानि एक पैकोन
 पूर्वदिर्देवद्वे देहर्दे पुर्वेदिहीनो सवकसमुद्र करस्योठई पश्चिमदिहीनो सवकसमुद्र करस्योठई ते जीवा पूर्वपश्चिने सावयवै
 नवद्वारयोजन सातवै अत्राहं अहतासीव योजन ८५४० अर्गे धार तयवीसीया १२ भाग योजनमा एतलो सावयवद्वैतई ते जीवान् धनुपुष्ट (अयधनः
 पट्कटव प्रकारः। अद्भुतीपमाविचमनाद्विचकी विवर्धितचेत्रनो शरबादीइ पर्वे तेइये शर अद्भुतीपनो विचम तेइजयगुणोकीवै वसोतेइजागुबाकीजे
 तेइजीवावर्नकर्हीइ। विचारे पक्की विवर्धितचेत्रमाश्रनो वर्गकीजे तेइवर्गवलीवगुणोकीजे जीवावर्गमादिर्मेर्लोइ। एतले एइपपुष्टवर्गकर्हीइ। तेइनो
 वर्गनूतलीवै तेइचनःपुष्टनानकाई इमककेत्रधनुःपुष्टकीजे। इतिचनूःपुष्टकरकाप्रकारःजीवावकीनांहीने धनुपुष्टतर्मे जेवननध्वेनांनहीइतेइकरकविदे २)
 दक्षिणदिही नवद्वार योजन सावयव अने सावठियोजन ८५६६ जो० १ कला एकतवीवीनूनाग योजननो सावकविचयेनइ अत्रिच परिचिपचई क-

ततश्च दक्षिणादेः पुनः ४५-५ रूपेण गुरुयते आताः, ८१७५२४३५ अथ चतुर्गुणः ३४३०८०६७५००, एष दक्षिणभरतादेः स्य जीवावर्गः एतस्य योगपूजान् पने लब्धाः कलाः १८५२२४ शेषं कलायाः १६३२४ तदेवराशिरथः ३७४४८ सत्यजलानां १६ भागेयोगम ६७५३ कला १२ इय दक्षिणभरतजीया, एष वेताख्यादि जीवास्त्रयिमाख्यम् । यावद्दक्षिणात्यविदेहादेः जीया एषमुत्तरेरायतादं यावदुत्तरार्धं विदेहजीया पीति ॥ अथ दक्षिणभरतादस्य घनः पष्ठं निरूपयति ॥ तीसेष्वबुधे इत्यादि ॥ तस्या अमलरोक्ताया जीवाया दक्षिणतो दक्षिणस्यादिशि लयवदिगीत्यर्थः, घनः पष्ठं अधिकारात् दक्षिणभरता इत्यसि । यद्वा प्राकृतत्वा क्षिणव्यवये तीसेइति तस्य दक्षिणाद्भरतस्येति व्याख्येय, नय योजनसहस्राणि पटपट्यधिकानि सप्तच योजनयतानि य न वैकोनविंशतिभाग योजनस्य, किंचि द्विंशेयाधिकं परिशेषेण परिधिना प्रकृतं ? अत्र करणभावनाया १० यियचितेदी यिवचितेपुनुरे पुन यद्गुणे विवचितजीवावर्गपुतेच योराशिः सधनुः पृष्ठवर्गइति व्यपदिश्यते, तस्माच्च वर्गमूले लब्धानां कलानां १६ भागे लब्ध योजनानि अययिष्ट कलाः, तयाहि दक्षिणभरतादेः पुनः कलाः ४२२५ अस्य वर्गः २०४५६२५ अथ यद्गुणः १२८५३५०, अथदक्षिणभरतादेः स्य जीवावर्गः ३४३०८०६७५०० अथयो ये तिः ३४३०८०६७५०० घनः पृष्ठवर्गीय अस्य वर्गमूले लब्धं कलाः १८५५५५ शेष कलायाः ६६३२५ तदेवकराशि रचस्तात् ३७१११० कलानां १६ भागे योजन ६७५३ कला १, येच वर्गमूलस्यविष्टाः कलाश्चाकट्टिकरूपाश्च सूत्रकता कलाया विशेषापिकत्व नस्यपायिआह । एष जीयाकरणेय वर्गमूलस्ययिष्टक सायानां सङ्गतात् तत्रा व्युक्तकलानां सापिबलमतिपादन व्यायमास कथ नोक्तमिति, उच्यते सूत्रगते यैश्चित्रा दवियचितस्यात् विवचनाप्रधाना नि विचूत्राकीति एव वेताख्यादिपनुः पृष्ठेपि भावः यावद्दक्षिणात्यविदेहादेः घनः पृष्ठ एष मुत्तरतवत्तरेरायतादेः घनः पृष्ठ याव दुत्तरादेः यिवेइयनु

णसए इक्ष्व च एगुगवीसइन्नाग जायणस्म किंचिविसेसाहस्य परिकेयेण पयस्ते ? दाहिणहुत्तरइस्सण जतेवा

विग्रतिभाग योजनस्य किंचिद्विशेषेयाधिकम् परिशेषेण प्रकृतम् ? दक्षिणादेः भरतस्य भदन्त । वर्गस्य कीदृश आकारभायप्रत्ययसारः प्रकृत ? गीत

हो पठ्यो ? दक्षिणादेः भरतवेत्रमा हे नयम् । कीदृशो आकारस्त्रयणो भाय पर्यायेतेइमो प्रत्यक्षभाव कस्यो ॥ सत्तर हे गीतम् । पयं सप्तो रसनीक

पशुमिति वि अत्र दक्षिणभरतादं स्वल्पं पृष्ठमिदमाह ॥ दक्षिणभरतादं प्रतस्य भगवन् कीदृशः
 आचारस्य स्वरूपस्य भावाः पर्यायास्तथा प्रत्यवतारः प्रादुर्भावः प्रकृतः ? कीदृशः प्रसुतवेत्तस्य स्वरूपविशेष इति भावः । भगवामाह ॥ गौतम ? भरतस्य ब-
 हुसमरमणीयो नृनिभागः प्रकृतः ? से बहवामाह आलिङ्गपुष्करद्वेत्यादिको यदुसमत्ववसकः सर्वोपि पादः । यायजानाविधपचयसु ? भेदिनि
 सुते दोषयोभितः तदप्येत्युपदृश्यन्, किमिति ते भेदिभिः सुतेषु नृनिभैः कमेव श्रित्तिपक्षपादप्रयोगनिष्पत्तौ रक्तत्रिमैः इमां ब्रह्मश्रामिसमूहान्
 प्रसम्यै कपञ्चोभितो दक्षिणभरतस्य नृनिभागः अनेभास्व कमेनमित्यन्वयः अस्याया हेमवताद्यर्कमभिधुवि इदं विशेष्यम् मन्त्रयपिप्यदिति च-
 क्करी समुद्ययासौ एवकारः यवपारबासी, अथवा वेवेत्यन्वयस्य समुद्ययासौ अपि वे त्यादिवत् ॥ अनु अनेन सूत्रेण वत्यन्वाखेनोपरभरतादं वस कसू
 नेवच सः सादुबुलेयिसनबुले कटयवबुले इत्यादि सामान्यभरतवर्गसूत्रं विदधति नचै ते सूत्रे अरक्तविशेषायेते सामान्यभरतसूत्रानु प्रज्ञापककाला
 पेच मिति नविरोपयति वाच्य मयीना नृभागान् कश्चिन्मत्वाकश्चिन्मत्त्वमन्त्रेनानयो रपि प्रज्ञापककालीनत्वस्यैवोचित्यात् कश्चिन्मन्त्रविदुषानां तत्रैयस
 भवान् प्रज्ञापककालावसर्पिण्यां दृतीयारकप्रज्ञां दारस्य वषयतोऽनुपमात्वा यावदिति चे दुष्यते अत्र द्याबुयुल्लो विमन्त्रबुल्लो इत्यादि सूत्रस्य

सस्व केरिसपु स्यागारन्नावपठोयारे पस्यसे ? गोयमा ! यज्जसमरमणिज्जे नृमिन्नागे पस्यत्ते ? स जहाणामए
 स्याडिगपुस्करे ह्वा जाव जाणायिहपव्वसेहि मणीहिं तथेहि उयसोन्निए तजहा—किस्सिमहिं वेव स्यकिस्सि

न ! बहुसमरमणीयो नृनिभागः प्रकृतः ? स यथाजान आलिङ्गपुष्करद्वय यायत् नामाविधपचयसु ? भेदिभिरुत्तै संक्षिप्तित्तै रूपयोभितः तदप्या-नन्त्रिमै
 नृभागान् नृनिभागकसोबद्ध, किमकोह दृष्टान्ते आक्षिपमाने आक्षिपन्तेनू नर्मेनपदं सपुष्कर यावत् पूर्ववत् कमेक प्रकारा पञ्चमवे नविरोपयती
 नृवक्करी सोमापमानक सहेवा तथा कश्चिन्मते आरोपितं किंवा अकृतित्तते कांसीप्रसूयणीनीपनां ॥ दक्षिणभरतै भरतमे विवे हे भगवन् ! अनुब्रजमहं वे
 द्रवो आचारमानस्वरूपनो प्रत्यवतारस्वभावकसोबद्ध ? हे गोतम ! ते समुप्यन्ते यकावययक बन्धरिचननापादादिर्दे पञ्चा कल्याण वनपशुएकप्रभुन ई

बाहुल्यायेद्योऽस्त्वेष क्वचिद्देशविशेषपरुषविशेषस्य पुरुषफलभोगार्थं सुपसपद्यभोगं भूयैर्धनुसभरपरीयत्वादिर्कं जयितुमर्हति भोगकथेविश्वे भोग्यवेति
 विश्वारयमिपसत्वात् अनेना श्वेर्बांयगुमैर्बांयगुमसिअस्तसकालत्रयाचारकथयसूचि, एकातगभेदिकाले सर्वेतेप्रभावाः गुभाण्य, एकांतागुनेहि सर्वे
 अनुभाण्य मिथेत्तु क्वचिद्विभूताः क्वचिदगुभाः, अतएव पञ्चभारखाद्युपायद्वभूमिभागवर्णं क धनुसभरमखीयत्वादिकमेव सूत्रकारेणा भ्यधायि । यथेऽश्वमेभ
 एकांतागुनेन तथेति सर्वेभुरक्षन् । अथ तत्रेव समुप्यक्षरूपं पृच्छति ॥ दाहिणभरहेत्यादि ॥ प्रसप्तसुप्राग्वत् निर्धयमसूत्रेभगयानासु । गौतमः? येषा स्व
 रूप भवता विज्ञासितं तेमनुष्या बभूवि पञ्चश्चपभनाराभादीनि चक्षनमानि यपुहंटीकारकारकास्थिनिषवात्मकानि येषांते तथा बभूवि समश्चतुरस्त्रादौ
 नि सत्त्वानानि विशिष्टावयवरचत्वात्सकरीरारब्धयो येषां हे तथा बह्वी नामाविषा उच्यत्स्य ग्रोरोत्तूपस्य पर्यया पपयगःशतसप्तहस्तनानादिका
 विशेषा येषांते तथा बह्वः आपुयः पूबकोटिचपेयवाविजाः पर्येवा विशेषायेपाते तथा बभूवि यर्पावि आयः पालयति पालयित्वा अयिः सुभावना

मेहिं चैव दाहिणहुन्नरहेणं जते । वासे मणुयाण केरिसण् अयारनावपक्रोयारे पणत्ते ? गोअमा । तेण मणुअ्या
 अज्जसघयणा बज्जसघाणा यज्जउच्चपज्जावा बज्जअ्याउपज्जावा यज्जइ वासा अ्याउय पालेति पालित्वा अ्यप्ये
 गहया णिरयगामी अ्यप्येगहया मणुयगामी, अ्यप्येगहया देयगामी, अ्यप्येगहया सि

वेवा कज्जिदेव दक्षिणादभरते भवत्त । यर्पे मणुष्यानाम् कीरय आकारभामवत्यवतारः प्रश्नतः ? गौतम । ते मनुष्या यतु चक्षनना यपुसम्याना
 बभूयात्सपर्येवाः बभूयुःपर्येवाः यद्बभूवि यर्पावि आयुः पालयन्ति पालयित्वा अप्येककेष निरयगमिनो अप्येककेष तिर्यग्गमिनो अ्येककेष मनज
 पक्का उचपयानां पर्याय कोइ ऊवा कोई नीणा पक्का आऊपानापर्याय केयारं योद्धो कियारं पक्कोआऊपों चक्काधरधलणइ आऊपोपालोने भोगकोने
 वेवसाक मरकगामी मरकइवाइवै केवसाइक तिर्येचसणारइवै केवसाइक मणुप्यगविभाजाइइव केवसाइक देवगतिगेयाइवै केवसाइक मनुप्य सिद्धिमते

यो एवेकचक्रमभिरपनतिगाभिः नरकप्रतिग्रहः एव सर्वोक्तिसिद्धिर्भूतिगाभिः अप्येकमेव देवमतिगाभिः । अप्येकमेव
 सिद्धिर्भूतिगाभिः प्रकृतमभिरपनतिगाभिः प्रकृतमभिरपनतिगाभिः प्रकृतमभिरपनतिगाभिः प्रकृतमभिरपनतिगाभिः प्रकृतमभिरपनतिगाभिः
 रक्षात् तीतोभवति किमुक्तं भवति सर्वदुःखाणां नतनुवेति इदं सर्वोक्तिसिद्धिर्भूतिगाभिः प्रकृतमभिरपनतिगाभिः प्रकृतमभिरपनतिगाभिः प्रकृतमभिरपनतिगाभिः
 यसादावपुपन्नं यत् । प्रकृतमभिरपनतिगाभिः प्रकृतमभिरपनतिगाभिः प्रकृतमभिरपनतिगाभिः प्रकृतमभिरपनतिगाभिः प्रकृतमभिरपनतिगाभिः
 राह प्रकृतमभिरपनतिगाभिः प्रकृतमभिरपनतिगाभिः प्रकृतमभिरपनतिगाभिः प्रकृतमभिरपनतिगाभिः प्रकृतमभिरपनतिगाभिः
 निप्रवेष्टेन नेकचक्रमभिरपनतिगाभिः प्रकृतमभिरपनतिगाभिः प्रकृतमभिरपनतिगाभिः प्रकृतमभिरपनतिगाभिः प्रकृतमभिरपनतिगाभिः

सुति युष्मत्ति मुञ्चति परिणामयति सप्तदशकाण मत्त करेति कहिण भते ? जयुद्धीये ए नरहे वासे वेयहेतुणा
 मं पक्षप पक्षप ? गोयमा ? उभरदुनरहय । सप्त दक्षिणेण दक्षिणेण हुनरहय । सप्त उभरेण पुरित्यमलवणसमुद्र
 हस पञ्चाल्यमेण पञ्चाल्यमलवणसमुद्रस्य पुरित्यमेण , एत्यज जयुद्धीये दीवे नरहे वासे वेयहेतुणाम पक्षप प

नामिनो अप्येकचक्रमभिरपनतिगाभिः प्रकृतमभिरपनतिगाभिः प्रकृतमभिरपनतिगाभिः प्रकृतमभिरपनतिगाभिः प्रकृतमभिरपनतिगाभिः
 वैताळी नाचा पर्वतः प्रकृतमभिरपनतिगाभिः प्रकृतमभिरपनतिगाभिः प्रकृतमभिरपनतिगाभिः प्रकृतमभिरपनतिगाभिः प्रकृतमभिरपनतिगाभिः

पोरवेवं मुद्राहर्षे केवलज्ञाने, मुद्राहर्षे कर्मणी कर्मतापनागुणवाची श्रीतलपाहर्षे सर्वदुःखानां शतकरंकरं । जिह्वां दे भगवन् । जयुद्धीयेन विषय भवत
 केचनेन विषय वैताळ एहवेनाने पर्वत कयोहर्ष ? हे गीतम । उभरदुनरहय । सप्त दक्षिणेण दक्षिणेण हुनरहय । सप्त उभरेण पुरित्यमलवणसमुद्र
 वेहर्षे पक्षिपक्षि पक्षिने जे लवणचक्रमुद्र तेहर्षे पक्षिपक्षि पक्षिने जे लवणचक्रमुद्र तेहर्षे पक्षिपक्षि पक्षिने जे लवणचक्रमुद्र तेहर्षे पक्षिपक्षि पक्षिने जे लवणचक्रमुद्र

योगनानि तथापवायद्योचमानि विवक्ष्यते । सत्ता द्वाशीत्यादिभिर्योगेभ्यः श्रुतेर्योगभानां कलात्रयस्य २८८ । ३ अस्माकं कारणाद-
 शिवजन्तादृशे २८८ । ३ इत्येव रूपे वेताद्वयपुण्येपचाय ५० योगमरुये प्रकृतिः, यथोक्त मानत्र १८ यति आह । दक्षिणजन्तादृ यदस्यापि यि १८ क
 त्रय शरोक्षु मीलं, स्रक्त मन्त्रलक्ष्णेच्छारोपितन्यथमुराकृतिः प्राबुजैवति, तत्र वा यामपरिष्ठानाय जीया परिकेप्रकपेपरिष्ठानाय धनुःपुष्ट व्यासप्रकपे
 परेष्ठानाय वर, सप धनु पृष्टमण्यतश्चास्यप्रवति, प्रस्तुतगिरेय केवलस्य धनुराकृतेरजायेन धनु पृष्टस्या व्यनायात्, शरोपि मसन्नयति, तेन दक्षि
 णधनुःपृष्टेन स्रष्टास्यधनुःपृष्टवत्त्व मिति, प्राण्यशरमिथित एवा स्यविक्रमः शरोन्नयति, अन्यथा शरयतिरिक्तस्याने न्यूनाधिकत्वेन प्रकृष्टव्यासप्राप्ते
 रेकी पयते रित्यक्त प्रसंगेन, इदमेव शरकरव दक्षिणविदेशं यायद्वाप्य, एव मुस्रतोपि ऐरायतयैताद्वयत प्रारम्भे सरयिदेशार्थपापयदिति ध्याया

सुप्ते० पाद्वणवन्नीनायए उदीनदाहिग वल्यस्ये दुहा लवणसमुद्र पठे पुरत्यमिस्त्राए कोन्नीए पुरत्यमिस्त्र लत्र
 णसमुद्र पठे पञ्चत्यमिस्त्राए कोन्नीए पञ्चत्यमिस्त्र लवणसमुद्र पठे पणवीस जोश्रणाइ उह उच्चैत्तेण च्छ
 रसकोसाइ जोश्रणाइ उच्चैत्तेण पसास जाश्रणाइ विरक्तेण, तस्स ग्राहा पुरत्यमपञ्चत्यमेण चत्तारि श्रुठा

समुद्रस्य पूर्वस्तिम् अत्र जम्बूद्वीपेद्वीपे भरतेवर्ये वेताद्वो नाम्ना पर्वतः प्रकृतः ? प्राचीनप्रतीचीमायत, उदीचीनदक्षिणपिस्तीवः द्विधा लयण
 समुद्र स्पृष्टः पौरस्त्यपा कोट्याः पौरस्त्य लवणसमुद्र स्पृष्टः पाश्चात्यपा कोट्याः पाश्चात्य लवणसमुद्र स्पृष्टः पञ्चविंशतिर्योजगान्यूह मुञ्चत्वेन

उत्तरदक्षिण पिसीचं पोहसा से पाचे लवणसमुद्रने करण्योछइ पूर्वदक्षिणलवणसमुद्र करण्योछं पचिमदक्षिणोछइहो पचिमवि
 चिनो लवणसमुद्र करण्योछं से वेताद्व २५ पचवीसयोगन ऊचपण्छे पचवीसयोगनो योयोभाग उहपण्छे ६। सयाकयोगन (इहा समयक्षेत्रमांए से
 दक्षिणा सर्वपयत जेतसा उचपण्छेइह तेहलोकोयाभागैवरतीमांइ उंठा र्गोव) ५० पयासयोगन विजमपणे पोहलो तेहनीमाशा (सपयादाकरणप्रका

स्यवाचेष्टाह ॥ तत्स वाहति ॥ तस्य वैताद्वस्य वाहाद्विचोत्तरायता वाहा छाकायप्रदेशपत्तिः ॥ पुरत्यनपक्षित्वमेकति ॥ समाहारात् पूर्य पक्षिमयो रेकी
 काष्टप्रागीत्यपिका विचस्थारियोजनवतामि योवय वैकीनविश्रतिजागान् यीजनस्य एकस्यै कीनविश्रतिजागस्या दं नदं कर्त्ता यीजनस्या एत्रिश्रतम
 प्राग नित्यैः, छायामेनद्विष्यै च प्रष्टा? अमुवाहायास्तु पर्येतनपक्षित्वं न्याः पूर्वोपरायताया मान क्षेत्रविचारादिभ्यो ज्वसेय ॥ छात्रकरत्वं यथा गुरुष्वनु
 पूष्टा अमुपनुःपुष्ट विज्ञोष्य सोपस्या दं कृते कृतेवाहा, यवागुरुष्वनुःपुष्ट वैताद्वस्य कस्तारूप ५०११२ अस्या अमुपनु पूष्टं कस्तारूप १८५५५ गोप्यते वा
 त १८५५५ अर्धकते कस्ता दस्तं तावा मेकीनविचत्वा जाने यीजनमि ५८८ कस्ता १६ कस्तार्द्वेति, एव याव दृष्टिचविदेश्य वाहा, एव मुत्तरत्वं येराव

सी० जायणसः सोलसय एगूनवीसठजागे जोस्यणस्स स्युत्तजाग ख स्यायामेणं पखुत्ता? तरस जीवा उल्ल
 रेण पाईणपणीणायया दुहा लवणसमुद्ध पुठा पुरत्यिमिहिए कीनीए पुरत्यिमिहिए लवणसमुद्ध पुठा पञ्चत्यि
 मिहिए कीनीए पञ्चत्यिमिहिए लवणसमुद्ध पुठा / वसजोस्यणसहस्साह सप्तयत्रीसे जोस्यणसए दुवालसय एगु

पद्वच्योयानि योजनान्नुद्वेनेन पञ्चास्योजनानि विचनेन तस्य वाहा पूरे पक्षिमयो द्वात्वायेष्टासीतिर्यीजनगतामि योवद्व वैकीन विचतिभागान् यो
 जनसादुमागन्वायामेन प्रष्टा? तस्य जीवा दनरेव माचीनमदीवीमायता द्विधा तववचमुद्धे स्पृष्टा पीरस्त्यया कोत्या पीरस्त्य तववचमुद्ध
 स्पृष्टा पावात्यया कोत्या पाद्यात्सं तववचमुद्ध स्पृष्टा वत्र १० योजन तद्वत्तादि ॥॥ च विचतिर्यीजन गतामि द्वादश वैकीनविचतिभागान् यो

राजेद्वनी वाहा करीए तेद्वनामूकवन्नुःपुष्टमांदिचकी पूर्वित्वाहोत्रनु सपुचनुःपुष्ट काहीय योवद्व कोर्जे तेद्ववाहानान इनसर्वदेवेकीने । इति वाहाकरव
 प्रकार) पूर्वपक्षिमदिचर्धं अपारसव अर्धे अत्वासीयोजन ५८८ को० १६ च० अल्लक्षोक्तद्विशीयायाग कोचनर्त्तं अर्धे अत्र मानकविच लोचपक्षरे
 ॥६६ तेद्वनीत्रीवा पवव वचरदिदि (अत्र जीवावन्नुःपुष्टनी कर्त्तव्यता पूर्वोत्तीयनाचवी) ते पूर्वपक्षिमच लोकी मेवेद्वे तववचमुद्ध करवीटव पूरे

तवेताद्वयवाहा । यावदुत्तरविदेहाद् बाहा तावद्विद करचं प्रावनीय ॥ अथास्यजीवानाह ॥ तस्य विताद्वयस्य जीवा उत्तरेवेत्यादि प्रा
 प्त । नवर, दशयोजनसहस्राणि सप्तविंशति विंशत्यधिकानि योजनशतानि द्वादश यैकोनविंशतिभागान् योजनस्य यामेनेत्यत्र करणभायना, य
 या । पूर्वाक्तकरचकनेन चतुर्द्वीपव्यासः १८ दान्य ५ अस्मा द्वैताद्वयकरलाना ५४५ योयने जात १००५२२१ अस्मिन् द्वैताद्वय ५४५ गुकोजात १०३२५-
 २३५ । तस्मिन् पुनश्चतुर्गुणेजात ५१५०००३५०० एव द्वैताद्वयजीवावर्गः अस्य मूले जात ४०३२ लघ्व कलाः २०३६९ योमेकलागाः ५४०१८
 लघ्वकलाना नेकोनविंशत्या जागे सरथानि योजनानि १०५२ कला १४१ योयकलाशाना अर्द्धोप्यधिकत्वात् अर्द्धाभ्यधिकेष्टपदेयमिति, एककलाकोदे जा
 ताः कलाः द्वादशेति । १२ अथा अस्य चतुःपृष्ठ १८ नाह ॥ सोऽप्येष्टपृष्ठे द्वादशेतिमिति ॥ गतार्थमेतत्, नवर, दशयोजनसहस्राणि सप्तविंशत्यारिणां
 नि निवत्ता १८ रियदधिकानि योजनशतानि पञ्चदशैकोनविंशतिभागान् योजनस्येत्यत्र करण यथा, द्वैताद्वये पुः दशसकप ५४५ अस्य वर्गः २८८५९-

ण्यीसद्विनागेजोअगस्स आयामेण, तीसे धनुपठे दाहिणेण दस जोगणसहस्साइ सत्तय तेआलें जोअणसए
 पसरसय एगुणधीसद्विज गे जोगणसम परिस्सवेण ॥ रुअगसठाणसठिए ससुरययामए अण्ठे सगहे उठे च

जमस्यायामेन तस्या चतुःपृष्ठन् दशिवेन दश योजनसहस्राणि सप्त च त्रिबत्वारिंशति योजनशतानि पञ्चदश यैकोनविंशतिभागान् योजनस्य प
 रिचयेव कचकसत्यानसंस्वित सर्वरजतमयः अष्टुः अष्टः सष्टः पृष्ठः मृष्टः निरजः निर्मलः लिप्यङ्कः निष्कङ्कटश्चापः सप्रमः समीकः प्रासादीयः

दिक्षिन् दशहं पूजद्विषिना स्रवचसमुद्रं करसीक पविमद्विषिनी देहर्ह पविमद्विषिनी देहर्ह पविमद्विषिनी स्रवचसमुद्रं करसीर्ह १०३२० को०, २ दश १० हजार योजन
 सातसह ३०० अर्ह २० बीसबीसह बार रुगकोसीया भागयोजनना लायपण्डं तेहनुं धनुपठ दक्षिणदिसे दसहजार १० योजन सातसय त्रैतालीचयोजन
 १०३५३ आ० १५ कला पसर एगुजबीसीयाभाग योजनना परिधिपठे रुचकनामे ग्रीधानु आभरण तेसस्थाने स्थितद्वह सर्वं रजतमय रूपामयर्ह आ-
 षोफटिकनीपरं सुकोमलद्वह लघुद्वह धरीवैकोनलकसोकाह माठ्योर्ह रजद्वितर्ह पक कर्दमरहितद्वह याधारहित समीक सोभाळे

६२५ अथ पद्मगुहः १८८२२३१० वैताण्ड्यजीवावर्गव ४१४००८३५०० उन्नयो नीलने ज्ञातं ४१४६८२५१२५ एय वैताण्ड्यपद्मगुहपुष्टवर्गः अस्स नूले छेदराशिः ४०८८४४ रूपपक्षताः २०४१४२ छेयकक्षायाः ३८८३३ सप्तमक्षताना मेकोनविंशत्या ज्ञाते सप्तय यथोक्त नाम १०४४३, अष्टाविंशतिशेतीतीवैताण्ड्यप्रत्याह ॥ उन्नयेत्यादि ॥ उन्नये पीवाभरकजेदः तदुत्तरान्तर्विद्यतः सर्वोत्तमा रश्मिभयः अस्तेत्यादि १५ पदकदयक प्राम्बन्, उन्नयो- पार्श्वयो र्द्विचयतः सप्ततय द्वाभ्यां पट्टावरवेदिकाभ्यां द्वाभ्यां च वनकक्षाभ्यां चवेतः समतात् सपरिच्छिप्तः, अत्र यरपट्टावरवेदिकाद्वय तारपूर्वापरतो अगत्या रुद्रस्वाजिरवकाशत्वेन कीचवनासज्जनात् आभ्यासा सवृत्तसर्वनासपरिरिक्ततेति वचनेनैवैव स्मादिति ॥ तदुत्तरमिति ॥ सर्वगतार्थे नवर, पूर्वतश्चनिका आयागेन वैताण्ड्यसनाला आयागेनेत्यर्थः, अथैतद्वत्तगुहाद्वयप्रकरणम् ॥ वेयकृत्सकनित्यादि ॥ वैताण्ड्यस्य पूर्वतस्य पुरस्तिनपक्षत्यनेकति, अत्र दूत्रे पूर्वस्या दिशः पूज्यत्वात्

ठे मठे णीरए णिममले णिप्यके णिष्कुंकळच्छाए सप्यजे सस्सिरीए पासाईए वरसणिज्जे अ्यन्निरुवे पन्निरुवे उन्नतं पासि दीहि पउमवरवेइयाहि दीहिअ्य वणेसठ्ठेहि सवृत्तं समता सपरिच्छिप्ते, ताउण पउमवरवेइया ठे अथ लोअ्यण उहु उच्चत्तण पधधजुसयाइ विरक्तेण पधयसमियात्तं आयागेण वसुत्तं ज्ञाणियहो ,

दयनीयः अन्निरुपः प्रतिरुपः उन्नयोः पार्श्वयो द्वौभ्यां स्वपट्टावरवेदिकाभ्याम् द्वाभ्यां च वनकक्षाभ्याम् द्वाभ्यां च समतात् सप्यरिच्छिप्तः ते पट्टावर वेदेके अर्धं पौचनमूर्धं सुसत्वेन पद्मपद्मशतानि विरक्तेण पवत समिद्धे आयागेन वर्यको भवितव्यः? ते वनकषट्ठे देगेने द्वेयौकने विर-

मना कान्तिसहित सत्रीक शोभायते मगनइ मसकारी अस्तिने देवुबायोग्य सप्तपदेरुपवत कोता प्रतिविम्बदीपइ एहको ये पार्श्वे इविम्बउत्तरदिसे ते पट्टावरवेदिकाकरीने अर्धे ते वनकषट्ठे करीने सर्वद्विचि चोत्तर कोत्तोरकइ ते पट्टावरवेदिका च वाक्यालकारे अतु कोचनकषट्ठे पांचसय ५०० अनुच पोइसपदे पूर्वतश्चरीलांनपदे ए पट्टावरवेदिकागो वसुत्तं कोवाणिगनयूचयी ज्ञादिको ते वनकषट्ठ काइकळा का ये कोचन पोइसपदे पट्टावरवेदिका

छापल्याह्या पुरत्यनेतिग्रहस्य प्राप्तिपाते वि पविमार्थां पूर्वस्यानिमिति व्याख्येय, अत्र प्रयेयार्तांतेष पविमार्थां तमित्युगुहायाः पूर्वस्यां च सक्रमपातगु-
 हायाः अत्रियामाया हू गुहे मळते १ प्राकृततद्येस्याच बहुयजन उत्तरद्विचयो रायते, एतावता यथैव धितादपस्य विष्णु प्रः, सएवामयो रायाम इतित्राय ॥
 प्राचीनप्रतीचीनविस्तीर्ण इत्याद्यर्थोव्यक्त, अत्रच सुतास्त्रातिवाचककृतकनूदीपसमासप्रकारे गुहाया विजयद्वारप्रभाकद्वारेतिविज्ञेयपक्षदक्षनात्, बुभुर्वी
 ज्ञनविस्तारद्वारा इत्यपि विज्ञेयच हेय, वज्रभयकपाटास्यात्मवर्णादिते आह्वाविस्तिग्रहः । एतेष हू अपि चक्रवर्ति काशयनं दक्षिणपार्श्वे उत्तरपार्श्वे च प्र
 त्येकं सदावर्तीक्षितवज्रभयकपाटमुगले स्मृतो, अत्रयुक्तं यमलानि समस्यतामि, युगलानि द्रुपकपाणि यनानि निवृत्तद्राचि कपाटानि ते दुःप्रवेक्षे, तथा
 नित्यं अपकारतमिस्त्री ही तुस्वार्थां प्रकर्षपरिविति प्रकृष्टांपकारोपयोस्ते तथा विज्ञेयकद्वारा ॥ अत्रार्थे हेनुभाह । व्यपगत ग्रहपद्वयूननशत्राको ज्योति

तेन वर्णसक्ता दसूणाह दो ओच्छणाह विस्कनेन पउमथरवेदुश्चासमगा श्यायामेण किरह । किरहोन्नासा जाव
 यक्ष्णं वेयहुरसण पञ्चयस्स पुरात्थिमपञ्चत्थिमेण दो गुहात्तं पणत्तात्तं उत्तरदाहिगाययात्तं पाईणपणीणवि
 त्थिखात्तं पखास जोच्छणाह श्यायामेण दुयात्तस जोच्छणाह विस्कनेण छत्त जोच्छणाह उहु उच्चत्तेण वट्ठरा

मम पञ्चवरवेदिकावमिहे आयामेन कृजे कृष्णमासी यावत् थक्कः वेताल्यस्य पवतस्य पूर्वपविमवो हू गुहे मळते ? उत्तरदक्षिणावते प्राचीन
 प्रतीचीनविस्तीर्ण पञ्चाश्रद्वीक्षमान्यापाभेन द्वायशयोजनानि विष्णुस्तेन अष्टयोजनान्यूर्ध्वं भुक्त्वेन वज्रभयकपाटावर्णादिते ममशयुगलकपाटपमदुः

नेवहा लावपरे आसावज्ज आसीप्रभा कर्तित्थे जेह्मो यावत् पञ्च गठयाश्च मूत्रयी जाणया ? वेताल्यपयतने पूर्वपविमदिसि वेगुक्का कही तीये करे सप्त
 रविचे आयातेसावी पूर्वपविमदिसि पोइली ५० पञ्चाशयोजन लाय पर्थे १२ पार योजन पोइल पणर्थे ८ अष्ट योजन छ चपथेर्धे घटुरवमय
 कपाटकरी बाकीर्धे जोठसरप्पा एहवा युगल ये कमाने भिभिन्न चित्तरहित तेवेकरी कोइ वेची न सकी नित्ये अव्यकार अने तिमित्र ठेवेसहित व्यपग

येतः स एतादृशः पद्म ययोलो तथा । एषवा व्यपयताग्रहादीनां ज्योतिषया ग्रीष्ममाययो स्ते तथा यावत्प्रतिरुपे, एष यावत्कुखात् पासार्षपाइत्या
द्विचोपपन्नय एष्टाष्ट इत्यादीनिवा विद्येरवानियथासन्नय ज्ञेयानि । ते गुह्ये नामतो ह्यनीयति । तथाया तनिकागुहावेव कलप्रपातगुहावेव ज्ञेययादी
द्वयो सुस्पष्टतयायोगार्थो तेन पश्चिमजागर्तितेनी तनिका पूर्वजागर्तितेनी कलप्रपाता इमे द्वे अपि समस्त इये चेदित्ये इति ॥ तत्पश्चमित्यादि ॥
सर्वमेत द्वित्रयदेवसमनकमिति व्याख्यातमाय, नवर । कृतनालकः कलप्रपाताधिपतिरिति, अपात्र अविप्रकृत्यकायाइ ॥

मयकवाक्रीदाहणीश्चातु जमलजुष्टुलकवारुधगदुष्यवेष्टातु एिस्त्रयपारतिसिमातु खवगयगहचत्रसूरणरकस्तु
जीहवपहातु जाव पठिकवानु तजहा तमिसगुहावेव खरुप्यथायगुहावेव तस्यग दोदेव । महिहीयः महज्जु
इंश्चा महायला महायसामहासुरका महाणनागा पलितेशमठिईया परिवसति, तजहा कयमालएचेवणहमा

मवेयो नित्यम् अन्धकारतमिन्नव्ययवतयइचन्द्रसूर्यमश्वज्योतिषपणे यावत् प्रतिरुपे तथाया-तनिकागुहावेवकलप्रपातगुहावेव तत्र द्वीदेवी न
हिंदी नहागुतिवी नहावली नहाययली नहाबुकी नहानुनावी पत्तोपनास्वत्या परिवसतः तथाया-कृतनालकैव २ तयोवेनयइ
यो बहुनभरनविपी भूमिनामी वेताकलपर्वतसो प्रयोःपार्श्वयोः दक्ष दक्ष योजन व्युत्सुं इत्यस्य अत्र द्वे विद्यापर मेरुद्वी प्रकृतेः प्राचीनप्रतीचीनायते रुदी
तर्षे पर चंद्रमा सूर्य नक्षत्र मन्त्रजी ज्ञाति अद्भुतानूजिहा एष्टवो यथा भागैर्बेजिहां यावत् पूजनीपरि प्रतिरुपेर्षे वेकेही पावनदिति तिनिजागुक्ता
१ पूर्वदिशि कलमयतगुफा २ सेगुफानं बिर्षे ये देवता नोटीरिद्विनाथबीर्षे नोटीकृतिकातिनाथबी नोटावलनाथबी नोटायशवत नाशानूनाथबी
नहाअनूनागप्रभावनाथबी १ एकपत्तोपननीत्यति आकषाणाथबी एष्टवा बर्षेर्षे वेकेहा कतनालनामे देवता १ नटनालनामे देवता २ तेष्टवे पूर्व
कला बमर्षे वेष्टमइ नये बहुचनरनकीकनूभिनागकी वेताक्य पर्वतमे ये पावन इष्ट २ योजन क भागर्षेव तिर्षां ये विद्याभरनीमेकीकरी

[illegible]

છાણેવેય ,તસિણ ઘણસઠાણ બઢાસમરમણિજ્ઞાતે જ્ઞામિજ્ઞાગાતે વેશ્યહુસ્સ પહ્લયસ્સતેનતે પાસિ દસદસજોશ્યુના
 ફરહુતે વ્યહસાણેવો વિજ્ઞાહરસેઢીતે પશસાતે, પાર્ઞવપઢીણાયયાતે ઉદીગવાહિણવિત્તિયાતે દસદસજો
 શ્યુનાહ વિસ્કન્નેણ પહ્લયસમિયાતે શ્યાયામેણ ઉત્તતે પાસિ દોહિ પડમવરવેઢયાહિ દોહિશ્ય વગસઠેઢિં સપરિ
 રિક્કસાતે, તાતેણ પડમવરવેઢયાતે શ્યઠજોશ્યુણ ઉહુ ઠેસતેણ પશ્વધનુસયાહ વિસ્કન્નેણ પહ્લયસમિયાતે શ્યાયામે

[illegible]

पूर्यपचिमदिसे सावी ततरदक्षिणे विसीर्ष दक्ष २ योजन पुद्गलपर्व पर्वतजोयही स्तूपपणइ जे पासइ ते पटनवरवेविसाइ करीमइ ये घमखडे करीमं बोफेखीसीजइ ते पटनवरवेविसा आहुयोजन खरपखइ पावसइ भनय ५०० पोडणपणइ पयसगुरीही लायपखइ यकं न पूर्वमीपरे जाखजो

ततः संवत्सिद्धेति, शेषपूज्यगतायेति एव तयोः शेषयोः स्वरूपं पृच्छति । विज्ञाहरेत्यादि । गताः, मवरं । एष बहुधावर्त्तते । काकानुविपक्षयश्च
 हि मवीहि इतिमाठो वृत्तपते, परं राक्षप्रसीपयूत्रपूज्यो दृष्टत्वाप् सगत्वाच्च भावाविपक्षयश्चो हि मवीहिं तवोहिं इतिपाठो लिखितोस्तीति बोध्य ।
 एषोत्तमप्रेरयो भनरसस्यानाह । तस्यैव दक्षिणाए इत्यादि । तत्र तयोः शेषयोः संबन्धे दक्षिणस्यां विद्यापरमेश्या गगनवज्रममुखाः पञ्चाय द्वि
 द्यापरमनरायासाः प्रश्नः । व्याख्यानतो विज्ञेयप्रतिधितिरिति । तेन नगरावासा राक्षयानी कृपा श्रेयाः । स्वस्वदेशप्रतिभदाः यदाह । तेषुशोभापिदु

ण वयन्तं जेयस्त्रो, वणसन्नायि पउमथरधेदुपासमगा ख्यायामेज वयन्तं विज्ञाहरेसेठीण जतं । नूमीण केरिसए
 श्याथारजावपन्नोयारे पसुसे ? गोअमा । धज्जसमरमणिज्जे नूमिजागे पयस्ते ? सेजहाणामए श्यालिंगपुस्करे
 इवा जाय नाणाविहपञ्चवसोहि मणीहि तेजेहिस्स उयसोजिएहि, तजहा किप्पमंहिं चेत्र अकिप्पिमोहिं खेत्र,
 तत्थण दाहिणिह्वाए विज्ञाहरेसेठीए गगणवज्रजपमोस्का पय्यास विज्ञाहरणगरावासा पसुमा ?

निर्दे व्यापामेज वर्षका विद्यापरमेश्वरयोः । नदन्तः नूम्योः । कीदृश आकारभावप्रत्यवतारः प्रश्नः । गीतन । बहुसमरमवीयो नूमिजागे प्रश्नसौ ? सौ
 पञ्चानामानी अस्मिन्पुण्डरावि यामत् नामनिषपञ्चवर्त्तमेखितसुवैद्योपशोमिती तद्यथा कविनैवेद्या कविनैवेद्या दक्षिणस्यान् विद्यापरमे

ददददंभी पट्टवत्तरेदिका केवडा सावपके जावका वर्षेण जीववठे विद्यापरानी खेचिनी हे मगवन् । नूमिज्जे केवडो आकारनामनो कमाव प्रत्य
 यतार कस्योच हे नीतन । पबू तनो रत्नवीक नूमिजागदे चिनदुहातेकोइ आसिनमाइलसरीवो बाजोतेइणा वर्षेपडसरीयो यावत् अनेकप्रकारणा
 पञ्चवर्त्त नवीरवेकरी वृषाव करो योमायजागदे तेनवीतुव कजिमकारीगरेकरी अजुत्तिनेकरी उपशोमितवर्त्तं तिरा दक्षिणदिनिनी खेविद्यापरानीखेकी
 तेइणइ विषय मयनवज्रमपूज पञ्चाव ५० विद्यावरणा मोटानगर राक्षयानीरूप कस्यो तेइइणा विज्जलीव । अजुवेत्तु ९ पंचरीक ६ हरिबेत्तु ४ सेतुवेत्तु ५

तदि वेदाबुजमुत्तरा बुवजबवया ॥ निरियरीवाबुजमा खयरपुरापयखसीयसि? उत्तरस्या विद्याधरभेस्या रयनपरचक्रपालप्रमुखाः पाद विद्याधरभग
 यासाः प्रप्राः? वचिबभेदेः सफाया दस्या अपिबरीपत्वात् अप्यनपरियादी तु वचिबभेद्या रयनपरचक्रपाल उत्तरभेद्या गगनयजमसुक्तं, सत्वतु
 उत्तरविज्ञाए विज्ञाहरसेठीए रहनेउरचक्रपालपासोस्का सठि विज्ञाहरणगरायासा पयाप्ता । पवामेव सपु

स्यान् गगनयजमप्रमुखाः पन्थायत्विद्याधरमगरायासा, प्रप्राः? उत्तरस्यान् विद्याधरभेस्याम् रयनपुरचक्रपालप्रमुखाः पट्टिविद्याधरभगारायासाः

सपारिबेतु ६ श्रीवाहु ७ श्रीपद् ८ लोहगल ९ अरिन्दये १० खगलोत्त ११ वज्रागल १२ यज्विनोक्त १३ महासार १४ पुरज्जप १५ वुरुतसुख्य १६ वतुमु
 खा १७ वतुमुखा १८ रता १९ वीरसा २० आसंबपुर २१ विलासयोमियत्तन २२ अपराजित २३ काशी दामाकये २४ सुविनय २५ मसाः २६ सोमकर २७
 सहविम्वपुर २८ कुसुमपुरी २९ सजयन्ती ३० गजपुर ३१ जयत ३२ विजयत ३३ विजया ३४ सोमकर ३५ बभ्रमास ३६ दयिमास ३७ सप्तमूतनामा ३८
 सुविचित्र ३९ महापन ४० विप्रकूट ४१ वैभक्तकूट ४२ विप्रिप्रकूट ४३ ययिपुर ४४ रयिपुर ४५ विमुखी ४६ याद्विनी ४७ वुमुखी ४८ नित्योद्योतनी ४९
 भारयनुपुर ५० बक्रवालतुनगरोपन इति वक्रिबविधि ५० २ उत्तरविधिनी सेविद्याधरलीभेदी तेहने यिये रयनपुरचक्रपालप्रमुखा सठि ६० यिद्याधर
 ना सोटानगरा यास राक्षानीरूप कथा ते एहवा कर्बन्नी १ बाकबी २ धेरिसहारिबी ३ केलासयाकबी ४ यिद्युदीप्त ५ किलिकिल ६ चारुबुडामखि
 ७ बद्रभाभूय ८ मयावकुसुमबू ९ वसगनै १० नेपक ११ गेकर १२ लक्ष्मिहर्म्य १३ वामर १४ विमल १५ अनुमकृत १६ शिवमदिर १७ यमुमत्य १८
 सर्वसिद्धरतुतं १९ खवसुत्रंजय २० केतुभालाक २१ मित्रकाताभिचं २२ महागदमयोक्त २३ वीतयोक्त २४ यिथोक्त २५ सपासोका २६ लकतिलाक २७ नम
 स्तिलाक २८ मदिर २९ कुमुदकुह ३० गगनवज्रम ३१ युवतीतिलकसप्त ३२ सवनिविलाक ३३ सगथयै ३४ मुक्तहार ३५ निमिययिष्टप ३६ अग्निज्वाला ३७
 गुरुववासा ३८ श्रीनिदेतपुरं इह जयभीनिवास ४० राजकुलियपत्तनं ४१ विशिष्टाभय ४२ द्विषाणय ४३ यापसभद्रक ४४ मद्रसय ४५ फेनचिखर ४६ गो
 खीरंवरचिखर ४७ भियानतद्वनतं वेर्यशोच शिखरक ४८ गिरिशिखरक ४९ घरबी ५० बोडखीसप्त ५१ सुदर्यन ५२ दुर्गे ५३ दुर्पर ५४ महेन्द्र ५५ विजय

ततः उपरिच्छेदति, शेषमुन्नतार्थमिति अथ तयोः श्रेष्ठो स्वरूप पृच्छति ॥ विद्याहरत्यादि ॥ गताः ३, नवरं । अत्र बहुधादर्शेषु चाकामविषयवश
 हि मदीहिं इतिपाठो दृश्यते, यं राक्षसीपशून्पशून् दृष्टत्वात् संगतत्वाच्च माहाविहपचवकेहिं मदीहिं तदेहिं इतिपाठो स्थितोस्तीति शेषः ।
 अपोन्नयमेवो नगरस्यनाह ॥ तत्त्वच द्वादिबिद्या इत्यादि ॥ तत्र तयोः श्रेष्ठो नैष्ये इतिवर्यां विद्यापरमैस्यां गगनवज्रप्रभुताः पञ्चाश द्वि
 द्यापरमरावासाः प्रचताः ॥ आस्यानतो विद्योन्नमतिपतिरिति । तेन नगरावासा राज्यानी कृपा श्रेयाः । स्वस्वदेशप्रतिबद्धाः यदाह ॥ तेवसजोअपिपिडु

अथ यच्छेत्तु जेयच्छेत्तु, वणस्रुत्तिय पउमयरेव्हयासमगा स्यायामेण वसुत्तु यिज्जाहरसेठीण जंतं ! जूमीण केरिसए
 स्यापारजावपकीयारे पसुत्तं ? गोअभा । यज्जसमरमणिज्जे जूमिजागे पसुत्तं ० सेजहाणामए स्यालिंगपुस्करे
 इवा जाय पाणाविहपचवयोहि मणीहि सणेहिस्स उन्नसोन्निएहि, तजहा किस्सिमहि चेव अकिस्सिमहि खेव,
 तत्थण दाहिणिहाए यिज्जाहरसेठीए गगनवज्रनपमोस्का पसास यिज्जाहरणगरावासा पसुभा ?

निवे आयामेन वरंकाः विद्यापरमेष्ठ्यो नरकाः ? भूयोः कीदृश आकारमावप्रत्यवतारः प्रचक्षः ? गौतम । बहुसमरमदीयो भूमिमागौ प्रचक्षी ? तौ
 यथाभामानी आनिङ्गपुण्डराबिब यावत् नामविषयव्यवर्धैनेकिमिस्तुवैवोपशोभितौ तद्यथा क्विसैद्यैव तत्र इद्विबस्यान् विद्यापरमे

वचरंइमी पट्टवरवेदिवा जेवहा सांनपके आहवा वरंन जांबवठ विद्यापरामी अंकिनी हे भगवन् । भूमिज्ज केव्वो आकारमावतो अमान प्रत्य
 वतार वस्योव हे गौतम । यत्तु तनो एनकीव भूमिजावदे जिमवृहातेकोव आसिगमादसरीपो बाजोतेइवा वनेपइसरीपो यावत् अमेकाप्रकारना
 पचवर्धे मदीरंकोवरी तवइ वरी सोमायनाज्जे तेनकीपुव कजिमकारीगरेवरी अनुतिनेकरी उपशोभितवर्धं तिहा इद्विबद्विचिनी जेविद्यापरमीजेकी
 वेइनइ विवर नगनवज्रप्रभुव पञ्चाश ५० विद्यापरना मोटानगर राज्यानीकप कसो तेयइवा किजरीतं १ बाजुवेतु २ पइरीव ३ हरिवेतु ४ सेतुवेतु ५

त दयत्यर्थं कोपाद्यः यच्च विदारजया कोटिस्फुटे ॥ अणुकिपरण्यन्तःसंप्राप्त इत्याह ॥ पञ्चिर्लब्धवदिति ॥ प्रतिकर्पाणि प्रतिविश्रितं सत्ताधारण
 रूप भावारी दीर्घांताणि तथा, तेषु च निमित्ताण्यन्तः, विद्यापरमगरेषु विद्यापरमराजान् परिचयसि, अक्षरसत्तासत्ताविधौ रक्षितस्या द्यादत्तता । फलपूता-
 स्तोदत्याह । महाहिमवाम् हेमवतलोदरयो तरतः सीमाकारी वर्णपरपर्यंतः मलयः पर्यंतविशेषः, सुप्रतीतो गदरोः नेष्ठः सर्वेन्द्रः पर्यंतविशेषः शब्दोद्या-
 तेइव धाराः प्रथानाः । रापयच्छु प्राचिप्योति ॥ अत्रापि सर्वः प्रथमोर्पागगतो राजयच्छुको प्रचिप्यदिति ॥ विज्ञाहरसेदीक्षमिति ॥ सूत्रगवाये ।
 अणुत्रैव यत्ते नामा सांनिभ्योर्न च निरूपयति ॥ तासि च निमित्यादि ॥ तयो विद्यापरत्रे स्यो बहुसवरमसीयायु भूमिजाया ह्येतात्पश्य पर्यतस्यो प्रयोः

मणुश्याण केरिस ए श्यायारजावपद्मीयारे पयुते ? गोश्रुमा । तेण मणुआ यज्जसघयणा यज्जसठाणा यज्जो
 ज्जसपज्जवी यज्जोआउपज्जवा जाव सच्चदुस्काण मत करेत्ति, तासिणविज्जोहरसेठीण यज्जसमरमणिज्जा
 ठं भूमिजागाठं, यच्चहुस्स पयुयस्स उज्जतु पासि दसदस जौश्यागाइउहु उप्पड्ढा, एत्थण दवे श्रान्तिउग

महाहिमयत्तलसम्पन्नहेन्द्रधाराः राजवर्षको अक्षितब्धः विद्यापरमेस्योर्नदस्त ? मनुश्याणां विद्याभावावप्रत्ययतारः प्रश्नः ? गीतम ।

तयो मनुजा बहुसंज्ञनाः बहुसख्यानाः बहुसत्वपर्यवाः, यावत् सर्वदुःखाणां अन्तं कुर्वन्ति तयो विद्यापरत्रेस्योः यदु
 समरमसीयात् भूमिजागात् वेतात्पश्य पर्यतस्य सनयोः पाद्यं यो दद्य २ योजनान्यूर्ध्वं नृपत्य अत्र द्व आभियोग्ययेस्यी प्रश्नः ? प्रापीनप्रतीचीना

को विद्यापरत्रे चिन्तां च भगवन् । मनुष्यतो कीदृशो आकारभाव प्रत्यक्षतार स्वभायकस्यो कश्च हे गीतम । ते धमुय यथा सपयणमा धरयद्धार यथा
 सुत्वाभवत यथा लंघयन्तामा पर्याय दीहता परकधार एता अक्षपमापयायता धरयद्धार यावत् प्यारेगतिजाय सर्वदुःखनोदसकरि नोदकाय ते वि
 द्याचरानीन्दीना बहुसपरमकीच भूमिजागच्छी वेतात्पश्यतमश्च बहु पाद्यश्च दस २ योजन अक्षपम ए तियारश्च इहां ये २ आभितुगदेवतानी भो श्री

सातिशयमुत्तरपरम्परा, ज्ञानयो नुस्सयात् अभ्यसिपराज्जानीस्वेवेति, एवमेवे त्पुस्तन्यायेनैव सह पूर्ववत्परं तत् सपूर्वापरं सस्यानतेन दक्षिणस्यामुत्तरयो विद्यापरमे स्या नेकद्वयोत्तरं विद्यापरमपरावास्यत प्रवर्ततेति आख्यातं नया अन्वयेय तीर्थकरीरिति, अक्षिपुयगतपंचाशत्पुसिषक्तसनेययो ज्ञसस्याप्रवर्तना दोषाचद्वयोत्तरयत्स्यनगराणां ज्ञानानि श्रीहेमाचार्यकृतमीश्वरपञ्चदेवचरित्रा इवयतज्जानीति ॥ वेदिकाहरेत्यादि ॥ तानि विद्यापरमगरा वि श्रद्धानि प्रवर्तयति नृं विपुपगतानि, विनितानि निजयत्वेन स्थिरादि, समुदाणि यमथाभ्यादियुक्तानि, ततः पदव्यसक्तनंभारयः तथा प्रमुवि ता इष्टाः प्रमोदवक्तृनां सङ्गता ज्ञाना ननरीवाज्जानीका ज्ञानपदव्यसक्तनंभारयः संतो येदुतानि तथा, यावत्कारकात् सर्वेवि प्रवर्ततेपंगय

ज्ञावरेण दाहिणिसाए उत्तरिसाए विज्जाहरसेठीए एग वसुत्तर विज्जाहरणगरीवाससय नवतीति मस्काय ते विज्जाहरणगरा रिद्धित्यमिष्यसमिद्धा पमुद्वस्यजणजाणयया जाव पण्डित्या, तेसुण विज्जाहरणगरं सु विज्जाहरयाणो परिवसति, मइया हिमवतमल्लयमव्वरमहिंदसारा रायथसुत्तं ज्ञाणिस्सुत्तो, विज्जाहरसेठीण ज्ञते

प्रवृत्ताः ? एवमेव सपूर्वापरम् दक्षिणस्याम् उत्तरस्याम् विद्यापरमेस्याम् नेकद्वयोत्तरं विद्यापरमपरावास्यतम् भवतीति आख्यातम्

तानि विद्यापरमगरादि श्रद्धास्तिमितं सपदनिप्रमुदितवचनपदानि यावत् प्रतिरूपादि तेषु विद्यापरमगरं विद्यापरमज्ञानं परिवसन्ति

५६ शुभचरी ५७ कुरतनागपुर ५८ रत्नपुराभिर्ष ५९ एषां प्रथममूत नूपुर गगनवज्ज ६० इति उत्तरं दक्षीरिति ने श्रीनीना नगर दक्षिणमेकी उत्तरमेकी विद्यापरमीमंदिनां नगर एकठाकरीद्वि तिगारव एकसो १०० अग दसय विद्यापरमना नगर दूइ यइवु नमो तीर्थकरी ते विद्यापरमना नगर नेइवावद रिद्धित निर्नपपकेरी समुद्वितवद प्रमुदितवर्षवतवे ज्ञानपुण्य ज्ञाने ज्ञानपददेव जिह्वां यावत् प्रतिरूपवे ते विद्यापरमं नगरमंदिबिबं विद्या परमं रावा वसई वइ मोटा रिद्धितवर्षवत नतवाचसपर्वत नेरुपवत मोटा इवउहनीपरे चारवत वइ जेहनां राजालो वसु न उवाइनुचपी ज्ञाचि

सस्य दधिबद्ध लोकापिपते रित्यर्थः, देवैर्वद्रस्य देवानां मर्षा परमैश्वर्यस्य देवराजः, देवैर्युक्तात्प्राद्विगुर्देविकं राजमभिष्य सोमः पूर्वदिवपालो यतो
 इतिवदिवपालो, वक्रवः पविमदिवपालो चैवमन्त्रः उत्तरदिवपालः, स्तेयां कायो मित्राय आश्रयणीयत्वेन येषांते तथा, सोपा शक्रसप्तपिषीमादिदि
 म्पासपरियारजूताना नित्यम्, आश्रियोग्यानां देवानां भूनि प्रवर्णानि प्रवर्णानि ? तानि सूत्रे पुंशत्वनिर्देशः प्राकृतत्वात्, अस्मिन्ति प्राग्वत्, जय
 भूनि अद्विद्वत्तानि अद्विद्वत्ताकाराणि अतश्चतुरक्षाणि सप्तचतुरक्षाणि ॥ अथ प्रवर्णानां यत्किं को वाच्यः, सप्त क्रियत्पुपय इत्यादि, जाय स्य
 उत्तरगणसप्तविंशति ॥ ततोपि क्रियत्पुपय इत्यादि ॥ जाय स्य प्रवर्णानां स्यामाख्यद्वितीयपदेत्तो यथा, आदि ॥ पुरकरकसिद्धासठाण
 सठिष्ठा उक्तिश्च तद्विजलगीरीकायपरिहः यागारहास्यकवाकलोरुपकिदुवारदेवतागा वतसयगिगुसलभुसुठिपरिवारिष्ठा अतश्चासयाजयासयानुज्ञा

तुगसेठीम् तस्य तस्य देसे तदि जाय वाणमतरा देवाय देधीत्त स्य आसयति सयति जाय फलविति
 वित्सेस पञ्चणुस्रमाणा विहरति,, तासिण आनिर्तुगसेठीसु सक्स्स देविदस्स देवरखो सोमजमवरणवेसम

? यावत् वरै रूपशान्तिः, वरौहि यावत् वक्रम् नैतव्य तासु आश्रियोग्यमेधिपु तत्र तत्र देसे ते ते यावत् वाणमतरा देवा देव्यद् आश्रयन्ति
 देसे ते यावत् वतसविच्छित्तिविशेषेण पर्यनुस्रमाणा विहरन्ति, तासु आश्रियोग्यमेधिपु शक्रस्य देवेन्द्रस्य देवराजाः ? सोस १ यम २ वक्रव ३ तैमयणधका
 यानान् आश्रियोग्यामान् देवानान् भूनि भवन्तानि प्रवर्णानि ? तानि भवन्तानि अद्विद्वत्ताणि यथेक यावत् आश्वरोगणसप्तपिषीका

यावत् पूर्वलोपति तुगप्रमुपतो आश्रवो ते आभिमुग मेधिने विगे तिष्ठा १ देसे स्थानके तेते भूनि यणा यावत् व्यन्तरिक देयता देयायना आश्रये
 उरं रवेरे सुदृढ इ यावत् पूर्ववत् पुस्यफलविशेषेप्रति अनुभवता भोगसाधना विचरेते ते आभिर्तुगमेधिने विपद् शक्रसीधर्मेन्द्र देयतानो इन्द्र देय
 तानोराणां तेहना पूर्वदिविलोकपाल सोम १ दधिबद्धि लोकापाल यम २ पविमदिवि लोकापाल यम ३ उत्तरलोकापाल यम ४ य च्यारि लो

पाययो रंगरय पोत्रमा प्युर्लुपत्य एव ह्ये आरुगताम् आत्रिसुब्धेन युत्य ते प्रेथकनेत्रि व्यापयन्ते इत्यात्रियोग्याः प्रकलोकपात्रेयकर्मकारिणो
 प्यतरदित्रोपा क्षेया मात्राक्षुतेकेस्वी आत्रियोग्यमेस्वी प्रकृतेः? स्त्रेवं गताथै, नवरं वसुष्ठे ॥ दोषुविति ॥ इथोरपि कात्यपेक्षयापट्टवरयेविकाव
 नकल्लयोरेव कोवाच्यइति श्रेयः, तथा ॥ पट्टपसमिधाष्ट आयामेविति ॥ परेतसमिका यतलोपि पट्टवरयेविकाः आयामेन देप्यैव, अत्र तासुवद्वानि
 वनश्रुतान्यपि पर्वतसमाभ्यायामेमेति बोधते ॥ आत्रिष्टयेत्यारि ॥ प्रागवस्तनयूने वगतीपट्टवरयेविकावगप्रजागमकिनुषवर्कादिक त्वतरदेववेदीकीका
 रिक्च पमैवा गमेन व्यावकि तं सएवात्रा गलइति नपुनब्धोस्यायते, ॥ तासिचमिस्तारि ॥ तासु आत्रियोग्यमेवेषु प्रकस्यावनिविष्टेपस्या पिष्टाता ग्रह

सेढीन पण्डाष्ट ? पाहुअपनीयाययातु संवीणदाहिणवित्त्यस्मात् दसदसजीश्रुगाह चिस्कनेण पशुयसमि
 यात आयामेन तंनत पासि दोहि पडमत्रवेदयाहि दोहि श्र वणसहेहिं सपरिस्किप्तात्, वसुष्ठे, दोशहवि
 पशुपसमियात् आयामेण श्रान्तिनगसेढीण जते ! करिसए आयात्रापनीयारे पशुमे ? गोश्रुम ! अ
 क्तममरमणिज्जे नमिज्जागे पशुमे ? जाव तजेहि उअसेज्जिए वसाहु जाव तण्ण सदीहि, तासिण श्रान्ति

पते वरीवीमरपिचविदीर्ह इतरयोजनानिचिष्ममेन पर्वतसमिक्के आयामेन वनयोः पाह योः दूरत्वापट्टवरयेविकाभ्यां दूरत्वाववनकस्याभ्यावंपरिचिते
 वरंकोट्टयोरेयि(वाच्य)पर्वतसमिक्के आयामेनआत्रियोग्यमेस्वीः मदन्त? तिनानाकारनामभत्ववतारः प्रकृतः? गीतना। अनुचमरनवीयो भुनिमानः प्रकृतः।

ये पूजपदिमदिनर तात्री शतरदचिचविति पशुसी के दृष्ट २ योजन पोश्ली तात्री केदुपासे के ९ पट्टवरयेविका एवरीने वनवंत
 वरीने वीटी वरं वल नत्राववो पट्टवरयेविका वनकदएनेषु पवतजेतला तांजपदे वाचवा आत्रिष्टन अचिनेरे भपवन् । केदृष्ट आकारनाम
 स्वरूप प्रत्यवत्ता कनाव के २ हे गीतन ! नपुनब्ध रनवीक ननोहर भुनिमान्दे यावन् नुकादिक्के करी बोनायमान के वरंमव ररएवे वन

[illegible]

આનિત્રંગ દેવા મહિદ્વીષ્યા મહાહર્ષસ્થા જાઘ મહાસુસ્કા પલિનુયમઠિદ્ધો પરિયસતિ, તાસિણ આનિત્રંગસે
ઢીળ યજ્ઞસરમણિક્ષાતં નમિન્નાગાતં,, વેયટ્ટસ પવ્વયસ્સ હજનપાસિ પંચ ૨ જોશ્યણાઇ ઉહ્હ ઉપ્પડતા,,

यावत् महासुखा पत्योपभस्तिष्ठाः परिवसन्त तयाः आभियोग्य भय्याः यदुसमरमणीयात् भूमिभागात् पर्यंत्योभयोः पाशं
परैश्च देवताभि र्द्र देवताभिराणा तेहना साम १ यस २ बठव ३ वैभव निहायना पक्षा आकाशीदेवता मण्डारिद्वित मण्डारिता यावग
सीटासुखना पक्षी एकपत्योपमनी स्थिति तेहनी आकरोहे एहवा देवता परिरद्धे ते आभिजगतीभ्यो सेहना यद् समरमणीक भूमिभाग पक्षी

अलयासकोठगरइया अलयासकयबबनासा कोमासिबा बिंकारनारदकोवरिकाया साउळोपअमचिआ गोवीससरसरत नदखदहरपंगुलितसा उवनि
 अपंदखससा बंदबपनुसयोरखपजिदुवारवेसनाया आसलोसतविट सवदुबग्यारियनप्रवामकसाया पययससरससुरदिमुकुपुष्कपुवोवयारकलिया का
 सागरुपययबुंदवकुलकपुयसपनपैतगपद्रुपुआप्रिराणा सुगपवरगपिआ गयबहिप्रूया अउरनखसपसविकिआ विद्यनुक्रिअरुवपबहिआ सवरपयान
 या अउठा सउठा सउठा यहा नहा नीरया बिगल्ला किल्ला कलुआया सप्यहा समरीबआ सठओआ या गरीया दरिसकिआ अप्रिकवा पठिऊ वा
 ति ॥ अयव्यास्या ॥ अयसननागेपुकरकांकिंकावंत्यानसस्थितानि, तथा उल्कीकुपिवोरहीखेमतीवव्यक्तमित्यर्थः, उल्कीखेमतरयासां छातपरिसासां
 ता उरकीखेतराः किमुक्त प्रवति कातानां पेरिकाबांध स्पृष्टैवित्परोन्मीलनार्थं नपतराले नहती पालीसनसीति उल्कीखेतरा विपुला विसीखां
 गनीरा असमनच्यजगाः पेरिका येनां प्रवणानां परितस्तानि तथा, छातपरिकाबा नयविशेषः, पेरिका उपरि विज्ञासा अपःसकुचिताः, छात
 नजयवापि सनमिति, तथा प्राकारेषु यमेसु मतितजनं अहासकाः प्राकारस्योपरिखत्योमयविशेषाः कपाटानि प्रतोलीद्वारसत्त्वानि एतेन प्रतोल्याः एवं
 प्रवृचिताः, अन्यया कपाटाना नवजवाव, मोरवानि प्रतोलीद्वारेषु प्रसिद्धानि प्रविद्वारादि नूतद्वारोपांतराश्रयतिं सपुद्वारादि एव दूपावेशजगादेव
 विदीबा येसु तानि, तथा यन्नाचिनानाविपानि श्रवण्यो नहायटयो नहाचिलावा या उपरिद्यात्पावित्ताः सत्यः पुठबाबां शतानि प्रन्तीति, नुवसानि

नकाइआण आनिटीगोण देयाण बहवे जत्रणा पयासा ? तेण नवणा भाहि वहा स्थतो घउरसा, थसठजावस्थ
 स्वरधणसघचिक्किआ जाव पठिरुवा, तत्थण सक्कस्स देविदस्स देवरसो । सोमजमवरुणवेसमणकाईइया बहवे

नि यावत् प्रतिक्रयानि तत्र शक्य देवेन्द्रस्य देवराजः कोन १ यत् २ बलव ३ वैभुवव ४ काया बहवो आभियोग्या देवा नहर्हि का नहायुति का
 कपाल निवायया आभिनुग आजाकारी लोकपालना किकरवेवता देवना यहा भवककथा ते भवक कोइकाइ नहर्हि नृत्तमाटसा नेपरं भोसवे नहर्हि
 सनचनुरल्लवररावे बल वा योम्य हे यावत् अप्वरारोर्वागनाना सनुदेवय री उकीवे विवीर्यवर्दं यावत् प्रसिद्धय कालपयोभाक्त्व बवं सिद्दी बळदी

नैवेद्यं जगतीविष्णुं विदिषुं मेसुयित्वा स्थिता तथेयमपि सर्वतः शिखरतश्च पर्यते मेसुयित्वा परमेवा आयातश्चतुरस्राकारोऽग्निरसलस्य स्थितस्येना प्रत
 चतुरस्रा मोक्षव्या अतएवैकसस्याका तरपरतो बह्विर्दक्षिणं वामपठ मध्येक ॥ अमुं धैताक्षमूलगतपट्टपरवद्विकार्यर्नेन्द्रिय दक्षिणोत्तरायमार्गेन द्रुपक्षपेद
 ति श्रीमत्समगिरियादादुक्तेत्रविचारवृद्धवृत्ती तत्सम्येपट्टवरवेद्विकार्येद्विकोत्रयपाद्य योषमसङ्गावित्याहुः प्रमाद्य विप्रप्रापामविषय यथाक्षय द्वयोरपि
 पट्टवरयेद्विकार्यवस्तयोः प्राप्य दूरेचितव्य इत्यप्याहार्ये ॥ अथशिखरतस्य स्वरूप पृच्छति ॥ वेअम्हस्सबमित्यादि ॥ एतत् सर्वं जगतीगतपट्टपरयेदि
 काया वनखलज्जुमिजागवद् व्याक्येय ॥ अयास कूटवस्तव्यता पृच्छति ॥ जमुद्धीवे यमिति याक्यालकारे जदत ? द्वीपे जरतैयवे

१ गोश्रुमा । यक्षसमरमणिज्जो नमिन्नागे पश्यते ? से जहाणामए श्यालिगपुस्करेइवा जाव णाणाविहपच्चव
खेहि मणीहिउवसोजिए, जाव बाधीठ पुस्करिणीठ जाव बाणमतरा देयाय देवीठेअ श्यासयति जाव नुज्जमाणा
विहरति, जयुद्धीविण नते । दीवे नरहेयासे वेअहुपसए कइ कूना पणत्ता ? गोश्रुमा ! णव कूना पणत्ता ? तज

त्वस्य नदत्त । पर्वतस्य शिखरतलस्य कियानाकारभावप्रत्यवतारः प्रकटः ? गीतम् । यदुसभरमकीयो भूविभागः प्रकटः ? सपथानामा श्रालि
 द्रुपुष्करद्वय यावत् तानाविषयपञ्चवै नैकिभिरुपशोभितः यावत् वायःपुष्करस्य यावत् वायमन्तरा देया देव्यश्च आश्रयन्ति ? यावत् भुज्यमाना
 विचरन्ति जम्बूद्वीपे नदत्त । द्वीपे मरतेकपे वेताह्यपर्वते कति कूटानि [प्रकटानि ? गीतम् । भव कूटानि प्रकटानि ? तानि यथा सिद्ध्य

सुनोसरीयो रत्नकीक मनोहर भूमिभाग खइ जिनकोई दृष्टावइ, भावलाभु बर्नपहु तेइनी परइ यावत अनेकप्रकारना पथयणों, मणोरवकरी सोभाय मान खइ यावतु तिहां वावीबइ ते, जिहा कमलठगइ यावतु ध्यतरीकयेवता रेवांगनादुरईखइ यावत भोगवताथका विषरेखे जयद्वीपनामा द्वीपमे हे मगवन् ! द्वीपनेविषइ भरतसेपने विषइ बैतालपबंतनइ विषइ केतला फूट गिउर कइया हे गीतम् ! मख गिउर कइया तेकेइ फेइया निद्रापतनी

पयःरिप्यति प्रलब्धितो नात्मादानकलायः पुण्यमासासमूहो येनृताभिः, तथा पंचवर्णाः सरसाः सुरजयो ये मुक्ता करप्रेरिताः पुण्यपुष्पाः स्ते पञ्चपचारः पूजा पूने स्तेन बलितानि, कालागुरुइत्यादि विधोबबबय प्राग्वत्, आप्यरोगणाना रुपाः समुदाय स्तेन सम्यग् रमणीयतया चिकीर्षाणि व्याप्तानि, तथा दिव्याना मुद्रिताना नातोद्यामां ये शङ्का स्तेः सम्यग् ओतनमोहरितया प्रकर्षेण सर्वकाल नादितानि, शृङ्खलति । सवृत्त्यबाधया इत्यादि पदानि प्राग्वत्, तत्पचमित्यादि, गताः भवेत्तत् । अथ वेताक्यस्य चिकित्सतलमाह ॥ तासिबभित्यादि ॥ तयो रान्नियोग्यमेस्यो बंधुसमरणीयाद् भूमिजागा द्वेताक्यस्य पर्वतस्योन्नयोः पाद् योः पचपच योचना मूर्धन्युत्पत्यगत्वा अर्जावरे वेताक्यस्य पद्म तस्य चिकित्सतलं प्रकृतं ? ॥ पाईवेत्यादिप्राग्वत् ॥ तच्च चिकित्सतलं एकया पट्टवरवेदिकया तरपरिवेदकजृतेन वेदेन वनकठेन सर्वेत् सर्वतात् सुपरिचित ॥ अथप्राग्वत् ॥ यथा जगतीनच्यप्रागे पट्टवरवेदि

पृत्यण वेयहुस्स पङ्कयस्स सिंहरतले पस्यत्ते ? पाईणपक्रियायाए उदीणदाहिणवित्त्यस्से वसजीच्छुणाइ विरक मेण पङ्कयसमगे आयामेण , सेण इक्काए पउमवरवेह्याए इक्केणय थणसठेण ससुत्तं समंता सपरिस्सित्ते पमाण वसुत्तं|दीएहपि वेयहुस्सण जते ! पङ्कयस्स सिंहरतलस्स केरिसए आगारजायपछोआरे पस्यत्ते

योः पङ्कपङ्कयोचनाम्पुसुसुरपत्त्, अथ वेताक्यस्य पर्वतस्य चिकित्सतलम् प्रकृतम् ? प्राचीनप्रतीचीनायतम् तदीचीनवचिबवित्तीर्षन् दयदय योज नानि विपक्षेन पर्वतसमकजापामेन तत् एकया पट्टवरवेदिकया एकेनच वनकठेन सर्वेत्तः समन्तारसम्यरिचितम् प्रभाववर्धकः द्वयोरपि वैता

वेताक्यपचतनइ वेहु पाउइ पाच २ योजन तथा उत्पतिइह तिहां वेताक्यनामा पर्वतम् चिकित्सतलम् कस्यो पूर्वपदिन साबो उत्तरवचिबदिचे यो इतो रज २ योजन पीइलपचइ पचत अतलो लोचपचर्हं ते चिकित्सतलो एण पट्टवरवेदिका इकरी एण वनकठ जागकरीने सर्वं दिसइ ओचवेर बीजो वे प्रभाववर्धेन वेनो जाइवो वेताक्यनामा हे भगवन् । पर्वतना चिकित्सतलो वेइवो आकारनामककण्ठो प्रत्यवतार स्वभावकर्हं हे भीतन ! पङ्क

शैवेय जगतीविष्णु विदिष्टु वेष्टयित्वा स्थिता तथेयमपि सर्वतः शिखरतल पर्यन्ते वेष्टयित्वा परमेया ध्यायतश्चतुरङ्गाकारशिखरतलसंस्थितस्येना यत
 चतुरङ्गा मोरपत्न्या अतएवैकसस्याका तारपरतो बहिर्वर्ति वनपत्र मप्येक ॥ नमु वीताक्षयमूलगतपट्टवरवदिकायने ईद्व दक्षिणोत्तरविभागेन दृयस्त्वये
 ति श्रीमत्सयगिरिपादास्तुकेत्रविचारपुद्गलौ तन्मप्येपट्टवरवेदिकावेदिभोजययाश्च योयमस्रङ्गावित्याहुः प्रमाण विक्रजायामयिपय यक्षेकच द्वयोरपि
 पट्टवरवेदिकावज्जकयो प्राग्व प्रथितव्य इत्यप्याहार्य ॥ अथशिखरतलस्य स्वरूप पृच्छति ॥ वेष्टयित्वा चित्यादि ॥ एतत् सर्वं जगतोगतपट्टवरवेदि
 बाया वनज्जकनूनिजानवद् व्याख्येय ॥ अथास्य कूटवल्गव्यतां पृच्छति ॥ जम्बूद्वीवे चमिति थाक्पालकारे जदत ? द्वीवे भरतेवर्ष

? गीच्छमा ! यक्षसमरमणिज्जे नूनिभागे पश्यते ? से जहाणामए थालिगपुस्करेइया जाव णाणायिहपचव
 खेहि मणीहिउवसोनिए, जाव वावीन पुस्करिणीन जाव वाणमसरा देवाय देवीन थ्थासयति जाव नुजामाणा
 विहरति, जम्बूद्वीवेण जते । दीवे नरहेवासे वेष्टपुपसए कद् कृन्ना पयत्ता ? गीच्छमा ! णव कृन्ना पयत्ता ? तज

कस्य नदत्त । पर्वतस्य शिखरतलस्य क्रियाभाकारभावप्रत्यवतारः प्रश्नः ? गौतम । यक्षसमरमणीयो नूनिभागः प्रश्नः ? सययामाना अलि
 न्पुष्करद्वय यावत् नामाविपपन्ववर्हे संविभिरपशोभितः यावत् याप्यः पुष्करस्य यावत् वाङ्मसरा देवा देव्यश्च आश्रयन्ति ? यावत् मुज्यमाना
 विहरन्ति जम्बूद्वीपे नदन्त । द्वीपे भरतेवर्षे वेष्टाक्षपर्वते कति कूटानि प्रश्नमिति ? गौतम । नव कूटानि प्रश्नमिति ? तानि यथा सिद्धाय

समोसरीयो रमणीय सलोहर नूनिभाग इव । जमकोर्द दृष्टातश्च नादलमु वर्षपशु तेइमी परए यावत् अनेकप्रकारना पक्षयणो नखीरवकरी सोभाय
 मान इव यावत् तिहां वावीचए ते जिहा कमलउगइ यावत् ध्यतरीकदेवता देवांगनाहिरहेइइ यावत् भोगवतापका विचरेइ जयूद्वीपमासा द्वीपने
 हे मगबन् । द्वीपमेविपइ भरतयेत्रने विपइ वीताक्षपर्वतनइ विपइ कोवला कूट शिखर कस्या हे गौतम । नव शिखर कस्या तेकेइ कोइया सिद्धापतनी

प्राप्तिरिति प्रसन्नितो नत्सदामकलायः पुष्पमालासुभूते येनुतामि, तथा पंचवर्षाः सरसाः सुरजयो ये मुक्ताः अरमेरिताः पुष्पपुष्पाः सै यत्तपचारः
पूजा नूने स्तेन कसितानि, कालागहइत्यादि विशेषकत्रय प्राणवत्, अण्डरोगकाना सपः सनुदाय स्तेन सस्यन् रसवीयतया विलीक्योनि व्याप्तानि,
तया दिव्याना युटिताना नातोद्यानां ये शङ्का सैः सुस्यन् सोतुमनाहरितया प्रकर्षेण सर्वकाल नादितानि, शङ्कति । सत्वरपकासया इत्यादि पदानि
प्राणवत् तत्त्वचित्यादि, गताः भवेतव । अय वेताक्यस्य शिखरतलाभाह ॥ तासिचमित्यादि ॥ तयो राजियोग्यमेस्यो भंडुसमरवीयादु भूमिजागा
ई ताक्यस्य पर्वतसोन्नयोः पादयोः पञ्चपञ्च योजना मूर्ध्वगुणस्यमत्वा अत्रातरे वेताक्यस्य यत् तस्य शिखरतल प्रच्छन्न ॥ पाईवेत्यादिप्राणवत् ॥ तच्च
शिखरतल एकया पट्टवरवेदिकया तत्परिबेदकप्रतीये वेदेन अणकलेन सर्वैः समन्ताल सपरिशित ॥ अयप्रादः ॥ यथा अगतीमच्यजाने मट्टवरवेदि

पुत्यण वेयहुत्स पञ्चयस्स सिहरतले पञ्चत्ते ? पाईणपान्निमायए उदीणदाहिणवित्थिखे दसजोत्थणाइ विस्स
मेण पञ्चयसमगे स्थायामेण , सेण इक्काए पउमवरवेदुयाए इक्केणय अणसनेण ससुठ समंता सपरिस्सिते
पमाण वसुठदीएहपि वेयहुत्सण भत्ते ! पञ्चयस्स सिहरतलस्स केरिसए आगारजायपफोत्थारे पञ्चत्ते

योः पञ्चपद्मपोजनान्मूर्ध्वगुरपत्, अत्र वेताक्यस्य पर्वतस्य शिखरतलम् प्रच्छन्नम् ? प्राचीनप्रतीचीनायतन् उदीचीनदक्षिणविलीक्येन दयदय योज
नानि विरक्तमेव पर्वतसमकमायामेव तत् एकया पट्टवरवेदिकया एकेनच अणकलेन सर्वैः समन्तादभ्यपरिशितम् प्रसाकवर्षैः द्वयोरेपि वेशा

वेताक्यपञ्चमर्ध्वेण पासइ पांच २ योजन तथा उत्पत्तिद्वयं तिर्हा वेताक्यमना पर्वतम् शिखरतलम् अणो पूर्वपश्चिम आबो उत्तरदक्षिणदिशे यो
इतो दक्ष २ योजन पीडतपञ्च पवत अतलो लीनपञ्चर्ध्वं ते शिखरतलो एण पट्टवरवेदिका इकरी एण अणकलेन अणकरीने चच्च विसइ योबक्केर बीळो
ये प्रमाकवर्षेण वेनो आबो वेताक्यमना चे नगवन् । पर्वतगा शिखरतलानो वेदो आकारेण अणकपनो प्रत्यवताद स्वमानकव चे नीतन ! चर्चुण

क्षिप्यप्रकाश सित्याह ॥ अथकोशाहं इत्यादि ॥ सुक्रीयानि पद योजना न्युत्पत्तिरनेन गूने शक्ताशानि पद योजनानि निरूपेण योजनानि ॥
 योजनानि सपादकोशम्यमानि पञ्चयोक्त्यानीत्यर्थः । विष्णुनेन उपरि पातितेकादि श्रीनि योजनानि स्वयंतीशाशानि श्रीनि योजनानीत्यर्थः ।
 विष्णुनेनेति ॥ अथास्य चिह्नरा द्योतनने विवक्षितस्थाने पृथुतामायकखगुण्यते गिनरायणपदा यावद्योजनविष्णु भक्तिकान्तामायकविष्णु
 द्विकेन सत्त्वं ब्रह्मस्वरोपदेशं पुनश्च यथापदे सविहस्यभेदविष्णुः ॥ तथाचिह्नितरा विष्णु श्रीनि योजनानि श्रीशास्त्राशिकान्तामीत्यादि, तन्मी
 योजनवयस्य कोशादुपेक्षितस्य द्विकेन भागे लक्षणाः पदकोशाः श्रीगस्य च पादः ब्रह्मयोगेयव शक्तीशानि पदयोजनानि श्रीशास्त्रादि
 का अस्मिन् पूर्वरायी प्रसिद्धेतावानि सपादकोशानि पञ्चयोजनानि इया सप्तद्वेष्टेविष्णुः ॥ एव सप्तत्रापि प्रवेष्टे भावमीयं, तथा गुणा भूतैर्गणने
 इहस्थाने विष्णु सपरिचानाय करणनिद मूला इति कांशयोजनानि द्विकेन सत्त्वं लक्षं भूतव्याया उपेक्ष्यते उपगिरिनिगुण्याने विष्णुः ॥ तथाचि गू-

एत्यण जगद्भूद्वेदिने मारुते वासे वेज्जहे पखए सिद्धायतकूने नाम कूने पयत्ते ? च्छमकोसाह जोश्याणाहं उ
 ह उच्चतं, महे तसकोसाह जोश्याणहं विस्कनेण, मन्ने देमूणाह पञ्चजोश्याणहं विस्कनेण उयदिं माहरे
 गाइं तिसि जोश्याणहं विस्कनेण, महे देमूणाह यीस जोश्याणहं परिक्केण, मन्ने देमूणाहं पणारम जोश्या

रूपविनेन इतिपादुनराहूटस्य पूर्वप्याह, अत्र अद्वैतपेदीने अनेवर्षे वेनादेयने निद्रापणमहं मायाहूटम् प्रप्रमम् ? अद्वैतपणानि यागना
 ल्यूरं भूद्वेने, महे पदमकोशानि पोजनानि विष्णुनेन, अयं श्रीगानि पञ्चयोजनानि विष्णुनेन, अत्रि शान्तिरानि श्रीविद्योशानि विष्णुनेन,

निरुक्तसो ॥ मवाहपोदन अहं उचं चरुं भूद्वैत इति मवाहपोदन योद्वयर्षे विधि शार्ङ्ग अर्था योयोजन योद्वयर्षे अयदिं योद्वैत अधिकः । त्रिवि
 योयन योद्वयर्षे मूद्वैत इति मवाहपोदन अहं उचं चरुं भूद्वैत इति मवाहपोदन योद्वयर्षे विधि शार्ङ्ग अर्था योयोजन योद्वयर्षे अयदिं योद्वैत अधिकः । त्रिवि

येताव्यपयते ऋति कूटानि प्रष्टस्यति ? गीतम् ? नवकूटानि प्रष्टस्यति ? सद्यथा विश्वानि शाश्वतानि सिद्धाना वा शाश्वतीना महारप्र-
तिगाता नापयत स्यान् विदुष्यतन् तदप्यारभूतं कूटं शिक्षायतनकूटं दक्षिणाङ्गरतनाग्रो देवस्य वासभूतं कूटं दक्षिणाङ्गरतनकूटं कश्चप्रपातगुहापि
परवमिदासभूतं कूटं कश्चप्रपातगुहाकूटं नाक्षिभद्रनाग्रो देवस्य वासभूतं कूटं नाक्षिभद्रकूटं वेताव्यनाग्रो देवस्य वासभूतकूटं वेताव्यनाग्रो
देवस्य वासभूतं कूटं पूर्वभद्रकूटं अन्यथा नाक्षिभद्रकूटाङ्गरतं पूर्वभद्रकूटं दूतयते तन्निभगुहापिदेवस्य निवासभूतं कूटं तन्निभगुहाकूटं कश्चराष्ट्रभरत
नाग्रो देवस्य वासभूतं कूटं उत्तराङ्गरतकूटं दैवतलोकासनिवासभूतं कूटं वैद्यमकूटं सर्वत्र मध्यपक्षोपी समासः ॥ अथ यद्योद्वेगं निर्देशयति
प्रथमं शिक्षायतनकूटत्वात् प्रसन्नाह ॥ कश्चित्पितृव्यः ॥ कश्चित् ॥ भवत् ॥ दक्षकूटं भरतकूटं कश्चात्परिचरित्यतः पूर्ववति ॥ तन्निवासदिना

हा सिन्धाययणकूटं १ दाहिणहृज्जरहकूटं २ स्वहृदप्यवायगुहाकूटं ३ माणिजहकूटं ४ वेद्यहृदकूटं ५ पुष्पजहकूटं ६
सिमिस गुहाकूटं ७ उत्तरहृज्जरहकूटं ८ वेद्यमणकूटं ९ कश्चिज्जते ! जमुदीये वीधे जारहे वासे वेद्यहृदप्यवाय सिन्धा
यतनकूटं नामं कूटं पश्यसे ? गोयमा ! पुरत्यिमलवणसमुद्रस्व पश्चत्यमेण दाहिणहृज्जरहकूटस्व पुरत्यमेण ॥

तनकूटम् १ दक्षिणाङ्गरतकूटम् कश्चप्रपातगुहाकूटम् २ नाक्षिभद्रकूटम् ३ वेताव्यकूटम् ४ पूर्वभद्रकूटम् ५ तन्निभगुहाकूटम् ६ उत्तराङ्गरतकूटम्
७ दैवतलोकासनिवासभूतं ८ वेद्यमणकूटम् ९ गीतम् ! पुरत्यिमलवणसमुद्र

नामाकूटं १ दक्षिणाङ्गरतकूटं २ कश्चप्रपातगुहाकूटं ३ नाक्षिभद्रनागा कूटं ४ वेताव्यकूटं ५ पूर्वभद्रकूटं ६ तन्निभगुहाकूटं ७ उत्तराङ्गरतकूटं ८ दैव
तनकूटं ९ कश्चिज्जते ! जमुदीयमहंविषयं भरतलोकासनिवासभूतं वेताव्यनाग्रो देवस्य वासभूतं कूटं कश्चोद्वेगं दे गीतम् ! पूर्ववदिचि जे तवचर
भुद्रं ते दक्षकी पश्चिदिचि दक्षिणाङ्गरतकूटवकी पूर्ववदिचि जे जमुदीयमहंविषयं भरतलोकासनिवासभूतं वेताव्यनाग्रो देवस्य वासभूतं कूटं कश्चोद्वेगं दे गीतम् ! पूर्ववदिचि जे तवचर

स्यमित्यर्थः प्रपन्नः ? कोशमायायेना वंकोष्ठं विष्कन्देन वशीभं कोश पूर्वमुत्थत्वेन, देवदात्र यष्टाधिकपञ्चशतपुस्तकपद्धति । यतस्तत् ॥ धीर जयसेहरेत्या
 दि ॥ हेतुविचारस्य वृत्ती तात्पुत्रिकेहरेण वृद्धेवीजप्रयत्नपरिभाषा इत्यस्याः नाथाया व्याख्याने तेवा येतात्पुत्रकूटाना मुपरि चैत्यगृहाणि इहदेवी-
 नवमस्तुत्सपरिभाषानि वक्तुं ते । यथा भीगृहं कोटीकरीचं कोशाष्टं विस्तारं चत्यारिचदधिकचतुर्दशशतपुस्तकमुद्वमिति । तथा छानेकेषु सप्तप्रशतेषु सन्निधि
 दं तदाधारकत्वेन स्थितमित्यर्थः । तथा सप्तैषु उद्धता सस्थिता सुकृतयसुकृता निपुणश्चिस्त्रिचिदेति ज्ञायः तत पदद्वयस्य कमचारयः तादृशी य-
 ज्यदेविकाद्वारवृत्तिकोपरियन्त्रवमयी वेदिका सोरभञ्ज साजोद्वसमुक्त यत्र तसया । तथा वराः प्रथाना रतिदा नयनमन सुखकारिण्यः साक्षिज्जिष्का
 येषु तेतथा । सुमिष्टं सबहुं विचिष्टं प्रथान सहं अनोच सस्थित सस्थान येषा ते तथा ततः पदद्वयकर्मचारये तादृया प्रयस्ताः प्रवासास्यदीज्जता येतू

इत ज्ञानमज्ञागश्च यज्जमस्रदेवजागे,, पूत्यण मह एगं सिन्धाययणे पशुस्ते ? कोस स्यायामेण, स्युक्तोस चिस्क
 नेण, देसुण कोस उहु उच्चसेण स्युणेगस्वन्नसयसन्तिथिठे,, स्वजुगयसुकयधइवइस्यातीरणवररइस्यासलिन
 जिअसुसिछिठिचिसिहलठसठि अउपसत्यवेरुलिअुयिमलस्कन्ने णाणामणिरयणखचिअुउज्जल यज्जसमसुविज्जस

क आसिद्धुपुत्र इव यावत् वाक्यमन्तरा देवाद्य यावत् विहरन्ति, तस्य यदुसमरमन्त्रीपस्य भूमि मागस्य बहुमप्यदेवमागे अत्र महत् एकम्
 सिद्धायतनम् प्रपन्नम् ? कोशमायायेन अप्रैकोशविकल्पोन, देयोनम् कोशमूर्धमुत्थत्वेन अनेकसमन्त्रात सन्निधितम् स्यम्भोद्वसमुत्थत्वेनयदेविकातो

सन्नो सरीयो रमणीय भूमिमाग र्हे विमदृष्टाने कोह भावशगुणामन्त्रामुपहो ते सरीयो र्हे यावत् व्यतीकदेवता यावत् विचरेर्र्हे तेहपपूर्जे समरमन्त्रीक
 भूमिमागतेहर्मे बहुमप्यदेवइ समइ विपइ इहा सोदो एक सिद्धजो रयासतो अरिहत्तनो प्रतिभा तेहजो आयतन देहरो र्हे एककोच लीयपर्णे अर्दे
 कोस पिचम्भ पोहल पवे कांइव अको कोस लपपवे अनेकस्यमना सोगमइ सिखेवरी सन्निधित रद्यार्र्हे यामाम विपे उद्वरआखे भलो वज्जत्तमय

उपवर्धिता जवति । यद्यप्यत्र यावत्पदपाद्याद्वारवर्धकप्रतिभावर्यकभूयस्वदुष्टकारिणं सत्ये भवन्नोचति, तथापि स्थानाशुभ्यतायै किञ्चित्सूत्रे दर्शयति ॥ तत्सर्वं सिद्धायतनस्य इत्यादि ॥ तस्य सिद्धायतनस्य तिस्रणां विधां समाहारं त्रिविक्रं तस्मिन् अनुस्वारः प्रारुतत्वात् पूर्ववद्विषोक्तारविप्रागेषु त्रीणि द्वाराणि प्रकृतानि ? तानि द्वाराणि पञ्चपनुः यथा मूर्ध्निचत्वेन अर्द्धतृतीयानि पनुः यतानि विष्णु जेत तावन्मात्रमेव प्रवेशेन अर्द्धतृतीयानि पनुः श्र-
तानीत्यर्थः । संध्यावरकवर्णनप्रतिष्ठागावति पदोपलक्षितो द्वारवर्धको भवत्येव विषयद्वारय द्यावद्वहमालावकन, ॥ अत्रै य भूभागयस्यमायाह ॥ तत्सर्वं
नित्यादि ॥ सुगम । विक्षाययवत्स इत्यादि ॥ तस्य बहुसरमणीयस्य भूमिभागस्य यदुभयदेशभागे अत्र सहा नेको देयस्तवकोदेयोपदेशनस्यान प्र

रा पचधनुसयाहं उह उच्चतेन, अथऽहज्जाह धनुसयाह विस्कर्त्तेन, तावद्वय चय पर्वसेन, संध्या वरकणग
भूमिभागा दारवस्ये जाव यणमाला, तत्सर्ण सिद्धाययणस्स अतो यज्जसमरमणिज्जे भूमिभागे पयस्ते ? से
जह्णामपं अ्यालिगपुरकरेकवा जाव, तत्सर्ण सिद्धाययणस्सर्ण यज्जसमरमणिज्जस्स भूमिभागस्य यज्जमप्ल

तापयिस्वरत्तं पवत्तं मरीचिकवर्धं विनिर्मुञ्चत् तावन्नोद्विगमश्चित यावद्वहन् तस्य सिद्धायतनस्य त्रिविधिं त्रीणि द्वाराणि प्रकृतानि ? तानि द्वारा
वि पञ्चपनुः यतान्मूर्ध्निचत्वेन, अर्द्धं त्रितीयानि पनुः यतानि विष्णुजेत, तावत्त्येव प्रवेशेन, द्योतवरकणग मूर्ध्निचत्वेन द्वारावर्णं को यावद्वहन्मा

इमत्वे भूकतो यवो लिप्यो गुप्योवद तेवेकरी भूकितज्ज यावत् अज्जाकरीसहिते ते सिद्धायतन त्रिविधं पूर्ववद्विष्ट उत्तरदिदे त्रिविधारणा यद्व
ते बारको ५०० पांचसह यन्त्रं अचपवे ते अदीसह यन्त्रं २५० पौष्टापरत्ते ते तर्पुण निचयस्य प्रवेशपक्षे द्योतयोली प्रमाणं सुमर्णमय भूमिका ते
विधा द्वाराभू यर्वेन जावत् यावत् ब्रह्मालाभो बर्धनं काववा ते सिद्धायतन देहराने मांति यत्तुं सन रमणीक भूमिभागं ते जिन कोइ दृष्टातेकरी
मावस्तनु पदुइवं तेइवो अर्द्धं यावत् ते देहराने वहुसम रमणीक भूमिभागं यत्तुं मध्यदेश भागे समइ विषयं इहां मोटो एक देयकटो तेइवो

यद्विजल्लोका यत्र तत्तथा ततः पूर्वपदेन कर्मेणारय तथा भागामखिरकाभि वृषिताभि यत्र धनागामखिरकाचितः निशितस्य परनिपातः प्राप्योदि
 दृशोभात् तादृग वश्यलोनिर्मलो बहुवनोऽत्यंतसमः सुविजल्लो भूनिजागो यत्र तत्तथा ॥ ईशानिनेत्यादि प्राप्यद्वय्याब्ध्ये, मगर मरीचिकवच किरकवा
 क्षपरित्येय विनिर्मुक्तः । तथा सादृशं नाम यद्वृज्ज्मे गोमयादिना उपसेपन चमोदय कुट्टाना भासयस्य चोटिकादिभिः समुहीकारं लातमोदय ताभ्या
 निव नक्षितं पूजितं सावज्जोदयनश्चिह्नः । यथा गोमयादिनोपक्षितं चोटिकादिना च पयसीकृत यद्वृगुहादि चमीकाजवति तन्नेषजपीति प्राचः । तथा ॥ ज्ञाव
 क्षयावति ॥ अत्र यावत्कारणात् यस्य नाशयनिकारावपानीप्रकारकगतसिद्धायतनवर्कको उतिदिष्टः, युयर्नासनागनीवाभ्यो याव त्रिद्वयतनोपरिष्कवा

नूभिजागे ईहामिग उसज तुरग जर मगर विहग धालग किनर रुव सरज वमर कुजर वणलय पठमलय
 नूभिचिन्ते कंचनमणिरयणत्यूजियाए गाणाथिहपवधस्यंठापकागपरिमिच्छिगगसिहरेधवले मरीहकधय
 विणिम्मुच्चंते लाउलोहस्यमहिए जाध ऊया, तस्सज सिद्धायतणस्स तिदिचि सत्तंढारा पखसा २ तेण दा

रवधररवितयात्मनिकामुरित्तुविहसहस्रस्थितप्रवृत्तैर्दूर्वेविजल्लोकाभन् भागामखिरकाचितोपसप्तमुवनमुविनचमूभिभागन् इह नृमवृषजनु
 रनरनरकरविहगव्यासककिरकवृद्धरनरकुजरनरनरसतोपट्टसतमितिचिन्तन् कावृणनखिरकसूभिकाव भागामखिरकसूवक यस्तापताकापरिमचिह
 वरिका कने तोरवज्जिहं प्रयाग रवीदे चिहं पूतली मुसिह मुषद प्रयाग अनोचपखे रसाहं ववावका योग्य वेदुये रजनय निमल यद्वा त्यज वे
 चिहं कनेकप्रकारका भदि रवतेवेकरी निपकाब्धो एवो वाहलो छजलो धर्बुजं सरीचो पुविनच वरतीर्भूतनुदे चिहं इहा चिनावर युम वलार
 पोहा मनुच नगरनच पकी चर्पे विद्यावर कठनाभापीव सरनपीव वरतीगाय इवी वेलाडीप्रनुद पट्टसता कनसप्रमुव तेवेकरी चित्तस्योदह सुबवे
 भविरवज्जव भूनिका वे चिहं कनेक प्रकारणी पचवर्चौ चंटा कने पताका ध्वजा तेवेकरी परिणहितकह चिहारेहेनो जोसह ववेवह तेच प्रमावमू

ठिमातुं वदद्विद्विमेता राज्यास्तं विदिति नक्षिचि दनुपयस्तं भिति । अथ प्रतिमानो उत्सेधोगुलमानेन पञ्चधनुं शतप्रभावाभां प्रमाणागुलमानेन पञ्चप
 नुःशतयामविष्य प्रेदेयमुदये ऽनवकाशप्रचिता न विधेयति । अथ प्रतिभावयोक्तयूय एव ज्ञानयूतफलेष्टुगाइति सूत्रेण सूचित । जीवामिगनायुस्तं भव-
 सेय, वये इ तासिच निवपदिमाठ छयमेयाइते वकावाते पकर्त ? तजइ तायकिज्जमया इष्टसप्तपायतता प्रकाशमाइ वरकाइ अतो सोइधिरकपकि
 वेयाइ कडगामयायाता कडगामयायुण्ठा कडगामाईते अपत्तं कडगामयावाचूँ कडगामयाठकं कडगामाईते रिठामयमसू तवपिज्जमईते
 यान्तेते रिठामाईते रीमराईते तवकिज्जमयाइनुक्या तवकिज्जमया चिरिवक्ता कडगामाईते याइत्तं कडगामाईते बीकाठे चित्तपयवालासयाठठा कडिइम
 यावता तवकिज्जमईते बीइत्तं तवकिज्जमयाठासूआ कडगामाईते जालिमाते अतोसोइधिरकपकिवेकाईते अकामयाइ छट्ठीवि अतोसोइधिरकप-
 किवेयाइं पुससगामाईते दिठीते रिठामाईते तारयात्तं अक्षिपताइ रिठामाईते अनुजाते कडगामयाकमोला कडगामयासववा कडगामाईते वि
 ज्ञानमपट्टियात्तं वइरामाई बीवपकीत्तं तवकिज्जमईते अथतवेसज्जुमीत्तं रिठामयात्तं परिनुइया तासिचं निवपकिभाणविच्छेत्तं यत्तेअं पत्तेअं ठाइधारापकिमा
 पक्खता तात्तंअं अतथारपकिमात्तं चिधरययइदितुल्लयासाइ चकोरदहनइवामाइ पयसाइं आयवताइ सभोल ठंइरेनाचीत्तं चिठ ति, तासिकलिकपकिमा-
 व सुत्तं पत्ति यत्तेअंयत्तेअं दोवेवाअरअरअकिमानुं पक्खतात्तं यात्तंअं चामरयारपट्टिमात्तं पदस्यइवइरदेइलिसअवाकांनिककडपपरपठकइअमइरिइ

जाय वयकनेचकुगा

सुखरत्ननपा, अत्र अर्पयत भिनप्रतिमानो विनोरोमप्रमाकभिसागा सन्निधिसम् तिसृति एव यावत्पुण्यकुण्ड (गार्हति सूत्रेण श्रीवागभायुस्तथाह्ये) तिहारे बौ हर्षिरीतें वस न श्रीवाभिरन सूत्रपी विधेय आख्या यावत् पूजाभासपरास सर्व सुपकपुण्यालोके वषा'न प्रतिमानो आख्या ३० व यदस्य आसया भिगारणाय आयसगा यथास्य पादेंत सुपकवा सद्युसिषो वायव्यतमाय १ विचारपुण्यकरंरुप वृषणयनरकठगाय षगेरी पडसन सिहासककत वनराससूनाय ऊपाये ५ एव प्रत्येक २ १०८ प्रकारें बभ्रुपुनोपनरखुर्ब यावत् सुपकपुण्यालगाय ३]

प्रश्नः ? अत्रा मुक्तायि आयामविष्य प्राप्त्यां देवद्वन्द्वसमाणा शरीरत्वेनतुतवदहं माना भविषीर्दिका सप्राप्यते अन्त्यरात्रमप्रमीयायिन् देवद्वन्द्वकापिका रेतपायिपमविषीर्दिकायादर्शनात् यया सूर्याप्रविमाने । तदधर्तं सिद्धायतदस्य बहुमप्लेदेवत्राय एतद्वर्तं नह एगा भविष्येद्विया पशुता ? सोसप्तसोष्टा बाई आयामविष्य प्रेव अष्टवोष्टबाईं ठयतेवंति । तथा विजयारात्रभाष्या मयि तस्यच सिद्धायययस्य बहुमप्लेदेवत्राय एतद्वर्तं नहं एगा भविष्येद्विया एा पणता ? दो ओष्टबाईं आयामविष्य प्रेव नोष्टवंतं बाह्येणं सप्तमविषया एष्टा बाव पछिरुवा इति सच देवद्वन्द्वः पंचपनु भूता न्यायाय विष्य प्राप्त्यां नातिरेकादि साधिकादि पचपनुः यता मूर्खोवत्वेन सर्वोत्तमा रत्नमयः सत्र देवद्वन्द्वे उष्टयत मष्टोत्तर शत विनमप्रतिमानां विनोस्तेष्वप्र नावनात्राचां विनोस्तेष्व सौर्षकरयरीरोष्टाया, तस्यच प्रमाणं सत्कष्टतः पचपनुःशतात्मकं जलप्यतः सप्तहस्तात्मकं, इहच पचपनु शतात्मकं नृष्टते, तदेव भात्राप्रमाणं पादांता सपा, तासा तथा जगत्साजाव्यात् देवद्वन्द्वस्य चतुर्दिषु प्रत्येकं सप्तविंशतिजावेन वज्रविंशति विद्यति । अनु पट्टवरवरदि कादयइव शांदयतभायकृपा विनमप्रतिना नवंतु, परं प्रतिष्ठितत्वानावेन तासा काराच्यस्य कथयित्ति चेत् उच्यते, शाइवतभावाइव शाइवतभावाचनो अपि नहत्रमिहाएव भवति, तेन शाइवतप्रतिनापमोश्चापि प्रविहितस्वाराच्यत्वाइया नहचसिद्धाएवेति, किमपिष्टापमोत्तरविचारेव, तत्राः शाइवतप्र-

देसनाए, एत्येन महं एगे देयच्छदए पयसि ? पबधणुसयाइ आयामयिस्सत्तेण, साहरेगाइ पबधणुसयाइ उहु उच्चमैण, सहरयणामए, एत्येन छठसय जिणवणिमाण जिणस्सेहप्यमाणमिप्पण सनिस्सिक्क सिठ्ठइ एवं

भां, ताम्र जिह्वापतनस्य अन्ते बहुउन्नतलकीयो मूत्रिभागः प्रकटसः? क्षमयाणाभक्तः, आलिङ्गपुष्पर इव यावत् तस्य सिद्धपायतनस्य बहुसुन्दर लक्ष्मीयस्य मूत्रिभागस्य बहुउन्नतलकीयभागे अत्रजहात् एकोरेष्वन्वक्तः प्रकटसः, ? प्रसुप्तजुःप्रतनायाजविश्रमाभ्याज, सातिरेकादि पञ्चभजुःप्रतान्मुखं मुखलेन,

मातो बड ५०० पांचवई यमूव लांबी अर्ने पोहलो बें काइकजपिबेरां ५०० पाचसड यमूव छचपवे ते देवकतो सर्वेजलय बड इहा एकसोळाठ ती
बेकतपो प्रतिपा करव १ बंडाजळ २ बारिदेव ३ मज्जमान ४ य ५ मज्जेपुईं टीमैकरनी कायापुमावे बड ७ ८३ ५०० यमूव' अत्तेचंगुल मज्जेपुईं

मीपत्तम सोपपूरिपादे नैर्वायुती प्रगवतो ऽपगतकेगरीर्यमुकुनिरीर्योमेम मानस्यावराया मुखातैवे त्यजितये, तवयद्वर्चिर्म्मत्येता ऽपत्येन वा आवास्य
 वियद्वर्चात्, मानस्यावराया आप्रतिषेधकत्वाद्येति न किमप्यनुपपन्न, तासां जिनप्रतिमाना पृष्टत एकैका टात्रापरप्रतिभा प्रकृता १ तासु लक्षणधार
 प्रतिभा हिमरजतकुन्देदुप्रकाशानि सकोटमात्यदराभानि यवकानि आतपत्राणि दुग्धाणि ससीलं धारयत्य स्तिष्ठति, तासां जिनप्रतिमाना मुजयोः पा
 र्थियोः प्रत्येक द्वे द्वे चानरवाग्नयतिने प्रकृते १ तासु चानरवाग्नयतिनाः चद्रप्रभ द्युक्तांतो वज्र हीरकमणिः वैशूर्यं प्रतीतं तानि क्षेपाणि च नामान-
 विरजानि कुचितानि चेपु रतेषु तेतका, एत लक्षणमहाईस्य अहापेंस तपनीयस्य सख्या वज्रला यिचित्रा दजा, चेपुवानितयाचिप्रियाटं इत्यादिप्राम्य
 त् भवराजभराद्येति प्राकृतत्वास्तीत्वचाराविषसीलधारयत्योवीचयत्यस्तिष्ठति, तासां जिनप्रतिमाना पुरतोर्द्वे द्वे भागप्रतिने द्वे द्वे यद्यप्रातने द्वे द्वे
 द्रुतप्रतिने द्वे द्वे कुलभारप्रतिने आद्याचारप्रतिने विनयावर्तते पादपतिते प्रांचसिपुटे घनिष्ठिते तिष्ठत, तासु वद्वरयद्वारसदंते इत्यादि प्राग्यत् ॥ व-
 त्वचनित्यादि ॥ तस्मिन् देवद्वारे जिनप्रतिमानां पुरतो ऽष्टयत् घटानां अष्टयत् चदनकलशानां अष्टयत् च गाराणां सप्तयत् सादक्षां-
 नां सप्तयत् रत्नालानां सप्तयत् पात्रीकानसप्तयत् सुप्रतिष्ठाकानां सप्तयत् मनोगुलिकानां पीठिकाविद्योपकृपाणां सप्तयत् वातवातकरकाणां सप्तयत् चित्राणां
 रत्नकरजकानां सप्तयत् इयकठानां सप्तयत् गजकठानां सप्तयत् कित्तरकठानां सप्तयत् किपुरुपकठानां सप्तयत् मशोरगकठानां स
 प्तयत् गपर्वकठानां सप्तयत् द्रवमकठानां सप्तयत् पुष्पबगेरीकां सप्तयत् माल्यबगेरीकां सप्तयत् बूर्खबगेरीकां सप्तयत् गजबगेरीकां सप्तयत् यक्षबगेरी
 कां सप्तयत् मानरबबगेरीकां सप्तयत् विद्वायेकबगेरीकां सप्तयत् लोमइसाकानगूर्पापुत्रपुत्रनिकां अष्टयत् पुष्पपटलकामानसप्तयत्
 भास्वपटलकानां सुकलानिपुण्यानि प्रक्षितानिभास्यानि अष्टयत् पूर्यपटलकानां मेघ गजयक्षानरत्नविद्वायेक लोम इसाकपटलकानां सपि प्रत्येकप्रत्
 च सप्तयत् द्रष्टव्य, अष्टयत् विद्वायनां सप्तयत् सुबाबां सप्तयत् चामराणां सप्तयत् तैलसमुद्रकानां सप्तयत् कोटसमुद्रकानां सप्तयत् बोधकसमुद्रक
 नां सप्तयत् तमरसमुद्रकानां सप्तयत् नेलासमुद्रकानां सप्तयत् हरितालगसमुद्रकानां सप्तयत् मन्त्रःशिलासमुद्रकानां सप्तयत् मज्जमयसमुद्रकानां सप्तयत्
 पेतानि तैसादीनि परममुरत्रियधीयेतानिद्रुषानि, अष्टयत् ध्वजानां १ अष्टयत् पश्चिमादि १ अष्टयत् ध्वजसग ध्यायसगा यथासाय ॥ पादं

[illegible]

मीपम भोपसूरिपादे भोंयवती नयवती उपगतकेशशीर्षमुकुटिनीरुणेन आनस्यावस्था युगातैवे त्याजिद्वे, वदवद्विधिषु स्वैना उपयस्वेन वा आनस्या
 विवद्वत्, आनस्यावस्थाया अप्रतिषेधकत्वाद्ये वि न किमप्यनुपपन्न, तासां निमप्रतिमाया पृथक् एकैका अत्रधारप्रतिमा प्रकृष्टा ? ताव अत्रधार
 प्रतिमा विनरत्नचतुर्द्वेमुद्रकाशानि चकोरदभास्थयामानि यथाकामि छातपत्राणि अत्रापि खलील पारयत्य स्मिष्टति, तासां निमप्रतिमाया मुजयोः पा
 र्थिवी प्रत्येक द्वे द्वे चानरपाद्यप्रतिने प्रकृष्टे ? ताव चानरपाद्यप्रतिमाः चद्रमज अद्रकांतो यज्ज होरकमखिः वैद्वये प्रतीत तानि शेषाणि च नामान
 विरक्तानि कथितानि येपु वडेंडु लेखा, यथ कृपामहार्थस्य महार्थस्य सपनीयस्य सख्या उज्वला विचित्रा रक्षा, येपुतानि वपाविधिप्रियाष्ट इत्यादिप्राग्व
 त् नवरत्नानराटंति प्राकृतत्वात्प्रीत्वं चानरादिवसीलपारयत्योवीजयत्यस्मिष्टति, तासां निमप्रतिमाया पुरखेद्वे द्वे द्वे नामप्रतिने द्वे द्वे यज्जप्रतिने द्वे द्वे
 नूतप्रतिने द्वे द्वे कुठकाद्यप्रतिने छात्राद्याप्रतिने विनयावने पादपतिने प्राक्षसिपुटे वनिचिहने विष्टः, ताव चद्रमजानराटं इत्यादि प्राग्वत् ॥ व-
 त्यवमित्यादि ॥ वस्तिन् देवकुर्वके किमप्रतिमायां पुरतो उष्टत भटानां अष्टत वदनकस्यार्तां नयस्यपटानां अष्टत व दृ गाराणां मष्टत सावधो-
 ना मष्टत रत्नानां मष्टत पात्रीकामष्टत कुप्रविष्टकानां मष्टत मनोगुलिकानां पोटिकायिद्योयकपाका मष्टत ववाचकराका मष्टत चित्राकां
 रत्नकरंठकानां मष्टत वयकठानां मष्टत नरकठानां मष्टत खिरकठानां मष्टत किपुरुयकठानां मष्टत मष्टत मष्टेरागकठानां म
 ष्टत गववंकठानां मष्टत वृमकठानां मष्टत पुप्यवगेरीका मष्टत नात्यवगेरीका मष्टत वूर्कवगेरीका मष्टत गधवगेरीका मष्टत वसववस्त्रवगेरी
 का मष्टत मानरत्नवगेरीका मष्टत चिह्नार्थकवगेरीका मष्टत लोमवृत्तकवगेरीका लोमवृत्तकमयूरपिण्डपुनमिका अष्टत पुप्यपटशकानामष्टत
 मास्यपटलकानां मुक्तकानिपुण्यानि ग्रथितानिमास्यानि अष्टत वूर्कपटलकाभां सेय गधवृत्तकवगेरीका मष्टत तैलसमुद्रकानां मष्टत कोष्टसमुद्रकानां मष्टत चोष्टकसमुद्रका
 न मष्टत व्रटय, अष्टत चित्रासनां मष्टत कुवाका मष्टत वामराका मष्टत तैलसमुद्रकानां मष्टत कोष्टसमुद्रकानां मष्टत चोष्टकसमुद्रका
 ना मष्टत वं वगरसमुद्रकानां मष्टत नेलासमुद्रकानां मष्टत हरितालसमुद्रकानां मष्टत नम शिलासमुद्रकानां मष्टत नमनससमुद्रकानां मष्टत सूर्योक्त्य-
 पेतानि दीप्तादीनि परमसुरभिजिनयोपेधानि व्रटयानि, अष्टत चकानां । अत्रप्रप्रविधिगाये । वदवद्वत्ताया जिगारताय आपसगा ययालाय ॥ पाईठ

[illegible]

श्रीचम्पूचोरिपादै चोप्यवृत्तौ जगत्तौ उपयत्केयवीर्यमुक्तनिरीक्षणेन आभस्यावस्था मुञ्जातेति त्यजिदचे, चक्षुर्वर्षिंश्रे स्वोभा उपलब्धेन वा प्रायस्य
 विवक्षयात्, आभस्यावरपाया अप्रतिबिम्बकत्वाच्चेति न क्षिप्यन्नुपपन्नं, तासां जिनप्रतिभाया पृष्ठत एकैका छत्रधारप्रतिभा प्रशसा ? साद्य छत्रधार
 प्रतिभा बिम्बरत्वं बुद्धेदुप्रकाशानि सङ्कोटमास्वदामानि पद्मलानि छातपत्राणि श्रुत्याणि सलील धारयत्य स्तिष्ठति, तासां जिनप्रतिभाया मुनयोः पा-
 र्श्वयोः प्रत्येक द्वे द्वे चामरधारप्रतिमे प्रकसे ? साद्य चामरधारप्रतिभाः चद्रप्रप्र द्रवृकातो वण्ड हीरकमणि मेकूये प्रवीत तानि बोधाणि च नाभम-
 बिम्बानिबन्धितानि येपु वक्षेपु तेतथा, यत्र रूपमहाईस महाचर्यस लपनीयस श्रद्धा उचयता विचित्रा वक्रा, येपुतानितयाचिन्मियाठे इत्यादिमाग्य
 च् नवरचामरासुंति प्रास्तात्वास्त्रीत्वंचानरादिसलीलधारयत्योवीक्षयत्यस्तिष्ठति, तासां जिनप्रतिभाया पुरतोद्वे द्वे नागप्रतिमे द्वे द्वे यक्षप्रतिमे द्वे द्वे
 भूतप्रतिमे द्वे द्वे कुम्भधारप्रतिमे छात्राधारप्रतिमे विनयायनते पादपतिते प्राञ्जलिपुटे समिचिते तिष्ठतः, साद्य चक्षुर्यक्षमर्षंते इत्यादि प्राग्यत् ॥ त
 त्यजनित्यादि ॥ तस्मिन् देवद्वन्द्वे बिम्बप्रतिमानां पुरतो उष्टयत चदनफलशाना भगव्यपदानां व्यष्टयत च गाराका नष्टयत भावद्या-
 ना नष्टयत रत्नासना नष्टयत पात्रीकानष्टयत कुम्भविष्टकाणा नष्टयत मनोगुलिकाणा पीठिकापिवोपकपाका नष्टयतवातफरकाका नष्टयत वित्राणां
 रत्नवर्दकाणा नष्टयत इयकटाणा नष्टयत गजकंठाणा नष्टयत किन्नरकटाणा नष्टयत क्षिपुरुपकटाणा नष्टयत महोरगकटाणा न-
 ष्टयत गजवैकटाणा नष्टयत वृषभकटाणा नष्टयत पुष्पचगेरीका नष्टयत मोत्पचगेरीका नष्टयत बूर्खचगेरीका नष्टयत गजचगेरीका नष्टयत वज्रचगेरी
 का नष्टयत चामरचचगेरीका नष्टयत सिद्धार्थकचगेरीका नष्टयत लोमहस्तकचगेरीका नष्टयत पुष्पपटलकानामष्टयत
 मास्यपटलकाणां शुक्लानिपुव्यानि यचितानिभास्वानि व्यष्टयत पूर्णपटलकाणा मेय गजयकानरत्नविद्वायंक्त लोम हस्तकपटलकाणा अपि प्रत्येकप्रत्ये
 क नष्टयत द्रष्टव्यं, व्यष्टयत विहरासनाणा नष्टयत श्रुवाका नष्टयत चामराका नष्टयत तैलचमुद्रकाणा नष्टयत कोष्ठचमुद्रकाणा नष्टयत वीर्यकचमुद्रका
 ना नष्टयत तगरचमुद्रकाणा नष्टयत मेलाचमुद्रकाणा नष्टयत हरितालचमुद्रकाणा नष्टयत भनःशिलाचमुद्रकाणा नष्टयत सज्जमचमुद्रकाणा सपर्यस्य-
 चेतानि तैसादीनि परमसुरनिमषोपेतानिद्वष्टयानि, व्यष्टयत ध्वजभागा । व्यष्टयत विचित्राद्ये । व्यष्टयत व्यापसाया ययासाय ॥ पाईठ

पुनरुक्ता नवपुस्तिका भाष्यकाराया १ विस्तारयत्कर्तव्य इत्ययमन्तर ठगायचगेरी पदसगसीद्वाचकस्तत आभरासुगुण्याऊयाय २ अर्थात् पूषकश्रुत्यकाभा
 न्निबिस्तसिदृति कत्तामिद्वयतनदूदवस्तयता । अथदृष्टिबाधुं भरतकूटस्वरूप पृष्ठकाह कश्चिन्नमित्यादि ॥ अथ सर्वोपि पदयोजना सुगमा नवर
 प्रासादावतत्तका ओत्र पूर्वोपलेना ये ओष्ठ विचित्रेन अत्रपूर्वे अनुक्त भय्यङ्गं क्रोश भायामेनेति बोध्य ॥ सेसे सुधपासाया क्रोशुबा अद्यबोसपिपु
 दोहा इत्यादि बीषोमतिस्तद्वृत्तिनितयमिति केचविचारवचनात् । ओष्ठनास्यातिक्रमे अद्भुतीपसनायेतु प्रासादावतत्तका क्रोशाङ्गं क्रोशवेधं विस्तार
 विचित्रपुन कारुण्यः उच्यतेति ॥ अनुगमनपूर्विकइत्यादि प्राच्यत् ॥ अथतत्रयदस्ति वदाह ॥ तस्यकभित्यादि ॥ पुनन नवदं सपरिवारसि ॥ इ

कहिण जंते ! वैद्यहे पव्वए दाहिणहु ज़रहकुठेणाम कूठे पखत्ते ? गोयमा ! खंऊप्यवायकूठस्स पु
रत्थिमेण, सिद्धाययणकूठस्स पच्चत्थिमेण एत्थण वेत्थहपव्वए दाहिणहु ज़रहकुठेणाम कूठे पखत्ते ? सिद्धायय
णकूठप्यमाणसरित्ते जाय, तरसणं यद्धसमरमणिज्जस्स नुमिजागस्स बद्धमसुवेसजाए, एत्थण मह एगे पा

वा प्रदत्ता ! वैताल्पपर्वते दक्षिणार्धेन तत्कूटं भाद्रा कूटम् मञ्जस्तम् ? गो ! करकप्रपातकूटस्य पूर्वस्यान् विद्यापतनकूटस्य पश्चिमे, अत्र वैताल्पपर्वतस्य दक्षि
 नार्धेन तत्कूटं भाद्रा कूटं मञ्जस्तम् ? विद्यापतनकूटप्रभातं चतुर्थान् यावत् तस्य चतुर्भरणवीपस्य भूमिभायस्य चतुर्भण्यवेष्टमाने अत्र भङ्गानेकः प्रासादाश्च
 यं भङ्गाः मञ्जस्तः ? कोयलनूतं गुह्यत्वेन अर्धकोशं विजिमेन, अभ्युदयोविभूतप्रभासितः यावत् प्रासादरीयः तस्य प्रासादाश्च तत्तत्कस्य चतुर्भण्यवेष्टमाने अत्र

कुचस्थानिर्बं हे जनकम् । वेतात्म पर्यन्तं विनहं दक्षिणां नरतनामा कूट ऊरु हे गोवस । उदग्रपात कूट भीष्मं वेदधीं पूर्वदिवं सिद्धायतनकूट
 पदितो तेयो यद्विजदिते इहां वेतात्मपर्यन्तं विनं दक्षिणार्धमस्त कूटेकाभा कूट तं सिद्धायतनकूटं प्रयाग छरीयो जाणवो मावत पूर्वतो पराव ते
 पथं नम रवहीच भूमिमाननहं यतु मध्यदेवकावर्ह ।

चिन्ताभरतकृष्णपिपासाभानिकादिदेवयोग्यमन्त्रासंस्कृतमिति । अथप्रस्तुतकृष्णानामन्वये पृच्छति ॥ सेकेण्ठे णमित्यादि ॥ सवे सेतरसूत्रं विजयध्वं

सायवाहिसए पयसते ? कोस उह उहसेण, अरुकोस विस्केनेण अस्सुगयमूसिअपहसिए जाव पासाइए, ४ तस्स
णपासायवाहिसगरस्स यज्जमस्सदेसजाए, एत्थण महएगा मणिपेठिया पयसत्ता ? पचधणुसयाइ अयायामविसक ने
अ अह्माइज्जाइ धणुसयाइ धाहसेण सधमणिमई, तीसेण मणिपेठियाए उप्पि सिहासण पयसत्ता ? सपरिवारं
ज्जाणियत्ता ? से केण्ठेण नते ! एवं बुद्धइ दाहिणहुररुक्कं २ गोयमा ! दाहिणहुररुक्कं २ दाहिणाण देवे
महिहिए जाव पलितवमहिइए परियसइ, सेण तत्थ चउएइ सामाणिअसाहस्सीण चउएइ अगमहिसीण

नइती एकानखिपीठिका प्रज्ञा ? पयसनुः ज्ञानाणि आयास विषमाम्नाम्नाम् अहंवदीपानि यनुश्रुतानि यापुस्यन सर्वं मखिमयी तस्या मखि
पीठिकाया उपरि सिंहासनं प्रज्ञासम् ? सपरिवारं मखिवच्चम् तत् केनार्येण मदन्त ! एव गुण्यते दक्षिणाहं भरतकृष्ण २ गीतन ! दक्षिणाहं न
रत्नकंटे दक्षिणाहं भरतोनाया देव ! महर्द्धिका यावत् पश्योपमस्त्विताकः परियसति सच तत्र चतुर्भिः सामानिकदेवसचसैः चतसृभिरप्रमहि

विचिं इहां एक मोटी प्रसाद वर्तसक र्हे १ एक कोस उ वपये अहंकोस पोहलपये मखोहूत सूर्यमोपरि लेजयंत ममाकरी सौव हयंकारी यावत् यो
जायोग्य मखोइरवइ ते प्रसादा वतसकनइ अनुमण्यदेवभागइ सनइ विषइ इहां मोटी एक मखिरवपीठिका चोतोरुं पांचणइ धनय ५०० लाबी
पोहसी अठाइरुं अनुय २५० जाउपये सर्वमखिरवमय इइ ते मखिपीठिका उपरि सिंहासन ये सवानोखइ अनेक सहस्रगमे मन्नासनादिकेकरी परि-
वसो जावया तेबूअरुं सामांटे ३ भगवम् ! एइवो कइरुं दक्षिणाहं भरतकृष्ण एइये मागइ हे गीतन ! दक्षिणाहं भरतकृष्णं विपइं दक्षिणाहं भरत
नामा देवता महाअशुचिचत यावत् पश्योपमो स्थिति पश्योपमोआठये बरंखइ ते देवता तिएरा अयारिइमार सामाभीक देवे अयारि ४००० अग्रमहिपी ४

मुपहता नवमुत्तिपा वायव्यरागाय । वितात्यवकाकय इत्यनयनरत्न ठगायवनेरी पवलयसीशोसकस्त वाभरासमुगयाऊयाय २ अहमत् पूपकशुत्यकातो सच्चित्तित्तिटति कलासिदायतनकूटवकम्पता । अयद्विद्वद्भूतभरतकूटकरूपं पूञ्जकाह कश्चिन्नित्यादि ॥ अत्र सर्वापि पदयोचना सुगता नवरे प्राकारावापका क्रोत्र भूतपितृना यं क्रोत्रं विषयेन अत्रयुगे ऽमुल्ल भप्यर्द्धक्रोत्र नायानेनेति बोध्य ॥ सेवे सुखपाषाणा क्रोत्रुका अष्टकोसपिण्डु वीहा इत्यादि श्रीसोनतिलकवृत्तिनिरयनिति क्षेत्रविचारवचनात् । श्रीसमास्त्रातिकृते कपूरीपसनासेतु प्रासादावतसकः क्रोत्रार्द्धक्रोत्रार्द्धेयं विकारा । द्विचिन्मूल सद्गुगुयः सकोसोति ॥ अजुग्यपयुसिद्धा इत्यादि प्राग्बत् ॥ अयतत्रयवर्ति सदाह ॥ तसकचित्यादि ॥ शुगम नवत् सपरिवारति ॥ इ

कहिण नने । वेद्यहे पक्षपु दाहिणहु जरहकूठेणाम कूठे पखत्ते ? गोयमा ! खंरुप्यवायकूरुस पु रत्यिमेण, सिदाययणकूरुस पञ्चत्यिमेण एत्यण वेद्यहपक्षपु दाहिणहुजरहकूठेणाम कूठे पखत्ते ? सिदायय णरुण्यमाणसरिसे जाघ, तरसणं यऊसमरमणिऊस्स नूमिजागस्स अऊमसुदेवजापु, एत्यण मह एगे या

व भरत ! वेताल्पपर्वते दक्षिणार्धभरतकूटं नास्तीति । कवचप्रपातकूटस्य पूर्वस्यान् सिदायतनकूटस्य पश्चिमे, अत्र वेताल्पपर्वतस्य दक्षि णार्धभरतकूटं नास्तीति । सिदायतनकूटं प्रभातं सवृषभं यावत् तस्य अनुसन्तरनीयस्य भूमिभागस्य अनुसन्त्यदेशभागे अत्र नहरानेकः प्रासादाव तं सका प्रपन्नः ? क्रोत्रभूतं सुखलीनं अष्टकोर्धं विक्कनेन, अनुसन्त्यदेशभागे यान्त् प्रासादीयः तस्य प्रासादावतसकस्य अनुसन्त्यदेशभागे अत्र अनुसन्त्यदेशभागे हे भवन् । वेताल्प पर्वतमे विषयं दक्षिणार्धं भरतनामा कूटं अत्र हे गोतम ! अत्र प्रपात कूटं श्रीभू तेष्वेवो पूर्वदिशि सिदायतनकूट पश्चिमे तेषो पश्चिमदिशि इहार्धं वेताल्पपर्वतमे विसे दक्षिणार्धभरत कूटं सिदायतनकूटं प्रभातं सरीचो जावन्तो यावन् पूर्वतो परां से यत्तुं एत एतदीक भूमिभागानां अनुसन्त्यदेशभागावन् ।

विष्णुभूतभारतभूतपिपसासामानिकादिदेवयोग्यभद्रासुखसङ्घित मिति । अथप्रसूतकूटानामान्यर्थे पृष्ठति ॥ सेकेकेहे नित्यादि ॥ सर्वे चेतस्सूत्र विजयद्वा

सायवक्रिसए पयस्ते ? कोस तह उच्चत्तेण, अरुकोसं विस्केनेण अस्सुगयमूसिअपहसिए जाव पासाईए, ४ तस्स
ण पासायअक्रिसगस्स बज्जमस्सुदेसजाए, एत्थण महएगा मणिपेदिअा पयस्सा ? पचधणुसयाह अ्यायामविक्क जे
ण अुह्हाइज्जाइ धणुसयाह बाह्वेण सधमणिमई, तीसेण मणिपेदिअाए उप्पि सिहासण पयस ? सपरिवारं
जानियसु ? से केण्ठेणं जते ! एव बुद्धइ दाहिणहुनरइकूठे ? गोयमा ! दाहिणहुनरइकूठेणं दाहिणाण देवे
महिहिंए जाव पलित्वमंठिईए परिवसह, सेण तस्य चउरइ सामाणिअसाहससीण चउरइ अुगममहिसीण

नइती एकामचिपीठिका प्रपत्ता ? पणुपणु : गतानि आयाण विक्कस्वाप्पान् अहंरतीपाणि चनुइयतानि पाणुइयन सर्वे मचिसयी तस्या मचि-
पीठिकाया उपरि विहासन प्रपत्तम् ? सपरिवारं मचिठअम् , तत् केमार्थेन भवत्त । एव मुच्यते दक्षिणाहं भरतकूटम् २ गीतम् । दक्षिणाहं भ
रतकूटे दक्षिणाहुं भरतोमाद्या देवा महर्षिणः यावत् परमोपमस्त्वितिहः परियचति, सच तत्र चतुर्भिः सामानिकदेवसदसैः घतसूभिरपमहि

विचि इहा एक मोटी प्रसाइ वर्तवक र्हे ? एक कोस उ चपवे अहंकोस पोइलपवे मवोद्वत सूर्यनीपरिं तेजवत प्रमाकरी छेव इयंकारी यावत् यो
मायोग्य मनीइरकइ ते प्रसादा वतसकनइ बहुमयदेशभागइ समइ यिवइ इहा मोटी एक मचिरवपीठिका सीतरीळ पाचयइ धनुप ५०० छांभी
पोइली प्रडाइर्ये धनुप २५० आइपवे सर्वभरिखमय इइ ते मचिपीठिका उपरि विहासन जे सवामोखइ अनेक सइअग्गे मद्रासमादिकेकरी परि-
वत्तो काववा तेइएअर्थे स्यामठे जे भगवन् ! एइवो कइर्ये दक्षिणाहं भरतकूट एएवे मामई जे गीतम् । दक्षिणाहुं भरतकूटनें विपइ दक्षिणाहुं भरत
मामा देवता मशाम्भुदिवत यावत् पत्सोपनी त्यति पत्सोपनीआउर्ये बरेंखइ ते देवता तिए अ्यारिइवार सामामीक देवे अ्यारि ४००० अप्रमहिपी ४

मुपवृत्ता मन्त्रगुप्तिया वायव्यरागाय १ चित्ताख्यपञ्चकण्डय इत्ययमरकठगायत्रीरी पठत्यसीद्वास्यस्तत आभरासुगुण्याज्याय २ अष्टशतं पूषकशुक्लानां सन्निधिसतिष्ठति उक्तासिद्वायद्वान्कूटवक्रम्यताः । आसद्विचारासु भरतकूटकण्डय पूषकाह कश्चिन्नमित्यादि ॥ अत्र तर्कोपि पदयोक्ता सुगमा नवरं प्राप्तादावपण्डकः श्रोत्र्य नृसूत्रित्वेना द्यौःकोशं विषंजेन अत्रयूने अनुक्त मय्यद् कोश भायामेनेति बोध्य ॥ उक्ते सुखपासाया कोसुखा अष्टशोसपिबु दीष्टा इत्यादि श्रीसोमविलसच्चूरिमिलयमिति कोशविचारवचनात् । श्रीरामास्त्रादिकृते अष्टद्वीपसनासेतु प्रासादाद्वक्तव्यः । कोशाद्वैकोशवेधेऽप्येविलारः किञ्चिन्मूल कटुश्रुयः उक्तेलीति ॥ अनुमन्यनृषिअश्रत्यादि प्राप्त्वत् ॥ अत्रतत्रयवर्त्ति तद्वाह ॥ तस्यवसित्यादि ॥ सुगम नवरं, उपरिवारसि ॥ इ

कहिण नते ! वेद्यहे पक्षपु दाहिणहु नरहकूठेगोम कूठे पयस्ये ? गोयमा ! स्वल्पवायककूठस पु रत्यमेण, सिद्धायपणकूठस्व पञ्चत्यमेणं एत्यण वेद्यहुपक्षपु दाहिणहुनरहकूठेणामं कूठे पयस्ये ? सिद्धायय णकूठप्यमाणसरिसे जाय, तरसणं यऊसमरमणिऊस्व नृमिनागरस बज्जमझ्वेसज्जाए, एत्यण मह एगे पा

इ मदन ! वेताल्पपर्वते दक्षिणार्धेनरकूटं गच्छा कूटम् प्रव्रजस्व ? गो ! कूटप्रपातकूटस्य पूर्वस्यान् सिद्धायतनकूटस्य पश्चिमे, अत्र वेताल्पपर्वतस्य दक्षि णार्धेनरकूटं नाम्ना कूटं प्रव्रजस्व ? सिद्धायतनकूटप्रपात कटुश्रुय् यावत् तस्य कटुश्रुभरमहीयस्य नृमिनागस्य कटुश्रुपर्वदेशमानी अत्र नृहानेकः प्रासादाव पंक्तकः प्रव्रजः ? कोशमूर्त्तमुपलब्धेन, अत्र कोशं विच्छेदित अणुशुद्धोच्छ्रितप्रमासितः यावत् प्रासादीयः तस्य प्रासादावतलकस्य कटुश्रुपर्वदेशमानी अत्र

कुशस्याग्निर्दे दे नभवन् । वेताल्प पर्वतर्गे विषवं दक्षिणार्धे भरतनाभा कूटं ब्रह्म दे गीतम् । ब्रह्मप्रपात कूटं श्रीशू तेरवी पूर्वदिशि सिद्धायतनकूटं पश्चिमे तेवी पश्चिमदिशि इहा वेताल्पपर्वतर्गे विदे दक्षिणार्धेनरत कूटं नाम्ना कूटं सिद्धायतनकूटं प्रपात शरीरो आब्रवी यावन् पूर्वसी परव ते यद् वन रणवीक नृमिनागमह कटु मय्यदेवभाणह । २

इहत्यादि ॥ एवं इद्विबाह्वादेः सततकृत्यायेन धर्मकृतानि तृतीयलक्षणप्रपातगुणकूटादीनि नेतव्यानि बुद्धियथापयोगीयानि याय कवस वेप्रमकूट ॥ परी
परति ॥ परस्परं पुरत्यनपक्षित्यनेति पूर्वोपरौ व्यसथः ॥ पूर्व पूर्वपूर्वसां उत्तर गुप्तर अपरसा पूर्वापरविजरागसा चेतिक्त्वात् ॥ इमीचिइत्या
दि ॥ स्यां कूटात् धर्मकृत्याये धर्मकृतिकारे इमः कल्पभाषा गाथा ॥ इमावेति पाठेत सेइति यथगव्यत्ययात् तैर्या कूटानां धक्षावासे इमागा-
वेति योक्तापीय ॥ मन्त्रधेष्ठाहस्वते इत्यादि ॥ गुणदीधिक्षेपे सच व्यवहितसयथः, तेन यैताळ्यस्य भज्येतु सतये पंचम पट्टरपाचि त्रीणि कूटानि कमय
मयाभि भवति सूत्रे स्त्रीसिंगमिर्देशः प्रारब्धत्वात् क्षेपाचि पूर्वकूटाणि यैताळ्यपर्यपरमेकमन्त्रतिगिरिकूटानि व्यास्यातो विशोपप्रतिपत्तिरिति । इरिरस
इरिरिखटयसकूटवर्जिताति रजनयाभि ज्ञातव्यानि, य स्वप्न यैताळ्ये प्रकरणे सयपर्वतगतकूटज्ञापन, स रस्यीया मेकयर्षकत्वेन साधयाये हाणा यैताळ्यस्ये

येयञ्चा, कात्व वेसमणकूठे परीप्परपुरत्तिसपच्चत्तिमेण इमीसि यथायासे गाहा । मज्जे वैश्वहुरसठे कणग
समात्तिणि होत्तिकूठाद्ये ॥ सेसा पच्चयकूठा सच्चेरयणासया हेत्वि १ माणित्तवकूठे २ वैश्वहकूठे ३ पुणनवकू

गीतम् । सत्त्वस्य पर्वतस्य दक्षिणेन सिध्दगुरुस्येयान् द्वीपसमुद्रानतिष्ठस्य अत्र जल्यद्वीपेद्वीपे दक्षिणधरो द्वादशयोजनचक्रस्तत्पथागाद् अत्र द-
क्षिणार्धनरतकूटस्य देवस्य दक्षिणार्धनरतानाम्ना राजधानी नखितब्ध्या, यथा विजयस्य देयस्य देवस्य, एष सर्वकूटानि नेपाणि यायव् वैश्रवण
कूटम् परस्परम् पूर्वपश्चिमतः इयं पञ्चानासे ऽ गाथा ॥ नरये वीताढ्यस्य कमलमयानि श्रीणि भवन्ति कूटानि ॥ शेषाणि पर्वतकूटानि सयाणि
रत्नमयानि भवन्ति ? सावित्रकूट वीताढ्यकूट पूर्वभद्रकूट एतानि त्रिणि कूटानि कमलमयानि शेषाणि पञ्चपि रत्नमयानि, द्वयोरेव सद्गुणानाम्

इषी जेहवी विजयदेवतानी राजपात्री तेइया जायुवी इम इलीरीति सर्वकूट जाणया यावत् येअमब कूटजाने कूट मधमोकूट तिहा लाग परपराय पूर्वयविसरं जएववा ए नवकूट मा यववासनीं गाथा कर्णे खें तेगाथायी जांबया येलाख्यपर्यसनें मध्यम मधम सुखमयपुत्र ए इ कूट सुयर्थमय छत्र बोयो पाचमो खर्छे कूट शेष ६ कूट विसाख्यना- सर्वरत्नमयपुत्रं । माखिमद्रकूट जोयो विसाख्यकूट पांचमो पुण भद्रकूट छर्णे ए श्रीयकूट सुयर्थमय

रत्नान्वयचन्द्रकनूजव त्परिभाषणीयं । नवर, दक्षिणादौ वा इति परिकरेणो पदसमुदायोपचारात् पाठार्तरानुसारात् दक्षिणार्धभरताया राजधान्या इति अत्र मूत्रे दृश्यमानमपि देतेवहेनित्यादि सूत्रस्य अर्थः । तथाच दक्षिणार्ध भरतकूटनामा देवः स्वानित्येना स्यासीत्यत्रादित्वात् प्रत्यये च चिदायु भरतकूटमिति । अत्रास्य राजधानी त्नासीति पठ्यति । कश्चिदभित्यादि व्यक्त । अत्रापरकूटवक्ष्यता दक्षिणादभरतकूटातिदेशो नाह । एवम्

सुपरिवारारणं तिरह परिसाण सप्तयह स्थणित्याहिवर्धण सोलसयह स्थायरस्कदेवसाहस्सीण
दाहिणहुनरहकूटस्सदाहिणहाए रायहाणीए स्थुखेसिं बद्धण देवीणय आव विहरह कहिण जते ! दाहिणहुन
रहकूटस्स देवस्स दाहिणहुणाम रायहाणी पस्समा ? गोयमा ! मंदरस्स पञ्चयस्स दस्किजेणं तिरियमस्सवे
ज्जे दीवसमुहं वीद्ववइसा, स्थु जसुदीवेदीवे दस्किजेण बारसजोस्थुणसहस्साइ उगाहिहाए, एत्थणं दाहिण
हुनरहकूटस्स देवस्स दाहिणहुमरहाणाम रायहाणी ज्ञाणिथहा, जहा विजयस्स देयस्स २ एव सव्वकूटा

वीणिः अपरिवारानि तिरुणिः परिपञ्चिः अस्मिन्नीकैः सप्तभिरनीकाभिपतिभिः षोडशभिरालरकदेवसहस्रीः दक्षिणार्ध भरतकूटस्य दक्षिणार्ध
राजधानी प्रज्ञप्ता ? अस्मिन्नुमिदेष्व देवीमित्र यावत् विहरति च नरत्न । दक्षिणार्ध भरतकूटस्य देवस्य दक्षिणार्धनामा राजधानी प्रज्ञप्ता ?

अस्त्री परिवारवहित विरापपदा ॥ ७ ॥ तावत्कटक तात कटकनास्त्राणी सोलसयह भार आलरक देवता अयं विरह अत्र २ अत्रात् अत्रात् १६०३० ।
दक्षिणार्ध भरतकूटस्य दक्षिणार्धराजधानीनु अनेरायं पदा देवता देवांगनामो अघिपत्यपयं ठकुरावपको पास्तोचको यावत् विरहेदे किदां चे नपवन् ।
दक्षिणा भरतकूटनी दक्षिणा नामे राजधानी कही जे दे गौतन । मेठपयंतनं दक्षिणदिसेव मुक्ताअसस्याता हीयचमुद्र मुक्तीय विचारव अनेरा अमु
हीयनामे होयने विदे दक्षिणदिसेव भारवहार बोधन अठवाहीवं अय एहां दक्षिणार्ध भरतकूटना देवतानी दक्षिणार्ध भरतनाम राजधानी जते ।

ते यथा दक्षिणादूर्ध्वप्रतरनामा देवः स्वामित्वेना स्यासीति छाज्रादित्याद प्रत्यये या दक्षिण दूर्ध्वप्रतर
 एव मन्येद्वि, परं सक्रमपातगुहाकूटतन्निष्पन्नगुहाकूटयोः य कय तत्स्वामिनो न स्यात्कृतमात्रयो पिसृष्टयानामकत्वात् । नच सक्रमपातगुहाया उप
 रि वसि कूट सक्रमपातगुहाकूट मित्यादि रेधान्वयो रित्वाति वार्ध्व । अत्र सूत्रे दक्षिणादूर्ध्वप्रतरकूटयत् शोषकूटाभा मसिदेशान् दृष्टत्वेनसमासय
 तौ एव शोषकूटास्म्यपि स्वस्वाधिपतियोगतः प्रवृत्ता न्यवेयानीति, श्री मलयगिरिकूरिभि रुक्तस्वार्थेति चे हुष्यते, सक्रमपातगुहाधिपस्य कूट एव
 प्रपातगुहाकूट तन्निष्पन्नगुहाधिपस्य कूट तन्निष्पन्नगुहाकूटमिति स्वामिनो यीगिकनः। मातरापेक्षया छात्राप्यन्वयो धटतएव यदुक्त, तैरेव सत्र तृतीये
 कूटे सक्रमपातगुहाधिपति ईव आपिपत्य परिपालयति, तेन तत् सक्रमपातगुहाकूट मित्युच्यते, इति न किमप्य नुपपन्नं ॥ अथ तृतीयादिकूटा
 धिपतीनां राजधान्यः क संवीति प्रसूयकसूत्रभाष ॥ शयशाबीठेति ॥ अत्र निर्वचनसूत्र ॥ जमुदीवेदीवेद्वित्यादि ॥ जमुदीवेदीवेद्वित्यादिवर्षव्यक्तं, नव-
 र, सक्रमपातगुहाधिपते ईवस राजधानी सक्रमपातगुहाजिपाना माखिलद्रस्य माखिलद्रा इत्यादि, सर्वोचि चोक्तयस्यमात्राणि कूटानि एकैक्यमख-
 णपट्यवरवेदिकायुक्तानि मतव्यानि । अथ वेताळ्यनामो निरुक्तपृष्ठति ॥ अत्र प्रसूयकं प्राग्वत्, उत्तरयूत्रे तु वेताळ्यपयंतः ए-
 निति प्राग्वत् प्रातः कयं प्रतरकेने द्विधा विभजन् २ तिष्ठति ॥ तदप्या दक्षिणादूर्ध्वप्रतर सक्रमपातगुहाकूटस्य वेनं प्रतरकेनेस्य द्वे छर्द्विकरोतीति

महे वीद्वंमहता स्युस्मि जमुदीवेदीवे धारसजीष्यणसहस्साहं रंगाहिता एत्यण रायहाणीतु ज्ञाणिष्यष्टाठं,
 विजयरायहाणीसरीसयाठं से केणठेण मते ! एव सुसुह वेसुह पसुए २ गो ! वेस्यहेण पसुप नरह

द्विपे द्वोदशयोजमसहस्रास्यवगाए अत्र राजधान्यो भवितव्याः, विजयराजधानीसदृश्य तत् केनार्थेन भवन्त ! एव मुच्यते वेताळ्यः पर्वतो
 जनेरीवीना जमुदीपने विपे बारहज रयोजन प्रति १५०० अउगाहीह इहां सवदेवताना राजधानी जांखी विजयराजधानी सरीपी जाणवी ते
 जमुअसं स्वानाटे से भगवत । एहवो कहीजे वेताळ्यपर्वत एहवो से गीतन । वेताळ्यपर्वत भरतसेत्रप्रति वे सेदे विहसतोपको रहवे वे सेदेकेहा

त्यत्र आत्पेष्टेष्टेकवचनं तेन धर्मेयः नदि बैलाख्यानां प्रतीरावतलपञ्चविदेहविवरणगताया नवसु कूटेषु सर्वतप्यमानि श्रीबिभीदि कूटानि कलकमया नि प्रातप्यानि । पुस्तकेकैताक्ये व्यत्यादस्यपि ॥ नाविप्रहृत्यादि ॥ द्वयोः कूटयोर्विषट्कनामकी देवी स्वामिनी तद्यथा कृतमाला बद्धेय यमिस्र मुहकूटस्य नृत्यमालाः स्वामी, कम्पप्रपातगुहाकूटस्य कृतमालाः स्वामी, खोबाकी कूटानां सवृक्ष कूटनामसवृक्ष नाम येवांते कट्टुयनामका देवाः स्वामिनः यदा दक्षिणां प्रतकूटस्य दक्षिणां प्रतकूटनामादेवः स्वामी एव भव्येवापि भावनाकार्यो । एत मेवाथे सविज्ञेय मापयाह । यन्नामकानि कूटानि तन्नामानः एतु निश्चये प्रयति देवाः यत्सेपमभितिका प्रवति प्रत्येकं प्रत्येकं प्रतिकूट मित्यर्थः । एतेना एानां कूटानां स्वामिनस्तथाः विद्वायतान कूटेषु निद्वपायवमस्यैव मुख्यत्वेन तत्स्वामिदेवानभिधान मिति । ननु दक्षिणादूर्ध्वजतरकूटाया स्वसदृश भावकदेवाभ्यनृतत्वात् नामान्वयेना संग्रह-

ने ३ एष्टविस्त्रि कूटा कणगामया सेसा तप्य रयणमया दोरहयि सरिसणामया देवा कयामालएवेव णह माळए चैव चंसाण तयह सरिसणामया । जस्यामायाय कूटा तन्तामा खलुहवति ते देवा । पळितु वमठिईया इवति पहेस्य पसेस १ रायहाणीतु अंयुदीवेदीवे भंवरसस पसुपसस दाहिणेण, तिरिस्स ससरेवजे दीथसं

भीदेवी कवमालदेव भटमालदेव मेधादि ॥ सवृक्षनामानि ॥ भावा ० यन्नामानि कूटानि तन्नामानः कलु प्रवति ते देवाः ॥ पश्योपमस्यिति का भवति प्रत्येकं प्रायेकम् ० राजधान्येकम्भीदेवीये भवत्य पर्यतल दक्षिणेन त्रिवेगसस्येयान् द्वीपसमुद्रान् अवित्रज्यास्मिन् अम्भीद्वीये ॥ इति मेव वाक्या ६ शिखर राजमयपुर ये शिखरया देवता कूटयो जूवनामे वाक्या तिमिसमुक्ताकूटयो कृतमाल देवता १ कलमपाल मुक्ताकूटयो व ल्पनामदेवता मेववाक्या कलूटमेवामह देवतायां भाव वाक्या जेनामेकूट शिखरपुर ते नामे निबर्धेयुष ते देवता एव पस्नोपमना जातयानाथकी ॥ इ प्रत्येकप्र प्रत्येकं १ राजधानी कश्च मे कम्भीद्वीपनामह द्वीपना मेरुपर्वतमे दक्षिणदिशि भीजाप्रवक्याता द्वीपसमुद्र अस्तिकमेव १ विजारा

येकत्र सस्थित सत्त्वान यस्य लक्षणं दृष्टे अष्टनिश्वसिक्ते श्री देवीकोनविशतिप्रागाम् योजनस्य विष्णु ज्ञेयति । अस्य शरसु माध्यगरसहितस्य क्षेत्र
विस्तारो योजनतः ५२५ ६ कक्षात सु १०००० । अथास्य बाहे छात्र ॥ तस्य बाह्यतया वि ॥ तस्योत्तरार्धभरतस्य बाह्य पूर्वोक्तस्य रूपं पूर्वापरयो
दिशो रेखा १८ द्वावयोजनशतानि द्विमवतियोजनाधिकानि सप्त वैकोनविशतिप्रागान् योजनस्य अर्धप्राग वैकोनयिगतिमज्जागस्य योजनस्य

दीक्ष उत्तररहृन्नरहेणाम वासे पशुत्ते ? गोश्रमा । सुवृद्धिमवतस्स वासहरपश्वयस्स दाहिणेण वेष्टुहस्स प
श्वयस्स उत्तरेण, पुरत्यिमलवणसमुद्रस्स पञ्चत्यिमेण, पञ्चत्यिमलवणसमुद्रस्स पुरत्यिमेण, एत्यण जयद्वीवेदीवे
उत्तररहृन्नरहेणाम वासे पशुत्ते ? पाद्वणपक्षीणाय ए उदीणदाहिणवित्ययो पल्लिअकसठाणसठिए तुह । लवणसमुद्र
पुठे, पुरत्यिमिस्त्राए कोणी ए पुरत्यिमिस्त्र लवणसमुद्र पुठे, पञ्चत्यिमिस्त्रा ए जाव पुठे गगासिधूहि महागईहि तिना

स्थित मिथ, व भवत्त । जम्बूद्वीयेद्वीये उत्तरार्धभरतमासावर्षम् प्रशस्तम् ? गौतम । सुवृद्धिमवतयोवेषपरपर्वतस्य दक्षिणेन वैताम्परपर्वतस्य च
भरत । वीरस्य लवणसमुद्रस्य पश्चिमेन पश्चिमभक्तसमुद्रस्य पूर्वस्याम् अत्र जम्बूद्वीयेद्वीये उत्तरार्धभरतमासावर्षे प्रशस्तम् ? प्राचीनप्रतीचीनापतन् उत्तर
दक्षिण विस्तीर्णम् पल्लुसत्त्वान्तस्थित द्विपा लवणसमुद्रस्पृष्टम् पूर्वया कोट्यापीरस्य लवणसमुद्रस्पृष्टम् पाश्चात्या कोट्या पाश्चात्य लवणसमुद्रस्पृष्टम्

स्वर्गे बुद्धस्यागर्गे वे भगवन् । जम्बूद्वीपजविषय उत्तरार्धभरतमासे वपशत्रु खे हे गौतम । पुल्ल माह्वो द्विमवतमासे वपपरपर्वत तेहने दक्षिणदिशे
वैताम्पर्यतमम् उत्तरदिशे पूर्वविस्तिता लवणसमुद्रने पश्चिमदिशे पश्चिम जे लवणसमुद्र तेहने पूर्वदिशम् इहा जम्बूद्वीपने विषे उत्तरार्धभरतमासे य
पक्षेत्रे पूर्वं पश्चिमम् सांवा उत्तरदक्षिणम् पश्चिमो पश्चिमने आकारे स्थित खम् मेपासे लवणसमुद्रने फल्लोखम् पूर्वविस्तिता सधि खम् इतो पूर्वदि-
गितो लवणसमुद्र फल्लोखम् पश्चिमविस्तिता खम् इतो पश्चिमविस्तिता लवणसमुद्र फल्लोखम् गगासिधुमोटीमदी त्रिभुजाने विह्वयो खम् वेसम् अने

प्रेतकृत्यः, पुत्रादरादित्या दूयसिद्धिः । अथ प्रकारांतरेण आपात्यर्थं भावः । आपदा वीताक्यभिरिषु मारी अ वेयो भवन्ति को पापवत् रक्षात् भवत्यत्र ।
स्यादि पदसंप्रसारणं, परमोपमस्थितिकः परिकल्पति, तेन वीताक्यइति नामान्वयार्थं बिलपद्मरत्नद्वयेयः, चतुर्गणमकस्यानिकत्वात् । अतुल्यरत्नचमित्र्या
दि प्राग्वत्, अथाहारापंचरत्नवयं कासीरिति प्रसूचकभाषः । छ । कश्चिदभित्यादि । छ । इतिषाचरतततुगममकत्वेन व्यक्तं, भवत्, प्रसिम्भकति ॥ प

चास तु रक्षा ? विजयमाणे लिठइ संजहा दाहिणहुनरहव वेस्यहो गिरिजामारेस्य हय्य दये महि
द्वीए जाय पलिसंयमदिहंपु परिचसइ से तेणठेण गो ! एव बुझइ वेस्यहे पखए २ अतुसंरंणं गोस्यमा ! वेस्य
दुरस पखयरस चासपु कामपेजे पयाने ? अणकयाहणस्यासि ण कयाहण स्याति ण कयाहण नाविस्सइ नु
विच सवइ अन्नविस्सइ अंधुने निछए चासपु अस्सपु अखए अथठिए णिसे, ४ काहिण नते ! जयसुखीवे

[illegible]

इविषादं भात १ कर्लं कनरामुं भात २ मैताक्यमिरीकुमारनामक इर्वा देवता मइधिना धावत् पक्षोपसनीस्त्रिति अर्धेहं तिबेअर्धे सेभाटें से पीतन ।
यद्गो कदियेहं मइ मैताक्यपर्वत धरुबोनाम गिरेंतएणे लिबद यद् से गौतन । मैताक्यपर्वतनु स्वासतो धरैवनु गानभ्येयवइ धेनवी किरां रहन
इंनु यद्गो मरी अवीतइ किरांरेंनपी यद्गो पविनपी बर्तानाजाले किरांरिनपी पुव यद्गो पिबनपी अनीनवकासइ अतीतकाले नामहनु ब-
तागान्नालें इववा बें अनातकालें पविइइने नु अर्धे इनेनपी लिबयबें वाकसीवइ किनारे जयनपी बिबार् यद्गो जयनपी अमलिवयवेहें वि

नि यो ज्ञस्य गति पद्वैकोनविद्यतिभागान् यो ज्ञस्य निविद्विद्विद्योयोभा प्रायामेव प्रकृष्टा । एवमकरण यथा कलीकृतो जयद्वीपय्याचः । १६ शून्यः षट्त्रिं
 तः १०८ शून्य ४ इयुगुबा १०८ शून्यं ८ बतुगुबः ३५६ शून्य ८ एव उत्तरजरातर्जुनीयायग्य अस्य यग्य शूलो लक्ष्म्या कक्षाः २५८९५४ दीपकलायाः २८०
 ८८५४ त्रैदः ५४८८०८ लक्षपक्षानां १८ प्रागे यो ज्ञस्य १४४३१५ तद्विरीः दीपकलादीं नं च प्रविरी पटिकला निविद्विद्विद्योयोभा विद्यतिर्नति । अथास्य धनुः
 पृष्ठ माह ॥ तीर्षेइत्यादि ॥ तस्या उत्तरादुत्तरतलीवाया दक्षिणया च धनुः पट अथा दुसराद्व भरतस्य बतुर्देययोक्तचतुस्त्राणि पदयशतान्यष्टा विंश-
 त्यधिकानि एकादश वैकोनविद्यविभागान् यो ज्ञस्य परिकेवेष परिधिना प्रकृष्टमितिज्ञेयः । अत्र कारण यथा उत्तरार्धु भरतस्य कसोत्तरवपुः १००००
 अस्य जगमः १ शून्य ८ सर्वपद्वपुबः ६ शून्य ८ एतुत्तरार्धु भरतलीयावर्गेव ५४८०००० इत्येव रुयेय निमित्तो जातः ५४२ शून्य ८ एव उत्तरादुत्तरतस्य
 लीयावर्गः अस्य शूलो लक्ष्म्या कक्षाः २५८९५४ दीपकलायाः २८०९५४ तद्विरीः दीपकलायाः २८०९५४ तद्विरीः दीपकलायाः २८०९५४ तद्विरीः दीपकलायाः २८०९५४
 शितस्यः को काद्वक्कलाना साधिकस्वरूपा अत्र दक्षिणादुत्तरताविकेसस्यधियादिवतुलस्य तुयेन परिणतय यत्रकस्यापना यथा स्याच शरीरा
 दोभा करविविधिः प्रसगतो उवाहसितः अतःपर मुत्तरत्र बुद्धिबलवदाविषूत्रपु स न वशीपिप्यते विस्तरजपात् तन्निष्ठासुनागुहेडा २ दृसिलो दो

ठे दाहिणेण धीद्वसजीश्रुणसहस्साइ पच व्युठाधीसे जोश्रुणसए एक्कारसयएगुणधीसइनाए जोश्रुणस्स प
 रिरुक्केत्रेण, उत्तरभरहस्सण जते।ओसस्स केरिसए श्रोयारजावपट्टीपारे पयात्ते ? गोश्रुमा ।वज्जमसरमणिज्जे

प्रकृष्टा ? तस्याधनुःपटं दक्षिणेन बतुर्देययो ज्ञस्य सइत्यादि यस्तु च अष्टाविद्यतियोजन शतानि एकादशवैकोनविद्यतिभागान यो ज्ञस्य परिकेवेष उत्तर
 भरतार्धस्य भवत्ते । सर्वस्य कीदृगाकारमावप्रयक्तारः प्रकृष्ट ? गीतम । यदुत्तरसगणीयो नूनिभागः प्रकृष्टः स यथा नाम आदिस्तुपुंकर इय यायत्
 यो ज्ञस्य काइ कविरीयेइ अवा एतली लावपणेदे ते जीवानो धनुपुष्ट दक्षिणदिचत्र यजद्वद्वत्रार योजन पांचसइ अठावीस १४५२० योजन इम्यार
 वगलीसीयाभागा यो ज्ञस्य एतली परिचिदे रुत्तरार्धु भरतजामे दे भगवन् यासुनो केइयो प्राकारभाय स्वभाय रूपयोस्यभाव छे ऐ गीतम । पक्कंसम

दुर्भिक्षात्तम भामिनिस्पृहः । अत्रकारक यथायुक्तपुत्रं पुत्रं कलाकूप २३६०४३ अस्यात् २०४१३२ कलाकूपं सपुत्रमुपार्थं शोच्यते ज्ञात १९९१ अत्रार्थतोभावात्
 कलाः १५५१ कलाकूपं त त सां योजनानि १०८२ कलाः ३ कलाकूपं च एतच्चै कौकस्त्रि म्पार्थं वाङ्मया भाग । अथास्त्रीयामाह ॥ तस्मिन् जीया उ-
 तरेचनित्स्यादि ० तस्य जीवा प्रायुक्तकृपा उत्तरेच नु दक्षिमण्डगिरिविधि प्राचीनप्रतीचीमायता द्विधा सवत्समुद्रस्पृष्टा तपय दक्षिणाद्रुपजगतजीवा
 तदेव जायते पक्षित्यभिन्न सवत्समुद्रं पुष्टेति पर्येष सूत्रेणैवमिति ज्ञातः । पठदुपसि । अतुर्दशयोजनसहस्राणि चत्वारि वैकसहस्र्यापिका

गपविजने ठोस्त्रि व्युत्थवीसे जोश्वणसपु त्तिस्त्रिश्च एगूणधीसईभागे जोश्वणसस्त्रि विरकनेण, तस्मिन् द्याहा पुर
 त्तिम पञ्चत्यमेण अठारसयोगेणै ए जोश्वणसपु सस्य एगूणधीसठभागे जोश्वणसस्त्रि अठनांगश्च श्यायामेण, त
 स्म जीवा उत्तरेण पाईनपल्लीगायया बुहा छधणसमुद्रं पुठः तदेव जांच चोदसजोश्वणसहस्रा चत्वारि श्र
 पुष्टहमरि जोमणसपु तस्त्र एगूणधीसइनाए जोश्वणसस्त्रि किंचिविसेसुणे आयामेण पयात्रा ? तीसे यणप

यावत् स्पृष्टं गङ्गास्त्रिभूत्वा नद्यानदीभ्यां विभागप्रविभक्तम् त्वं अष्टविंशत्योक्तनेयं त्रिभिर्बैकोनविंशतिभागान् योजनस्य विष्टमैत्रं, तस्या वाहो पृथं प
 विभक्त्याः अष्टादशद्विभक्तियोजनं अस्तीति सप्तबैकोनं विंशतिभागान् योजनस्यार्धभागं यांयामैत्रं, तस्यं जीर्वा उत्तरेचं प्राचीनप्रतीचीमायता द्विधा सवत्स
 समुद्रं स्पृष्टा तपय वाचते, अतुर्दशयोजन सहस्राणि चत्वारिच एकं सप्ततियोजनं अस्तीति पर्वबैकोनं विंशतिभागान् योजनस्य किञ्चिद्विंशतिभागान् अष्टायामेण

साठ त्रीस २३० योजन त्रिंशभागं ठमकीरिया। एक याजनना एतलो विजमपये दह तेहनीवाहा पूवविसे पदिनदिसे अठारसह एने वाचूं १०८२
 योजन एने सात ठमकीचीयाभाग योजनना अने बली अट्टेभाग एतसी लानपवे तेहनीजीवा पक्षधनीपरं उत्तरविजद पूवपक्षिजद सांबी वेपाने
 बेहेहे सवत्समुद्रमह करीं तिजम पूर्विंसीपरं यावत् अठारसह एने एकोत्तर १४७१६ योजन ॥ उत्तरीजीयाभाग एक

नि यो जनय गति पट्टेकोत्तविशतिप्रागान् योजनस्य किञ्चिद्विशेषोभा आयागेभ प्रकृता । अथकारण यथा कलीकृतो जयद्वीपय्यासः १८ शून्यः पट्टेनि
 तः १८८ शून्य ४ इपुमुखाः १८८ शून्य ८ चतुर्गुणः ७५६ शून्य ८ एव उत्तरप्रसारसुंजीयायग अस्य यग मूलो लब्धा प्रस्ताः २७५५४ शोपकताया २८७
 ८८८४ द्वेदः ५४८८८ स्वधकलागो १८ प्रागे योजन १४४७५ उद्वरितः शोपकलागो गच्छे प्रचितैः पट्टिकला स्थितिविशेषोभा यियचितेति । अथास्य धनु
 पृष्ठ मा ४ तीखेइत्यादि ५ तस्या उत्तराद्वरतजीवाया दक्षिणाया य धनुः पट्ट अथा पुनराद्वरतस्य चतुर्दशयोजनसदृक्षाणि पञ्चशतान्यष्टा यिय-
 त्यधिकानि एकादश वैकोनविशतिभागान् योजनस्य परिकेपेण परिधिना प्रकृतमिति शेषः । अत्र सारण यथा उत्तराद्वरतस्य जलोत्तरधनुः १००००
 अस्वधगः १ शून्य ८ सर्वपङ्गुलः १ शून्य ८ एतूत्तराद्वरतजीवावर्गेण ७५६०००० इत्येव रूपेण निमित्तो जाताः ७५२ शून्य ८ एव उत्तराद्वरतस्य
 जीवायगः अस्य मूलो लब्धाः प्रस्ताः २७५५४ शोपकलायाः २७५५४ उत्तराद्वीः १५८०८४ कलाभा वैकोनविशत्या प्रागे १४५८८ ११ अत्र शोपाशाना भविव
 चितत्वा शोपाद्वयकलाभा साधिकत्वकृपा अत्र दक्षिणाद्वरताद्विदेशस्य पिशरादिचतुष्टस्य सुष्टेन परिशानाय यत्रकस्यापना यथा एवाच गरीरा
 दीना सरबविधिः प्रसगते । उत्राद्विशितः अतापर पुनरा पुनरादिचतुष्टस्य एव न दर्शयिष्यते दिस्तरजयात् तन्निष्ठाधुमादुर्द्धवा २ द्युमितो द्वे

ठे दाहिणेन श्रीद्वसजीश्वणसहस्राद् पञ्च स्थठाभीसे जीश्वणसए एकारसयएगूणधीसद्वनाए जीश्वणसस प
 रिस्केत्रेण उत्तरभरहस्रसण जतोः शोसस्स केरिसए शोयारत्तावपनीयारे पयात्ते ? गोश्वमा । यज्जसमरमणिज्जे

प्रकृता ? तस्याधनुःपट्टे इतिवेन चतुर्दशयोजन सहस्राणि पञ्च य अष्टाविशतिर्यो न शनानि एकादशवैकोनविशतिभागान योजनस्य पत्रिहेपेय उत्तर
 भरतापरस्य भवत्स । धर्पस्य श्रीहृगाकारभावप्रत्यवतारः प्रकृत ? गौतम । यपुसगरशणीयो नृनिभागः प्रकृतः स यथा मान आलिङ्गपुकर इव यायम्
 योजनगो बाह कविशेयइ कडा एतली लावपकेवे ते जीवानो धमपुष्ट दक्षिणदिवस पकद्वयप्रार योजन पाचसद्व ; अष्टावीस १४५२० योजन इग्यार
 उगवीशीयाभाग योजनना एतलो परिधिचे उत्तरार्ध भरतनामे हे भगवन् दासनो गेहयो आकारभाय स्वभाय रूपमोस्यभाव छे ऐ गौतम । पय्युंसम

यद्वति । एषो तरातुं भरतस्वरूपं पृच्छति । तत्तरामरहस्वः । नित्यादिव्यक्तः । अप्रिय मनुष्यस्वरूपं पृच्छति । तत्तरामरहस्वः । इदमपि प्राग्भाष्यं ।
 मरेकेकेन सर्वदुःखाणां नायं कुर्वेतीति । नचैवदवत्यमनुष्याणां सर्वदादीनां भुक्तयः गन्तव्यमथयथाप्रायात् । कथं भुक्तयः वासि क्षत्राग्नीचित्यमेवेति इति
 चेदुच्यते । नचयसिं काले धामायतगुह्यादयावस्थापितस्य च्छदास्यद्विषा-
 र्हे भरतवासिषाध्यादिष्यो वाऽन्यथापि विद्याधरममकादिष्यो वा जा

नमि जागे पक्ष्म १ से जहाणामः १० व्याऽछगपुरकरड
 वा जाय किस्मिमेहि चैय अफिमिमेहि चैय उन्नरहुनरहे
 ण सते। यासे मणुष्याण केरिसए आथारजायपद्मोयारेप
 ससे? गोथ्यमातेण मणुष्यायऊसचयपणाजावअवेगइइया

नचिमैवेवा कस्मिसेव नगराद् भरते मदत्त । यस्मै मनुजानां कोहयाका
 रभावप्रत्यवतारः प्रकृतः । गीतम् । ते मनुजा बहुसहनना पावत अये

रत्नकोक मूमिमागये जिमवृतातरे भादलनू पदुनुइ तेहवो यावत् कवि
 नकरीने अकतिमेकरी शोपावत के उतरादे भरतमाने रे भगवन् ।
 वचयेत्रना मनुष्यनो कोहवो आकारनाय एकपदे रे नीतम् । ते मनुज
 पवासचयकना बदकहार भावत् केतसाकविहिपासे के पावत् चरे दुःकना

केवः ॥	बः ॥	बाहः ॥	वीराः ॥	यनुः पृष्ठः ।
दविः	रुद्र योजन		रुद्र योजन	रुद्र योजन
नरताय	प्राग १८	प्राग १२	प्राग १६	प्रागः १
विताय	रुद्र योजन	रुद्र योजन	रुद्र योजन	रुद्र योजन
पर्वतः ॥	प्रागः १८	प्राग १२	प्राग १२	प्रागः १८
उत्तरजः	रुद्र योजन	रुद्र योजन	रुद्र योजन	रुद्र योजन
ताय ॥	प्राग १८	प्राग १८	१८	१८

तिस्मर्यादिना या मुत्तपनायाहे मुत्तपकासिसूत्रेपू चित्तमेवेति ॥ अथैतत् क्षेत्रयति श्रवणकूटं कासीति पृथगिति । कश्चिन्नित्यादि ॥ क प्रवत् जंयुद्धीचे
 द्वीपे उत्तरार्द्धे भरतेवर्षे श्रवणकूटो नाद्या पर्वत प्रच्छन्नः । जगवानाह गौतमः । यत्र हिमयतो गगानिपतति तद्ग गाकुल, तस्य पश्चिमाया,
 यत्रतुषिषु निपतति तत्पश्चिमकुल, तस्य पूर्वस्या तु दक्षिणवतो वर्षपरस्य दक्षिणस्यास्येति गित्ये । सानीपिकसप्तस्थानितयासक्त इत्यर्थः । अत्र प्रवेष्टो जंयुद्धी
 वेद्वीपे उत्तरार्द्धे भरते वर्षे श्रवणकूटो नाम्नापर्वतः प्रच्छन्नः । अष्ट योजनान् न्यूनीयस्वेन द्वे योजने शब्देन नूनिप्रयेद्योन, उच्चत्यवतुपीशस्य भूम्यवगाढ-

सिद्ध्यति जात्र सप्तदुस्काण मत करसि, कहिण जते जंयुद्धीवेदीवे उत्तरहृन्तरहेवासेउसन्नकूटेणाम पञ्चए पण
 हे ? गोश्रमा गंगाकुलस्य पञ्चत्यमेण, सिंधुकुलस्य पुरत्यमेण, चुल्लहिमवत्सन् वासहरपञ्चयस्स दाहिणि
 हे णित्तये, एत्यण जंयुद्धीवे दीवे उत्तरहृन्तरहेवासे उसहकूटे णाम पञ्चए पणत्ते ? अठजोश्रणाइ उहु उच्चत्ते
 ण, दोजोश्रणाइ उच्चइण, मूले अठजोश्रणाइ विस्सकजेण, मस्रे ठजोश्रणाइ विस्सकजेण, उवरि चत्तारिजोश्र

कवे विप्यन्ति यावत् सर्वदुःखाबाधना कुर्वन्ति कस्मिन् भवन् । जंयुद्धीवेद्वीपे उत्तराश्रु भरतेवर्षे श्रवणकूटोनाम्ना पर्वतः प्रच्छन्नः । गौतमः । गङ्गाकुलस्य
 पश्चिमतः सिन्धुकुलस्य पूर्वपणम् दक्षिणवतो वर्षपरपर्वतस्य दक्षिणत्येति तत्रे अत्र जंयुद्धीवेद्वीपे उत्तरार्धभरतेवर्षे श्रवणकूटोनाम्ना पर्वतः प्र
 च्छन्नः । अष्टीयोजनान्युप्यंमुच्यते द्वे योजने षट्ठयेन मूले अष्टयोजनानि विस्सकजेण मध्ये यदयोजनानि विस्सकजेण, उपरि चत्तारियोजनानि वि

अतर्करत्तयकर कश्च कुलस्यापदे द्वे भगवन् । जंयुद्धीपेने विपश्च उत्तराष्टभरतक्षेत्रेनेतिपे कापभकूटनामश्च पर्वतक्षेत्रे द्वे गौतम । गङ्गाकुलस्य पश्चिम
 दिशि सिन्धुकूटमे पूर्वादिसे पुनश्चिमवत जे वर्षपरपर्वतनो जे दक्षिणपासानो नितंभ ते पाशश्च इही जंयुद्धीपेनेतिपे उत्तराष्टभरतक्षेत्रे रिपभकूटनामे प
 र्वतक्षेत्रे ८ अष्ट योजन कश्चपदे द्वे योजन धरतीमाहि षठ्ठपदे मूल अष्ट योजन पोइलपदे विपिमाहि ६ योजन पोइलपदे अपरि चत्तारि ४ योजन

त्वात् छटानां अनुपातो द्वयोरेवतादात् मूलमर्थात्तेषु क्त्वा दृष्टयद्बन्धवारियोजनानि चिह्नज्ञेन विस्तारेण, उपलक्षणत्वा दायांमनापि समयुक्तस्या
मानविषय प्रयो सुख्यस्वादिदि, क्त्वा मूलमर्थात्तेषु पञ्चविधमिति रष्टादशच योजनानि सातिरेकादि परिच्छेदेष्वपरिणिभा । अथास्पाठात्तर, याचनाज्ञेद
स्तद्वत् परिमाणात्तर भाव । मूले द्वादशयोजनानि विषयज्ञेन, मध्ये ऽष्टयोजनानि विषयज्ञेन अपरि बन्धवारि योजनानि विषयज्ञेन अत्रापि विषय प्रा
यामनः सापेक्षान्निबन्धं मूलमर्थात्परिणिभातं सुबोध्यनुबोधे । अत्राह परः एकस्य वस्तुभोविषय प्रादिपरिमाणे द्वैरुप्यासत्रयेण प्रस्तुतय भस्सच साति

णाईं विस्क जेण, मूले साइरेगाइ पणवीसं जोस्यणाइ परिकेवेण, मझे साइरेगाइ स्थठारसजोस्यणाइ परि
 स्केवेण, उवारि साइरेगाइ दुबालसजोस्यणाइ परिकेवेण, पाठातरं, मूले दारसजोस्यणाइ विरक जेण, मझे
 स्थठजोस्यणाइ विस्क जेण, उपि बस्यारि जोस्यणाइ विस्क जेण, मूले साइरेगाइ सततीस जोस्यणाइ परि

धत्मेन मूले सातिरेकाणि पञ्चविंशतिर्योजनानि परिकेपेव सन्धे सातिरेकाणि द्वादशयोजनानि परिकेपेव, पाठान्तरम् मूले द्वादशयोजनानि विष्कन्नेन सन्धे अष्टयोजनानि विष्कन्नेन मूले सातिरेकाणि सप्त

पोइल पळे नूले काइकअपिडेरा पचवीन १५ योजन परिपिपळे मध्यविचि काइकअपिड अष्टारा १८ योजन परिपिपळे उपरि कार्पकअपिड वार १२ योजन परिपिपळे पाठांतराई [तीचकरखेवसी सर्बमुएकअमअडुश पडिइहापाठांतरनु एकारण ते करेके बारवरसोडुबालपडते मिधादीर्नस्येकरी हापुने सुआदिक विरनृतिचया । तिबारपाडोनुमिस्यपयेवले १ एक असमीनेविये १ एक मपूरानेविये जे स्थानजे गीतार्पेयकठापड पुस्तकारुडकीचो वमरि १ तिसरां पाठांतर उवेइकपनो तिबारें गीतार्च करालोटांनी खबरिमई तिगारे जे पाठ निस्या । बरायोटांनीयवरि जेवसीबाचे तेनाटे इहा सदेइपरबानही उ० १ नीचसी] रिजमडुट नूले वार १२ योजन पोइला मध्यविचि अष्ट ८ योजन पोइलपळे उपरि च्यारि ४ योजन पोइल

ग्रयस्यविप्रसङ्गीतत्वेन कथं मान्यतरमिच्छेय यदेकस्यापि अप्रपन्नकूटपर्वतस्य मूलावायव्यादिविद्योन्ननायैकतत्वादि पुन साधेयास्य द्वावयवविद्योन्ननयिस्तुत-
 स्वादीति सत्यं चिन्तनहारकाका सर्वथा दयिकान्नामयता नैकमेवमल मूलत पद्यात् कालातरेण विस्मृत्यादिमा ज्ययाषमात्रेदः । यदुक्त श्रीमलप-
 गिरि मूरिनि ज्यैतिः करप्रवृत्तौ इहस्क विसाचार्यप्रवृत्तौ दुःपमानुभावतो दुर्जिस्त्वप्रवृत्त्या साधूना पठनगुणमादिक सर्वमप्यमेगत् सतो दुर्जिह्याति-
 क्रमेचुञ्जिकप्रवृत्तौ द्वयोः उपमेलापकोऽजवत् सद्याया एको यलस्या मेको मयुराया सत्रय सुआयसपटने परस्पर याषनाजेदो जात विभृसयो द्वि-
 बुभ्राप्येयी इमृत्वा २ सचटने प्रवत्यवदय याषनाजेव इत्यादि ततोऽत्रापि दुःकरो ज्यतरनिर्णय द्वयो पक्षयो रुपस्थितयो रनतियायिघानिनि २-
 नन्निनिविटनतिनि प्रयचनायातनानीठिनिः पुख्यपुठैरिति नकाचिबनुयपति । किच चैह्वातिकगिरोमिषुबुव श्रीजिननद्रगेशिद्यमात्रमसुप्रणी
 तदेवगनासुब्रे वतरमवमेव दक्षिंते यथा सव्वेविठं सव्वकूला वधिदा अठवोअवे इति । यारस अठय पठरो मूलेमन्न यरि चित्तिप्या १ मूलेपित्यि
 चे इत्यादि ज्ञेययस्यैकः प्रापयत् । अथास्य पट्यवरवेविकाद्याह ॥ च अप्रपन्नकूटानि रेकया पट्यवरवेविकया । तथेयेति । यथा

स्कंवेण, मस्मै साइरेगाइ पणथीसजोअुणाइ परिस्केवेण, उप्पि साइरेगाइ वोरसजोअुणाइ परिस्केवेण, मू
 छे चित्तिप्ये, मस्मै सस्कित्ते उप्पि तणए, गोपुच्छस ठाणस ठिए ससुजयणय।मए अुच्छे सरहे जाय पन्निक्खे

त्रिद्योन्ननानि परिदेपण मर्च्यं सातिरेकाणि पक्षुविद्यतिर्पोन्ननानि परिदेपेण उपरि सातिरेकाणि द्वावयवोन्ननानि परिदेपेण मूले चित्तीर्षः मध्ये
 सप्तितः उपरितमुक्तः गोपुच्छसस्यागसस्थितः सुवज्जमुदमयः अल्लः अल्लः यायत् प्रतिरूप सयुजया पट्यवरयदिकया तथैय यावद्वयनकोगना

पवे मूले काइकअधिकेरा सातत्रीस ३७ योजन परिधिपवे विधि काइकअधिकेरा पचवीस योजन परिधिपवे उपरि काइकअधिकेरा यार १२ योजन
 परिधिपवे मूले चित्तीर्षं चित्तिपक्षीर्षं उपरिपातलो यापनापुञ्जमेसस्यागइ सस्थितयइ सर्वगायुमवरवमय स्यामयस्यै यइ आद्यो सुंहालो यायत् प्रति
 रूपसइ तेइ एक पट्यवरयदिकाइकरे चित्तजपूवेलीपरे यायत् लमवइइ एककोच शाय पवे अठकोस योइल पवे काइकजयोकोस उचपवे चिमन

सिद्धायतनकूटवचकः प्रागुक्तं सत्या उत्रापि न कस्य इत्यर्थः । कियत्पर्येतद्व्याह । यावद्भवन् अव्यक्तास्वदेवस्थानं सचाप योग्यपवस्यस्य सवृष्ट
 समता सपरितिक्रान्ते संसृष्टकूटसर्वं तपिं बहुजनमचिन्ते नूनिजानो पवसते ? खे जहद्व्यामए आलिगपुरकरे इवां जाव पाणमतारा जाव बिहरति
 तस्यच बहुसमस्तविज्ज्वरस नूनिजानयस्य बहुभ्यदेशजानो गश् एगे नवये पवसते इति । अत्र व्याख्या पूर्ववत् भवनमानं साक्षादेव सूत्रे दर्शयति ।
 क्रोय भाषानो नाद्वैकीय विषय जेत देवोन्मोक्षं श्रुतारियदधिक्यतुर्देशपनुः शतकूप नूतुं चत्वेन यद्यपि भवन भाषाभाषेयया क्विचि क्य भोच्यायमान
 जवति, प्रासादस्य आयाजद्विमुक्षोञ्चायद्वति, श्रीजातापरमेष्ठ्यांगवृत्त्यादी भवनप्रासादयो विंक्षेयो दृश्यते, तथाप्यत्र तयो रेकार्यकतयत्रेय श्रीमल
 निरित्युक्तिः केवसमावसती एतेकां अपञ्चकूटाका नुपति प्रत्येक मेकिकः प्रासादायतनकः, तेच प्रासादाः प्रत्येक मेक क्रोय भाषामतो उद्भोक्ष विषय
 जतो देवोन्मोक्षं नूतुं गत्वेने त्यभोच, 'भवन्तुस्वप्रभाकतया अंपञ्चकूटेषु प्रासादाना नप्रिपानादिति आर्बोनाना स्वयश्चपञ्चकूटस्य ॥ तयैवेति यया
 श्रीवाजिननादी यनकादीनां यनैताना नुक्तं स्वभावापि श्रीचित्येनवक्तव्यः, तद्वजिस्तापचूर्णतु तत्पलाकीत्यादिनासूचित ॥ तदनुसारैरेव सेवेकछेद ज

सेष एगाए पउत्तमवखेइस्याए, तहेअ जाव जवण कोस ख्यायामेणं, अत्तकोस धिरकज्जेण, वेसूण कोस उहु
 उच्चत्तेण, छुठो तहेय, उप्पलाणि पउमाणि जाय तंसजेस्य एस्य देवेमहिहोए जायदाहिणेण रायहाणी, तहे

यामेन अदेओसंविचम्भेन देवोन्मोक्षं क्रोयमुत्तरेण अर्चत्तदेव सत्यसामि पय्यामि यावत् अवसन् अत्र देवा नव्विस्वा यावत् दसिसेन राजधानी व
 रिय, नवरस पर्यतस यथा विजयस्य अभिसेवितान् ॥ १ ॥ ॥

यथे जांबवा यथा उ-यत्त कमलपट्ट यावत् विपजानो इहां देवता नव्विंश भवइइइं यावत् इविचिदिदं राजधानी जांबवी तिमम मेठपवतने द
 बिहर विमविचयदेवताभीराजधानी-विपजांबवी अरवेयपये इदं ॥ आरानां कसपकउंवे अनुहीपणदं विवह रे भववन् । भरवेयपने विवहं केतने

ते एव युद्धं संसृष्टकृतपक्ष २ गोपभा ? संसृष्टकृतपक्ष ए बुद्ध्यासु बुद्धिप्राप्तुं यापीसु पुराकरिणीसु जात विलपंतीमुपयुद्धं संसृष्टाव पत्रमात्रं जाय सद्
 स्वयम्भावं संसृष्टकृतपक्षाव संसृष्टकृतपक्षाव संसृष्टकृतपक्षाव इति ॥ अत्रत्यास्या ॥ प्रसूयं सुगम, उत्तरसूत्रं चापप्रदपयते बुद्ध्यासु बुद्धिप्राप्तुं या
 पीसु मुक्तिरिणीसु यावद्विलपितासु बुद्ध्यासु बुद्धिप्राप्तुं यापीसु पुराकरिणीसु जात विलपंतीमुपयुद्धं संसृष्टाव पत्रमात्रं जाय सद्
 दृढवर्त्तयेव व्याजाः प्रतिभासो वेयांतानि अप्रमत्तवर्त्तयन्तीनामि, तत्र सांनि तदाकारत्वात् तद्वर्त्तयन्तीनामिति प्रसिद्धानि, तद्योगा देवप-
 र्वदीपि अप्रमत्तः कनयेनामपि नात्रा मनाविकासप्रवर्त्तयेव व्यावहारइति न नरेतरास्यदीपप्रसंगा, एयमप्यत्रापिपरिभाषणीय । प्रकारातरैवापि ना
 मनिमित्तं नाह ॥ वचनेअएत्वदेवेइत्यादि ॥ अप्रमत्तमात्रं देवो नद्विष्टं अत्र यावत् करणान् नद्विष्टं ए जाय उत्सृष्टकृतस्वउचहाए रायहाणीय आये
 चि न यद्वत्तदेवावय देवोक्त्य व्यावहार जात विद्या नोगभोगाव नुचपावे विद्वदेव से एएण्डे एव युद्धं संसृष्टकृतपक्षपरस इति पर्यंत सूत्र
 पाठो द्वयः अप्रत्यास्याप्रागवत् ॥ इतिहेवे इत्यादि ॥ रात्रयानी अप्रमत्तवत्स अप्रमत्तमात्रा नद्वरस्य पर्वंतस्य दृष्टिपत सपैव याव्या यया विजयदेव-
 स प्रागुक्ता अविशेषित विक्षेपरहित क्रियाविशेषवर्त्ततत् अप्रस विषयायाः रात्रयाम्याय नाभर्त्तोऽतर नस्वस्मिन् वस्तुंके इतिमायः ॥ इति सातिशयय
 र्भेदभारसवसुभावंविस्मयमान देवदुर्गीत नरापिपतिवर्त्तवर्त्तसं चमान श्रीयकवृत्तसुराखप्रदक्षपायनाचिबस्यक्तुभाताभयदान शुभ्रजयादिकरनोचनरसुर
 त्मानप्रदानप्रवृत्तिबुभानचंप्रतविषयमान श्रीनक्षपागङ्गापिराज श्रीरीरविजयसूरीधरपदपटनोपासनाप्रवक्ष्यनानादोपाध्याय श्रीसकलचक्रगणिशिष्यो
 पाध्याय श्रीश्रीनिचद्रगचिचिरवितायां अमूर्तीयप्रवृत्तिवृत्ती प्रमेयरत्नमनुषामात्म्यां भरतक्षेत्रस्वरूपमिहपकोमान प्रपन्नो वलस्कारः १ य यापन्य ३१६८।२५

व मंदरस पक्षयस्स अहा विजयस्स अविसेसिय ॥

सिद्धायतनदूतवर्गकः प्रापुक्तः ताया उवाचि मच्छब्द इत्यर्थः । कियत्पयैतद्वत्याह । यावद्भवं ज्ञपनाख्यदेवस्थानं सुभाय एगीयपयवसुभं सधुं समता सपरिरिक्तते सुंदरबुद्धस्य सगिय बहुसमरसिद्धिं प्रुमिभागे पयसते ? ये जहराकामय आतिगपुरकरे इवां जाय वासुभंतय जाय विहरति तस्य बहुसमरसिद्धिज्जरस प्रुमिप्रानस बहुजभ्यदेशाग्रे गह एगे प्रबले पयसते इति । अत्र व्याख्या पूर्ववत् प्रयनमान साक्षादेव सुत्रे दधीयति । क्रोत्र भावने भाद्वक्रोत्र विषयने देशेनक्रोत्र कत्वारिश्रयिकचतुर्दशधनुः यतस्य मुदूर्ध्वत्वेन यद्यपि प्रयन मायामापेक्षया क्षिति इय भोक्तायमान प्रवति, प्रासादस आयानदिदुबोक्तायइति, श्रीछातायमोकांगत्पावी जवनप्रासादयो विंशेयो दृश्यते, तथाप्यत्र तयो रेकापंकस्येय श्रीमल निरिवूरिति क्षेत्रभासवती एतेषां अक्षरबूटाया मुपरि प्रत्येक भेदिकः प्रासादावतसकः, तेष प्रासादाः प्रत्येक भेक क्रोय मायामतो उक्क्रोत्रं विषय प्रतो देशेन क्रोत्र मुदूर्ध्वत्वेने स्पष्टोक्त, प्रबनतुल्यप्रकाशया अक्षरबूटेषु प्रासादाना मप्रिचामादिति आर्वाभावा स्वयंभयजनकस्य ऽ तयैवेति यया जीवानियमादी यमकादीनां पर्वताना मुक्त सभाकपि प्रीचित्येनवच्यः तदप्रिलापसुर्भतु तपसादीत्यादिनायूचितं ऽ तदनुसारकेवं सेकेकेके न

સેવક દ્વારા પત્રો મિત્રવેદ દ્વારા, તથા જાણ નવજીવ કોસ દ્વારા મેળ, ઇસ્કોસ ચિસ્કોસ, વેસુજ કોસ રહ
 રસસેવ, છઠો તથા, અપ્પલાણિ પત્રમાણિ જાણ રસસેવ દ્વારા રસસેવ દ્વારા રાણાણી, તથા

यानि नन्दश्रीहविष्मन्नेन देवोर्नमं श्रीपानुबल्लेभ आयेत्तयेव उत्पत्तानि पट्टानि मावत् अथपन् अत्र देवा महामुक्ता यावत् दधिर्बेन राद्यपानी व
 विष्, नन्दरत्न पर्यंतस यथा विजयस्य अविरोधितम् ॥ १ ॥ ॥

अर्धं जायता यथा सप्त समस्तपट्टा यावत् स्थितमस्मिन् इष्टं देवता सङ्घिष्ठं यथायथा जायते तिनन्त मेरुपवसने द
क्षिणं चिन्तयित्वा देवतामीराज्यामी-सिन्धुजायते सिन्धुजायते इष्टं द आराणां समस्तपट्टेनं जम्बूद्वीपमं विषयं दे मगधम् । भरतर्षभने विषयं योतले

ते एव युष्मत् संसृष्टरूपस्य २ गोपभा ? ठसंस्कृतपक्ष ए शुक्लासु सुविद्यासु द्यानीसु पुरकिरीषीसु जाय विलपतीसुययूष ठप्पलाहं पठमाहं जाय सह
 स्वयत्ताहं ठसंस्कृतपञ्चाह ठसंस्कृतवकाह ठसंस्कृतवकाह इति ॥ अत्राध्यास्या ॥ प्रमथूष सुगम, ठसंस्कृतं स्वयमभूटपयते पुलासु सुमिकासु या
 भीसु पुष्करिणीसु यायद्विस्तृप्तिषु वहुन्मुखसालि पट्यानि पाकासहस्रपत्राणि अयनभूटप्रप्राणि अयनभूटप्रप्राणि अयनभूटप्रप्राणि, तथा अयनभू
 टवर्कस्यैव आप्ताः प्रतिभासो येषां तानि अयनभूटवर्कजाणि, तव सानि तेषां वारत्वात् तद्वर्कसादृश्यात् अयनभूटानीति प्रसिद्धानि, तद्योगा देयप
 र्थतोयि अयनभूटः समयेपामपि नात्रा समर्थिकालप्रवृत्तौय अयनभूट इति न भरेतराभयदोषप्रसंगः, एवमन्यत्रापि परिमावनीय । प्रकारासरेखापि ना
 भनिमित्त साह ॥ ठसंस्कृतपक्षे इत्यादि ॥ अयनभूट देवो महर्द्विजः अत्र यायत् करणात् महर्द्विज ए जाय ठसंस्कृतपक्षे उच्यते रायदायीय अय
 चि न यद्वर्कदेवाभय देवीभय जाय विद्याह भोगभोगाहं जुषभावे विद्वरेष से एएकठेण एव युष्मत् ठसंस्कृतपक्षस्य इति पयतः युष्म
 पाठो ज्ञेयः अत्राध्यास्याप्राग्वत् ॥ दाहिदेवं इत्यादि ॥ राजधानी अयनभूटस्य अयनभूटस्य पदं सत्यं दक्षिणत सम्यैव धाया यथा यिजयदेव-
 स्य प्रागुक्ता अविश्लेषित विश्लेषित क्रियाविश्लेषकमेतत् अयस्य विजयाया राजधान्याय नामतोऽन्तर नत्यस्मिन् वस्त्वौ इतिमायः ॥ इति सांतिशयय
 नंदेश्वरसंस्कृतस्यपक्षान् ऐवगुणीन नराधिपतिवर्कसि शुभान् श्रीवर्कधुरसुरावप्रवत्तपायमासिकवर्धनगुजाताभयदान शुभजयादिभरभोचनसुर-
 म्मानप्रदानप्रवृत्तियदुमानसंप्रवत्तविजयपक्षान् श्रीवर्कपागुष्ठापिराव श्रीवीरविजयसूरीधरपक्षपटोयासनाप्रवत्तपक्षान् श्रीवर्कलक्षद्रगक्षिप्रियो
 पाध्याय श्रीगानिचवृगविरचितायां ननुद्वीपप्रवृत्तिसूतौ प्रमेयवत्तमनुपामान्या भरतदेशस्यरूपनिकपक्षोभास प्रयत्नो वत्तस्कारः १ य यायन्य ३१६६।२५

य मदरसस पक्षयसस जहा विजयसस अधिसेसिय ॥

[illegible]

ਸੇਭ ਪ੍ਰਗਾਧੁ ਪਤਰੰਮਿਥਰਵੈਫੁਆਧੁ, ਤਹੈਥ ਜਾਥ ਜਾਥ ਕੀਸ ਆਧਾਮੇਯ, ਆਧੁਕੀਸ ਧਿਸਕਨੇਯ, ਵੈਸੂਯ ਕੀਸ ਭਹੁ
ਭਸਮੇਯ, ਆਧੀ ਤਹੈਥ, ਭਧਲਾਯਿ ਪਤਮਾਯਿ ਆਥ ਭਸਨੇਥੁ ਆਥ ਵੈਥਮਹਿਫੁਐ ਜਾਥਵਾਹਿਯੇਯ ਰਾਧਹਾਯੀ, ਤਹੈ

यामेन असुं प्रोशंविहन्ते न देशीन ओशुमुहत्वेन अर्थलक्ष्येन उत्पलानि पट्यानि माधत् अयमम् अत्र देवा नष्टिं देवा यावत् दक्षिणेन राक्षसानी स
 पैव, नन्तरस्य पर्यंतस्य यथा विजयस्य अविशेषितम् ॥ १ ॥ ॥ ॥

अब जाँचया गया ठ-स कमलपट्ट पावम् रिबनभासे इहाँ देवता नष्टहुँक यतईकह यावत् रुचिकरिदनें रात्रभाभी जाँचबी लिनअ नेरुपवतने र
खिबई बिलबिबनदेवताभीरात्रभाभी-लिनजाँचबी आबोवपये हूँ ई आरागी अरुपकईहें अन्हीपनइ बिबई दे भनवन् । भरतचैनने बिबइ कोतने

[illegible]

सा ॥ एस मुकुज्जी न णिनु सहेहि धुअतनाणीहि ३ एएण मुकुसुप्यमाणेण तीस मुकुज्जा झहोरत्तो पणसरस झहो
रत्ता पस्की, दोपरका मासो, दोमासाऊऊ, तिआ ऊऊअयणे, दोअयणा सबच्छेरे, पचसवच्छेरिए जुगे, बीसजु,
आइ आससए, दसवाससमाइ वाससहरसे, सय, वाससहरसाण वाससयसहरसे वउराभीइ वाससयसहरसे। चउ

स लयः कबानी सप्तम्या ययमुद्रुतो व्याख्यातः ॥ २ ॥ श्रीविच सख्यतिथि चिचसतिथि चण्डासा यय मुद्रुतो गव्वरमलशा
निनि इ एतेन मुद्रुते ममावेन विथम् मुद्रुतो कबारात्रः पक्षरथ कबोरात्रा पक्षः द्वीपक्षी गावः द्वीमाक्षी घटु क्ययोक्तयो उपमम् द्वे झयने सय

तेदनां सुगसा सास्त्राच तेदनु प्राबू एहयअभायकहीये । सातआबूमिले तियारे एहसोफनामे काकबाय सात ७ सोफपिसाव तियारे । एकलवपाव
 सव ३७ सतोवरिमिसाव तियारे ते एक मुद्रत कयो २ त्रिबिहजार सातसे बिहोरि ५३७५ एतलासाखासव पर एक मुद्रत कयो ये घवीनी मुद्रत
 सयेचपले अमतआभीतीयेकर च य मुद्रतनह प्रमाळेकरी मीस ३० मुद्रत अहोरानियाव पकर १५ अहोराने । एक पयपाव ये पले । एकसासयाव ये
 मारे । एक आनु बाव त्रिबि रितुय । एक अयमपाव ने अयमे । सवासरबाव पाव सबहसे । एक युगपाव बीस मुने से १०० घरमपाव वस सोए

रस्यतयुपना एकतदुक्तकपोऽस्या एव प्रवर्तारकोऽस्यैव, धावावीकाशवेति द्वितीयः सुपमाकाशः, तृतीयः सुपमदुःपमा दुष्टा, समा व्यसामिति दुः
 पानां अनयप्रतिः पटवटिकापाटनदुष्टातमप्रधानीवक्ष्यमाणं परमविकटकात्मिकोपादानं सुवधानां सुभूया सुभूयाः सेयो याः समितयो मीलनानि
 तासौ सुभागनः समीग यदीयत्वं तेन यत्कृत्यमानं मन्तरीति मन्ते, धा यथा प्रपन्नयुक्ता सस्यावकसमयप्रभावा व्यावशिका इति सद्यया प्रोच्य
 ते किमेति स्तवः । यद्यप्यस्यैव धारिकस्वेन सप्तपादनेने उपेक्ष्य प्रसूये मुद्रतोऽङ्गावदिपृष्टा, तथापि केवलप्रधानाः यावदयदियंयंत धावना
 बुद्ध्यावादीनां तच्चिदपवाधाननिकृपकत्वा धावायेस तयो भिदपचं युक्तिनदिति । मन्तेऽदुःप्लवमानमूले गौकल्लिजनरत्न । यतः पूर्वसमवद्व्यावे
 वत्तरसमपस्यादुत्पत्त्येने त्तरसमवद्व्यावेपूर्ववचनस्य विनष्टत्वेन स्थितिश्च समुदयस्येति वचनगतः सगद्यते, येना ऽवस्यातवपिष्ठात्मकता व्यावशिका
 दीनां प्रोच्यते, अयदि समुदयदिनानां विनाशकिमप्यस्यमुद्रतादीनां कात्सर्ग्येति सत्यं यं कालाविद्येय प्रकटयितुं कानेन प्रज्ञापकपुरुषविद्येयेक याव
 तो यावतः समया एवज्ञानविषयीक्या तावता सौ समुदयस्यनितिसमागता उपचयते, अतएवा यमीपायिकाः कासोन वल्लवइति नकाचिदनुपय
 क्षि, सन्ध्या व्यावशिका उच्छ्रासोऽन्तर्गः पवनः, सन्ध्यायतोपपत्तिवेद्य, यद् पचायदधिकयतद्वये
 ना वल्लिकाना नेक मुद्रकमययश्चं भवति तानि च सप्तवद्व्यातिरेकाणि उच्छ्रासनिःधावकास इति । अथ पाट्टी उच्छ्रासै मुद्रत नाम स्या तयाह ।

नीसासो ॥ इतरस्य व्युत्पन्नगर्भसर्गाणकविकिठरस जलणी एगे ऊसासनीसासे एसपाणुसिद्युस्रहं १ सत्तपाज्जहं सेयो
 वेसमयीयाह से लये । उवाणसमस्रस्रगीप सेमुद्रते विस्थाहिपु २ तिरिण सहससासमय सयाहु तिस्रस्रिषकुसा

स्येया व्यावशिका निद्रासः ॥ इदस्य अनवकस्य निद्रपक्षिहस्य जतो ऐक उच्छ्रास मिषा सो ययः प्राकट्युच्यते समप्राकाः ससोक्तः सससोकाः

ते एक न वल्लिका एहये नामे जहो सक्ताता कावलीय काठवीरने माने विजुतरि ॥७७३ आवली एक उरकाव जहो कासलेवराह सहपाती ३७३
 आवलीय ए ॥ निकाववाहं नीचोकाठमुद्रवी वे निकाववाहीय हसुपुठवसगत रोमजरादिकह इति व्यापिरामव्योमपी एहो ननु ननु

[illegible]

सा ॥ एस मुकुतो न णिने सखेहि ह्य अतनाणीहि ३ एएण मुकुतप्यमाणेण तीस मुकुता श्चहीरत्तो पणरस श्चहो
रहा पस्को, दोपस्का मासो, दोमासाऊर्ज तिण्ण ऊऊयणे, दोय्ययणा सवच्छरे, पचसवच्छरिए जुगे, बीसजु,
आइ वाससए, दसवाससयाइ वाससहरसे, सय, वाससहस्साण वाससपसहरसे चउरासीइ वाससयसहरसे। षउ

च त्वयः क्वथानं सस ससत्या एपपुङ्गवौ व्याख्यातः ॥ १६ ॥ श्रीविषय सहस्राणि सप्तपथतानि त्रिषप्ततिथि चण्डूबा एव मुङ्गुर्तो भविष्यो ययैरलम्भन्ना
निमि ॥ एतेन मुङ्गुने प्रमाणेन त्रियन् मुङ्गुतां अहोरात्रः पञ्चदश अहोरात्राः पथ द्वीपवती मासः द्वीमासी अतु सयपोष्यतयो उपनम् द्वे सयने सय

तेहनी दगसा साकाच तेहुनु माबू एहयउनामकहीचें १ सातमाबूनिसे तिवारें एकसोफनासे कासपाइ सात ७ सोकमिनाइ तिवारें १ एकलयपाइ
सव ३३ सतोतरिमिसइ तिवारें ते एक मुहुतें कड्यो २ त्रिचिहजार सातचें चिहोचरि ३३७२ एतसासायासइ यइ एक मुहुतें कड्यो ये घवीनी मुहुतें
उयेसपल अततछातीनीपीकाइ ३ ए मुहुतेंमइ प्रमावेकरी प्रीस ३० मुहुतें अहीरात्रियाइ पअर १५ अहीराबें १ एक यसपाइ दे पडें १ एकसासयाइ ये
माचें १ एक अतु माइ त्रिचि रितुय १ एक अयमयाइ ने अयमे १ सवासरपाइ पांच सवतधरें १ एक मुगयाइ वीस युनें मी १०० भरसपाइ दस सोए

[illegible]

बूलिए २ सिसपहेलिए २ जाय बन्तरासीहसीसपहेलिछुगे सयसदस्साठ सा एगासीसपहेलिया एत्ताघताव

रथीति । श्रीर्यग्रहसिक्काङ्ग गतसहस्रादि सायणा श्रीर्यग्रहसिक्का ॥ एतावत् गणितम् एतावत् वावद् गणितस्य विषयः । ततः परं धीर्यमिदम्

शीपमश्लीकांग २७ यावत् इमचररासीत्तात्तुगुलवाषका चररासीसाख शीर्यमश्लीकाने एक शीप मश्लीकायात्र २८ एतलीगजेतमीसस्या (शीप म

य तुल्यकचताद्योतनायै तुल्यकचता भोजयो रप्यसर्ग्यकालाख्यमूषमार्थः । अथ कितरपत्योपन आचारयसु पत्योपनप्ररूपका करिव्यामीति धर्मेनप
क्रियारप्रपूषकयचनेन गियसामनः प्रगतिः कृता प्रवर्ति, आत्यथा परमाबुदुविशेषत्यादि प्रक्रियाकर्मज दूरसाया पत्योपनप्ररूपका प्रति सद्विज्ञानः शि
ष्यो उमादृता प्रवर्तति गुरोः शिष्यप्रति वाचमात्राने उय मेय दि विधि । यत । धम्ममइएहि सदरेहि कारकगुणावखीगणि । पञ्चायतो धम्मय सीस
चोयइ छावठ्ठि १ परमाबु द्वि विधः प्रकप्तः सदाया मून्य व्यायहारिखय शकाद्यविषयस्यादिका धर्म ठेजयोरपीति समानकचताद्योसनायै प्रत्येक च
त्वारः, तत्र सूत्सस्य कारकमेव तत्तत् सूत्सोचित्यव अवति परमाबुः एकरसवखगपी द्विरपक्षः कार्यसिगद्येत्यादि कथकलचितस्या त्यतपरमभिकटलाणा
च खरूप मतिविषयपरवैख्यिक रूप न प्रतिपादनीय मसीति त सस्थाप्यापर खरूपतो निरूपयति । अनताना सूत्सपरमाबुद्रूपपुद्गलाभां सयधितो ये
समुदया खिबतुरादिसका स्तोयायाः समितयो बहूभि मीसनानि तासा समागमेन सयोने मैकीजावेनेति याचत, व्यावहारिकः परमाबु रैको निष्यद्यते ।
इवमुक्त प्रवर्ति निबयेनयोहि निर्वैभाग सूत्स पुद्गल परमाबु निष्ठति, यस्त्वेतै रनेकै जायते त साग्रथात् स्क धमेव व्यपदिशति व्ययहारनयसु तद
नेकसपालनिककोपि यः शस्त्रेदुग्निदाहदिविषया मज्जयति, तमद्यापि तथाविषयपुलनायामतिपत्तेः परमाबुत्वेन व्ययहरति, ततोपी निदयत स्क

यासे ? तजहा—सुक्कमेस्य खवेद्वारिएस्य स्थणताण सुक्कमपरमाणु पुग्गलाण समुदयसमिहसमागमेण व
वहारिए परमाणु णिप्यज्जइ, तस्यगो सत्यकमइ मत्थेण स निस्केणवि वित्तु जित्तुच ज किर णसक्का त

परमाबु द्वि विधः प्रकप्तः ? तद्वयका सूत्संय व्यावहारिकय अनन्ताणाम् सूत्सपरमाबुपुद्गलाणाम् समुदयसमिति समागमेन व्यावहारिकः परमाबु निष्यद्य
ते तत्रतशकक्रामति शस्त्रेच सुनिश्चले मापिच्छे तु जेतुं च यम् किल मशक्ताः त परमाबुसिद्धा यदस्ति आदि प्रमाणाया अनन्ताणाम् व्यावहारिकपरमाबुमा

परमाबु २ अनता सूत्स परमाबु पुद्गलानो समुदाय एकठोनिखवो तेइने मनागमेकरीने व्यावहारीक परमाबु पुद्गल नीपये ते व्ययहारीक पुद्गलानु
सप्तककटइ इचिणार खवेनही शककरी अत्यत रिषवइइ तेलेकरीपिणं ठेदया थपया भेदयामेकाज जेपरमाबु एइयंभाप सेप्रते मिधे समनयणाइ

योपि व्यवहारमयमेव व्यावहारिकः परमावुपपन्नः अयम् एव यत्नात् काष्ठवत् श्रेयसिदिविषयो प्रवर्ततेति यादृशं प्रत्याह । सत्र शस्त्र नाम्नामिति असंपरति
 अस्मिन्नादि चारामागे ये सत्र शिद्येते नच जिद्येते त्वये । यद्यनैः परमावुपि वि प्रकाः काष्ठादयः शस्त्रश्रेयसिदिविषया दृष्टा स्यात् प्यमतकस्यामतजेव
 त्वा तावत्प्रमावेनैव परमावुपपन्नमयमेव निष्यको ऽथै व्यावहारिकः परमावुपपन्नो यावत् प्रमावेन निष्यको ऽद्यापि सूक्ष्मत्वा यशस्त्रश्रेयसिदिविषयता
 नासादयतीति प्रावः । एते भागिद्वयसाक्षात्प्राप्तताम्यप्रतिशोतोपिद्वयभाजनतावत्तकोष्ठादिवि सर्वमपि निरस्तं भवत्य सर्वयामपि तेषां शस्त्राव्याविद्योपात् ।
 अत्रापै प्रमावमाह ॥ शस्त्रेण सुतीक्ष्णे भापि श्रेयः कर्तुमादिना द्विषाकर्तुं जेतुं सामकथाविहारयितुं सूच्यादिना वस्त्रादिवद्वा उष्ट्रिद्व कर्तुं वा विकस्ये यमुद्र
 साविस्त्रोपे विवेतिनिशयेन शक्ताः केपि पुठका इति श्रेयाः, तं व्यावहारिकपरमावुपि विद्वाद्वा सिद्धा जगज्जतो ऽसौ तस्यकवेवसज्जाना भन्तु सिद्धाः सिद्धि
 नता स्तेयी नचनयोनासप्रवादिति, आदिं प्रबर्न प्रमावार्ता वस्त्रभावावस्त्रसिद्धिकारीना भिति, एतेन भद्वाकून्मति आगमप्रमावमज्जिद्वित, तर्कांमुसा
 रिताः प्रतियोगः अवुपरिमाव इति द्विकाठ ततजगज्ज्वाकून्मति विद्यान्व सपरमावुपि विपक्षे वस्तुतः श्रुततापि नोपपद्यते
 नच द्यवुकादिना ऽप्येतरमिति वाच्य, सत्र विद्यान् परमनिकटो निरयएव सिद्येत् अन्यथा ऽनवस्था सर्वयमुपेर्षेस्तुस्पपरिमावापत्तिव ततः सिद्ध
 परमावुपि । ननु विद्यतु सः सूक्ष्मत्वाच्च न कर्तुमादिप्यम्यः पर यदनेतैः सूक्ष्मैः परमावुपि रेको व्यावहारिकः परमावुपि रारम्यते स च नु राद्यगोचरः

परमावुपि सिद्धा वयति अत्रापिमापेण अणतोपि वायद्वादिष्यपरमाणू समुदयसमिद्समागमेण सा एगा
 तससगहसरिह्या इवा, सरिहसरिह्या इवा, तसरेण इवा, रहरेण इवा, तसरेण इवा, तसरेण इवा, तसरेण इवा, तसरेण इवा

न चमुदयसमिति समागमेन सायका सङ्करसमिद्धिका इति वा सङ्करसमिद्धिका इति वा तसरेपुतिवा असरेपुतिवा रयरेपुतिवा यालाप्रमितिवा

ते परमावुपि एहवे नाम तेप्रते सिद्धतीर्थेकर कर्तव्यं आदिप्रमावेकरी । प्रमावांगुलीआदिमाते अकताव्यवहारीक परमावुपि सयोग एकद्विमिलको
 नेहने एकद्विमिलको करोने ते यत्र तदकसकिपा यद्बोर्नामवाह । त ० आठ तदकसकिपा ए यत्र । तदकसकिपायाह । ते ० आठ । तदकसकिपायाह । ते ०

शस्त्रयोद्गाद्यगोभरवेति तन्म २, उच्यते द्विविधो हि पुत्रस्यपरिधानः धूस्रोबादरश्च तत्र धूस्रमपरिधानां पुत्रसामाना भवेद्वियक्तमगुरुवल्गुपुपयोर्यायवत् शस्त्र-
द्वेराद्यधियेत्वमित्यादयो धर्माभवति, तेन नका प्यनुययति, भूयते बागने पुत्रसामाना मेव धूस्रमत्यासूत्मस्वपरिधानो यथा द्विप्रवेशिकः स्फ ५: एक-
स्मि कत्रा प्रवेश मासि सप्वच द्वयोरेव मावोति सुकोचविबोधकतो जेद दूरयते लोकोपि सिनितरुतपुजलोद्विप्रयोः परिमाणजेद इत्यसयिसरेषेति ।
अथ प्रमाणाविरलसराद्येमाह । अयतानां व्यावहारिकपरमाङ्कणा समुदयसमिति सभागनेन या परिमाणमात्रेति गम्यते, सेका अतिशयेन सादृशान्न
एव द्रष्टव्या देवमद्वल्लिङ्गिका सप्तप्रमाणापचयाः अद्यावत्येन सप्तद्वल्लिङ्गिका अष्टद्वल्लिङ्गिका इत्येवमेव यथा सप्तद्वल्लिङ्गिका सप्तद्वल्लिङ्गिका
केतिवा इत्यादिष्वपि वाच्य । एतेन सप्तद्वल्लिङ्गिकादयो अनुसृताः प्रमाणादेवा यथोत्तर मष्टगुणाः सृतापि प्रत्येक समवपरमाङ्ककत्वं नव्यमिचर द्यतः
पर निधिज्ञेयित मप्यस्य सप्तद्वल्लिङ्गिकादेत्यादि ॥ प्राक्कृतप्रमाणापेक्षया अष्टगुणत्वेन स्वीत्या द्वसुरेखपेक्षया त्वष्टभागप्रमाणात्वात् सप्तद्वल्लिङ्गिके तुभ्यते
सप्तः परतोना सप्तद्वल्लिङ्गिकादेवत्वमर्थानि आलमविष्टमर्थप्रमानि आलम्योरेषु सर्वेरेषाः अस्मति पीरत्यादिवापुमेरितो गच्छति यो रेखुः सप्तवरेणु रथ

હિસ્કા દયા, જૂયા દયા, જાવ્રમણે દયા, ઠંસેદગુલે દયા, અઠત્તસરહસરિહચ્ચાત, સા એગા સરાહસ
રિહયા ! અઠ સરાહસરિહચ્ચાત સા એગા ઉચ્ચરેણુ ! અઠ ઉચ્ચરેણુ સાએગા તસરેણુ ! અઠ તસરેણુ સા
એગારહેરેણુ ! અઠ રહેરેણુ સેએગે દેવકુચ્ચરકુચ્ચર મણસસોણ મણસસોણ વાલમ્મો ! અઠ દેવકુચ્ચરકુચ્ચર મણસસોણ

लिकृतिषा युज्यति वा यवन्यमिति वा सखीपांगुल मिति वा अष्टौ चत्वारश्चलिकाः सायका अष्टचलिका अष्टौ सत्त्वमलिकाः सयकः ठसुरेणु
अष्टौ ठसुरेणवः स एकलसरेणुः अष्टौ अष्टसरेणवः सयको रपररेणुः अष्टौ रपररेणवः तदेक येननुत्तरकुक्षयान् ममुयाताम् अष्टौ देव
अष्टात्र १ एक त्रसरेणू कासतरदिसे । ते ८ त्रसरेणू १ रपररेणू १ एक वालमोअसीयाद । ८ बालसखीर्नी १ लीसायाद । ८ लीसाद १

ममनोत्पत्तौ रेवु रवरेवः वाक्तापचिदाहयः प्रतीताः देवबद्धनरकुह्रिवर्षरम्यकादितिवाशिगामवागा केयस्थूलताक्रमेय सेवगुभानुभावा को भांय-
नीपाः पाव पूर्वविदेशपरविदेशाश्रयमनुप्याका अही वाक्तापचि एका लिखा ता अट यूकाः अही यूका गच्छंयवमप्य अही ययमप्यानि एकमगुल ।

यालग्ने से एगे हरिवास रम्ययत्रासाण मणस्साण वालग्नो । एव हेमयय हेरखयथाण मणस्साण पुष्टिदिदे
हे अत्ररत्रिदेहाण मणस्साण वालगा साएगा लिस्का । अठ लिस्काते साएगा जुआ अठ जूस ख सेएगे
जवमझे । अठ जवमझा सेएगे अगुले । एएण अंगुलप्यमाणेण कष्टगुलाह्वाते वारस अगुलाह् विहत्थी

कुवत्तः कुरुवासापाचि तदेकं हरिवर्षरम्यकवर्षमनुप्याकाम् वाक्तापम् एव देववत्तदेरस्पवत्तमनुप्याकाम् पूर्वविदेशपरविदेशमनुप्याकाम् वा
कापाचि वायकाकिता अही लिखाः कोएका यूकाः अही यूकाः तदेव यवमप्यानि तत्पेक अगुसन् एतेत अगुलप्रम येम

यूकाबाह । ८ यूका १ अय मय्यबाह । ८ वज्रमर्ष्य १ उचैथांगुलपाह । अठ उवस्यस्यिगामिले विवारे एक सवस्यस्यिगामिले विवारे एक सवस्यस्यिगामिले विवारे
१ रवरेवूं चां । अठ उवरेवूंमिले विवारे १ उवरेवूंपाह । परनकासीह तहकवीसे ते उवरेवूं अठ उवरेवूंय एक उवरेवूंपाह । रववात्ततारजठहूं ते
रवरेवूं अठ ८ रवरेवूंमिले विवारे एव देवकूर्त्त उतरकुवर्णपुगलीयानोवाले तेहनी अको त वाक्तापपाह । अठ ८ दे-कुळ उतरकुवर्ण मनुप्यन
वाक्ताप एउठापाह विवारे एकहरीवात्त रमकवाहना युगलियाभा वात्त तेहनी अही तेषात्तापाह । अठ ८ इतिवासरमक्तयासवत्रना मनुप्यतावाला
पनिले तिव रह ते एव हेमयय शिरस्मयतउत्रना मनुप्यता वाक्तापपाह । अठ ८ हेमवत्तशिरस्मयतना मनुप्यता वाक्तापमिलह विवारे एक पूव महावि
देह पक्षित महाविदेहना मनुप्यनो वाक्तापपाह । अठ ८ पूव महाविदेह पक्षिम महाविदेहना मनुप्यता वाक्तापमिले विवारे एक १ एक लीलापाह
अठ ८ शोडानिष्ठ विवारे ते १ एक यूकापाह । अठ युक्तामिले विवारे ते एक यवमप्यपाह । अठ ८ जवमप्यमिले विवारे एक १ उवरेवाअंगुलपाह

पांगुलनिप्यज्योत्तम योत्तम मूर्ध्वोत्तरेण तद्योत्तम त्रिगुलं त्रिविधं परिरयेत् मृतपरितोः किष्किम्पुनश्चभायापिकत्रिगुलत्वात् सपथ्यः । एगाहिष्म
 अहिष्म तेदिअत्ति । बहीकडुवचनसोपा देकाहिष्म द्याहिष्म मृतकर्मतः सप्तरात्रप्रकृष्टानां सप्तदिवसोद्भूतपर्येतानां मृतो वासापकोटीना
 मिति सवन्धः तत्र मुचिबेधिरस्ये केनाद्या यावत्प्रमाणा वासापकोटय उत्तिष्ठन्ति ता एकाहिष्मः द्वाभ्यां तु या सा द्याहिष्मः त्रिभिस्तु अ्याहि
 ष्यः त्रयश्चतस्रस्त्याह । सप्तदृष्ट आकर्मोपूरितः सन्निहितः प्रथयविशेषाकविबिहीनृतः वासाना सप्तकोटयः प्रकृष्टा विभागा इत्यर्थः । यथा वासापको
 टीना मिति ४ बालेषुविशेषेणरवासाद्यदेवया मूलत्वादिलक्षकोपेततया उपाधि सेष्ठानि वासाप्यादि कुलररोनादि तेषां कोटयः अनेकाः कोटाकोटि
 प्रमुखाः वक्ष्याः कीर्त्ता प्रवृत्ति प्रत्ययो ज्ञायन्ति पुत्रानित्यादिवत् तथा वासापकोटीना मिति सवीपार्थे यही यथा नायाका मृतकोष्ठ इति तेन
 वासापकोटीनि नृपवति सुकावकोभऽधरयोक्ता कार्यो इति वासापसंख्यानयनोपाय रत्नय देवकुलरकुलरवासापतो ५८गुलं हरिचर्वरम्यकनरवा
 साय मिति यहीच हरिचर्वरम्यकनरवासाय तत्र कुलरवासायाक्यष्ट तिष्ठन्ति यत्र केच देववतहरिचर्वरवतनरवासाय तत्र कुलरवासायावि चतुःषष्टिः
 एवं विदेहरवासाये ५१५ तिहायां ४०६६ युकाया इत्येव यवमध्य २६२१४४ अंगुले सक्तः ५०८३१५२ अर्थांगुलं गुलं संपागुलं या इय आत्मांगुलस्या
 ५निपयत्वात् प्रमाणांगुलस्या तिस्रात्रत्वात् अत्र सर्वत्र पूर्वप्रमाणापेक्षयो तरोत्तरप्रमाणाया द्वाष्टगुलकारेण यवस्या समुत्तिष्ठति अथा यं राशि च
 सुविशयतिनुको इत्ये चतुर्विंशत्यंगुलानात्वा इत्य अथैव ५०३१६४८ नामतः पञ्चकोटय कीदृशत्वादि एकत्रियारसहस्रादि षट् शता न्यष्टचत्वारिंश
 दधिकानि एव राशि सप्तगुलोपनुविचनुर्देवानात्वा इत्य अकतः २०१३२६४२ नामतोविमतिकोटयकयोदशलक्षादि षड्विंशतिसहस्रादि पञ्चशतानि

परिरक्तेषेण सेण पक्षे एगाहिष्म योहिष्मतेहिष्म उत्क्रोसेण सप्तरस्रपकृष्टाञ्च समष्टे सखिंश्चि ए जरिए वालग्ग -
 द्याहिषाणा मूलकर्मतः सप्त रात्रप्रकृष्टानां सप्तदृष्टचिचितमृतवासापकोटीनाम्, तानि वासाप्यादि न कुच्येपुः नपतिविज्जेरेत् नग्निर्वेदेन
 बहीनश्चे हवाराचमूने एव नाज्जवाह । अ्यादि ४ नाअए एकयोक्कनाह । एकयोक्कने प्रमावेकरीने वेवालो एकयोक्कनं तां च पक्षे पोइसपक्षे एकयोक्कन

[illegible][illegible][illegible][illegible]

संश्रुते २ एकैकं वाक्तापनपद्यत्य कालो भीयतइति शेषः ततश्च यावता कालेन सप्तस्यः शीको वाक्तापकथयान् समयमुप गतः आकष्टधाम्यकोष्ठागार-
 वन् तथा निमतत्रः कस्त्वपुस्तवाक्तापी उपकष्टधाम्यरत्र कोष्ठागारवत् निर्लेपो उत्पत्तसमेया तन्मयतागतावाप्रलेपापहारा रूपनीतधाम्यलेपोष्ठा-
 गारवत् निर्धितो उपमेतद्वद्वापनयन नाकित्य निष्ठादूतः विशिष्टप्रयत्नप्रभाजितकोष्ठागारवत् एकविंशकावा एते शब्दाः अत्यन्तविगुदिप्रतिपादनपराः
 प्राप्तान्तरे दृश्यमानवा म्यदपि पर मुक्तनुसारतो व्याकथ्य । तदेतत्स्वोपममिति । इदञ्च पत्यगतावाशाधावा सव्येयतया सव्येयैरेव वर्गे स्तद-
 वहारसंभवात् सव्येयवर्गकोटीकोटीमान आदरपत्योपम इय । नवानेना न वक्ष्यमाण मुक्तमुक्तवर्गिकालमानादा विधिकारः पर सूक्ष्मपत्योपमस-
 क्तपुस्तमपित्तये प्रकृष्टिमिति । आयेते तेनपर्वीत् नैकेकवाक्तापनसव्येयकीकृत्य प्रतस्योसंवागुलपोजनप्रभावावाभविक्कनो वगाइस्य पत्यस्य

ठिण् नवइ से तपल्लित वने एण्चि पञ्चाण कोठाकोठी इवेज्ज दसगुणिस्था स सागरोवमस्सत्त एगस्स नवे
 परीमाण १ एण्ण सागरोवमप्यमाणेण सप्पारि सागरोवमकोठाकोठीत्त कालो सुसमसुसमा १ तिसि साग
 रोवमकोठाकोठीत्त कालो सुसमा २ दो सागरोवमकोठाकोठीत्त कालो सुसमदुस्समा ३ एगा सागरोवम
 कोठाकोठी वायालीसाए वाससइस्सेहिं ऊणिस्था कालो दुस्समसुसमा एकूधीस वाससइस्स १३ कालो इ

धितो प्रकृति तत् परमोपनन् एतेनां पस्यामान् कोठाकोटी भवेत् दशगुणिता तत् सागरोपनस्य एकस्य भवेत् परिमाणम् १ ॥ एतेन सागरोपन
 प्रमाणेन चतस्रः सागरोपनकोटाकोट्याः कालः पुस्तपुस्तमा १ तिस्रः सागरो पञ्चकोठाकोट्यः कालः सुप्तमा २ द्वे सागरोपनकोठाकोट्यौ कालः
 पुस्तपुस्तमा ३ एका सागरोपन कोठाकोटी द्विचत्वारिंशत् सहस्रं वनिका काल पुस्तपुस्तमा ४ एकविंशतिवत्सहस्रैः कालो दुःसमा ५ एक
 आरो ५ एकमीव २१ इचार वररनो काल दुःकण्डुः कानामे लछा आरो ६ बलीकरीने वासपिय को नेविनव एकमीव २१ इचार वररनो काल दुः

पचगते २ एकैकवाक्तापचरिह सकलयाक्तापचरिनिर्लेपनाकालरूपगसंस्थेययर्पकोटीकोटीप्रमाणं सूक्ष्मापल्योपग विचित्राकृति राकायस्येति सूत्रकारेण
 नुक्तमपि स्वयच्छेय तैवेय च प्रस्तुतोपयोगः आभ्यसा नुयोगद्वारादिभिः सद्य विरोधप्रसङ्गा स्थिति सर्वसुखं, यद्य सद्ये सागरोपमेधि छेयं । अथ
 सागरोपमस्वरूप सापायदो नाह । यद्यपिपञ्चाङ्गनित्यादि । एतेषा मन्त्ररोरिगना पत्यागाचिति पदैकदेवे पदसमुदायोपवारा त्वस्योपमानां या द-
 द्गुणिता कोटाकोटि भवेत् सागरोपमस्यैकस्य मये त्वरिणाथ गिति प्रायःस्यज्जन्त । नयद नैतेन सागरोपनप्रमाणेन नन्युगापिकेने त्पयेः । धतस्यः
 सागरोपमकोटाकोट्यः कालः सुपमदुपमा माख्यासौहा न्वयो । अयमर्थः । चतुःसागरोपमकोटाकोटीतद्वद्य कालः प्रयमोऽरक इत्युच्यते । वा
 यालोचनम् । याय सागरोपमकोटाकोट्येका द्विषत्यादिशब्दसहस्रै रुषी जीनिका अशी काल इगुर्मेऽरः सा दुःषसासकै रेकविधितिसहस्रै दुःपमदुपमा
 सत्कै रेकविधितिसहस्रै व मर्षावां पूरकीया तेनपूखां कोटाकोट्येका प्रवति अयसर्विणीकासस्य द्यसागरकोटाकोटीपूरिका प्रवती त्पयेः । एव

रसमा ५ इक्षुवीस वाचसहरसाइं कालो दुस्समदुस्समा ६ पुणरीत्रि उरसप्यिणीए एकवीस वाससहरसाइ,
 कालो दुस्समदुस्समा १ एव पान्तिम जेष्ठसु, जाय चत्तारि सागरोधमकोटाकोटीनु कालो सुसमसुसमा ६
 दससागरोधमकोटाकोटीनु कालो रुसप्यिणी, वससागरोधमकोटाकोटीनु कालो उरसप्यिणी बीस सागरो

विधितियर्पसहस्रैः कालः दुःपमदुःपमा ६ पुनरपि उरसप्यि स्यात् एकविधितियर्पसहस्रैः कालः दुःपमदुःपमा १ एव प्रतिलोमन् नेतव्यन् यायत्
 नतस्यः सागरोपमकोटाकोट्यः कालः सुपमसुपमा ६ द्य सागरोपमकोटाकोट्यः कालः अयसर्विणी बी द्य सागरोपमकोटाकोट्यः कालः उरसप्यिणी

पमदुःपमा नामह पविनी १ आरा इम पूर्वलीपरेषी प्रतिलोम पचइ जाचवो यायत् व्याकोटाकोटी सागरोपमनो काल सुपमसुपमा नामह
 आरो इम ठमारामिलीने दससागरोपमकोटाकोटिनो काल उरसप्यिणीनामह काल उरसप्यिणीनामह काल

प्रतिलोममिति । पदानुपूर्व्यां श्रेय आवर्तयितुं युक्ता शरत्पर्विणी अवसर्गिस्तुल्यार्थिणी कालभक्तमित्यर्थः । उक्त भरते कालस्वरूप । अथ काले न
रतस्वरूप पृथक्काह । तथा व्यवसर्गिण्या वत् भानत्वेना दौ सुपमसुपमायां प्रभा ॥ जम्बूद्वीपेव नित्यादि ॥ जम्बूद्वीपे प्रबल ? द्वीपे भरतदेशे अस्या
नवसर्गिण्या समति यावत् भाने तिष्ठियः सुपमसुपमानाभ्यां समायां कालविभागलक्षणायां अस्ते इत्यर्थः । किल लक्षणाया नित्याह । उक्तमकाराया प्ररु

वमकोष्ठाकोद्गीत कालो त्वसप्पिणितस्सप्पिणी ॥ जम्बूद्वीपेण जले ! दीपे नरहेवासे इमीसे त्वसप्पिणीए सुस
मसुसमाए समाए वसुमकठपत्ताए नरहरस घोसस्स केरिसए ध्यायारजावपछोयारे होत्या ? गोयमा !
यद्वासमरमणिजे नृमिजोनि होत्या ? से जहाणामए जालिगपुस्करेठ्ठया जाव पाप्पामणिपववस्सेहि तणेहि
य मणीहिय उवसोत्तिए । तजहो-किस्सेहि जाव सुक्खिलेहि एव यस्सो गघो फासो सहो ह्य तणाणय मणी

विश्वविधागरोपमकोटाशोध्य कालः अवसर्गिस्तुल्यपि की ॥ जम्बूद्वीपे नवत् । द्वीपे भरतेवर्षे अस्मा अवसर्गिण्या नृपमसुपमायां समायां उक्तमकारा
ष्टाप्रतिपाद्यान् (वत्तमायेप्रतिपाद्यामित्यपि पाठः) भरतस्य वर्षस्य विभुगः आकारमात्रप्रत्ययवतारः अवसर्ग ? गीतम् । जम्बूद्वीपेनर्तकीयो नृमिजगणः अवसर्ग ?
उच्यते नाम आर्त्तकृत्पुत्रैरेव यावत् नानाविधपद्मैर्नृमिजकृत्पुत्रैश्च उपजीवितः प्रद्युम्नः उषे योवत् युद्धैः एवं वर्षो गण्यः स्वर्गः यद्वाचनमुक्तम् ।

वोचनानरोपम कीडाकोविनो कालः अवसर्गिणीशरत्पवि की वेदनिष्ठाने एक काल नृकपाय ॥ जम्बूद्वीपे विरे वे नृनवत् । भरतदेशेव एव अवसर्
गिर्वीर्ये विपरे सुपमसुपमा कालश्च उक्तमकाराह शरत्पट्टश्च अवस्थाकालश्च याम्याह । भरतदेशेनो केरको आकार प्रत्ययवत् स्वरूपवत्तो वे गीतम् । पक्षो
चमरपक्षीक नृमिजगण इतठ्ठ विनदृष्टांशश्च नावत्प्रमृगपुण्ड्रं तेषरीवो यावत् अनेक प्रकारानांभी पक्षवत् नृकेकरी मक्षीरवत्करी गोमावत्करी, ते
विन काला गीता वीर्या रतां यावत् कोलश्च बर्षेकरी । एन पक्षवत् केणश्च आठभरत उच्य प्राज्ञतुल्यद्वित्य वीरवत्, यावत् तिष्ठो पक्षा मनुष्य न

सायस्यो प्राप्ताया क्वचिदुत्तमकठपत्ताय इति पाठ साश्रीकता धरणासावेक्यो कष्टान योन् वखादीन् प्राप्ता उत्तमापमाता तस्या भरतस्य ययस्य कीदृशम्
 आकारप्रावप्रत्यक्षतारः होर्येति अभयम् । सवमन्यन् प्राग्वाद्यात्ताय । नवरं अत्रमनुयोपभोगाधिकारे श्रयम् अभययापि सगच्छते निवृत्तिरितर-
 दितत्वनेदात् । अथ सविद्येय मनुजिपुङ्गवा गुरुणा उपसृभपि शिष्यायो पर्येद्व्यभिति प्रमपद्वितरित प्रथमारकाभुभावजमितप्ररतमन्मिसीभाग्ययूषक
 वृक्षतुरंगम् माह । तीर्थे च भित्तादि । तस्या सभायां भरतेयै बहवो उद्वासाः कोद्वासाः भोद्वासाः कृतमासाः मृतमासाः दन्तमासाः मृगमासाः
 शक्रमासाः द्योतमासा नाम दुमगका दुमनतितिक्षेयसमूहाः प्रथमा ? स्त्रीयकरगवधरैः । इक्ष्मण ! आयुष्मन् । ते च कथमूता इत्याह । कुशाः दन्तो
 विबुधा बरयनादय भूवविशेषा ही विबुध रहित दृक्मूलं तदयोभागो येषां ते तथा । इह मूल वाटादीनामपि छादिनो भागो लघवया प्रोच्यते ।

णय नाणिच्छ्वी, जात्र तत्यण बहवे मणुस्सा मणुस्सीत् अथासयति सयति चिठति णिसीअति तिष्ठति तुष्ट्यहति
 हसंति रमन्ति छलति, वीसेण समाए नरहेवासं बहवे उद्वाला कुद्वाला मुद्वाला कयमाला णहमाला वतमा
 लानागमाला सिगमाला ज्ञास्वमाला सेथ्यमाला णाम दुमगणा पयप्ता ? कुसविकुसविसुधरकमूला मूलमती क

मखिनाच भविष्यो, यावत् तत्र बहवो मनुया मामुप्यव आसते दोरते तिष्ठन्ति निपोदन्ति तुष्ट्यहन्ति (तिययर्तमकुर्वन्तीत्यर्थः) इवन्ति रमन्ते छलन्ति
 तस्यान् सभायाम् भरतेयै बहवः उद्वासाः कोद्वासाः भोद्वासाः कृतमासाः दन्तमासाः मृगमासाः शक्रमासाः मृतमासा इरेतमासा नाम्ना द्रु

नुयसी रहं ठाव घुठव मेसव ठावं उभारवव अथ पगपसारवव हसेवै एवव वै श्रीवाकरववै तेसमा अराने वियव भरतदेवव पणां उद्वासाणां
 मर १ कुद्वासायवव नामव २ मुद्वासायववे नामे च कत्यमाल ४ बहमाल ५ वतमाल ६ ज्ञागमाला ७ मृगमाला ८ द्योतमाला ९ द्योतमाला १० य
 इवे नामे वृक्षनां गवसमूह कस्या ? कुगहात्र विबुध विषयप्रमुप तेवव रहितवै वृक्षनां मूलजिह्वा मूलकरी सहित कदेकरी सहितकं यावत् वीजवव-

यथात्राकामूल मित्यादि । ततः सकलदुःखसर्वमूलप्रतिपत्तये कृत्वापहर्षमूलप्रत्ययः इति परब्रह्म यावत्परब्रह्मसमाप्त्यव्यवहृत्यव्यवहृत्य
पदैव पुण्येय फलेय अव्यवहृत्यप्रतिपत्त्या इति प्रागपत् । यिया अतीवोपयोगिमाणा सिद्धति यत्ते इतिभावः । तीसेव समाप् इत्यादि । तस्यां समा-
यां बहूनि धूत्रे पुरस्कर्तव्यः प्राकृत्यात् नोपपात्तादयो यद्यपिद्योया । अचिन्त पञ्चालयवार्ति पाठ सात्र पञ्चाला सारविद्योयाः सातः सारज्यः
सरतो रेवदारः व्यापकः प्रतीतः सोपां यगानि पूजकली कर्मकतकः कर्मन्ती नालिकेयो प्रतीते तातावगानि स्रष्टव्याम्प्य । तीसेव इत्यादि । त

दमतो जाव धीश्रमतो पसेहिष्य पुष्पेहिष्य फडेहिष्य अउच्छ्रस्यपकिच्छया । सरीए स्यदेव उवसोजेमाणा । अउ
ति ॥ तीसेण समापु नरहेवासे तयतय धहवे मेरुतालवणाइ मेरुतालवणाइं पञ्चालवणाइं साल
वणाइं सरलवणाइं सन्निवस्यवणाइं पूष्यफालवणाइं स्वजुरीवणाइं नाछिपूरीवणाइं कंसविकुसयिसुखरस्कमूला
इं जाव पिठति ॥ तीसेण समापु नरहेवासे तयसत्य बहवे धेरियागुम्मा । जेमाछिआगुम्मा कोरटयगुम्मा

भनकाः प्रकताः ? कुत्रविकुसयिसुखरस्कमूलाः मूलमतो कम्बुमतो यावत् बीजमतो पत्रैव पुण्येय फलेय अव्यवहृत्यप्रतिपत्त्याः मिया अतीवोप योगिमाणा
सिद्धति । तस्याम् समायां नरहेवासे तय तत्र यमूनि मेरुतालवगानि मेरुतालवगानि प्रत्यक्षवगानि यास्यमानि सरलवगानि सत
पर्ववगानि पूजकलीवगानि कर्मन्तीवगानि नालिकेरीवगानि कुषयिकुसयिसुखरस्कमूलानि यावत् तिष्ठति । तस्याम् समायां नरहेवासे तय पञ्चव

रीप्रहित पाण्डेकरी फूलेकरी फलेकरीसहित प्रतिपत्त्यव्यापकतर्हे श्रीभाकरी अन्ता यत् श्रीभायमानवका रहर्हे । तेवना आरामे विवर्ध अस्तवर्धे
तिहां २ पक्वा मेरुतालवग मेरुतालवग पञ्चालवग सातना बज सरलवगना बज ससबर्धना बज कर्मन्तीना बज नालेरीना बज हांन-
दुवर्धिकाकरी विषुवरहित एववा कृत्वापहर्षमूल यावत् रहर्हे । तेआरामेविर्धे नरतवेवर्धे ते ते स्वानर्धे यथां वेरीकापुत्रम कोरटवगामुलम बकोरिका

स्ता सभायां पश्यः सेरिका गुरुमाः नवमालिकागुरुमाः कोरट्टगु माः कपुलीवदगुरुमाः यापुयाणि संध्यात्रे विभक्तंति सन्ने उवप्रगुरुमाः भीमर गुमाः
 वाकगुरुमाः कृष्णगुरुमाः सिदुवारगुरुमाः आतिगुरुमाः भुगुरुमाः मूनेकागुरुमाः नाद्रिकागुरुमाः दारुतिप्रगुरुमाः ययुभगुरुमाः कथुलगुरुमाः
 धामगुरुमाः एमस्त्यगुरुमाः संपकगुरुमाः आतिगुरुमाः नवमीतिकागुरुमाः कुंदगुरुमाः नवजातिगुरुमाः गुगागाग प्रस्तः कन्धनुदाघपयपुव्यकलोपे
 ताः यवत्त वेपिप् प्रतीताः केचि देस विक्षेयतो उवगमाव्याः रम्याः नवगोयणि कुप्यभूताः दशार्द वल्लपुगाली कुरुम आयायिकययम कुसुमसमूर

बधुजीवगगुमा मणोजगुमा यीथ्यगुमा बाणगुमा कणहरगुमा कुल्लयगुमा सिदुधारगुमा जाइगुमा
 सोगरगुमा जूहिथ्यगुमा मसिथ्यगुमा वासतिथ्यगुमा वल्लुसगुमा कत्युसगुमा वालगुमा थ्यगत्य
 गुमा मगवतिथ्यगुमा चपगगुमा आतिगुमा जवणीहथ्यगुमा कुंदगुमा गह। जाइगुमा रम्मा महामे
 हंणिउरखन्नूथ्या दसदुथय कुसुम कुसुमेति, जेण भरहेवास थज्जसमरमाणजा भूमिजाग थायथिज्जथ्यगुमा साळा

सेरिकागुरुमाः नवमालिकागुरुमाः कोरट्टगुरुमाः कपुलीवदगुरुमाः नाद्रिकागुरुमाः दारुतिप्रगुरुमाः ययुभगुरुमाः कथुलगुरुमाः
 स्माः आतिगुरुमाः भुगुरुमाः मूनेकागुरुमाः नाद्रिकागुरुमाः कत्युसगुरुमाः वालगुमाः थ्यगत्यगुरुमाः कथुलगुरुमाः
 रमाः अपकगुरुमाः आतिगुरुमाः नवमीतिकागुरुमाः कुंदगुरुमाः नवजातिगुरुमाः गुगागाग प्रस्तः कन्धनुदाघपयपुव्यकलोपे
 पचना गुरुम मनेदचना गुरुम दाखदचना गुरुम कण्ठदचना गुरुम कुंजदचना गुरुम सिदुवारदचना गुरुम जाइपा गुरुम सोगराभा गुरुम जूईमा
 गुरुम मालसीना गुरुम वासतिदचना गुरुम कपुलदचना गुरुम धालागा गुरुम थ्यगतिदचना गुरुम चपकदचना गुरुम आतिवृष्ट
 मा गुःम नवमीतिकागां गुरुम कुंददचनां गुरुम नवजातिना गुरुम मणोहर नवामेहकरीने कुरुमभूत विक्कसरद्धं योचवद फूलैकलदधदं जेवेकरी भर

बुभुक्षयति उन्मत्तयतीति भावः । येन निमित्तमागच्छेत् । भरतेवर्षे इति । यही समग्रोऽर्थः प्रत्ययेना इतरस्य सर्वस्य बहुसंभारमयीय भूमिभाग वातविपुता
 वायुवपिता या अथवा ता स्तानि भूभोगः पुष्पपुष्पः सखो पचारः पूजा तेन कलित युक्त भुवन्तीति । दोषेणमित्यादि । सर्वमेतत् प्राप्यत् । अथात्रैव
 वनमेविवक्ष्यमाणाह । तीसृचनित्यादि । तत्रतत्र प्रदेहे तस्यदेवस्य तत्र २ प्रदेहो अङ्गो वनराज्यः प्रकृष्टा ? इदानीं कदातीयामा मृष्टाणा पंक्तयो वनरा
 ज्यः ततः पूर्वोक्तबुद्धेयोऽस्य मिथ्यावैदेति न पीमकल्प ताव कष्टाः कष्टावभासा इत्यादि विशेषकथात प्राग्वत् यावन्ननोद्धारित्यः यावत्तदसंपन्न
 वाप । बीजातं बीजोपासातं हरिष्यातं हरिष्यातं बीजातं बीजातं बीजातं विद्रातं विद्रोभावातं सिद्धातं तिद्रोभावातं सिद्धातं विद्रोभावातं बीजातं
 बीजातं विद्रोभावातं सिद्धातं विद्रोभावातं सिद्धातं विद्रोभावातं सिद्धातं विद्रोभावातं सिद्धातं विद्रोभावातं सिद्धातं विद्रोभावातं सिद्धातं विद्रोभावातं सिद्धातं

मुक्तपुष्कपुजीवयारकलिष्य करेति ॥ तीसेणं समाए जरहेवासे तस्यतस्य तद्विस्तृतिह अज्झईत पउमलयातं जाय
 सामलयातं पिप्पुंकुसुमिआतं जाव लयावखातं । तीसेण समाए जरहेवासे तस्य २ तद्वि २ यज्झईतं यण
 राईतं पसुआतं ? कियइतं कियइजाआतं जाव मणोहरातं रयमसुगकोरगनिगारग कौंललगजीवजीवग

न नटवस्य बर्षस्य बहुसंभारमयीयं भूमिभागं वातविपुतापद्य/साभुक्तपुष्पपुष्पजीवयारकलितम कुवेति ॥ तस्याम् समायान् भरतवर्षे तत्र तास्ताः २ अङ्गः
 पट्टकता यावत् इदानीमता नित्यं बुभुक्षिता यावत् सतावर्को ॥ तस्याम् समायान् भरतवर्षे अङ्गः वनराज्यः प्रकृष्टाः २ अङ्गः २ अङ्गः २ अङ्गः २ अङ्गः

तदेव १ कटी यत् समग्रमधीक भूमिभागप्रत्यक्ष आहराकरी कपावी आगलीसाका तिचे भूभोगे कूल तेइमा ठाम ठाम दिगभा कलित करेई तेखारेभरत
 वेव १ तिहां २ ती ते त्यागकर्षं पक्षी पट्टकता यावत् सतावर्को नित्यं बुभुक्षिता यावत् सतामोवर्षेन जांबवा तीते आरानेविई नटव
 हेव विहा २ तेवेजागर्षं पक्षी वः वनराज्ये योभावात यावत् वनराज्ये रतवर्षे रतवर्षे करीमत्त यद्वा २ अङ्ग २ अङ्ग २ अङ्ग २ अङ्ग

[illegible]

अदीमुःकविलपिगलस्कगकारुत्रयक्ष्वायगकलहससारसस्यणेगसउगणमिज्जणविस्सरिञ्चाउ सहुं ह्व
मज्जरमरणाहञ्जाते सपिण्डिञ्जाणाविहगूक्खावी पुक्करिणीदीहिञ्चासुस्यसुणिविचिप्तस्यस्सिम।उणिरोगकस

[illegible]

न पामादीप्राप्तं ४ इति ॥ व्याख्या ॥ प्राप्यत् नभरं, रतमज्ञाः पुरतोन्मादिनो ये यदुपराद्यामीवा इत्यादि । एधमेवदि सूत्रकाराः पदैकाग्रपद्वतः एवं ज्ञाय तदैवदृष्टाद यद्वदं ये तद्वद इत्यादि वदामिद्वय मी रति येमैरशितवियवधीयवाच्याः, सूत्रे ज्ञापय दद्ययति । यततत्रनिशोपभाये योष्ठ योदेखी कष्टदरेवगाह्व कष्टद्वद्वदति निरववेचाह पञ्चमननकुंताहकारयवपठं निरुताहं १ अथात्र दृष्टापिकाराण् कल्पदुसस्त्ररूप भाह ॥ तीचेद्यमि त्यादि ॥ तस्यां सुमता भरते कर्तव्यतत्र देवे तस्मिन् तस्मिन् प्रवेशे मत्त भद सस्याग कारव नदिराक्रम येपु ते मत्तागाभाज दुमगवाः प्रज्जसा ? की दृष्टाकी इत्याह । यथा ते बहुमज्जापे मद्यविषये बहुमज्जापे, पूत्रैकैकवचन प्राकृतत्वात्, यावच्छब्दप्रतिष्ठका स्तिष्ठति एवं यावद्वनजानाम् दुन नवाः प्रज्जसा इति । अत्र सर्वौ यावच्छब्दाभ्यां वृत्तितो मत्तागाविदुनववको जीवाभिवनोपायानुसारेव प्रावनीयः । अथा ये अद्वयप्रामादिति निमगवदरौषु ब्रह्मकाठिकुत्तापपतपुक्ककतकोछकिता वरादवदुवदुत्तिवभारकासवधिद्याववा मनुनेरगरिहानदुद्वानिपवन्नतद्वयववाथं छळूरुनु दिद्याभारकाविशायवपुक्ककीकारववरवुवा वसववरवर्कररसज्जतवसविंरज्यपटिकाभा नज्जविहीवद्वय्यपाप तदैव ते कत्त नादि दुमगवा अवेगवदुवि विद्विजीववाप रैकमाय नज्जविहीयेय वववेया कसेदि पुण्यामीववति बुवविजुवविमुदरकम्पूसा ज्ञाव ज्ञावपकिञ्जाधिरीह कर्हं वववीजेमाया २ वि- द् इति । अत्रव्याख्या । इदं वववेतवाक् अवरेकपि व्याख्यासमानकल्पदुममूत्रेषु जीव्य । अद्वयैव मत्ता व्याकारो यस्याः वाचद्वमत्रा नपिथिशा वेकनकिञ्चिन्नाका वरेव तत् जीव्यव वरावाकी जाकवीव वरावाकी, तथा मुक्तातानां सुपरिपाकागमानां पुण्यानां ज्ञानानां ज्ञोयस्य गपद्वयस्या यो नि

स्योनु स्यपुक्कफलसमिधाते पिद्रिमजायपासादीस्युते ॥ तीसंण समापजरहेवासे तस्य २ तहि २ मसगणाम दुम

बरेचैः पुनैत्वाति चर्मेवृत्रादि लण्पूवर्णिनि ज्ञेयानि तथा विहित इत्यनेनापि) भीरोगकाः चर्मेनेकुपुष्पफलसमूहाः विहितमयावत् प्राप्तादीयाः ॥ तस्याश्चना
प्रतेवच निरोध चर्मे बहुश्रुतु संसन्धी कुक्षफलेकनी लण्पूवृत्राद्य एकपक्षस्यो एहमोभ्यर्थे यावत् योगायोग्य महा लणोहरत्वे ते चना आराने विवर्धे ।

पांथी रच लोम सारा, तथा बहूनां द्रव्याणां भयद्वयकायां युक्तयो मोक्षमात्रि साया सप्तर प्राजुत्य यदु ते, ॥१॥ काशे स्वस्थीपिते सपि सायगज्जु
 तासां द्रव्याणां यथान योजनमित्यत्र सारसा व्यापयतेति कालसपिषा एवविषयायते व्यासवाः । किमुक्तमवति । पञ्चादिव्यासकृष्णमेव दानेकप्रकारो
 व्यासव, पञ्चासदादिरनेन निर्दिष्टो भवतीति, ततः पदद्वयमीसनेन विद्योपपन्नमासुः । सपुनरेकौ भद्यविद्योयो, रिष्टाभा रिष्टरत्नसंज्ञाया या शास्त्रांतरे
 ज्ञयूक्तकालिकेति प्रसिद्धा दुग्धवातिः व्यास्यादतः खोरयद्वयो । प्रथमा सुराविद्योयः, तद्वदोपिपुराविद्योयः, यथायुर्नम या यतवारभ्योचितापि स्य
 स्वरूप नमवति, सारायद्वस्य प्रत्येक योजनात् खर्चैरसाराणिष्य व्यासवविद्योयः खर्चैरसारः, भूदीका इत्या तन्माराणिष्य व्यासवोभूदीकासारः, कापि
 सायन भद्यविद्योयः, युपकः परिपाकायतो यः सोद्वरस इदुरस स्तान्निष्यकावरसुराः । एते सर्वेपि भद्यविद्योयाः पूर्वाकालेनोक्तप्रसिद्धा इवामीनपि शास्त्रा
 सारतो लोकांतोवा यथास्वरूपं वंदितव्याः । कथञ्चूलायते भद्यविद्योवा इत्याह ॥ एतेनप्रस्तावायतिशायिना एवगवेन रवेन स्वदीन व युक्ताः सद्विता
 वसदेववो वीर्यपरिधाना धेयां तेतवा मव्यः प्रकारा जातिमदेन वेवाते भद्रुप्रकाराः तदेवेतिपद भिन्नकमेव योजनात् तथालखरूपेणैव नन्दन्यादृश्येन
 भद्यविधिना भद्यप्रकारेवो चेता स्ते भर्तागाध्यपि दुर्गवा इतिमावः । ज्ञव्या इष्टासंयोजना मसम्यग भवति इति । किमिष्टिनेन भद्यमिष्टिने, त्याह ।
 जनेको व्यतिष्ठेवा इदुममूत यथास्यातवा विविचो जातिभेदा ज्ञानाप्रकारो जातिर्भेदतो ज्ञानाविविधतिमावः । सच ज्ञेनापि क्षयपासादिना निव्या
 दितोवि सभाव्यते तत्राह । विप्रसया स्वभावेन तथा विप्रवेद्यविज्ञानमीविद्योबनमिनेन परिबर्तो मपुरीयरादिना निव्यादित इति ततः पदत्रयस्य
 परद्वय २ भीमनेन जनेभारयः सूत्रेण स्वीत्वनिर्देशः प्राक्तनत्वात् तेन भद्यविधिना पापताजवासादिवशाद्वा कुरादिषु किंतु कलादिषु । सपाचाह ।

गणा पयस्रा । जहा से षवप्यज्ञ । जाय ष्वक्षुषां विष्ठति । एव जाय क्षुणिगणायां म दूमगणा पयसा ?

याभरतेवैतत्रतत्रते मभाङ्गानामदुसगदाः प्रच्छसाः ? यथातेवप्यप्रभा यावतस्तत्रप्रतिष्ठथाः स्तिष्ठन्ति । एव पावत्प्रजगन्नामदुसगदाः प्रच्छसाः ॥

मरुतत्रैवैविवे तिहा तिहा तेते देये यत्तमद्वयपजाये एषां मनागएवै नामे यचना समृद्धव्या । तेसहया ? मिया २ मुदियया ३ जोह ४ दीय

फलेषु पूर्वाः मद्यविधिभिरिति नर्त्यं सप्तम्यर्चं तर्तीया प्राकृतत्वात् विर्यदन्ति अर्वाति सामर्थ्यां नानेवागतरोहिता आद्यविधीन् क्वचिद्विसृज्यन्तीति
 पाठः । तत्र विवक्ष्यतीति इत्यस्येयम् । किमुक्तं भवति तेन फलानि परिपाकागतनद्यविधिभिः पूज्योनि स्फुटित्वा २ ताम्रघ्राविधीन् संयतीति भावः ४
 ग्रेवंतयेव । अपि द्वितीयकल्पवृक्षजातिरूप भाव्यातु माह ॥ तीर्थेभ्य समाए तस्य २ तस्य २ यद्ये पिङ्गना एतमोद्विगता पयस्ता ? समखाठसो ज्वहा
 ये वारगपदमकरगच्छरियापयचिष्टदकबद्धिषुपदगुगविठरपारीयसकभिरकरोदिसरगपरयपतीपाशजग्रगपवलिभस्त्रवनदवगवारगविक्षिप्त वद्व
 ननविज्जठु गनुनिवावपोदयाकवमविरपवमनिभित्ता माप्यवविहीयवपुपगारा तदेव ते भियाधि तुमयथा अखेगवदुविह्वीसतापरिण्या मायवविही
 एतयवीर्वा फलेषु पुष्पाविव दिसर्तोति । तस्यां समाया तजेत्यादि प्राग्बत् । नूनं भरव पूरव निरयर्थः । सर्वायानि कारकानि महिजनरवक्रिया सरयो
 यताबंनवं भवतीति तत्त्वपादकत्वात् वृक्षाकपि वृक्षागाः प्राकृतत्वाच्च निगलच्यते । यथा ते, वारको सवदेशप्रसिद्धनामा नङ्गुनयघटः, घटकोसपुष्पटी
 कलमो मशपटः, करवः प्रतीतः, कर्करी एव सविशेषः पादकाभनिका पादपावनयोग्या काष्ठनलयो पात्री, उदको येनोदकं तुम्मुच्यते वाद्वीनीसति-
 का, यद्यपि नाम लोघेकरककर्करीकाम्दोनीनामकवि द्विखेय सतापीह सस्यानादिदृको विवेयो लोकोतो अवसेयइति, सुप्रविष्टका पुप्यपात्रविज्ञेयाः पारो
 कोइनाम चकःसुरापाजपार्चं मृङ्गरा कलकासुका सरीका महिरापात्र पारी स्यात्ते प्रविष्टे, दकवारको जलघटः विचित्रादि विविचविश्रोपेतानि सु-
 त्तकानि प्रोखनसोपयोगिपृतादपात्रादि, ताम्येव नविप्रयानानि दत्तकानि मखिवृत्तकानि मुक्तिदम्भदायाचारतूता येन विप्रिहाकरोद्विनस्यकद
 पसितावमद्वाहपीनका लोकतोविशिष्टसंभ्रायाद्याऽवनम्याः काचनमखिराजानात्रचयो विच्छिन्नस्य स्तानि द्वात्रा मोक्षनविधयो प्रोखनप्रकारा बहुप्रकारा
 यैकेस्मिन् विधावऽनतराऽर्जकमेवभावात् । तथैवेति पूर्ववत् । तथैवेति पूर्ववत् । प्रोखनविधिना वेताः फलीः पूज्याश्च
 विवक्ष्यति । अपमया । तेषां प्राचनविधयः फलानीव श्रोत्रते प्रजवाहकशदस्य पिबकमेव योचना । तेन फलीः पूज्योनाचनविधिना योपयजा दूश्यते इ
 ति । अपि यतीयकल्पवृक्षरूप माह । तीर्थेभ्यस्तस्य तर्हितीति अर्चते ताऽऽजगाद्याम तुमगंका पयस्ता ? सप्तखाठसो ज्वहाये आलिप्यनुग
 पदवपयद्वद्वरगकरकिद्विभर्नकाहोरमकद्वियक्ष्मुद्विमुगुद्वसि अपिरतीभत्वकपरिवाहविचिन्मसवेबुभोसविवचिन्मइतिक्लृभिरिनिस्मिगितासतासकसता

समुपपत्तया आसोज्ञविहीनमिच्छयप्रसङ्गमुक्तं हि क्विप्प्रातिष्ठान्तरमुक्तं । तद्वैयतेतुकिञ्चिन्मायिदुमगच्छ । अथेवमपुत्रिविहीनमापदिष्टमायं ततयितवस्य
पञ्चसिराए आतोवविहीयं यववेया कलेहि युकाविध विवर्तति कुसविफुस जाय चिस्तीति । यथा ते आसिग्योमाग योवादक्षेन मुरजधसिग्य यादते न
वि घृत्वा यादत इत्यर्थः । सुदयोसपुसदसः पणवो प्राङ्पटहो लघुपटहोवा पटह रूपः । ददेरको यरयन्तुजिधरवे रयस्थान नुवि स गोधा यमावमदोया
द्यविगीयः करटीमुप्रसिद्धा, हिमिन प्रसावनासूचकः पणवविगीयः, भभावका निःस्थानातीति समदायः दोरम्मा मशवका मशानिः स्थानातीत्यर्थः । क्विप्पि
ता काचिद्वीवा सरमुखी काइका, मुकुंदो मुरजविगीयो योतिस्तीन प्रायोवाद्यते, शलिका लघुशरूपा, तस्याः स्वरोममाक् तोरको जवति । ननु शखंस्ते
याति गभीरः, पिरलोचत्वकीमुवचपवाद्यविगीयो परिवादिनी सप्तप्री वीवा, ययः प्रतीतः, वेबु यंयविगीयः सुघोपा यीवाविगीयः, पिपवीति शत्री वीवा,
नहवी शतवंविका वा कडुपी भारतीवीवा, रिमिसिगिका पय्येवाववादिपविगीय इति आह्वयिचिर्वृत्ती । एते कयमता इति । तल इत्तपुटं तालाः कांस्यताला
द्यप्रतीताः । एतेः सुधमपुक्का, सुसुअतिशयेन सम्यग् यथोक्तनीत्या प्रमुक्ताः सबद्धाः, यद्यपि इत्तपुटं न कदिनयविगीय इत्तपपि सहुन्मितशदप्रसिद्धतिग
दो लक्ष्यते एतादृशा आतोद्यविगीय स्वयंप्रकाराः निपुणं यथाजवति एवमयसनेनाद्यसमये कुयला स्त्रीः सखिता व्यापारिता इतिज्ञायः । पुन दि
विशिष्टा इत्याह ॥ त्रिपु आदिनध्यावसानेषु स्थानेषु करवेन क्रियया यदीकथादन्क्रियया मुदा अयंदाता मपुमरस्योनव्यापारखरूपदोपलेखोनापिक
सकिता स्तेब्रुटिताग्रापि दुमगवा सदैव तथाप्रकारेण । मखन्यावक्षेन, तत वीवादिक्, वितत पटहादिक्, पम कास्यतालादिक्, गुपिर यगादिक्,
एतद्वपेच समान्यत वतु विधेन आतोद्यविपीनो पयेताः । सेपमाग्वन् इति । अथ चतुर्येकपपुसखरूपमाह । तीचेठ समः ए तस्यतस्य तदि तदि
यद्वे दीवसिहाबान दुमगवा पक्ता ? समः वाठंवी नहा सेसफायिरागसमए नवमिहियको दीविआपक्यासविदेपभूययदिपलिसखपेचविचिस्जालि
ए तिनिरमदए कडगमिगरकुसुमिअपालिछातगवव्यामासे कडनमिरयवविमसमहरिहसवकिण्णुजलविचित्तदकाहि दीविआहि सइसा पक्तालिउ
रपरिप्पमिद्वगअदिप्यतविमसगहगवसमएहहि यितिरकरसूरपरसरज्जोअपिअहि आलुक्कलपवसिर्षाजिरामाहि सोमनाकाहि सोमनाख
तदेव, तेदीयसिहावि दुमगवा अथेवमपुत्रिविहीनमापदिष्टमायं ततयितवस्य पिटन्तीति ॥ तस्या समायं

[illegible]

पश्चाद् तेपयसे सञ्जु सञ्जता ठंहावेति लब्धोऽस्मिन् पमासीति कुसुम जाव चिच्छन्तीति । अत्राध्यास्या । तस्यां सुभाषां तत्वेत्यादि पूर्ववत् । ज्योतिषि
 कानामनुगवाः प्रचष्टा ? इत्यन्वयः । योचनानामाश्वत्थं स्वयम्, ज्योतिर्विज्योतिषादेवा सत्यवज्योतिषिकाः, अत्र सतातरेषु स्थार्थे वक्राप्रत्यय उपादयोऽ-
 व्युत्पन्नानि नामानि त्वय्युत्पत्तिपद्माभयथा विष्णुप्रत्ययांतात्वाभावा विचारलोपाभाव ए सञ्जाप्यते जीवाभिगमेवृत्तौ ज्योतिषिकाइति सुस्कारदर्शनात् ।
 तथापि प्रथानामप्रधानयोः प्रधानस्यैव प्रहर्षं तेनात्र ज्योतिर्विकस्यदेन यूर्योगुह्यते तत्सद्यप्रकाशकारित्येन वृष्टाअपि ज्योतिषिकाः । ज्योतिर्विज्जिदिनेषु
 योरिति वचनान्तरं ज्योतिःप्रहः सूर्येवाचको वक्षिवाचकोवा, श्रेयं स्वार्थिकप्रत्ययादिकं तथैव । तेन विविचिष्टा इत्याह । यथा ते अचिरेत्यादिना दुस्तवइ
 इत्यन्तेन वचनः । अचिरेद्वैत शरत्सूर्यमवलस यथावा पतसुरकाशइत्यत्र प्रसिद्धं यथावा दीप्यमाना विद्युत् यथावा उद्गताववालायस्ससत्तल्लवलास्तयानिर्दुर्भी मो
 पुनरहितो ज्वलितो दीप्तो योदुतवहो इत्यनः सूर्येवदीपम्यासव्यत्ययः प्रारुलत्वात् ततःसर्वेपानेपाहृद्गः । एतेवकचनूता इत्याह । निष्पन्नोऽसि निवराभगिभ्यः
 योगेन यदीतयोचितं ततश्च तपनीयं येन विद्युत्काशोक्तयानुदुभानां विमुकुलितानां विवक्षिताना पुना येन मखिरजकिरबाः यद्य आत्यश्चिगुलकनि
 करलाद्रूपभ्यो उत्तिरेकेवा उत्तिष्येन यथायोग्यं वक्ष्यतः प्रमयाच रूपस्वरूप येपांते तथा तताः, पूर्वपदेन विद्येपचसमासः तथैव ते ज्योतिषिका अपि
 दुमगवाः अनेकबहुविविधविक्रसापरिज्ञतेनोद्द्योतविधिभोपयता याव सिष्ठतीति सयस्यः । मनुयदि सूर्यमवलसादिवत्ते प्रकाशका स्तहिं तद्वत्ते दुर्भरी
 स्यत्वतीप्रत्यगमत्वादिचर्मापिता अपि भवतीत्याह । दुकासुककारिणी ज्ञेयानेको येपांते तथा, अतएव सम्मेलेशपा, स्तया मन्दातपस्य ज्ञेयया ज
 नित प्रकाशस्य ज्ञेयया येपांते तथा सूर्यमल्लाद्यातपस्य तेको यथा दुःसह न तथा तेया नित्यर्षः । तथा कूठामीव पद्मं तादिगृणापीव स्थानस्थिताः
 स्थिरा इति समपक्षेत्रचर्चिर्वसिं ज्योतिषका इव ते उवभासयतीति ज्ञावः । तथा अग्न्योस्य परस्परं समवगाढानि ज्ञेयानिः सञ्चिता इति शेषः । किमुक्त
 भवति । यन्नविवक्षिता ज्योतिषिकास्यतल्लेशया आवगाढा, तत्रास्यस्य ज्ञेयया अवगाढो यन्नाम्यतल्लेशयया अवगाढा, तत्र विवक्षिततल्लेशया अवगा-
 ढाइति । साएपमाए इत्यादि पमासतीत्यत सूत्रं विजयद्वार तोरश्च समन्धि रजभरवकयश्च ने व्याख्यात मिति । कुशधिकुशेत्यादि पूर्ववत् । येपाच बहु
 व्यापी दीपविक्षावृषप्रकाशापेक्षयातीत्रश्च प्रकाशो भवतीति पूर्वस्यो विशेषः । अथ यद्य कस्यवृषस्वरूपमाह । तीक्ष्णं समाय सत्यस्य यइये चित्त

दीप शिखाश्चदीपशिखा स्नात्वाप्यकारित्वात् अन्यथा व्यापातकारत्वेन तत्राग्ने रज्जाया दीपशिखा न भव्यसम्भवात् । योचना प्राग्यत् । तथा तत्सम्प्रा
प्तयो विरुद्ध उपरमवयवद्विस्त्रेण सम्बोदराग स्वात् सकृदे तद्वयसरे भवनिविपते यज्ज्वलति नह्य इकादीयादीपिका साक्षात् यकयास चर्तताः परिमल
स्त्य भर्त् । कीदृशित्याह । प्रज्जुता नूयत्वाः स्तूलाया अत यो दशायथा तत्तथा । पर्याप्तः परिपूर्णः । अत्रेतीसादिरूपो यस्य तत्तथा पणमत्यय मुद्रुष्टव
नित अतएव तिमिरमर्देकं, पुनः किञ्चिद्विद्युद्विलिप्त्याह । कनकनिन्दरः खल्वय राशिः भुसुमित च तत्प्यारिजातवयवमव पुप्यित सुरतकृष्टियोजन ततो इदं
सद्विप्रकाशः प्रमा आकारो यस्य तद्वया । यथावता समुदायविद्योवच नुक्तमिदानीं समुदायसमुदायिनोः कश्चिद् द्वेष्टति क्वापयम् समुदायविद्योयस्य
मव विवदुः समुदायविद्योवका स्याह । लोकोविष्यारो प्रकाश यदी साक्षात्प्राप्तमर्दश्चकने राक्षीर्छति । कश्चेत्यादि दीपिकानिः शोचनकाम प्रिति
कन्यः कर्पभूतानि दीपिकान्निरतस्याह । कौबलमकिरजनयाः विनस्ताः कान्ताविका ननुकनकरहितः अहाहो नरोत्सवाहोः । तपनीय सुवस्य मिश्रेव
लोभोत्सवा दीप्ताः विवित्रा विविचयव्योदका सार्थता स्तथा शानिः बहसा एवकाव प्रकपालिता य तासर्वयंताय अरतुंरुपर्यवेन तथा, किमव न-
नाहर्त् तेजो सार्धा तास्तथा, दीप्यकान्तो रज्ज्वान्ताकात् विनक्तो ऽज्जुत्वाद्यपगमेन प्रहसको प्रहसमूह क्षेप कना प्रमा पासांवास्तथा ताभिः सतः
पदद्वय २ नीलनेन कमपारय तथा नितिभिरा कताः यस्या लीधिविभिरकरो निरयकारकिरव- सबासी सूरव तस्यैव यः प्रसृत उद्योतः प्रमा समूह
लोभ विम्विजाडिति । देवीपदमेवम् दीप्यकालानि रित्यर्थः । ज्वालाशय यदुक्तम प्रकसित बाध लोभाभिराणा रक्कीया स्तम्भिः अतएव शोचनकाम, त-
दी च तदीपिका अपि दुभगया अनेकननुविचिचिचितापरिबर्तनो शोचनिविभो पदेताः यथा दीपशिखा रात्री गृहान्तपद्म द्योतत दिवावागृहादौ
तद्वदेति दुना इत्याशयः, एवम कस्यमाश्रयेतिचिकाः कण्टुनेव्यो विद्येथः कृतोपि भवतीति । अत्र प्राग्वत्, अत्र पञ्चकपयचकवय नाह । सोसिच स
नाह सत्य २ बहवे जोहसिआकाव दुभगका एकता ? समकाष्ठसो यथा से अहगापसरपयूरकलपईतवकाहरवदिव्यतन्निष्पन्नासदृजबह्विचम
नसिचविद्यवाद्यतततबविन्मविदुष्या लोचनानुजबहुनविम्वर्तलिधपुत्रमकिरयचकिरकअक्षिगुलपचिगरकवा इरेगकवा तदेव तेजोहविजानि हुन,
मवा अथैवपुविचिहरीकतापरिचयाए सन्नीकविहीय उपवेया बुधसीसा मरुतेवा नरायवसेवा भूकाएव दाकठिआ अशोचनमोयाहाचिं सेबादि चाव

पश्चात् तेपरे सवृत्तं सजता ठहासेति सज्जीछानि पमांसति कुसुम जाय भिच्छतीति । अत्राध्यास्या । तस्यां समार्यां क्षयेत्यादि पूर्ववत् । ज्योतिषि
 क्षामामनुसगणाः प्रकृता ? इत्यन्वयः । योक्षामाभावात् सर्वं त्वयं, ज्योतीषित्योतिषादेवा स्तएवज्योतिषिकाः, अत्र अतांतरेण स्वायं इक्षप्रत्यय उक्तादयोऽ-
 न्युत्पन्नानि नामाभी त्वय्युत्पत्तिर्यथाअथ विद्युत्प्रत्ययास्तत्त्वाभावा विचारतोपाभाव ए सत्राध्यते जीवाभिगमेवृत्तौ ज्योतिषिकाइति सस्कारवर्धनात् ।
 तत्रापि प्रथानाप्रथानयोः प्रथानस्यैव ग्रहणं तोमात्र ज्योतिषिकार्थेन सूर्यांगुष्ठते तत्सदृशप्रकाशकारित्वेन वृक्षाभ्यं ज्योतिषिकाः । ज्योतिर्विदिनेष-
 योरिति वचनादह्ना ज्योतिःशब्दः सूर्यवाचको वज्रिवाचकोवा, खेवं स्वार्थेइक्षप्रत्ययार्थिकं सथैव । तेन विविचिष्टा इत्याह । यथा ते अचिरेत्यादिना वृत्तवद्
 इत्येतेन संबधः । अचिरेद्वृत्तं घटत्सूर्यमहत् यथावा पतदुस्काठइत्यु प्रविद्ध यथावा दीप्यमाना विद्युत् यथावा उद्गताज्वालायस्वसत्तत्त्वसत्तापानिर्दुर्भो
 वूमरश्मिर्लो ज्वसितो दीप्तो योवृत्तवद् इह नः सूर्येपदोपप्यासभ्यत्ययः प्राकृतत्वात् तत्सर्वमेवांगुष्ठद्वः । एतेनकथमज्ञता इत्याह । भिच्छन्तं भितरानभिच-
 योनेन यद्वीतघोषितं तस्य तपनीयं येन किमुकाशोक्तयानुबुधाना विमुक्तस्विताना विक्वचितानां पुक्षा येन सखिरश्मिःकरणाः यद्य नात्यश्चिगुलकमि
 करत्तदूपम्यो उत्तिरेकेना उत्तिरेकेन यथायोम्यं बलतः प्रमयाच रूपस्वरूप येपते तथा ततः, पूर्वपदेन विज्ञेयपञ्चमासः तथैव ते ज्योतिषिका अपि
 दुर्नमरा अनेकबहुविविचवित्तसापरितेनोद्गोतविचिनोपेता याव सिष्ठतीति सम्यग् । मनुयदि सूर्यमहत्तादिवत्ते प्रकाशका स्तर्हि तद्वत् दुर्निरी
 त्यत्वतीत्रत्वजनमत्वादियस्मैविता अपि भवतीत्याह । बुक्तासुक्तकारिणी श्रेण्यातेजो येपते तथा, अतएव मन्त्रश्रेण्या, क्षाया मन्त्रातपस्य श्रेण्या न
 नित प्रकाशस्य श्रेण्या देपाते तथा सूर्यामसाद्यातपस्य तेजो यथा दुरसह न तथा तेया नित्यर्थः । तथा कूटानीव पर्वतादिगुणबीज स्यामस्त्यताः
 स्थिता इति समयक्षेत्रवर्धित्वं ज्योतिषिका इव ते उवभासयतीति प्रायः । तथा अन्योन्य परस्पर समवगाढानि श्रेण्यानि सृष्टिता इति श्रेयः । किमुक्त
 भवति । यत्रविवर्धिता ज्योतिषिकास्तत्त्वश्रेण्या अवगाढा, तत्र विवर्धिततत्त्वश्रेण्या भवगाढा, तत्र विवर्धिततत्त्वश्रेण्या भवगाढा, तत्र विवर्धिततत्त्वश्रेण्या भवगाढा
 दाइति । सायंपभाह इत्यादि पमासतीत्यत सूत्रं विवर्धयद्वा तोरच स्यन्ति रश्मिरश्मकवस्तु ने व्याख्यात मिति । क्षयविक्रयेत्यादि पूर्ववत् । येषाच बहु
 व्यापी दीपशिखावृद्धप्रकाशपेक्षयावीप्रच प्रकाशो भवतीति पूर्वम्यो विशेषः । अथ पट करपवृक्षरूपमाह । तीरेव समाय तत्त्वस्य यइये पित

गाढानं दुमगका पकता ? सुमकाठसो जहा सोपत्यापरे विचिते रम्मे यरकुसुमदामनामुज्जले भासतमुद्धपुष्पपुनोवयारकसिय विरमिप्रबिचित
 नम्रसिरिसुनुप्यममे गठिमवेठिपूरियसंघादनेकमोहं चोअसिप्यविभागरइएव सहठं येव समबुद्धे पविरसलनन्तविग्यइठपण्णवक्खेहिं कुसुमदा
 नेहि सोभमावे ववदासकयसाए येव दिग्गमावे, ठइए ते चित्तगा विदुमया अखेगबहुविविधवीससापरिकयाए जल्लविहीए ठववेआ कुठविजुस
 आव बिठलीति । तस्सां समप्रा नित्यादि प्राग्बत् । नवर । चित्तगा इति । चित्तमा उनेव प्रकारस्य विवदाप्राधान्या भासस्य जगं कारव त
 रसवादकत्वाद् वदाअपि चित्तागा, यदुततस्मेदानुहं विचिन्तानाभिप्रोयेत भवएवरम्यं रलयति द्वयुक्तां ननासीति काकुलकाटकत रियप्रत्ययः ।
 चिं विविष्टनित्याह । यरकुसुमदाकां भासाः शेषय काणि रुक्मलं देहीव्यमानत्वात् । तथा भाषान् विकचिततया मनोहरतयाच देहीव्यमानो मुक्को
 यः पुष्पपुञ्जोपचार स्तेन कलितं तथा विरचितानि तानु विस्तारे इत्यस्य तने सावतदुतदुवविष्णाइत्यनेन विष्णादेस्ते कते सप्रत्ययेव विरचितानि
 विरलीकृतानि विचित्राणि यानि मात्मानि प्रचितपुष्पभासा लोकां यः श्रीसुन्दरः सोनाप्रकब स्तेन प्रगल्भ सतीव यरियुष्टं, तथा यंजितं यरयूरेव
 प्रचित वेष्टित यत् पुष्पपुञ्जदमिको यंपुपरि शिखराकृत्या भासास्थापन, पूरित यल्लपुच्छिरेषु पुष्पनिवेशेन पूर्यते, यथाचित्त यरपुष्प पुष्पेव परपरनाल
 प्रवेगेन ययोम्यते, तथा समारदुन्दुं एवविशेन भास्तेन छेकयिदिपना परमशरीर कलावता बिभागरचितेन विमल्लिपूवंक इहेन । यद्यत्र योम्य य
 न्मिनादि सत्र स्तेन रुवतः सर्वानु विदु रुमनुबुद्धं । तथा प्रविरलै लोम्बनानै कत्र प्रविरसलं नना गय्यरइतल्ल नात्रेव भवति । ततो विप्रकटल
 प्रतिपादनायाह । विप्रकूटं भूइदतरासैः पदुबर्त्तः, तथा कला धारयः कुसुमदानन्निः शोभमान वलभासा वरनभासा कृता उपेऽपभागे यस्य तत्तथा ।
 तथाभूत शदीप्यमान । तथैव चित्राङ्गाअपि नाम युगमका अनेकनपुविचिथिचित्रसापरिकतेन भास्यविधिनोपयेताः कुचबिभुसबिबुद्धमूला इत्यादि
 प्राग्बत् । अय समनकरपनृककपनाह । तीरुव रुनाए तत्वतल्ल बह्वे चिततराकाणं दुमगका पकता ? यलकाठसो जहा ये पुगववरकसमहासि
 तदुल्लबिठिठिठिरुवइयदुदरेसारयययपुडकडननुमेत्तिए अइएरे परणये हेणो । उतननवसुगमभन्ते अइभारकोअल्लवहिररहील्लचिउवेहिं मुजपुरिसे-
 हिं बकिए यठकापये अठितेइव ठइरे कलनसाविचिइतिए चियही सवण्णनिठविठयपणल्लितरे अवेनसावकागंअंजुतेअइभापडिपुसइइवकवे पु

सकस्य यस्मिन्परसकसिजुन भक्षविरिज्यरिखाने इदियससपुष्टिवियदये सुत्पियासामश्नेपहाङ्गुलकविप्रसङ्गमश्रुतिपथयचीएवमोमगे सयइसमिइगले
इवेज्जपरमइज्जसजुते तदेव तेचिन्नरसामिदुमगया अङ्गेनबहुविविहवीससापरिबयाए भोअबविहीय उववेअा कुसचिज्जुसजाय विष्ठस्तीति । तस्यो
समायामित्यादि योजना प्राग्वत् । मथर चिन्नो मधुरादिभेदभिन्नत्वेनानेकप्रकारआकादयित्वाभावेयकारी या रसो येपा ते तथा । यथातपरमाका
पायसं भवेदिति सन्देहः । किञ्चिद्विशिष्टमित्याह । ये पुनत्याः प्रवरगन्धोपेताः समासांसविचे रमित्यत्वा इन्द्रेद्रुपस्य समासांसत्वा भावो यथा सुरभिग
न्धेन वारिचति, वराः प्रथाना दोवरश्चित्तोत्रकास्त्रादिसाभवीसपादितात्मलानाहति भाव । अलसग्रासोः शालिविधेयस्य तदुला निरत्वचितकत्वाः, यस्य
विशिष्ट विशिष्टगवादिसन्धत्वि निरुपहतमिति पाकादिभिरविभाशित दुग्ध ते रादुपह्व, परणक्तस्यशालिभिः परमदुग्धेनच ययोचितमात्रपावेन नि-
प्यादित नित्यर्थः । तत्रो शारदं पूत गुहः सहं मधुवा शर्करापरपर्याय मेलित यत्र तस्यया कांसस्य परतिपातः प्राकृतत्वात् मुखादिद्वयोनाद्वा अत
एवातिरस मुनमवच्छ गन्धयत् यथाया रात्र सकवर्तिनः ठंदमइय भवेदित्यन्वयः, निपुढैः पूपपुढैः पूषकारैः वल्जितो निप्यादितः चत्वारः कक्षपाः
यत्र सबासी सेकस चतुष्कस्यसेक स्तेन सिक्का, रसवती शाकाजिह्वादि ठंदनेषु वीकुमार्योत्पादनाब सकविषया वसुरः करुपान् विदधति । सच ठंदनः
किञ्चिद्विशिष्ट इत्याह । कलमशालिनिवर्तितः कलमशालिमय इत्यर्थे विषयो विशिष्टपरिपाकनामतः सत्वात्पानि बाध्य मुचन्ति नृवृनि क्रोमशानि चतुः
करपसकादिना परिकर्मितत्वात् विशदनि सर्वथातयादिमलापनमात् सकलानि पूर्यानि चिक्कानि यत्र स तथा । अनेकानि शालनकानि पुष्पफल
प्रवृत्तीनि प्रसिद्धानि वै, समुक्तः । अथवा मोदकश्च भवेदिति । किञ्चिद्विशिष्टइत्याह । परिपूर्योनि वलसतानि द्रव्याणि एताममृतीनि लयस्कृतानि नि-
पुक्तानि यत्र स तथा निष्ठान्तस्य परनिपातः मुखादिद्वयोनात्, मुसस्कृतो यथोक्तसाधानिपरितायादिना परमसरश्चानुपनीतः यर्क्षगन्धरस्यर्थोः
सामर्थ्यो दृतिगायिन सौ मुंजा वलवीर्यहेतयव परिखाना आयतिबालो यस्य स तथा । अतिशयिणि वंकादिनि वंकावीर्यहेतुपरिखाने योपेता एति
भावः । तत्र यस्य शरीर यीर्य मान्तरोत्साहः तथा इद्वियाबां चक्ररावीर्णा बलं अस्त्रविषययइहपाटव तस्य पुष्टि रतिगायी पोष स्तो यद्वयति न
द्यादित्वा वन् । तथा तु रिपपासाममनइति व्यक्त, तथा प्रथानः कृषितो निप्यक्तो गुह स्तादृशं बाह्वं तादृशीया वरस्यही सद्यर्कंरा तादृश या

[illegible]

का वस्तु रुद्धिगम्य, दीनारमालिकाचन्द्रमालिका सूर्यमालिकादीनाराद्याकृतिसलिकमासाः काचीमेखलाकलापाः स्त्रीकल्पामररुचिविशेषाः, विशेष
 येषां रुद्धिगम्यः, प्रतरण वृत्तप्रतलझात्ररुचिविशेषः, पारिशयै वस्तुविशेषः पादेषु आलाफुसयो घटिकापचरिकाः, क्रिकियः शुद्धचंद्रिकाः रयो-
 रुचासं रजनय जपापाः प्रलभमान सुकलक समान्यते शुद्धिकावरारुचि मूपराचि व्यक्तानि चरुमालिका सस्यामविशेषकसपादाभरण लोकेपागकां
 इति प्रसिद्धं, कलकनिगका निगडाकारः पादामररुचिविशेषः सीवर्णः समान्यतोऽव कलशाइति प्रसिद्धानि येषां मालिका भेषिः अथप व्याख्यात
 व्यतिरिक्त मूपररुचिरूप लोकांतो गम्यं इत्यादि का मूपरुचियो मलमप्रकारा प्रकाराः अजातरमेदाः तेषां क्रियविशेषा इत्याह । काचमनकिरुमन्त्रि
 चित्रा इतिव्यक्तं । तस्यैव तथाप्रकारेण मूपरुचियिनीपयेता सो नस्यागाइति तात्पर्यार्थः । अथ प्राग्वत् अथ नवमकस्यपुस्तकस्य भाह । तीसेन स-
 भाय तत्त्व २ यद्देवे मेहानाराकान दुमयका पकता ? समकाठसो अहा सेपागारहास्यपरिअदारेगोपुरपावायागासतसमययगसासगदेवालगतिसाश
 यद्वतसास गद्वपरसीहकपरवसनीपरचित्तसालसालयपरमत्तिपरवहतसुचरंरुचिआवतसुचिआ पदुरतससुद्धमालाह्मिअं अहवधयवतइअसुभगइ
 विद्वजसेलसुवेसवठियकूठामारहुसुविहिक्कोहुग अवेगपरसररुचिआवकाविहंगजालविहकिण्डूइअपवरगवदसालिआ कयविमत्तिकलियाप्रवचयिहीध-
 रुविकम्पा तरेन ते गेहागारा विदुमगका अवेगबहुयिविहीसलापरिकयाय मुहाकरुचुहेतोराय सुहकिस्त्रमवययेसाय वहरसोपाखपतिकलिआय
 पहरिकमुहविहाराय नकोकुलनाय नवकविहीय लववेआ जाय चिठनीति । तस्यां समाया मित्यावि प्राग्वत् गेहाकारानाम दुमगदाः प्रकृताः ।
 पया ते प्राकारो वमः अहासकः प्राकारोपरिवर्णार्थविशेषः चरिकागगप्राकारांतरां ५८इस्तप्रभाको मार्गः द्वार व्यक्त गोपुर पुष्टार प्रासादो
 नरेह्राभयः आकाशमलसकटाद्यस्तुष्टुटिम नहयः आयाद्येषपटादिमपआभयविशेषः एकशासकट्टिमालकत्रियालकचतुःशासकादीनि मयनानि नवर
 नर्दंग्ग सर्वसोचिं गृहांतरं अम्यतरगृह मित्यर्थः । अन्यथो मत्र वक्ष्यमावे भापवरकेष पीमरुस्य स्यात् भोइमगृह मुरसगृह वलभी शुद्धिरा
 धार स्तरपयानगृह वृत्त वर्तुसाकारं व्यस्त धिकोचं नुरस्य यतुकोचं, मद्यावर्तः प्रासादविशेष सतद्वरस्थितानि मद्यायतकाटाचि गृहाचि प
 याइ दृष्टः पांडुरतलं सुभामपटल शुद्धमालाह्म्यं उपयमगुहदिव शिशरादिभागरदिव इम्यै, अथवा क्वनिति प्राग्वत् धवलगुह सोय अर्द्धभागय

पूतं ताम्पुपमीतानि योजितानि यस्मिन् तथा निष्ठातस्य परनिघातः भुङ्गादिर्येमात् । तथा झरणा सूत्रा निर्वहणासितत्वेन समिता गोपुमपूषे तद्गर्भे साग्नूतदत्तनिव्यञ्जति भावः । परमदृष्टक मत्पठवज्जगत् तदुपयोगिद्रव्य तेन समुत्तः एतद्व्यक्तिः कप्रदायगम्या । तथैव तेविप्ररजाप्रपि द्रुमगवा अनेकबहुयिविषयपरिचतेन भोजनविचिनोपयेताः इत्यादि प्राप्यत । अथाष्टमकपयवद्वयकपनाह । तीर्थेव समाए तत्त्व ९ बह्वे मखिप्रद्राधानं द्रुमगवा पक्वता ? समवायसो अहं ये हाप्यहारैरुदकयनठद्वजुदत्तवानुत्तगरेववातमखिआलककजासगनुत्तयठं चिप्रकडगबुदुययकावसिक्कठमुत्तय नमरिष्ठरत्तने विम्वराविमुत्तपपूलाभविक्ककमत्तितगमुद्गमसिद्धत्वमकस्य वासिचविवूरुदसश्चगगतलजंगयतुडिप्रइत्य मासगहरिसयकेसरवलयपालंबज गुत्तिम्वगवत्तस्वदीवारमत्तिमा कपिनेइत्तकलावपरवणपरिरेरनपायवात्तर्पठिआः किकिबिरयदोरकासुडिप्रवरकेसरवलयमत्तिआ कडगखिलमग त्तिआ कडकनखिरयवमत्तिचिन्ता तद्वेत्ते ते नखिअङ्गा विदुमवका अवेनसावजूसवविहीय लववेआ वाव विठ सीति । तस्या समाया नित्यादि प्रा- गत् । नवरं नखिमयाणि आनरवा म्यावेये आवेयोप्रचाराम्नीनि ताम्ये वांया व्यववा येवां ते मस्मङ्गाभूववर्वावका इत्यर्थः । यथा ते चारो उहादयसरिका, झई शरी नवसरिका, वेटमक, कर्वागरवविशेषः, मुटुदुंइसे म्यचे वालोत्तकः हेमजालं सन्निद्रुवुवखालकारविशेषः एव नखिआलक कनकजालकेअपि, परं कनकजालकस्य हेनकासतोप्रेदो क्वदिगम्यः सूत्रक वैकविककृत सुवर्षेयूव सचितकटकानि योग्यवत्तयानि, दृद्रकममुलीयकविशेषः एकावलीच विचित्रनखिकनूता एकसरिकाच, कटपूषं प्रशिष्टं, सकरिका नकराकार आनरवविशेषः उत्तर इदयानरवविशेषः तेषां मीवानरववि- शेषः अत्र सामान्यविवकया श्रियेयमिति बीकानिमवत्तपुसारेबोच, अन्यथा हेमव्याकरादा वलङ्कारविववाया श्रियेयकमिति स्मात् । एव नम्य श्रयि तमद्रु दृग्पुनारेव ज्ञेय । ओचिद्रुवक दूषाभखिर्मानसकसन्पुववसारोत्तरार्तद्वरीतिस्वायी अन्नसाजयप्रमुकयोवइत् परममद्रुसजुत आनरववि- शेषः कनकवित्तक तत्ताठानरव, पुष्पकं पुष्पावतितताठानरवं सिद्धार्येव सर्वपप्रणाकस्य कडरचितद्रुवकं नखिकनय कस्य वाली कर्कोपरितनवि- भावभूवविशेषः यं यिन्पुववनाः स्यवै नयचद्रुकादिइयाआनरवविशेषः अकक चक्राकारः शिरोभूववविशेषः तलमद्रुक मुटिकाभिच वाङ्गानरवा नि अन्नयो विंशेक्कु आकारकृतः इत्तमालक इवैकं, केपूरमद्रुद पूर्ववत्ता वाकतिकतो विशेषः, अलव ककच आलंनं सवमकं अनुलीयकं मुद्रि

दूत्ततनुनिप्यकाणि कस्यावकाणि परमवज्रलक्षणीयेतानि ग्रन्थः कीदृशविशेषः सङ्ख्यनील । तथा कः अत्रावकाः यद्वयस्यै विविधप्रकारै रण्य पीतं शुक्लं संस्कृतं
 परिकल्पितं यस्मृगलीनहेमच तदालकं कानकरच्छुधितस्वादिपर्मयोगात् रण्यकः कानलधियेयो जीवादिः पञ्चाङ्गद्वयः । एतेषु कर्मभूता इत्यादि । अपरः
 पदिसद्वेयः सप्ततन्त्रदेयः छिपु दैवविशेषः वसन्ततिर्धप्रदायनम्यं द्रविडवगकसिगादेयविशेषा एतेषां सम्यग्यिन सप्तवेद्योत्पन्नस्येन येते तथा, तलिनतं
 तवः दूत्तततव सानम्यो यात्राज्यो विधिपुत्ररचनास्तानि विधाः इत्यादिषा वज्रविधयो बहुप्रकारा भवेयुवरः पत्तन सप्तप्रसिद्धपतन तस्या दुद्रता
 विनिर्गता विविधै वर्यै विविधै रानै मेखिद्यारागादिभिः कलिता सदैव तेषामन्वायपि दुमगका अनेकमनुयिपिषिषिषापरिकृतेन वज्रविधिभोप
 वेता इत्यादि ॥ अत्रावकाधिकोपाधिपनदूकादौ वज्रि २ वज्रिदपिकवदमपि दृश्यते, तनु वृत्ता वज्रावकातं सय पर्यालोच्यमानमपिच भावैप्रदन्तिदि
 नलिखित । तेन तत्त्वप्रदाया दवनल ॥ तनन्तरेवसव्यकपाठमुदेरविकर्तुं मयस्यात्वा दिति, तत् सुयनसुभायाः कस्यदुमस्यरूप अथ तत्कालमाविम-
 नुजस्वरूप पञ्चकाह ॥ तीरेव जने । इत्यादि ॥ तस्यां समाया भदन्त । भरतवर्षे मनुजानां प्रकभाद् युगिनां कीदृशक आकारभावप्रत्यवतारः प्रष्ट

तीरेण जने ! समाए अरहेयासे मणुष्याण केरीसए स्यायारजायपद्मो
 यारे पयस्ते गीयमां ? तेणं मणुष्या सुपह्ठिश्चकुम्भचारुचछणाजाय

तस्यान् प्रवस्तवभावात् । जरतेवर्षे मनुजानाम् कीदृशक आकारभावप्रत्यवतारः प्रष्टः ? हे गीतम । ते मनुजा सुप्रतिष्ठितकूर्तचारुचरकाः

५ चित्तगा ६ विसृष्टा ७ सविग्रहा ८ गेहपारा ९ अविष्णुग्राय, १० ॥ १ ॥ पाव १ भायव २ पिबव ३ रोवपह ४ कुसुम ५ आहारी ६ मू-
 सव ८ गिर ९ वयासव १० कप्युगुमादसविहा इति ॥ २ ॥ एतद्यकण्य जावया) निमवप्रमणा मरिच प्रमुपतेधरीपादं पावत् कुलकलकरी टास्याए
 इवायका रौद्रं इन पावत् अममकनासे सुचना समुद्रकदा, इन दग जातिमाकण्यदृष्टए जावया जीवाभिगयी मृगधी । ते आरानेविपे हे मगव

चिन्त्रभावि गृहविधेयाः । ग्रैहसंस्वितानि पर्वताकाराणि गृहाणि आर्षेयीसस्यिताणि । तदैव भूटाकारेण शिखराकृत्याख्यानि सुविपिकोष्ठानि सुसूत्रका
 पूर्वकरचितोपरितमभागविशेषाणि ध्येनेकानि गृहाणि सामान्यतः ग्ररकाणि तृकनयानि लयनानि पर्वतनिक्षुद्रितगृहाणि व्यापका वृद्धाः इत्यादिका
 प्रमनविधयो वास्तुप्रकाराः अनुविचरणा इत्यन्वयः । कर्षजूता इत्याह । बिटकः कपोतपातो वास्तुगवाधसमूहः निर्वृद्धो ह्यरोपरितनपाध्वविनिगत
 दाढ अपवर्कः प्रतीतः चन्द्रमालिका शिरोगृह एवकयासि द्विभन्निधिः कसिताः । तथैव भवनविधिनोपयोः स्ते गेहाकारा अपि दुमगका स्तिष्ठ
 नीति सन्म्याः । निविमिद्वेन विपिने त्याह । सुतेनारोह नूतुंगमन सुतेनाऽवतारो ऽथला दवतरक यस्या स तथा । सुतेन निचकमबं निगंगमः
 प्रवेमव पत्र स तथा । कचमुनककय नित्याह । दरररोपानपच्छिन्नसितेन अत्र हेतौ तृतीया तथाप्रतिरिक्ते एकानि सुकोविहारो ऽवस्थानमयनानिदि
 रूपो यत्र सतथा । मानानुसूतेनति व्यक्त । शेषे प्राग्वाय् । अत्र दधनकल्पकककय भाह । सीखेव ससाय् सत्य सत्य अक्षिगका कान हुमनग-
 का पक्षशा ? सनकाठसो जहा से आर्षेकमकोमतकुलककलदुगूलाकोवेगकासनिगपहमदुअनीकयसुअपहाकासरकचित्तसहितगककाखगभिगकीसकज्ज
 सबदुबकननपीअसुद्धितसकयनिगलोसरेमप्यप्रायअनकृतरसिपुठसभवाभिसर्वगकसिमतसिद्धतुमयनतिनिप्ता वत्यविहीनबुप्यगारा बरपहमुमया स
 खरागकलिआ तरेव तेस्रक्षिगका विदुनगका अवेमबहुविविहरीसहापरिषया एवत्यविहीय् सवेआ कसविबुध जाव चिन्तित । वाक्ययोजनापूर्ववत्
 मानाबंसु विचित्रवखापित्वात् नविद्यते नाना स्ताकालीनजना येस्यन्ते ऽनन्ताः । यद्य प्राक्त्वेनेषु मनुषु लघुहीनप्रमदसिबूकावर्षेनु आयादाइति दूरयते
 स निपिप्रमाहः सभाक्यते । प्रसुतसूत्रासापकबितारोपरर्षेके जीवाभिमने एतादृशपाठस्यावर्षेनात् । आभिन्नक चनेमय वक्त हीन सानाम्यतः कापों
 निबं अतनीमय नित्यन्ते तानु शरीरं सुकभयंतया साति अगुगुतीति तमुततमुसुकावि कम्बलः प्रतीतः तमुअकम्बलइति पाठेतु तमुकः सुस्त्रो
 र्वाकम्बलः दुकृतं दीकविषयनिधिहकार्पाधिक अचका दुकृतो नृकविशेष सस्य कल्ल नृहोस्त्रोदूकते जलेन सह कुमुयित्वा मुर्षीकृत्य चजयते यतदु
 नूत नीखेव अतरितेतुनिप्यक्त कास्तमृमपहः कास्तमृमपहः अमुकभीनामुकानि मानादेशेषु प्रसिद्धानि दुकृतविशेषककपाधि पूर्वोक्तस्येव स्वसयास्यस्य-
 नाररीरिनि निभ्यायेतेनूकतराधि भवति तानि भीनामुक नि मापहानि पठगुनभिप्यकानि आभरदै विधावि विचित्रावि आभरकविधावि सस्त्रकानि

दूतततुभिव्यक्तानि कस्यावकानि परतदकसखोयेतानि भूगः कीदृशविशेषः सुखवनील । तथा कञ्जलवर्णं यद्वर्णं विविचयवर्णं रत्न पीतं शुभं ध्वस्तं
 परिक्रम्यत यन्मृगसोमहेतव तदात्मकं कानकरचतुर्दितत्वादिचर्मयोयात् रत्नकः कनकयिशेषो जीवादिः यथावदुद्गुह्यः । एतेन कर्मभूता इत्यादि । अपरः
 पद्मिदेशः उत्तरतददेशः सिंधु देशविशेषः उत्तमपत्तिर्धर्मप्रदायकस्य द्विविधवर्णकालिगादेशविशेषो एतेषां सम्बन्धिनः कान्तदेशोत्पन्नत्वेन येते तथा, तस्मिन्ने
 तवः शुभततवः शुभमव्यो यात्रतयो विशिष्टरचनाकालि विभ्राः इत्यादिका वक्तव्ययो बहुप्रकारा नवेयुवरः पत्तन सत्तरप्रसिद्धपत्तन तस्या दुद्रता
 विनिर्गता विविधै वस्तु विविधै राने नैविष्टारागादिभिः कसिता कान्तैः तेऽन्यकाञ्चपि दुर्गका अनीकभद्रविविधविस्त्रसापरिचितेन वक्तव्यिभोप
 चेता इत्यादि न अत्रचाचिकारेवोपासिननकूत्रादिकं क्वचित् २ कंचिद्विचयदमपि दृश्यते, तनु वृत्ता कान्ताक्यात स्वयं पर्यालोच्यमानमपिच भार्यप्रदमिति
 नसिद्धित । तेन तत्प्रदाया इवगता ३ । तन्कारवत्सम्यक्पाठयुद्धेरिक्तानुंनकस्यत्वा दिति, वक्तं सुपनसुपनायाः कल्पदुर्गमस्वरूप अथ तत्कालाभाविन-
 नुजस्वरूप पृष्ठकाद ४ तौवेव जन्ते । इत्यादि ५ तस्यां चनायो भवन्त । नरतवर्षे मनुजानां प्रकमावु सुभिर्भा कीदृशक आकारभावमत्यवतारः प्रथ

कीदृशेण जन्ते ! सुमापु अरहेयासे मणुस्याण केरीसपु स्यायारजायपत्नी

यारे पंखस्ते गोयमा ? तेण मणुस्या सुपइठिथ्यकुम्भचारुचलुणाजाय

तस्यान् भवन्तसमायान् । नरतवर्षे मनुजानाम् कीदृशक आकारभावमत्यवतारः प्रथमः ? इ गेतम । ते मनुजाः सुप्रतिष्ठितकर्मचारकरणाः

५ चित्तया ६ शिस्तया ७ मर्दित्या ८ नेहगारा ९ अविग्नया १० ॥ १ ॥ पाण १ मापण २ पिबण ३ रोवण ४ कुसुम ५ आहारो ७ मू-
 सण ८ गिर ९ वयासण १० अप्यदुस्मादसमिहा बु ति ॥ २ ॥ यदयकण्य जीवणा) निमचप्रममा मरिरा प्रमुयेतेखरीयाद्धं यावत् पूषफलेकरी जाह्याए
 इवापका ररेवइ इम यावत् अमनकनामे सुखना समुहकसा , इम दश जालिमाकणपवण्य जायमा जीवाभिगमी सूत्रधी । ते आरानेविये हे मगव

मः ? मगवा नाइ गीतम । ते नमुआ सुप्रतिष्ठिताः सप्तविंशतिः संतनिवेशा इत्येव । नूनैवकथयन्नुक्तत्वेन चारवसरा येनो वेत्तवा । ननु
 नामना नीलितोदसादेवायचतः पुनरिति नवितनया मनुजन्मिनां युग्मिनां पदादोरप्य मस्य न कथयन्ति यदि तुच्यते, वरेत्यप्यप्रकृतिकत्वेन
 तदेवत्येनवा निजता इति भवति यमुपपन्निरिति । अत्र यावत्प्रसपाद्य मुद्रितरयाइत्यत जीवात्मिनादिप्रसिद्धं सूत्रं प्रैतत् । एतु प्यसप्तमस्तमुद्रि-
 तालकात्मततावनवगणनस्यारण्यंहरकस्तम्बकश्चिन्नचलका अमुमुमुमुसाइयगुलीआ उलयतकुतम्बकश्चिन्नका उठिअमुठिलिगुडमुग्गा यदीकुठि
 इवतवडाकुमुद्रका सापुगनिमनगूडकादू गयसमकुजायसकिनोरु वरवारवमत मुद्रविज्जविसासिअगई यमुद्रअवरतुरगसीइवरवहिअकही वरतुरमनु
 त्रापगुमदेवा आइसइवडुनिरुवलेवा साइसोकरमुलसदप्यकनिमिअवरकगडुठरसरवरइवरवलिअनआ एउविइगसुजायपीककुठि अवेअरासुइव
 रका गङ्गायतपयाइकावततदंगमपुनिकिरकठकठोहिअओका यतप्रमयपीरमिअइकाया उळ्ळुअसमसहिअजवतकुकिचिदिया देजसइइसूनाल
 भउअरमविअरोतराइ सवामयावा सगवयावा सुंदरयावा मुजाययावा मिअमाईअपीकरइअपासा अकरदुअककमऊगकिम्मलसुजायचिठकइयदेइवरी
 पठम्यवीससकपपा कडवलितापमुळ्ळपठम्यठनतलतवइअविष्ठियपिमुलवहा विरिवसुअिअवहा पुअसखिमपीकरइअपीवरपठहुठिअमुठिलिठ
 पकविरदुवडुवन्तिपुरवरपलिइवडिअनुका मुजनीठरविठमनोगायाककलिइउठुठरीइकादू एउतलोवइसउअमसससुजायपसत्यसकवअडिइगनाड
 पावी पीवरकोमसमंमुलीआ आयवतलिकमुडकइठिकरका वंदपाविलेहा दूपाविलेहा वहापाविलेहा दिवाओवडिअयपाविलेहा व
 ददूउउउउदिहा सोवतिअपाविलेहा अवेमवरतम्यमुतमयकमुइइअपाविलेहा वरमइववराइसीइसूतउइकागवरपविपुठविमुलकम्मा वउ
 एंमुलतुपमाककुडरसरिवनीवा मसतउठिअपठम्यठुठिअमुलवडुका अवसिअमुठिमनितनयू ठंअविअसिताप्यपालविअससडिनापरोठा यदुरसवि
 मयसदिनसडिमलसर्वकोरीरेवमुंदरवरपमुकासिआ मलसवतसेही अकठइना अकुठिअइना मुजायइना अविरेतइना एमदमवेरीह अवेमदना दु
 अवइविठतपोअतततकिअरततततामुनीहा मससायतउळ्ळुमुनकासा अवइतिकापीठरीककका कोआविअमलपतलआ आआभिअपावइइसवि
 उउउउइवठिअमपमायमुजायतकुकिठिचिठिइमुनका अडीवपमाउमुतववापुसवका पीकमसककोअवेरनावा विइककनकठमठम्यइवडुनकितावा

उदुपदपिपुषोभवयथा पदविचित्रमुदुपसममुसुयकूटामारुचिभविषिअगसिरा कृतागारुतमगदेसा दाहिमपुष्पगगतवपिज्जसरिचिम्मलमुआय
 केचउचसम्भो सानलिबोदपदविचित्रमुदुपसममुसुयकूटामारुचिभविषिअगसिरा कृतागारुतमगदेसा दाहिमपुष्पगगतवपिज्जसरिचिम्मलमुआय
 विअपयाहिवावतमुदुदिरआ इति ॥ अत्रव्याख्या ॥ एष लोहितमुत्पलपत्रय म्मुदुक् मादयगुणोपेत मककेश मित्यर्थः । तस्माति मुकुमारमपि समवति,
 यथा पृष्ठमुदपायाचप्रतिमा, ततआह । मुकुमारोभ्योपि क्षिरोपकुसुमादिस्योपि कोमलं मुकुमारं तल पादसलं येषांते तथा । मगोमिरिः मगरमकर
 सागरचक्रादि स्पृष्टानि, अङ्कपर चन्द्रः, अङ्ग सार्येव सांठन यमोवे नृगादिव्यपदेशा समते, एवकृते संतरे कृत्तवन्नाकारपरिवताभी रेखानि दक्षिता
 बलना येषां ते तथा, पूर्वस्या अनुलपयइति गम्यते अनुपूर्वः । किमुक्त भवति पूर्वस्याः उत्तरोत्तरा भवं नखेन हीमाः । बह बरेव हीकाष्ठ इति सा,
 मुद्रिकश्चक्षवचनात्, अथवा व्यानुपूर्वैक परिपाल्या वदनात् हीयनाभावा इति गम्यते, सुबद्धिता अविरला अगुत्याः पादापाययवा येषांते तथा,
 अत्रानुपूर्वैकति विशेषकप्रकारपादानुलोपइवं तासांनिव भवं नखेन हीमत्वात्, उक्तता मध्ये तुगा सानवः प्रतला सासा रक्ताः खिन्नाः खिन्धकान्ति
 भन्तो नखाः पादमता इति सामर्थ्यसम्बं तदुक्त्येनाधिकारात् येषांते तथा, कच्छेत्थत्र द्वित्व सेवादित्यात् । सत्यिती सम्यक्प्रमादतया स्थिती सुसिद्धी-
 सुयनी सुस्थिरा वित्यर्थः, नूदी गुली नासलत्वा दनुपलक्ष्यी नुष्वी पुटिकी येषांते तथा, एकी हरिणी तस्या इह जया प्राप्ता, कुठविदग्धुबवि-
 येवः वतन् चूत्रवसनं यतानीव वृत्तेवृत्ते आनुपूर्वैकमेककच्छेत्सुसुतरे इति श्रेयः जये येषां ते तथा, शोपपातिकवृत्तौ अन्येत्वाहुः यस्य रत्ना
 यशकुण्डयिदा कुटिलिकानिधानो रोगविशेषस्तानि स्यच्छे इत्यपि व्याख्यातमस्ति । यत्तेत्यादि तथैव समुद्रः समुद्रकास्यभाजनविशेष स्यात् यरिपयान-
 स्य च सचि स्तद्विचिन्तने गूढे मांसलत्वा दनुपलक्ष्ये जानुनी येषां ते तथा, क्वचित् समुगबिसगगुणान् इति पाठ स्यात् समुद्रफलेय पशियियेयस्येव
 निरुगन्तो गूढे स्तमावती मांसलत्वा दनुजते ननुशोकादिविचारतः । श्रेयं तथैव, गलस्यइतिमः सुसमः शुबहाययः सुजातः सुनिप्यक्त सस्य सधिकाक
 रू येषां ते तथा । सुत्रातयधस्य विशेषकस्य परनिपातः प्राकृतत्वात्, मसौवरः प्रधानो भद्रजातीयत्वाद्धारको इस्ती तस्य विक्रम चक्रमवं तद्वद्विशा-
 सिता विशाचःसत्रातोऽस्या इति तारकादित्या दितप्रत्ययः विशाचवती गति गमन येषां ते तथा, अत्रापि मसगधस्यविशेषात् परनिपातः प्राकृत

सः ? मगवा नाह नीतन । ते मनुवा सुप्रतिष्ठिताः सप्तमिहानवनाः समतमिवेशा इत्यपः । फूर्नेवटकपुपयदुक्ततायेन चारवधरवा येषां तेतपा । मनु
 मानवा नीसितोवस्योदेवावरवतः पुनरिति" कविरनया मनुत्रन्मिनी युगिना पदादारभ्य वक्ष्य कयपुनितदि त्युच्यते, मरेस्पुस्यप्रकृतिकत्वेन
 तदेवत्येनवा निमता इति नकावि इनुपपत्तिरिति । अत्र यावत्प्रसपाद्यं मुद्रुसिरपाइत्यत लोवाभिमनादिप्रसिद्धं सूत्रं भेत्तम् । रतु व्यसपतमउअनुदु-
 नास्तकोनस्ततावगवनरनगरसायराईकरंस्तस्वकक्रिअस्तवा अक्षुपुपुसाइपगुलीया उक्तयतकुतम्बविदक्या सठिअमुसिलिहूडगुणा एकोकुठवि
 रवधवहकुपुवृक्षह । सामुगनिमप्यनूडवाडू मयतनकुयापतसिभोरु वरवारयमत मुद्रुपिअमविलासिअगई पमुइअवतुगुणीइवरविअकही वरतुगमु
 वायपुगनदेवा आइइइइइनिरुवलेवा साइयोइइदनुततइत्यकविगिरिअवरकवगठउररिवरवरवलिअनद्या ऊअविइगमुत्रायपीककुगी कवेअपमुइव
 रका गङ्गावतपयाइिकावततरनमगुरविक्किरवतवयोइिअओठा यतप्रउमगभीरविअइकाभा वज्जुअममसइिमजवतकुसिकविदिद्या देज्जलइइमूनाल
 नवअरनकिअरोनराइ सकापपावा वगयपावा सुंरपावा सुजायपावा मिअनार्इअपीकरेअपावा अकरतुअकवगठअगिअमलसुत्रायविठवइयदेइयरी
 पवत्तवपीवतस्वकयरा कवअविलापमुअतपतत्तनतततवइअविठिअपिपुलवठा विरिअठिअवकठा कुअठविभपीवरइअपीवरपवठवठिअमुविलिठ
 वकविउवुवइविपुवरअलिइअडिअमुवा मुअपीवरविठतभोगआपाकतितइराकुठरीइवाडू रवतलोवइअवअनवतसुत्रायपवत्तलस्वकआठिअमठ
 पावी पीवरकोनतवदुलीआ आयंअतलिकइइइइलाकठकरका अंदपाविलेवा मूरपाविलेवा वक्षयाविलेवा दिवाठाअठिअपाविलेवा व
 इवूरवइइइइइवा बोवविअपाविलेवा अवेनवतस्वकुतमपवत्तदुरइअपाविलेवा वरनइववराइरीइरदूततवइकानअरपविपुकविपुलवथा अउ
 एतसुपपावकमुवरतरिभीवा नंसतसंठिअपवत्तवदुलविपुलइकुआ अअठिअमुविभमपित्तमू ठुअविअयितापयालविअवत्तकविभायरोठा पइुरविदि
 वगतविभलकिंगतकनोकीरवेइंमुंइरअयमुकालिआ यवतइतलेही अकंइइइना अकुठिअइना मुजायइना अविअरना एनरतलेही अवेनइना डु
 अवरविइतभोजतततविअरततततामुपीवा भवतावततम्भमुनवावा अवाडालिअपीवीकववका कोआविअवत्तवततम्भ आवाभिअवावइरलवि-
 वइपाइवठिअनमआयपमुआपवकुकिविदिइमुनवा अलीवपताकमुतववकाकुंरवका पीकनल्लकनोअदेभावा विइकवववठनउअइकनकितावा

[illegible]

सः ? भगवा नाह गीतम् । ते ननुचा युयुतिष्ठिताः सत्यतिष्ठानयन्तः सम्यगभिवेशा इत्ययः । कुर्मवटक्यपयवदुक्तस्येन चारवयरा येनां तेतया । मनु
मानवा मीलितोक्तस्योदेवाचरयतः पुनरिति कविचमया मनुजजन्मिनां पुनिमना पदादिरम्य यस्मै कययुक्तिमदि त्युच्यते, मरेपपुष्यप्रकृतिकत्वेन
सदेवत्वेनवा निनता इति मकाचि द्युययतिरिति । अत्र यावद्वयसपास्य मुद्वसिरयाइत्यत्र कोवाभिगमादिमसिदु मन्त्र चेतत् । रत्तु प्यालयतनउअमुद-
नालकानसतताचयचनरसयरागरपक्षहरकस्तत्त्वचिञ्जलका अक्षुपुवमुसाइयगुलीया उखयययुतम्यचिदृका उठिअमुचिलिहूडगुप्फा यकीकुठिबि
दवतवहाकुपुद्वक्ष्णः सानुग्यनिमन्गूदवाडू ययममकुजायसिभिर्क यरवारनमत्त तुम्ययिकुमविलासिअगई पनुइअवरानुगसीइवरविद्विअकही यरानुगनु
जापगुग्मदेवा आइकइउमिठवसेवा साइयोक्वमुसलदपपक्षिगरिअवरकागगठठरिसवरयइरवलिलिअनन्ना फसविइगमुजापयोक्कुओ मसेअरासुइक
रवा नङ्गावतपमाइकावततरंगमनुबिकिरकतकबोहिअओका यतप्रउमयमीरविअइकाभा उअमुअममसहिअमवतपुकासिचिद्विअा देअलकइनुनाल
मवअनचिन्वरोनपइ उकायपावा समयपावा निअभाइअपीकरइअपावा अकराडुअककगठअगकिमलसुआयचिठवइयदेइपरी
पठत्यबठीउतलककचरा ककनसितायमुक्कपकतकतलतकइअविमिउसिपिउतवद्या विरिक्ककिअवद्या लुअवसिमपीकरइअपीवरपठठसठिअमुचिलिठ
यचिक्किरकुक्कशनिपुरवरचसिहबहिअनुका मुजगीउरविठतमीनजायाकसिहउरकुठरीइकाह रजतलोवइअउअमवलसुआयपठत्यलकसअडिद्विअाह
पावी पीवरकीनतवांयुसीका आयंमवतलिकपुइउइलकिठकरका यंदपाचिलेहा मूरपाचिलेहा सवपाचिलेहा अठपाचिलेहा विहाओयडियपाचिलेहा य
इपूरवकुक्कइरिहा रोवत्विअपाचिलेहा अडेमवरलककुनमपठत्यइरअपाचिलेहा अरमहिअवरपरीइरकुलठठइकागवरचिपुकविपुलकथा अठ
रनुतसुपपाककनुवरउरिठगीका मवतसठिअपठत्यउडुतकिपुलपकुका अकठिअमुविमनचित्तमू ठेअविअसितापवातविमलसविमपाथोठा यडुररवि
यमसविमलविमलचंकोरीरपेरकुवुदयपयपुकासिका यमकदलवेदी अकंडरना अकुडिअरना मुजायदना अचिरलरना एनरनावेदीह अखेनरना डु
अवइविइतपोअवतततांअअरतततामुनीहा मठसापठठअमुनकावा अवरानिअपोठरीककयका कोकाचिअकसयतलत्या आकाचिअवाअइरलवि-
हूडराइरठिअचमयआवमनुषायपकुकिठिठिअनुनका कडीविपताकमुतयवाकमुनयका पीकनकलकोकदेरनाया चिहूअककठनउअरवचिक्कावा

प्रशस्तं समनसमविपन उपचितं नासत्त विसृज्यं नृसुर्वापेक्षया पृथुल इति कोत्तरतो वसुधैव कुटुम्बकम् स्तेनांकितवशो
 पेयाते तथा, युगलजिनी वसुधैव कुटुम्बकम् नृसुर्वापेक्षया पृथुल इति कोत्तरतो वसुधैव कुटुम्बकम् स्तेनांकितवशो
 स्नानविशेषवतः शुभ्रिष्टाः सुपुत्राः विप्रिष्टाः प्रपुत्राः पना निविष्टाः स्थिरा नातिशयाः सुभद्राः सधयोऽस्ति सवधानानि ययोस्तौ तथा
 पुरवरपरिषदः साहाजगरांसावृत्तिंती वृत्ती पुत्री येवाते तथा, ततः पदद्वय २ नीलनेत्र कर्णधारयः । पुनर्बाहुभेवा यानतो विधिनष्टि । मुनगेद्यो
 मुनगराजः स्वस्य विपुलसो योभोगः शरीर तथा आदीयते द्वास्त्वगनाभं यद्यत्त इत्यादानः सवासी परिपोऽर्गला ॥ उच्छृङ्खलति ॥ स्वस्थाना द्ययशितो निः
 कायितो द्वास्त्वगनाभे इत्यर्थः । विशेषणव्यसता नायेत्वात् ततः पूर्वपदेन कर्णधारयः तद्वदीर्घं बाहू पेयाते तथा । तथा द्वाभन्तरोक्तविशेषवशेन
 चीनरुत्तम नाशङ्कनीय । अत्रा यानतादसनाय प्रस्तुतविशेषवत्तु विधियदर्शनात् । रक्तला वरुषा वशोजागी उपचिता मुक्तौ शोपयिकी कोचितौ
 अवपतिताया क्रमेण दीपनानोपचयी मुक्तौ नांशलो मुखाविविति पदत्रयं प्राग्वत्, प्रशस्तलावरी अष्टिद्रवाली अष्टिद्रवाली मुक्तौ शोपयिकी कोचितौ
 इत्सी पेयाते तथा । पीवरकोमलवर्णुलीया इति व्यक्त, आताया ईष्यत्वा कालीनाः प्रतलाः शुभयः पवित्रा रुचिरा मनोघ्राः स्निग्धा अरुणा
 तथा पेयाते तथा । नक्षत्रदे द्विनांस्तु प्राग्वत् । नक्षत्रय नक्षत्राकारा पाखिरका पेयाते तथा । एव नम्यान्यपि त्रीणि पदानि । दिवा सोयद्विभ्रति ॥
 विश्ववीवस्ति को दिक्प्रधानः दिक्प्रधानः स्वस्ति को वृचिषावर्तः स्वस्तिव इत्यन्ये, स पाखि रेखा पेयाते तथा । एतदेवानन्तरोक्तविशेषवत्तु तत्
 प्रशस्तताप्रकारं प्रतिपादनाय उपद्वयवशेन नाह । पक्ष्मसूरेति मतार्थः ॥ ननु लक्षणांनि तेया शरीरस्थानी त्याह । अनेकैः प्रजृते वरैः प्रधाने लक्षणे
 कृत्तनाः प्रशंसास्पदीभूताः शुभयः पवित्रा रुचिताः स्वस्ति रेखा पेयाते तथा । वरमन्त्रिणः प्रथमसैरिणः वराहो वनसूकरः सिंहः
 केसरी शार्दूलो व्याघ्रः अयज्ञो गौः नागवरः प्रधानगजः यथानिब प्रतिपूज्यः आप्रमाणे नाहीनो विपुलो विसृज्यः रक्तयोऽपदेयो पेयाते तथा चतु
 र्गुल व्याङ्गपेक्षया चतुर्गुलममित सुदु योग्यं प्रमाद यस्याऽथा तथा चतुर्गुलवर्तुगी वक्षिन्नययोगेन च प्रपानमधुसन्निभा गीवा पेयाते
 तथा । विवेकविज्ञासेतु प्रतिभाभा युक्तादर्शाकस्यानसस्याया चतुःपदचतुर्बहु इति श्लोके गीवाया स्थगुलमानमिति नासत्त पुट तथा सस्ति सस्या

स्वात् । ममुदितो रोम्यष्टाशृङ्गेनाप्रिपुष्टो श्रीभगवत्प्रसवति ग्राम्यते, एवं विधो योवस्तुराः सिंहयत्न, तद्वद्विज्ञा यत्ता कटी येयं ते तथा, वस्तुरास्तेष्व
 सुत्राताः सुगुप्तत्वेन सुनिष्पन्नः सुसुदेवा येनति तथा । आक्षेपेययय आत्याद्यय निरुपसेयाः निरुपसेयगरीराः आत्याद्योहि सुत्राद्यनुपलित
 नाको भवतीति संवत्सीनत्वेनान छद्मोक्तमुद्रकाविकाय तद्वन्मन्त्रे तनु उभयोः पार्थयो नृहत् अथवा सवत् सचिसनय्य सोनद रामापुर्च मुसल
 विद्येय एव, नुबल सानाम्यतः इत्यथयदे मेहाययदे सुनुदायोपचारा इपेयगहो गह्यते, तथा निगदितं गरीकृतं वरकनक तस्यासहः उद्गादिमुष्टि स्त्रीः
 चतुष्टय तेवानित्यर्थः । तथा वरकनकमेव सर्वैर्नृपुण्यसेव दानो वलितो वल्लयः सुत्राता अस्तीति वलितो वल्लिप्रयोयेतो मन्त्रो मध्यभागे येवाते तथा
 अथसेवा मत्तरोक्त येको हरे येवा ते तथा । जुपीनि पवित्रादि निरुपसेयानीति भावः, करकानि वस्तुरादीर्नोद्विपादि येवाते तथा । अत्र च पल्लवि
 अत्रकात्रादिति पद द्विविधाचर्मांतरे प्रसिद्धमपि वत्तपर्येन नापुनरुक्तानाको मूयादिति न व्याख्यातं । गगया आवतकः पयसान्ननः सवत् प्रवृद्धि
 वर्तननुदानावत्तारंवास्तिलोक्तयस्ताभि मेरुपुनारविकिरितैस्तहो रभिनयेर्बोपितनुकिरीकृतं सत्प्रकोयायमान विकसीभव दित्यर्थः पट्यं तद्व
 द्गुमीरं विकटा विद्यालानानि यैवति तथा । विद्येयकस्य परमिपातः प्राग्वत्, अस्माच्च निर्देशादनाम्यपि सनासांतः अमुकाअवकाशना नञ्हापि वस्तुरा
 र्भविता सन्तविक्रयेव स्थिता नृपपांतपुस्तक्यनक्षिजा सुत्राता सुत्रमा ननुबासादिवैपुस्ततो दुर्बला अतएव आत्याप्रधाना तन्वीत्युक्ताञ्ज्या ननुन
 कटकस्यं विद्या आदेया इत्यनयच नृपवता ततो पुनःपुनराकांक्षणीया । अत्र मेव विद्येयकट्टोरेव समर्पयते । तन्महावत्सवदिना अतवादेया
 पुनुरात् नृन्वी अतिकोनक्षा रमणीयारम्भा रोगराधि यैवाति तथा, सम्यक् अपोयः अनेव मते पार्थे येवाते तथा सगतेदेष्टमनाबोचितेपार्थे येवाते तथा
 अतएव पुनरपार्थाः सुवातपार्था इति पदद्वयव्यक्त । तथा मिति परिमिते नात्रिमे भागीयेते एकात्रं पदद्वययोगादतोव नात्रान्वितेभोचितअभावेनभू-
 नाचिके पीनेठपथिते रतिदेपार्थे येवाति, तथा अबिद्यानार्न नृपसत्त्वेना नृपसत्त्वाकारकट्टुर्न पटवगात्पिच यस्यदेष्टसांशोकरुहः अत्राहयत्वेनाभाव
 विवचवादेवनिर्देशः अगुरारकाम्येत्यादिवत्, अथवा अकारपुनविबेतिव्याक्येय । कनकस्येव कनको रुचिबल्यः, निमनः आत्राविकनल्लरहितः
 पुत्रायो बीजाभावादारम्य जन्मदोषरहित निरुपद्रवकोज्ज्वलपदिरौवाद्युपद्रवरहितः एव विधोयोदेहलाभारवतीत्येवं श्रीला कथा कनकजिज्ञासतवपुष्पत्वं

उत्तरद्वित सप्तमविपय सप्त मनोर्ध्वं नृपं सप्तर्षं चन्द्रार्धं चन्द्रं छाट्टभीष्मसङ्घं शङ्गाटं येपाति तथा धुने निष्ठाहेति प्राकृतलक्षणायात् । प्रतिपूखः पीखं माचीय अनुपति चन्द्रः स्रष्टव सोम समीकं बर्धनं येपाति तथा पदव्यत्यये प्राकृतानो हेतुः । पणव दयोपणव निचित निविड सुवष्ट सुदुआयुनद्व सप्तषोडश प्रशस्तलक्षं कृतस्य गिरिशिखरस्याः कारिड निमं सवृणं विंकिजेव धर्मसुखेन पिडिकायमान नयशिर उभरीपलक्षं येपाते तथा । अत्राकार प्रश्रसद्वष्ट वत्समाङ्कुरयो देवो येपाते तथा । दग्विमपुव्यस्य प्रकाशेना रुचिद्या तथा तपनीयेनच सङ्गुषी निमला सुजाता केशांतेवालससीयेकेशमूभिः केसोपतिस्त्राजजूता मस्तकस्थं येपाते तथा । तथा द्वाकस्या वृचमिरीवद्य यत् बौधं यत् तद्वृपनामिचिता अतिशयेन निविडा न्धोटिता अपि पुनिमानां परिजामाजावेन केशपादाऽकरात् पर कौटिताद्यपि तथा सज्जार्जेन शासनसीवीकाकारवद्वृ पणमिचिता एवाऽवतिष्ठते तेनैव द्विरीयकोपा दान । तथा मृद्वो ऽकराः विशदा निमलाः प्रशस्ताः प्रशंसारपदीभूताः सुल्ताः स्रष्टाः स्रष्टव विद्यते देपाते स्रष्टाः स्रष्टवस्तः अज्जादित्वा वमत्य-
यः सुयन्ताः परमगन्धोर्पेताः अतएव सुन्दरा सता नुजमोषको रजविषेःपुंगो नीलकीटाः अस्य पदवत् नीलकण्ठो देव्यान् नीलो मरकतमणिः कज्जलं प्रसील प्रष्टः पुष्टो छमरगदः सता त्यानकालिमोपेताः स्यादिति तेष्टव क्षिण्याः मिदुरवभूताः कतो निचिता मनुविक्कीकाः सताः कुचिताः ईपरकुटिताः कुडलीभूता इत्ययः प्रवचिकावतोय भूटनिशिरोभा वाता येपाति तथा । इत्येतरपर्यन्त मतिदेशेषु ॥ अयमूलवृत्रमनुम्रियते । स्रष्ट वानि स्वस्तिवादीनि व्यङ्गमानि मपीतिलवादीनि गुङ्गाः शात्यादय को इयवेताः सुजातं पूर्ववत् सुविजल अगमत्यङ्गानां यथोक्त्येवैविस्यः सङ्गावात्

स्रक्तगव जणगुर्गेश्वेष्ट्य । सुजायसुधिजस्रसग्यगा पासादीआ जाधपक्रिक्वा तीसेण जते समाए नरहेवासे

भावत् स्रष्टव्यन्जगुडापपेताः सुजातसुविजलस्रस्ताङ्गाः प्रासादीया यावत् प्रतिकपाः ॥ तस्याम् भवन्तः । समायाम् भरतेवर्षे मनुजीगान् किट्टयक म् । भरतवेत्रन विपद मनुप्यनो केष्टवो आकारभाव स्रक्तपर्वे हेगीतम । ते मनुप्यनो मलोसत्यानवत एष्टवो कोष्टिवो तेष्टनीपरे समोदर वरखपगर्दे जेहना यावन् मस्तकभूपारवकन जांबवो । स्रष्टव्यन्जगुडादिगुणकारी स्रष्टवर्धे सुजात सप्तमप्रमाकोपेसर्वे अगशरीरजेष्टनो यीवायोग्य मदानमोदरर्वे ॥

नं तेन प्रवृत्ता बहुचित्तकलाकारत्वात् यावत् सत्येव व्याप्रयेव विपुलं विस्तीर्णं इत्युक्तं चेपाते तथा । अथस्थिताम्यकर्तृत्वं भूति भुविभक्तानि परपर
 श्रोत्रमात्रविभागानि ननु पुनर्नष्टजातास्तौ रयेव व्यादानलाभस्यैव विवरस्य कृद्भेदगुणादिव पुत्रुःभूतानि चित्राणि एतैरम्यतया उद्भूतानि इम
 मृदि कूर्बीवेद्या चेपाते तथा । इमं ब्रूवान्मात्रे यथाभावाप्रतिपत्तिः दीपमासत्ये वैश्वशुनिकत्ववाद्वा कप्रतिपत्तिः यदुनामसत्ये च सकारकप्रभाभावा द्वय
 नृतानि तानि स्मृत्स्विकृतित्व । कप्रतिपत्तिः । परिकर्तित यद्विलास्य प्रवाल आगतविदुनकप्रवृत्तिः । मनु भविकादिरूपं सत्येव तदुपमा
 नापुपत्तेः विम्वक्त पद्मगोष्ठाद्वर्तं तयोः कविभो रक्ततयोक्तनम्यतया अथरेष्टो उपकाभोदमकप्रवृत्तिः चेपाते तथा । पावपुरं दृष्टमिगवरा चामकप्र
 तवक अकलङ्क कप्रवक्तुमान इत्यर्थः । विम्वक्तानां पद्मे निर्मलवयः शुद्धो गोक्षीरवेद्य प्रतीता कुंदकुसुम वकारत्रय वासाद्वक्तुलकः कृ-
 तालिकाव पट्टिनीनूत तद्वद्वत्ता इममेकी इत्ययमिति चेपाते तथा अकलङ्कवत्ताः परिपूकदेशनाः अस्तुटितरसाः अत्ररदनाः । अतएव बुधात
 रत्नाः कल्पदोषरहितरत्ना अविरलरत्ना निरकाररत्नाः एकाकाररत्ना इव सत्यते इति भावः । पुतवर्धनाग्निना मिश्रितं नि
 बिम्बरत्ना यदाते तथा एवमानते अविरलरत्ना यदा अनेकवत्तायपि तदा एकाकाररत्ना इव सत्यते इति भावः । गडगदेव पटि-
 र्गणं कृद् पीतकोपितमलं ततवत्तापं तपनीय बुद्धविशेष कतुद्रव्यतलं सोदितकपं तालुच ककुदं विदुषा रसना चेपाते तथा । गडगदेव पटि-
 रावस्वेवा यदा दीप्यो अथकी तरला तुंगा वक्तो ननु बुद्धलजादीपयेव विपिटा भासा नादिका चेपाते तथा । अविदासित रविकरे बिकारित य-
 एववरीक वृत्तपट्ट तद्वक्तव्ये चेपाते तथा । कोवावकाभि विवायेः कोवावकविसहावित्पनेन कोवाचितैविकवितेपवसेन कविदेखे पत्रते पस्मवती अ
 विवी नेत्रेवेपाते तथा आनामित भीषकानित भारोपिपिपिपि पाका । यदापं यनु कतुद्रुचिरैरसत्वाभविशेषभावतो रजकीये साम्राज्यराजोदकस्थिते
 रन्ते यवोक्तप्रभाकोपवत् आपते दीर्घवृत्ताव युनिष्यकैतनुतनुवे तस्यपरिनिवत्तासयत्पत्तामकत्वाप्तामकालिनीचेतिः नम्यद्वार्येषुदी चेपाते तथा ।
 खासीनी मलाकजितौ विविधकम्पी नतटप्परी प्रमाकपुकी अमकी काको चेपाते तथा । अतएव बुद्धवत्ता इति स्पष्टं जायता न
 पुत्रवत्तव यदोपकुम्भो चेपाते तथा । यीमी मुही यतो नांशका मुपचितौ कपोलतलवदी रंगजाभी मुकावयदी चेपाते तथा । निम्व विस्तीर्णकारि

उत्तरहित सममविपन सप्त मनोर्ध्वं नृपं ससुखं चन्द्रार्णवम् छादनीधनसमृद्धं संसाठं येयति तथा धूत्रे निष्ठावेति प्राकृतलक्ष्यवशात् । प्रतिपूयः
 वीर्यं साधयिष्य स्रुपति स्रुः स्रव सोम सधीकं बर्धनं येयति तथा, पदव्यत्यये प्राकृतमो हेतुः । यमव द्योचनव क्षिपित निविड सुमङ्ग सुष्टुकायुमङ्ग
 स्रवबोधत प्रयसलक्ष्यं नृपस्य गिरिशिखरस्या करिष निभं स्रुयं विंशिकेन वर्जुलत्वेन चिञ्चिकायमान नयधिर स्रव्यीपलक्ष्यं येयाते तथा । ब्रजकार
 सुष्टुस्रवस्रव्य स्रवमाङ्गुल्यो देयो येयाते तथा । दाहिन्युप्यस्य प्रकाशिका रुचिषा तथा उपनीयेन च स्रुयी निर्मला सुष्माता केयसियालसनीयेकोमृन्मिः
 केयोरपत्तिस्त्वानजृता सस्रवस्वग्नं येयते तथा । तथा शाहनस्या वृषविशेषस्य यत् बौधं यत् तद्वृषगमिषिता अतिशयेन निविडा श्लोडिता अपि
 युनिमना परिक्षामात्रावेन केयपाशाऽकरयात् परं कोटिताद्यपि तथा स्वजावेन दाहयसीबीजाकारवद् जनमिषिता एवाऽवतिष्ठते तेनैव द्विशेषकोपा
 दान । तथा नृदयो ऽकराः विजदा निमसाः प्रयक्ताः प्रयंसारपदीयताः दूष्णाः स्रव्याः स्रव्य विद्यते येयति स्रव्याः स्रव्यवन्तः आद्यावित्वा द्रमस्य
 यः सुगन्धाः परमगन्धीयताः अतएव सुन्दरा स्रवा मुखमोचको रजविशेषार्जगो भीलकीटः अस्य ग्रहवत भीलकाप्रयो रैस्यान् नीलो नरकस्तमन्धिः
 कज्जलं प्रतीत प्रवृष्टः पुष्टो स्वमरणः स्रवा त्यक्तास्तिनीयेतः स्यादिति रोहव क्षिण्याः त्रिपुरखभूताः यतो निषिता ननुविकीर्णः सन्तः क्षुचिताः
 ईष्यन्वृष्टिताः कुसरीभूता इत्यथः प्रदक्षिणावर्त्तव नूदनिशिरोका बासा येयते तथा । इत्येतत्पर्यन्त सतिदेशयुव ॥ अयन्मूलसूत्रमनुब्रियते । सप्त
 यानि स्रविकादीनि व्यञ्जमानि नयीतिलकादीनि गुणाः कात्यायन्य स्त्री रूपयेताः सुष्मात पूर्ववत् बुचिजस्त अगप्रत्यङ्गानां यथोक्तपथैवित्त्वाऽद्वात्

लरकणव जणगुर्गेवस्य । सुजायसुधिजससग्यंगा पासावीआ जावपाक्रिदवा तीसेण जंते समाए जरहेवासे

यावत् स्रवव्यञ्जनगुणोपयेताः सुष्मातसुविभक्तस्रवाम् । प्रासादीया यावत् प्रतिक्रियाः ॥ तस्याम् भदस्त । सपायाम् भरतेवर्ष समुवीमान् किद्रुयक
 न् । भारतोत्रन विषय अनुयनी केवो आकारभाव स्वल्पयं हेगीतम । ते ननुयमो भस्मोसस्यामवत एहयो आखिवो तेहनीपरं मनोहर वरवपगवै
 रेहन्ग यावत् सस्रवस्रुपावकन जावो । स्रवव्यञ्जनाविषगुणेकरी स्रवितयं सुष्मात सप्तमप्रमाकोपेवर्षे अगशरीरखेहो योवायोग्य मशामोहरवै ॥

वद्धत प्रमाद्योपपन्नं ननु बहुभुक्तिर्वादिष्यन् म्युनापिजनन देहो येचांते तथा । प्रासादीयादिति परबहुक गताप्यनिति । अप युगमपनेष्वनानेपि मायू-
 स्वपिकेदेहसि युगिनी अक्षयं पृष्ठति । तीरेक्षनित्यादि । तस्यां भवन्त । सनायां भवन्त । अनुजीनां प्रस्तावाद्युग्मिनीनां कीदृशान् आकारमाद्यप्र-
 त्यवतारः प्रश्नः ? गीतनेत्यादि । प्राण्यत् । ताननुस्यः सुजातानि यथोक्तप्रमाद्योपेततया शोभनजन्मानि सर्वोत्पन्नानि शिरःप्रप्रवीनि यावताः अत
 एव दुन्ययेव सुन्दराकारः अत्र परदृश्यस्य कर्मचार्यः तथा प्रधानाये नहि सागुकाः स्त्रीगुकाः प्रियवदत्वजतृषितामुवर्त्तं कस्यप्रमृतप कोर्पुताः । अ-
 नेना नन्तरीकविशेषकद्वयेन वानास्यतो वक्त्रेभेक्षतेति तासां तद्गुणेष्वपि प्राचीनदानकलोद्भावनाय विप्रियवक्ष्येति । अतिशान्ता वतिरस्या वतएव
 विविद्विष्यप्रमादी कसरीरानुवापिनाबी नन्युनापिजनना वित्यर्थः । अथवा विसर्व्यत्तावपि संवत्तावपि नूदुर्नामप्ये बुद्धुनालीकून्मसस्वित्ता नून
 तन्नेन अत्रपवत्पानी विविदिनी ननोक्षी ननोनी पादौ यासो तासया । अथवाः सरताः नूदकः कोमक्षाः पीवयः अहश्यनामलसादिसचिक्त्वनेनो प
 चित्ताः सुवहताः सुमिहा निर्दिशताहत्यर्थः कनुत्वा पादौगुलयो पावाता सावा । अम्युक्तता इयक्तारविदा मुग्गदा द्रष्टुका, भयवा नृगरनका इत्यत्रा

मणुईण कैरिसए आगारन्नावपन्तोस्यारे पयसं ? गो । तात्तण मणुईत्तं सुजायससुगसुदरीत्तं पहाणमहिहागुणे
 हिं जुमात्तं अक्ष्ण्णविसप्यमाणमतस्यसकमालकुम्मसठिस्यविसिष्ठचछणात्तं उज्जमत्तस्यपीत्ररसुसाहयगुलीत्तं अय

आकारभावप्रत्यवतारः प्रश्नः ? नीतन । ता ननुस्यः सुजातवर्त्ताङ्गदुदयेः प्रमाणनदितानुचे मुक्ताः अतिकान्तवित्यर्थमननुसुभारकर्त्तव्यत्वं

ते आगानेविर्त्ते ई नगवन् । भरतसंज्ञं अनुजकीणा जुगकीनो केहवो आकारमात्रं कथयन्ते । भयवत् कर्त्ते ई नीतन । ते अनुजकीकी प्रकाशोपेतव
 सर्वधनं कर परकादिह तेकेकरी सुदरत्तव प्रमाणं उत्तमं स्त्रीनां गुणैकरी जुगकर अत्यतकर्तातएकीक प्रमाद्योपेत अरीरप्रमाद्ये नुदुक्तेनल कुराको
 एहवो काचिनो देहदे वत्तानां स्त्रिव ननोहर परवर्त्ते केहना परत कुजनात् पुट यकटीनीतवो एहवी पणनी कांनुतोह ननोवर्त्तेन काइ कथयवतां

प्यनुवर्गलोपवादिनतात्रयथा प्रविताइव साधारणेन तत्तिनाः प्रतप्ता स्ताथा ईपद्रप्ताः शुषयः पवित्रा स्त्रिग्याः चिकृषा भरा यासात्ता स्ताथा । न-
 क्वेत्यत्र द्विर्मात्रः प्रान्वयः । रोमरहितं निर्मोन्नकं दूतं वर्तुलं सदृशस्थितं मनोचस्यस्थानं कर्मबोद्धे रङ्ग रङ्गतरमिति ज्ञायः, अत्रापन्यानुगृह्यानि
 प्रयत्नानि सचक्षानि यत्र तत्तथा । एतादृशं अकोप्यमद्वेषमतिमुन्नगत्वेन जपायुगल यासांसा स्ताथा शुभु विस्तरां निरोपरिस्वाबोपेते सुगुहे अमुपसह्ये
 य जानुमज्जले स्योः सुबद्धौ दृढज्वापुक्त्वाद्दृ स्यो स्यो स्यो यासांसा स्ताथा, कदलीस्तजा दत्तिरेके कतिशयेन सस्थित सस्यानं यमोक्ते, निर्ध्रं बे-
 विस्त्रोटादिस्तररहितं पुद्गुमारमृदुवे अत्यर्थकोमले ससिले ससिले ननु काकजपाधुर्बले अविरले परस्परसम्बन्धे इनेमसाक्षसुख्ये सखिबे बने सुजाते
 पुनिप्यवे नृते वर्तुले पोवरे सोपबन्धे निरन्तरे परापरनिर्विरोधकस्यिपनी यासाता स्ताथा नीति विंगतेतिकोपुबाधयत इति ज्ञावायव

सुखपरद्वैत्यलक्षणं यस्सुदृगिष्ठगत्वा रोमरहितं सदृशं पसत्यलकगत्वा कोप्यजजुश्चलात् सु-
 निमिस्मिन्सुगुदसुजसुमलसुधरुसधीतं कयलीखनादरेकसठिश्चिण्णसुमलमउश्चमसठश्चिण्णसमसाह
 श्यसुजायवद्विपीत्ररगिरतरोरुत्तं सुठाद्ययत्रीद्विपठसठिश्चपसत्यात्रिचिण्णसुपिङ्गलसोनीत्तं वयणायामप्यमाणदुगु

किञ्चिद्वरकाः अमुदुदुकीवरसुदृगुत्ताः अमुक्तरतिवत्तिमताद्यशुचिस्त्रिग्यमन्त्राः रोमरहितपतलसदृशस्थिताअपन्यसलसलशकाकोप्यज्जुगुण
 साः सुनिर्निर्तसुगुदसुजायुमबलसुधरुसध्याः कदलीस्तमातिरेकसस्थितनिर्ध्रं पुद्गुमारमद्वेषमतिमुन्नगत्वेन जपायुगल यासांसा स्ताथा शुभु विस्तरां निरोपरिस्वाबोपेते सुगुहे अमुपसह्ये

रतिसुबद्धाई पातलो काद्वारतेवरस पवित्र चिकृषा कल्लेजेइना जांयमोन्नकं रोमराइकरी रचित दृप्त आकारं पुष्टं सत्याने अत्रापन्यसलसलशका
 मला सचबबे जेइना कोपद्वेवरहितं ज्ञमयपकागार्ते जपायुगलवे जेइना इवेदीवज्जोवर्धनसुनिमित पतिस्वाबोपेत अत्रदीवतो दीवज्जोवर्धना सा
 सकरी सुबद्धे सपिजेइनी, इवेसापसमोन्नकोलिनां यमयकी अधिकपणे सस्थित प्रब स्त्रोटादिस्तररहितं पुद्गुमल मृदु सात्वेकरीपुष्ट अवीरलीमही

सङ्कृतं प्रमादोपपन्नं तत्तु बहुगुणित्वादिबन्धुनापिबन्धनं देहो येनति तथा । प्रासादीयादिति पदबन्धुर्लङ्गं गताप्यनिति । अथ युगलपञ्चममनोपि मातृ-
 रप्यक्तिरेवमिति युग्मिनी काश्चप पृष्ठति । दीवेबनित्यादि । तस्या भवत् । सनायां भरतेय्ये ननुनीनां प्रस्तावायुयुग्मिनीनां कीदृशस्य आकारमाद्यम-
 त्यवतारः प्रश्नः ? गौतमेत्यादि । प्राच्यत् । तामनुव्यः शुभातानि यथोक्तप्रमादोयेततया शोभनजन्मानि सर्वास्यङ्गानि शिरःप्रच्यवीनि यासाताः अत
 एव युगपेव युगलपञ्चमं । अथ पदद्वयस्य कर्त्तव्यता-तथा प्रथमाये नदिसागुकाः कोमुखाः प्रियवदत्तप्रतृचितामुवत् कृत्यप्रभृतय कोपुत्काः । अ-
 नेना ननरोक्तविशेषबद्धयेन शान्ताभ्यतो यत् नैकतेपि तासां तद्गुणेषां प्राचीनदानकलोद्गाढनाय विशिष्यवच्छेपति । अतिशान्ता वतिरम्या वतएव
 विविहस्तप्रमादो कावरीरनुगपिमादौ नमूनापिकमात्रा वित्यर्थः । अथवा विवर्त्यन्तामपि उचरतामपि नूदभाष्ये पुनुरालौकिकसत्पिता नून
 तन्नेन कृपयसत्त्वानो विविही भनोनी पानी यावी सासाया । अथवा सरताः नूदवः कोमलाः पोवराः अहरयनामजसादिसंघिबल्वेनो प-
 चिताः पुववताः सुमिहा निर्धेवासादित्यर्थः । अगुत्वा पादागुलयो पासांतां कथा । अथ्युक्ता इयकतारविदाः पुगदा द्रष्टुका, नयवा नृगरका इत्यत्रा

मण्डुप कौरिसपु स्यागारजावपन्नोस्यारे पक्षधे ? गो । तातुण मण्डुत सुजायसस्रंगसुदरीतं पहाणमहिहागुणे
 हिं जुसातं स्रष्टुक्नविसप्यमाणमन्तस्यसुक्कमालकुम्भसिंध्यविसिंध्यलगातं उजुमउस्यपीत्ररसुसाहयगुलीनं स्य

आकारनाममत्यवतारः- प्रश्नः ? योतन । ता ननुव्यः शुभातर्वाङ्गनूदयः प्रथाननदिसागुचे पुत्ताः अतिशान्तवित्तप्येनपुदुपुनारदूर्ध्वस्थित
 ते स्यारानेविर्धे दे भनवन् । भरतवेणुं ननुचवीना नुनचवीनो केहवो आकारमाव काश्चपर्थे । भगवत कर्हे दे नीतन । ते ननुचवीनी प्रमादोयेतदे
 वंभन कर परवादिब तेवेवती सुदरुणं प्रथान पत्तन कीनर्धं नुचेवरी पुरुचर्धं, अत्यतर्कातरनवीक प्रमादोयेत वरीरमभावे नुदुकोनत क्वालो
 एवो वाचिनो तेहरे बल्यानर स्थित नवीरर परवर्धे केहना, इतल उदुनाल सुह यकठीनीसती एववी पयनी कानुसीदं नमनोवर्धेन काश्च कवपवतो

कंठमयोऽङ्गा विष्णोर्मां धृतेस्वररुक्तां आद्रेऽप्राप्तं दृष्टिषुभगाणां साद्रहसि लविताणां सुजातानां धुनिप्यन्ताणां सुविचित्राणां सुविविक्तानां ज्ञानाणां, कस-
 न्मोयान् प्रसृष्टं शोभनमाणां दृष्टिर्भूमीयाणां भक्तिभूमीयाणां रोम्बा राजिरा वलि योसांता सथा । गङ्गावर्तेति पद प्राग्वत् । अमुद्गा यमुल्लवकी
 प्रगल्भी पीनी भुष्टी यासन्ता सथा । सततपाशोदिविविधोवहानि प्राग्वत् । काक्षुणकलययोरिव प्रलास ययोसौ तथा समीपरपर तुल्यौ नैको हीन
 एकोपिक इति भावः । संहितौ संहितौ अन्तरो रक्तालो नृकालसूत्रमपि जयवेग सभले इति प्रायः । सुजातौ ज्ञानयोपरिहृती लष्टपुसुकामेलकी स-

इहं गगावत्तपपयानिणावत्तनरगजगुरविकिरणतरुणयोहिस्थुकीसायतपउमगजीरविश्रुतनाभीह अणुस्रष्टप
 सत्यपीनकुच्छीतं सहायपासातं सुजायपासातं मिश्रमादृशुपीगरदृष्टपासातं व्यकरदृष्टकणग
 रश्चगणिमूलसुजायसुदृगिरुयद्वयगायलठीतं कचगकलसप्यमाणसमसहिअलठचसुआमेलगजमलजुअलव

प्रद्विबायतेतरङ्गनदुरविकिरवतककबाधिताम्बोआयमानपद्यगम्भीरविकटभाजयः अनुदगप्रयसर्पोनकुसयः सक्तपाद्योः सक्तपाद्योः सुजातपाद्योः
 नितनाधिकपीनरिदपाद्योः अकारणुकरककचकविर्मेतसुजातनिकपइतगात्रप्रसृष्टयः काञ्चनकलययमायससहितसटनसूकामेलकयमलपुनलवर्तिता

मनो घोभायमान मनोहर सोभायमान कतम रणवीर एहवी रोमरायल्ले जेहनी गग नदीनीं आधर्तं लेहनी मयदिभावर्तं सबलोकिर तेहना कळोल
 तेहे भगुर दूयनीकिर्ले विकसरपयु एहवो कमल तेहनी परियप्रीरल ही विकट एहवा कानित हील्ले जेहना, यल्लु जयकृतीभही एहवी भला
 पुष्ट एहवी कुशिल्ले जेहनी, नमताल्ले पासा जेहना, एकठामिलताल्ले पासा जेहना, ठसमल्ले सुमिप्यन पासा जेहनां, नितपात्रसम पोतपुष्ट दीय
 उपचित्समिल रचितल्ले पासजिहनां, अकरपुन अविद्यामान सांस्ततापा - पुनलस्यभास कमकसुवले मनोहर निर्मेतस्यामाविकागतमल्लरहित धीजा
 पासादारम्य जन्मदापरहित पवीत्र निरुपहत एहवी स्वरादिवशाधुपद्रव रहित गात्रयदि शरीरयदि जेहनी, सुयल तेहना यता ते प्रमास सरीपा

विप्रीं उष्ट्रपदोद्युतं पक्षव विषेवचक्षस्वयः प्राकृतलोत्तं तद्वत् पृष्टसंस्थिता प्रथमबल्यभा प्रथमा विल्लीर्षपुपुला छतिविपुला भोषि कटेरपप्रगो
पावाता स्तव । वयभायोमप्रमाचस्य सुयदीपेत्स द्वावर्शानुप्रमाचस्य तस्माद् द्विगुणित द्विगुणचतुर्विधत्यगुल विद्यास विल्लीर्षे मांसल पुष्टं सुब-
द्रपंशं अपनवरं प्रंथानकटीपूवभागे पारयन्ती स्वेवशीलाः अत्रापि विद्येवचस्य परतिपातः प्राग्वत् । वज्रवद्विराजितं दानत्वेन तयाप्रयसलवच ।
द्यानुद्रिकप्रमस्यनुकोयेन निरुवर विस्तोवररक्षितं, अथवा निरुवर भूत्वात्वे नाभावयिवचकात् तिष्ठो वल्लयोयत्रतितिवसित तया दलित सजातबलि
नच दानत्वेन दुबल भार्यकनीयं नलुरुचं नतं तत्र ननुनत भीवकय नित्यवः ईदयं मध्य वासाता सया स्यायेकप्रत्ययः । अत्रुकाणा नवकाकां स
मानो तुल्यानां न द्वापिदुपाकां सदितानां संतवनां नल्लयंतरासव्यवष्टिकानां कात्यानां सभाबजाणा प्रथमानां भूत्मानां रुजानां कालाना ननुन-

गिच्छयिसालमसलसुयस्त्र गङ्गाधरधारिणीत्तं यज्जाधराद्वस्यपसत्यलस्कणनिरोदरतिवल्लिस्त्रग्रलिस्त्रतपुनमिस्त्र
मुस्त्रिमात्तं, उज्जस्त्रसमसाहस्त्रजसुसम्भकसिगिगिस्त्रम् । इज्जलरुहसुजायसुविजनकतसोभतरुहलरमपिज्जरोमरा

हापद्वीविपुहस्यितप्रवत्तविदीर्घपुपुललोचयः वदनायागप्रजाकटिगुणिविविधविद्यासनासलनुबद्धप्रपनवत्वारिस्वः वज्रविराजितप्रवत्तलवचनिरुवर
निवत्तिवत्तितपनुगनितनृच्यमा । अत्रुवचनसहितजात्यतनुठप्रतिगयादेवल्लितबुजातपुनिल्लङ्गाकयोभमानवधिररनवीवरोनरात्रयः नङ्गावर्तव
वनीप्रमाच तुकादि वाटली पीवरपुष्ट आठपारहित सावत्तर्ज्जेदना, मुकटानोपाटीयो तेद्वनो पुष्टिने वस्त्रावे वस्त्रित प्रथमा विद्यास पदुलीकव क-
टिनोवावस्योपावजेदनी सधनू सांक्षपदू कांनुल १२ तेद्वनी विगुर्षेप्रमाचे कांनुल स्य प्रमाचे विल्लीर्षे पुष्ट पुष्टयद्वयो वचनकटिनोपूर्वलोनाय तेद्वनी
वरवधारी वम्बनीपरि विराजमान प्रयत्तामला सकवेकरीकहित उदरेटमागधी नाटं उदररहित यद्वनी विल्लीर्षे तया वल्लवत दूवन्तू नगरिकवकुर्षे
द्वीरोजो नञ्जजेद्वनो वरत्तवकनही रनी जातिवत दूस्त्रा कालवर्च किण्ववेववत कादेय दृष्टिगद ननोदरजल्लित भल्लिपरव अपनी कातनहावजोदर

[illegible]

इत गगात्रस्य पयाहिणा ब्रह्मतरगजगुरारिषिकिरणतरुणयो हि ह्युको सायतपउमगर्नीरयिश्चरुणाभीन ह्युस्रहप
सत्यपीणकुच्छीन सखायपासान सुगयपासान मिष्टमाडश्चपीणरुद्वश्चपासान ह्यकरदुश्चकणग
रुष्टगणिम्मलसुजायसुइणिकयहयगायलठीन कत्रणकलसप्यमाणसमसहिष्ठलठचसुप्रामेठगजमलजुश्चलत्र

यद्विद्यार्थतत्कर्मदुररिधिः शिवतत्कर्मविधाः कोशायमानपट्यगभीरविकटमाजय
मितमात्रिकपरीमरिद्रपाथोः अकारणुज्ज्वलकठकभिर्नलुलावगिरुपइतमात्रपस्यः का
अनुद्गमशस्त्रोत्तुल्यः सकलपाथोः सङ्गतपाथोः सुगात्रपाथोः

मलाः सोभायमान मनोहर सोभायमान कृतस्य रमणीक एहवी रोमरायबे जेहनी गग नदीभी आबर्न तेहनी प्रवृत्तिभावर्त सबलोकिर तेहना कळोल तेबे मगुर सूयनीबिबै विकसरबसु एहयो कमल तेहनी परिंगरीरल बी विकट एहवा बामिठ डीबे जेहना, पबू ऊपकतीबही एहवी मला पुग एहवी कुबिबे जेहनी, तमताबे पासा जेहना, एकठागिलताबे पासा जेहना, ठसबर्ले सुजियक पासा जेहना, मितभात्रसम पोभपुस दीप उपचितमचिल रपितबे पासाजेहना, अकरहुक अविद्यामान सांसजतया - मुगलस्यभाषा कनकसुवर्ले मनोहर निर्मलस्याभायिकोगतमलरचित श्रीजा पागदारभ्य जन्मदोपरहित पवीत्र निरुपहत एहवी ज्वरादिकशाणुपद्रव रहित गाथयष्टि गरीरपट्टि जेहनी, भूवर्ब तेहना पला ते प्रमाळ सरोपा

[illegible]

निष्पत्तिः। लम्बलुप्तं च नृणां वृथा निरीकृतं यज्ज्विराहृष्टं पस्य लक्ष्मणं निरीकृतं लिख्य लिख्य तपु मिस्र
मस्त्रिमात्रे, उज्ज्वलं समसाहृष्टं जन्तुकं सिगिनीरुष्य। इज्जलं रुहुजं अपसुविनमकतसेनतरुहरुमानिज्जरोमरा

प्रापद्दोषिषु ह्यस्त्वयमवलक्षितोऽप्युक्तोऽप्यः । ब्रह्मपानप्रमादद्विगुणितविशालभासस्तु बह्वृगवतवधारिष्यः । अज्विरात्रितमश्वस्तस्य निरुद्ध
त्रिकलिकवसिततनुनमितमप्यथा । अजुष्यववृद्धितात्यतनुः कश्चिन्मया देयस्तस्मिन् । अथ सुविशालात्तपोपमानकचिररजसीवरोजराश्याः । गङ्गावर्तक
वशीममाह सुखादि ब्राह्मणी ।

२४ प्रजाचे विलोचं पुन पुनहयसो जगज्जटिनीपुनलोभाय तेइनी

→ गायत्री विद्यार्थी तथा ज्ञानभक्त युक्तान् सगरेवकमुखे
→ मल्लिकार्जुनं जयन्ती कांतमहाजगदीश्वर

उपचितः प्रलब्धनुष्टुपापेक्षया ईवर्द्धनस्य नः कुचित आर्जुनितो नानात् इत्यर्थः यतः प्रथमी ऽपरी ऽपस्तम्बश्च वेदासांता स्थाया । पुनरोत्तरोष्ठा
इति कथम् । दधिप्रतीत इगरजनद्वयकव्यं यन्त्रः प्रतीतः । भूदं भुवः सुवः वासतीयुक्तुलं यनरपतिविद्योपकलिका तद्वद्वसा जम्बूद्वीपप्रशस्तिप्रमव्याक-
रवायादसैवदद्योपि यवस्तद्यद्वीचीवाग्निमयूही यथेनाङ्घ्रिकितोति आङ्घ्रिद्रा धविरला विमला निर्मलायना दला यासांता स्थाया । रत्नो त्यश्व
व्रज नृपु सुकुमार यतिकोमलं तालुबिन्दुरचयासांता स्थाया । कवोरीरकलिकावत् नासापुठद्वयस्य यथोक्तप्रणाकृतया कवृताकारतया वा ऽकुटिला अवका

मसलसन्तिअपसत्यदृष्टुगानं दार्ढिमपुष्पगासपीवरपलथकुचिस्थयराचरातं सुदकसरोठातं 'दहिदगरयचवकु
दवासतिमउलधवलजम्बूद्विद्विमलदसगानं रत्नप्यलपद्ममउस्थसुकमालतालुजीहातं कणवीरमउलस्थकुटिलस्थ
झगगयउज्जुतुगपासातं सारयणवकमलकुम्भकुवलयायमलवल्लिणिश्चरसरिसलकणपसत्यस्थस्मिमकतणयणा

काः निगपयारिरेवाः रविशशिषङ्गचकठीवल्लिकसुविनक्तुविरचितपाविरैवाः पीनीकतकवाधोवल्लिप्रदेशाः प्रतिपूर्वंगलकोलाः चतुरङ्कुलम
नाककुम्भवरसङ्गपीवाः नांसलसस्थितमयसङ्गमुकाः दाहिमपुष्पप्रकाशपीवरप्रसम्बकुम्भितवरापराः पुनरोत्तरोष्ठाः दधिदकरजचम्बुम्बवासनी
मुकुशपवलाब्धिविनक्तद्वयनाः रक्तोरपलरक्तमृदुकुम्भारतामुविष्ठाः कवोरीरमुकुलाकुटिलाभ्युन्नतर्तुमुक्तावाया शारदमवकमलकुम्बकुवल्लययिमलदल

इमाः प्यारर्षंगुल प्रमाकव कबूसरीपीपीवा गावहीर्षे जेहनी, पुष्ट संस्थित प्रमलत इडवपीर्षे जेहनी, दाहिमनाकुलनोप्रकाश रक्तवर्षे पुष्ट लगारेक ल
वापमान लगारेकवल्परहवी प्रयाग होटर्षे, उत्तम उपलाटर्षे जेहना, दांतनीकर्णेन दही पाकीनापूसरा चद्रमा कुद वनरपतीनाकुल वासतीना मुकु
सवनरपती तीहना फूस तीहनीपर्षे यवस्तवर्षे विगलानही निमैत एहवा दातर्षे जेहना, रक्तकमल तेहनी परिरक्त मृदु मुकुमाल एहवी तालुतं छने
नीमर्षे जेहनी, कवयरनी कलिनीपरि धरल अभ्युन्नत उज्जयाल रिजु लाभी नाविकावे जेहनी, शारदकालव गवीन कमल सूर्यविकाशी चद्रविकाशी

नोऽस्तममुल्लेखी यमसौ सनसेवीकी युगसौ युगलक्ष्मी वर्तितौ वृन्नी व्यमुक्तौ पत्युर्मिमुद्युक्तौ पीना पुटां रति पत्युर्नरति पीनरतिदो
 वीनतरी पुटो पयोवरी पाशताः सदा । पुनगव दानुपूर्व्यं च क्रमेण चोऽयोभागे इत्यथः सनुकी व्यसय गीपुष्टव वृत्ती सनी पररपरं तुल्यी सदि
 ती नञ्कायावेवञ्च उच्चरती नती नखी स्मयदेवञ्च नतत्वात् आदेया वसिषुभगतयो पादेयी तन्निनी ननाञ्चवेष्टाफलितौ माहूपायता सदा । नाय
 महाइति व्यञ्च । भांसला वपइसी हस्तायमायौ पाशोता सदा । पीवरेति प्राणवत् । विगपयाविरका इति व्यञ्च । रविशशिवायचक्रस्त्रिकायय सु
 विजनाः पुनइताः सुविरविताः सुनिमिताः पाविरका पाशोता सदा । पीना उपवितायया उक्तता अभुक्तताः कडाबहोवस्त्रिमदेवा पुनमूलहदयगु
 ममरेका पाशोता सदा । परिपूको नतकपोता पाशोता सदा । चतुरगुलेति पूर्ववत् । भांसलेतिव्यञ्च । यद्विजपुष्पमकागो रत्न इत्ययः पीवर

हिंस्त्रस्त्रसुष्ठुयपीषः इह्य गीधरपट्टहराष्ट नृश्वगश्वपुष्वनश्वगोपुष्कयहममसहिंशुणमिश्यश्व । इजाडालिश्यश्व
 हातंतवश्वपट्टातंससलगाइत्य ठेपी शरकोमलयरगुलिश्वतृणिश्वपालदाष्टरमिससिसखचक्रमोत्यियसुश्रिजतसुयि
 इश्यपागिलिहान्ठेपीषुसुयकस्ववस्त्रयत्यप्यपसातंपनिपुसगलः कपोलातृषउरगुलसुष्यमाषकं चरसरिगीकाष्ट

भुक्त पीनरतिद्वीवरपयोवराः मुचङ्कानुपूञ्चतुक्कनोपुञ्चसससहितममितादेयललितवाङ्गाः साबनकाः नाजलापइकाः पीवरकोनलवराङ्कनी
 कटपुट अतरपदित पुनयामेनक ननोच सननीमुच सननेवी जोळत वत आकार उपइता पीचपुट रतिपुनकाकरकरार यइवा पयोवर सनने के
 इना, पुनंननीपरिचनपूरे अभोजाय तबूच मोपुक्कने आकार बाटता खरीवा खइत ननी आदेय कत्यतनुन लीलाइकरी सचित यइवी वापाके
 तावाकरीवाच खेइना, नाजलपुटरे अयइलाय जेइना पुट कोनल मयान यइवी अगुलीके जेइनी, कोइलीके हावनारेका जेइनी कुच खइना खंख
 यञ्च शानीठतिवइ नतीपरं रचितके हावनी रेका जेइनी पुट कपडवी कडाहावना मूलहच हरव भूहाइयेव जेइना पूराके गली अने कपोल जे

घटनं यासांता सता ३ कथोक्तोत्तमाङ्गा इति प्रतीतं ४ छन्दपिणा वपायाः सुखिरथा स्त्रीलाभाया इत्यग्निरपेक्षतया निसृग्यशिक्षाः सुगया दीपा
 ननु पुरुषकेशादय निरुक्तवृत्ताः आपिपत्तिः विपरिणाम सापत्ताः ययमविद्याभाभावात् शिरोक्षा यासांता सता १ छत्र १ प्यञ्जः २ यूपः सान्नविशेषः ३
 सूपः पीठ ४ दामिबिति रुदिरम्य ५ कमठसु सापसपानीयपात्रं ६ कलशः ७ यापी ८ स्वस्तिकः ९ पताका १० यवो ११ मत्स्यः १२ कर्नः १३ रणवरः
 १४ मकरध्वजः कामदेव सतसंघञ्च सुवर्णीये सुवर्णोपचारा लण्डनिति तस्य सर्वकाल मयिपवत्यादि पूषण १५ यक दन्त्रमियांतर्वतो इषाभाययः
 १६ इषि इकस्यानेमुकवति दृश्यते स्यात् १७ घंजुशः १८ अष्टापद शूलफलक १९ सुप्रतिष्ठक इषापनक २० मयूरः २१ श्रियो उन्नयेको लक्ष्म्यभिषेकः २२
 तोरण २३ वेदिनी २४ उदधि २५ वरभवन मयानगृह २६ गिरि २७ वेरावर्गोवरदण्डः २८ सलीलगुको लीलायान् गज २९ अयमो गीः ३० पिहः ३१

या छत्तुखयउष्टमगात् अकविलसुसिणिठसुगधदीहसिरयात् छत्त १ स्रय २ जूष्य ३ यूज ४ दामाणि ५
 कमउलू ६ कलस ७ वायि ८ सोत्यिथ्य ९ पढाग १० जव ११ मच्छ १२ कुम्भ १३ रहर्जजर १४ मग
 रस्रय १५ अंक १६ याल १७ अकस १८ अठावय १९ सुपदठग २० मकुर २१ सिरिथ्यान्निसेथ्य २२
 तोरण २३ मेइणि २४ उठहि २५ वरन्नवण २६ गिरि २७ वर आयस २८ सलीलगय २९ उसन ३०

यशिरोग्राः छत्रध्वजयूपसूपाभिनीकमभङ्गलुक्लशत्रापीस्वस्तिकपताकायधमरस्यकर्मेणधरमकरगुक्स्थासा कुशाष्टापदसुप्रतिष्ठकमयूर श्रौकात्रिपेक्षतो

तिंकी पूषिमानां चद्रमा तेदनीपरि निमल प्रतिपूर्व सोमएइलोदं यदम जेइमो छत्रमीपरि ठकतळे मस्तक जइतो, स्यामश्रत्यत रिनगय छने सुगय
 लाया एइवाळे मस्तके याल तेइना, ठत्र १ धाजा २ यूपस्वन ३ सूप ४ दामो ५ कमठसू ६ फलश ७ वायि ८ साचिठे ९ पताका १० यव ११ मत्स्य १२
 कलधो १३ मयानगरय १४ मकरध्वजफद १५ अकरव १६ बाल १७ आकुभ १८ अष्टापद जूवटानुफलक १९ सुप्रतिष्ठक २० सोर २१ लक्ष्मिनोष्टभिषेक २२

अभ्युपगताः श्रद्धयन्त्यतो विनिर्गताः अतएव शृण्वो चरन्ताः सती तुगा रुधा नतु गयादिर्गुणवद्भासतो तुने त्यथः यमविषया भासा यासाताः स्तथा ।
यद्विभव धारव नव कनस रविबोध्य पुनुर नम्रबोध्य कुवस्य तदेव नीलं एया योयलनिकरः पयसमूह सतसवृगो सतसप्रयले अजिष्टे अजन्दे
नम्रप्रावतया निर्विकारेचपले इत्यर्थः काले नयने यासांताः स्तथा एतेन तरीयवृथा नम्रजितसुभगस्य मायतल्यं सङ्गजपलस्य चाह । टीयागने
हि नयनवीभ्राम्यमेव परमर्ष्यारायं निवि पुन सङ्गिबोपवेतो विधिनष्टि । पत्रले पल्लवतो नतुरोगयिषोया द्रुतरोमके क्वचिद्वल्लेख्योन्मत्तिनी क्व-
चित्तार्धे लोचने यासाताः स्तथा । आकाशमिति । अक्षीरविशेषेण प्राम्यन् । पीना मासलतया नतु कूपाकारा नृदा क्षुदा नतु श्यामच्छाया मापका
गल्लसेका कपोलपाली वासांताः स्तथा नतुपुं अख्येपु कोकेपु वृषिकोत्तरयोः प्रत्येक मूर्द्धापोभायक्येपु प्रयस्तनरीनाधिक्लृप्तलस्यत्वात् सुम मविपन
स्ततः यासांताः स्तथा । कीमुदी कर्त्तिकी पीच्छि मा तस्या रज्ज्विकर धन्त्र सङ्गिभलं प्रतिपूखं नरीन सीम्य मकूरं नतुपूककान्तानामिव भीयवं

तु पञ्चलघवलायतस्यायथलोष्यणात् ध्याणामिध्वचावरुड्डकिरुद्वराहसगयसुजायन्नुमगात् स्थवीणपमाणजु
सुसयणात् सुचवणात् पीगमठगळुहात् चउरंसपसत्यसर्माणिद्राळात् कीमुडुरयणिश्चरविमलपक्रिपुसुखोमवय

निकरचक्रुस्तचप्रयस्ताबिहकान्तमगा-पञ्चलघवलायततावलोचनाः आनामितचापठचिरुपाचरात्रिषुतुगुगतञ्जूकाः आलोमप्रमाचयुक्तमव
काः शुचवकाः पीगमठगळुसेकाः चतुरस्रप्रयस्तचमलसाटाः कीमुदीरज्ज्वनीकरपिमलप्रतिपूखं सोमवदनाः कत्रोन्नतोत्तमाङ्गाः अकपिलबुकिरप्यग्न्यदो

नीलोक्तमल तेहना पत्रनी समूह ते तरीचो लववेकरी प्रयस्त कुटिलनरी मनोहर एहका मयनठार्धं जेहना, पत्रल लोभावत पोला लांबा आतामुपुवे
समरेवरावा लोचनवे जेहना, सनारेकलमाटो चाप चतुष रुचिर मनोहर कालेरंगमलीपरें मिलतो मलीपरि एहबो आदिनी मापदिवे जेहनी,
अक्षिप मजाबोपेव एहवा अवय कागवे जेहना, पुट नांनोएहवी कपोलनूतवे जेहना, चतुर स्र प्रयस्त चमप्यारेपूवे तरीचोवे निशाठमिहर्नु का-

वदम यासांता क्षया ॥ अत्रोक्तोक्तनाङ्का इति प्रतीतं ॥ अक्षपिणा नयानाः सुखिण्याः स्त्रीलाभावा दम्यगनिरपेक्षतया निगगचिक्रणाः सुगथा दीर्घा
 ननु पुनरपेक्षायाव निबुद्धकमूलाः नापियगिद्धा विपरिह्वान सापन्नाः सयमविद्यानाभावात् शिरोका यासाता क्षया ॥ अत्र १ पञ्चः २ युपःस्तत्रविशेषः ३
 रूपाःपीठं ४ दामिबिबिति रुडिगम्य ५ कमरुतु सापसपानीयपात्रं ६ कलशः ७ पायी ८ स्वस्तिः ९ पताका १० यवो ११ मरस्यः १२ कर्नैः १३ रपयः
 १४ मकरध्वजः कामदेव स्तत्सूचकं सुधनीये सूचकोपचारा सादयमिति तत्र सर्वेकाल भविष्यत्वादि सूचक १५ अक्ष अत्रभियातवर्त्ता इयामावययः
 १६ क्वचि दकस्यानेयुक्तवति दृश्यते स्थानं १७ अक्षुयः १८ अष्टापर धूतफलक १९ सुप्रतिष्ठक स्थापनक २० मयूरः २१ द्रियो अजियेको लक्ष्म्यमिपेकः २२
 तोरक २३ नेदिनी २४ लवचि २५ वरमवन प्रधानगृह २६ गिरि २७ वेरावर्गोविररूपः २८ सलीलगणो सीलावान् गण २९ अयमो नी ३० चिह्नः ३१

णा छत्तुखयउत्तमगात् अक्षविलसुसिणिठसुगधवीहसिरयात् छत्त १ स्रय २ जूय ३ यूज ४ दामाणि ५
 कमउलू ६ कलस ७ धात्रि ८ सोत्यश्च ९ पठाग १० जव ११ मच्छ १२ कुम्भ १३ रहत्रज १४ मग
 रस्रय १५ अक्ष १६ घाल १७ अक्षुस १८ अठावय १९ सुपद्धठग २० मकर २१ सिरिस्थानिसेश्च २२
 तोरण २३ मेद्वणि २४ लवहि २५ वरजत्रण २६ गिरि २७ वर आयस २८ सलीलगय २९ उत्तज ३०

पशिरोकाः अत्रध्वजपूपूपदामिनीकमरुतुफलशशपोस्वस्तिकपताकायमरस्यकुर्नेरयमकरगुक्स्थाला कुशाष्टापदसुप्रतिष्ठकमयूर श्रीकान्तियेकतो

तिंकी पूर्णिमानां चद्रमा तेहनीपरि निर्मल प्रतिपूर्वे सोमएइयोद्धं वरम जेहो ॥ अत्रनीपरि छत्तक जेहो, स्यामअत्यत चिमग्य छाने सुगय
 तांया एइवाये मलके बाल तेहमा, लत्र १ ध्वजा २ यूपस्थम ३ रूपा ४ दानी ५ कमरुतु ६ फलस ७ धात्रि ८ सावित्रं ९ पताका १० यय ११ मरस्य १२
 काठको १३ प्रपागरय १४ मकरध्वजकव १५ अकरव १६ बाल १७ आक्षुस १८ अष्टापर भूयटानुंमसक १९ सुप्रतिष्ठक २० मोर २१ लक्ष्मिनोष्टमिपेक २२

वासरं इ० ए० गृह्यतानि प्रब्रह्मानि प्रब्रह्मानि धामद्विकशाब्देन प्रब्रह्मास्वरोज्ज्वलानि परानि यास्ता सास्ता इत्यस्य उद्वयीगतिर्योक्तं
 ता सा० । कोविताया आद्यमन्त्रोद्धारणयो यागपुरा गी कण्डप् सुदुयोमनः कुरो यासां सा सा० । कांताः कर्मनीयाः सर्वेस्य
 तत्प्रत्यागब्रह्मैतानि लोकाः संमता नब्रह्मापि नानानि द्वेष्यादितिभावः । यस्मिन् क्षीयिष्यसमुद्रवर्षविकारः पलितं पांडुरः कृष्णः अप्यगतानि
 ब्रह्मनिमित्तानि पाप्म सा सा० । तथा विकृष्ट भगव्य गविकारब्रह्मण्ययः दुर्बलौ दुष्टयरीरुचिः व्याधिदीर्गम्यशोकाः प्रतीताः तैर्बुक्ताः पश्चाद्विशेषव
 द्यकर्मकारयः उद्यत्वेनच नराकां स्वमनुकां कोडोम यवासा हवोतद्विधाः किंचिन् न्यूनप्रिगम्युतोद्यवा इत्यर्थः नहि ऐदंयुगीन ननुष्यपत्यइव स

४१३१ चामर ३२ । उष्ट्रमपसत्ययस्त्रीसलस्कणधरात् हंससरिसगंहत् कीदृलमङ्गरगिरिसुस्वरात् कतात् सव
 हसं शुण्मयात् ववगयवलि पलिष्य वग दुष्टस्य घाहि वीहगसोगमुक्तात् लक्ष्मत्तेजयणराणयोवूणमसिस्थ्यात्
 सन्नाघसिगारचारुवेसात् सगयगयइसिस्थनजिष्यचिठिस्यविलाससलाधणिउणजुप्तोवयारकसलात् सुदरयण

रश्मिदिप्युदयिवरज्ज्वलनिदिबरादौसलीलमयश्चभजिह्वनरोषममयसादृश्यामिश्रशब्दपर्यै
वसङ्गगवतः कोकिलमधुरगोमुहुराः काक्ताः स-
वसङ्गगवतः काकावमृङ्गारवाक्येयाः सङ्गलगतहृदित
वसङ्गगवतः काकावमृङ्गारवाक्येयाः सङ्गलगतहृदित

[illegible]

भर्तुः समोच्चत्वाच्चपिकोच्चत्वावाभवेयुः किमुक्त भवति यथाहिसंप्रतिपुरुषस्य अन्यूनोच्चत्वाया सायाया योगो लोको उपहासपात्रस्या कतथा तेषामनुय्या
 नमिति । तथा स्वाभावतएव शङ्करः शङ्कररूपदाकः प्रथानो वेवो यासाता सता । प्रायोनिचिकारमनरकत्वेमादृष्टपूर्वकत्वेन च तासांसीमतोन्नयना
 श्रौवाधिकशङ्कराताजावान् । सगत मुचित गतगमनं हरीगमनवत् इवित इसन कपोलविकाग्रिमसंदर्शियप्रक्षित जवन गत्रीर दर्पकोक्षीपिच भेटम
 सक्तान मनप्रत्यङ्गोपांगदर्येनाविविस्तासो भेत्रचेष्टासत्तापः पत्यासइसक्तान सइदयप्रत्यर्पेष्ठम परपरसभाषण तत्र निपुणासाथायुक्ताः सगता ये उपचारा
 साकव्यवहारा लोपु कुर्याता । ततः पश्यतस्य कर्मेधारयः एव विपविज्ञेयवत्स्वयप्रतिप्रतिदृष्टव्याः ननु परपुरुषप्रतिपतियाविधिकासक्तभावात् प्रतनु
 कामतया परपुरुष प्रतितासामभिलाषासम्भवात् एवच युगिपुरुषाङ्गानपि पररक्षाप्रतिगामिलाप इतिपक्षव्य । नन्वेव सतिमयमजगवतःसुमन्दापाचि
 पश्य कयमुचितम् । सुतेपि पुसितस्याः परसम्बन्धित्वाविरोधात् । उच्यते । नाद्रुहि निपिद्विकद्वारचस्य भगवतः अवकाशव्यमेन सपवाद कन्याव
 स्यायाएव तस्या मनवतापाविप्रहृषकरथात् । यतः पठनो धक्ता नयुतहितालफलेव दाष्टे पश्य कस्या सुखगरेवसिष्ठेभद्विद्या उचमपत्ती । एव
 तर्हि इहकावायाः सुमङ्गलायाः सुमङ्गलाया पाचिप्रहृष करथात् । तदानीं तमलोकाभीर्षेत्वेन तदानींतस्याकविकद्वत्वादिति पूर्वीत्तमेवापेक्षपिद्व्याह । सुदेत्यदि
 व्यक्त मेव नयदं, अपनं पूर्वकटीजायः सावक्यमाकारस्य स्पृहीयताविलासः लोका चेष्टाविशयः । आह । स्वानासमनमनानांइत्याद्युनेत्रकर्मर्चावैव
 वरपद्यते विधीयो याम्निष्टः सतुविलासः स्यात् । नन्दनवनभेरो द्वितीयमनं तस्य विवरभवकाशोवचरहितभूभागस्तत्र चारिस्ववहात्परसीदेव्यः भरतवर्मे

जहणत्रयणकरभलगागयगलावसुवसुखसुखजोहणविलासकलिस्थानं जदणवणविधरधारिणीहंहधुव्वराहं स्रद्धे

मचितनेष्टितविलाससत्तापमिपुष्टपुलोपचारकुयताःसुन्दरस्तनवदनजपनकरचरजनलसवश्यवर्कपपीवनविलासकलिताःनन्दनवनविवरचारित्यह
 मर्वावैव । वरपद्यते विश्वपीयः श्रिटःसतुविलासः स्यात् । पोतानाप्रतारस्यु वातामनुपकरत्नानेविर्धे युक्तोपचार तेहनेविर्धे हाहाहं युक्तहं भला स्तन
 सपत्य मुष्टप्रदेन मुख हाप पग नेत्र लावण्य मर्धं रूप पीवन विलास तेवेकरी सहितहं मयमनन भेरुपवतनु धीमोभनसुह ठेहनी विवरनेविर्धे

मानुषरूपाः अप्वरसः आह्वयेनमुत्तमितिप्रोच्यन्तीयाः । प्रासादीया इत्यादि । सप्रति लीपुनपाधारस्येनतरकालभाविमनुष्यरूपविदुर्निर्दिमाह ॥ सैव
 मनुजा इत्यादि ॥ तेषुबन्धुबन्धामाविनो मनुष्याः शेषः प्रजाही स्वरो येयन्ति तथा । इसस्येव मपुरः स्वरो येयन्ति तथा ॥ क्रौंयस्येवा प्रपासविनिर्गतो
 वि दीपेदेव्यापो स्वरो येयन्ति तथा । मन्दीद्वारवबिबन्धुसमुदयस्तस्याहव शान्तरतिरोपायीस्वरो येयाते तथा मद्याहव पोयोऽनुमादो येयन्ति तथा
 विहस्येव बलिहः स्वरो येयन्ति तथा । एवं विहपोयाः । उच्चविद्योयवाना विश्लेषकद्वारा हेतुमाचष्टे । मुखराःमुखरानिर्पोयाःठापया प्रभयो द्योतिता-
 म्यागाम्यवयवा यस्य तदेवं विवमगबरीरं येयन्ति तथा । नकारो साक्षयिकाः वज्रश्चयमनाराच नाम सर्वोक्तमाद्य वहनम येयन्ति तथा समचतुरस्रस्यान

रगपेठणिज्जोतं पोसाईस्थानं १' तणमणूछा तहस्सरा हसस्सरा १' नटिस्सरा नादिघोसा सीहस्सरा सीह
 धीसासूसरा सूसरविग्वोसा तायाउज्जीविश्रुगमगा यज्जरिसहनारायसघयणा समचउरससठाणसठिस्था
 ठविपिरातका श्रुण्णुलोमधाउवेगा कथोश्रुपरिणामा सउणिपोसपिठतरोरपरिणाय ॥ ७

वाप्वरसः भरतबर्भमानुवाप्वरसः आह्वयेनप्रोच्यन्तीयाः प्रासादीया यावत्प्रतिक्रियाः ॥ ते मनुष्याः औपस्वराः ईनस्वराः क्रौञ्चस्वराः मन्दिशरा म
 न्दिषोणाः विहस्सराः विहपोया सुस्वराः सस्वरानर्पोयाः आयोद्वयोतितान्नाङ्गाः वज्रयैभनाराचमहननाः ममचतुरस्रसत्यामसत्पिताः कविजिरा

विचरती विमलवक्राशोश्च देवांगना आचर्येनीचरकहारी जीवायीप्यर्थे रेकवायोग्य महाकूपवतकह इवेतकालना मनुष्यकेइवाब्दे ठपप्रवाइभीपरेस्वर
 इरनीपरेनपुरस्वार्थे क्रौंचपविनीपरिस्वार्थे नदी १२ प्रनेर्दे वाकिचयरीपो चंदीयावनादर्थे जेइनो निहनीपरे बलीष्टस्वार्थे विहनादहरीपो पाचर्दे
 पू वरर्दे सूस्वरमलीनिर्पोचर्थे जेइनो प्रमाइकरो उद्योतवतर्दे अगठयान जेइना वज्ररिपभनाराचसघयवना चरकशावइ समचतुरस्र बल्लानकरी चं-
 स्त्रितकह बबिबाया रोपरहितकह अनुकुल जायवायर्दे वाउकरे ते मनुष्यइवादे तिहाक कपवीनीपरिग्रहबन्धुदाग्रयर्दे कपोव पारेबानीपरि वरिबान

सर्वात्कृष्ट आकृतिविशेषक्षेत्रे स्थिताः शब्दाव्यभिचिनिर्वातकाः भीरोगाः बहुकुष्ठकिसासादित्वगद्गदीपरहितवपुषः इत्यर्थः । अथवा अविविधविभक्तः श्व-
 विविधविभक्तो रनेदोपचाराद् दीपत्वेन मनुजलोपाद्वा । यथा मरीचिरित्यत्र मलयगिरीयावद्भयवृत्ती उदात्तवर्णसुकुमारत्ववायुक्ता इत्यर्थः यदाग्निरातक्य
 क्षेत्रे कर्मपारयः अनुसामोऽनुबल्लो वायुवेगः शरीरान्तर्गतवातजवो येयाते तथा । गुल्मरहितोदरमध्यप्रदेशाः सतिगुल्मे प्रतिगुल्मे वायुवेगो भवतीति
 भावः । कङ्कः पञ्चद्विद्वयः कस्येव प्रह्वी जुदाशयो भीरोगवर्णकतया येयाते तथा । अपोतरयेव पञ्चविशेषस्येव परिखान् आहारपरिषाक्तो येयाते
 तथा । अपोतस्यहि जाठराग्निः पायावसक्तानपि ऊरयतीति लौकिकबुद्धिरेव सैवा भव्यत्याहारगृह्येति मन्त्राभिविद्वधीर्यं दोषोदयः । शकुनेरिय पञ्चिण्डय
 पुरीषोस्वर्गे निलैपतया कोशोऽपानदेशो येयाते तथा । पुच्छतर्गो पुरीष गुल्बुजत्वमेवेति द्युत्पत्तेः । तथा पुष्टं शरीरपुष्टभागः आन्तरे पृष्टोदरयो रत्न
 राले पाद्ये इत्यर्थः । ऊरुव सक्थिनी इति दुग्धः एतानि परिशतानि परिनिष्ठितानि गतानि येयाते तथा । आन्तस्य परनिपातः सुखगदिव्यभात् ततः
 परद्वयस्य कर्मधारयः यथोचितपरिवासेनतानि संजातानीत्यर्थः । बद्धपुनः सङ्कोष्ठिता आत्रापि मकारोऽल्लावधिकः उत्सेवागुल्लत रिश्रगद्वयुत्तप्रमाव
 काया इत्यर्थः । यच्च युग्मिनीनां किञ्चिद्भूतत्रिगुणपूतमावोद्यात्त मुल्ल तद्वत्पतया मविवक्षित इति ज्ञायः । अथ सैवा यपुपि पृष्टकरद्विकसस्या गाह ॥
 तेविवक्षित्यदि ॥ सैवा मनुष्याणां द्वेपदपञ्चाशदधिकेपृष्ठकरद्विकुञ्जते पाठान्तरेण पृष्टकरद्विकानिच पृष्टयववर्ग्युञ्जताः स्य
 स्विच्छपदाः पयुलिका इत्यर्थः । ईशमन्तेत्यादि प्राग्वत् । पुनस्तानेव विधिमपि । पठमुप्यल्लइत्यादि । तेषामितिपूर्ववत् । मनुजाः पठन् कमल मत्पल

णसहस्रसंमसिस्था । तेनिग मगश्चा ण खेष्ठप्यस्या पिठकरद्विश्रुसया पयज्ञा ? समणान्तसो ! पठमुप्यल्लगद्यसरिस

भङ्गाः अनुलोमवायुवेगाः कङ्कपहद्विकपोतपरिखानाः शकुनिपोषपृष्टान्तरोकपरिखताः यद्यनुभमश्चक्षोस्त्रिणाः ॥ सैवा मनुजाना द्वे पदपञ्चाशद्व

आहारभोग शुकुणपयोमापरि पुरिपविष्टा करता । नर्तपयाइ । पोसन्नपानमार्गे तेहनीपरिपुष्टीनाभतर परिखा । मर्द्धे । इवार्पणुप छ भपयेद्धे । तेममुप
 नव वेसरं कपक २५३ पष्टकरद्विकद्व पासली श्रीजिज्जकई । ईमगण ! सायुधाटपावतो पटनकमल उत्तपल सुगधद्रव्य सेवना सरीयो गयद्धे गयद्धे सासो

मानुषरूपाः अप्सराः आर्चयन्तु नमिद्विद्वधीयाः । प्रासादीया इत्यादि । सप्रति लोपुगतापारस्वेनतरकाभाविमनुष्यरूपयिदुश्चिरिदमाह ॥ तेषां मनुष्या इत्यादि ॥ तेषु मनुष्यभाषाविक्रान्तो ननुष्याः सुप्रः प्रवाही स्वरो येपाते तथा । हससेव मयुरः स्वरो येपाते तथा ॥ क्रोपसेवा प्रयासविभिर्गतो यि दोपदेयव्यापी स्वरो येपाते तथा । लब्धेद्वयविचरुयससाइव श्रुतान्तरतिरोपायी स्वरो येपाते तथा नद्याइव पोयोऽनुनादो येपाते तथा विंशसेव नलिहः स्वरो येपाते तथा । एवं विद्वधीयाः । उक्तविशेषकानां विशेषणद्वारा हेतुमाचष्टे । मुखराः सुखरनिर्घोषाः श्राव्यया प्रमयो द्योषिताः भवन्नाप्यवयवा यस्य तदैव विषमयशरीरं येपाते तथा । नकारो शास्त्रिकः वज्रकपभगाराव गानं सर्वोक्तुमाद्यं कश्चन येपाते तथा ममचतुरस्रस्थान

रगपेठणिज्जोतं पोसाईस्थानं ४ तजमज्जु । तहस्सरा हसस्सरा । णटिस्सरा णटिघोसा सीहस्सरा सीह
घोसासूसरा सूवरणिघोसा लायाउज्जोविद्युगमगा वज्जरिसहनारायसयणा समचउरससठागसठिस्था
ठविणिरातका ध्युण्ठीमथाउवेगा कंकमाहणा सउणिपोसपिठतरोरपरिजाया ॥ ५ ॥

वाप्सरः भरतवर्षानुवाप्सरः आर्चयन्त्येवमेवहीयाः प्रासादीया यावत्प्रतिक्रियाः ॥ ते मनुष्याः ओपस्वराः हनस्वराः क्रोपस्वरा नन्दिनराः न
निपीनाः विहस्वराः विहपीना सुन्दराः सुन्दराः सुन्दरनिर्घोषाः कापोदुद्योतिकाङ्गाः वज्रयभगारावचहमनाः ममचतुरस्रस्थानसंस्थिताः कविनिरा

विबरती विमलवाराहोद देवमिना आर्चयन्तीकरकहारी ओवायीग्यर्धे देवनीयोग्य महाकपवतका इवेतकालना मनुष्यकेशवार्धे, ठुपप्रवाहीनोपरेस्वर
इवानीपरेषपुरस्कार्धे क्रोचपविनीपरिस्कार्धे नदी १२ प्रमेर्धे भाविज्जरीपो खदीपोयनादर्धे जेहनो जिहनीपरे बलीहस्कार्धे विहनाहकरीपो पोपर्धे
यू वार्धे यूपरन्तीनिर्घोषर्धे जेहनो प्रभाइकरो उद्योतवर्धर्धे अगठपाव जेहमा नन्दिपभगारावसययकना परकाइराइव समचतुरस्र स्थानकरी चं-
स्तिताका कविकाया रोगरहितका अनुकूल नायकायइ नाठकरे ते ननुष्यइते तिंशक कपवीनीपरिघइवगुहायवर्धे कपोत पारेबाणीपरि परिकान

पुष्पाच्च नित्यादि ॥ तेषां महत्तम ! समुद्यमाना केवढ आत्मसन्नि । ससम्पन्नै यद्भी क्षियति काले गते भूय आहारार्थः समुत्पद्यते आहारलक्षण प्रयोजनमुपतिष्ठते भगवानाह ॥ हे गीतम् । अष्टममन्त्रस्य अत्रापि ससम्पन्नैषही अष्टममन्त्र उल्लिखिते आहारार्थः समुत्पद्यते इति ॥ यद्यपि सरसादेरित्ये नैताव काळ सेवा दुष्टेवभीयोदयमानायात् तत एवा उपकार्येता मर्निर्गार्ये तपः तथा व्यभक्त्यर्थत्वापत्त्या रष्टममन्त्रमिति । अष्टममन्त्रमप्यवस्थाप्यसहस्रसङ्गाहति ॥ अथेते यदाहारपति यदाह ॥ पुढवीपुण्ड्रेत्यादि ॥ पुढवी मूनिः कलानिभ करपतका साहारी येपाते सया एवविधा स्ते मनुजाः प्रकृताः । ऐशमन्त्रेत्यादिपूववत् । आणमयो राहारी मन्त्रे पयिनीस्वरूपं पुष्टकाह ॥ तीखेक्षित्यादि ॥ तस्यः पुनित्या भीयुय आस्वादः

ण केवढकाष्ठरस आहारठे समुप्यज्जहं । अष्टममन्त्रस्य आहारठे समुप्यज्जहं । पुढवी पुस्कफलाहाराण सेमणश्चा पयसा ? समणार्थो ! तीसेण जति ! पुढवीए केरिसए आसाए पयसे ! सेजहाणामए गुलेइवा खरुइइवा सक्कराहवा मछंरिश्चाहुवा पय्पम्मीश्चाएहुवा निसेइवा पुप्फुन्नराइया पउमुत्तराइवा विजयाइवा महाविज्ज

(गते) आहारार्थः समुपपद्यते । नीतन । अष्टममन्त्रस्य (ससम्पन्नैषही) आहारार्थं समुपपद्यते ॥ पुनित्यापुन्यकसाहारास्तेमनुजाः प्रकृताः ? अमच । तस्या महत्तम ! पुनित्याः कीदृशआत्मोदः प्रकृताः ? गीतम् ? संयथानामक गुहति वा खरुइइति वा मरुत्पत्तीइति वा पय्पट मोदकइति वा विसर्जति वा पुप्योत्तरइति वा पट्योत्तरइति वा विजयाइति वा महाविजयाइति वा आकाशिकेति वा आदर्शिकेति वा आकाश

दित कामभोगनां मोमवचहरवत् तेहने हे भगवन् ! समुद्यमे केवलं कालह आहारलोकाऊपजे । हे गीतम् ! अष्टममन्त्रि त्रिष दिवस अति क्रम्यापवी चोचे दिवसे भूय आहारनी इच्छापुपजे । पुढवी मूनि कलानां आहारी ते समुप्यज्जहं । ऐशमन्त्र आठपावत तेह हे भगवन् ! पूप सीमो केवढ छायहे । हे गीतम् । जिमहुसति गुल कोह साकर मासविकाठाठसाकरमेव पपेट मोदकसुपही जिउमाने पुष्कोसरवस्तु पट्योत्तर

भीतोत्पलं एषवा पट्र पट्रकाभिषाभगन्धद्रव्य उत्पल कुटु तयो गन्धेन परिसस्तेन सद्गुणः शुभो योनिःस्वाह सोमसुरभि मुगन्धि वरुन येपाते तपो ।
 आकृत्या स्वभावे नोपगन्ता ननु ब्रूतः आकृत्याप्रत्ययस्योऽतिमदीभूताः कोप्य नाममायालोभा येयाते तथा । अतएव मृदुमनोश्च परिराममुषावह मिति
 नाहः यन्मादेवं तेन सपन्नाः ननु अपट्रमादेवोयेताः आसीना गुरुजनमाश्रिता अनुशासनेपिगुरुषु द्वेय नापद्यान्ते इत्याशयः । अथवा एषां सन्तानात्
 सर्वान् क्लिपावु लोभा गुप्ता मोक्षवदेष्टाकारिच इत्यर्थः । भद्रकाः कस्याहभागिनः भद्रगाया भद्रइक्षितगतयः विनीता वृहस्पत्यविमयकरशोलाः एव
 यथा विनीता इव विहितेन्द्रियो इव ज्ञपेक्षानविकनकादिप्रतिबन्धरहिताः, अतएव नविद्यते सर्वाणि पर्युपितखाद्यादेः सम्बन्धो आरुय येपाते तथा ।
 विटपांतेषु शाकालेसु मासराद्याकृतिषु परिसरुजनावास भावासेः येयाते तथा । यथेक्षितान् कामान् यथावीज् कामयंते अथात् पुंजते इत्येव
 ब्रीक्षा ये स तथा इति अत्र च नीवाभिषादिषु युगितव्य माचिकारे आहारावप्रसोसरसूत्र दृश्यत, अत्र च कासदोषेण पुटित समव्यते अत्रैकोन
 एव द्वितीयतृतीयारव्यर्थं कर्तुं आहारावसूत्रस्य शाकादृश्यजनत्वा विति तेनात्र स्वानाशुभ्यार्थं नीवाभिषगमादिभ्यो लिख्यते ऽ तेसिच भवे । न-

भीसा ससूरजित्रयया । तेष मज्जया पगर्धउवसता पगर्धपयणुकीहमाणमायालोभा मिडमहवसपया स्थ्लीणा
 नद्गुग। विणीश्चा स्थपिठा स्थसजिहिसर्बया विप्रिमतरपरिवसणा जहीन्निश्चकामकामिनी । तेसिजन्तते ! मज्जस्था

पृष्ठकरपुच्छयते प्रवर्धते ? हेमनच । पट्रोभक्तगन्धद्रव्यनिःश्वाससुरभिचट्टनः । तेषमनुर्भाः प्रहस्तुपगन्ताः प्रकृतिप्रतनुकोप्यजनमायालोभाः ननुभार्द
 वसपन्नाः आसीनाः भद्रका विनीताः ज्ञपेक्षेष्टा अमन्त्रिचिरसुषुयाः विटपास्तएपरिवसणाः यथेक्षितकामकामिनाः ऽ तस्याप्रदन्त ! मज्जजानां क्रियतिकाले

स्वाहजेहो तेवेकरी सुरभिच वरुन तेननुच प्रकृतिजनार्वेने उपयांसते ज्ञानादे पातसाधोहाह कोप्य नाम माया लीन जेहने मृदु मादेवकरी
 वरितवै कीमत्तवद् प्रसूच साधो विनीत अह्य इच्छानत वनिचिरेषय रहितवे एषीनुकनो नपी विटपी वृक्षांतरतेह्य नासवे जेहने भर्मीका

पुष्पाच्च नित्यादि ॥ तेषां भवन्त । मनुजानां केवच्च कासारसंज्ञिता । सप्तम्यर्थे यद्गी कियति काले गते मूय आहारार्थः समुत्पद्यते आहारलक्षणं प्रयोजनं
मुपतिष्ठते भगवानाह ? हे गीतम ! अष्टममन्त्रस्य अत्रापि सप्तम्यर्थे यद्गी अष्टममन्त्र उक्तिक्रान्ते आहारार्थे समुत्पद्यते इति ॥ यद्यपि सरसाहारित्वे नै-
ताव बाल तेषां कुटुम्बीयोदयाभावात् तव एवाऽभक्त्यर्थेता न निर्बेराधे तपः तथा व्यसक्तपथसाधन्या दृष्टममन्त्रमिति । अष्टममन्त्रोपवाचन-
पस्य सञ्जाहति ॥ अयेते यदाहारयति तदाह ॥ पुढवीपुण्येत्यादि ॥ पुढवी भूमि कलानिच कल्पतद्वत्ता नाहारी पेयते तथा एवविषा स्ते म-
नुजाः प्रकृताः । हेमन्त्रेत्यादिपूववत् । अथामनो राहारयो मन्त्रे पचिबीस्वरूप पुण्यवाह ॥ तीरेणमित्यादि ॥ तस्याः पुढीव्या कीदृश आस्वादा-

न केवद्विकालस्य आहारठे समुप्यज्झई । पुढवी पुण्यफलाहाराण तेम
णञ्चा पस्यता ? समणार्त्तसो ! तीरेण जंते । पुढवीए केरिसए स्यासाए पस्यते । सेजहाणामए गुलेइवा खेनेइवा
सङ्कराहवा मछलिछाहवा पय्यठमोछएहवा निसेइवा पुण्णुत्तराहवा यिजयाहवा महाविज्जा

(गते) आहारार्थः समुपपद्यते । गीतम ! अष्टममन्त्रस्य (सप्तम्यर्थे यद्गी) आहारार्थे समुपपद्यते ॥ पुढीवीपुण्यफलाहारास्तेमनुजा प्रकृताः ? अमन्त्र ।
तस्या भवन्त ! पुढीव्याः कीदृशमास्वादः प्रकृताः ? गीतम ? संप्रधानामन्त्रः गुणइति वा खरइति वा शङ्कराहति वा नरस्यकीइति वा पप्यंठ
मीदृखइति वा विसइति वा पुण्योत्तरइति वा विजयाइति वा नद्याविजयाइति वा आकाशिकेति वा आदधिकेति वा आकाश

वित कामभोगनां भोगवच्चहारस्य तेहने हे भगवन् ! मनुजाने केतर्सेकासह आहारमीदृखात्कपये । हे गीतम ! अष्टममन्त्रे त्रिण विवच अति
अम्मापवी गोपे विवचे मूयआहारनी इच्छावृण्वे । पुढवी भूमि कलना आहारी ते मनुप्यवद । हेअमन्त्र आठपावत तेह हे भगवन् ! पूय
वीनो केइवठे स्यादवे । हे गीतम । जिमपुटीते गुण खोह साकर मखविकाखोइसाकरभीद पपठ गोपकमुपही त्रिसमाने पुण्योत्तरस्यसु पट्योत्तर

प्रसक्तो ? यो पुण्यरूपीनेका नमस्तत्पूर्वद्वये योगारत्ने नील-स्यन्धादीय । भगवानाह ? नीतन । तद्यथा भगवत् इत्युत्तराद्य
इति इतिपाद्यध्वे प्राप्यत्, सर्वं गृहविकारः शब्दराकाशादिप्रपञ्चा नाल्पसिद्धिका शब्दशब्देरा पुण्योत्तपद्योतरे शब्देराभेदावेव । अन्त्येतु पर्यट शीरका-
दयः काव्यविषया लोकोत्तो उवेषाः । यथा नपुरद्वयविशेषाकां स्वाजिना निर्दिष्टेनु नामनु यतादृशरा पृथिवी नवेत् । कदाचिदिति विवशपाकठ
मिति । नीतनआह । नवे देवदूयः पृथिव्या आकाशः । स्वाभ्याह । नीतन । नाय नर्भः समभः सापृथिवी इतो गृहशर्भरादे रिष्टतरिका इव स्वार्ये न
प्रस्यः । यापत्करणात् कातरिकावेव प्रियतरिकावेव सिपरियहः । नमआपतरिकावेव आकाशदिन प्रकटाहति । अपपुण्यकलाना नास्वाद पृथुका-
ह । नैसिद्ध मित्यादि । तेषां पुण्यकलानां कस्यपुनर्वेदन्विनां कीदृशक आकाशः प्रकटः । यानि पूर्वपूर्वे पुनिना नाशरत्वेन व्याख्यातामीति गम्य ।

यादृथा स्वाकासिस्थान्ना स्वावसिस्थान्ना इवा स्वागासफलीयमादृवा उवमादृवा स्थणीयमादृवा भवेएश्यारुवे गो० !
जोइणठै समठै साणपुव्वी एवो इठसुरिस्थान्नेव जाय मणामतरिस्थान्नेव स्वासाएण पयससा ? तेसिज नंवे !
पुण्णफलाणं केरिसए स्वासावे पयससे भोजणीणामए रसो चाटरतचक्कयाहिस्स कल्लाने नोश्चणजाए सयसहस्स

कलोपनाइति वा उपपनाइति वा अनुपपनाइति वा नवेदेवदूयो नीलनायनः समभः । सापृथिवीइतद्वटवरत्नेव यावत् नमआपतरिकावेव व्याख्या
वेनमप्रस्य ? तेषां भन्ते । पुण्यकलानां कीदृशकाकाशाहप्रकटः ? नीतन । सयकामासक राशद्यनुल्लभककवर्तिनाः कल्याणनोअनज्जात इतवइल्लानि
नामे वसु विजया भासे नहाविजया आकाशिका आरुशिका व्याकाशकलनी उपपनाइतेर अथवा अमोपय बुवही प्रमुच । नीतन
वइइ एइवोरसइतेर निमज्जवतकरे वे नीतन । एइववेवतनननरी तेइपुणवी इइयकी अत्यत इटवे यावत् । वनोच अरनइानिअ न्नाइइ करी
वे । तेइ वे नमवन् ! पून कलानो जेइवेओ आकाशवे विजवीवेदुहाति राणा वानुरेत चक्कमिने परलकल्लाकलानेजोअन इतवइल्ल साव सुववी

भगवानाह ? गीतम् । तदप्या नाम राक्षः सुच राजा सोमे कतिपयदेशाधीशोपि स्याद् तस्माद् । चतुर्थेतेषु समद्रव्ययहिमयत्वरिष्ठिर्नेषु चक्रेषु वर्तितु
 श्रीरामसेति चतुरन्तचक्रवर्त्तौ अतः समखादी वेत्यनेन दीर्घत्व, अनेन वासुदेवसो व्यावृत्तिः कृता तस्य कल्याणमेकान्तसुख।वद् भोजमजाय भोजन
 विशेषेय शतशस्त्रनिप्यक्त सप्तस्ययनिप्यक्त चर्खेनातिशायिनेति गम्यते । अन्यथा सामान्यभोजनस्यापि यस्य मात्रवत्ता सम्भवत्येवेति किमापिप्य यस्य
 न उपपेतपुक्त यावदतिशायिना स्वर्गभोग्येयत यावद्भोग्येन रतेनवातिशायिभोग्येव आस्वादनीय सामान्येन विद्यादमीयं विशेषत स्तद्रसमधिकृत्य
 दीपनीय नृगिनवृद्धिर दीपयति जातरागिनिमिति दीपनीय बाहुल्यकारकत्वेनीयप्रत्ययः । एव दृग्बोध्यमुत्साहवृद्धिरेतत्वात् सदनीय सम्भवजनक
 त्वात् 'सुहृदीयं चातूपचकारित्वात्' सर्वाणि इद्वियाणि गात्रचमद्वादनीयं वैद्यद्वै तुत्वा, सेपा । एव मुक्ते गीतम् ।
 आह भगवन् ? भवे दत्तद्रुप स्तेपो पुष्पफलाना भास्वादः । भगवानाह ? गीतम् । नापनर्घः समर्घः । तेपा पुष्पफलानामिति ब्रह्मवर्तिभोजनादित
 तरकादि देवास्वादः । अत्र कस्याचभाजनसमवाय एव यज्जवर्तिसम्बन्धिनीना द्रुद्र चुषारिणीना म्नातकाना यवां तदस्याद्वाङ्कमेव पीतगोक्षीरस्य
 पर्येति यावदेकस्याः गोः संकपि यत् पीर पीर तद्वाङ्कसमवायसन्निध कस्याचभोजनमिति प्रविद्ध चक्रिच पीररूप यिना

निप्यणे वखेणूववैपु जाय फासेण ववैपु स्यासायणिञ्जे वप्यणिञ्जे मयणिञ्जे विह्णिञ्जे सिद्धे
 विष्टगायपलहायणिञ्जे नवे एष्टारुवे गो० ? गोष्ठणठे सम्मठे । तेसिप पुष्पफलाय एत्तो डठतराएवेव जा

व्यन्त्रपर्वभोग्येयत यावत् स्वर्गभोग्येयत आस्वादनीयं विद्यादनीयं दृक्बोध्य सर्वेन्द्रियाणामप्रसादनीय भवेदेतद्रूप गौणमायः समर्घः ।

तेदेकरी निप्यक्त सप्तमवयवकरीसहित यावत् सप्तमपुरुषकरीसहित आस्वादवायोप्य विदीपइस्वादवायोप्य दर्वेनोकरखहार भदन प्रदर्पनीदीपायखहार
 य तुवृद्धिकारी सर्ववर्द्धिय गात्रने आशदनी लप्यजाबखहार । गीतमकहे एह्वोस्वादोप्य । भगवानाह वै गीतम् । एष्टापसमरयमदी तस्युल्लसमो

प्रत्यस्य भोक्तुं दुर्भेदमदुष्कारं चेति । अवेति उक्तकरूपभाहारमाहाय क्वसन्तीति पृच्छति ॥ तेन भित्तिरिति ॥ तेन प्रदत्त ! मनुष्या क्षममन्तरोदित
 करूपभाहारमाहायं क्वचित् कस्मिन् रूपभाये उपपद्यते ? गीतम वृत्तरूपाणि गृह्यणि आत्मयाशाश्रया येषां ते तथा, एव
 विद्या क्षममनुष्याः प्रपञ्चः । ऐश्वर्यवेत्यादिपूर्वेषु । अवेति नेहाकारः पृष्टः । क्विरूपेण इति पृच्छति ॥ तेन च भवेति ॥ प्रमसूत्रपर
 योक्तानुसूता आकारमात्रप्रत्ययवतः प्राग्भवत् ॥ गगनाभाह २ गीतम् । सेवुषाः कूटं शिखरं तदाकारचरितयाः । प्रेक्षाइति परिकल्पेने समुदायोपचारात्
 प्रेक्षापूर्वं नाव्यगृह इति रूपभावं परं प्रत्येकं भवितुं शक्यते इति कल्पितवत् । सर्वत्र योक्तम् । तेन प्रेक्षागृहस्थितारिति व्याख्येय । प्रेक्षागृहाकारे
 कल्पितानुसूतवत् । एवं क्वचित्तोरुत्पत्तौ पुरवेति काचोत्पत्तौ लक्षणं प्रागाह इत्येवमात्मनोऽप्येति काचभीगृहस्थिताः । तत्र क्वचायाः प्र

य स्यात्साचा प० तेन जते । मणूया समाहारमाहरेत्वा कहि यसहि उर्वेति गो० करकगेह । लयार्णं ते मणूयाप०
 समगर्हिषो ! तेषिण जते ! संस्कारं केरिसए आयाजनाबपछो आरे प० ? कूट । गारसंठि आपेता छत्तस्ययपू
 न् छुत्तोरजगोउरवेह स्यात्तुं पफां छुत्तुं लिंगपासाय इमिस्थगवस्त्वलागगपोह्वावलनीधरसंठिस्था स्यस्येस्य इत्य य

तेषां पुण्यकसानां इव । इतरकश्चिद वाचदाकारं प्रपञ्च ॥ ते प्रदत्त ! मनुजानां आचारमाहायं क्वचित्ता भुवपन्ति । गीतम् । यद्यपेहात्मपाठेभ्यः
 आग्रप्रपञ्चः ? प्रपञ्च ! तेषां प्रदत्त ! सुखादीं कीदृशकआकारमात्रप्रत्ययवतः प्रपञ्चः ? गीतम् । कूटाकारमस्थिताः । प्रेक्षागृहस्थितोरुत्पत्तौ पुर

एवम्भी इह अत्यन्त यावत् कारकस्योर्ध्वे तेह । हे भगवन् ! मनुष्यं ते आकारकरीने किदां वसतीह रवेदे । हे गीतम् ! यद्यपेहमपर आत्मयथिका
 र्थोर्ध्वं तेमनुष्य । ऐश्वर्यवत् आत्मवावतो तेह हे भगवन् वृत्तमनो केहवो आकारमात्र स्वरूपवत् । हे गीतम् ! पञ्चतना देहा शिखरने आकारपुष्टं प्रेक्षा
 गृह इव चञ्चलान् तोरव भोपुर वेदिका भोवरो चीकल आहात प्रागाह इत्येवमात्मनोऽप्येति काचभीगृहस्थिताः । तत्र क्वचायाः प्र

तीताः, मोपुर पुरद्वारं वेदिना उपवेश्ययोग्याभूतिः, ओम्कारोनाम नमस्कारश्च, अष्टालोकः प्र यत्, प्रासादी देवतामां राक्षावा गृह उद्युपबहुलावा प्रासादाः ते नोपनेपि पयैतच्चिह्नराः, इत्ये चिकुररहितघनवतां भवन गद्याद्यः स्पष्टः वासायवोत्तिकागम जलस्योपरिप्रासादाः बलजी खदिराधार स्तम्भधामगृहं, अत्राय भाग्याः । केचिद्गृहानाः कूटस्थिता कादम्ये प्रेषायादसस्थिता स्तदपरं द्वात्रसस्थिताः एव सर्वत्रमाध्य । अन्ये अत्रमुपमसुय माया भरतवर्षे बह्वो वरभवन साभात्यतो विशिष्टगृह तस्यैव यद्विशिष्टसंस्थान तेन सस्थिताः, शुभा ग्रीतला ह्याया देयाते तथा, एय विषा दुम गन्ताः प्रसृताः । हेमनबेत्पादि पूर्ववत् । प्राग्गेहाकारकपदुमस्तकपयश्च के उक्तं चि, एते परमपुण्यप्रकृतिका युग्मिन एतु सौगव्यांशयेष्टाभयेतु घस कीति द्वापनाथे पुन स्तद्वत्सूत्रारभः शोयेकदति । भन्तु तदागृहादि भवति सत्यपि वागृहादि धान्यवत् तेना भुपभीगायांती त्वाञ्चकमानः पृष्ठ ति । अत्रिच नित्यादि । अस्ती त्यस्ये त्यादि प्रतिकल्पकाव्ययस्य वचनत्रयचटुशकपत्वेन चन्तीति व्याख्येयं । यति मदम् । तस्या समायां भरतवर्षे गेहानि वा प्रतीकानि नेहेतु आचतनानिवा उपभोगार्थं भागमनानि । उत्तरसूत्रनुमाग्वत्, एतेन तदा मनुष्यादिप्रयोगजन्यगहाभाय स्ततएय तेना न

हवे वरजवर्णविशिष्टसंस्थानसंज्ञाया दुमगणा सुहृदीष्युच्छाया पयस्तु ? समणानुसो ! धृत्येण नते ! तीचे समाए नरहेवासे गेहाइया गेहावणाइत्रा गोयमा ! गोइणठे समठे रुक्कगेहाउयाणं तेमणुया पंसुप्ता ? स

वेदिकाशीर्गालाहासकमासावहम्यगदासवालायपोतिकावलभीगृहसस्थिताः अन्ये अत्र यदयःपरभयनविशिष्टसंस्थानसंस्थिता दुमगणाः सुखशीत लब्धायाः पुच्छताः । अमल सन्ति मदम् । तस्या समायां भरतवर्षे गेहानीतिवा गेहायतनानीतिवा । गीतम् । नायमर्थः समर्थः वृत्तगेहालायास्तेन

पवा भनप्रपाण भवन विशिष्ट भल्लवं मस्थाने सस्थित ते वृत्तमासमूर्ध्वं । सुखवायो शीतलकायावर्धे जेहनी । हेअमल ! आउयावतच्छ । हेमगवन् ! ते आंरामहर्विये तेकासमेविये भरतवर्षे चर-अथवा गृहशटमुख । हेगीतम् । ए अथ समथमर्धे वृत्तगेहापरच्छ तेमणुयने हे अमलीआउयावतोच्छ

पभोगाने तत्रायतनाभाय शोचति । अतिव्रतं जते ! तीर्त्वे इत्यादि । उल्लवक्ष्यमाणेषु ययु मुग्धभूतेषु प्रज्ञोत्तराक्षयफयो र्गोप्ययोजना प्राग्वत् । नपर
प्राभा वृत्त्या वताः कटाकां नम्याबा यावत्कटाका नगरादियदिपदः तत्र नगरादि चतुर्गोपुरोद्गाभीनि नविद्यते करो येपुतानिमकरादि वा कररहितानि
नक्षत्रविनिपातना दूयसिद्धिः । नियमाः प्रभूतवद्विषयगोवासाः पांसुप्रकारनिवदानि । क्वचि यद्यद्विवेष्टितानि वा कटागि शुद्धप्राकारवेष्टितानि अ-
नितः पशुवृत्तानिवा कटानि, अदंशवीयव्यूतांतोपशरहितानि प्रापययत्युपनीष्यानि वा नक्षत्रानि पतनानिजसस्पपयपुक्तानि रवयोनिभूता
निवा, सिधुवलावतपितानिद्रोचनुकानि । आकराः हिरस्याकारादयः, आश्रमाः शिखरगुह्यापिनोनिवासाः, यात्रासनागतप्रभूत
जननिवेशावा, राजबाज्यो यवननरेपक्षने कल्पद्रवा कल्प राका वसति, सुखिवेसा यत्र शार्बकटकादेर वासामवति । अत्रोत्तरं भायमयः समर्थः । अत्रार्थे
विज्ञेयबद्धारा हेनुमाह । यथेष्टितं वृष्ठाकनपिक्तस्य कामनत्यर्थे गामिनो ममनयीसा स्ते भगुत्राः । अत्रात्यर्थकथनेन तेषां स्वदापि स्वातन्त्र्यमुच्य
प्राक्ननरादिब्यवस्थापांतु नियताश्रयत्वेन तेषाभिष्ठाभिरोचः स्यात् । जीवाग्निगनेतु वद्विष्टिष्यकानगामिभ्यो इत्यस्य स्थाने वनेष्टिअकानगामिभ्यो इति

मप्यनुशो ! स्यत्येष जते ! तीर्त्वे समापु नरहेत्रासे गामाह्वा जाय साख्येसाद्वयो गोयमा ! णोइणठे सम्म
ठे, अद्विष्टिअकामगामिणोपं तेमपुस्या पसुह्वा, स्यत्येष जते ! स्यसिद्धवा मसीद्धवा किंसीद्धवा वणिपतिथा

मुवाः प्रवृत्ताः ? अमर ! सति नदत्ता ! तस्या उगायी नरतेवर्गे यानाभीति वा पावशभिवेसादिति वा गौ० । भायमर्थः समर्थः यथेष्टितकालमा
मिमलोभमुत्राः प्रवृत्ताः ? सति प्रवृत्ता ! अत्रयद्विषया अभीति वा क्वचिरिति वा विपचिरिति वा पक्षितमिति वा वाचित्यमिति वा (एतद्विचित्रे

रे नयवत् ! ते आरावर्दविषयं नरतक्षेत्रं प्राण पावत् सन्निवेशप्रभुः । हे गौतम ! यस्मै सननेनर्दी नमावो, ज्ञान इत्यादिआदरार्थं तेनमुच्यते । अत्र
रे भगवन् ! सम्येकरी जीवे तेदवा विषयादिकभीने तेदवा रूपीहेकरीभीने तेदवा व्यापारकरीभीने तेदवा व्यापारिकरीभीने व्यापारिक

पाठ सन्नायमर्थः । यद्यस्मा कश्चित्कामगाभिः न इच्छितं इष्टाविययीकृतं नेच्छितं नाय मन् किन्तु मगदइत्यनादेशमात्रः । यथानै को द्वेयरूप-
 योया इत्यत्र, नेच्छितं इष्टाया अविययीकृतं काम स्वेष्टया गन्तुं लोययीला नेच्छितकामगाभिः स्त मनुजा इति । यद्यपि गृहसूत्रे वैवायापत्यायामाद्य
 भावः युचितं स्यात्प्राप्त्युप्यव विनेयकमभ्युत्थार्यं नेततसूत्रोपपत्ताः । अत्रिणमित्यादि । अत्रासिः कर्तुः यमुपजीय्य जलः सुखयुति को भवति ।
 यद्वा साहचर्यसंशयः अत्रिणमित्यादि । एव भयेतनयिषयेष्वपि यथायोगेन यमुपजीवनेन संशयकला, कपिः क-
 र्त्तुं वदित्वावीवः पक्षितयावः वाखिल्य सत्यानृतमप्यवप्राहवादिषु मूनायिकाद्याप्य न नित्यर्थः ॥ अत्राह ॥ नायमर्थः समय यत स्वेय्य
 पगतानि अस्मिन्नीकपिविद्विषयवित्वाविन्यानि येन स्ते तथा मनुजाः प्रमत्ता इति । अत्रिणमित्यादि । हिरस्य रूप्यघटितसुवर्णं वा सुवर्णं य-
 दितं काश्य प्रतीत, दूष्य वदवातिः भविष्यन्नामादिः भौतिक व्यक्त अक्षरेष्टिणावर्त्तादिः शिलागन्धर्पेणविका प्रवाल प्रतीत रत्नर-
 वानियन्त्ररागादीनि स्वापतेयराजतसुवर्णवर्त्तित्वस्य मनु यदि हिरस्यं रूप्यं तदा रूप्यसानीतसमयः, यद्विद्या ऽघटितसुवर्णं तदा सुवर्णं खानीपर

पनिपुतिवा वणिज्जंस्त्रिधा गोयमा ! णोद्वण्ठे समठे ववगयस्यसिमसीकिसीवणिणस्यपणिणस्यत्राणिज्जाण तेम
 णस्य पयात्ता १ ममणानुमो अत्यण नंते ! हिरसोद्वहा सुवर्णोद्वहा कसेद्वहा दूसेद्वहा मणिमोहिणस्यसखसिख

पयोपक्षधितानुद्यते) गोः । नायमर्थः समर्थः व्यपगतास्मिन्नीकपिविद्विषयवित्वाविन्यास्ते मनुजाः प्रमत्ता ? हेअमव ! सन्ति भवन्त ! हिरस्यमितिया
 सुवर्णमिति या कास्यमिति वा दूष्यमिति वा भविमौस्त्रिणमिति वा मणिमोहिणस्यसखस्यपणित्यानीति वा इत्य अस्ति (हिरस्याविकमिति चोप)

करोवीधे तेहवा हे गौतम ! ए एव समर्थमर्हं व्यपगतगयाद्धं छसी मसी किसी वखिक पखित माणिल्य प्रमुखेरहित ते मनुपवद । हे अमव
 साठपावतो द्वा हे मगवन् ! हिरस्य सुवर्णसानी कांयो वरप्रमुख मणि मोती शख प्रयास रातारव राजतसुवर्णोद्विद्वद्व हे गौतम एयाद्ध

पटित युवकं तवातायप्रसंयोचं कर्त्तव्यं, तथा अनुसन्धानसमयं युज्य तत्र कार्यं समवेयुः शिल्पिप्रयोगकथंवा तेषां । नच तान्यत्रा सीतोरसुत्पिपी
सुरकनिधानमतानि जनयतीति वाच्य । आदिसपथेयसहितप्रयोगवपस्या उच्यते यथासंस्थिते रसमवाह, एगोरुगोसरकुलुत्रयो रितवालोपकस्य उक्तयम
प्रसगन् । उच्यते । संहरवप्रवृत्तकीद्याप्रवृत्तदेवप्रयोगान् तानि समवतीति सभाष्यते । इहोत्तरं, इति वाच्यारजे कोमशामत्रयेवा अस्तिहरस्यादिक
निति श्रेया, नैव तेषां मनुजाना परिभोग्यतया दध्नामिति कदाचि वाच्यमिति । अस्ति राजा इति वाच्यवत्योदिः मुवराराज्याह
इतिमावत् प्रेयरो मानिकादिः अविनाशयुक्तिवैयर्थ्येयुक्तो वा तत्तवर सतुष्टनरपतिप्रदसर्ववैयर्थ्यपहालकव्यिरस्क धीराविशुद्धचिकारी, माहबिकः
पूर्वोक्तमहापियः, कीदृशिकः-कतिपयबुद्धकप्रतुः इत्येव यद्वृद्धव्यनिषयांतरितो इत्यपि नदृश्यते इधो इत्सीतरप्रमाणं द्रव्यमर्हतीति निरुक्तादिव्यः
मेरी देवताप्याविवचीवस पहालकव्यिराः, पुरत्येहो वविग्विधोयः, चेनापति यदायता नृपेव चतुरङ्गवेनाकृता भवति । सार्थेवाहोयोगविनादिकया
वचं नृहीत्वा देवान्तरं म्भुन् सहरिबाजव्यवहायोगभवति । अत्रोत्तरं । नायनर्थः जनार्णः । अपयताम्यद्विर्भवेत्ये सरकार्य सेव्यतालसको येव्य

प्यवालरसुरयणसावहृज्जेइवा इता अत्यिणोचेवण सेचिण मणुस्याण परिजोगत्ता एइह मागच्छइ । अत्यि
णं जने ! नरदे रायाइवा जुवरायाइवा ईसरतलयरमाक्रियिअकोरियिअइससेठिसेनावइसत्यवाहाइवा
गोयमा ! जोइअठिसमठे, बवगयइठिसहाराण सेमणस्या । अत्यिण मते ! नरदेवासदेसिहवा पेसेइवा।सिस्सेइवा

नोपेव तेषां मनुजाना परिभोग्यतया (इह,) कदाचिदागच्छति, अस्ति भग्न नरते राजेति वा मुवराराजइति वा ईसरतलयरनाहबिककीइति
पविनही-ते मनुजमइ परिजोगमपवे जावेनहीं । वच ये भगवन् । नरतदेवइं राजा जुवराया ईसरतलयर तलाटी नाककीआ कलकी ईअ अयंवा
रासेठ सेनापती सार्थेवाहप्रमुचवे । हे नीतिन । ए अर्धं समयेनही व्यपगतनवी अदि बलारप्रमुच ते मनुजानी ये, ये भगवन् । नरतदेवइ इव

होतुं स्यात् । अस्त्यवसित्यादि । दासस्मात्तरुः कथं कीदृशः, गदहासीपुत्रो वा, प्रेयः प्रेयः शार्ङ्गोदूतादिः, शिष्यश्चार्थोपासकः शिष्योऽर्थः इत्यर्थः । अतस्तु नियतकालमवपि इत्यादि तन्मतेन कर्मकरावपत्तः, दुःकाणादी निमित्तीत्या, भागिको द्वितीयोद्योगादी कर्मकारस्य गणपुजाद्यपेक्षो । अत्रापि । नायसर्गः समर्थः । यत् सोऽप्यनुजा व्यपगतसुभियोग्यमाभियोगिक कर्म येन स्वस्ते सदा, अत्राभियोग्यशब्दात् कर्मणिप्रत्यये ऽव्यञ्जनाऽसुमांश स्मायाः स्वरूपेवा इत्यनेनैकस्य यकारस्य लोपकृतिः, अतिवृत्तित्यादि । भातायाप्रसूते चित्वायोषोऽन निषिद्धत्वात्, ज्ञाता यः वृद्धातो भगिनीस इज्जता, भायोभोग्या अन्यः पुत्रः, ज्ञाता स्त्रीदुर्वृता, सुपापुववपू, अत्रगयाणाह । इत्येत्यादि । नैव यः पुनरर्थं स्यात् ननु जानां तीव्रमुत्कट प्रेय रूपवन्तान् समुत्पद्यते । तथाविषयैकस्वभावात्, प्रसन्नुमेकवन्तास्तैर्युग्मिन इति । ननु वस्तुपुं कुट्टयन्मुपेयं सुपासम्यन्तो यया आयेनिकं सतया ज्ञानं

अप्येतेहवा ज्ञातस्येहवा कम्मकारहवा गौयमा ! जोहणठे समठे ववगयस्थामिहगण तेमणुस्थ पणुत्तो? समणात्तसो । अस्त्यजन्ते ! तीचेसमाए नरहेवासे मायाहवा पियाहवा ज्ञायन्नगिणिज्जपुत्तधूया सुएहाहवा इता अस्त्यणीचेवण तेसिमज्जयाणतिहेपेमववणे समुप्यज्जह ॥ अस्त्यण जन्ते, नरहेवासे अरिहवा

नेत्यर्थेद्विधापत्तिवार्येवाहति वा । गौ० नायसर्गः समर्थः । व्यपगतर्हि वरक रा सोमनुजाः प्रपन्ना २ अस्ति भरतेय्ये दासइति वा प्रेयइति वा शिष्यइति वा व्रतकइति वा भागिकइति वा कर्मकरइति वा । गौ० नायसर्गः समर्थः । व्यपगताभियोग्या सोमनुजाः प्रपन्नाः २ अमवअस्तिमद ज्ञातः १ गदहासीपुत्रोऽर्थोपासक इति वा । ज्ञातभगिनीभार्यापुत्रपुत्रिणुपाइति वा । इत्या अस्तिमर्थेव । (तेया) तीय प्रेमवन्तमसमुत्पद्यते ।

प्रेयवृत्त शिष्य भागीस भाइतो काममोकरवृत्तारह, दे नीतस । सत्यनेजाहवा व्यपगत भयी भाकरपणे ते मनुज्यने दे अमखोआठपायतो छं, दे पणवन् त आरानेविये भरवसेने नागा पिता भाई भगिनी प्रायो पुत्र पुत्री बहूसे । दे गौयस छं पञ्चिनीचरोत्तित्र प्रेम वपन कपजेमही । छंइ

व्यभगिनेयादिसम्बन्धः कर्त्तुं नयधर्मी, उच्यते कुबेरदत्तः कुबेरदत्तास्त्रकञ्जायत् सीरुपुष्पसहस्राङ्गुयादः पर एष्टुव्यवहारत्वेनेमएव सम्बन्धा ॥ अतिय
 सित्पादि ॥ अतिः सोनाप्यतः यत्रः वैरिक्तोवाविमिहुरिरोपेतः पातकोयोऽन्त्येनपातयति तथकः स्वयहता व्ययकावाचपेटादिनाताडकः प्रत्यनीकका-
 र्थोपपातकः प्रत्यभिन्ना यः पूर्वमिहपूस्वापवादिमित्रोवातः अलिप्तसहायोवा इवाचार्यः ॥ भायमिति । यतो व्यपगतो वैरजन्यो ऽनुस्ययः पदातायो येस्य
 लो तथा । विर इत्यादि तदुन्मूलकविपादे पुमानुल्लेखति । अतियनित्यादि । अत्र निर्मलेश्वरपदक यस्याःसमानवयाः गाढतरलेश्वरपद, छातक
 सञ्जातीयः । यद्वाछातकः संवाचादिना छातकश्चपरिचितइत्यर्थः । सपाटिकाःसहचारी सखासमानसादमवाभो गाढतनलेश्वरपदं, सुबहुमित्रमेव
 सकलकात्मन्यभिचरिदिवोपदेदवापिच, कर्गविकःसर्गतमात्रपटितः । इत्येत्यादि पूर्ववत् । नचैव तेषा मनुजाना नीत्ररागकूप कथन समरपद्यते ।

वैरि एहवा वाइएहवा वहुएहवा पक्रिणीएहवा । पीडणठे समठे वयगयवेराणसयाण
 तेमणस्य पसुया २ समणाठेवा । स्युत्थिण जत्ते ! जरहेवासे मिह्ताइवा वहुसाइवा (वि)णायएहवा सचाक्रिए
 इवा सहाइवा सुहीइवा सगएहवा इत्ता, स्युत्थिणांचेवण तेसि मणुआण तिसैरागवधणे समुप्यऊइह । स्यु

अस्ति भदत् । भरनेवर्षे अरिरितिवा वैरिक्कइति वा पातकइति वा कथकइति वा प्रत्यभाकइति वा । गौज्जापमयः समयः ।
 व्यपगतवैरानुस्यया स्तेनमुखाः प्रस्रसाः ? अथवा अस्ति प्रदत्त भरतेवर्षे मित्रमिति वा व्यययइति वा क तथइति वा सङ्घाटिकइति वा सखेति
 वा सुहविति वा साङ्गुतिकइति वा । इत्ता अस्तिनचैव । तेषां मनुयाका तीक्ष्णरागव्यनमनूत्पद्यते ॥ सुमि भवन्त । भरतेवर्षे छात्राहइति वा
 प्रपबन् । भजतइवद वयरी मनु पातनोवर्षेहार वचनोवर्षेहार प्रत्यनीक पूर्वमिहपुह अने पक यनुयाह तवह वै मोतन सत्यमथो व्यपगतइतवे वै
 एरिक्करी ते मनुष्य । वै अनकोवाठवाकंती वर वै भवन् । भरतजेवद मित्र सरवीमथना छातीय सपाही सकारं सुवी संगतमनुषर्त्तं दानीतनवे

अतिविमलत्वादि । अत्रावाह आहूयते स्वजना साङ्गदाभाय यत्र स आवाही यीवाहापूवं साङ्गदाभीस्थवः । यीवाह परिचयनं यत्र प्रतिविद्यसत्वेष्टु ईयतापूवा आहुपितृश्रिया स्यासीपाकः संप्रदायगम्यः, मृतपिहनिवेदनाति सत्तस्यः प्रमथाः मेसुनीपमवभादिपुर्विमेपुपिहनिवेदनामि पिहसमप्यशानि । प्रभोत्तर । नायमवः समर्थः । व्यपगतवाहवीवाहयत्रआहस्यासीपाकमृतपिहनिवेदना स्तेमनुजाः । अतिविमलत्वादि । इन्द्रः प्रतीतः तस्यमहः प्रति

त्यिण नन्ते ! नरहेवासे आवाह।हवा यीवाहाइवाजग्याइया सदाइवा थालीपागाइवा मितपिहनिवेदणाइ वा जोइणठे समठे यवगयस्यावाहवीवाइजग्यासदाथालीपाकमितपिहनिवेदणाण तेमणस्या पसुसा ? सम णाठेवो ! अत्यिण नन्ते ! नरहेवोसे इवमहाइवा स्वदणागजकज्जुअस्युक्तगतकागदहणइंरकपह्ययथूनचेइह अमहाइया जोइणठे समठे यत्रगयमहिमाण ते मणस्या पसुसा ? अत्यिण नन्ते ! नरहेवासे णाठेपेच्छाइया णह

विवाहाइति वा यत्राइति वा आहानीति वा स्यासीपाकाइति वा मृतपिहनिवेदनाभीति वा नायमर्थः समर्थः व्यपगतावाहविवाहयत्रआह स्यासीपाकमृतपिहनिवेदनास्तेमनुजाः प्रमथाः ? अमह ! अति नदत्त ! नरहेवासे इन्द्रसहस्रतिवा स्कन्दागयसमृतअयटतकागदहनीवृष पवतच्छुपबैत्यमह इति वा । नायमर्थः समर्थः । व्यपगतमहिमाण स्तेमनुजाः प्रमथाः ? अति नदत्त ! नरहेवोसे मृतपेसाइति वा नृत्तजलमज्ज

पश्चिमधी ते मनुष्याने तिम्ररांगनो यथम व्यपगतही । खेइ हेमगवन् ! नरतलोत्रे तयोसदाभीरसव तेपरखवो यत्र देवपूजा आहुतर्पण थालीपाक मृतपिहनु निवेदन देवतिहे । ए अपर्यसमर्थमधी व्यपगतरहितव आवाह विवाह यत्र आसु थालीपाक मृतपिह निवेदनादिकेकरी तेमनुप्य खेइ । येथ मधीआरापयवतो खेइ हेमगवन् ! नरतलोत्रे इन्द्रमहोत्सय स्कन्दरवामिकात्तिक भाग यत्र मृत आहग तालाव इह मदी वृष पर्येत थूम चैत्यममुपमा महीसव, हेभीतम ! ए अपर्य समर्थमधी व्यपगतरहित महोरसवादिक्केरी ते मनुप्य खे हेमगवन् ! नरतलोत्रे नृत्य कोयउ नाटिक खल्ल मल्ल मुप्पी

[illegible]

चिह्नित, वेरादिद्वयनिमित्ताभावात् । यथाभावात् । सम
 जसमसम । अथवैषम्यकहं पयगलसंगपेक्काइया । णेहणंठे समंठे ययगंयकीउल्लाण तेमण्णया पयसत्ता ? सम
 पाठनी । अतएव नते । जराइवासे सगगाइया रहाइया जाणाइवा अगगिगिधिसी यइसदमाणिष्ठाइ
 नरत्त । अतएव नते । जराइवासे सगगाइया रहाइया जाणाइवा अगगिगिधिसी यइसदमाणिष्ठाइ

प्रातर्नी, छात्यर्णं नैते । ज्वरहृदासं सुगन्धाद्व्या २६।४ व्या १०
 मीटिकविहस्रकककककसापुमेषा इति वा॥ नायमर्थः । व्यापयतकुतूहसा सोमनुजा प्रकसा॥ ? कसब । सन्नि भदल । प्ररतेषवे

अकटाभीतिवा रवाहातिवा याभाभातिवा युध्याभातिवा कायतिवा
 ॥ ॥ ॥
 अकटाभीतिवा रवाहातिवा याभाभातिवा युध्याभातिवा कायतिवा
 ॥ ॥ ॥
 अकटाभीतिवा रवाहातिवा याभाभातिवा युध्याभातिवा कायतिवा
 ॥ ॥ ॥

यमित्यादि ॥ पादवादे ननु शकटादिष्वरेषु विहारी विवरणं येषांते तथा । मनुजाश्चत्यादि । अत्र नोमद्विषयाः स्पष्टाः यद्वा
काठरथा । आह । नच तेषां मनुष्याणां परिभोग्यतया कदाचिद्व्यगच्छति नैतासा दुग्धादि तेषां मनुष्याभ्यामिति यावत् । अस्मिन्मितिपादि । अत्राद्याः
इद्विन्नवद्वा प्रतीताः । नोबाभावाः गत्ययोननवाः ॥ अथैवकीस्यदौ प्रथयादिसुरा आटव्यपशुविशेषाः मृगवराहौग्यक्ते करयो मृगविशेषाः शरजा अष्टा
पदाः वनराभारस्वगादोयासपुत्रकेशाशनरतयामवन्ति स्युरा येषां मनेकयासेर्गुणे भवतः पुरुङ्गमोक्तणी मृगनेदौ गुणयथादिविशेषाद्यसामध्येगम्याः ।
अत्रोत्तर । इतिविशेषासमन्वये सति, नैवतेषां प्रथमसमानाविना मनुष्याणां यथास्वमतःकारोदकादिकार्येषू पशुज्यते । अर्थापप्यप्रसूत्रमाह ॥ अ-

वाणीकण्ठे समंठे पायधारविहाराण तेमनुया पयुस्ता ? समणान्तरो । अत्युण जते । भरहेवासे गावीइ
वा महिषीइवा अयाइवा एलगाडया इता अत्युणीचेवण तेसि मणआणपरिभोगन्नाए हवमागच्छति ॥ अ
त्युण जते । भरहेवासे असाइवा इयित्ठगीणगयअएलगापसुमिअवराहरुसरमधमरसवरकरगगी
कुसुमाइया इता अत्युणीचेवण तेसि परिभोगन्नाए हव मागच्छति । अत्युण जते ! भरहेवासे सीहाइ

ताः ? अथ । सन्ति नरत्त । नरतेवर्षे साकवतिवा महियइतिवा अजाइतिवा एहफाइतिवा इत्त सन्तिनचिव । तेषां मनुष्याणां परिभोग्यतया
(इव) शीघ्रमाभवन्ति । सन्ति नरत्त । नरतेवर्षे अजाइतिवा इत्युणुगोमवयाजैवकपशुमृगवराहरुशरसनमरशम्वरकुरङ्गमोक्तणीदिकाः ।

हे । हे अस्य छात्रपाक्ता इव हे भगवन् । नरतक्षेत्रे गाय भैंस आजावोक्तो २ एलकागाहर इगौतस खे पण्डितयो ते मनुष्यमत्र परिभोगपथे आया
तीमयी । इव हे भगवन् ! नरतक्षेत्रे यियइ अश्र पोहा १ हाथी २ छट ३ बलद ४ रोक ५ मोफडा ६ गाहर पशु मृग वाराइ रुठ अष्टापद वन
रीगाय सबर मृगजाति गोकर्षे इत्यादिकवह । हा गीतमकर पण्डितयी ते मनुष्यने परिभोगपथ आयाताइव । इव हे भगवन् ! नरतक्षेत्रे धिये

निपुनविद्यमभायीतमवः । एवमपेयि । स्वात्कान्तिमेव नाभिमवन्नपतिविद्येन यत्पुत्तौघ्यन्तरविद्योपी । अगङ्गति अखटः भूपः तदग्न सरद्रहमदीरुव
पवताः प्रतीताः । सूपः पीठविद्योयः । ऐत्यवेष्टरेवतायतमं । अत्राह । व्यपगतमहिमान सोमनुवाः प्रकृताः । अतिवृत्तिप्यतिदि । नठानाटपितार सोया
प्रेताप्रेषवचं बीतुत्तद्वृत्तनोत्पुञ्जजननेः । एवमपेयि नत्पत्तिस्म नृताः कर्तैरिक्तप्रत्ययः नत्पयिषायिनः जप्तावरत्राखेलकाः भक्षानुप्रमुदकारिणः नीष्टिका
मन्नायव येनुष्टिभिः प्रहरन्ति विद्वन्वायिदूयकाः पुष्टविकारादिनिर्वर्णहासोत्पादकाः कथकाः सरसकथाकथनेन धीमत्सोत्पत्तिकारकाः स्ववकाये भ्रम्यादि
भिर्नेतोदिकमुत्पद्यते गमोदितपन्नकारिण इत्यर्थः । अथवा हरति नद्यादिष येवति सासकाये रासकान्दवति तेया प्रेताउपलसखादास्यापकमेष्टादि
यवः । अत्रोत्तरं । नापनयेः सुनयेः । प्रो व्यपगतदुर्गता सोमनुवाः प्रकृताः । अतिवृत्तिप्यतिदि । अत्र शकटानि प्रतीतानि रथा भीडारयादयः
यापये गम्यते ऐनिरिति सुत्यत्यापानानि रुक्मस्यमावातिरिक्तानि गम्यादीनि । युग्य पुष्टयोस्त्रिस्तमाकाशयान लपानमित्यर्थः । गिद्धिन्ति पुष्टपद्धयो
रिक्तानोत्तिका चिद्धिन्ति, वेसरादिद्वयविनिमित्ताभमविद्योयाः द्विविकामप्रतीता स्वदनानिवा पुष्टयानिवा पुष्टनानिवाः शिविकाविद्योयः अत्र प्रतिवचः । न ना

जलमक्षमांठस्यैवैलभगकहगपयगलासपेच्छाहवा । णेहणंठे समंठे वयगयकोउल्लानं तेमणस्यापखत्ता ? सम
णाउणो ! आत्थणं नैते ! नरहवासं सगगाइयो रहाइयो जाणाइया जगगिस्सि पिस्सिती विससदमाणिअइ

नीटिकनिष्ठम्बकपक्षपक्षमासकमेवा इति वा॥ भाष्यार्थः समर्थः । व्यपगतकुण्डला स्तेमभुजाः प्रज्जसा-११ समस्त । सन्ति भवन्त । प्ररतेर्बये
प्रकटाणीति वा रथा इति वा सामानीति वा पुन्यनिक्षिपिनिक्षिपिकाशमयानिका इति वा । भाष्यार्थः समर्थः । पादधारविशारा स्तेमभुजाः प्रज्ज

बुद्ध बिटंबर कबानाकुइइहाट प्रत पकर राछप्रनुइ तेइनो जोइनो ए अर्च समजनीही, रहितखें कीतुईबरी से ननुअ होमनकी आअपाबतो कर होमनअ! नरतछेइअ अकटनाहा ऐअ मान युअय कीत्री बिली। कीबिका पाकवीप्रनुइछे । यअअं समजनीही पमेंकरीबाने आबे एइबा तेअनुअ

यमित्यादि ॥ पादचारेण ननु शकटादिचारेण विहारी विवरणं येषां तेषां । मनुजाश्चत्यादि । अत्यन्तमित्यादि । अत्र गोमहिष्याः स्वप्नाः, एव
 काठरक्षा । आह । नच तेषां मनुष्याणां परिभोग्यतया कदाचिदागच्छति नैतासां युष्मादि संपा मुपजोग्यमिति यावत् । अत्यन्तमित्यादि । अत्राद्याः
 इतिननुष्ठानः प्रतीताः गोबागावः गजयोवमवः, अजैहकीस्पटी प्रसयाद्विशुरा आटव्यपञ्चविंशः मृगवराहीव्यस्त्री हरयो मृगयिशेषाः शरणा अष्टा
 पदाः यमराअरस्ययावीयासांपुत्रकेशाशाभरतयामवस्ति, स्रवरा येषां मनेकशाखेर्गृहे भवतः कुरङ्गोकोणौ मृगजैवौ गृगयस्यादिविशेषाद्यसामर्थ्यगम्याः ।
 अत्रोत्तर । इतिविभोमसालजुखे सति, नचैवतेषां प्रथमसमानाविनां मनुष्याणां यथासमसारीह्यादिकार्येषु पयुज्यते । अथाप्यप्रसूत्रमाह ॥ अ-

धाणीवृण्ठे समंठे पायचारविहाराण तेमणुश्या पयस्ता ? समणात्तसो ! अत्यन्तं जते ! नरहेवासे गावीह
 वा महिषीहवा अयाहवा एलगाहवा हता अत्यन्तगोचेषण तेसि मणुआणपरिभोगाए हवमागच्छति ॥ अ
 त्यन्तं जते ! नरहेवासे आसाहवा हयिन्तणीणगवयस्यएलगपसुमिअत्राहपरसरमचमरसरकरगगो
 कसामाहवणा हता अत्यन्तगोचेषण तेसि परिभोगाए हव मागच्छति । अत्यन्तं जते ! भरहेवासे सीहाड

सा ? असह ! सन्ति जदन्त ! नरवेवैर्ये गावइतिवा महिष्यइतिवा अजाइतिवा इदकाइतिवा इत सन्तिनचैव । तेषां मनुष्याणां परिभोग्यतया
 (इव) अग्रमागच्छन्ति । सन्ति भदन्त ! भरतेवैर्ये अद्याइतिवा इत्युत्तुगोवययाजैहकपमुगवराइरुशरमचमरशम्यरकुरङ्गोकोणोदिकाः ।

हे । हे असह छाठपाक्ता इव हे भयवन् ! नरतखेत्रे माय भैरव आजावोकावो १ एलकागाहर हागीतम खे पखिमयी ते मनुष्यमप परिभोगपणे आय
 तीमयी । इव हे जगवन् ! भरतखेत्रे यियव अद्य घोडा १ हायी २ खट ३ खल ४ रोम्ह ५ योकाडा ६ गाडर पशु मृग धाराइ रुठ अष्टापद चम
 रीगाय स्रवर मृगजाति गाकह इत्यादिकवह । हा गीतमकइ पखिमयी ते मनुष्यने परिभोगपण आयताथइ । इव हे जगवन् ! भरतखेत्रे यिये

अथर्विहावेवरिषः व्याप्राप्रतीतोः, युवाः ईशमुगाः द्वीविमचित्रकाः आशाप्रमुग्धाः तरुवोमुगादमाः छागसाव्यक्ताः विराशा
गुणका द्वाभः कोकलिबालोमटका येरात्री कोको, इत्येवरवति कोसयुगकामष्टमूकराः १. अथोत्तरं । सति परं नैव तोया अनुग्रामां, आयाथा
पहृषां व्यावाथोका विद्येककबाधां द्रविद्येदेवा ज्येकतनं इत्यादयति । यतः । प्रकृतिप्रद्वका स्तो व्यापदग्वा प्रपत्ताः । अत्युत्तमित्यादि ।
शास्यः, जलनादिविद्येयः । द्वीइयाः सामान्यतः गयूमयवीप्रतीतो यवयवायवविद्येयाः कलातिकलायात्किपुटाव्या वृत्तचक्रकावा मसूराभालयाविदेश

‘वा यद्वाद्वा विगदीक्षितश्चरश्चसिपालविहलसुगकोकसिष्कालसुणगाद्वा हुता क्षुत्पिणोक्षे
वण तेचि मणुष्याणं स्वाधाद्वा द्याधाद्वा त्रिविक्केक्षुया उप्याद्वाति, पगद्वाद्वाति, पसाप्ता २ स
मणार्तसो ! क्षुत्पिणं नते । नरद्वासे सालीद्वा बीहिगोहूमजयजवजवाद्वा कलमसरुग्गमासतिलक
लत्याणिप्पावत्ताडिसद्वगक्षुयासिकसुत्तकोद्दयकगुयठरालगसणसरिसिचमूलगबीष्ठाद्वा हुता क्षुत्पिणोक्षेवज

इत्थं चन्तिनयेवै तेषां परिणोग्यतया बुद्धिमानश्चन्ति । सन्ति नरश्च । अरहेकाये विहाइतिवा व्याप्राइतिवा सुकृष्टीपिकर्ता अस्तरेकयुगालबिका
समुत्पन्नकीर्तिब कोसमुत्पन्न इतिवा । इत्थं चन्तिनयेव तेषां समुत्पन्ना व्याप्रायोवा सुविष्येव सोरयाइयन्ति प्रकृतिमद्रकास्ते
प्रापदगवा प्रकृता ? अन्तर् ? सन्ति नरश्च । नरनेवयं शास्त्रयइतिवा श्रीहि गौबुस यय यमयकाइतिवा कसापमधूरुमुद्रयाधतिसकुलत्यनिप्याव

१ व्याय २ एक दीयदा रीत तराव दियाल बिलाळ झान झुडडा कोल मुनळ सुपरळ । हरमौतमर्ले पखिमयी तेमनुप्यने आवाथा झयवा बिसे
 हरियाथा बबिसेयो उपकावेनहीं स्वभावेनेनडुकनाबाबड त सावचनासमूह । बेअनको आउपाबताडे हे भगवन् ! भरतबेनडु गाली १ मोदि २
 १०५५ ३ यव ४ बवारि ५ कल ६ मपूर ७ गुंन ८ अबर ९ विल १० मुलय ११ कालर १२ पोला १३ खदका १४ अलसी १५ कुचनो १६ कोईटी १७

प्रविद्धा धीन्यविशेषाः मुद्गमार्थतिलाः कुलत्वाद्यस्तत्तुल्या विविदा भवन्ति निष्पायायाद्या अलिसदगति चपलकाः, क्षतवीधान्य यस्यैव अतसोः
 क्षेप्तमिति प्रतीतं कुम्भमिति बहुदेवा यरपुण्यै वंखादिरागः समुत्पाद्यते कीदृवाः प्रतीताः क्रगवः पोस्ततुलाः यरगति बरहोधान्यविशेषः सा दि
 लबादिदुप्रविद्धः राक्षसः कुम्भविशेषः सवाययुद्धिः अगुरपयशिरारालकाः शकत्यक् प्रपाननालोधान्यविशेषः सपपाः प्रतीताः मूलकशाकविशेष
 सास्यवीचानि प्राकृतत्वालकासोपचयिष्यामिषति । अत्रोत्तर । इति नक्षत्रेयां मनुजानां परिभोग्यतया कदाचिदायाति फस्यदुमपुष्पकलाद्याद्वा
 कत्वातेपाति । अत्रिचमित्यादि । अत्र भानोमहलीकृद्वा इतीमृषिकादिक्तालस्थीकृद्वा अथवातः प्रपातस्थान यत्रचलनजलमः समकागीपिपतति,
 प्रपातोद्यु पञ्चमः काचि कामनां कत्वा प्रपतति मियम दुरातोद्वायोरीपस्थान विजलप्रिग्यकदेनायिलस्थान यत्रमनोऽतर्कितगपतति । मायमयः
 सुमर्यः । इत्यादि मरुतीत्यर्थः । मरुतमै बहुसरसकीयो जूनिभागो यतः प्रपतः ? खेजहाजानमइत्यादिपक्षं प्राग्वद्देयः । अत्रिचमिन्यादि । अत्र

तेसिमनुष्याण परिचागहाए हस्त्रमागच्छति, अत्रिच नते । भरहेवासे गर्महाइवा दरीइवाअ्ययपयायविस
 मविज्जलाइयो णोइणठे समठे, नरहेणवासे यज्जसरमणिजे जूमिजागे पयसे ? खेजहाजानमए अत्रिचगपुस्करे
 इवा अत्रिच नते । नरहेवासे खाणइवा कटगतणकयवराइवा पय्पकयवराइवा णोइणठे समठे ववगय

(अलिसदग चपलका) वसिष्ठुसुभकीद्रवकगुणरठरालकायचपयपूलकवीजानीतिया । इत्त सन्तिनोचैव सेपा मनुष्याका परिभोग्यतया इवमाग
 पवन्ति । अस्ति भदन्त । भरतेवयै गर्तित्वा दरीप्रतिता अत्रपातप्रप तयिपमविज्जलाइतिया मायमयः सभयः भरतेवयै बहुसरसकीयो जूनिभागः

कांगु १८ परटी १९ रालक २० अत्र २१ सरसिव एर मूलाकावीज प्रमुख । हागीतमक्षय पश्चिमयो तेमनुष्यमइ परिभोग्यकइ आवतामयो दे । इ भग
 वन् । भरतेशेरे खाल गुप्ता पञ्चमाठकाका मयापत विपयकस्थानक कदेमनो ए अयं समयाही जगतलेजने यिये यफूसमोरमबीक भूमिखे जिमदुएर

स्यादुर्बुद्धौ काष्ठं कटकाः सप्तः । नृकान्ते देवकचरः । यत्राह । नित्यादि । यतो व्यपगतस्यायुष्याव्ययकचरा सा सुषमसुषमा माक्षी सभा
 उरवः प्रकृताः । अत्रियवमित्यादि । अत्र दृढमनसकूकालिकाः रपटाः । विषणामाकूकाः । यदाहुः । आहैभरुर्योदेर्या । भारुणयविकुण्ड इकुण्डा तथा
 इकुण्डोपि द्वावीय इति । पिप्पुकाचरटा अत्राचार्यैः व्यपगतदृढमनसकूकालिका तथा इकुण्डपिप्पुकोपत्रविरहिता यदात्कमचार्यः सारुमाधृष्टा ।
 अत्रसूत्रे व्यपगतेत्यदिविषेयस्य कर्तारयदिना व्याख्याकारोपेतुतभूतादौ विरहितासिपद प्रमादापसितमिति शेषं । तदयस्य तत्त्वतो व्यपगत
 यदेनेनेनाह । अत्रियवमित्यादि । अत्राह यः सामान्यतः सूर्योः अकारः । अत्राकायसूर्योः शेषपूर्वेषत् । यतः प्रकृतिमन्त्रा को व्यालकाः सरी

स्वोणकटगसप्रकयवपसकयवर।ण सासमा पसुता ? स्थिण जते । जगहेवासे ऋसोहवा मसगाहवा जंश्या
 हवा लिस्काहवा तिकुणाहवा पिसुंश्याहवा णोह्वाणठे समठे यवगयनंसमसगजस्थुलिकुण्डिकुण्डपिसुस्थुउवहृद्व
 विरहिष्ठापं मायसा पराणो ? स्थिण जते । जगहेवासे स्त्रीहवा सुयगगहृवा हता स्थिणोचेयण तेसि

प्रकम ? सययानाकः । अति भवन्ते । जगतर्त्ये स्थावुरितिका कटकुण्डकचररहितः । पत्रकचररहितः । मायसः स-
 नर्भः । व्यपगतस्याकुण्डकुण्डकचररपकचरा सा समाप्रकृता ? सति भयत् । जगतेनर्भे दशादितिया भयकादितिया यूकादितिया विवाहित
 वा मारुकादितिया पिमुकादितिया । मायनर्भः समर्भः । व्यपगतदृढमनसकूकालिकाभक्तुकाः शु शेषपूर्वविरहिता सा समाप्रकृता ? सतिभरत्त ।

तद्विषयो आसिगवाविभनुचर्मपहोद । तेह्वो चे हेममनस । जगतो जगरोयामनो कचराप्रसुप । हेगीतम । मत्समर्भी रहत्ते
 हुटा बाटो नृकानो कचरो पामनो कचरो मनुकचरो ररहितचे तेअर । अह हेममनस । जगतेनर्भे दशादितिया भयकादितिया यूकादितिया विवाहित ।
 य जर्भे जगर्भेनरी रहत्तवह हास नका नृका लिख हंकव नृकचरोहना उपनृकचरी रहितवह तेअरो अह । हेममनस । जगतो जगरो यामनो कचराप्रसुप ।

सूदत्रतीपगबाः प्रचष्टा इति । अत्र गृह्यसूत्रं श्रीबालिकमादिषु साक्षाद्गृह्यमपि शतशतशतशतैषु मृदुभिः गव्याः श्यामप्यलेखि । अत्यधिक-
 त्यादि । अत्र विबहमरी पूर्ववत् । कलहोलकवरादिः बोलोबोलमासोभा मय्यन्तापरप्यजिताः कलहाः शारः परपरमसहमानतया
 हिस्यद्विषकताप्यवसायः महापुत्रानिष्यवत्याहीममहारबाः महासभाभावाकादिष्णूहरचनोयेततया मय्यवस्यानहारबाः महाशलादिनागबाकादीनि
 तेषां निपतमानि हिमपुत्रादिषु भोचमानि महाशलात्वेतेषां मद्रुपुतधिविजयशक्तिकत्वात् । तथाहि । नागबाकापयनपारोपिता बाबाकारा मुक्ता
 सती जावस्वनामासोस्कादिकपाः सतः परशरीरेसकांता नागमूर्तीमुपपास्यत्यमनुवते लाभसदावास्तु सकलरोगोद्दीव्य । विमहापतमसकपतया, प-
 यनयावाद्य तथाविषयपनस्वकपतया मज्जिबाबाद्य तादृशवकिप्रकारेण परिचिताः प्रतिवेरिकादिनीषु विजोरेपादका भवति यवमन्येपि स्वस्वगामानुसा
 रेण स्वस्वजन्याय मुत्पादयति । सकल । चित्रं मेदिन ते बाबा भवति धनुरासिताः । सकलरूपाव गजान्तः शरीरे भागमूर्तयः १ शब्द बाबाः शब्द-
 बहाः खणपाशत्य नागताः । आभरा इत्यनेवात् यथचिन्तितमृतयः २ महापुत्रया म्हात्रपत्यावय स्तेषां पतमानि द्यालचर्मनमनानि तवयव महाह-

ममृष्ट्याप्य स्याद्याह्वा जाव पगडजद्वयोण ते वाछगगणा पयासा ? अत्युत्तमं नते ! नरहे क्रियाद्वया रुमराह
 द्या, कलह्वयो छलारत्रह्वरमहाजुष्टाह्वा महासत्यपगगाह्वा महापुत्रिसपगगाह्वा गो० ! जोड

भरतेवर्षे स्रह्यद्विषा अत्रगराद्विषा इत उन्निमवेव तेषां मनुष्याणां व्यापाया (व्यापाया) यावत् ('सुमपावयति') प्रकृतिमद्रकास्तेषा
 , सगबाः प्रचष्टा ? इति पूर्ववत् । भरतेवर्षे हिम्वानीतिव्य यमरानीतिव्य कलह्वोलकारवैरमहापुत्रागीतिव्य महासंभाभाद्विषा महागलपतना
 नीतमं चे पविनयी ते मनुष्यमह व्यापायाऽमृव लपलाव यावत् स्यामावह भद्रोक्ते ते स्वर्पभा समुपदे । हे भगवन् ! भरतसेत्रने क्रियसेचक दुःकाल
 तथा परचक कलह आतनीत्रश्च पार वैर जोटावयाम महामोटीसयाम मोटासयानो पडयो भागयावादिष मोटापुरुष अत्रपवीप्रमुपनो पडयो मरयो,

गच्छन्तुं काष्ठं कटकः स्युः। यदा न्येवकचरः पञ्चास्येवकचरः अथाह । नीत्यादि । यतो व्यपगतस्याध्यायः पञ्चकचरः सा सुपसुपभा नाग्री सुसा
 रका प्रकृता । कतिवचनित्यादि । अत्र इदमवस्थान्तिताः स्युः। द्विकामाकृता । यदाहुः । श्रीपथूर्योविद्या । भाष्यपरिविमुच इमुका तथा
 कवीपिदावीय इति । पित्राबाधटा अत्राचार्यः व्यपगतदशमशक्यकारितया तथा िदुचपियुकोपवृविरहितता पदात्कमधारयः सासमाप्रकृता ।
 अत्रमुचे व्यपगतेत्यादिविषयेयस्य कर्मधारयविना व्यत्ययनकरवेप्रकुतमुसादर्थो विरहिप्रतिपदं प्रनादापतितमितिष्ठेय । तद्वपस्य सत्यतो व्यपगत
 मदेनेनेनात्माह । अतिवचनित्यादि । अथाह यः सामान्यत स्योः अकनराः महाकायस्योः येयपूर्वेण । यतः प्रकतिमदका से व्यासाका सरी

स्वायकटगतप्रकयवर्षकयधराण सासमा पक्षसा ? अत्यिण नते ! अगद्देवासे रुसाद्ववा मसगाद्ववा जृष्टा
 इवा लिस्काद्ववा ठिकुणाद्ववा पिसुछाद्ववा जोइगठे समठे यवगयऊसंसगजुल्लिस्कठिकुणपिसुछुउवहुव
 विरहिष्ठाणं माममा पर्याग्री ? अत्यिण नते ! अगद्देवासे छुहीद्ववा अयगगाद्ववा हुता अत्यिणोचेग्रण सेंसि

प्रकृता ? स्यवानामकः अलिङ्गपुवराह । अलि नहन् । अततर्षे स्थादुरितिवा कष्टकम्बकचरद्वितिवा पञ्चकचरद्वितिवा नायमय स-
 भवः । व्यपगतत्वाधुक्कटकम्बकचरपञ्चकचरा सा सुनामकृता ? सति भवत् । भरतेनर्षे दशप्रतिवा मयकाद्वितिवा यूकाद्वितिवा विद्याद्विति
 वा मयकाद्वितिवा पिसुकाद्वितिवा । नापनर्षे सभवाः । व्यपगतदशमशक्यकुलिङ्गामल्लुर्वा सु रोपद्रवविरहितया सा सनाप्रकृता ? सतिमदन्त ।

तत्कोह अलिगवात्रिचनुचर्षपदकोह । तेहनी से हेअपकच । अतततेवच दूठा काटा तबनो कचरीपातनोकचराग्रमुच । हेयीतन । सत्यमयी रहतेबे
 हुटा बाटा मुबानोकचरो पागनीकचरो प्रमुबकरीरहितवे येकारे । अह हेअगदन् । भरतकेग्रह हांस मसा भूकः सोच इकच वाचक वेदना । हेगीतन ।
 ए अर्षे सभर्षमयी रहतवर माव मसा भूका सिध इकच वाचकवेदना उपद्रवकरी रक्षितकच तेकारो अह । हेममवन् ! भरतकेग्रह अय अकनरा । हा

शौचः शयनोऽपि, दाहः, पथः, अर्थागुर्द्विः। अजीर्णं व्यक्तं दृक्षोदरजलोदरं पादुरोगजनकं प्रतीती एकादिकीयोऽवरणं विनातरितायापति एव हि-
 विमांशरितो द्योद्विः, त्रिभिर्दिशैरन्तरितं स्त्रोद्विः, चतुर्दिशैरन्तरितं चतुर्द्विः। इन्द्रप्रहास्यस्तु उन्मत्तताहेतवो व्यन्तरादिदेयलतोपद्रवाः,
 मनुष्यैः समदायगम्यः सस्तकभूलादीनिप्रतीतानि, घामे उक्तस्वरूपे मारियुगपद्भोगावधोपादिना यद्गुना काशभर्मप्राप्तिः, श्वसमर्पेण यावत्करकां
 नरमारिमप्रवृत्तिपरिपथः प्राविष्टयोगवादिषयः। अतस्तयो मनुष्यास्तयः कुलस्तयो वयस्कयः एतेषु कर्षभूता इत्याह । व्यसनभूता जनानां नापद्रुभूताः
 अनायो पापोत्पन्नाः। अत्रविमस्त्रिलोपणकारगमो प्राकृतत्वात् । अत्राह मेत्यादि । व्यपगतो रोग विरक्षापीडुष्ठादि रातक आशुपाती यूतादि रीत्य-
 स्ते तथा मनुजाः प्रवृत्ताः ? हेमनव । हेमायुजन । अथैवाभवत्पितृपुत्राणि । तीक्ष्णमित्यादि । प्रायः कल्पवृक्षमेतत् मवर देशोन्मत्ति त्रीक्षिपत्योप

गहाइया नृशृङ्गहाइवा मत्स्यसूलाइवा दिश्यसूलाइवा पोहकुच्छिजोणिसूलाइवा गाममारीइवा जावस
 खिमारीइवा पाणिरकया जपस्कया कुलस्कया वसगसूश्रमणारिस्थागो० जोहणठे समठे यवगयरोगायकाण
 तेमणस्था पखडा ? समणाहसो ! तीसेण भते ! समाए जरहेवासे मणुआण केवइइस्य काल ठिहंपखडा ? गो
 श्रमा ! जहसो वसूणाइ तिखिपलिहंपमाह उक्कीसेणतिखिपलिहंपमाह ॥ तीसेण भते ! समाए जरहेवासे म

यवगइतिवा भूतपहाइतिवा मत्स्यसूलातीतिवा इवमसूलातीतिवा पोहकुच्छियोनिगूलातीतिवा गाममारितीतिवा पावरसुखियेगसारितीतिवा प्रावि
 स्तया जनस्तया कुलस्तया वसगसूलाध्वनासोः यो०। नायभयः समर्थः व्यपगतरोगातद्विस्तरेसूलाः प्रवृत्ताः ? अभय ! तस्या भदन्त ! समाया भरतेव्ये

तपह मायागुपूल ! इवमगुपूल २ उदर कुंभिं योनिप्रपुनगुपूल घामह मरणी यावत् सुखियेसह मरणी प्राचीनो टारनोद्ययकारी मनुष्यनोद्ययकारी
 रोगह कुलनोद्ययकारीरोग मनुष्यने कष्टभाकरकार अर्णार्यपापीदृष्टह । हेगीतम ! एअर्थे समर्थमही रहवह रोगातर्हकरी तेमणुप्य । हेधमजो !

पिरादि वक्ष्यतादिसाधरुचिरादि तेर्नामिवतानि प्रबाहुरुपतया बह्वानि । आश्रोतरेत्येति । यतस्ते व्यपगतौ वैरस्यानुबधः सदानमाबेनप्रयति
 र्देम्यते तथा अनुजाः प्रज्ज्वालाः अतिबलित्वादि । अत्र दुष्टाजपधाम्यादीनामुपप्रवेष्टुत्वा उन्नाः सत्वा उन्मत्तसप्तप्रमुखा इत्यय इत्ययः । मुकुल
 रोगपाशरोननकस्रोती यशोत्तरं बहुजानव्यापिनः । योदति । देव्यत्वावुररं ग्रीयं नसाक तद्देवना कर्माष्टादिनकदन्तवेदनाः कठ्याः कासबा सीव्यन्ताः

एठे समठे यवगयवेरापुयंधाण तेमण्णया पयसा १ व्युत्थिज जते । भरहेवासे दुप्पुस्यगोहवा कुलरोगाइया गा
 मरोगाइवा मंळरोगाइवा पोट्टीसवेस्यणाइवा कयोठस्यस्सिणइदंतवेस्यणाइया कासाइवा सासाइवांजराइ
 वा दाहाइवाअरिसाइवा स्यजीरगाइवा दंडवराइवा पट्टुरोगगाइवा जगवराइवा पुगाइस्यगोइया वेस्योइ
 काइवा तेस्यगोइयाइवा अतत्याहिस्साइवा इदग्गाइवा धणुग्गाइवा स्वदग्गाइवा कुमारम्माहाइवा जस्के

नीति वा नहापुंरुपपतनाभीति वा । नीतन । नायनैः सुमयैः व्यपनतविरातुनुभ्यासोमनुजाः प्रज्ज्वालाः १- सन्ति भवन्त । भरतेवर्षे दुर्मेतानीति
 वा कुसरोनाइति वा पानरोनाइति वा नरकलरोनाइति वा (पोट्टीसवेस्यणाइति वा कर्माष्टादिनकदन्तवेदनाइति वा कासाइति
 वा दाहाइति वा शीशाइति वा अराइति वा अयोइति वा कर्मांकीनीति वा असोदराइति वा पावट्टुरोगाइति वा भनन्दाइति वा
 एकाहिकाइति वा ऐगहिंकाइति वा आहिंकाइति वा आनुविंकाइति वा इन्द्रपदाइति वा अनुपेदाइति वा स्कन्धप्रदाइति वा कुनारपदाइति वा यव

देनीतन इत्यनयो रहितवे विरानुबंकेवरी ते अनुषके । इ भगवन् । भरतयेअह दुर्मेततेनूषकादिक इति कुलभोरोन बह्वारर इततपाननादुरे
 ते देवनारोनदुर सरर नलाकपुनूनि वेदना काल ठुठ आदि नक दांत तेहनी वेदना कावठन्ठ कावरोन दावठवर इरठ व्यभीके असोदर पाट्टु
 रोन जगहराेन एकावरोताव नेपाधपेताव नेवावरोताव योवरोताव अंतरोदिनकको इंद्रपदरतिन अनुबोधप्रमुक स्वरपद कुनारपद बह्वपद' नु

मूर्त्तारम्भइति । तेनमित्यादि । अत्र विवृतम् सङ्गम चेति कथयारयः पद्यादित्यर्थे इत्यतः । गीतमेत्यादि । यजुर्वेदभारवसहस्रिनि स्तोममुजा इ-
 ति । तेनमित्यादि । युगम नवर किं सखित सखान येषां तथा । यद्यपि पूर्ववत् कसूत्रे विशेषणद्वारा यथा सङ्गमादिक मास्यात, तथापि
 सर्वेषामपि तत्कालभाविना नेकसङ्गमादिमात्रतात्वात्पार्थ मस्य सूत्रस्य प्रसोत्तरपदतया निर्देशेन न पीनरुत्प माशुक्मीय । अतएवा ग्रवर्त्तिनि पृष्ट
 करलक्षणे तेखि प्रते । मनुष्यावमित्यत्र केवद्वया पितृवरद्वयसया पण्ठा ? गोश्रमा ! इति प्रसूत्राग्रेष्याहार्यइति । तेनमित्यादि । तेषां पु-
 ष्करद्वयतानि पूर्वोक्तस्वरूपानि कियति । अत्रभगवानाह । द्वेपुत्रपुत्राग्रद्विषे पृष्टकरद्वयप्रते प्रष्टे ? इत्यर्थः । तेनमित्यादि । तेनमुजाः कासस्य
 मरदस्य नाचो यस्मिन् कासविद्ये अत्रय कासपत्न्यः तस्मिन् कालं कृत्वा मासस्यो पुत्रपुत्राग्रद्वय इत्याद्यपि द्रष्टव्य सङ्गमनि कोत्पद्यते
 इति प्रसूत्रेयि हेतुज्ञोऽपु त्रुवत्ततो त्येक नेवोत्तर गमनपूर्वकत्वा दुत्यादस्योत्पादपिधाने गमन सावर्ण्यादियगवर्त्तने त्याग्यादिति । अथवा न

गोश्रमा । तस्मोसाधसेसाउष्ट्या जुश्रुलगा पसवति एगूणपय राट्टदिष्ट्याइ सारस्कति संगर्वेति २ कासिश्वा
 छिद्रता जमद्वज्ञा स्युक्किठा स्युक्किठा कालेमासे कालकिष्ठा टेयलोऽपु उववज्जाति देवलो
 स्युपरिगगाहा तेमज्जुश्या पसुता ? क्षीसेण जते ! समाए नरहेथासे कहुविहा मज्जुस्सा स्युगसज्जित्या गोयमा !

सखितवस्तिवनि प्रसूत्रानि ? तेषां मनुजानां द्वे पुत्रपुत्राग्रद्विषे पृष्टकरद्वयप्रते प्रष्टे ? अथवसेमनुजाः कासायादेकालत्वा क यज्जति कोत्पद्यःते
 गोयम । पद्मासाधयेपापुयः (कृतपरायुक्त्याः) युगलकामयुक्तते (तत्प्रसूय) यजोमपण्यात रात्रिदियानिदरफन्तिषयोपयति । दूरस्वययोष्य
 मनुष्यमह शरीरदुःखस्यानसखित के इ गीतम । समस्तुरखस्वत्तानेसखित के ते मनुष्यमे वेष्ट सप्यत्र दशै पृष्टकरद्वय पावली के । ये ममसो ।
 श्रोतप यतो ते हे भगवत ते मनुष्य कालमरद्वयवसर कासकरीने कुषगतिनाइ किहिरिपणइ हे गीतम । कसासमाउपोयाकतोरे विपारे जोछल

[illegible]

पुण्यासरीरं केवहस्य उच्चैरेण पक्खात्ता ? गोस्यमा ! अहकोषेण देसुणाह सिमि गउष्णाद्बुद्धकोसेण तिखि गाउष्णा
 इं तेण मत्ते ! मणुष्साकिंसघयणी पक्खात्ता ? गोस्यमा ! वज्जारिसहणारायसघयणी पक्खात्ता ? तेसिणमत्ते ! म-
 णुष्साणसरीरा किंसठिष्सा पक्खात्ता ? गोस्यमा ! समवउरंससठाणसठिष्सा तेसिण मणुष्साण येत्तप्पयापिठक
 रउयसया पक्खात्ता ? समणाद्वो ॥ तेण मत्ते ! मणुष्सा कालमासे कालं किम्मा काङ्गिगच्छति काङ्गिउवयज्जाति

ननु भानो विपतकोतस्थितिः प्रशंसा ? कीदृश ! अथ न्येन देशीनामिः श्रीविपत्सोपमाभ्युदयः सः श्रीविपत्सोपमानि ४-सङ्का भवन्त । सुभाषा भवते नै
ननु भानां शरीराणि विपत्तिरद्वैतानि सुप्रसंगानि ? गीतम् । अथ न्येन देशीनामिः श्रीविपत्सोपमानि सत्कार्येण श्रीविपत्सोपमानि तैजदन्त । अनुवा १ कि
सहस्रतनितः प्रशंसा ? गीतम् । अथ न्येन देशीनामिः श्रीविपत्सोपमानि सत्कार्येण श्रीविपत्सोपमानि तैजदन्त । अनुवा १ कि

जातवानता । तेह हेमचतकापनेविने भारतचे घट अनुचयनतु केतसाकासनीस्विति । हेगीतन ! अपत्यपीडापद्धत या त्रिसपत्सोपन उत्कृष्टायेव पू
 र्वादिचपत्सोपनस्वितिपुठ-सुह । हेअंगनन् । आपनेविने भारतचे हे अनुचयनतुगीरकेतसूखंअपके हेगीतन ! अपत्यपपीकाइकअंका त्रिकनाठठ अपके
 इकठठसी पूरात्रिकयाकठ अपके । तेह इकपुवन् ! अनुच सुखसंपयकभावरकराहे । हेगीतन ! अपत्यकननाराधनावरकराहे । तेहअह हेमचतनन् ।

सुभारम्भ इति । तेनमित्यादि । अत्र किञ्चिदन्तु सहजमिति कमधारयः पदादरत्यर्थे इत्यप्रत्ययः । गौतमेत्यादि । यजुर्वेदमन्त्राणां संहिताम्भुजा इति । तेनितिमित्यादि । सुगमं नवरं किं सन्धितं सत्त्वानं येपांते तथा । यद्यपि पूर्ववर्षां कसूत्रे विशेषणद्वारा यथा सहजनादिकं साध्यासं तथापि सर्वेषामपि साक्षात्तभाविना भेदसहजमादिगात्रताभ्यामपार्थक्यस्य सूत्रस्य प्रश्लोत्तरपद्धत्या निर्देशेन न प्रौढरुत्स्य साध्यात्तनीयं । अथ यथा यवर्त्तिनि पृष्टं कारकमन्त्रे तेनैव नते । मनुआकमित्यत्र केवलाया पिठकरद्वयसया पक्षता ? गोश्रमा । इति प्रश्नसूत्रांशोऽप्याहार्थे इति । तेनमित्यादि । रेपां पृष्टकरद्वयगतानि पूर्वोक्तस्वरूपाणि कियति । अत्र भगवानाह । द्वेपदपञ्चाशदधिके पृष्टकरद्वयगतं प्रश्नते ? इत्यर्थः । तेनमित्यादि । तेनमुक्ताः काशस्य मरकस्य मालो यस्मिन् कालविज्ञेये अवश्यं कालपक्षः तस्मिन् काले कस्या मासस्यो पक्षस्य सत्त्वा इत्याद्यापि द्रष्टव्यं कथञ्चिन्नि शोत्पद्यते इति प्रश्नद्वये विवक्षितं यदुक्तवत्त्वं तौ त्येक नेवोत्तरं न मनपूर्वकत्वा युत्पादस्योत्पादाभिधाने नमनं सामर्थ्याद्वयगतमेवेत्याशय इति । अथवा न

गोश्रमा । तस्मात्साधसेसात्तया जुष्टलगा पश्यति एगूणपयसा इदं विद्याद्वै सारस्कृतिं संगोर्वेति २ कासिस्ता
 छिद्रता जमदृता स्यक्किता स्यक्किता काळेमासे काळकिता देयलोएसु उववज्जाति देवलो
 स्यपरिगगाहाण तेमणुस्या पक्षता ? तीसेण नते ! समाए नरदेवासे कडुविता मणुस्सा स्यमसज्जित्या गोयमा !

सत्त्वानसंस्थितानि प्रश्नानि ? तेषां मनुजानां द्वेपदपञ्चाशदधिके पृष्टकरद्वयगतं प्रश्नते ? अथ नते मनुजाः काशसाधेकाकलत्वा न यच्छन्ति कोत्पद्यते
 नीतम । पद्मासाधयेपयुपः (कृतपरापुबन्धाः) युगलकप्रसुवन्ते (ततप्रसूय) एकोमपञ्चाशत रात्रिवियानिष्ठरात्रिस्तिस्रोपयन्ति । यस्त्वयैवोप्य
 मनुष्यमह शरीरमुक्तसत्त्वानसंस्थितं वै इ नीतम । समचतुरस्रसंस्थानसंस्थितं वै ते मनुष्येन वेद्यं कथ्यं दर्शं पृष्टकरद्वयं पासनी वै । ते अमरको ।
 योऽप्यवतो ते वे भगवत ते मनुष्य काशमरकध्वसर कालकरीने कथयतिज्ञाह किदांमुपयह दे नीतम । समासमाधयोयाकतोरे विपारे जोकल्लू

निर्देशांतरप्राप्तिरपि भवतीति ह्यमुन्मत्तो त्येदेवैवंपर्यायेवाच्यते । तस्यद्यते कणसिधर्माद्यो भवन्ति । अतएवोत्तरधूने उववज्ज्वलो त्येवोक्त । स्वाभ्याह ।
 नीतमेति । परमासायंयपुयः कृतपरमबायुंबेवाप्रति गर्म्यं युगलैक प्रमुषतइति । एतेनेया भायुक्तिभाधारी परमयायुर्बयाभावभाह ॥ तद्वैकीनपया
 गतं तद्विदित्वा म्यहोरात्रादि यावत्-सुरकृति रचितोपचारकरचयः प्राप्तवति संनोपयति अभाभोगमहसारकलमकष्टेभ्यः सरस्यप्रगोप्यच काचित्वाकाव
 बिपाय दुत्सा भुतविपाय भूत्रयित्वावृभानिपाय अकिष्टाः अयरीरोत्येवेधैवर्जिताः अव्यवितः परेवान्पादितवुकाः, अयुरित्तापिताः म्बुहः परलोका
 अनुपजातकापनमःपरिष्ठायाः, द्यतेन तेदां बुद्धनरकभाह । कालभावे कासकत्वा देवलोके वीद्यानांतपुरलोकिवृत्त्यन्ते । अखनहीनायुषसुरेष्टेभ्यः त
 दुरवतिचनवात् । अत्र कालनासइति कथनेन तत्कालमविभक्तवाना नकाकनरकाभाव भाह । अपर्याप्तकर्तातनुंभूतकालांतर ज्ञानपवर्तनीयायुषस्यात् ।
 अत्राहकश्चित् । मनुवर्तनवाचैमानमर्वायुः कनेपुद्गलपरिकाठकालस्येव नरककालस्यात् । कथनकालमरकनुपपद्यते यद्वाजीवर्तमानमवभायो निरव्यते
 इतिचै स्वत्यं । द्विषा इयानु भरतिरवा । अयवर्तनीय नूनपवर्तनीयच । तत्राद्यव्यवृत्तकालवेद्यं अतथायवृत्तापयोगजनितमयवपनबहुतयोदीय खर्चम
 देवाग्रमपवत्त नाकरवया इवोयः कालेनरम्बदेवमन्यार्थेन क्रिचवोसोम्यायेन नुष्टिलकन्यायेनवा युगपदेष्टव्यं, इतरंतु गांढकनमइत्यया अनपवर्तना

तद्विहापसत्ता ? तजहापम्हगथा १ मिच्छगथा २ अथममा ३ तेद्यतली ४ सहा ५ सपिचारी ६ तीसेवं स

काक्षिणा पुरा नूनयित्वा अकिष्टा अभविति प्रपठितापिताः कालनायेकालकुरत्वा देवलोकेपूरपद्यन्ते देवलोकपरिपदास्ते भद्राः प्रजप्ताः ?

ये होद मोहर्सेउपर्वे तेइने उगूढपचाच ४८ दिवसगह रावह पासे-जोयें पुतनादिककी पालिन कावीरद्वरीने खाकाने बनापूबाइने होयरहितज्ज्मी
 व्याधिरदवकी पठिवापरहितयकी नरकनेअवतरनरकयोभोगइ देवलोकनेविर्मे उपवे मुषनाइयान देवलोकमचाउपर्वे देवलाकनोअपरिपद देवलोक
 इवेअपवह ते ननुअपीवाना आनुमरीये आपका ठहैं आउर्वेअपर्वे ते मुषलिकनाकरीर मारंडपपी इहानीयेर कपाहीने उनुइनाइिनाये । ॥ प्रति

योयं क्रमेणैवेष्टे, तेन बहुषु वर्तमानानामिदं कथितमनपवर्तनीयमर्थः कवेऽङ्गानुभवस्तु सप्तः परिकल्पितं वापु रपरित्यक्तं तदा तस्य लोभेर
 प्रालम्ब्यमिति व्यपदिश्यते । पदभोग्यकालमश्नु इत्यादिवत् । ततोऽप्यदा प्रकालमरुदस्यापि सप्तमया कतदार्थो लक्षित इति गीयइति । अथ कथ
 ते देवलोकोपू रपद्यन्ते इत्याह । यतोऽदेवलोको जयनपस्याद्यायद्वय तस्य तयाविषयकालमात्रान् लक्ष्योम्यापुर्वधेन परियहोऽगीकारो येषांते तथा
 देवलोकगामिन इत्यर्थः । एवमैकोनपंचाशद्विनावधिरपिपालने केचिदेवव्यवस्था भावः । सप्तसप्तमया लिङ्गति दिवसम् स्वागुप्तमार्गो सात कोरिङ्
 इति यदै सातः कलङ्गिरो मति स्तलङ्गि सातः । स्वेयोमि य सातः कलागवभत सादस्यभीगोद्वताः सप्तान् भवति, सुहृगादानेपि योग्या
 नातः । अत्र व्याख्या । आर्याः सप्तदिवसान् अन्वदिवसादिकान् यावत् उक्तमथयाः सप्त स्वागुप्त लिङ्गति सातो द्वितीयसप्तके पृथिव्यां रिखति तत
 सप्ततीयसप्तके कलङ्गिरो व्यक्तवाचो भवति ततश्चतुर्थसप्तके स्तलङ्गि पदै यीन्ति ततः पञ्चमसप्तके स्वेयोमि' रिखति ततः षष्ठसप्तके कलागवभतो
 भवति ततः सप्तमसप्तके लोहक्यभीगोद्वताः भवति केचिच्च सुहृगादानेपि सम्यक्कथयद्देवि योग्या भवतीति कथः । इदं वायस्याफालमानं सुपमसुपमा
 यामादौ ज्ञेयं, ततः परं किंचिदधिकमपि समाख्यते इति । अत्र प्रस्तावात् कदिदाह । अथ तदाग्निसंस्कारादे रमादुर्भूतत्वेन मृतकयरीराणां जागति
 रित्युच्यते । मारुहप्रभृतिपक्षिषु तानि तथा जगत्स्वाभाव्यात् मीढकाष्टनिवो रपाठ्य मध्ये समुद्रं क्षिपते । यदुक्तम् । श्रीहस्ताचार्यकृततन्त्रयमचरित्रे । पु-
 राहितननियुनञ्चरीराणि महाकथाः । मीढकाष्टनिवो रपाठ्य सद्य दिक्षिणु रक्षुचौ ? किंचात्रश्लोके प्रमुखाविदुपलक्षणे तेन यथायोगगगाप्रज्ञसिनीध्रिपि
 ते तानि क्षिपतीति श्रुतम् । ननुचोऽष्टतोपि धनुःपृथक्कथानश्रुतानि स्त्री कल्लुप्रमानश्रुतानि स्त्री कल्लुप्रमानश्रुतानि स्त्री कल्लुप्रमानश्रुतानि स्त्री कल्लुप्रमानश्रुतानि
 ज्ञेयस्य महापुनरुक्तत्वेन बहुषु स्थानेषु प्रसिपादना द्रवणीयते यत्पृथक्कीचतुष्टयपुष्टमिति सप्तमसुत्रे आत्यपेक्षया एकवचननिर्देशेन स्तेन क्वचिद्वचनवचन
 व्याख्येयं । तथाच सति, पक्षिगरीरमात्रस्य यथासप्तमसप्तकापेक्षया बहुषु तदर्थमुक्तमप्युःपृथक्कथयस्यापि सप्तमया सप्तकालयति युग्मिगर इत्यादिगरीरा-
 पेक्षया यदुपपन्नं पृथक्परिमादगरीरे स्तेन किंचिदपि तानि सुर्वहानीति नकाप्यनुपपन्निरिति सप्तमसुत्रे सप्तमसुत्रे एकवचननिर्दे-
 शेपि बहुवचनेन व्याख्यातम् श्रीमल्लयगिरिपादेरपि श्रीवृहत्संहितवत्सो देवानामाहारोष्णसातारकालमनाधिकारे दसयासप्तसप्तसाह समयाद् जाय

[illegible]

ਰਬਿੰਦਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ? ਰਾਜਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ? ਮਿਥੁਗਧਾ ? ਤੇਜਸਵੀ ? ਸਾਹਿਬਾਨੀ ? ਸੀਤਾ ?

काचित्वा शुद्धा भूमयित्वा अग्निं दद्यात् प्राग्भविता पूजयित्वा पितॄन् । काकनायेकालङ्कृत्वा देवलोकेषु तृप्त्यन्ते देवलोके परित्यज्यात् । भृगुर्जाः प्रज्जसाः ।
ये शोक मोहर्सेतयर्षे तेहने तगूजपचासं षट् विवस्वतश्च रावश्च याज्ञे गीर्षे पुतनादिकधी पात्तिनं खासीवद्भृतीने खाकाने बगानुकाश्चने क्षेत्रद्वित्यज्जी
आबिरद्वतधी परित्यापरद्वित्यज्जी करकनेछावरापरकयाजीनश्च देवलोकेनेर्षे तपजे मुयनाहशान देवलोकेषु यावत्तप्ये देवलोकेनोवपरित्यज देवलोके
रवे त्रपचश्च ये कनुबपोताना आनुज्जीये चपचा ठेक्के आठवे तप्ये ते युवसिकनाशरीर भारवपयो ब्रह्मानीपरे तपानीपरे कनुबजादिभावे । ५ इति

[illegible]

हि रसपञ्जवेहिं स्यणतेहिं फासपञ्जवेहिं स्यणतेहिं सद्यणपञ्जवेहिं स्यणतेहिं स्यणतेहिं स्यणतेहिं
 स्यपञ्जवेहिं स्यण तेहिं स्याउस्यपञ्जवेहिं स्यणतेहिं गरुलकापञ्जवेहिं स्यणतेहिं स्यणतेहिं
 उठा गकममयलवीरिअपरिसकारपञ्जवेहिं स्यण तगुणपरिहाणीए परिहायमाणे २ एत्यण सुसमाणाम समा

[illegible]

सानरं छन्दः । दिवसमुद्रुतपुष्टता आहारहारवशेषाश्च । इत्यस्या, गाथाया अर्थ्यकचभावसरे इत्यमलीति सर्वे सुस्थमिति । अप्यतदा मनुष्यानां भोक्तव्यमुत्त-
 मानात्त्वमिति प्रमथकाश्च । तीरेवमित्यादि । तस्या समायां भगवन् भरतेवर्षे कतिपिषा आविजेवेन कतिप्रकारा मनुष्या अनुवृत्तवन्तः काकात्काका
 तरमनुवृत्तवन्तः । कतिपिषावेन भवतिरने स्पष्टैः । भगवान्माह । गीतम् । यद्विधाः । यद्यथा पट्टगन्थाः १ मृगगन्थाः २ अजना ३ स्तोत्रस्तलिनाः ४
 चण्डाः ५ श्रमैवारीचः ६ इवे आतिवाचकाः यद्वाः । यद्यथायद्वेन कृता यथा पूर्वमेकाकाराणि मनुष्यजातिस्तृतीयारकप्रान्ते श्रीश्वभभदेवमठपञ्जीयराज
 स्वशत्रियभेदे वृद्धीकृताः । यद्यपि श्रीश्वभभदेवयूरिपादे पञ्चभाषयवृत्तवस्तमोद्विषके पट्टगन्थगन्थाः
 भवमदगन्थाः समाकाररहिताः । तेन च तत्तत्त्वं क्वं येनामलीति सेवस्तलिनः । साहचर्यवृत्तर्षाः । यन्मैरदमुत्सुकत्वानावात् तत्रापितयाविचसप्रवापनावात्
 अनापारकचम्पकाभावेन तैर्नैवां कतिप्रकाराणां दुर्नैयत्वास्वीवाभिगमवृत्ती सानान्यतो जातिवाचकतया व्याख्यामद्वैतमाह नविशेवतो व्यक्तिः क-
 तति गतः प्रवचनारकाः । तीरेवमित्यादि । तस्यां पुनमनुवृत्तानां स्यायां यतपुन सागरोपमकीटाकोटीषु काले व्यक्तिकांतेति तूत्रेच तृतीया
 निर्देहाः आपत्वात् । अथवा यतपुनः सागरोपमकीटाकोटीनिः कालेनितिनिते वा इति नितादिष्वङ्गव्याहारेण योजनान्कार्या । अत्रच परोक्षरवे

माः पृ चउहिं सोगरोपमकीटाकोटीहिं काले वीङ्गकते स्थपतेहिं वक्षपञ्जवेहिं स्थपतेहिं गद्यपञ्जवेहिं स्थपते

तस्यां भदना । समायां भरतेवर्षे कतिपिषा मनुष्याणां सुखवन्तः । गीतम् यद्विधाः (प्रवृत्ताः १) यद्यथा - पट्टगन्थाः १ मृगगन्थाः २ अज-
 ना ३ स्तोत्रस्तलिनाः ४ चण्डाः ५ श्रमैवारीचः ६ इति प्रवचनारकाः तस्यां समायां यतपुनः सागरोपम कीटाकोटीनिः (प्रमिते) कालेव्यतिष्ठान्ते अ-
 न्यं पुरादि नृतनिधुन शरीरादिनिराकृताः । गीटकाहुनि कोत्याट्टवद्यद्विबिधपुरदुभी ४० इ ते आराने हे भगवन् । भरतदेवचं केतनाप्रकारना मनुष्य
 व्यक्तित्वावशेह हे गीतम् । अ भेदशेह ते केदा कृन्त शरीरा नयवत १ मृगमदशरीवीच २ ननतारहित ३ चण्डा ४ स्तोत्रस्तली सेववत ५ श्रमैवारी
 ६ ते आंपनेविने आरकोकाकोटी सागरोपमकात्कालेव्यतिष्ठान्ते अपत्ता यद्वैपरीय अजता एवभापर्याय अजता स्पष्टेनापर्याय

तृतीयः प्रोक्तः । अत्राक्षरे सुषन्तात्वात्ता समाकाशाः प्रतिपद्यमान् लगति स्मिति वाक्यान्तयूथयोक्तभा सुपभाचोटसत्त्विद्वयामपि भवेदित्याह । अथतगुरुपरिहा
न्यापरिहीयमाहः २ हाग्निमुपगच्छन् २ यूरे च द्विवेचन भनुसमय हाग्निरिति ग्रमैः पौनःपुन्यप्रापनाथ । अथकालस्यमित्यद्रव्यस्वेननहानिमिरूपपद्यते । अन्यथा
होरात्रं सर्वदाग्निमयन्मुहूर्तात्त्यक्तमेव तस्मादित्यत आह । अन्तर्ते वेत्तुं पर्यवेदित्स्यादि । यक्षाः ह्येतपीतरक्तनीलकण्ठभेदात् पक्षुः कपिश्यादपक्षुः सारसपीग
जा सतः ह्येतादे रन्यतरस्य चक्षुः पर्यवेत्तुं मुक्ता निविभागा प्राणाः एकगुणाय सत्त्वाद्यः सक्तलनीवराशौ रक्तगुणाधिका स्ते रमन्ता येगुणा अ
मन्तरोक्तस्वरूपामाणा स्तेषां परिहादिरपचयकाया प्रकारभूतया इत्यर्थः । हीयमाभः २ सुपभाकाशविशेष इति योज्यं । एवमप्येपि योजनमाकार्यो । अथ
यदेया समकृत्य भनुसमयमन्तगुणानि च तथावश्यते ॥ तीरे च समाए सतमकपुताए इति प्रागुक्तकालात् प्रथममयमे कष्टपदुममुप्यभलादिगोयः
येतोक्त्यः सतकष्टः तस्य केवलमिष्टया विद्यमाना यदि भिवेनागा नागाः कियन्ते, तर्हि अतन्ता मयन्ति तेषा मध्यादनन्तभागात्मक एकोराशिः प्र-

हि रसपञ्जवेहिं व्यणतेहिं फासपञ्जवेहिं व्यणतेहिं सघयणपञ्जवेहिं व्यणतेहिं संठाणपञ्जवेहिं व्यणतेहिं उच्च
सपञ्जवेहिं व्यण तेहिं व्याउअपञ्जवेहिं व्यणतेहिं गुरुलङ्गपञ्जवेहिं व्यणतेहिं व्यगुरुलङ्गपञ्जवेहिं व्यणतेहिं
उठागकममयलवीरिअपुरिसक्कारपञ्जवेहिं व्यण तगुणपरिहाणीए परिहायमाणे २ एत्थण सुसमाणाम समा

मनीषं च परयवेः आगन्तैः गन्धपयवैरमन्तै रसपयवे रमन्तैः स्रस्त्रापयवे रमन्तैः कञ्जस्त्रापयवे रमन्तैः रायुपयवे रमन्तैः गुहस्त्रापयवे रमन्तैः रणुस्त्रापयवे रमन्तैः कृत्यात्मकमंवलवीर्यपुरुषपकारययवे रमन्तगुरुपरिधान्या परिहीयमाने रस्त्रत्र सुयमा (इति) नाश्रा

अनता अपयनापर्याय अनता संस्थानापर्याय अनता अस्वाभाविकत अपयना पर्याय अनता आख्यानापर्याय अनता मुकुतापुपर्याय मारेइसू पाबादरव्य अनता अगुलपुपर्याय धूमप्रव्य अनता अत्याम अपुषावत कामकरलो बसपीयेरीरभो माक्रमतेइना पर्याय तेइभी अमवगुणीहा निकरी

प्रमादकृतिपक्षेने बुध्यते । एवं गृहीयारिवत्तयैवि भाव्य । यावदप्रमादरकोत्यसमयः एवैव रीति रवसिपिडीचरभसमये यावद्विषयेषा । एतत्तया
 नन्तगुणानां परिहादिरिति पठिततुपुष्यः विवेचो ननु अन्तगुणाबासौ परिहादिकेति कमधारय, मुकयय, मागययोरवबचनोऽनुयोगद्वारवृत्ति-
 क्ता एकगुणक सकपययवि बरे मुरयक्षमास्यातो आह । एवंसति सेतवय स्यावकयय सबयोष्टेद साबाच सति सेतवयसुनोऽवेतत्त्व प्रसंगः । एतच्च
 आतिपुयादिपु मत्पयविचरु । इत्येते । आगने उन्नतकस्या नन्तजेरत्वात् । शीयमानमागना नन्तकनश्च । ततोमीक्षरीयोर्नानान्तक वृद्धतर नय
 गतत्वं । यद्विमान विष्यस्यपि पय्ये पु सोकेपु अतेयान्तकालोनापि निर्लेयना आगने अभिहिता क्षियुनः सर्ववीवेभ्यो उन्नतगुणाना मुकययस्य गत
 भागानां नव ते कस्याताएव सिध्यन्ति । इनेषु मविचयनन्ताहीयने इति सङ्ग्रहसुतावैयस्य नितिबाध्य । यतस्तत्र यथा सिध्यता नन्तानां सस्या
 ततो तथा विदिकालोऽन्तः, एवमन्यत्रापि यथा मविचयनन्ताना येवा शीयमानता तथा इति कातोऽन्तर्वापि कीप्रकायय । ततः पर मुत्सर्धि-
 बीक्षयनमयादी तेनैव अनेववदेति सुवे सुम्य । एकपीठादिपु येषु गन्धरसययेषु यथासम्भव मागमाविरोधेन भावनीय । तथा अनेते सव
 ननययै रिति । यद्वननानि अस्तिनित्यपरवर्तनविषयकपाणि सस्ययननारापयपन्तारकमारावादेनाराचकीसिकासेवाचंजेदाव । यदम्बुते चारणे
 आद्यमेव पादम् । आपननारावाहीना नभावाव । अन्यच्च यथासम्भव तानिपादादि सत्ययबाध्यपि तथैव आपनीयाः सङ्गननेत्य श्रीरीरेदाव्य, मुपका
 यने । तच्च सर्वोक्तते सुवन्तसुबताद्ययनं ततः पर पन्तते रनतैः पयवैः सत्ये २ शीयतेइति । तथा सस्यानानि आकृतिरूपादि सप्तचतुरन्तम्यपोषवा
 दिक्कुत्रकवाचनपुबहनेदा रयेडाः । तच्च तत्र प्रबन प्रबने सत्ये सर्वोत्कृष्ट । ततः पर तथैव शीयतइति । तचोक्तत्वं श्रीरीरोष्ठेषु स्याच्च तच्च प्रबने स-
 न्ते विषयपूतप्रताच नुरकृष्टे तथापर सप्रमादतारतम्यरूपाः पयवाः अनन्ताः सत्ये २ शीयते ३ ननु उक्तत्वा, एव श्रीरीरस्य स्वावगाढनूलायेवा बुपरित
 नोपरितननकाप्रदेशावगादित्व तापयवाच एकद्विचिप्रतारावगादित्वादयो उच्यताप्रतारावगादित्वाणा, आचस्थातायव, अन्यथाएवाष्टेत्रत्यास्यताप्रदे
 मत्त्वयत्वं त् । तदि क्य मेवा ननतत्वाः कबनेते उन्नतमागपरिहास्या शीयते इति चेदुच्यते । प्रयमारके प्रथमसमयोरत्यक्ताना मुकयय श्रीरीरोष्ठ व
 प्रकति । ततो द्वितीयादिचकपोरपक्तानां यावतानेकनप्रतारावगादित्वाच्च यथापयैवाचा इति स्तायत् पुन्रक्तानन्तक शीयमान इत्यय । आभारहा

त्वा वाचेयहाने रावप्रपक्षत्वादिति तेनोऽप्यर्थवाचा मुच्यन्तव सिद्धं नमः प्रतरावगाहस्य पुद्गलोपपन्नस्य पुद्गलोपपन्नस्य तदपि तत्राप्यप्य
 मसमये तत्रपक्षोपपन्नस्य मुरकं तदन्तरं तदर्थवाचापि अगन्ताः प्रतिपन्नय हीयते । मनु पर्यया यक्षसमयोना द्विसमयोना पापदक्षस्यासहस्यो
 ना उरुमुगस्थितिरिति स्थितित्यामन्तरात्म्यरूपा, अक्षय्यताएव आयुः स्थिते रवेक्यतसमपात्मकत्वात् तर्हि कथं सूत्रे ऽनैरायुःपर्ययैरित्युक्तम् । उ
 च्यते । प्रतिपन्नय हीयमानस्थितित्यामन्तरात्म्यरूपा, अक्षय्यताएव आयुः कथं सूत्रे ऽनैरायुःपर्ययैरित्युक्तम् । ततः कारणाभासी कायदाने रावप्रपक्षत्वात् । ता
 निच भवस्थितिकारकत्वा रायुःपर्यया एव अतस्तोऽगन्ता इति । तथा अगन्तौ गुरुलपुपयेवै रिति गुरुलपुद्रव्याणि व्याहरकस्यद्रव्याणि स्त्रीदारिकैर्देहि
 याहारकतैः कर्तृरूपाणि तदर्थवा सन्त प्रकृतैर्वैक्रियाहारकयो रनुपयाग एतेन औदारिकशरीरमाश्रित्यो स्फुटवर्णादय स्यान्ना श्वसमये योच्चा स्ततः पर
 तथैव हीयते तेजस्वामिन् कपोतपरिषाणकृत्तराग्निमृदुसु स्याद्विसमये तदनन्तरं मन्वन्मन्तरादिवीर्यकस्य रूप इति । तथा अगन्तौ गुरुलपुप
 ययै रिति । अगुरुलपुद्रव्याणि सूक्ष्मद्रव्याणि प्रस्तुतेषु पौद्गलिकानि मन्तव्यानि अन्यथा ऽपौद्गलिकानि चर्मास्तिष्कायदीनामपि पयवद्वा निप्रसंगः ।
 तानिच कान्तेनोनावादिद्रव्याणि तेषां पयवै रमतेः तत्र कान्तेनस्यसतोवेदनीयमुज्जिमोऽनुस्वरसीमायादेयाविरूपस्य यदुस्थित्यनुभागप्रदेशकस्त्वेन
 मन्तव्यस्य यदुप्रदेशासिद्धिर्गर्भकटितिप्रदेशवत्पुनरावर्तमानत्वा भाषाव्यस्योदाहृत्यगम्भीरोपनीतरागस्त्वप्रतिर्नादविधादिकृपतयाच तत्रादि
 सनये उरुकृता । ततः परं क्रमेणान्ताः पर्यया हीयते अगन्तौ कृत्यानादिययवैः तत्रोत्थागमूले भद्रम कसविद्येयवाऽमक्षेपकादि गमनादिदा वसन्तशरीरः
 प्राच, नीये नीवोत्वाह, पुरुषकारः, पौरुषानिमानः पराक्रमश्च तस्य सधितानिमतप्रयोजनम् । अथवा पुरुषकारः पुरुषक्रिया, साच प्रायः रश्री
 क्रियायः प्रवर्धवती मयतीति तत्समावस्थादिति विशेष्यतद्रूपश्च, पराक्रमस्तु यदुविश्रासने तत एते प्राकृतत्वमये उरुता स्ततः पर परिपाट्या
 तथैव हीयते । तथा सपपन्न सगर्भस्यं आरुषसु मनुष्याश्च । आरुषस्य परिभाषा ऽसंघ्यज्जिज्ञासदोषेण । कोऽस्यमायशोभो उरुकायहृद्यश्च मनुष्या
 च । मूढमुल्लङ्घनाका तेषुमावेव, सप्तपि २ विसमाअज्जल्ललाहे विसमाश्च अज्जल्लयसुमाकाणि । विसमायायकुलाह तेषु विपमहा दासाश्च ३ विसमेसु
 अवासेसु भुक्ति, अचाराश्च ऽसंघर्षज्जल्लाह । ऽसंघर्षिदुर्लभपञ्चाठ परिहायश्च खराश्च ४ इति तदुसवेचारिके अवर्गपिबीकास्तदोयेण हानिरुक्ता सा यापु

यमारकमितीपसमये बुध्यति । एवं तृतीयादिकमयेषुपि बाध्यं । यावत्प्रथमारब्धात्यसमयः यथैव सीति रवसर्पिणीचरमसमयं यावद्वृत्तेषां । अतएवा
नन्तुमानां परिशक्तिरिति पशोतत्पुरुषएव निषेयो ननु अमन्तगुणाबाधो परिशक्तिरिति कथयारयः गुणशब्द भागपर्योपवचनोऽनुयोगद्वारवृत्ति-
रुता यच्चमुच्य लक्षपर्यवधि चरे पुत्रपुत्राभ्यातो आह । एवंसति श्रोतव्यं स्यात्कएव सवबोद्धेयं साबाध सति श्रोतवस्तुनोऽश्रोतत्वं प्रसङः । एतच्च
जातिपुत्रादिपुत्रप्रत्ययविदग्धः । उच्यते । आग्नेने अन्तकस्य नन्तजैरुत्वात् । द्वीयमानभायानां भग्नभग्नश्च । ततोभीशराग्र्योर्जायामन्तकं यज्ञतरं भव
गन्तव्यः । परितान्त्रिचिप्यस्त्वपि नन्तपुत्रोत्पत्तिरिति निर्लेपना आग्नेने अमिश्रिता कियुजः सर्ववीवेभ्योऽमन्तगुणानां मुक्तवृत्तं नत
भावानो नृच ते सस्याताएव सिध्यन्ति । इमेतु प्रतिपुत्रपुत्रमन्ताद्वीर्यमेव इति नष्टदृष्टावैषम्यं नितिकाप्यः । यतस्तत्र यथा सिध्यतां मन्त्रानां सस्या
ततो तथा सिद्धिकालोऽमन्तः एवमन्यत्रापि यथा प्रतिपुत्रपुत्रमन्तानां मेवा द्वीयमानतां तथा श्रमिकालोऽवसर्पिणीप्रमादएव । ततः परं मुत्सर्पि-
बोद्धवचनमादौ तेनैव क्रमेवबोद्धेयमिति नृच सुम्बः । एवंपीताद्विपुर्वर्षेयं गन्तव्यसर्वेष्वयं यथासम्भव सायनाद्विरोधेन नावनीयः । तथा अमन्तैः कश्च
नमपयवे रिति । चरमनामि अस्थिमिचपरचरमादिभिरुपाधि तत्त्वज्ञानमाराधयन्वभनारचकाराचारुनाशचकीलिकासेवार्चनेहात् । भट्टमस्तुते चारके
आद्यमेव याद्वन् । अयमनाराचादीनां भूभावात् । अन्यच्च यथासम्भव तानिघ्राह्यादि ताप्यर्थेवापि तथैव श्रयणीयाः, चरमनेनैव शरीरैवाह्वं नुपका
यते । तत्र सर्वोत्कृष्टं पुत्रमपुत्रमाद्यवचनं ततः परं नमन्तैः रमन्तैः पर्यवैः सभये २ श्रीयतेइति । तथा सस्यानानि आकतिक्रपादि सुनचतुरस्रम्ययीचवा
रिदुप्रकवातनपुरुषमेवा त्योढाऽऽतश्च तत्र प्रबन्तं प्रबन्ते सभये सर्वोत्कृष्टं । ततः परं तथैव श्रीयतइति । त्वोद्भूतश्च शरीरोत्सेपु साश्च तत्र प्रबन्ते सु-
भवे भिन्नयूतप्रकाशं मुक्तं, ततः परं तामनाचतारतम्यरूपाः पर्यवधाः अमन्ताः सभये २ श्रीयते ॥ ननु उच्यते च शरीरस्य स्वावगादमूलकेषां पुपरित
भोचरितवचनमात्रेऽप्यवगादित्वं तापयवाश्च एकद्विचिप्रतरावगादित्वादयोऽसुस्थोऽथप्रतरावगादित्वात्तां अथस्थाताएव । अथवाहनाद्येऽस्यासुस्थताप्रदे
अमन्तश्च नृ । तदिह कश्च मेवा नमन्तत्वं क्वचनेते अमन्तभागपरिदास्या श्रीयते इति चेदुच्यते । प्रथमारके प्रथमसमयोत्पन्नानां मुक्तं शरीरोद्भवं च
अन्तः । ततो द्वितीयादिकमयोत्पन्नानां यावतामेकमन्तप्रतरावगादित्वात् तत्रपर्यवधां इति स्थावत् पुत्रज्ञानन्तकं श्रीयमानं मृदय्य । आचारवा

सप्त यस्याक्रमः पूर्वोक्त एव भवर, एवैकस्या अवस्थायाः कोलमात्रं भवद्विगमि अष्टौ पल्य वस्तुि द्वापस्यसि सप्तद्विपाशरादि, किंचिदधिकामीति च-
तुःपते सप्तति भागे एतावत एव साभात् । यत्र पूर्वस्योदयेका उपत्यसरजकाल सारफालस्य द्वीपमानत्वे मोक्षदीनादीपमान्त्या द्रुमपत्रा उपेहसा
व्यक्तता भवनादिति । एकमेयेयि, द्वेय । द्वे पक्षोपमे आणु स्तेपा, मनुजाता, मितियोगः । एवमप्यत्रापि यथासंज्ञव मध्याह्नरेव सूत्राशरयोनामा कार्यो,
अन्यत् संयुक्तपक्षपक्षोक्तमेवेति । अत्रापि, योक्तमायुःशरीरोद्युयादिक सुयमाया मादौ द्वेयं ततः परं केषेच द्वीपमानमिति । अथात्र भगवान् स्वय
मेवापुष्टानपि मनुष्यजेदमाह । तीस्र च मित्यादि । अत्रान्वययोक्तता मांनत् । एकाः १ प्रपुरजपाः २ कुसुमाः ३ मुशमनाः ४ यतैवि प्राग्यज्जालिय

एगे अष्टाधीसे, पिठकरंरुकसए छठजत्तस्स आहारठे चउसठि राइदिअइ सारस्कत्ति सगोवति दापलिछेवमा,
इ आउसेस तचैव ॥ तीसेण समाए चउसिहा मणस्सा अणुसज्जित्या तजहा एका १ पउरजघा २ कुसुमा-
इ सुसमंगा ४ तीसेण समाए तिहि सांगरोत्रमकोफाकीहि, काले वीइकत्ते अणतेहि वंणपज्जेवेहि जाय

नात्त चतुपुनः सखमुच्छिन्नायु यतै (, नपुः सपतेपा.) अष्टाविशत्यधिकं पुष्टकरवकयत्त (तपो) पक्षेकस्य, (नस्यस्योपपत्तिं प्रसिक्ता ते.) आहारायः
(समुत्पद्यते) चतुःपधिरात्रिविद्यानि सरणं त (अपत्यमिषुन) सगोपयति द्वे पत्न्यापमेआयुः (परिपालयन्ति) द्वेयं तदेव । तस्यो समायां
चतुर्विधाननुजा अनुसजन्तिस्स । तद्यथा- एकाः १ प्रपुरजपाः २ कुसुमाः ३ मुशमनाः ४ तस्या समायां तिमृषिः सागरोपमकोटाकोटीभिः

४००० प्रमुय ऊचा ये गाऊ, एकस्रो अष्टाधीस १२८ पासलीहोच धिदिवसपाळं त्रीजे दियस आहारी इच्छासपजइ चउसठिदिवस पाक्षकमेरायं पाला
गोपइ (इहाचउसठिदिवसे सातअवस्थामदिवसआठपढीसवाचीवीसपलजाकया) ये पत्सोपमनो आऊयो सेयंसय पूर्वोलीवरि जाकया, तेवीआआरानेवि
ये च्यादि प्रकारमनुजयोह मंकेहा, एका १ प्रपुरजपा २ कुसुमा ३ सुसमा ४ ते आरानेविचे त्रिषिकाडाकोही, सागरोपमकाक्षत्यतिक्रमइ अनता यणं

स्वेन दुःपमानाश्रित्य शोषारवेण तु यथासंभवं ज्ञयेति । ननु नित्यद्रव्यास्यापि काशः यः कथं निति । परकृतासम्पत्तुः निवारणार्थं दृष्टादिपयवा-
 बांश्चानि कृत्वा शोषपुद्गरूपमो सर्वाश्च व्यपथयै र्हीयमानि विवेक्षितः काशः कथं हीयते इति ननु रसकृत । तथासति यद्वायावयावाणी युवत्याश्रयि
 नयेद्वाग्निमसंगतिं यत् । काशस्य कार्यवस्तुनामे कारकत्वांगीकारा स्कार्ययता यतोः कारणे उपपद्यते कारकत्वसम्बन्धादिति । अथ प्रस्तुतः काश
 सद्रूपप्रज्ञायाश्च । अमुद्वेगवत् नते । इत्यादिप्रायः सुप्रगतार्थमेव नवरं । केवलं नानात्वं भवत् सुभाय चतुर्थेभ्यः सहस्रोन्मिता क्रियाद्योश्चास्तेभ्युक्ता इतियो
 नः नकारोऽसाक्षिः । अष्टाव्ययत्वं यत् पृष्ठकारुण्यत प्रयत्नारोक्षं पृष्ठकारुण्यमिति यावत् । सर्वां मनुजानामिति योगः । अष्टप्रच्छेदति
 कति आह । रायः । ननु यद्यने इति योगः कुरु सप्तम्यर्थेऽपीत्युक्तत्वात् । चतुःपट्टि रात्रिदिवापि यावत् सरकति अयमिति से मनुजा इति योगः । तत्र

काळे पांढवज्जिसु सम गान्धो । अमुद्वेगवत् नते । दीवे इमीसे तस्यप्यणीए सुसमाए समाए उत्तमकठपञ्चा
 ए नरहस्सदासस्स केरिनए आयारजावपक्रोयारे होत्या । गोस्थमा ! यद्गुसमरमणिज्जे न्निमिज्जागे होत्या ॥
 संजहागमए आलिगपुस्करेइवा तवेव ज सुसमसुसमाए पृष्ठवस्थिसु, जवरं पाणत्त चउधजसुहस्समसिखा

यथाकालः प्रतिपद्यमान् भवतः । अमुद्वेगवत् नते । दीवे अस्यानवस्थिपक्षा सुप्रमाया सभाया कृतमाद्यमासायां नरतस्य बभूव्य कीर्तुः आकारमावप्र
 त्यत्रतार आर्षं दू । नीतन । अमुनरमरमर्षोचो न्निमिज्जागीऽनवत् । सयमानाजकः । आलिङ्गपुस्करव तदैव यत् सुप्रमसुप्रमायां पूर्ववर्तिते नवर, ना

परिहानयता घटता २ इहा सुप्रमानाजकं यथाकालं बीजोच्चारो परिहर्ष्योर्द्धो । हे भवको आशवावतो अमुद्वेगवत् नते । दीवे अस्यानवस्थिपक्षा सुप्रमाया सभाया कृतमाद्यमासायां नरतस्य बभूव्य कीर्तुः आकारमावप्र
 यत्रतार आर्षं दू । नीतन । अमुनरमरमर्षोचो न्निमिज्जागीऽनवत् । सयमानाजकः । आलिङ्गपुस्करव तदैव यत् सुप्रमसुप्रमायां पूर्ववर्तिते नवर, ना

[illegible]

जीश्वारे होत्या । गोश्वमा ! यज्ञसमरमणिज्ज्ञे न्रूमिनागे होत्या । सोचिवगमी जेश्वस्त्री पाणत्त दोघणसह
रसाइउहुउच्चैस्तेज, तेसिच मणुष्याण वउसठिपिठकरुगा वउत्यनप्तस स्रहारठे समुष्यज्ज्ञइ ठिई पठिहृद
म एगूणासीइ राइदिश्यइ सारस्कति सगोर्वेति जाव देवलीगपरिग्गाहिच्याण तेमणुष्यागणा पयात्ता ? समणोह

प्रथममध्यमयोः द्विभागयोः भरतस्य वर्षेव कीदृश आकाराभावाप्रत्ययत्वार आसीन् । गीतम् । वधुस्वनरमणीयो नूतिमागोऽभवत् । स एव गनो ज्ञातव्यः । नामास्य हेपनु सहस्रे अर्घ्वंमुच्यते तेषां बभन्तुजानां चतुर्वष्टिः पुरुषकरवहकञ्जताभि चतुर्यभक्तस्य आहारायः समुत्पद्यन्ते, स्थितिः पश्यो पत्र एकानाशीति रतत्रिन्विनाभि शेरचक्षित, सुगीपपयन्ति (स्थापत्यमिषुल) यावदेवलोकपरिश्रान्तमेतनुभगवाः प्रकृताः ? अत्रण ! तस्यां भवन्त ।

प्रतापेद्वयो आकारभाव श्रुतपक्ष इ गौतम । पक्षोत्तरासुखीक भूमिभागहतो ते पूर्वलोगमोजाख्या एताजोयिसेय वेदकारपुन्य ५००० उ चपखे । गाऊ से ननुप्यमइ ६४ चरसठि पासली इकविषसन्नतिकमे यकातेर आहारनीइकाऊपजइ स्थिति एक । पस्योपमी उगवासी उदं विनयालकने रापइ

व्यते । अस्या या यथागमसुप्रदाय निमाभकरवेहेतु रव्यतव्यइति । अथ तृतीयारकस्य रूपप्रदायाह ॥ तीर्थेयमित्यादि ॥ यदेव दक्षिणाट्टं भरतस्वरूप
 प्रतिपादमापिकारे व्याख्यात तदत्रयुगे निरवशेषं याह्य नगर मत्र कृपादिकर्माणि प्रयत्नामीति कश्चिन्मै सुखैः कश्चिन्मै रित्येक । अथाद्वय
 मनुजानां स्वरूपं पृच्छाह ॥ तीर्थेय मित्यादि ॥ व्याख्याप्रगवत् । अथ यथास्मिन् जगद्यवस्थां उप तदाह ॥ तीर्थेय मित्यादि ॥ तस्याः समायाः
 पात्रात्येवित्ताने, तृतीये भागे, पस्यापमाष्टभागावशेषे एतस्मिन् समये इमे वक्ष्यमाणाः पञ्चदशकुलकराविधिपुरुषयो लोकव्यवस्थाकारिणः कुलकरस्त्री

द्वपद्मोश्चारे होत्या ॥ गोश्रुमा । तेसिज मणुश्चाण त द्विहेसचयणे, त द्विहे सठाणं बह्नाणि घणसयाणि उहुउञ्च
 तेण जहसुणेण सखिज्जाणि दासाणि उक्तेसेण असाखिज्जाणि दासाणि आउश्च पाहेति पालिना अप्वेगड
 याणिरयगामी अप्वेगडया तिरयगामी अप्वेगडया मणुश्चगामी अप्वेगडया देवगामी अप्वेगडयासिद्धति जा
 वससुदुस्काणमंत करेति ॥ तीसेण समाए पच्छिमेतिमाए पलिच्छमरुजागावसेसं एत्थण इमे पसरस कुलग

य आकारान्नायमत्यवतारोऽभवत् । गौतम । तेषां मनुजानी पद्विषयसहस्र पद्विषयस्थान यदूनिपनु यतानि कर्ष्यमुच्येन जपन्येन सस्येया
 निवर्पादि संस्कारैवा सस्येयानि वर्पास्यायुः पालयन्ति पालयित्वा अप्येकके निरयगामिनोऽप्येकके तिरयगामिनोऽप्येकके मनुजगामिनोऽप्येकके
 देयगामिनोऽप्येकके विप्यन्ति यावत्सर्वदुःखावाप्तस्त कुर्वन्ति ॥ तस्या समाया पश्चिमत्रिभागे पस्यापमाष्टभागाऽवशेषे अत्र इमे पञ्चदश कुलक
 रमकारीमेवरी आचकारीमेकरो ते आरानेविये रे भगवन् । खेहलेत्रीजेभाग भरतदेशेऽसमुप्युनो केहवो आकारस्वरूपपद्वतो । हेगौतम । तेमनुप्यनेछप्र
 फारेसपयय अमक रेसस्वाण पद्मा सो १०० धनुष उपपन्न जपम्य सख्यातां वरसउत्कष्टो असप्याता वरससने आठपोवाली पालाने केतलाइ कम
 मुप्यनरेजेवाइ केतलाइक विपयगति जाइ केतलाइक मनुजगतिजाइ केतलाकसीकइ यावत् सवदूयमो अमवकरीने ते आ

त्वयः । तत्रावन्त्याक्रमस्तथैव नवरत्नेकैकग्या अथस्थायाः कासमानं एकादशदिनानि सप्तदशयव्या, अष्टौपलानि बहुस्त्रिंशद्यापराधि, क्षिप्रिद्विपिकाभी
 ति, पञ्चोमाभीतेः अम्रभि भाते एतावत् एवलाभात् । अस्याथ भिन्नजातिभुष्याया अनुषजना नाति तदा तेषा ससम्भवादिति सम्माध्यते । तत्त्वतु
 तत्त्व येद्वेदो, यत्तु न मा भोगा रायकवति आसगहो मये चतुहा इत्युक्त्वा तदरकात्यभागमभित्वेन नेष्टाधिक्रियते । अन्वरायाः सभाया रित्रया विनयन
 द्विजये, नृच्यते यया अथमारकादीं त्रिपत्योपभापुय रित्रगणूतोष्ठया रित्रविनाशरितभोजना एकोनपञ्चाशद्विनानि कृतापत्यसंरक्षणा कृताःक्रमेण काश
 परिहास्या द्वितीयाकारादौ द्विपत्योपभापुयोद्विकव्यूतोष्ठ्याद्विदिगान्तरितभोजना कृताःपट्टिदिनानि कृतापत्यसंरक्षणा कृतोपि तथैव परिहास्या तृतीया
 रकादौ एकपत्योपभापुयेकगणूतोष्ठ्या एकदिनांतरितभोजना अष्टौतिदिनानि कृतोपत्यसंरक्षणा सप्तदशतनपि त्रिधा विनक्ततृतीयाकारकप्रचमत्रिभाग
 द्वयं यावत् तथैवमिपतपरिहास्या शीयमाना युगिभुमुजा, अथुव कतिमत्रिभागे पुष्पापरिष्कारिभित्तकावेति पुष्पार्थेजिजगकरवं, सायक निति सुना

वो ? त्रीसेन जते ! समाए पच्छिमेत्तिनाए भुरहस्से वासस्स केरिस्सए स्यायारजावपदीयांरो होत्या ॥ गोस्युमा !
 मज्जेमरमणिज्जे भूमिज्जागे होत्थी ॥ सेजहाणांमए स्यालिगपुस्करेइवा आथमणीहि उवसेज्जिणए । तज्जहो किं
 सिमंहेवैव स्याकित्तमेहिंवेव सीसेज जते ! समाए पच्छिमेत्तिनाए जरहेवासे मणस्याण केरिस्सए स्यायारजा

ववाच । पवित्रत्रिजाने भरतस्य । नर्यस्य कीदृशः आकारभावप्रत्ययतार आसीत् । गौतम । बहुसमरमणीयोऽत्रिभागो उपवत् । अथयानाभवः, यो
 तिरप्रपुकरश्च यावज्जीविस्तृकैरुपयोगिनः । तद्यथा - कश्चिन्मैय्याकर्मैवेव न तस्या भवत् । समायां पवित्रेत्रिभागे भरतेवर्षे अनुजाना कीदृ

यत्तद वाचत् देवलोक्तेइव नविकृत्ते, अनुजानतः । आरोमजको । स्यापुष्पन् तेव रेमगजन् । आरामे खेरत्ते सीवनाय भरतदेवजो, केइवो आकार
 समाववरूप वे हे गौतम ! यत्तुमनोरणकीक जूनिमानवता जिनमुटांतव नृदणगतज्ञादुरीषो यावत् एकौ वृकादिकवरी मोभावववर तेकेहा क

नाः पुण्यविशेषाः मनुष्यपदमेव धनुषपदवन्तः । छात्राश्च कश्चित् श्रावययन्मभिर्मुत्तयादिषु सप्ताभा नुसकराणां मभिषाणा विह पञ्चदशानां तेषां मभिषान्
 कर्त्तुं यद्विधा भवन्तु तानेव तदुत्तमपुठपाका मभिषाधिकवश्यपुठपवर्कस्य स्यात्स्यात् । पर पत्न्योपमाष्टमभागावशिष्टतावचम कालस्य सुतरां शोधते
 यन्मुपपत्तेः । तथाहि । पत्न्योपमद्विक्ताऽसकृदपनया चत्वारिंशद्भाग परिकरयते तस्यां दृष्टो माग दत्तारिंशद्भागः यच्च तत्राप्याद्यस्य विमलवाहनस्या
 चाऽपत्न्योपनद्वग्नभाग सततवत्तार चत्वारिंशद्भाग सत्तमभि गताः शेष एकः पत्न्योपनस्य चत्वारिंशत्तनः सञ्चयेया भोगो ज्वतिष्ठति । सचतुस्रदारीना
 ननस्येवपूर्वैर्भाभिः संजयेयपूर्वैः श्रीश्रयमस्यानिन सत्तुरभीत्या पूर्वसत्तैः श्वेदेवेकोननवचा पत्नी परिपूर्यते । तेन पूर्वैर्भां सुसुप्त्यादिकशकराणां नवसत्त
 भायुषा द्वापकाशः उच्यते स्याद्यस्य सुमते साकाशस्यदवयोग आयुः ततो द्वावशवस्यान् यावत् पूर्वैर्दक्षितस्यायेनै कस्मिं सत्तारिंशत्तने ज्यतिष्ठेना
 ने ज्वस्येयानि पूर्वैर्भाभिः तानिच यथोत्तरं शीनशीमानि भाजेस्तु सञ्चयेयानि पूर्वैर्भीतीत्यादि इत्येवाविकरद्वनिव प्रतिभाति । यत्तु इतिमिच्छा माव-
 रद्वरहीती । कस्मिंसेवमदनननो पदनसत्तमतेतु अङ्किकिच्छा । तेषां पुण्यविहीना पुत्रा भावि स सङ्किकता । इति मावाव्याख्याने मवावरेव भागे रवस्य
 पूर्वैर्भापुक्तत्वं मुक्तत्वं पुनकरसनापुक्तत्वेन कुलकरपुत्रीना मेठवेद्या अप्यसंक्षमपूर्वापुक्तापत्तौ मुक्त्युपपत्तिरिति, तत्रैव दूयितनस्तीति नकोपि
 पर पर विरोधाः । यच्च केरपकादियु विमलवाहनस्य पश्यदशमाशायुक्ताव तद्वाचनानेदं, दशमवद्या यच्च पयातरे नामपाठनेदः सापि तथैवेत्यत्र स-
 द्बिदः प्रमाद्य मित्यनं विस्तरेण ॥ अथ प्रसूतं मुपकल्पये । तद्यथेति तान् नामतो दयेपति सुमतिः । प्रतिक्रियाः २ सीमकरः ३ सीमकरः ४ सीमकरः

रा समुप्यज्जित्या तजहा सुमर्ह १ पञ्चिस्सर्ह २ सीमकरे ३ सीमकरे ४ स्वमकरे ५ स्वमघरे ६ स्वमघरे ६ स्वमलवाहणे ७

रास्यमुपयत्ते । तद्यथा - मुनतिः १ प्रतिक्रियाः २ सीमकरः ३ सीमकरः ४ सीमकरः ५ सीमकरः ६ सीमकरः ७ सीमकरः ८ सीमकरः ९
 रास्य वेष्टे श्रीवेज्याव पस्यापने छादयेयानेवाकते दद्या य पकराजुलगर वपना तेवेहा मुनति १ प्रतिक्रिया २ सीमकर ३ सीमकर ४ सीमकर ५ सीमकर ६ सीमकर ७ सीमकर ८ सीमकर ९

आगम्यसदे नीति भाषां द्वितीयां गम्यन्ते पुनः ॥ महीपतिर्होलाप्रति सामायुक्तं महामतिं रित्याहुः ॥ अथ क्षुत्सीयकुलसंकरपक्षकथं वर्या माह ॥ तर्त्यवनि
 त्यादि ॥ इदं सूत्रं गतां नवर चिगित्यपिछेपावेषका तस्य करं सुधारकं चिह्नारः संप्रदायस्त्वय, पूर्वभीती छतिफगरेष तेषु श्रयामयोदेइयकामुक्तेषु
 चद्रामनामा पिह्णारदहनीति विदये तां च प्रसेनजिदादय सस्वारी अनुक्तसक्तः, महत्यपरापेचिह्नारो मध्यमजपन्यपोस्तु माफाररुकारापिति । अप्यास्तु
 परिमापबाद्या मरुत्काले परिमापकाठं पठमा महलिबंय निरोद यीज्याष्ट ॥ चारगखयिछेथाहजरस्य चउद्विहाभीहै १ इतिवचनात् अयमकांसे इत्यन्ये ।
 अथ पक्षदक्षे कुलकरे कुलकरत्वमात्र चतुर्दशसाधारण मित्यसाधारणपुरुषप्रकटयद्वयन्यत्रिभक्तमपूजनीयतां प्रचिकटयितुं यथा स्सादेवलोकेविधिष्ट
 यर्भाष्यमसंज्ञाव्यवहारः प्रावर्तत इत्याह ॥ धानिर्सर्व मित्यादि ॥ भागे कुलगरस्य मरुदेवानामभ्याः सार्यायाः कुली एतस्मिन् समये उचयति श्रयम
 सयममरोद्वहना दृपज इव अयमः दृपतो येति वस्कारः तत्र वृषमभय ययमइति वा नृपेकमातीति वा वृषभः एवच सर्वेव्यहंन्तो अयमा वृषभावा

होत्या ॥ तेण मणुज्या चिह्नारेणं वरुण हयासभाणा जावचिष्ठति ॥ गानिस्सज कुलगरस मरुदेवाए आ
 रिध्याए कुच्छिचि एत्यनं उचहै काम स्यरहा कोसलिए पठमराया पठमजिणें पठमकेयली पठमतित्यगरे पठम

। मनुजामाकारेव दहणेन हताः सन्तो गामसिहसि ॥ तत्र वन्त्राभ ११ प्रसेनजित् १२ मरुदेव १३ माति १४ अयमाका नेतेयपम्वाता कुलकराणो चिह्नारइति ।
 भावावदहनीतिरजयत् । ते मनुजाः चिह्नारेवदयणेन हसारसन्तो, यायतिष्ठति ॥ मात्र कुलकरस्य मरुदेव्या सार्यायाः कुली अत्र अयमइतिमात्रा
 । अहंन कीशलिबः प्रवमराजः प्रथमकेयली प्रथमतीर्षकुरः प्रथमभर्मयरपक्रवर्तीसमुत्पद्यते ॥ तत अयजोऽहन् कीशलिबोचिगतिपूर्व
 एव दहइ इत्यापका पापत् विमययतयका रइत । तिहा चद्राम ११ प्रसेनजित् १२ मरुदेव १३ नाति १४ अयम १५ ए पाच कुलनगरइ चिकारनामे
 दहनीति इती । ते मनुज्य चिह्नारदहइ इत्यापका पापत् विमयकरीरइइ । नाजिनामा कुलगरली मरुदेवी भार्याभी कुचिनेविचे इहा अयममानइ अ
 रिइत कोयला अयोप्याऊपना इद्र प्रथमकस्योरागभिर्मेक रागद्वेभभीतीतकहार ए प्रथमकयली इ प्रथमतीयेकर इ पदिलोचमनेविचे वरप्रथान चाधुर

रिति, तथाच ते श्रीवृणाध्यक्ष इत्याह ॥ तैव नित्यादि ॥ ते सर्वथावमिति प्राप्यत् ॥ हाकारेववर्द्धेन इति ॥ सतो खल्विन्ता प्रीकृता व्यर्द्धाः संज्ञा प्रकपयत इत्यर्थः । एते त्रयोपि पर्यापयदा सञ्ज्ञाप्रकटतावचमायोक्ताः ॥ भीता व्यक्त तूलीबाभीमजाणाविनयोवन्ता नतुसठाइव निरुपया निरुपयो क्ररुपाका पश्यवपय विटति । ते अनेनैव वरेण, इवस्वमिया ज्ञानं सत्यनामा पुनरपरापस्थाने न प्रवर्तते इत्याशयः ॥ अथ वा दृष्टपुवशासनामनितिया वंहादिपातेभ्यो व्यतिशायिनोवित्याहम् निदमिति इत्या इति वचनं । अथोत्तरकावर्तिबुलकरकाले किं रीथ दृढमीति रथ्या वेस्यायथायासमाधर्ते तस्य नित्यादि ॥ तत्र चोत्तरविनलकाहन समुपययस्वभिषदाका सेतेयां पचाना बुलकराकां भा इत्यस्य निवेचार्थस्य करव समिधान साकारोनाम दंढमीति रनवत् योर्धपूर्ववत् । आवय्युकादौतु विनलकाहनपुष्टमलोः बुलकरयो प्रोवाकारकया दंढमीति ॥ यथा निचद्वप्रसेनजितो रंशराहो यद्वा नसावयन नित्याद्यन्तरं तद्वाचनार्तरेवेति, अयमर्थः । कुनेका विप्रसुद्रादिनां श्रीसु नाविकृत्य भवकारनलिकाभरतु प्रकुयनिकगम्भीरवेदियु गजेतु पु निचुचे नृपः कुनकुचतो बुबिक्तावेदिचिक्तांतरं कार्ये मिति द्वितीयां साकारकया दंढमीति वकार, सोच विमलकाहनादयं यत्वादीरे उभेचक्रुः । अथ संमदावविदः तदस्यपरापयेदे नाकारकया इतरत्वं नु, पूर्वैव श्रीरेनपूरपसे सुमनपरिचि सतं बुलकराविकारं यत्रास्विवांरके दृढमीति भावित्य

याविति ॥ तस्य स्वमंधर ६ विमलवाहणं ७ चस्कर्म ८ जसर्म ९ स्याजिचदाजणं १० एपसिचपंवरह कडगराण मक्षोरिणाम वरुणीई होह्या । तेणमणुष्या मक्षरिण वरुण इप्रासमाणा आद्यचिठति सुत्यणं च दान ११ पसेणई १२, मरुदेव १३, पाजि १४ उसमाण १५, एपसिच पचयह कुडगराण धिक्क रेणाम वरुणीई ।

प्राचमता लिहति ॥ तत्र वेनपराविनलकाहनमणुसमूल्यचोयुमूलडनिचप्राज्ञा १० मेतेपोपणांका बुलकराका, नाकारकतिनाकारकमीतिरवयवत् । ये मपदे विनलकवृत्कारह । विहां सेनंकर १ विनलकापचन ४ चकुर्धनं ८ कणवतं ९ जमिचह १० यह पोच बुलकरनचं वा यवपीरंवनोतिमिदृधि वेपणुयवो

आगमसहये भीति भावा द्वितीया मध्यमे पुनः ॥ महीयसिदंस्तप्रति समायुक्तं महाभक्तिं रित्याह ॥ मय मूसीयकुलकर्तृपक्षकथं वस्य भाव ॥ तत्त्ववृत्ति
 त्यादि ॥ इदं सूत्रं नताये भवत पिंगित्यपितोपार्थय सस्य करव सुधारव चिकारः सप्रवापस्त्वय, पूर्वमीती छोटिफनरस तेपु मपामपविद्वयकांमुकुने
 चद्राभनामा पिकारवडभीति विदये वा च प्रसेमजिदाह्य द्यस्वारो अनुकथत, महत्पपराचेचिकारो मध्यमजययोस्तु माकारदकाराविति । यस्यस्तु
 परिपायबाधा मरतकाले परिभाषयते पठना महलिकथ निदीह बीषाह ॥ चारगवविद्येयाहजरहस असविहाभीर् ॥ इतिवचनात् अयमकाले इत्यन्ये ।
 सय पद्युदको कुलकर्त कुलकरत्वमात्र चतुर्दशधाचारव नित्यसंधारेषुस्यप्रकरपदपन्यत्रिभक्तमपूजनीयतां प्रविक्तयिपु यथा सादेवलोकोविशिष्ट
 पर्माचमस्रवाव्यवहाराः प्राकतेत इत्याह ॥ कानिचस्र मित्यादि ॥ भागे कुलंगरस्य मरुदेवानांन्याः भाषायाः कुली एतस्मिन् समये उचयति अयमः
 सयमसारीद्वहना दृयत इव अयमः वयनो वेति सस्वारः तत्र वृणमव वयमवति वा वृदेवभासीति वा वृणमः एवम सर्वव्यवहारे अयमः वृणमावा

। होत्या ॥ तेन मणुष्या चिकारेण वनेण हयासमाणा जावचिठति ॥ गानिस्सण कुलगरस मरुदेवाए प्रा
 रिश्याए कुच्छिचि एत्यण उसहेयामं स्रहा कोसलिप पठमजिणे पठमकवली पठमतित्यगरे पठमे
 ; मनुष्यामाकारेव इहेन इतः सतो यावत्सिष्ठति ॥ तत्र मनुष्याः प्रसेनजित् १२ मरुदेव १३ माभि १४ अयमाथा सेतेयपन्थाना कुलकराणां चिकारवति
 नात्रादवडनीतिरजयत । ते, मनुष्याः चिकारेवदवडेन इतारसलो, यावत्सिठति ॥ तत्र कुलकरस मरुदेव्या भाषायाः कुली स्यत्र अयमवतिभाषा
 । आईन कीशसिका प्रयमराजः, प्रयमजिगः, प्रयमकेवली प्रयमलीयेदुर प्रयमथमयदरकवसीसुमरपद्यते ॥ तस अयसोऽहन् कीशसिकोविशतिपु
 एव एव इव इत्यायका यावत् विमयवतयका रहत । तिहा चद्राभ १९ प्रसेनजित् १२ मरुदेव १३ माभि १४ अयम १५ ए पाच कुलमंगर चिकारमासे
 दवनीति इती । ते, मनुष्य चिकारवडव इत्यायका यावत् विमयकरीरहइ । मात्रिनामा कुलगरली मरुदेवो भार्याभी कुचिनेयिचे इती अयमनामइ अ
 रिहव कीशला अयोप्याकपना इव-प्रयमकवलीराजाभिर्विक रागद्वेवलोकीतवहार ३ प्रयमकवली ४ प्रयमलीयेकर ४ पहिलोपमनेयिचे धरप्रपाज चाईर

पिति, तथाच ते कीदृगास्मन् वित्याह ॥ तेषां वित्यादि ॥ ते सर्वबाहविति प्राग्वत् । इकारेण हरेण इताः धतो लज्जिता प्रीतिता व्यङ्ग्यः सञ्जी-
 प्रश्चपर्वत इत्यर्थः । एते त्रयोपि पर्याप्यष्टा सत्त्वाप्रकटतावभाषायाः ॥ भीता व्यथा तून्मीकामीनप्रायोविनयावभता ननुमठाश्च मित्रेया मित्रेया
 जलयाका धावयय विदति । ते अमेनैव दरेण इवस्थविवा त्मान मन्यमाना युत्तरपरायस्थाने न, प्रयत्नेन इत्यागयः ॥ अथ वा दृष्टपुंयासनामातेयां
 ईहादिपातेभ्यो व्यतिगायिनमोवित्यासन निदमिति इत्या इति वचन । अतोतदकालयति बुलकरकाले किं येन दृढनीति रम्या वेत्यागकामासमापते
 तत्त्व वित्यादि ॥ तत्र च नपरविनसदाश्च नपुंसकस्यभिर्बद्धाका नेतेयां पचाना बुलकराका वा इत्यस्य नियेयार्थस्य करव सभिधान साकारोनाम
 दृढनीति, रम्यत्वं योर्धपूर्ववत् । अथस्मृतादीषु विनसनाहमपुन्युत्तरोः बुलकरयो योरुकारकया दृढनीतिः यथा निचद्वप्रवेमवितो रतराले चद्वा
 भत्याकन वित्याद्युत्तरं दृढावभाहरेरेति, अथर्धः । कुत्रेवा तिसृषुपादिनां प्रीत्यो नाविकृत्य नवाकारनलिकाप्रस्तु प्रकुचमिवगभीरवेदितु गनेषु यु-
 तिमपुत्रे नृप, बुलकुत्रो बुविकित्वेरेचिक्कितात् कार्ये मिति द्वितीया साकारकया दृढनीति पकार, ताव विनसनाहनादय दृढावरो उन्नेबहुः ।
 अथ रम्यावविदः नर्भपरपचपदे नाकारकया इतरत्वं नु पूर्वैव प्रीरेणपूर्वस्य अथनवरिषे सप्त बुलकराधिकारे पचास्त्रिवारने दृढनीति नास्ति

योचिठं वि ४ तस्यैव स्वेमधर ५ विमलवेवाहणी ७ चरकर्म ८ असम ९ स्यानिचंदाणम् १० एणसिणपचयह
 कुलगराणं मक्षरिणाम वरुणीहं होत्या । तेषामणस्या मक्षरिणं वरुणं इप्रासमाणा आयचिठंति सत्येन च
 राज ११ पसेनई १२, मरुदेव १३, पानि १४ असमान १५, एणसिण पचयह कुलगराण चिह्नारेणाम वरुणीहं

यावन्ता स्मिन्निति ॥ तत्र वेणवर्तविनसनाहमपुन्युत्तरोऽभिपन्नाका १० मेतेवापन्नाभां बुलकराका, नाकारइतिनाकारकनीतिरन्यथ । वे
 नपचे विनसतवकारइ । विहां वेनवर्त १ विनसनाहम ४ वेणुकण ८ अथर्वत ९ अमिर्बहु १० यद नाच बुलकरनर्भ ना वरुणीहं वरुणीहं विहं वेणुकणे

रणत पुनर मृदगमन्वादिभेदनिष्ठ तद्विषयकं विज्ञानवाद्यात्मगतत्वेऽप्यस्य यत् पुण्यज्ञापकस्य सारपरमसङ्ग्रीहागत्यव्यापनाये ८ यस्यताल गीतादिमानकाल
 स्तालः सप्तमोऽम्पभाषिकमात्रिकस्तेनयस्यात्रु ज्ञायते तत् समताल विज्ञान कचित्तालमानमिति पाठः ८ ध्रुव सामान्यतः प्रतीत १० जगन्नाद ध्रुववि
 शेष ११ पायक प्रतीत १२ अष्टापद सारिकलक्षणतुल तद्विवयककला १३ पुर काष्ठासिति पुरतः पुरत काव्य शीघ्रकथित्य भित्त्यर्थः १४ दगमष्टिभित्ति
 वक्ष्यपुक्ताश्रितिका विवेचकत्रययागपूर्विका तद्विवेचनकलाप्युपचाराद्वक्ष्यसिका ता १५ अक्षविधि सूपकारकला १६ यामविधि यक्षभृत्तिकाफलयाप्र
 सादितस्य सप्तनिर्मलस्य तद्विवेचनकारक अक्षरा जलपानविधि जलपानविधि गुणदोषविज्ञानभित्त्यर्थः १ यथाजमनोक्तमस्याहु भोजनान्ते जल
 विधिमित्यादि १७ यच्छविधि वक्षस्य परिधानोपादिरूपस्य नवकोरुवैविकदिभागयथास्थानमिवेशादिविज्ञान वानादिविधिस्तु ज्ञानस्तविज्ञानान्तरगत
 ति नेहगृह्यते १८ विलेपनविधि वक्षकटैसादिरिज्ञान १९ शयनविधि शयन शय्या पत्यकादि छाद्विधि सवेद्य । कर्मगुणयवापुस्तमुदरासक्त तुषैः प
 रित्यक्त । अङ्गुलस्य नृपाया सहस्रोक्षय्या जयापकः १ भवति-सैव यद्भूमा द्वादशरीमा त्रिपट्करीमाच । नृपपुत्रमन्त्रिभक्तपतिपुरोधसासुयथासक्त्य २
 अहुंभतो अष्टाशेन विकल्पो विवर्तनका मोक्तः । आयाभक्त्य शयन पादोद्धारः सङ्कुप्यशिरा ३ इत्यादिक विज्ञान, स्वप्न तद्विषयकोविधि स्त यथा पूर्व
 स्वांशिरः बुयोदित्यादिक विधि ४० आयोस्तस्यतुः कलागकादिष्ववस्थानिबद्धा सावकान्दोक्षपा २१ प्रहेलिका गृहाशयपद्या २२ नागथिका दृग्दोषियेय त
 ज्ञास्यवेद । विवर्तनसुकिटमका समेषुयोदो सतदुभुविचरत् । सतुष्ट कण्ठोक्तुष्ट कण्ठा तमुक्ता नागह्रिभक्ति २३ गाथा सस्तुतेतरनायामिषद्वाभाप्यो
 नेव २४ नीतिका पूर्वाह्नसूया उपराह्नसूया सार्योनेव २५ श्लोकमनुष्टुभविशेष २६ हिरण्ययुक्ति हिरण्यस्यद्रव्यस्य युक्ति यपोचितस्थाने योजन २७
 एव सुवर्णयुक्ति २८ ब्रूय युक्ति कोष्ठादिवर्तनमिष्टुयुक्तं युक्तं कृतं तु तद्विचित्रव्यनेशन २९ आभरणविधिष्यक्त ३० तरुणीपरिकर्त युवतीनाममसस्त्रि
 या वक्ष्योदिवदिक्रपा ३१ स्त्रीलक्षणपुरुषलक्षणे सामुद्रिकप्रसिद्धि ३२ ३३ इयलक्षण दीर्घपीयाक्षिकूटमित्यादिक मद्यलक्षणविधान ३४ गजलक्षण पम्बोक्त
 तिः सप्तमंगस्यैव्य भट्टीव इत्याः परिखाह्वान । एकद्विद्वद्वाययमन्त्रमन्त्रो यकोक्तमागो भियतप्रमाणः १ इत्यादिक ज्ञान ३५ गोव्यलक्षणमिति भोजाती
 यलक्षण सामागमिलक्षणस्योन्मयिकनयनाद्यमनुमदीयाव इत्यादिक ३६ कुर्वटलक्षण कुर्वटः स्यजुतनरुहागुलिस्ताम्रवक्रमण्डपूलिकः सित इत्यादिक ३७

येन तु अन्यथानित्यत्र द्वितीयायैपदीष्टेय। तथाच कर्माविषयस्य मयीतुल्येनेदत्त खीस्यप्युपदिशतीत्यपि व्याक्येयं। शिष्यगतचपयगे घोपेदिशतीति चे
यमिति। प्रयात्रपूर्वकपेयत। प्रोक्ता विसारतस्तु भीरावप्रसीयादिष्वबाधैर्यु तृस्यभाभाद्याधमसिक्तास्तापाठोपदेशानपूर्वकं चित्रियते। यथा सेह १ गवि
य २ हय ३ गह ४ गोच ५ बाधार्थं ६ सरणया ७ योस्वरणय ८ समताला ९ जूझं १० अद्यमाय ११ पार्थय १२ अष्टमाय १३ योक्त्वस्तु १४ दगमद्विष्ट १५ अ
नविदि १६ पाचविदि १७ वत्यविदि १८ विलेखविदि १९ संययविदि २० अयत्न। २१ पदेक्षिणं २२ भागविद्य २३ गाहं २४ गीच २५ किलो नं २६ विहर
कन्तुति २७ कुवसन्तुति, २८ कुसन्तुति २९ त्रुकीपरिकल्प ३० त्रुकीपरिकल्प ३१ इत्यिलक्य ३२ सुरसलक्य ३३ हयसलक्य ३४ गयलक्य ३५
भोक्तलक्य ३६ कुक्कलक्य ३७ दललक्य ३८ दललक्य ३९ अललक्य ४० अललक्य ४१ आगललक्य ४२ वारुणिक ४३ लघावारमाचं ४४
भरमाच ४५ बार ४६ पटिकार ४७ ध्वं ४८ पविष ४९ अकव ५० अकव ५१ संगव ५२ अकव ५३ अकव ५४ अकव ५५ अकव ५६ अकव ५७ अकव ५८ अकव ५९ अकव ६० अकव ६१ अकव ६२ अकव ६३ अकव ६४ अकव ६५ अकव ६६ अकव ६७ अकव ६८ अकव ६९ अकव ७० अकव ७१ अकव ७२ अकव ७३ अकव ७४ अकव ७५ अकव ७६ अकव ७७ अकव ७८ अकव ७९ अकव ८० अकव ८१ अकव ८२ अकव ८३ अकव ८४ अकव ८५ अकव ८६ अकव ८७ अकव ८८ अकव ८९ अकव ९० अकव ९१ अकव ९२ अकव ९३ अकव ९४ अकव ९५ अकव ९६ अकव ९७ अकव ९८ अकव ९९ अकव १०० अकव १०१ अकव १०२ अकव १०३ अकव १०४ अकव १०५ अकव १०६ अकव १०७ अकव १०८ अकव १०९ अकव ११० अकव १११ अकव ११२ अकव ११३ अकव ११४ अकव ११५ अकव ११६ अकव ११७ अकव ११८ अकव ११९ अकव १२० अकव १२१ अकव १२२ अकव १२३ अकव १२४ अकव १२५ अकव १२६ अकव १२७ अकव १२८ अकव १२९ अकव १३० अकव १३१ अकव १३२ अकव १३३ अकव १३४ अकव १३५ अकव १३६ अकव १३७ अकव १३८ अकव १३९ अकव १४० अकव १४१ अकव १४२ अकव १४३ अकव १४४ अकव १४५ अकव १४६ अकव १४७ अकव १४८ अकव १४९ अकव १५० अकव १५१ अकव १५२ अकव १५३ अकव १५४ अकव १५५ अकव १५६ अकव १५७ अकव १५८ अकव १५९ अकव १६० अकव १६१ अकव १६२ अकव १६३ अकव १६४ अकव १६५ अकव १६६ अकव १६७ अकव १६८ अकव १६९ अकव १७० अकव १७१ अकव १७२ अकव १७३ अकव १७४ अकव १७५ अकव १७६ अकव १७७ अकव १७८ अकव १७९ अकव १८० अकव १८१ अकव १८२ अकव १८३ अकव १८४ अकव १८५ अकव १८६ अकव १८७ अकव १८८ अकव १८९ अकव १९० अकव १९१ अकव १९२ अकव १९३ अकव १९४ अकव १९५ अकव १९६ अकव १९७ अकव १९८ अकव १९९ अकव २०० अकव २०१ अकव २०२ अकव २०३ अकव २०४ अकव २०५ अकव २०६ अकव २०७ अकव २०८ अकव २०९ अकव २१० अकव २११ अकव २१२ अकव २१३ अकव २१४ अकव २१५ अकव २१६ अकव २१७ अकव २१८ अकव २१९ अकव २२० अकव २२१ अकव २२२ अकव २२३ अकव २२४ अकव २२५ अकव २२६ अकव २२७ अकव २२८ अकव २२९ अकव २३० अकव २३१ अकव २३२ अकव २३३ अकव २३४ अकव २३५ अकव २३६ अकव २३७ अकव २३८ अकव २३९ अकव २४० अकव २४१ अकव २४२ अकव २४३ अकव २४४ अकव २४५ अकव २४६ अकव २४७ अकव २४८ अकव २४९ अकव २५० अकव २५१ अकव २५२ अकव २५३ अकव २५४ अकव २५५ अकव २५६ अकव २५७ अकव २५८ अकव २५९ अकव २६० अकव २६१ अकव २६२ अकव २६३ अकव २६४ अकव २६५ अकव २६६ अकव २६७ अकव २६८ अकव २६९ अकव २७० अकव २७१ अकव २७२ अकव २७३ अकव २७४ अकव २७५ अकव २७६ अकव २७७ अकव २७८ अकव २७९ अकव २८० अकव २८१ अकव २८२ अकव २८३ अकव २८४ अकव २८५ अकव २८६ अकव २८७ अकव २८८ अकव २८९ अकव २९० अकव २९१ अकव २९२ अकव २९३ अकव २९४ अकव २९५ अकव २९६ अकव २९७ अकव २९८ अकव २९९ अकव ३०० अकव ३०१ अकव ३०२ अकव ३०३ अकव ३०४ अकव ३०५ अकव ३०६ अकव ३०७ अकव ३०८ अकव ३०९ अकव ३१० अकव ३११ अकव ३१२ अकव ३१३ अकव ३१४ अकव ३१५ अकव ३१६ अकव ३१७ अकव ३१८ अकव ३१९ अकव ३२० अकव ३२१ अकव ३२२ अकव ३२३ अकव ३२४ अकव ३२५ अकव ३२६ अकव ३२७ अकव ३२८ अकव ३२९ अकव ३३० अकव ३३१ अकव ३३२ अकव ३३३ अकव ३३४ अकव ३३५ अकव ३३६ अकव ३३७ अकव ३३८ अकव ३३९ अकव ३४० अकव ३४१ अकव ३४२ अकव ३४३ अकव ३४४ अकव ३४५ अकव ३४६ अकव ३४७ अकव ३४८ अकव ३४९ अकव ३५० अकव ३५१ अकव ३५२ अकव ३५३ अकव ३५४ अकव ३५५ अकव ३५६ अकव ३५७ अकव ३५८ अकव ३५९ अकव ३६० अकव ३६१ अकव ३६२ अकव ३६३ अकव ३६४ अकव ३६५ अकव ३६६ अकव ३६७ अकव ३६८ अकव ३६९ अकव ३७० अकव ३७१ अकव ३७२ अकव ३७३ अकव ३७४ अकव ३७५ अकव ३७६ अकव ३७७ अकव ३७८ अकव ३७९ अकव ३८० अकव ३८१ अकव ३८२ अकव ३८३ अकव ३८४ अकव ३८५ अकव ३८६ अकव ३८७ अकव ३८८ अकव ३८९ अकव ३९० अकव ३९१ अकव ३९२ अकव ३९३ अकव ३९४ अकव ३९५ अकव ३९६ अकव ३९७ अकव ३९८ अकव ३९९ अकव ४०० अकव ४०१ अकव ४०२ अकव ४०३ अकव ४०४ अकव ४०५ अकव ४०६ अकव ४०

तायुः यथा सतावसरोहन्ती आमूलमग्निरस्त बेवेष्टि सथा यत्रयोधःप्रतियोगगरगाढ निवीड्य प्रूनीपतति तल्लतायुः ५८ इत्युपति प्राकृतशैल्या
इत्युग्रा नानावाचादि दिव्यास्त्रादिदूतक शोका ६० एषकथ्यवायसि । एतः सङ्गमुष्टि सतदयययोगात् रसकृद्देशात्र सङ्गः उच्यते अवयवे समुदायो
पचार सस्य प्रवाहो यत्र शाखे तारकप्रवाह सङ्गशिवाश्रममित्ययः प्रसव्याकरणेत्सुसकप्रगतमित्तिपाठः ६१ यन्नुवैठ धनुःशास्त्र ६२ हिरण्यपाक
सुवर्षपाकी ६३ रणतविट्टिकनकविट्टो ६४ युतशेष्ठा ति । सुत्रसेससूत्रकीडा अत्र सेलशयस्य सेष्ठाइत्यादेः ६५ एव यच्छेलेममपि ६६ एतदकलाद्वय लोकतः
प्रत्येष्टव्यं । नासिध्यावेष्टति । नासिध्यावेष्टयुतविशेषं भागूद्विदरापविपरीतपाशकनिपतनमिति नासिध्या यत्रपाशकः पात्यते द्युतंप्रहणे सत्यपि अग्नि
निवेशनिकपनस्तेन नासिध्यावेष्टेन नम्राधान्यजापमावेष्टेनपहः ६७ यत्रवेष्ट एतदेतदगतपत्राका मध्ये विधिसितसस्याकप्रवेष्टेने इत्सलापय ६८ कटवेष्ट
कटवर्तकमन्त्रेष्ट यस्तु यत्र विज्ञानेस्ततया । इदं एतदपटोद्वेष्टनादौ भोजनक्षियादीषोपयोगि ६९ सक्तीवति । सक्तीयकरं सुवधात्वादीना
सहस्रकृपापादन ७० निष्कीवति निष्की वकरं हेमादिपातुनारवं रसेष्टस्य मूर्खांप्रापयथा ७१ यकुमकतस्तत्र यकुमपदं कतपदं वोपलक्षणं तेन वस
तरावाद्युक्तसर्वयकुमवयवः नति वेष्टादिमूलकादिपरियह ७२ इतिद्वारासमिष्टिपुरुषकलाः । धनुःपट्टिखीकलायेमाः । नृत्य १ औघित्य २ चित्र ३ यदि
त्र ४ तत्र ५ तत्र ६ ज्ञान ७ विज्ञान ८ दम ९ कलस्तन १० नीतगान ११ सासमान १२ मेघवृष्टि १३ कलाकृष्टि १४ आरामरोपण १५ आकारगोपन १६
कर्मविचार १७ यकुमवार १८ कियारकप १९ सरकतत्रप २० प्रासादनीति २१ धर्मरीति २२ वशिष्ठावृष्टि २३ कण विष्टि २४ सुरनिर्लेखकण २५
सीतावेष्टर २६ इययकपरीचर २७ सुवपस्त्रीलक्षण २८ हेमरजमेद २९ अष्टावृगलिपिपरिखेद ३० तत्कालवृष्टि ३१ वास्तुमिष्टि ३२ कान्तविक्रिया ३३
वेष्टकक्रिया ३४ कुजस्थन ३५ वारि ज्ञान ३६ अजानयोग ३७ नूतयोग ३८ इत्सलापय ३९ यजमानपाटय ४० भोष्टयधिधि ४१ याष्टिज्ययिधि ४२ मुखमठ
न ४३ यासिकपन ४४ कयाकपन ४५ पुष्पपयन ४६ वक्तीति ४७ कायशक्ति ४८ स्कारविचियेय ४९ सवज्जापाविशेय ५० अभिधांगज्ञान ५१ भूयणपरि
पान ५२ पत्योपचार ५३ गृहाचार ५४ व्याकरण ५५ परनिष्कार ५६ रथन ५७ जेशयपन ५८ धीवामाद ५९ धितहायाद ६० अकयिचार ६१ लोकव्यय
हार ६२ रक्त्यावरिका ६३ प्रग्रहसिका ६४ इतिष्टनोपलक्षणावुक्तविरिणाः स्त्रीपुरुषकलाश्रयान्तरलोके प प्रसिद्धाद्येया अत्रययन पुरुषकलामु स्त्रीकलामा

उन्नततय यथा चक्रिणां चक्रयस्य ६८ दृक्कसतय यथातपथाकुम्भेनचापयिताननुपलभ्यमानरावा । व्यापीत १ तथी २ मधु ३ फल ४ धर्मा यथाक्रमे
 शिवहिताय द्रवताः १ नत्रि १ मू २ धन ३ कुल ४ जपावहा रोग ५ मृत्यु ६ जलगायपबन्निः । व्यादिभिर्द्विकविद्विद्विः कना द्वादगासविरतैः धनेः
 रन २ यात्राप्रविष्टि १ द्वि यतांविनायी २ साधनः ३ प्रभूतावबुधा ४ गणय ५ वृद्धिः । पयू ५ भासमिवांवितासि ६ ल्यादिग्वयुग्मेपु तदीयरायाम् ३
 इत्यादि ३६ अचिक्रयं अकुलसतयदुष्टम जनः स्यात्पचिविद्विद्विः १ ॥ अशुभमासाद् ज्ञेयो प्रयोऽगुजो विपमपवस्यः १ ॥ अशुभोऽस्य ० अशुलशता
 दनुत्तनः कश्चनः पञ्चविकस्यपुस्तानि जनः जनयोः प्रजाकयो भेष्यस्वितः पञ्चविष्टेरधिबोमध्यमः अशुभमासाद् हुतप्रमाणाद्भयोवृको
 विवमपवंत्तः विवमपवोगुलेस्वितः प्रवमलतीयपुमससमादिश मुलेपु स्मितः सप्तभुजः अर्वादेव सनागुलेपु द्वितीयचतुर्पष्टमाविपुयः स्थितः सयुज
 निजेपु सनविचनंगुलेपु मध्यम इत्यादि ४० मकिसतय रजपरीचापन्योक्तकाकपदमलिकापदकेशरादिरमस्यर्करतास्त्रकर्तवितकसदापित्वादिनक्षिगु
 बदेपविज्ञान ४१ काकबी, चक्रिकोरकविद्येय सत्य कुलवं विवमरकमानोन्मानादियोगप्रमथोक्तवादि ४२ वारज्जो गृह्णन्नेर्बिद्यावास्तुयासप्रसिद्ध गु
 बरोवविज्ञानं ४३ ल्ब पाचारसनामं एकैकेकरवाभ्युद्गायतिः पञ्चपदातिका ४ सेना सेनानुवं युवतो वाहिनी पृतमाचमूः १ अनीकिनी वपनैः स्या दि
 प्रादौ किमुक्ते कनात् । द्याकिम्यो ऽर्वादिभोत्यादि ४४ नगरनाम द्वादशवीजनायासमवयोजनम्यासादिपरिज्ञान उपलब्धवाइकलगादिनिरीहकपूर्वक
 दूत्रमादकवात्मानदार्दिम्यवस्थापरिज्ञान ४५ शारोक्तेतिशारकादिज्ञान ४६ प्रतिशारः प्रतिशूलहारोपहावा वजनननादि सारपरिज्ञान अथवा प्र
 तिचरय प्रतिचरयो रोनिवः प्रतीकारकरय तदुज्ञान ४७ अयू दमुत्पूना धैर्यरचना । यथा चक्रम्युद्दे चकोकतो मुम्भारकप्रध्यादिदु राक्षन्यकत्वापनेति ४८
 प्रतिम्युद्दं दम्यतिद्विनां तदुद्देयोपायप्रवृत्तां अयू ४८ शान्त्यतो अयूतर्गेतत्वेपि प्रपाजत्वेन श्रीभम्पू इविष्टेनामाह । चक्रायूद्दचक्राकृतिसिधैर्यरचना
 नित्यवैः ४९ नरुडम्युद्दं नरुडकृतिसिधैर्यरचना नित्यवैः ५१ एवं चक्रटम्युद्द ५२ युड कुर्मुटानामिव मुडहानुविह नृनिषामिव मृगास गि मुडुगवायो
 भयो रंरुनं ५३ निपुड मयमुडं ५४ मुहातिमुडं कश्चादिप्रलेपपूर्वक नरायुड यत्रप्रतिह द्विज्ञाना मुडवाचापासः स्यात् ५५ दृष्टिमुड योचप्रतिबोधयो
 चद्रुषानिनिनेवावल्लान ५६ मुष्टिमुड बोधयोः परस्पर मुड्वाचनन ५७ बाहुमुड योचप्रतिबोधयो रम्यान् प्रचारितबाहुने देवनिर्भजनाल्लन ५८ ल

कपञ्चनिष्ठात्यात्ममित्याह । दायिकाणां शोचिकाणां दाय धनविभाग परित्याग्य विभागशोदत्वा तदाच निभाषयायादियाचकानाममायाद्भोत्रिव्य
 ह । तेषां सगवग्रैरितानिमित्तभारसतः शोचकाश्च जगृहुः इत्येव हि जगद्गुरोर्जीत यदिद्वयायचिदानन्दोयेने तेषां च इत्येतव इत्यापूर्तेः । अनुयदीष्टायधिक
 मन्नो दौम तर्हि ऐहयुगीमाननएकदिनदेय सवसरदेय या एकएव निपूकेत् इत्याया अपरिमितत्वात् । सत्य प्रजुप्रजायेनेतादृशेष्टाया अचमवात्
 सुवशाजानान्या शिबिकायामाकृढमिति गम्य । क्रिविशिष्ट भगवन्त सदेवममुकासुरया स्रग्ज्जुपातालवाकिन्नसहितया पपदा समुदायेन समनुगम्यमा
 न ईदुल्लसचप्रभुअयेअप्रजाये शाबिकादयोऽचिनदयन्तोऽभिपुवन्तव एव वक्ष्यमाकनवाधियुरित्यन्वयः तत्र शाबुिकाद्यन्दनगङ्गेशसुहस्तामांगस्यका
 रिबः शङ्खज्वावा चाक्रिकाद्यक्रज्वाभकाः साक्रुसिका यत्तावत्सबित्तमुवकादिमयहलधारिबोमहुविज्ञेयाः मुखमङ्गलिका वाटुकारिबः पुष्पनायाया सान
 धाः बहुमानका स्कधारोपिततराः आख्यायकाः शुभाशुभकथकाः शङ्खा यशापसेलकाः सरयाद्यिप्रफलकहस्ताः मित्राकागौरीपुशादति कृढा चाटि
 वापटावादकासौयांगकाः पूर्वैच आर्यत्वाग्रवमार्पैतुया, यथाश्रुतव्याख्याने च शाबिकादिगवैः परिवृत्तमिविपद कुलनहतरादितिपद चान्वय
 योजनार्पेनप्यहार्थं स्यात् साध्याहारव्याख्यातो ऽनप्याहारव्याख्याया स्तावयमिति प्रक्षुभाङ्गे क्षमाक्षिचरित्रे निष्कमलसहस्रवक्त्रे शाङ्गिकादीना प्रयत्ना
 ततया निर्देश एतस्यैवायस्यसूचकः । यद्विच प्रायः पूत्रादि सोपस्कारादि प्रवर्षीति म्यायोऽनुस्त्रियते तथा साध्याहारव्याख्यानेऽप्यदोषः, तान्निर्वियति

भित्वा विगायहृष्टा दाणदाहृष्ट्याण परिभाइत्तो सुर्वसणाए सीवृष्ट्याए सदेवमण्ड्यासुराए पारसाए समण
 गम्तमाणमग्ने सस्सिअचक्षिअणगलिअमहमगलिअपुसमाणगवरुमाणगच्छाह्वस्कगलस्वमखधटिअगणेहि ता

काओ परित्याग्य सुवर्धनाभिषायां शिबिकाया (आकृढ) सदेवममुकाऽसुरया पर्यदा समनुगम्यमान (भगवन्त) नमेशाङ्गिकाचक्रिकाङ्गलिकमुस
 ते विवर्धीदेवं सुदर्गमातांमसीबीकाह देवता ननुय अयूर भक्तगपतीतेहनापर्यदाइकरी मार्गेवातमाखे प्रगवन्तआगे समुमावज्जावणहार चक्रनामसा
 इवहार भाटादिक मुपमङ्गलभाकरउहार पूज्यमासमागणिक बहुभापकनर आस्यापकइवहार वसाग्रपेले चित्रपद्मधारिक पटानायगाह्वहार तेषुनास

नरोच, यद्वा मङ्गलम् आरानोऽस्मीत्यर्थं यत्र सबासी वासव इति योजनीय । यतो भगवद्वेद्या सएवविषयेवेति, एतेन तेवति पुत्रसप्तसहस्राद् मङ्गल
 रापवाभन्ने वववति, पूर्वपदविरोधीनेति । ववित्वा । यःसः । गिम्हावति । आर्वायीषागृहः क्रीसिगो बहुवचनात्तत्र तदा यीरवस्येत्यर्थः
 प्रयमोनासः यवा योम्नाबाभवयवे समुदायोपचारपूरीगणकालमासानां मध्ये प्रयमोमासःप्रचम पञ्चः ई ब्रह्मदुल्ले वाचकारपठ सप्त्य नवम्या स्तयेः
 पद्यो यदो यस्य तिचिनेस्यतादिषु तपाद्ब्रह्मन्, तिचिपाते तत्कस्यस्याष्टम्यामेव क्रियमाकृत्यान् सप्तवनीपको उभोदिवस सप्त छनेन व्याख्या
 नेन चित्तब्रह्मदुभोपदन्त्यापनविरोधेन बावनातरेकालवनीपकोनवीदिवसः दिवसस्याऽऽहोनीदिवसरयमस्य दिनादुत्तरकाले यद्यपि दिवससप्तस्या
 होरावकाशकत्वं नन्यत्रमिदं, तथा च्च प्रस्तावादिभ्योभितो रक्ताभिरक्षित्वादिवा विव पूर्वचारविशिष्टास्तद्विवेचयत्वं अर्थथा दिवसपेक्षात्यभागरस्या
 भुवपत्तेः । त्वङ्गादिरत्नमभदितदुक्ते रवत वा भुक्ते वदितं चेन चेनवा कोत्र भावागारं कोत्रागारं बर्मासकं गृहं बर्मासदुर्गवाहनवेररादि पुरातः
 पुरेज्यवे विपुलपनत्वादि कनकचतुर्वर्गं येनसहस्रबलेन्य स्तानि रत्नानि नवपद मान्दत्त्वं नैतिवानिगुल्फाकाशादिप्रभवानि शकावद्विवावताः
 सतः पूर्वपदेनकर्मचारयः मितः । यद्वादिदृषाः प्रवातानिविदुनावि रत्नरत्नानिपट्वराणां पुन्यपद्वनेवा प्राबाल्यव्यापनायै तत्कस्यय यत्सत्वारं वाराति
 वार् स्थापयेय इत्येन त्यजाननस्त्वत्यैव विद्वद्यै पुनर्गमनाकारणेन । कुतोभनस्त्वत्यायइत्याह । विगोप्य पुनृप्वनीयमेतत् अस्मिरस्त्वदिति कर्पनेन

पश्चिमेभागे बहसा हिरस्य बहसासुवस्य बहसा कोस कोठागारं बहसा बलबहसा बाहणचहसा पुरचह
 सा अतेतरं बहसा विउलधनकभगरयभमणिमोसिथ्यसस्वसिउप्यवांलयणरसुसंतसारसायंइएअ विच्छुटद

वस्त्यवा, बाहनत्यवा, पुरस्त्यवा, अना, पुरंत्यवा विपुलचनकनकाजनविनीतिकागृधिसाप्रवासरजसवारकापतेन विच्छद्ये विगोप्य दाय वापि
 ने दुक्तेप्रति बादिनें नहरदुते बादिनें घाजनातेमते काहीने लेव्यमते बाहीने श्रीवाहीप्रभून् बाहीनें पुरप्रमत्तभरप्रतइ अन्नपुरप्रते वा
 हीने वसे न्न कनकचतुर्वर्ग एव नदि योमी चक्रद्विककर्मप्रकथ राकारन इत्यादिककापतेन इत्यनेमति बादिनें ननत्वपकोनुकीनें चन बाहवयाज

कथञ्चनिष्ठायाञ्जनमित्याह । द्वायिकाभर गोत्रिकाया दाय धनविभाग परिभाज्य विभागशोदस्या तदाश्च निमाषपाथादिपाषकामासमाधादोत्रिक्य
 इह । तपिच भगवत्प्रेरितानिभमारुहंत । द्योपमात्र जगृहृदमेवश्चिजगद्गुरोर्जीत यदिष्टायधिदानदीयते तेपाप इत्येव इष्टापूर्तेः । ननुयदीष्टायधिप
 प्रजो योन तर्हि ऐतृपुगीभोजनएकदिनदेय सवस्वरदेय या एकएवजिपुकेत् इष्टाया अपरिमितत्वात् । सत्यं प्रनुप्रप्तायेनेतादृशेष्टाया अस्सभयात्
 सुदर्शनात्म्या श्रिविद्यायाभाकृत्वमिति गम्य । किमितिहं भगवन्त सदेयमनुजासुरया स्वर्गपूपातालकाचिजनसहितया ययदा समुदायेन समनुगम्यमा
 न इष्टाचमनुद्ययेअमन्तर्गे कश्चिकादयोऽभिसदयतोऽभिपुवनाद्य एव वक्ष्यमाद्यमथादिपुरित्यस्यः तत्र शक्तिकाद्यन्वजगद्देशुहस्ताभागल्पका
 रिणः शङ्कुध्मावा चाक्रिकावच्छासकाः लाङ्गुलिका गतावशमितसुवर्कादिनयश्चलचारिखोमहविद्योपाः सुखनङ्गुलिका छाटुकारिणः पुष्पमाणाया नाग
 धाः बहुनामकाः स्वधारीपितनराः आस्यापकाः शुभाशुभकल्पाः लङ्का यथापसेलकाः भरवाद्यिज्जलकहस्ताः भिषाकागीरीपुत्रादिति रुढाः पांदि
 कापटावादकाक्षोपांगणाः सूत्रेण आपेस्वायवचनार्थेतोया यथाशुतव्यास्यामेव श्राविकादिगवैः परियुतमितियव कुलमहत्तरादितिपद आन्वय
 योजनार्थमप्याहयै स्यात् साध्याहारव्याख्यातो ऽनप्याहारव्याख्यातो ऽनप्याहारव्याख्यातो ऽनप्याहारव्याख्यातो ऽनप्याहारव्याख्यातो ऽनप्याहारव्याख्यातो
 तवया निर्देश एतस्यैवाशयस्यवृत्तः । यदिय प्रायः भूत्रावि शोपस्काराणि प्रवतीति न्यायोऽनुक्रियते तदा साध्याहारव्याख्यातोऽप्यदोष तात्रिविविचि

थिह्वा विगाथइहा दाणदाइष्ट्याण परिभाइस्तो सुवंसणाए सीविष्ट्याए सदेवमणुश्यासुराए पारसाए पारसाए समण
 गम्ममाणसग्गे सखिश्चवह्निश्चणगलिश्चमहुमगलिश्चपुसमाणगवरुमाणगज्जाइस्कगलस्वमस्वघटिश्चगणेहि ता

कावो परिभाज्य सुदर्शनाभिषाया श्रिविद्याया (आकृतः) सदेवमनुजाऽसुरया पर्यदा समनुगम्यमान (भगवत्स) मपेशाद्विकचाक्रिकलाङ्गुलिकमुख
 ते विहृषीदेशेने सुदर्शनाभौसीभोकाइ देवता ननुय अमूर भवमपतीतेह्मापयदावृकरी नागधालमाधे प्रगयत्सआग्गे समुमावआवणहार अक्रमाभमा
 उचहार साटादिक सुपमङ्गुलनाकरवहार पुष्यमाभभागधिका वट्टमाणकनर आस्यापकक इणहार ममायतेने पित्रयहृषारिक घटानायत्राएणहार तेहनाच

तात्रित्यर्थः यागिजराजिमदयंत याभिपुवतवेति योचना । विवक्षितत्वमेवाह । इत्येतस्योतीहा स्तात्रिः प्रायेणवशादित्येनपि किञ्चित्स्वरूपतः कात
 स्यादकातचेत्यत आह । कोतात्रिः कर्त्तव्यशशत्रिः प्रियात्रिः प्रियायायाये सुदरतया यास्तामनीया प्रायतः सुदराइत्यर्थे स्तात्रिः मनसा
 अग्र्यते सुनःपुन योः सुदरत्वातिशया ता मनोभा स्तात्रिः उदारात्रिः शश्वतोऽर्धतद्वक्षस्यायात्रिः कस्यायात्रिसूचिकात्रिः शिवात्रि निरुपद्रवात्रि
 ग्राह्यदूषणोद्धितात्रि रित्यर्थः । इत्यात्रि र्भक्तान्त्रिकात्रिः भगत्याः भगलेऽनर्धेप्रतिपाते चाष्ठीत्रिः सत्रीकात्रिः अनुप्रासाशुलकारोपेतत्वात् सद्यो
 नात्रिः इदयममनीयात्रिः अर्थमाकलयन्तुरीचविवत्वात् सुबोधात्रिः इदयमप्रह्लादनीयात्रिः इदयगतकोपशोकादिय चिचिद्रावलीत्रिः उभयवक्त्रचयनद
 प्रत्ययः कर्त्तव्यनोनिवृत्तिर्करीत्रिः अयमनृज्जाभिरितिवत्स्य अर्थशतानि यावु सन्ति तामर्धशतिका स्तात्रिः अथवा उर्बानानिष्टकार्योका शतानि सान्य
 ता अर्थशता स्थाप्यार्थशतिकास्त्रात्रैः कप्रत्ययः, अनवरतविक्रानामाभावात् अभिनदयतश्च अयनोवेत्यादिनकृतः सवृद्धिनतभगवतु माधवाका आ
 निपुवंतय भयवतनेवेति । किमवाविपुर्तिस्त्राह । अयमवेति प्रतिशब्दने द्विवचन, नदति वगुदोनवतीति नहः तस्यानवबन्दिदं इहव दीपंस्वप्ना
 कृतत्वात् अपवाक्यपत्त जगत् इत्यनस्वर्गद्विकल्पयजय भद्रमागवत् नवर जद्रः कस्याकान् कस्याकारोवा कयनाशासतेस्व इत्याह । यन्मैव करव

विद्विष्टाद्विकंताह प्रियाह भजुस्त्राह मणोमाह तराळाह कक्षात्राह सिवाह धखाह मगल्लाह सस्तिरी
 स्त्राह द्विययगमणिजजाह द्विययपल्लवायजिज्जाहं कसुमणजिठ्वहुकराह अपुणरुक्ताह अठसहस्राहं वगू

भाद्रकृत्तिपुपभाषवकवर्षेभानास्यापिकरुक्नुपादितकवैः पात्रिरितानिः कामात्रि प्रियात्रिः मनोकात्रिः मनोसात्रिः उदारात्रि कल्यादात्रिः
 शिवात्रिः पय्यात्रिः सङ्गनात्रिः सत्रीकात्रिः इदयममनीयात्रिः इदयमप्रह्लादनीयात्रिः कर्त्तव्यनोनिवृत्तीकरीत्रिः अयमनृज्जात्रिः अयमप्रतिकात्रिः

नूत तेजइहवा इष्टकारी वलनकारी प्रियवाइसा ननाश्च यन्मैप्रिय उदार कस्याकारो उपद्रवरहित वात्यकारी मङ्गलीकना करवहार सत्रीकलोभाह
 ना इदयममनीया इदयनेपङ्गालेशहवा कान्तमेनमने निर्वतर्ताकरवहार पूर्वैश्च अयमप्रह्लादना अयमनोमने विवैकरी उदितयइवाकयनइकरी निरन्तर

मूनेन मत्त्वभिमानसज्जादिना अभीतोभवपरीसहोपसर्गस्य प्राकृतस्यान् पञ्चम्यर्थेपण्ठी परीसहोपसर्गाका नेता मतेत्यथः तथा चात्यानस्वसामध्योदि
मा हसः सोढा भय नयनाकास्मिक नैरवशिष्टादिसमुत्थं तयोः प्राकृतस्यात्यद व्यत्ययः नैरवभयानां वासयकरमयानां हातामवेत्यर्थः । नामावरकृपां ना
माविषयागुभीति न पूर्णविशेषकान्तःपातेन यौमरुतस्य धर्मे प्रसूते चारिश्रमर्मे अविज्ञ विज्ञाज्ञाद्यसोमवज्रतु इतिरुत्वा तथा चासूनामनेकायस्यादुघायपु
नः पुनरभिगन्ध्यन्ति चाभिदुवन्ति चेति । अथ येन प्रकारेण भिग्नोदितमेयाह । ततस्तद्वनतरं अथ भोऽहं कौशलि को मयननालासहस्रैः
श्रेष्ठिस्तभयवदिहृदावाश्रयापृतनागरनेत्रवन्दैः प्रेक्षमावः २ पुनः पुनरयसोक्तमामः आग्नीदृश्ये द्विर्यथ न एवतावद्वस्तस्य यायकिर्गद्वति
पक्षीपपातिहे यथा प्रथमोपाह्वं जपातोभयसासुतस्य निगमवस्तसाववाष्योयाचनंतरे च यायदाकलयास्यपुलनमः कुर्वन्ति पयंते इति ।

हिं शृणवरय शृभिणवताय शृभिथुणसाय एववयासी । जय २ नदा जय २ नदा धममेण अभीपुपरीसहो
यसर्गगेण स्वत्स्वमे भयनेरवाण धममेते शृविगधमवट्टिक्हु शृभिणवतिथ्य शृभिथुणतिथ्य ॥ तएणउसनेथ्य
रहाक्कोसलिण जयणमालासहस्सेहि पिच्छिज्जामाणे २ एवजाव णिगच्छइ जहाउवधाइए जाव श्याउलथोल

(३०) वाग्निः अमयरव अभिनन्दपत्तवाभिदुवन्तदेव नवादिपुः । जयनन्दजपजद्रपमैव अभीतः परीपहोपसर्गस्यः शान्तिमनोनिरवभयाना
धर्मैरेविविज्ञ भवतु । इतिरुत्वा (इत्युद्यार्थेत्यर्थः) अभिनन्दन्ति य अभिदुवन्ति च ॥ ततः अथ भोऽहं न कौशलिको मयननालासहस्रैः प्रेक्षमावः

पर्वे अग्निमन्दतायका स्ववतायका एववट्टिक्हुतापूया जययन्तो हो ज्यागसमृद्धिवतयको जययन्तभद्र मङ्गलीकरो ज्या धर्मेनद्विविं अश्वीपृथोयको २२
परीसह स्वसर्गमेविविं चान्तिकरीपमचहार मयभैरवभो यमचहारदुष्ट धर्मेविविं सुभर्मे चित्ररहितपयोदुष्ट एवयो करीमे समृद्धिपर्वेकई स्थायनाकरह
तिवारपको अथमदेव अरिहत कोवलीक सोकानीएजारगमेआपि तेइमाथे छिकरी जोइतोयको इमपावद्विमीवाभगरीमादियकी जिमठयवाइसुभने

[illegible]

घातयन्नेषा प्रासादाः समन्मिखादयः सर्वपनमयनानि शश्विरसंगेहानि देवकुलानि प्रतीताति शृंगाटक त्रिकोणस्याम त्रिकयत्ररप्याश्रयनिलति पशु
 चयत्ररप्याचतुष्टय चत्वरवदुनागीं आरामाः पुण्यजातिप्रधानमरुकाः सद्यानानि पुर्यादिमहद् द्युक्ताणि कालमानि नगरासभानि सन्ना श्वास्थायिकाः
 प्रया जलदानस्यान एतेषा येमदेशदेशरूपा प्रागा आम् तत्र प्रदेशलपुतरात्रागा देशास्तुल्ययः प्रतिभुसः प्रतिशदा स्त्रीषा शश्वरिण लक्षा स्त्रीः स
 कुलान् कुर्वन् । अत्र वपुयवर्तार्य एकवचन प्रारुतत्वात् एयानादेवितेन हेपारयत्पेण इतिना गुलगुलायितरूपेण रयानां घनघना
 यितेन चकचचायितरूपेण यदेन निमित्तेन जनस्य महता कलकलर येन आनन्वशद्वत्याम्भपुरेखाङ्क रेण पूरण् २ अथमनवति उत्तरपन्थवर्तिनाप
 देनयोगः सुगन्धाना यरकुसुमाना वृक्षाणाववद्विद्वज्जैगतो वासरेशुबोचक रज स्तेन कपिल मनःक्षुर्यन् क्षाभागुरुः कदुवद्विषीहमिषद्रूप्य सुरकसिद्धि
 क धूपय दशागादिगैषद्रूप्यसयोगलः एषा निवहेन जीवलोकवासयन्तिय अत्रोत्प्रेषातु जीवलोकवासनस्याऽव्यासयत्वेन सर्वतः शुभितानि साध्यंसया
 ससन्ननाचि बक्रवासानि जनमरुतानि यत्रनिर्गमे तथया भवतीत्येवनिर्गच्छतीति । प्रचुरचनाय अथवा पीरकनाद्य बालवृद्धाव येममुदिता रत्नरित
 प्रयाविताय शीघ्र गच्छन्त स्त्रीषाव्याकुलाकुलगमा भविष्याकुलानायोबोसः शट्टः सवकुलो यत्र सप्तबा । एवदूत मन कुवन् यिरीपयानां व्यस्ततया निपा
 तः प्राकृतत्वादिति निर्गम्य यत्रागच्छति तदाह । आसिष्कनीपत्तचिक्क गन्धोदक्षादिना प्रमाजित कयचरशोधमेनचिक्क सेनैय
 यिरीपतोऽतएवशुचिक्क पवित्र पुण्यैर्यस्यभारः पूजा तेनकलितपुण्य इव विरीपण प्रमाजितासिक्कशुचिकमित्येव इत्य प्रमाजिताद्यनतरमाविस्वा
 शुचिकत्यस्य एवविषयसिद्धापवनयिपुतराजमानै कुर्वन् तथा इयजगरयाना पश्चरति देशीभाषेय समूहायो तेन इयादिसेनये स्वर्गः, तथा पदा

बज्रलं गम करेत्तेविणीआए रायहाणीए मल्लमस्रेण णिगच्छ्ह, श्वासिष्कसमज्जिष्वासित्तमुत्तसुहगपुष्पोययार

२ एव यावकिंगेच्छति । ययीपपातिकेयावदाजलबोसबलनमः कुवन् विनीतापाराजधान्यामप्य मध्येमनिगच्छति । आसित्तसमाज्जितत्तिरत्त

तिमबाबवा यावत् अकुला एहवा घोसेयवत्तेबेकरीयपूलकोलाइल आकासकरतीयबो यिमताराजधानीमद मध्यवर यिचियथैनइ नीरुलइ सुगधया

नये शिरोलकारादिमोचन विधिक्कमायेतिपदेते असत्कालीकारकेशमोचन तीर्थछठा पंचमुष्टिकलोचसंभवेपि आस्यप्रगयतदशुमुष्टिकलोचगोचरः भोजेना
 चार्थकृतश्चवमभरिताद्यभिप्रायोय । प्रथममेकयामुष्ट्या । प्रथमं कृत्वा यो कति तिसृभिश्च शिरोलोचं कृते एकामुष्टिं नवशिर्यासाणां पवनादोलितां कनकाय
 दातयाः प्रमुक्तं धयो हयति सुठंतो मरकतोपमानमाजिह्वतो परमरमबीया वीक्ष्य प्रमोदमानेन शक्रेण भगवन्मग्यमुपह विधाय प्रियतोमियमित्यने
 वेति विद्वत्ते जगवतापि सा तदैवरक्षितेति नद्योकांतभक्तानामाश्रयामुगृहीतारः खड्यतोत्यतयेदाभीमपि श्रीश्रयप्रमूर्त्ता स्फुषोपरि वेष्टारिकाक्रियते
 इति । सुचिताश्चेशाः शक्रे च वल्लवपटेदीरोदधी गिताइति पट्टेनभक्तं उपवासत्रयद्वये च आपानंकेन चतुर्विधाद्वये च आपाठाभिरित्यत्र तेलुग्वे
 त्पत्तेन उत्तरपदसोपे उत्तरायादानि पंचनवैपम्यमायेत्याकाशत्रे च योगमुपागतेनापोषद्वेवेतिगम्यं । सभाकामनेनैव प्रभुषा आरुचस्तेन निपुक्ताणां भो
 गानां गुरुत्वेन व्यवहृताणां राजन्यानां वयस्यतया व्यवस्थापितानां क्षत्रियाणां श्रेयप्रकृतिसया विकल्पितानां चतुर्भिः पुरुषपद्वैः सार्वं एतेच यद्युभिः
 सुहृद्भिर्नरेतेनच निविद्धास्ति नतश्चस्तेन स्वाम्यपकार स्मरतः स्वानिविरहभोरवो वाताकाश्च राज्यसुखे विमुखा यत् स्यान्निनाऽमुष्टेय तदस्मान्निरपीति

तद्विमुष्टीहिं लोचकरेह २ त्ता छठेण भत्तेण श्रुप्राणएण सासाठाहि पस्कत्तेण जोगमुवागएण उग्गाण
 भोगाणराहुत्ताण स्वस्तिश्राण चउहि सहस्सेहि सठि एगदेवदूसमादाय मुळेमविह्ता श्रुगाराह्ण श्रुणगारिश्च

पट्टेनभक्तोपायनकनउत्तरायादानिर्नरेचयोगमुपागतेन उत्तराणां भोगानां राजन्यानां क्षत्रियाणां चतुर्भिः सार्वै सार्वै एकदेवदूष्यमादायमुष्टो
 जूत्वा श्रुगारात् (निकम्य) श्रमगारिता प्रत्रजितः । अपभोऽहेन कौशलिकः संवत्सर मासिक भोवरपारी अजवत ॥ ततः परमवैलक्षोयतः

प्रमुपसव उत्तारीमश् पातामोक्षमेसाइ श्रारिमुष्टीलोचकरे करीने (श्रारिमुष्टीलोचसंयके एकमुष्टीपुष्टीलोचैकं सोत्रायमानदेवीने इद्वनाथाप्रथकी भग
 वन्तरायइ) इद्वमन्त्रउपभासकरी पाबीरहित उत्तरायाह मन्त्रसाधे चद्रभाभोगयोग आवश्यकइ उपकुलभाउपमा भोगकुलभाउपना रा ज्ञन्यकुलमा क्षत्रियकुल
 ना श्रारिइत्तरपुरुषापइ एकदेवदूष्यवस्वइइहठार्वे द्रव्यभाव मुद्रिसयईने गृहस्थावासमूकीने अणगारपणो अङ्गीकारकरीनइ अपभदेय अरिहस्त की

कृतनिवृत्त्याः स्वानिर्गमगुणस्य तिर्यक् एवदेवद्वयं शब्दे च वाचस्पत्येकीयनित्यत्वेति उपायाय मसुरजोहरादिकसिग कुर्यातीत्यस्वात् त्रिर्नद्यां सुबो
 द्रव्यतः शिरःकूर्चेनोचनेन भावतः कोपाद्यपाशनेन जूत्या अगाराद् द्वासाञ्जिक्काम्येति गम्य अगगारितां अगरीमृष्टी असंयत स्तम्भप्रतिषेधावगारी तापस
 स्तम्भावसता तां वापुतामित्यर्थः । प्रव्रजितः प्रगतः प्राप्तइति यावत् । अपवा विभक्तिविपरिवादादगगारितया प्रव्रजितः प्रव्रज्या प्रतिपन्नः । अप्रम
 भोषीवरचारीत्वकाजनाह । उसनेननित्यादि । अप्रमोऽर्हेन् कीचलिकः सायिक समासमित्यर्थः सवस्वरं यथै यावद्वस्वपारी अमव सतः पर नचेत्यर्थः
 अत्रयेकेचनलिप्रमनादादर्थेद्विदमप्यिक नित्यापु ली रावयकपूर्वसिगसमीचवभदेवद्वय्यापिकारेयनेवासापकोद्वष्ट्यः । आभस्यानतर कसप्रभुः प्रववने
 इत्याह । अप्यनिद्वचनित्यादि यतः प्रवृत्तिश्चभोऽर्हेन् कीचलिकः प्रव्रजित सत प्रवृत्ति नित्य मुरसहकायः परिकर्तनर्जनात्त्वत्तदेहः परियहार्हादि

पष्ठइपु ॥ उसनेन सूरहा कोसालपु सवच्छरं साहिस्य बीवरचारी होत्यो ॥ तेनपर सृचेलपु जप्यनिद्वचन
 उसमे सूरहाकोसलिपु मुनेनविज्ञान सृगाराठ सृगगारिस्य पष्ठइपु । तप्यनिद्वचन उसने सूरहा कोसलि
 पु णिसुवोसठकापु चिसुसदेहे जेकेइ उयसग्गा उपळति । संजहा ॥ दिस्वाथो जावपदिहोमाथा सृणुलो

प्रवृत्ति अचभोऽर्हेन् कीचलिकः मुसोभूत्या अगारात् अगगारितां प्रव्रजितः । सतः प्रवृत्ति अचनसाहेतः कौयलिकस्य नित्य मुरसहकाये
 (वति) त्यत्तदेहे (वति) येकेदिपुपदग्गोः उपपद्यते । तद्यथा । दिस्वादा यावत्प्रतिलोनादा अनुलोनादा तत्रप्रतिलोनादेनेकवायावत् कसेन

मसीक एकवारच अचिच बीवरचारी देवदूचकजनाचरखराहता तिनारपसीककरहित अपेसक तिनारपसीककरहित अपेसक तिनारपसीककरहित अपेसक तिनारपसीककरहित
 मसीक एकवारच अचिच बीवरचारी देवदूचकजनाचरखराहता तिनारपसीककरहित अपेसक तिनारपसीककरहित अपेसक तिनारपसीककरहित अपेसक तिनारपसीककरहित
 मसीक एकवारच अचिच बीवरचारी देवदूचकजनाचरखराहता तिनारपसीककरहित अपेसक तिनारपसीककरहित अपेसक तिनारपसीककरहित अपेसक तिनारपसीककरहित

सङ्गतात् ये केचिदुपसर्गं शययन्ते । सद्यथा दिव्या देवकृताः वायुदः समुद्ये यावत्करवात् मानुसावा तिरिरकजादिभावा इतिपदपदः । प्रतिलोभाः
 प्रतिकूलतया वेद्यमानाः अनुलोभाः अनुकूलतया वेद्यमानाः वायुदः पूर्ववत् । तत्र प्रतिलोमावेष्टे च समवायेन यावत्सङ्गतात् तया एवा द्रिया एवा स्या एवा
 इति तत्र त्वचयाऽवनादिकया द्रियया ग्रहादिकया लोहकुश्या लतया लवया कयेच चर्मेष्टेन वायुदः प्राग्वत्कविद्विदुष्टास्तु काये विद्यतातः
 कारकाद्योत्पादार्थविवक्षायां समन्वीक्रान्तुयेत् तादृयेदित्यर्थः अनुलोमास्तु वदेज्जवा यायत्करवात् पूएज्जवा सरकारकाया सम्भावेज्जवा कक्षाच
 मगल देवपक्षेयइति वदेतवा सुविक्लवेन पूर्वये द्वा पुण्यादिभिः सत्कुर्याद्वा वक्षावितिः सन्नामयेद्वा अभ्युत्थानादितिः कस्याच भद्रकारित्वात्
 मगलं अनर्भप्रतिपातत्वात् देवतानिष्टदेवतानिव दैत्य निष्ठदेवताप्रतिमानिव पर्युपासीतवा संवेतेति तान् प्रतिलोमानुलोमनेदमिजान् उपसर्गान् सम्य
 कुच्छते मयाभावेन यावत्करवात् समइतिरिरकइति कुनते कोपाभावेन तितितवते दैन्यावर्लबनेन अभ्याशयति अविचलकायतयेति । अयमगवदः अ
 मवावस्थावर्लबन्त्याह । तद्वत्सर्वेइत्यादि । ततः समगवान् अनको मुनि आंतः । किंल्लवइत्याह । ईर्याया गमनागममादौ समितः सम्यक्प्रवृत्तः उप
 युक्तइत्यर्थः । यावत्पदात् नावासमिष्ट एवकासमिष्ट आयाचमइनहमिस्त्वं वकासमिष्ट एवकासमिष्ट । अप्रेतनपदतुसावादेवास्ति

माधा, तस्यपक्रिडोमावेत्तेणवा जावकसेणवो काए स्याउहेज्जा स्युणुलोमा वदेज्जवा जावपज्जुसेज्जवा तेस
 हे समसहइ जात्र स्यइस्यसेज्जइ । तएणसेभगवं समणेजाए इरिस्यसमिष्ट जावपारिठावाणिश्यासमिष्ट

वा कायनामुकुहयेत अनुलोभाः वन्देववा यावत् पर्युपासीतवा । तान् सर्वान् सम्यक् सङ्गते यावत् अप्यासयति । ततः समगवान् समणोआवः । इर्यो
 समितः यावत् पारित्यापमिक्कीसमितः भग समितः वचः समितः कायसमितः मनोगुप्तः वचोगुप्तः यावत् गुप्तल्लवचारी अक्रोथः यावत् अमान् अमायः

कोइ भार्दं यावत् सेवाकरइ ते एव सम्यक्प्रकारे सइइ यावत् अहिपासे तिवारपीछे तेभगवत् अठसाधुसया इर्यासुनति सुभता यावत् पारठावीके लपु
 नीति बढीमिने परठवइ सुभता नर्नेसुभता वचमकरीसुभता कायाइ सुभता मनगोपवीरायइ वचमगोपइ यावत् अल्लचारी कोपरइत मानइत मा

भावायानिरवद्यभावेऽस्मिन्तः यगवाया पिङ्गविश्रुताः आधःकर्मादिरोपरिनिवायहोसमितिः भाक्रमाश्रयोपकरणमात्रस्योपादानेऽप्येति-होपवाया
 चनोचमेनमितः प्रत्ययेष्वव-दिक्नुदरचेष्टया सहित इत्यर्थः । सूत्रेभ्यस्ततया यदनिर्देशयथायत्यात् । अथवा आदानेनसह माहनाश्रया निक्षेपचेति समा
 ययोक्तता उच्चारःपुरीय प्रमदवचनं होमःकर्मः विधानोभासिबोक्तःकर्मःशरीरमवःशुभा परिसर्वोप्रकारैःस्थापन मपुनप्रहृतयान्यासःपरित्याग इत्याद्यः
 तत्रभवा पारिधापमिनी तत्र मुररचेष्टाक्रियेत्यर्थः तस्यावमितः उपयुक्तः प्रत्ययेकीर्वाहति प्राकृतपुत्रेण स्त्रीलिङ्गलक्षणे कीप्रत्ययो विकरपनीय । यथा
 इतिआवहित्राएविराहवाए इत्यत्र एतत्वात् सविशिष्टय भगवतो भाक्रसियावाद्यसमवेति नामाकृतमार्गं नुक्तमिति आदरेषिकया प्रतिजाति सूत्रेति
 क्वापु यथा बलीपवाया असभवेयि सवया एवमावमिते वेगवतो ऽसप्रबाल आहारादौ तस्या उपयोगात् । तथाऽन्यमाहात्मवेयि देवदूयसबचिनी
 चतुर्भमानति भवत्यव दुरयतेन कीवीरस्य द्विजवाने देवदूयवादानमिषीचे एव इत्तेसाद्यभावेयि विहायप्रवृत्ती पचनीसमिति रयीत्यसंप्रसंगेन । तथामनःस
 मितः कुजनभमायोमप्रवर्तकः वचःसमितः कुवतवाप्यामप्रवर्तकः भायासमित इत्युक्तेयि यदुच्यतेसमितइत्युक्तं तद्वृत्तीयसन्नितावत्यादरनिरूपणाचे
 करणत्रयगुदिभूतसस्यापूरुषार्थेन कायसमितः प्रसक्तकायव्यापारवान् मनोयुतः कुवलननोपायरायकः यावत्पदान् वयगुते कायगुते । गुप्तिविद्यति ।
 वागुतः अकुमनवाग्योगनिरोपकः काय गुतः अकुमनकाययोगनिरोपकः एवच सत्यवन्निरुपाः सपितयोऽसम्प्रवृत्तिनिरोपकपास्तु गुत्सपति अतएव

मणसमिण् वयसमिण् कायसमिण् मणगते धायगत्सेजावगुप्तमभयारी व्युक्तीहे श्रमाणे अमायेकाय व्युलोहे स
 ते पसते उपसतेपरिणिश्रुते स्थिरसोए निरुवलेवे सखमिवनिरजने असृकणगवजायकवे श्वावरिसपक्रिमागे

प्रक्षाम गान्तः प्रशान्तउपशान्तः प्रतिनिवृत्तःक्षिप्रोत्ता निरुसेपःशङ्कुइवनिरेक्कनः नात्यक्तनमिवजातकपः आरक्षोप्रतिभागइवप्रकटआवः कूर्मव
 यारहित लोभरहित आत्मव उपचित्त उपसमवत निद्विष्या सतापवी वयो सोकजेवे मत्तरहित सयनापरि नलीनभावरहित आतिवत आहोसाहोमानी
 परिमलादिह रहित आरीसावाप्रतिवबनीपरि प्रगटनाबर्ह परमाननःपरिधानबुपकव काहवाभापरं इद्रीनोवीकव कनकनापचनीपरि निरुवलेव वक

गुप्तः सवसुत्वात् । तत्रैव विशेषद्वारादे तुभाए । गुर्हेन्द्रियः शब्दादिधि द्वितीयधरस्तद्विद्युतया प्रवर्तमानः । तथागुप्तिभि वसुत्यादिभि येनपूयन्तं रति
 त गुप्तं प्रकृतेषुनदिरतिरूप भरतीत्येयगीलः तथा आलोचः यावत् करणात् अमावेष्टमाएइति पदद्वय याए । व्यक्तं च अलोचः अत्र सर्वशस्यरपार्थेन
 अप्राप्त्य सोनस्वषष्कोथार्दिरत्यर्थः । अन्यथा मूलमथपरायणुबल्यानकार्यधिसोभोदयस्योपशान्तोद्वायधिच चतुर्षामिच्छोपादीनां सहाया सभवेतद्वभा
 यात फुलएयविच इत्याइ । मातोभयव्यमणतः प्रस्थांतः प्रकृष्टचित्तः उपसगाद्यापातेऽपिधीरपितत्वात् । उपशान्तइति व्यक्त । अतएय परिगियुं
 मलसतापयज्जित्तयात् विजयोताः खिलससारप्रवाहः विजयोकोया निरुपलेपोद्रव्यभायनलरहितः अथ सोपमाने द्युदययिज्ञेपणे भंगयत्तं पिशिनदि
 गनुनिवेत्य प्राकृतगौत्वाकोयजावसेनशुद्धव निगतमजमनिवाचन कर्त्तं शीयमालिन्यहेतुत्वात् यस्मात् तसया जात्यजनकमिय पोहशयश्याककाप्यन
 न्दिय ८।१रूप स्वरूपरागाविकुद्रव्यविरहाशस्ततः आदर्शरूपवेदतिभाग प्रतिविम्बः सद्यप्रकटप्रायः । अयमथः आदर्शोऽतिपिम्बितस्यवस्तु नोय
 यापचावदुपलभ्यमानस्वभावाप्राभागायममुखादिपमो उपलभ्यन्ते तथास्वामिस्थपिपयास्थितोमनापरिणामरुपलभ्यन्ते ननुशठपद्विशितावदित्यइति
 कर्त्तव्यगुहेन्द्रियः कञ्जपोहिकपरापादलसहावययपक्षकेन सुमीप्रयति एवगायमपीन्द्रियपक्षकेन पूर्वोक्त गुर्हेन्द्रियत्वदृष्टांतद्वारासुयोचमिति नवीनरुत्तप पु
 फरपत्रनिव निरुपलेयः पद्मलकल्प स्थलनविपयकोहरहितत्वर्थः गगनमियनिरालम्ब्यः कुलपाममगरादिनिभारहितः अनिलइययायुरियनिराल
 योवसतिप्रतियन्यथाऽऽः यथाचित्तं सततविहारित्वान् अयमाशयोयथावायुः समयत्रसचरिप्रत्येनानियतयासीतथः प्रभुरपीति चन्द्रइयसौस्यदगगोऽरी

इयपागक्रभावे कुम्भोद्वयगुन्तिदिए पुरकरपञ्चमिवनिरुधलेवे गगनमिवनिरालयणे श्यणिलेइन्द्राणिरालए चदो
 इन्द्रसीमदसणे सूरौद्वयतेष्वसीचिह्नगह्वष्यपन्थिभगामी सागरोद्वयगभीरे मदरोद्वयश्चकपे पुठवीद्वयसद्युपा

धगुर्नेन्द्रियः पुष्करपञ्चमिवनिरुपलेयः गगनमिवनिरालम्ब्यः अनलइयनिरालयः चन्द्रइयसौस्यदगगनः सूरइयतेजस्यो विहगइयप्रतियद्वगामी सागर
 कावमकरी रहित आकाशनीपरि आलभगरहित धाममगरादिक धागुनीपरे वसतोगाप्रतियपरहिते सौम्यदगगन चद्रमाभीपरे समनीपरितेजस्यो पयो

भाषायां निरयद्यभापवेचमितिः एषायाया पिहविशुदा आधः कर्मादिवोचरहितनिष्ठापहवेचमितिः भाऊभात्रस्योपकरलभात्रस्योपादानेपहवेचमिति हेपद्याया
 चलोचनेनमितिः प्रत्युपेचदः विकसुदरेहया सहित इत्यर्थः । सूत्रेभ्यस्ततया यदनिर्देशव्याप्यत्वात् । अथवा आदानेमसह भाहमात्रस्य निक्षेपवेति सुभा
 स्योचना उदारः पुरोप प्रभवबन्धुन सेतः कृकः विधानोनाधिकोमलः अक्षः धरीरमलः एषा परिवर्तप्रकारः स्थापन मयुभयवद्वतयान्यास परित्याग इत्यर्थः
 तत्रमवा पारिधावानकी तत्र सुदरेष्टाक्रियेत्यर्थः तस्यांचमितिः उपयुक्तः प्रत्ययेकीर्त्या इति प्राकृतपूत्रे च स्त्रीसिगलक्षणे कीप्रत्ययो विकल्पनीय । यथा
 हरिज्वादिज्वादिवाह इत्यत्र एतद्व्यात्य चमितिद्वय भवत्वो भाऊविधानाद्युचनवेपि भासां कर्मार्थे शुक्लमिति कादरेषिकया प्रतिभासि सूक्ष्मे चि
 क्षपानु यथा वटी यथाया असमवेपि यथा एषमवमिति भगवतो उचप्रधान व्याहारादी तस्या उपयोगात् । तथा अन्यमांहावमवेपि हेमदूय्यचमिनी
 चतुषममिति भवत्येव दुरयते च कीर्तीरस द्विज्वाने हेमदूय्यादानिनीवे एव क्लेशाद्यभावेपि विहाप्रवृत्तौ पचनीचमिति रपीत्यक्षप्रचनेन । तथाभनः स
 मितिः कुगलमनायोगप्रवर्तकः वचः चमितिः कुशतवाग्यामप्रवर्तकः भापाचमिति इत्युक्तेपि यद्वचः चमिति इत्युक्तं तद्वृद्धितीयचमितावत्यादरनिरूपणापे
 करवचयगुदिमूत्रेसत्यापूरकापेय कापचमितिः प्रयस्तकायव्यापारवान् भनोगुप्तः कुशतमनोयागरीयकः पावत्पदाल वयगुप्ते कायगुप्ते । गुप्तिदियसि ।
 बाणुतः अकुशववागयोगनिरोयकः काय गुप्तः अकुशकाययोगनिरोयकः एव च उचप्रवृत्तिरूपः चमितिः योऽस्यप्रवृत्तिनिरूपकास्तु गुप्तयइति अतएव

मणसमिण् वयसमिण् कायसमिण् मणगुप्ते वायगुप्तेजावगुप्तमभयारी व्युक्तीहे व्युमाणे अमायेजाय व्युलोहे स
 ते पसते उपसतेपरिणिष्फुले च्छिस्ससोए निरुवलेवे सखमियमिरंजने जस्रकणगवजायकृत्रे व्युदरिसपक्रिमगे

अनात्रांशान्ः प्रगान्तउपशान्तः प्रतिनिष्ठ तः द्विज्वातोऽनिरुक्तेपः गृह्यवनिर्णयः आत्यजनकनियवजातरूपः आदर्शप्रतिभागवद्वप्रकटप्राबः कूरमइ

यारहित सोनरहित मातभव उपपन्नित उपपन्नित निष्ठया वतापची वयो वोकजेवे कलरहित खमभापरि मलीनभावरहित आविबत वाहरोलाचोनानी
 परिमलादिच रहित आरोलावाप्रतिबबनीपरि प्रगटभाबर्दे परमाणनः परिवाभपूषवह काहवाभापरं इद्रीनोपीवह कलनापाचनीपरिं निरुपसेव एव

प्रक्रामे नृणां नेकानामेमुद्गामे सहस्रयवति भाषोऽप्रीप्रसिद्धी भूषापुत्री महापुत्रपुत्रास्तु यापुत्रजायो सखानिभ्रं स्वजनपितव्यादिः सयन्याः स्वजनस्यापि स्वयता पितृव्यपुत्रश्यास्तादिः सरुक्तो नृपोद्वानेन परिचितः एयोऽनधीवपयोयस्तात् द्रव्यस्य कथंचित् पयोपयोपि कोरजेवोपचारात् हिरण्यमे सुवखमे यः यस्तुष्टात् कस्य न दूषनेऽकमे इत्यादिप्रकारकमुपकारकमुक्त्यतिरिक्त अयं यावत् पदस्य षोऽदृष्टमूलकत्वेन मयैव विद्वत्तात्तस्यैव्याप्राकृतोक्त्यस्यानाग्रुन्पथाभं निश्चितोति तेनैवैति किं तेन मूलपाठययेवकापागमुद्यमः कार्यः ॥ प्रकारोदरेखद्रव्यप्रतिषधमाह ॥ अथवेति प्रकारोदरे कस्तरीत्या प्रतिव्यक्तिकपनस्याशस्य स्वेन ससेपततथ्यते इति येयः सचित् द्विपदादी अभिते हिरण्यादी निर्ये हिरण्यसकतद्विपदादी द्रव्यभातेद्रव्यप्रकारे यासमुच्चये समतिषय सस्य प्रमीरेव मितिमनेदमित्याशयपचयेनननवति । सितसुहत्यादि । प्राणोव्यक्तनिद मवर सेत्र धान्यजनननूमिः रुक्तापान्यमेसनपवनादित्यद्विल एवमुक्तरीत्यासाः अथय

हिरण्यमे सुथयमे जावउवगरजमे । अहवासमासठं सच्चित्तेवा सच्चित्तेवा मीसपुवा वल्लजापु से एवतस्स
णप्रयई, खित्तं गामेवा जगरेवा सूरखेवा खेत्तेवा खेत्तेवा गिहेवा स्यगणेवा एवतस्स णभवइ । कालं धी
वेवा छेवेवा मूक्ततेवा अहोरत्तेवा पस्केवा मासेवा उन्नावा स्ययणेवा सवच्छरेवा स्यसुरेवा दीहकालपति

यावदुपकरकमे ॥ अथवासमासठ (उच्यते) सचित्तेवा सचित्तेवा मित्रेवा द्रव्यभाते स स तस्य न भवति ॥ सेत्रतो ग्रामेवा जगरेवा अरयवेवा
सेत्रेवा खेत्तेवा वरेवा अग्रखेवा एव तस्य न भवति ॥ कालस्य खोक्तेवा लवेवा मूक्ततेवा अहोरत्तेवा पसेवा मासेवा अयमेवा सयदररेवा

एसाइरा सुवर्कमाइतो यावत् एउवगरकमाइरो अथवाप्रकारातरे ससेपक्षी सठद्विपदा अपित्तमुपवर्णादिक निमग्नचित्तस्यितक इष्वीद्रव्यजातिमिविये
तेप्रतिषयनमहुर । सेत्रयी ग्राममेवियइ जगरनेवियइ अटवीमेविये सेत्रमेविये खलानइविये घरनेविये अगणानिविये इमप्रतिषयते अगयतनइ नहुइ ।
कालस्यकी सासप्राणसोक सातलोकोलय ७७ लवेमूक्तं ३० मूक्तं अहोरत्तेवा मासमेविये २ मासमीअसु ३ अतु एयन २ सय

द्रुपतिः नूरुद्वयतेऽस्मीपरतीर्षिबन्तेऽनीयहारित्वात् विद्वगः पथो सङ्गतातप्रविशत्तपागश्रुतीत्येवंशील सतथा किमुक्त भवति स्वप्नचरजलचरीत्यल
 भलनिमित्तनननोनतथा विद्वगः स्वावयवधूतपङ्कशापेक्षगमित्वात् तेनविद्वयवदय प्रचुरनेकेष्वनार्थदेशेषु कनयपसाहायककारिषु परामपेक्षः स्वशक्त्या
 विहरतीति । आगरेऽवगन्तीरः परैरतन्मन्यो निरुपनञ्जानवत्पेयिरुक्तपयसु वरितानामपरिखावित्वात् इयंशोकादिकारणरुक्तावेपितित्वाकारार्थानां
 नन्दरश्च अक्षय 'स्वप्रतिज्ञाते'भुतयः सयनेपुदुदाशयत्वेन प्रवर्तनात् पथीवसर्वाण् रथार्थानुभूतेतराण् विवहतेयः सतथा जीववृक्षाप्रतिष्ठतगतिररु
 नितनतिः यथाहिजीवस्यदृष्टदुधादिभिर्नैकतः प्रविहन्यते तथाकेनापिपरवर्जिता छायाऽआपदेशेऽनुचरतः प्रप्रोरपि आपमानवतुदुर्बलस्यप्रसोः
 परैवतिविपातकाः । परंस्वप्रतिज्ञानेनापिपठिबिहन्यतेइत्याह । कन्विषमित्यादि नादितस्य प्रयवतः कुत्रचित् प्रतिबन्धः आपननास्याहमित्याशयवन्
 इत्य अपनेवद्विचंसारमृद्व्यपदेशयः यदूचे अपननेति सङ्गारोमननेतिचमित्रु तिः यतुर्भरतरेवैव पन्थमिः परमपद १ रुचद्वयतः द्रव्यप्रतीत्यव्यवलोपा
 पशुमी एवचैवतइत्याद्यपि । तत्रद्रव्यतइति व्याक्येपदपरानयोर्बैतेनपीनकस्य इहसोकेषुशुभाख्यालङ्कारे नातामनपिबाननेस्यादि यावत्करकात्

सद्यिसहे जीश्रीहृवक्ष्यप्यक्रिद्वयगई ॥ प्यत्पिण तस्सजगयंतरस कत्यइपरिद्यचे 'सेपक्रियचेखउचिह भवई तजहा वसूतं स्विहत्तं कालतं जायतं, वसूतं इहस्वसु मायामे पियामे भागिणीमे जावसगघसयुष्मामे

इवगभीतो नाम्हरदवाक्यः पृथिवीवर्तस्वर्गसहो जीवव्यापतिहवगतिरिति ॥ नास्तितस्य भगवतो शुद्धिप्रतिबन्धः । समस्तितस्य शुद्धिर्भो भवति ॥ उपपत्तिः । प्रव्यतः क्षेत्रतः काशतोभागतः । प्रव्यतो हृदयसुभातामे पिताने भगवतो व्यापाने भगवतो व्यापाने विरस्य मे सुवर्गमे

भीपरं अग्रतिवचनचिपरं सुनुद्वनीपरिजनीर नेरुनीपरि परीसादिकपी अक्षप ग्रववीनीपरि सुबेपरससुहृष खीवतायति बिहांद बिहारकरता नची ते इगगवंतने बिहाइप्रतिवचनविचवेसाइ नही । तेप्रतिवचन च्यारजेदेरूष तेकेहा द्रव्यपी नैवपी कालपी मावपी द्रव्यवकीरुहानाबइ घाताभहारी पिता भूतारो ज्वाताभाहरो बेइमिभाहरो यावव् (जबंननेसि संसारो नायनमनेविनिव् ति । अनुभिररैवेयः पचभिःपरमपरं) पूर्वपरिचितएनाहरो भवचपड्यो

नञ्जाने नूच्यानेकत्तानेसुद्धाने सहिसयसति भायोपुश्रीप्रसिद्धी भूआपुश्री नसापुत्रपुत्रः खु पापुत्रपुत्रः स्वजनस्यापि
स्वजना विद्वध्यपुत्रशपाक्षादिः सरुतोपुयोद दोनेन परिविशः योपानीयपर्यायस्यात् ॥ अथ कथयित् पर्यायपर्यायिषोरनेदोपचारात् हिरस्यने सुपथेने या
यमुदात् अथय दूसेने इत्यादिप्रकारमुपकरणमुक्त्यतिरिक्त अथय यावत् पदसयहोऽदृष्टमूलकत्वेन मयैवसिद्धांतस्यैस्याप्राकृतीकत्वस्यानाशून्यतायै
नितितोदित तेनचैद्व्यतिरैरतन्मूलपाठयोगेयखायामुद्यमः कार्यः ॥ प्रकारांतरैकद्रव्यप्रतिभयमाह ॥ अथवेति प्रकारांतरे कृत्तरीत्या प्रतिव्यक्तिकथनसाशक्य
त्वेनसंयतसंख्ये इतिशेषः सचित द्विपदावौ अचित् हिरस्यादी निमै हिरस्यालकतद्विपदावौ द्रव्यज्ञातेद्रव्यप्रकारे वासमुच्चये सप्रतिभय सस्य प्रभोरेव
मितिभनेदमित्याशयपथेनमप्रवति । कित्तइत्यादि । प्रायोव्यक्तमित् नवर दोत्र धान्यजन्मजुमिः कलपाम्यनेलनपवनानिस्वडिल एकमुक्तरीत्याष्टा अथकथ

हिरण्यमे सुयस्यमे जावडवगरणमे । अह्वासासठे सञ्चितेवा अञ्चितेवा मीसएवा दह्जाए से एवतस्स
णप्पवई, 'स्वित्तं गामेवा अरण्येवा खेतेवा गिहेवा अगणेवा एवतस्स णभवह । काळं थो
वेवा छवेवा मुञ्जसेवा अहोरत्तेवा पक्केवा मासेवा उमावा अगणेवा सवस्सरेवा दीह्काळपणि

पावपुण्ड्रकले ऽ छात्रवासमासत (उच्यते) सचित्तैवा सचित्तैवा मिश्रैवा ब्रह्मजाते स च तस्य न भवति । क्षेत्रज्ञे चान्नैवा भगरेवा अरण्येवा क्षेत्रेवा खसेवा गृहेवा छात्रकेवा एव तस्य न भवति । काशत स्त्रीकेवा लवेवा मुहूर्तेवा आहोरात्रेवा पक्षेवा वास्येवा अतीवा अयनेवा सप्तसरेया

यनाहरो सुब्रह्मो माहरो यावत्पुण्ड्रगर्भमाहरो अथवाप्रकारात्तरे सलेपयकी स० द्विपया अनित्यसुखकार्तिक नियमनचित्तचित्तखड्ग एहबीद्वयव्यासिर्नेविने
तेप्रतिबिम्बममदुर्ह । क्षेत्रपी यामर्मेविषय अगर्नेविषय अटवीर्मेविदै क्षेत्रनेविदै अक्षान्नविदै घरनेविदै अगणानिविदै वमप्रतिबिधयते अगयतमम मनुष ।
आलापकी साधुमाणेस्तोक सातस्तीकेलय ७३ सर्वेनूत ३० नूतै अशरोरात्रि तेहनेविदै पचर्मेविषय भासर्मेविदै २ मासनीअसु ३ अस्तु अयन २ सव

कस्यप्रभोर्नभवति । आसत्तःसोकेष्टप्रपञ्चाने कवेससोऽकमाने भूतैःसप्ततितित्वाने अहोरात्रेभिःसन्नुभूतं माने परोपचदयाहोरात्र
 माने मासपचदयमाने ऋतूमासद्वयमाने अयने ऋतुत्रयमाने सुवासरेऽयमद्वयमाने अय्यतरस्मिन्वा दीर्घकाले चर्चवासादौ प्रतिवचय एवमुक्तप्रकारेण तस्य
 न प्रवर्तते अपनूतरजसूतोवमापच प्रतिबूतोवनेतिवर्ति चै तस्य । यथा भीमता जीयतु रजसूततया प्रतिवचयविवर्तते निवृत्तानामनु उग्रप्रतः ॥ भावः ॥
 त्यादि । अयमेतत् नवर ऋदापचद्वयमात् ओषादीकत्यजाभीति पी भवस्येत्यर्थः । एतच्च सूत्रं भुवत्तयचनूत तेनानुच्छात्रं सर्वेवाभवति पापस्थानाना
 यद्दः । अपच कचभगवान् विद्वत्सिन्ने स्याद् । वेदमित्यादि । भगवान् कर्वासुग्रावकात् जायाऽवस्थानं तद्वज्जै कर्त्तनेनेत्यर्थः । हेमताः शीतकालना
 माः घीमा उग्रकालनासा स्त्रेभु ग्रामेऽप्रीयसिचकिवेद्ये एकारात्रि वांसनामनया यस्यच ऐकारात्रिः एकारात्रिः ॥ मगरे मरोवसिचकिवेद्ये
 पचउग्रयो वांसनामनया यस्य उतथा र्चचदिनवावीतिजात्रः, यथा दिनचद्वेऽहोरात्रवाची तथा रात्रिचद्वे व्यहोरात्रवाचीति । ननु तर्हि विनयद्वय
 कचभोपातः उच्यते नियमिद्वारस्या र्चयमहेतुत्वेन नतुर्वागिनीपितीर्चराष्टवगहोवायाऽवस्थावेव जाचतेष्वर्चं कचतीति बहुधाशयः । व्यपगतवास्यायो
 कारितरतिप्रपदित्राचः तत्रारतिर्वागवौस्तुल्यं नृदेगवस्तक रतिरावगाढः चरिवाच आकस्मिकमयः क्लेशं व्यक्तः । निम्नैता ना मतिशब्दो यस्मात् उतथा ।

यधे एव तस्सणभवई । जायत्ती कीहेवा जावलीहेवा मएवा हासेवा एवतस्स णमवई ॥ सेण जगव वासावा सवज्ज हेमतगिम्हासु गामे एगराद्धए नगरेपथराईए ववगयहाससीगल्लुरईरइजयपरिसासे णिम्मसे णिरइका

अभ्यतरस्मिन् वा दीर्घकासमतिबन्धपूर्वतस्तु न प्रवर्तति । आधतः ओषेवा यावत् सोऽप्येवान्येवा जायेवा एव तस्य न स्रवति । अक्षयवान् कर्वावासुव
कं ईदं तपीष्मं पुष्टान्मृष्टरात्रिकः (एकादिमवासीत्यर्थं) अनरेपञ्चरात्रिकः व्यपगतद्वय्यशोकारतिरतिभयपरित्रासो निर्भो निर्भकारो लघुभूतोऽप्य

रमरगहमें वषे गोत्रोइ असोकोई दोर्यब सपुखोदिकतेहनेविबह वनप्रतिनपण तेप्रगवस नहोइ । भावबी कोबेकरी याबव् सोजेकरी भयेकरी हातेकरी इनमविकय तेगबंदै नहोइ । तेप्रगवंत सोजाखोजखी नै सियालें कहुलें नाकनेविबे द्यामनेयाभुले एकराजिरई अनरसोतव पावराप्रिधिनरहइ राईत

किमु न प्रवति प्रभो मेनेत्यभिज्ञादेनाजिज्ञाप्य नारक्षीति यश्चोक्तवचनातस्या स्मृष्ट्यस्य अनुकरकथयद्वत्वा स्मनेत्यस्य साधुना निरवकारोहमिति करवमह
 कारः स निगर्नेतो यस्यानघवया समुद्रतच्छब्द गतिकत्वात् । अतएवाधयो याद्व्याप्यतरपरिपूरित यास्यां सुभचारयथाविशेषेय यत्तद्वत् स्वकीतुलन
 तत्रादिष्टोऽप्येवम् च दनानुसेपनेऽरक्तोऽरागवान् सटी ह्यपि काचनेष सम चरेष्वधीयत्येनोभयत्र साम्यभाक् इहलीको वत्तं मानप्रवे मनुप्यलो
 के परस्मादेवजनवादी तत्राऽप्रतिबद्ध सत्रत्यपुत्रनिष्यपासित्वात् जीवितमरणयो निरवकाशः ससारपारगामी यद्दमर्देद्रादिपूजाप्राप्ती जीविते दुर्विष
 इपरीपहस्यौ च भरवे तिरुपुहः ससारपारपापीति व्यक्त । कर्मेका सतोऽन्नादिकासीनो जीवमर्देष्टैः सह सद्यः सप्त निर्घातन बिश्लेयव तदर्थमस्य
 नित्य सद्यतो विहरति । अथज्ञानकथाकवखोभायाह । तस्य जगत्तः एतेभान्तरीर्त्तन विहारैव विहरत एकस्मिन् वर्षे स हस्तेव्यति
 क्रीतिमिति पुरिमतालस्य मकरस्य वक्षिःयकटमुक्ते सद्योने ऋषोपवरपादपस्याधो प्यामर्तकिंति । अतरस्यविश्वेदस्य करवमतिका स्योस्तिगशब्दः ।

रे लङ्काचूए धृगये वासीतत्यण स्युदुठे, चवणाणलेषनेश्चरसे छेठुमिकचणमिअसमे इहलोए परछोए स्यपद्वियछे
 जीधिश्युमरणे निरवकस्से स सारपारगामी कम्मम घणिग्घायणठाए अस्सुठिए विहरई । तस्सण जगवतरस

न्य वासीतकवेऽद्विष्टवन्दनानुत्तपने ऽरक्तो स्रोष्टे (इति) काद्यने च समः इहलोकोपरलोको अप्रतिबद्धः जीवितमरणेनिरवकाश्च ससारपा
 रगामी कम्मसचणिर्घातनायमस्य किंनोविहरति ॥ तस्य जगत्त एतेनविहारैव विहरत एकस्मिन् वर्षे स हस्तेव्यतिष्कान्ते सति पुरिमतालस्य मग

रास्य चिता अक्षता भयपरिबासादिकरहित भमतारहित अहकाररहित क्षमेशययो कर्मकूप गादिरहित वासेल्लोकोहंविद्धे ते हउपरिपुष्टुभावमही
 कोहभावनाबद्धनेसेवै तेपरि रागमही पापाव सुखवै परि सरोयापरिबान इहलोकरलोकमगधिये प्रतिबधनही जीवाभरवानेविये वाक्षामही सवार
 मापारनो पामबहार कर्मेना सगमते ब्रह्मवर्गे अर्थे बुद्धमाश्रयपायका इहोरीति यिचरइ भगयत । तेभगयतर्ने एविहारइ विचरतायका एकइजाराव
 रव रायइएकइ पुरिमतासमगर्नेवाहिर बुद्धकटमुचनाने सद्योनेविद्ये भयोपवरपासित्वाकट्टे ध्यामातरइ सुल्लभ्याननेवीक्षेयाइ इथ्यायेइहोरीतइमरत

अथवा अतमेवातये नैपत्रादित्याद् स्वार्थे यद्वाप्रत्ययस्तवः कीत्वाविवाधायां द्वीप्रत्ययेष्वातरीष्वातरीवातरिका ध्यानस्याठरिकाप्राप्यध्यानस्य सुभासि
रूपस्याऽभारंजप मित्यर्थः अतस्तस्यो यत्तन्नामस्य कीर्तः पयस्त्वित्तैश्चविचारः १ एकत्वयित्तकमविचार २ सूक्ष्मक्रियमप्रतिपाति ३ अमुष्टिक्क्रियन
निरिति ४ इति चतुर्भारकात्मकस्य मुद्रकात्मस्य चरकद्रुये श्याते चरलचरत्तद्वयनप्रतिपन्नस्येति योगनिरोधरूपध्यानस्य चतुर्दशगुणस्थानवति नि केवलि
भ्येन वनवान् आशुगुणवदुलसीकादस्यां पूर्वोक्तकासकपो यः सनयो उवसर सास्मिन् अष्टमेन प्रत्ये भागमभाषयोपवासप्रयत्नस्योपनायनकोन वसवर्जिते
भोत्रावाहाजकरी चट्टेच सदेति यस्य योगचतुर्गुणनतेरति कनयप्रवणत्वात्कारे । अपवाः आर्यत्वात्सम्यर्चैतरीया । अमुत्तरेवेति । अयकनश्चिमति
पकत्वेन केवलावबल्येन परमविद्युद्विपदमाप्तत्वेन न विद्यतेतत्तद प्रधान भववति वा आन्तस्थितिकष्टान यस्यतत्तथा तेन आनेन तत्त्वावबोपकदेव एव

पूएण विशारेण विहरमाणस्स एगेवाससहस्से विवृक्कतेसमाणे पुरिमताउएस नगरस्स बहिष्सा सगठमुहसि
उज्जाणसि जग्गीइवरपायवस्स झहे ऊणत्तरिस्साए बहमाणस्स फग्गुणयहुलस्स एक्कारसीए पुव्वएहकालस
मयसि झुठमेण नत्तेण झपाणएण उव्वरोसाठाणस्सहेण जोगमुवागएण झुणस्सरेणणाएणेण जाववरिस्सेण ।

रस्स बहिःशकटमुळे उद्यानेन्यपाचकरपादपसाको ध्यानात्तरितया वर्तमानस्य काश्चमुनबहुलसीकादस्या पूर्वोक्तकासकनये अहमेननत्ते भापानकेन
उत्तरापाहानचत्रयोगमुपागतं अनुत्तरेवबल्येनयावर्तितं अनुत्तरेवतपशाबलेनवीर्येव आसयेनविहारेव भावनया कात्यानुत्मानुत्पादुध्या आकवे

ता कामुक्ते कृतपठश्च ग्यारसीविक्रने पट्टिलापुष्टरनेकसह अष्टमप्रतिप्रियवपवाच पाक्षीरहित चतुर्बीहार उत्तरावाहनचत्र चतुर्नामत्रयोगश्चआद्य
रेवकवे उरगष्टान्तेकरी उत्कष्टेयपकरी बलह प्राकनकरी चतुर्तीकरी विहारकरी उत्कष्टीमावनाकरी यावत्चारित्रकरीचनार गुप्तिच मिलीमठाह
संताप आर्यवपदे कोमसताह साववपदे जतेकाचारश्च पोतानेचतपचितपुष्टयेतानिचोदनागौमोदकयेकरीचितपुष्टनामताचका अमनुजविभाषी उत्कटु

पावच्छ्रयात् दर्शनेन साधिक्रमावापदेन सम्यक्त्वोत्पत्तिरेव विरतिपरिणामरूपेण साधिक्रमावापदेनैव तस्य सति ध्येयं, यत्नेन सङ्गमनोत्पादयित्वा ध्येयं
 सामयोरुपादेन आसत्वेन निर्दोषवश्या विहारेण गोचरपर्यादिहिङ्गसत्त्वेन भावनाया महाप्रत्ययपिप्प्या मनोगुप्त्यादिरूपया प्रदार्थानामनित्यत्वादिवि
 चितनरूपया वा सांस्मादोपनिषदेव गुप्त्याप्राणव्याख्यातस्वरूपया भुक्त्या निर्माजसया तुष्ट्या च्छागिवृत्त्याप्राणयोगमायानिगद्यैव सादयेन माननिप
 देव सापदेन क्रियापुद्गलताम्रवर्णप्रायेण प्रत्ययविशेषाभात्सोपचित सोपचय पुष्टमिति यावत् यथावृत्तेन प्रस्तावात्रिंशद्भागस्य ध्वनिमधुचरितेन सदा
 चरत्वेन फले प्रकृता म्मुक्तिवत् यस्मात् एवविषयो निर्वोचमार्गो उपाधारकरवचनरूप संज्ञा स्मान् भावयतः केवलवद्वानवद्वान् समुत्पन्न नित्यत्व
 यः । तत्रानन्त मविनाशित्वात् अनुसारेणैव तत्त्वात् निर्व्योपात कटकुड्यादिभिरप्रतिवृत्तत्वात् निरावरण क्षापिकत्वात् कुर्यन्न सकलापभाइकत्वात्
 प्रतिपूर्वं सकलस्वाभावितत्वात् पूर्वेष्वद्वयत् केवलसमसङ्गाय ॥ कष्ट निवृत्त्यै मन्त्रिये चायेद्वि यथभात् पर प्रधानं ज्ञानं दर्शनमिति समाधारद्व
 देयकवद्भास ततः पूर्वपदान्यां कर्मभारयस्तत्र सामन्यविशेषोपपत्त्या च ज्ञेयवस्तुनिष्ठान विज्ञेयवस्तुपक्षे दर्शनं सामान्यावयोपक्षे सति । अत्रापमाय
 यः । दूरादेव साक्षतमासादिक तदभिकरविशिष्ट व्यक्तिकूपतया ज्ञानवशोरितवस्तोः कूपतः पुरुषस्य सामान्येन यथासाधमतीतिजनक यदपरिस्तुट किं
 नपि रूपं चकास्ति तद्वस्तुन निर्विशेष विज्ञेयाका मयहोदोममिति वचनमात् यत् पुनस्तस्यैव प्रत्याचीदत स्तान्नतमासादिव्यक्तिकूपतया उपधारित त

अणुसरेण सवेण ध्येयेण वीरिण स्यालपुण विहारेण सावणाए स्वतीए गुप्तीए मुक्षीए तुष्टीए अणुवेण मद्भवेण
 लायवेण सुचरिण सोत्रासि अफलनिष्ठानमग्नेण स्युप्याजनायेमाणस्स अणुसरे णिह्यायाए णिराव

यम सादृशम सापदेन सुचरितसापक्षितफलमिहोवमार्गेण आत्मान भावयतोऽनन्त मनुत्तरमिवाध निरावरण कुर्यन्न प्रतिपूर्वं केवलपरिणामदर्शनं
 व्यापारहित आवरण अंतरपरिहित काणवगण प्रतिपूर्वपुरु केवल प्रधानं ज्ञान दर्शनं सऽतोऽपन् रागद्वेषना निरावरणरपया केवलज्ञानमयत
 पर्यत्राव सर्ववस्तुनादंपरदार गारको त्रिपेच मनुष्यदेवतासहित सर्ववस्तुदाराजलशोकनायटद्रव्यमा पर्यायप्रति पाण्ड देयह तेकेन आऽक्षावमसं जातु

[illegible]

रने कविणे पठिपुखे केवलवरनामदं सनेसमुपये ॥ जिजेजाए केवली सखू सवदरिचीस फेरइच्छातिरि
अनराभरस लीगस्स पज्जने जाणइ पासइ ॥ सजहा आगइ गइं ठिइ उयवाय नत्त कर पठिसेविस्स

अनुपपन्नं । विनीसात शेषलोचनैः । उदयिनी सौरयिकवियकूरापरस्य लोकस्य पर्यवाम् जानति । पश्यति । आगति गति स्थिति स्थिति उपपन्नो यदनु मोचनो कस्यो प्रतिषेधं कस्यु प्रगटकागकस्योदये कानुप्रगटकागकस्योदये सेवेकाले नम नम कापानैयोगे इत्यादिषु जीवना

श्रद्धं य उपलब्धोक्तस्यापि जगः प्रवेशमाश्रित्य विद्योपसं पर्योयाम्कमप्राविश्रुपविश्वीयसं कोयलज्जानेन पर्या
 यानित्युक्ते द्वयमपि प्राप्य नहि पर्योयाद्वयवियुताभवेयु द्वेव वापर्योयवियुत तेना येयमाधारमाक्षिपतीति अन्यथा आधेयत्वस्यै यानुपपत्तेः । यथा
 आकाशस्य नहि आकाशा क्वाप्यवतिष्ठति तस्याधारभावरूपस्यैव सिद्धान्ते भवनात् । अथवा सामान्यतः सकपर्यायाका ज्ञान व्याप्यनिरूपयकाश्च तद्व्या
 ध्यागति यतः स्यात्तादात्म्यमिति विवक्षितं स्थानं जीयाः गतिं यत्र मूल्यो ल्यधाले स्थिति कायस्थितिभवास्थिसिद्धया व्यवन देवलोकादेवार्गां भन्यु
 तिर्यं स्वयतरण उपपाद देवभारकश्चमस्थानं मुक्तभगनादि कृतिर्दीर्घादिः प्रतिवेवितनैयुनादि आविःकम् प्रकटकार्यं रहःकर्तुं प्रकृजकृत । ततः कालाति ।
 प्राकृतत्वात् सप्तम्यै द्वितीया तस्मिन् तस्मिन्काले योग्याद्विबलम भोग्यचः कायान् योगान् करणत्रयव्यापारान् एवमादीन् जीवाभामपि सर्वमावान् जी
 वधर्मानित्यर्थः । अजीवानामपि सर्वमावान् रूपादिधर्मान् मोक्षमार्गस्य रजत्रयरूपस्य विशुद्धतरङ्गान् प्रकर्षकोटप्राप्तान् कर्मचयदेवतान् प्रायान् ज्ञानावा
 रादीन् ज्ञानान् पश्यन् विहरतीति गम्य । कर्षणं ज्ञानान् पश्यन् विचरतीत्याह । एषोऽनन्तरवत्समाधो धर्मः खलुरवधारणे मोक्षमार्गः सिद्धिसाधक
 त्वेन नमदेवकस्यान्येषां श्रोतृणां हितं कल्याणं पश्यभोजनवदित्यर्थः, युक्तं भनूकलयेद्य पिपासोः शीतलजलपानयत् निःशेषस मोक्षसात्करः सज्जाना हि
 तादीनाकारक इति वयदुःखविमोक्ष इतिव्यक्तं परमसुखमात्यन्तिकसुखं समापयतीति व्याप्यतिवशा स्परमसुखसमाभमः समापे समानइति प्राकृत

आधीकम्प रद्दोक्तम् ततकाल मणययकायजोगे एवमादे जीयाणयि सवृत्तावे अजीयाणयि सवृत्तावे मोरक
 मगसस विसुतुतराए ज्ञावे ज्ञाणमाणे पासमाणे एसखलुमोरकमग्गे मम अखेसिच जीयाण हियसुहणिसिं

उपपाद भुक्त कृत प्रतिवेवित आविःकम् रहःकर्मततकाल (जन्मभारकादिरूप) मनोयाकायिकान् योगान् एवमादीन् जीवामामपि सर्वं भावान्
 अजीवानामपि सर्वं ज्ञानान् मोक्षमार्गस्य विशुद्धतराम् ज्ञानान् ज्ञानान् पश्यन् (विहरति) ॥ एषखलुमोक्षमार्गः समान्येषा च जीयाना हितसुखनिः श्रेय
 सर्वभाव अजीयानापि सर्वभाव मोक्षमार्गज्ञानदर्शनं चारित्र विशुद्ध निर्मलं सर्व भावतेपदि जायतायका एह निवद मोक्षमार्गं मुक्तं अने राह जीयनइ

मूत्रैश्चरुमामादेशो अतदिप्रत्ययेरूपसिद्धिः । निःशेषेत्यत्रयकारलोपः प्राकृतात्वात् भविष्यतीति । अथ उत्पन्नकौवसाङ्गानो जगज्जगन् पञ्चाथर्भप्रापुबकार
 तथाज्ञाह । तत्पञ्चमिह । तदा धनगवान् अमकामा मियेयीनां च पञ्चमहाभूतानि सर्वप्राकातिपातविरमवादीनि सभावनकाकानि श्रेयो
 धमिस्यादित्यक्षत्रजगन्मोयेवानि यद्ब्रूव जीवमिकायां पृथिव्यादिवसाताम् इत्येव रूप धर्मे नृपविश्वम्बिहरीति सम्बन्धः । यश्च धर्मो प्रकृत्ये ब्रह्मी
 बनिबापकयन मुपकात् तन्जीवपरिज्ञान मन्तरेण मूलपासनावनयवति आपनाह । मन्वय नियमः प्रपमपुते समवेत् सुवावायविरमवादीनां नृपावाधि
 भागादिज्ञानापीमत्वात् मन्वचवेदिनुच्यते । श्रेयब्रूताणामपि प्राकातिपातविरमवब्रूतस्य रचकत्वेन निपुणत्वात् महावृत्तस्य कृतिवृत्तवत् । तथाहि नृपा
 भायान्मायनाखोक्षमायास्यानादिविरतो मनुष्यजन्मादीन् आदत्तमनाददानो यतस्त्वानि सचिज्जलजलादिकश्च मैतुनविरतो नवसत्तपर्वद्विपारीन् परि
 यद्विरतः शुक्तिक्षुरीममादीन् नातिपातयेदिति । अथैतदेव क्षिप्रिह्यत्वा विवक्ष्यते । तदावा पृथिवीकायिकान्जीवान् उपविश्यन् विहरीति सम्ब
 न्धः । साधनायकत्वेन मूत्रमृते ईशप्रहङ्गापूखीप्यानापको ऽवाच्यः सवाय आठङ्गाय वाचङ्गाय वचरसङ्गाय तसकादयति व्यक्त तथा पशुम
 हातूतानि सजावनाकानि भावनामनेन श्रीकाचारकृद्वितीयमुत्कृष्टकृत्तनावनास्याप्ययनतपाठेन सञ्चितव्यनि । अत्रचतुर्थे यदुद्देशेप्रबल पशुमहव

स्यसक्रे सप्तदुस्काविमोस्क्रे परमसुहसमाणे भविस्वह । तएव संभगवं समणाण णिगंगायाण णिगगायीयय
 पञ्चमहस्रयाह सजायणगाह तस्रजीवजिकाए धम्मदेसमाणेविहरति । तज्जहा पुढविकाहपु ज्ञावणागमेणे पञ्चम

मन्तरः सर्वदुःखविमोचकः परममुक्तकनापनो प्रविष्यति ॥ तदाःसभगवान् जनकानां निर्पेय्यानां निर्पेय्यानां च पञ्चमहात्रतानि सभजनकाकानि बद्
 चञ्जीवजिकायां धर्मे (मुप) विहन् विहरति ॥ तदावा । पृथिवीकायिकान् भावनगनेन पञ्चमहात्रतानि सभजनकाकानि सञ्चितव्यः।तीति । अथ

रितपुननिशेयततो करहार सबदुखनो मुकावचहार परमसुबनोदालारयाम्यह एहवठे पविजाहव तिवारपही तेमगगत अत्रजदेव जनकतपकी नि
 येयपुनिशेयवाधनिर्द पांथमहात्रत पञ्चीवभावनावहित ब्रवीवकीवाय एहवीथमर्देवाहवाचका विचरते तेकरहै पुढवीवाय जनजावमाने

पाद इत्याद्युक्तनिर्देशेन व्यत्यये न तद्वदपुत्रविकाएत्यादि सरकथनमिति नाशङ्कनीय यतः पञ्चदुष्टिप्रमाणविषयलीधनिकायानां प्रस्तुतोपाङ्गे स्वस्ययत्न
 व्यतया प्रथम प्ररूपवायायुस्तुपपन्नत्वात् सूचीकटाह्न्यायोऽत्रा मुसरबीयो विविचित्रसूत्राणां कतिराचार्यस्येति न्यायेनवा स्वतएवेतिष्ठेय । ननु गृहि
 र्मसंविम्बपादिकपसोदयिभगवतादेशनीयी सोपागत्वात् । यदुक्तं साधल्लजोगपरिचयल्लबाहुं सुवसुसाजर्हंभूमो बीटंसावगयर्म्मो तर्हंठसविम्बपरक
 पदो । इति ताकयनवृत्तीनीक्षी । उच्यते सर्वसावद्यवर्गकतेन देशनाया यतिथर्मस्य प्रथमदेशनीयत्वादत्पासकनोचपयत्वात् अमणसघस्य प्रथमध्यय
 स्थापनीयत्वाच्च प्राधान्यव्यापनार्थं प्रथममनुपम्याच्च सद्यो व्याख्यातो विद्योपार्थप्रतिपत्तिरिति न्यायादेशरपुष्टनूतौ ताववि चर्म्मोभगयताप्रकृतिताविति
 द्वेय । भगवत् प्ररूपवाभक्तरेवा उच्येतां तत्तदुपन्येपु तयोः प्ररूपवानपपत्ते रित्यलमप्रसङ्गेनेति । अथावध्यशक्तिकवचनगुण प्रतिबुद्धस्य प्रजुपरिकरन्

हृदयाइ सभावणगाइ भाणिअसुहाइति । उसजस्सणअरहं कोसलिअस्स चउरासी गणहरा होत्या, उसभस्सण
 अरहं कोसलिअस्स उसजस्सेणपामोरकां चउलसीइ समणसाहस्सीं उक्कोसिअ्या समणसपया होत्याउसह
 रस्सण यभीसुदरीपामोस्कां तिअि अज्झिअ्यासयसाहस्सीं उक्कोसिआ अज्झिअ्यासपया होत्या उसजस्सण

नसाहेत कीशक्तिकस्य चतुरशीतिर्गणरा व्यभवन् । अप्रमसाहेतः कीशक्तिकस्य अप्रमसेनप्रमुरवाचि चतुरश्रितिः अमणसहस्राणि श्रीशक्ति की
 अमणसंघंभवत् ॥ अप्रमस्याहतो ब्राह्मीसुम्हरीप्रमुखानि श्रीश्रि अ्याः विंशत्यसहस्राणि श्रीश्रिर्विकी अ्याः विंशत्यसहस्राणि ॥ अप्रमस्य श्रेयांसप्रमुक्तानि

गर्भकरोनइ आचारणसूत्रभावीकाभूतस्कं चनु प्रावना व्ययनयकी पाचमाहासत पचवीस २५ भावमासहितकारका । अप्रमदेवअरिहतकोसलीकमइ यठ
 रासीगणपर हुंतां अप्रमदेव अरिहत कीशलीकने अप्रमसेनप्रमुपचीरासीहकार अमणसापु सकटो अमणसापुभी सपदाहूइ अप्रमदेवनें आक्षीसुदरी
 प्रमुप त्रिखिलाय आर्यिकासाध्वी ठाकटोसाधवीनी सपदाहूइ, अप्रमदेवनें श्रेयांसप्रमुख त्रिखिलाय अमणोपासक येभावक एनें पांचहजार ३५००

नूतनेष्वनभानादेशो अष्टमिप्रत्ययरूपसिद्धिः । निःशेषेत्यथयकारलोपः प्राकृतत्वात् भविष्यतीति । अथ उत्पत्त्येकैकशब्दानो ज्ञयवान् यथापनेप्रादुर्भावकार
 तथाप्राद्व । तएवमित्यादि । ततः सप्रयवान् असमानां निर्येवानां नियेसीनां सर्वप्रादातिपातविरणवादीनि सुभावनाकानि र्भेयो
 नमित्यादिस्त्रक्षन्नावनोयेतानि यद्व च जीवमिकायाम् पृथिव्यादिब्रह्माताम् इत्येव रूपं यने सुपरिग्रहन्विहरतीति सम्बन्धः । यद्य यन्मै प्रकृत्यै ब्रह्मी
 बनिभावकचम मुपक्रान्त सञ्जीवपरिह्वान नन्तरेव वृत्तपालनासभवदिति ज्ञापनाये । मन्वय नियमः प्रयममन्ते समवेत् सुभावादविरणवादीनाम् भावावि
 भागादिज्ञानापीनत्वात् नमन्त्रवेदिनुच्यते । शेषवृत्ताभावापि प्रादातिपातविरमयवृत्तस्य रचकत्वेन नियुक्तत्वात् नष्टावृत्तस्य वृत्तिवृत्तवत् । तथाहि मृषा
 भावाभावापमाबोह्यभावास्यामादिविरतो ननुसहज्यादीन् अवृत्तमनावधानां यमस्वामिन् सवित्तमलकसादिकच मैयुनविरतो नवसहजयर्बेद्विपादीन् परि
 पद्विविरतः मुक्तिबलूरोमगादींश्च नातिपातयेदिति । अथैतदेव किञ्चिद्यत्स्या विदुषोति । तथापि पृथिवीकायिकान्जीवान् उपदिश्यन् विहरतीति सम्ब
 द्धः । नापयवचकत्वेन सूत्रप्रवृत्ते ईयसहजापूर्वोप्यालापको ऽवाप्या सुभाय आसह्याय वाणह्याय वरस्सहसाय ततकाइएति व्यक्त तथा पशुम
 शवृतानि नप्रावनाकानि भावनागनेन श्रीआचारतद्गुद्वितीयमुत्तकन्धगतभावनास्याप्ययमगतपाठेन सञ्चितव्यानि । अत्रचसूत्रे यदुद्देशोमचम पशुनहह

स्यसकरे सखदुस्कविमोस्कणे परमसुहसमाणने भविस्सह । तएव संभगव समणाष्य णिगगयाण णिगगयीणय
 पञ्चमहन्त्याह सजायणगाह तसुजीवजिकाए धम्मदेसमाणेविहरति । तंजहा पुढविकाहए ज्ञावणागमेणे पचम

मुक्तरः सर्वदुःखविमोक्षः परमसुहसमाणो प्रविष्यति ॥ ततःसमयवान् असमाना निर्गन्त्यानां निर्येसीनां च पञ्चमहात्रतानि सुभवनाकानि बद्
 चजीवमिकापान् धर्मं (मुप) विहन् विहरति ॥ तथापि । पृथिवीकायिकान् भावनागनेन पञ्चमहात्रतानि सुभावनाकानि सञ्चितव्यानीति । अथ

हितमुचमिनेयवतो करवहार सबुद्धनो मुक्तावहार परमसुखनाहारास्यइ एववृत्तं यच्चिकाहं विहारपक्षी तेभमवत अवनरेव अनवतपक्षी निः
 पेयपापुनियैबधाधीनेहं पांचमहात्रत पचवीरभावनालहित कजीवसीकाय एहयोधम्मैदेवाहतापका निचरते तेवइते पडवीकाय इमजावनावे

पादं इत्याद्युक्तं निर्देष्टुं व्यत्यये न तत्राप्युक्तं विवक्षा इत्यादि तत्त्वमिति माशङ्कनीयं यत् पद्यवृद्धिद्वयानामपि पञ्चीयनिष्कायानां प्रस्तुतोपादे स्तस्यैव
 व्यतया प्रथमं प्रकृत्यायापुस्तुपपन्नत्वात् सूचीकटाहन्यायोऽत्रा भुवरोपीयो विचित्रासूत्राद्याकविराधार्यस्येति न्यायेन वा स्वतस्त्वेति श्रेय । ननु गृहि
 धर्मसंविग्नपादिकपमोषविभगवतादेशनीयो भोवागत्यात् । यदुक्तं सावज्ज्वलोगपरिवर्ज्यत्वात् सद्युसृज्यत्वात् भोवागव्यसृज्यत्वात् तद्वैतसंविग्नपरक
 पदो । इति तत्त्वमपमवतीनीलकौ । उच्यते सर्वसावद्यवर्जकत्वेन देशनाया यतिचर्मस्य प्रथमदेशनीयत्वात् सद्युसृज्यत्वात् भुवरोपीयो विचित्रासूत्राद्याकविराधार्यस्येति
 स्वापनीयत्वात् प्राधान्यव्यापनार्थं प्रथममुपन्यास्य स्वतो व्याख्यातो विद्येयार्थप्रतिपत्तिरिति न्यायादेशरपुञ्जलौ तावपि धर्मैर्भगवताप्रकृतपिताविति
 श्रेय । भगवत् प्रकृत्यामन्तरया उच्यते तत्तद्व्यत्ययेषु तयोः प्रकृत्यानुपपत्ते रित्यस्य प्रसङ्गेनेति । अथावगच्छयत्किञ्चनगुण प्रतिबुद्धस्य प्रनुपरिकरमू

हृदया इह सभावगगाहं भाषिष्ये इति । उसन्नस्सणश्चरहत्तं कोसलिश्चस्स चउरासी गणहरा होत्या, उसमस्सण
 चरहत्तं कोसलिश्चस्स उसन्नसेणपामोरकात्तं चउलसी इह समणसाहस्सीत्तं उक्कोसिश्चा समणसपया होत्या उसह
 स्सण वभीसुदरीपामोरकात्तं तिग्गि च्छज्जिश्चासयसाहस्सीत्तं उक्कोसिमा च्छज्जिश्चासपया होत्या उसन्नस्सण

मस्याहंतः कौशिकस्य चतुरयीतिर्गच्छरात् छामवन् । अपमस्याहंतः कौशिकस्य अपमसेनप्रमुरवाचि चतुरयितिः अमचसइत्यादि औक्कयिकी
 अमचसपदमवन् ॥ अपमस्याहंतो आक्षीसुन्दरीप्रमुखानि औक्कयिश्चायिकाशतनइत्यादि औक्कयिकी आर्यिकासपदमवत् ॥ अपमस्य श्रेयांसप्रमुखानि

गर्भकरीनइ छावारागसूत्रमावीलायुस्तत्त यन्नु ज्ञावमा व्ययनयकी पाचमाहासत पचवीच २५ भावमासद्विसंज्ञाया । अपमदेवअरिइतफोसलीकमइ यत्
 रासो गच्छपरं पूसा अपमदेव अरिइत्तं कौशिकेन अपमसेनप्रमुखं चौरासीइणार अमचसापुभो सपदाइइ अपमदेयत्तं आक्षीसुदरी
 प्रमुखं विचित्राव आर्यिकासाध्वी तस्सटीसाध्वीनी सपदाइइ, अपमदेवार्गं श्रेयांसप्रमुखं विचित्राव अमचोपासकं वेआयकं छत्तं पाचइणार ३५०००

तस्य सपत्यमप्यामाह । उसभरसहस्रित्यादि । सुगम नगर आसज्यायइ आगवहरा तस्स सायइ आगवहरा इति वचना प्रुंखा सुत्रे साक्षादनिर्दिष्टाअपि तावंतयय योण्याः । क्वचिज्जीया प्रसूतसूत्रादेर्गे वहराणातिगवागवहरा होत्या इत्यपि पाठोदृश्यते । तत्र तुषतरसीतिप दस्योन्नयन योजनेन व्याख्या मुपाधेयति । गवर्गैकत्राचनाचारयनिमुदायसंपरंतीति गवधराः वाचनादिनि शोभादिसपदा सपादकत्वेन गवा धारप्रुता श्रातत्रावः होत्याइति अत्रयन् । उभमभरसहस्रित्यादि । अप्यभसेनप्रमुखादि चतुरशीतिःअभरसहस्रादि यथा सत्त्वपठत्कृष्टभाग एतत्र भवाओक्त्वर्चिकी प्रत्यये डीवोइत्यने न डीयिकरपदपनिधिः अप्यभस्य अभरसपदभवत् । एतत्र वाक्वांतरत्वेन अभरस्ययस्य नवीनकृत्य । एवमेव च योज्य । उभरसहस्रमित्यादि । प्रायः

सेज्जं सपामास्कात्तु विस्सि समणोयासगसयसाहससीत्त पचय साहससीत्त उक्कोसिस्था समणायासगसपया हो त्या । उभमस्सण सुभदापामोस्कात्त पचसमणोवांसियासयसाहस्सीत्त चउपस्यव सहस्सा उक्कोसिस्था सम णोवांसिस्थासपया होत्या । उभहस्सण स्यरहत्त कोलियस्स स्यजिणाअजिणसकासाण सहस्करसन्निवार्हण जिणोविथ स्यवित्तहं वागरमाण यच्चारि चउहसपुक्कीसहस्साणअच्छठमायसया उक्कोसिस्था चउहसपुक्कीसप

शीदि अभरसोपासकयतहस्रादि पक्षवचस्रादि श्रीत्कर्मिकी अभरसोपासकसपदभवत् ॥ अभमस्य सुभद्राप्रमुखाणि पचमभरसोपासिकायतवहस्रादि चतुःपञ्चागवहस्रादि श्रीत्कर्मिकी अपरसोपासिकासपदभवत् ॥ अभमस्याईतः श्रीत्कर्मिकस्य अजिणानां जिनसकाशानां सर्वोचरसमिपावानां जिनइ यावित्तयं व्यागवता चत्वारिचतुदशपुर्गीठहस्रादि अर्द्धाष्टनाभिचयतानि श्रीत्कर्मिकी चतुर्दशपुर्गीसपदभवत् ॥ अभमस्य भवावपिच्छामिसहस्रादि श्री

उरुष्टीआवकानी सपदाइती । अप्यभदेवने सुभद्राप्रमुद पाचलाव अभरसोपासिकाअत्रइ चोपवचहार ५१४०० उरुष्टीसपदाआविकानी सपदाइइ अप भदेवने त्रिनखेरानही पडिअिनसरीया सर्वअरुआअनापात्तानो केवलीणीपरि यचारैरवेपावना कइवहार एइवा चउहपुकी नी सपदाइइ । अभम

कृत्यानि नवरं चतुर्दशपूर्वविधूने अभिमाना अट्टस्थाना । सवरकरसन्निवाहेष्वेति । सर्वेषामभराणामकारादीनां सन्निपाताद्यादिसंयोगा अन्ततस्यादनता अपि ज्ञेयतया यिद्यत्ते येषांते सयास्मिन्सुखस्थे हेतुनाह । निबोधयिष्यमखिलहमित्यादि स्मिन्नुवाऽयितय येषां ये व्यागृहता व्याकुर्याणां येयलिश्रु सन्निवसिनोः प्रज्ञापनाया तुल्यत्वात् इत्यादि सहस्राणि अद्दोदशानि च श्रवामि एषांभूतं कर्षिकी चतुर्दशपूर्वसिद्धमवत् । यिष्ठविधिः । यैकियल स्थितः शीपस्पष्टं विपुलमतयो मनःपथयज्ञानविशेषतः द्वादशविपुलमतिसहस्राणिपिबारा तेषांमेव पट्यतानि पचाशचेत्येयं सवप्रयोज्य । या दिनी वादिलिखितः परप्रवादकमिदमहसमर्थः । उचमससहमित्यादि । गतीदेवगविरूपाया कल्पासुषेपां प्राय श्रान्तादयत्वात्तेपांतयास्थितौ देयायू रूपाया कल्पाच्च येषांते तथा अमयिचारसुखस्वामिकत्वात् आगमिगद्ग्रेषा आगमिभवेसंश्रमानत्वात्ते तथा तेषां अनुसरोपपातिकाना तथा

या होत्या । उचमससण० णत्र उहिणाणिसहस्सा ठक्कोविद्या० उचहस्सण थीस सिणिसहस्सा थीसवेउविद्य
सहस्सा छच्चसयाउक्कोविद्या० बारसविउलमईसहस्सा छच्चसया पयासा/ बारस वाइसहस्सा छच्चसया प
यासा । उचहस्सण गडकक्षाणाण ठिड्कक्षाणाण छागमेसिमद्वाण छागुत्तरीववाइइयाण सहस्सा ण

रक्षापेका । अपमस विगतिस्मिन्सहस्राणि विगतिर्वैकियसहस्राणि पट्यशतानि औरकाणि द्वादशविपुलमतिसहस्राणि पट्यशतानि पचाश
त् । द्वादशयादिसहस्राणि पट्यशतानिपयाशत् । अपमस गतिकल्पाकाणा स्थितिकल्पाकाणां आगमिगद्ग्रेषां आगमिगतिरनुसरीपपातिकानास

देवर्गेनय इणार अय्यपिचाली उल्लुछवधिचालीना अपमदेवर्गे थीसइणार केवली थीसइणार वैकिय अनेछत्ते वैकीय ५००० विठलमतति विसेपे
मतपयवचालना घरबहार १२ इजारबत्ते अने पचापडुइ १२ व ५० वादिलिखित १२ इजार छत्ते पचासइइ १२ व ५० अपमदेवर्गे कल्याणकारीछे गति
नेइती आनतेभवे पबिगद्ग्रेमगलीकइगेइने एइवा अनुसरविमानना आणार लयसत्तमा वायीसइआर अगइ नवसइ १२०० उरकटा अपमदेवर्गे

नुत्तरमयप्रसंगदेवविशेषाद्याविहितिसहस्रादि नवच प्रतानि । उत्तरप्रसङ्गि स्यादि । पुनस्तत्र नगर अलङ्कारयिक्तासस्यादुपनीसने अत्रेवावसिस्स्या
 मपद्यते । अथभगवतः अलङ्कारवर्णनमूत्रनाह । आरहउचमितादि । अर्हतः अथभस्य नव्वो अत्रेवासिः शिष्या स्तेच गहिरोपि स्वरित्स्य
 गाराः भयवतः पूस्याः अपिःमनुवदे एवकार्ये अयेकंविषयीत्यर्थः । मासयावत् पर्यायदारित्रपास्तन येपांते तथा यथीय पातिते सर्वोऽनगर
 मस्य न सायाऽत्रापि वाप्यः । द्वियद्यावदित्याह । अर्द्धजानुनीयेवाते अर्ध्वजानयःशुषपयिष्यासमधननादौ पद्याहिकनिषद्याया अभावाद्यौव
 नवकायना इत्यर्थः अपःशिरसो ऽयोनुकाः नोद्वृष्ये तिर्यग्वावित्सदृष्टयः प्यानरुपा यावोहः कुभूस्तमुपागतानचमविहा यवाहि कोटुके
 पाम्य प्रचितं नविमसुत प्रवति एव वेऽनगराविषयेविमसुतद्विपाःसु रिति सर्वमेव सवररूपेकतपसाऽनश्रनादिना वासमुक्तायार्थम्यः
 नवचतयोपह्व चानयोः प्रयाननोपागतत्वस्यापगार्थे प्रयानत्वच सुयनस्य नवचतानुपादानेनुत्वेन तपसच पुराचवर्त्मनिर्बंरहनुत्वेन सवति चानिन

ययसया० उत्तमरुसण वीरु समणसहस्सा । सहु।चस्र।छासहस्सा सिद्धा।सठि स्युतेवासिसहस्सा
 सिद्धा । स्युरहणउसहस्स यहवे स्युतेवासीस्युणगाराजगवतो स्युप्येगह्छा मासपरिस्थाया एवजहाउववाईए
 ससुत्तं स्युणगारवसात्तं काव उहुआण स्युहोगिरा काणकीहीवगया सजमेण सवसा स्युप्याणभावेमाणा विह

इत्यादिनव च गतानि । अथमस्य विंशति अलङ्कारहस्यादि सिद्धानि अत्वारिषदादिंकासहस्यादि सिद्धानि । बहिरनेवासिसहस्यादि सिद्धानि ३
 अथमस्याईतीवहवीनो वासिनोऽनगराभयवन्तो अयेकंभासययीया एवंयथीपपातिनः सार्वेननगरवचकाः यावदूर्ध्वजानवः अपःशिरसः प्यानको

वीन २० इजारापुमिदुपया आसीरहकार आर्योवाप्थीसापुसाप्थीजिकीने सठिहकार अत्रेवासी शिष्यासीदा अथमदेवने यवाअतेवासाद्विष्य अथ
 गार प्रनर्बतव्वाअवत सेतसाहकनारनीपपीयदीवा वेवेइने एहवा विमसमभाईसुअनेविदे सापुनेरकोनरह तिन सवअवचनारनो अथ नवाववा

यकमानुदानात् पुराणकर्मोपपन्नस्य सकलकर्मोपपन्नस्यो नोद्यदिति आत्मानं भावयतो वासयन्ती विश्रान्तिं तिष्ठन्तीत्ययम् । अथयद्यत्परदस्य साह्यः
 श्रव्येगच्छा दोनासुपरिध्याया इत्यादिकः स्त्रीपदानिषयस्यो विसरप्रया आलिखितइत्यवसेयम् । अथअपमस्यामिभः केवलोरपत्त्यन्तरं भव्यानां क्रियता
 कालेन सिद्धिगमनं प्रयत्नं क्रियतकालं यायदुभयुक्तचेत्याह । अथरठंशमित्यादि । अपममम्यद्विविधा अन्तर्भवस्यकुर्वेतीति अन्तःकरा मुक्तिगामिनं स्त्रीपाम्
 निः कालः कालस्यवाचारस्येन कारकत्वादुभूमित्वेन अपदेशः । तद्यथा युगानि पञ्चपमानानि कालविधोपाः लोकाप्रसिद्धानि यामिदाकृतयुगादीनि तानि
 च क्रमवर्तीनि तत्सुषाषम्योद्योक्तवर्त्तनो गुरुशिष्यप्रशिक्षणादिक्रियाः पुरुषास्तेष्वपि साध्यवसानस्यवया उन्नेवप्रतिपत्यायुगानि पट्टपट्टतिपुरुषा पत्ययैः
 तेः प्रमितासकरज्जुनि देगात्तकरज्जुमिरिति पर्यायस्त्रीयेकतः केवलित्यकालसदयेत्यतः करज्जुमिः कोयः अपमस्य इयति केयस्यपर्यायफालोऽतिष्ठति मु
 क्तिगमनं प्रवृत्तिमिति । तत्रयुगांतकरज्जुमि र्थावदसंख्यातामिपुरुषाः पट्टपट्टपुरुषा पुरुषयुगानि सनयपदइत्यात्मभासः नैरवयै

रन्ति ॥ अथरठंशमुसहस्रं दुविहः अवगच्छममी होत्या । तजहा जुगतगच्छममी अथ परिस्थापयतगच्छममीय जुगतकर
 ममी जाद्यश्चसखेऊाह पुरिष्ठजुगाह परिस्थायंतकरज्जुमी स्यतोमुहुतपरिस्थाए स्यतमकासी । उसमेणअथरहा

ष्टो पगताः स्वमतसपसा आत्मानं भावयन्ता विश्रान्तिं ॥ अर्हतोअपमस्य द्विविधा अन्तःकरज्जुमिरभवत् । तद्यथा । युगात्तकरज्जुमिभ्य पर्यायान्तकरज्जु
 निह । युगात्तकरज्जुमिर्थावदसंख्येयानि पुरुषयुगानि । पर्यायान्तकरज्जुमिः अन्तर्भूतपर्याये अन्तर्भवकार्यीति । अथमोऽहम् कौशिकिः पञ्चोत्तरापाऽः

यावत् अहंजानु उने हेर्नाशिरमायाद्ये नेहमा शब्दोप्यामनोनेकोतेहेमेनविषे धर्तताह्व सतरजेदेसयमेकरी पोतामाआत्मानेनजायसापका विपरखे अप
 रित अथपदेयने वैभेदइ अतःकृतमोक्षमोक्षमिस्थानकषुठे तंकेह जुगप्ते शिष्यमपाठपरपरा मोक्षेबावदं पर्यायं तेतीयेकर केवलपाम्यापट्टीकेतलेकाले
 भाद्यभागययो युगात्करज्जुमि यावत् असण्यातापुरुष युगज्जरादिक उन्नेपुष्टरीकाविक यायत् अजितनाथसूचीमोक्षइगया पर्यायातकरज्जुमि अतर्भूतं
 अपमभेदेयने केवलपर्यायपदं यत्ने भगवतगोमातागद्वेवी प्रथमसिद्धयया भयमोपगतकरो अपजदेय अरिइत कोसलीकमे पदकत्याण्ये सतरापाठनचअ

नुनरत्नयमसमवेयविशेषाद्वा ह्युर्विद्यतिरुहस्तादि नमश्च यतामि । उग्रमम मकरं अमरवापि कासक्याट्टयनीत्यने अतेवाचिरुहस्या
 सुपद्यते । अमरममवतः अमरवसंस्कृतप्रनाह । अरुहसवनित्यादि । अहैतः अग्रमस्य बहवो अतेवाचिनः शिष्या स्तेन गविषोपि स्वरित्यन
 नाताः भगवतः पूत्याः अग्रिममुद्ये एकवार्ये अग्र्येकेष्विदपीत्यर्थः । मासयावत् पर्यायदारिद्र्यपाशनं येषांते तथा यथीप पातिवे सर्वोऽनगर
 वसुक् स्तावाऽत्रापि वाच्यः । द्विपद्यावदित्याह । अर्द्धकानुनीयेवांति स्वर्ण्येकानयः शुभपथिष्यासगधनमादौ पयाद्विषमियद्याया अमावासीय
 कटकासना इत्यर्थः अथाग्निरसो ऽप्येतेषुकाः नोद्व्यं तिपेष्वाविविहसदृष्टयः प्यामकृपा यःकोष्ठः कुमूलसमुपागतानचप्रविष्टा यथाहि कोष्ठके
 चान्य मस्तिन नविमसुत नवति एव तेऽनगराविषयेष्वविमसुतद्विधाःसु रिति स्वमेन सुवरद्वयेवतपसाऽनग्रनादिना यःसमुद्ययाथगम्यः
 संयततयोपहवं चामयोः प्रचाननोहागल्लस्यापनाथे प्रचानमवच सयनस्य नवकर्मोनुपादानेऽनुत्वेन तपसश्च पुराचकर्मनिर्भरद्वस्तुत्वेन भवति चाभिन

वयसया० उग्रममरुण धीस समणसहस्सा सिद्धा० अज्ञांसीसस्युज्जिआसहस्सा सिद्धा० सति स्युतेयासिसहस्सा
 सिद्धा । अरुहणउसहस्स यद्दे स्युतेवासीस्युणगाराजगधतो स्युप्येगहृष्टा मासंपरिस्थया एवज्जाडवज्जाईपु
 ससुतं स्युणगारधसुतं आव उहुआणू सुहोगिरा उाणकीठीवगया सजमेण तवसा स्युप्याणभावेभाणा विट्

इलाचिनद च यतामि । अग्रमस्य विद्यतिः अमरवसहस्तादि सिद्धानि । अस्मारिषदायेकासहस्तादि सिद्धानि । अहिरनेवाचिरुहस्तादि सिद्धानि ।
 अग्रमस्यार्हतीकहवीर्त्तवासिनोऽनगरामनवतो अग्र्येककनासपर्याया एव यथीपपातिवः सर्वोऽनगरवसुक् पावदूर्ध्वेकानमदः अवाःशिरः ध्यानको
 भीव २० हमारवापुनिद्वयया प्यासीरुहवार कार्योवाधीवापुवाष्पीनितीर्त्तं सतिरुहवार अतेवासी विज्जमीदा अग्रमदेवमं यथाअतेवाहाश्रिष्य अच
 नार अग्रमंवाचानमव वीरसाहकनासनीपर्यायीका केलेने एववा विमरवज्जाईपुर्णविषे वापुर्नेरुहीनकश्च तिन एवअवयारलो अच नवाचवा

विभागसूत्रमलादादिदेवस्य पदकस्याखकीसमापद्यमाना दुर्नियारेति चेन्न । तस्यैव हि कल्याणक यत्रामनप्रकपप्रयुक्तावधयः सकलसुरासुरैर्द्राघोषमिति यि पितृसर्वो युगः ससन्नमा उपतिष्ठते मध्यय पदकस्याखकस्यैव न भवतामिदम्यमाखो राज्याभिषेक स्नादुश्लेख वीररमणभोषणारभ्यमाय कल्याणक प्रन नराकलसहायोगात् । मय तर्हि निरयकभरयकस्याखकाधिकारेपठन मिति वाच्य । प्रथमतीर्थेशराज्याभिषेकस्य लीसमिति शक्रेण क्रियमाणस्य देयका यत्नसहचारापरम्यैव समाननसञ्जाततयाच प्रसङ्गेन सरपठनस्यापिसायकस्यात् तेन समाननसञ्जातत्वेसत्यपि कल्याणकस्याप्रायेनाभिपययक्तव्यत या क्वचिद्राज्याभिषेकस्याखकमेति नदीयः । अतएव दशामुतस्कन्धासुमाच्ययने पर्युपकाकस्ये श्रीभद्रयापुस्त्राभिषावाः । तेन कालेखनेकसमयस्य ठसमे ख रहा कोसलिय कलतरासाहे अमीरैर् यन्त्रमेहेरेत्या इति पक्षकस्याखकमसत्र प्रविपादकमेयमूत्र यद्यपिरे । नतुराज्याभिषेकनद्वान्निधायकमपीति । न चप्रसुतध्यास्यानस्यानागनिकत्व भावनीयं आचारायनायनाच्ययने श्रीवीरकल्याणकसूत्रयैवमेव व्यास्यासत्यात् । अयमगद्यतः शरीरसपद शरीरप्र माकच कसुयकाइ उचनेननित्यादि । कथं अय अयभरयकीभारेराज्ये गृहित्वेय यायान्फालः प्रागुक्त ससयस्रपतयाऽभिघातुमाइ । उसमैक्यमि त्यादि व्यक्त । अयकाट्यरम्यादिपयोयानिधानपुरस्सर निर्वाककस्याखक माइ । उसमेहेरेत्यादि । अयभोऽहेन् एकवर्षसहस्र कट्यपयोय प्राप्य पूर

ढाहि अणते जाव समुप्यखे । अन्नीइणा परिणिहुहे उसनेण अरहा कोसलिण् बजरिसइनारायसघयणे समचउरंससठाणसठिण् पचघणसयाइ उहु उम्मेतेण होत्या । उसमेण अरहा वीसपुहसयसहस्साइ कुमार

प्राप्तः । उत्तरापाठाभमुखोमूत्या अगारादमगारिता प्रसजितः (प्राप्तः) उत्तरापाठाभिरनन्तर यायस् (वेयसजान) समुप्यख अमीचिमाप रिनिव तः ॥ अयभोऽहेन् कौसलिकोवप्यवैप्रमाराचसइननसगचनुरस्ससस्यामसस्थितः पच्चयनु गतानिउप्यमुसुत्येमासीत् ॥ अयभोऽइन् यिग

विवेभोवोइता अयप्रदेवअरिण् कोसलीक यज्यअयमगाराचसपयणारचइहार समचउरंस सस्थानेवस्थितिर्दे पांचसैचमूउवपण्ठे ॥ अयप्रदेव अरिण् वीससाधपूर्वकुमारायस्याइ यासावस्याइ वस्यारस्या सेदेयापिदेव त्रैसदिसायपूर्वराज्यपदयोष यस्या कुमारायस्या राज्यावस्या वेमिलीने

द्वितीया अयमाप्रवृत्तिमीन्द्रितदेवतीये यावत् श्रीश्वयम्भपुपरपराकृता असख्याताः सिद्धाः नतायतकास्त मुनिगमनधिरश्च इत्यर्थः । यस्तु आदि
 त्यप्यः प्रवृत्तीनां श्वयम्भदेवयकानां सृषावा चतुर्दशसहस्रगितानां क्रमेण प्रथमतः सिद्धिगमनं ततएवस्यसर्वार्थसिद्धिप्रसङ्गममित्याद्यनेकरीत्या अ
 भिन्नत्रिभयितरमयोदीकृत्य नन्दीसूत्रवृत्तिपूष्पिषिद्विषादियु सवार्थसिद्धिप्रसङ्गममव्यवहितः सिद्धिगमनः प्रकीर्णलापहृपतीन् प्रतीत्यावगवव्योऽ
 यपुडरीकवपरादीन् प्रतीत्येतिविशेष कथापर्यायतत्परभूतिरेवा अन्तर्मुद्रुतं यावान् केवलज्ञानस्यपर्यायोपस्य सतथा ॥ एवविशेषपत्रेसति अन्तम
 वास्तवकार्पदकारावादीद्विदशेति । यतो नववद्वान्मरुदेवाप्रथमसिद्धा सातु भववत्केवलोलोपत्यनन्तरं मनर्मुद्रुतेनैव चिद्वेति । अयमन्तकस्यावकादि
 नववास्याह । असन्नेकमित्यादि । अयमोऽहेन् पञ्चस्यवचनत्वाख्यापियेकदीक्षाज्ञानसङ्केपे यस्तु उत्तरापाठानन्तरं चद्रेकमुच्यमानं यस्य सतथा अ
 भिन्नवचनं पठे निबोधितवचे वस्तुनि यस्य पट्टाभ्यभिचिदि नचत्रे पठं निबोधितवचं यस्तु यस्य सतथा । उच्यमेवायैभावयसि । तद्यथा उत्तरापाठान्
 भिद्युने चद्रेकेति शेषः सूत्रेवद्वयवचनं प्राकृतशैल्या एवमप्येपि । अतः सर्वार्थसिद्धिमात्रो नष्टविमानाकिगत इत्यर्थः अतः यज्ञैव्युक्तान्तः नरुदेवायाः
 बुद्धावबतीकवानित्यर्थः १ आतोवर्द्धवासाकिःक्रान्तः २ राज्याभियेकप्राप्तः ३ नुमोभूत्वा अगारमुक्ता व्यननारितासायुता मन्त्रजितः प्राप्त इत्यर्थः पञ्चमी
 वाच क्यबलोपकृत्या ४ अनन्तर यावत् केवलज्ञानं सनुत्पन्न ५ यावत्परवचपदः पूर्ववत् अभीक्षिन्ता युतेचद्रे परिनिवृत्तः सिद्धिगतः ६ ननु अस्मादेव

कोसलीए पचउत्तरासोठे स्थमीइ ठठे होत्या । तजहा उत्तरासाठाहं चुए बह्मगागस्रवक्त्रे उत्तरासाठाहं
 जाए उत्तरासाठाहं रायानिसेअ पसे उत्तरासाठाहं मुनेमविष्ठा आगाराठे अणगारिअ पसइए उत्तरासा

एभिचित्पसः अभवत् । तद्यथा ० उत्तरासाठानि (युतेचद्रेकतिशे ०) अतः अतः यावत् व्युक्तान्तः । उत्तरासाठाभीराज्याभिषेक
 चद्रे कस्यावकेप्रियवचनत्र । तेकेहा उत्तरासाठानचनत्र सार्थसिद्धिवा भवीनतपना उत्तरासाठानचनत्र प्रथमराज्याभिषेकपायो ३ उत्तरासाठानचनत्रे इत्यन
 वपी मुद्रवचने पदस्यावासेमुक्ताने आकारपञ्चमाहसू उत्तरासाठानचनत्रे विदं अनतयावत् केवलज्ञानेउपनो उत्तरासाठानचनत्रम्या अभिचित्पनचनत्रे

भूमिप्राप्तः व्यतिष्कातः ससारान् यावच्छुत् समुद्राय जिह्वाभाषणोत्तरवधवेचिदे युद्धे भूमे अस्तगच्छहे परिबिभृषुहे इति सधरः । तत्र सम्यगपुनरुत्तरा
पुर्वेक्षोकाभक्षनश्च स्वाप्त याताः प्राप्ते नपुनः सुगतादिवदयतारी यतस्तद्वचः प्राजिनोपमतीयेस्य कर्तारिः परमपद गत्वा गच्छति नृपोपिभय तीर्थनिका

मेपस्के माह्वज्जले तस्सण माह्वज्जालस्स तेरसीपस्केण दसहि अणगारसहस्सेहि सन्ति सपरिवृत्ते अष्टा
वयसेखसिहरसि चोदुसमेण मत्तेण आपाणएण संपलिअकार्णसणे पुत्तरह्कालसमयसि अग्नीहणा णस्कत्तेण
जोगमुधागएण सूसमदूसमोए एगणणवईए पस्केहि सेसेहि कालगए वोइक्कते जाय सच्चदुस्कप्पहीणे । जसम
यवण उसने अरहा कोसलिए कालगएवोइक्कते समुज्जाए छिण्ण जाइजरामरणवधणे चिहे बुद्धे जाव सच्च
दुस्कप्पहीणे । तसमयवण सक्कस्सदेविदस्स ठेवरणो आसणेचलिए । तएण सेसक्के देविदे देयराया आसुनच

सोइमत्तानां तृतीयोनास पक्कतः पक्षानापयबुलः ॥ तस्य नापयबुलस्य त्रयोदशीपक्षे (त्रयोदशीदिने) दशनिस्तनगरसहस्रैः साहं सपरिवृतः
अष्टापदयोत्तविसरे चतुर्दशेन मत्तेन आपानकेन सपर्यङ्कनियस्यः पूर्वार्णवकालवतये अभिषिक्तान्तरेष्वयोगमुपागतैन सुयस्तदुःपमाया एकौनमय
त्यापहैः प्रैवे कालमत्याप्यतिष्कान्तः । यावत्सवदुःखमहीनः यस्मिन्तनयेजातः खिलजरामरवधवणः । सिद्धः बुद्धः यावत्सर्वबुद्धप्रदीपः । यस्मिन्

पपूयसत्रध्यासपौवास्तने न नीतकालमर्तुजीजोमासपौषमीपक्ष माहवदि तेह्माहवदिनीं तरमिनद्विवसह दसहजारअब्जगार साधुसाय्येरियस्यायका
अष्टापदपर्वतनाशिपरनें बिपे चउदभस्स ई सपयासपाखिरहित चतवीहार पक्षपासगव वेंठाः पक्षिणापुष्परोसगय अग्नीक्षितमक्षप्रसाधे चद्रमार्नेकोग
आख्याइ सुसमदूपमनामइ श्रीजोभारातेइणा मव्यासीपयवाशाक्षेपपाकतेपक्षे कालधर्ममरणपास्याससारथकीविवर्त्यो भायत् सयदुपयको प्रदीपयया
मुक्तावा जेसमपर्मैयिपो अरुपमदेय अरिहत कौसलीक कालमर्षपाभीर्नोपत्योससारथकी ऊर्द्धगदिप्रतेपाम्या खेद्याणां तज्जरामरवधता यथन सीद्धगिष्टिया

यित्येत्यर्थः । एकपूर्वसह वयसहस्रं केवसिपयोय प्राप्य एकपूर्वसह बहुमतिपूर्वो देशेनापिनन्यून मितियायत् भ्रातृपर्यायप्राप्य अतुरभीतिपूर्वसह
 ताच्च सुवायुप्राप्तयित्वा उपद्रुम्य देशानां शीतकालनाशना मध्ये वसुवीयोगास पञ्चमः पक्षो माघवर्षो माघमासुरुपपक्षः तस्य माघबुलस्य
 अयोदशीपक्ष अयादश्यादिने विभक्तित्वत्ययः प्राकृतत्वात् यथाभिरनगरसहस्रैः साठे सपरिवृतः अष्टापदचौलशिवरे अतुर्वेशोमन्त्रो मोपवासपदकोना
 पानकेनपानीयाहाररहितेन उपयेकनियमैः सम्यक्पयेकेनपट्टासनेननियमैः उपविष्टः नतुष्टु ईमादिरिति भावः पूर्वाह्णकालसमये अग्निजितामसत्रेय
 यानमुपागतोभार्वाचनेन मुयसदुपनायो एकोननवत्यापक्षेषु द्वेभ्यो अन्नापि विजनिष्यत्ययः पूर्ववत् प्राकृतत्वात् सप्तम्यर्चे तृतीया कालगतो नरवयव

वासमस्त्रे वसिष्ठा त्वेवठि पुष्टसयसहस्राह महारज्जावासमस्त्रे वसिष्ठो सेसीह पुष्टसयसहस्राह अगारवास
 मस्त्रे वसिष्ठा मुनेमवित्ता अगारतं अणगारिष्य पष्टहए । उसभेन अरहा एगवाससहस्रस्य छउमत्यपरिस्थाय
 पाउणिष्ठा एगपुष्टसयसहस्रस्य वाससहस्रसूज केवलिपरिआय पाउणिष्ठा एगपुष्टसयसहस्रस्य यज्ञपदिपुस
 सामसपरिस्थाय पाउणिष्ठा अउरासीह पुष्टसयसहस्राह सवाउअ पालठुष्ठा जेसे हंमंताण तस्से मासे पंच

तिः पुष्टसयसहस्राह कुमारवासमयेठयित्वा त्रिषष्टि पूर्वसहस्रहकादि महाराज्यवासमयेठयित्वा अशीति पूर्वसहस्रहकास्यगारवासमये
 ठयित्वा (ततः) मुस्रोमूत्वा अमारादननारिता मन्त्रवितः ॥ अश्विनोऽहंन् एक वर्षसहस्रस्य अत्यपर्याय प्राप्य एकपूर्वसहस्रस्य वर्षसहस्रो
 केवसिपयाय प्राप्य एक पूर्वसहस्रस्य बहुमतिपूर्वो भ्रातृपर्याय प्राप्य अतुरभीतिः पुष्टसहस्रहकादि सख्यायुः पालयित्वा (उपद्रुम्य) योऽ
 भ्रात्रीसायपूर्व गृहत्यागार्थवत्सा असीमहं मुहयर्ष गृहत्यागसहस्रको अहगारपदू सायुपदु अगीकारकर अश्वजदेव अरहित एकहजारवरस अदमत्य
 पर्यायपूर्वदोषापान्त एक्तापपूर्वएकहजारवरस कुशां केवलपर्यायपालोपालीने एक्तापपूर्व अतोमतिपूर्वोरोवीकापयोपण्डु पालीन अउरासीन

नीतकल्पः आचार एतद्व्यसमाचयत' ते एतीतप्रत्युरपकाभागतभा आकाशा सासमयिगेपापिष्टानुका देयामामप्ये इत्रा
 खां परमैद्युपेयुक्ताया देवेभुराद्या आंत्यादिगुहेरिचिक राजमानाना तीयकराणा परिनिबोध्यमहिमा कर्तुं सन्नृत्तानि सुमितिमायवत् । अहमपि मग
 वतस्तीर्थंकरस्य परिनिबोध्यमहिमा करोमीति कृत्वा भगवत निवृत्त यवते सुतिकरोति । नमस्यतिप्रब्रमति । यद्य ओघरहितमपितीर्थंकरशरीर
 मि द्रव्यदा तदिदस्य धर्म्यगुणित्वेन नामस्थापमाद्रव्यभावाहेता यवनीयत्वेन अक्षुण्णमादिति तत्त्व यदित्वा नमस्यित्याच किचक्रे इत्याह । चतरासीह इ
 त्यादि । चतुरशीत्या सामानिकानां प्रभुत्वमतरेकवपुविभवद्युतिस्थित्यादिभिः शक्रतुल्याना सहस्रैः त्रयति शता आयस्त्रि शके गुरुस्थानीये देवैः चतु
 र्भिर्लोकपालैः सोमयमवतसुबेरसहैः यावत्पदात् अर्धह्रिः अग्नोमहिषीह सपरिवाराह्रिः सप्तह्रिः अविर्णह्रिः सप्तह्रिः अणिष्ठाह्रिः
 त्विति । अथव्याख्या । अपमहिष्याऽहरी यद्या १ शिवा २ शर्वो ३ अक्षू ४ अमला ५ अप्वरा ६ भवमिका ७ रोहिणी ८ एताभिः पौकयसहस्र २ दे
 वीपरिवारपुताभिः त्रिवृभिः पर्यङ्गिर्भोद्यमध्याम्यतरङ्गपानिः सप्तभि रभौठै ईय १ गज २ रथ ३ सुजट ४ वृषभ ५ गधर्व ६ नाद्य ७ रुद्रैः सप्तभि स

चउहि लोगपालोहि जाव चउाह चउरासाह्रिह्य स्थोह्रिह्य अह्रिह्रि सोह्रमकप्यथा
 सोहि वेमाणिपुहि देवेहि देवीहिअ सहि सपरिवृके ताए उकिठाए जायतिरिथ्यमसखिजाण दीवसमुद्वाणमसु

परिनिबोध्यमान कर्तुं तद्रज्जमपिगच्छानि । भगवत्सतीर्थं करस्य परिनिबोध्यमानकरोमीति कृत्वावन्दते नमस्यति यन्मिन्वा नम
 सित्वा चतुरशीत्यासामानिकसहस्रैः त्रयकिशता आयस्त्रिशकैः चतुर्भिर्लोकपालैः यावत् चतस्रिभिरुगुतिमिरात्मरसकदेवसहस्रैः अन्येद्यवदु

तामोचद्र देवतानां राजाहुतेतिर्देकरमो परिमिरवाह भाहिभाकरं ते मयीजाष्टी पुपिभगवततिथे करमो परिनिबोध्य महिमा कद्रएह्योक्ताही यावद्
 नमस्कारकरव वादी नमस्कारकरीनह चउरासी ८४०० सङ्ख सामानीक देवता इद्रपववीयिमा द्युतिकांसि स्थितादिकइहद्रसरोपा देवीस । इव
 तापत्रिच देयता इवर्ने गुरुस्थामिकइ ध्यारिलोकपाल कोटवालरूप यावत् सर्वशक्ति ध्यारिविचि चतरासीहजार देय आत्मरज्ज देयता ध्यारिविचि

[illegible]

माणे जावपज्जायासह । तेंणकालेणतेंणसमएण ईसाणे देवियदे देवरोया उत्तरहुलोगाहिवई अठावीसविमा
णसयसहस्साहिवई मूलपाणी वसहाश्राहणे सुदिदे अयययवत्यधरे जावयिउलाइ भोगभोगाइ नुजमाणे

कृत्वा नात्याचक्षोना विद्वरः शुभ्रपद्मं यावत्पदपास्ते ॥ तस्मिन् काले तस्मिन् समये इयामो देवेभ्यो देवराण्यः वस्तराहं स्तोत्राया अपि पतिरापि श्रुतिविना
न श्रुतसंस्तुत्याधिपतिः श्रुतपात्रिर्भूय नवाहम सुरेभ्यः अरण्योऽस्वयस्वरापरः यावद्विपुलान् भोगान् भुञ्जन् विहरति ॥ ततस्तत्कोशमस्य देवेभ्यः देवराज

प्रवृत्ति करी करीने उपपत्तिसिद्धी उपपत्तिसिद्धी सुमुपाकरतोषको यावत् पयुपासइ सेवाकरइ तेवइकालइ तेमसइ इ शान्तिनामे देयसा
माइ इ देयताओ राजा उत्तरदिशिमा अठ सोकनो अघिपत्ती अठामीच २८ लाप विमाननो अघिपत्ति ठाकर त्रिमलमुष्टाठपळे हाथनेविने अइनेएइयो
दुपनयसदनु वाइमईअइनेसंदेव वाओइइइ रणरहितनिमैअइया मध्यनो धरणार यावत् देवतासथयीयिमुनयिस्तीणं भोगजोगतोयकी विचरळे

न्नामानभोजानामपिपतिभिः घृतवृत्ति घृतुरभीतिनि घृतुर्द्विष्ट प्रत्येक घृतुरभीतिनिघृतुरागरवसद्भावोत् पटत्रिंशत् घृतुराभिषक्तस्यप्रयमिने रगरवसक्त
 देवसहस्रेः अन्येय मनुजिनः सोचनेकपवाचिजि देवेदेवीभिः साहे सपरियुत स्यात् स्येयजनप्रविहया वतुष्टया प्रशस्तविद्यायोगतिपूतुष्टमत्वात्
 मावापदोत् गुरिआए ववनाए बहाए जयनाए वहुहुआए विद्याए देवगर्भेए वीशयभाणे २ हा । अत्रत्याक्या ह्यरितया मानसोवसुप्यात्
 वपस्यमापातः घृतुराकोपाविष्टयेन अनासवेदनात् अवमयापरमोत्कृष्टवेगवत्यात् आत्रय समयप्रसिद्धाय इतिदिगतयो नयाद्याः तासां प्रतिक्रमस
 म्पातपोजनप्रमाचयेनातिक्रमणात् तेनेतानि पद्मानि देवगतिविद्येयवसयायोग्यानि देवास्तु तथाप्रवसन्नावादीषत्यसामर्प्येवो उत्पन्नशीघ्राएव न
 स्ततीति अन्यथा बिम्बकल्पादिदु नष्टिनामिचित तत्रैवदेवसेवाहित्येवात्यतदूरकरणादिभ्य सुराः कथमागच्छेयुरिति । उद्व्यूतया उद्व्यूतस्यविगलन्या
 विनोरवसव या पतिः सा तथा । अतएव निरन्तरं गीमत्वयोगाद्धीग्रयादिव्यया देवोचितया देवगत्या व्यतिवृजन् २ भञ्जने द्विवचनं तिर्यगसस्येया
 नां द्वीपसमुद्राणां नम्यमर्प्येन यवैवाष्टापदः पर्वतः यवैवमगवतस्तीर्यकरस्य गरीरक तत्रैवोपागच्छति । अत्र सद्यत्रांतीतनिर्देवोक्ततथ्येव

मन्नेण जेजेव अठावाए पझए जेजेव भगवत्तं तित्यगररस सरीरए तेणेथ उधागच्छइ तंवागच्छिस्वा विमणेणिराण
 दे स्यंसुपुष्पगयणे तित्ययरसरीरयं तिरकुस्त्रो स्याथाहिणपयाहिणकरेइ २ ता णञ्जासस्से णाइदूरे सूस्सूस

निः सोचनेकपवाचिपिर्मानिदेदेवेदेवीनिबभाहे सपरिवृतस गेत्कृष्टया यावन्तिर्यगसस्येयानां द्वीपसमुद्राणां नम्यमर्प्येन यवैवाष्टापदः पर्वतः
 यवैवमगवतस्तीर्यकरस्य गरीरक तत्रैवोपागच्छति । उपागत्यविमणानिरामन्दोऽमुपूब्धेनयनलीचकरगरीरकं त्रिकलप्रादक्षिण्यप्रदक्षिण करोति
 त्रिकलप कृतीम इवार अगरस कइ इई००० देव अनेरा बलीपडा सोचनदेवलोचना वासी वैभाभीक देवता देवांमना सार्धपरिवृतस्यो यको तेइवी ४
 ठाकटी देवताभीमति करो यावत् भीष्ठव्यवस्थातासीप समुद्रने विचिन्तनें जिहा अष्टापद नाने पयतज्जं जिहा प्रगवत लोचैकरुडरीरकइ तिहाअठ०
 सार्धइ आवाभे जोकरकरीभे वि०आकरद्वितीयको आमुषकरा पूज्ये आनिजेइनी एइवीचको तीचकरना करीरप्रसव निस्वबार जिनबापावाणी

शीमा मित्रा विद्यति रित्यप । अथयावद्द्वयो नगजगतसप्तपूषकः सप्राद्यपदाभावात् क्षितुसञ्जातीयमवगपतिपूषक धानमतराका व्य तराका योद्धर्जोद्ग्राः
 कासादयः । मनु स्वामागविषु द्वात्रि शयतरेद्रा अभिहिता इष्टु कययोक्त्य उच्यते । मूलजेद्यूतास्तु योद्धर्जमहर्षिकाः कालादय उपासा तदयातरभेद
 द्रुतारस्तु योद्धर्ज अन्येऽपि द्वादयो अष्टपि कन्नाके इ विवक्षिताः । अस्तिष्टो योपि सूत्रकृतप्रयुत्तिविवित्री यदन्यत्र प्रसिद्धाभ्यपि भावा फुतश्चिदाशयविशेषोपात्
 क्षसूत्रे सूत्रकारो नमिबभ्राति यदाप्रतिवायुदेवाः अन्यत्रावश्यकनियुत्ताविपुतमपुरुषत्वेन प्रसिद्धाअपि यतुपागे यतुःपञ्चागस्तमसमवाये नोक्ताः । मर
 देवयुधुबवासेसुएगनेगाए सुचरिपवीए नववस २ उत्पत्ति सु ३ स चतुर्वीस सित्यपरा धारस चतुर्वही खलदेवा खलवासुदेया इति परमुपलक्षका

वीसहृदावाणमतरणसोत्सजोइसियाणदोशिनश्चगरिबाराणेश्चुष्टा तएण सक्खेदेवदे देयराया तेयहवे जयणय
 इवाणमतरणजोइसवेमाणिए देवे एववयासी स्सिप्यामे वज्जोदेवाणुप्पिश्चा णदणवणात्तं सरसाइ गोसीसवरचदण
 क्कठाइ साइरह २ हा तत्तं चिह्मगात्तं रएइ एग भगवत्तं तित्यगरस्स एग गणधराण एगश्चवसेसाण अणगा

एव यावत् विप्रतिः भवनवासीना इन्द्राः वाचभन्तराका शोढश व्योतिष्ठाका द्वी निजकपरिवारेणामेतव्याः । सतः शम्भोदेवेन्द्र देवराजस्तान् यद्भून्
 भवनपतिवाचभन्तरव्योतिकवेनामिकान् देवान् एवजवादीत् ॥ किमनेव भोदेवान् प्रिया ? नन्दमयनात् सरसनिगोपीर्पयचन्दमकाद्यानिसहस्रत (प्रा
 पयत) । स इत्यपत्तिस्त्रयितिकारचयत ॥ एका भगवत्सौर्येकरस्य एकान्धधराकां एकासवशोयाणात्मनगराकां ॥ सतस्तेमखनपतयो यायद्वेभा

रता इद्रेषेपि इहासाक्षकस्याभश्चि कपद्यागटे वीजासोसर्जेतेष्यसप्तमद्विवतर्त्ते तेमाटे इहां नकस्या तेपयिमसगपीआणया!) व्य तारीफना १६
 इ इ व्योतिपीमा विमावीकदेवतामते एइवोक्क उतावलायितवरहित इदेयानुप्रिय । नदभवमयकी सरसस्त्रिग्यसूका गोसीयएइवमाना इ प्रयाग
 उत्तम धावनाचंदनना काटइहाआखो आलीने प्रिस्फणय रवो करो एकभगवत्त ठियेकरने एकप्रधयेपयाकया सायुने एये तियारेमव

सुतस्तुं लघीयाः सप्तसु अघीयाश्चिद्वचः वचनं असीर्षं आपररन्तदेवसाहसीर्षं असीर्षिच ईसाककप्यवासीय देवाकदेवीषय आडेयसु पोरेवसु सामिच
 भद्रिस्तु नइतरगत आवाह सरसेवावय आरेमावे पालेमावे नालेमावे मइया इयनहगीधवाईअततोतलताशतुडिअपयनुअगपुरुपठइवाईअरेयेव इतिच
 पदः । सर्वेस्पष्टं नवर । आस्रित्तोयया स्वातल्यापितौ पास्तानुदुतौ येन सतया मवास्यामिबहेमनयास्या चाठस्या चित्रकद्रुम्यां चचलाभ्यामितस्ततश्चलद्रु
 म्यां बुइसास्यां वित्तित्पसानीगालौ यस्य सतबोत ॥ तएवमित्यादि ॥ यथा शक्रन्सीयर्षे द्रो मित्रकपरिवारेयवसु तथा मखितव्यइशानेद्रुः पायरपयुपास्ते
 इत्यर्तं वाच्यइत्यर्थः । एवसहे इत्यादियव शक्रन्यायेन सर्वदेवैर्वा वैनामिकाः । अतएव यावदभ्युत इत्युत्तरसूत्रं सवइति । मित्रकपरिवारेवात्मीयात्मीयसामा
 निवादिपरिवारेव सइतिव्याः भगव हरीरासिच प्रापसीयाः प्रवायेयया वेदसूत्रं योजनीय । एव वैनामिकप्रकारेव यावद्भवनवासिनां दृढिकोत्तरमननप

धिहरइ तपुष तस्सईसाणस्सदेविदस्स देवरखी स्यासणेचलद्रु । तपुणसईसाने जावदयरोया स्यासणचलि
 स्य पासइ २ हा तंहिपउजइ २ हा भगव तित्यगर तंहिजा आमोपइ २ हा जहासक्के निअगपरिवारेण
 ननेछही जावपजुवासइ एवसहेदेविदा जावस्यसुए णिअगपरिवारेण स्यानेअह्वा एवजाव भवणत्रासीण

स्यासन बलितम् ततः सइशानो देवरावः यावद्भवासन बलित पश्यति दृष्ट्वाऽपि प्रयुक्ते प्रयुज्यमगवत्त वीचकर भवचिना आप्तोगपतिआ
 भोगयित्वा यथायथाः मित्रकपरिवारेव (तथायमपि) आनेव्यः पावत्पर्युपास्ते । एव सर्वेदेवेन्द्राः । यावदभ्युतमित्रकपरिवारेव आनेतव्या ॥

तिहार पढी ते इजानेद्रु देवनानोइद्र देवतानोराजातेइने आउव विहासकचलो कपायमानचाइ तिवारे इ ज्ञानेद्रु यावत् देवतानोराजा विहासन
 वरपुदेव देरबीने अवचिजानमप्रयुइ प्रजुंजीगइ नगवत्त तिवेकअतइ अवचिजानेकरीवेवं देवीनें खिनसीबर्मे इ तिन पोतानाउपरिवार उचितआवे
 यावत् सेबाकरे इनसव देवेद्रु काववा यावत् अच्युतेद्रु पोताना सर्वेपरिवारउचित आउइ इम यावत् भवनपतीना बीस ५० इद्र (इहांबतीबज्ज ॥

तिस्त्रिचिंतिका रचयत एकाभगयत्सीधरस्य एकाग्रधराणां एकामवशीयाया मनगाराकांमिति । तएकमित्यादिपटं । अत्राय आययकयुत्पाद्युक्तं यि
 तारचनदिविभ्रागो नन्दनवतानीतवदनदाक्षिण सैगवतः प्राच्या वृत्ता चिता गणधराकायपाच्या अत्रा दोपसाभूमा प्रवीण्यां चतुरा साराक्षुरिति ।
 मन्वावश्यकादा विष्वाकूटा द्वितीयाविगोक्ता इष्टु गणधराका कथमिति उच्यते । अत्रप्रधानतया गणधराणा मुपादानेय्म पल्लवणाद्व गणधरप्रमृतीनामि
 स्वाकूटा द्वितीया चिताऽप्येति नक्ताप्यायङ्गा । ततद्यितारचमानतर शक फिकरोतीत्याह । तएकमित्यादि स्पष्ट । ततः क्षीरोदकसङ्ख्यामतः सयः किक
 रातीति दक्षयति । तएकमित्यादि । ततः शक स्तीचकराशोरक क्षीरोदकेन क्षपयति । क्षपयित्वा गोशीयपरबन्नेभानुसिपति अनुसिप्य वृत्तशकणोद
 वयिशदत्वाद् शाटकावस्त्रमात्र सपयुक्त पट इत्यभिधीयते तद्वत्मानक पटशाटक नियासयति परिधापयतीत्ययः परिधाप्यच स्यालकारधिमूयित क

दे देवरायातित्यगरसररीरग जावह २ स्या सरसेण गोसीसधरचदणेण अणु लिपह २ चा हसलरकण
 पञ्चसादय णिअसेह २ स्या सञ्चालकारविभूचिस्थ करेह तएण तेभवणवह जाववेमाणिस्था गणहरसररीरगाह स्युण
 गारसररीरगाहपि स्त्रीरोदगेण रहवेति २ चा सरसेण गोसीसवरचदणेण स्युण लिपिति २ स्या स्यहवोद्व दिव्वाह दे

यति । क्षपयित्वासरसेभगोक्षीर्यवरचन्दनेभानुसैपयति । अनुसिप्यहसलपञ्च पटशाटक नियासयति (परिधापयति) निर्योस्य स्यालङ्कारविभूयित
 कनेति । ततस्तेप्रचनपतया यावद्वै मानिकागणधराशोरविक्षीरोदकेन क्षपयति । क्षपयित्वासरसेभगोक्षीर्यवरचन्दनेभानुसिरपन्ति । अनुसिप्य अ

क्षीरोदककरी ज्ञानकरावे पात्रनाचदनकरीने (तीर्यकरनीपूर्वदिसे वृत्तचयरवे गणधरनी दक्षिणदिसे त्रयुक्षीचयरवे त्रयसाचुनी पश्चिमदीयह चोपुक्षी
 चयरवे आवश्यकदृष्टी) शरीरलोपे क्षीपीनह वससरीयोपोलो पटशाटकयञ्च पश्चिरायितव सर्वञ्चलकारकरी पिठसहित करे करीनह तिवारं तेजयम
 पक्षी य तरस्यापिपी बैमानोक्त देवता गणधरभासरीर अणगर सायुणाशरीर क्षीरोदिकपाक्षीकरी ज्ञानकरावे सरस गोशीर्यमाने प्रधाग घदमकरी

नेपियाः । ज्योतिष्काणां द्वौ चद्रयूयौ । आर्याभयदात् व्यत्यासते ऽवस्थाताः निजकपरिचाराः सदृशति स्वपरिकराः भेतव्याः । ततः शक्र किङ्करोसीत्याह । तएवमित्यादि । ततः शक्रादेवो देवराजस्यान् बहून् प्रवचनपत्यादीन् देवानमेव पत्न्यादीन् । क्षिप्रमेव निर्विशब्दमेव जोदेवानामप्रियाः । देवान् स्वस्या भिनो ऽनुकूलचरन्तेन प्रीयतेति देवानुप्रियाः नन्दनवनात् सरसानिखिग्यानि नतुक्तवाचि गोशीयेनास्त्रावरचदन तस्यकाष्ठानि सहरत प्रापयत सङ्कत्य

राणं तएणतं भयप्यधर्हं जायवेमाणिथ्या देव । ण दयवणात्तं सरसाह्मगीसीसधरषदणकठ । इ साहरंति २ हा सत्तं चिच्छगात्तं रएत्ति एग भगवत्तं तित्यगरस्स एग गणहराण एग अयसेसाण अणगोराण ! तएण सेस छेदेविदे देवराया अ्याभिह्मगे दंघे सदावेह्म २ हा एवधयासी खिप्यामेथ भोदेवानु प्यिथ्या । स्त्रीरोदगसमु द्वात्तं स्त्रीरोदग साहरह । तएण तेसाभिह्मगा देवा स्त्रीरोदगसमुद्वात्तं स्त्रीरोदग साहरति तएण सेसछेदेवि

निकादेवानन्दनवनात् सरसानि गोशीपरचरन्दनकाष्ठानि सहरति । संकृत्यविस्त्रुचितारचयन्ति । एषामनवससीचैकरस एषागणपराया नैका नवक्षेपाका ननगराकान् । ततः सयकोदेवन्मोदेवराज आभियोगान् देवान् (इन्द्रादीन्) यज्यापयति । क्षिप्रमेवभोदेवानु प्रिया । स्त्रीरोदकसमु द्वात्तं स्त्रीरोदकसहरत । ततस्ते आभियोग्यादेवा स्त्रीरोदकसमुद्वात्तं स्त्रीरोदकसहरति । ततः समकोदेवेन्मोदेवराजसोयकरगरीर स्त्रीरादेनस्य

नपती आर्याना २ इ इ चद्रयूयं पोताना परिवारसहितजायवा तिवारपक्षे सकसीभर्तृदेवतानोराजा सपत्न्याऽनपती वायव्य तर अतर ज्यातियी देनामाक देवता नन्दनवमकी सगशीचयर्हं प्रजाजजायनार्दकना काष्ट आर्हं आकीमह त्रिचिचयरषइ एगप्रगवततीर्थेकरने एकगवथरने एक अवशीभयाकता सापुनी तिवारपक्षीतेसीयर्हं इ देततानोराजा आऽनाकरदेवताने तेहीतेहाने एककीकहं चिपु सताबला इदेवानुप्रिय स्त्रीरदिकसमु द्रयो चारुदगवाकी आको तिवार ते आभिह्मनदेवता स्त्रीरोदकसमुद्रयी स्त्रीरोदकवाकीआर्हं तिवारइ तेसीचर्हं देवतानोराजा सीर्हं कल्लोचरीर

इत । विकुम्भेति सौक्योपातु स्तस्मादुपसिद्धिः श्रेयस्पर्तु । तएवमित्यादि । ततः शङ्को भगवत्परीर त्रिचिकायामारोहयति । मर्याच चित्तिकास्या
नेनीलाचितिकायां स्थापयति । श्रेयस्पष्ट । तएवमित्यादिस्पष्ट । तएवमित्यादि । ततः शङ्को ऽग्निमसारां देवान् गृहयति आभशयति । गृहपयित्वा
ययमवादीत् । मोक्षलिकनारादद्यास्तीर्थंकरचितिकायां गणपतिचितिकायां मन्मथचितिकायां घाग्निकायां विकर्षयति । विकर्षयित्वा एतामात्रमिका माश्रां

सेसाण शृणुगाराण । तएण सेसङ्के देविदे देवराया विमणेणिराणठे श्वसुपुणयणे भगवत्तु तित्यगरस्स
विणठजम्मजरामरणस्स सरीरग सीस्स श्वारुहेइ २ हा चिस्सगए ठवेइ । तएण तेवहवे भवणयइ जाववे
माणिस्सा देवा गणहाराण शृणुगाराणय विणठजम्मजरामरण सरीरगाइ सीस्स श्वारुहेति २ हा चिस्स
गएठवेति । तएण सेसङ्के देविदे देवराया अग्निकुमार देवे सदावेइ २ हा एवमयासी । खिप्यामेव ज्रोडे

यकरस्स एकागणपराडान् एकामव शेयाकान् अमगाराकान् । ततः शङ्को देवेन्द्रोदेवरानोविमनानिरामन्वोऽश्वपूजयमोभगवत्तुसीर्यंकरस्स यिन
पुळन्तजरामरबस्स शरीरं त्रिचिकामारोहयति आरोह्यचितिकायां स्थापयति । ततस्तीर्थधोभयनपतियाद्वैनामिकादेवा गणपराखा मनगारा
बां च विमट्ठल्लजरामरबाणाम् शरीरकादि त्रिचिकामारोहयति । आरोह्यचितिकायां स्थापयति । ततः शङ्कादेयेन्द्रोदेवरानोऽग्निकुमारान्
देवान् शश्रापयति । शश्रापयित्वा एवमवादीत् । त्रिप्रमेवजोदेवान्प्रिया तिथकर चित्तिकायां यावदमगारचित्तिकायां गणपतिचितिकायां या

आमइ पुळलोचने एवोपको भगवत्तुसीर्यंकरज्जे विमट्ठगपुखइ जम्म जरा मरकजोएयी एववाभगवत्तुतेजोमरीर त्रिचिका माहिमूकइ मुकोमइ
वयमोहोपपइ मूकइ तियारो ते एवा जयमपतो यावत् वेसामीकदेयता गणपरा आर्मेसाधुना विमट्ठगयाळे जम्म जरामरग मेइयी एएवा तेइना
शरीर सीचिकायापी चापीमइ वयमाहियाणइ मुकइ विचारपकी सर्वेन्द्र देवतानोराजा अग्निकुमारदेयताप्रते तेवावइ तेजामीने इमकइ उतावलो

रोति । तएवमित्यादि ॥ तत स्तेभवमपत्यादीयोदेवा यद्यपराधा समगारायाऽशरीरादि तथैवचक्षुः स्मृत्सान्यसुद्धितानि विद्यानि यस्यां च देवदूषणयुगलानि
निष्ठासमपति । होयंयस्य । तएवमित्यादि । ततः शङ्को भवमपत्यादीनेष भवादीत किममेय मोदयानुप्रिया । इहानुगादिप्रक्रियेतिशक्तिः शिबिका विदुः

षट्संजुष्यलाह् निष्यस्यसति २ सा सखालकारविमृसिस्थाइ करेति सएण संसर्के देविदे देवराया तेमहव
 न्नवप्पवह जावधेमाणिए देवेएवधयासी । सिप्यामेव भोदेवाणु प्पिस्था ! ईहामिगउसभतुरयनावधणलयन
 ह्विच्चिन्नात्तं तत्तं सिधिस्थानं विउहह एगजगवत्तं तित्थगरस्स एगगणहराण एगस्यसेत्तणस्यणगाराणतएण बह
 वे भवप्पयह जावधेमाणिस्था तत्तं सिधिस्थानं विउत्तसि एगभगवत्तं तित्थयररुस्स एग गणहराणं एग स्यव

इतानिदिव्यानिदेवदूष्य युगलानिनिवासयन्ति । निवास्य सुखबोलङ्कारविभूषितानि भुवन्ति । ततः सध्वकादेवेन्द्रोदेवराजस्वाम् बहूम् भवनपतिं यावद् भानिकदेवानिवनवादीद् । क्षिप्रमेकभोदेवानु म्रिया ईहास्य गच्छन्मनुरगरययाबहुमलयमल्लिच्छिन्नास्तिस्रः क्षिब्बाविकुबेत् । एकानगवतस्त्रीकवत्स्य । एकानकवत्सवान् । एकानवशेषाका भनगारावान् । ततस्तेष्वेन्द्रोभनमपतियावद् भानिकास्तिस्रः क्षिब्बाविकुबेन्ति एकानगवतस्त्री

नामस्ती पदं लीपीनं अपठित देवसूक्तयो देवसूक्तं यत्प्रपन्नं पुनर्लिखितं पश्चात्तद्वत् सर्वेष्वलङ्काराणां पश्चात्तद्वत् पञ्चोत्तरीयं च देव
तामा रात्राते पञ्चा भवनपती यावत् विनाशोक्तदेवप्रतिपत्तौ नमस्कृतं विप्रप्रतापलो देवानुप्रिय ? इहां युग युगम योजा यावत् जगत्ता प्रमुखा भानिकरीवि
भीयद्देवी त्रिकुशीलीका त्रिकुशीलो करो एकप्रगवततीर्थेकरन एक अवसुष वाकता साधुनर तिबार्ते सेपका अवनपती यावत् वेमानोक्त
देवता त्रिकुशीलीका त्रिकुशील करो एकप्रगवततीर्थेकरन एक अवसुष वाकता साधुनर (तिबार्ते सेपकांभवपती यावत् वेमानोक्तदेवता
त्रिकुशीलीका करो य नवततिवकरने एकप्रगवततीर्थेकरन एक अवसुष वाकता साधुनर देवताभोराजा दीप भवनको आनन्दरहित

पयोऽमेककुम्भपरिभाषाति सारापयोऽमेकविशितिलुपपरिभाषाति । अथवा युक्तयोर्महोपजीमाराः सोमपरिमाणं येषां भाराया स्त्रीमप्युयोभारायथः
 सारनेति प्राप्यत् । अथवासादिपुष्पायितेषु अस्थिवधविष्टेषु शक्रः किञ्चिदेवत्याह । तयन्नितादि । स्यसु मय्यर कोरोवकीमशोरसमुद्राजीसखलेन मि
 नोपपत्तिविरनापयतेत्यर्थः । अथर्वसिक्ककथमाह । तयन्नितादि । यत चित्तिकानिर्यापयाद्गु भगयससोपपरितन दक्षिण सकिम् हादामित्य
 यः शक्नोत्युक्तसि ऊर्ध्वलोकवाचित्वाद् भुक्तिभोजोकादोचिपत्वाच्च देयानेन्द्रः उपरितनयाम ऊर्ध्वलोकवाचित्वा दुस्तरलोकाद्वाप्यपतित्वाच्च यमरश्च
 सुरेन्द्रोऽसुरराजोऽपस्तन दक्षिणसकिम् गङ्गाति अमीलोकपासित्वाद् दक्षिणवेक्षितित्वाच्च यकि दक्षिणात्यासुरेभ्यः सकाशाद् योदक्षिणविष्टि रोचन
 दीपन दीप्तिरिति यावत् येषांलति तदेवोचताः सार्वेऽणु औदीप्यः॥ पुरा दक्षिणात्येभ्यः औमराहाभ्यः यधिकपुष्पप्रकृतिप्रकृत्यात् तेषामिन्द्रः स्य पैरोपत

सी । स्विप्यामेव नोदेवाणुप्यिष्ट्या । तित्यगरविहगाए जावस्थुणगारविहगाएश्च आउक्कायविउच्छद २ त्ता
 स्थगणिकायं उज्जालेह तित्यगरसररग गणहरसररीरगाह् स्थुणगरसररीरगाह् स्मिहे । तएणतेवाउक्कुमारा
 देया विमया भिराणदा स्थसुपुणयणया तित्यगरविहगाए जावविउच्छति ता स्थगणिकाय उज्जालेति तित्य

असुपूर्वमपनास्तिर्यकरपितिकायां यावद्विक्रुदन्ति । विजुञ्जित्वा अल्लिकायमुत्तमासमन्ति । वरवासासयित्वा तीचकरयरीरकम् गणपरयरीक याव
 दनगरगरीराक्षिप्य आध्मापयन्ति तत्तरसयकोर्वे वेन्त्रसात् बहून् भक्षजपतीन् यावद्वैमानिकाम् देवानेवमवादीत् । चिममेषजोदेवानुमिषाः । तीय

परगीशरीर साधुनासरीर तेप्रतः आऽअग्निवस्कारकर तिवार देवायुक्कुमारदेवता दीनमनयका आमन्दरहित आऽसु पूर्णं तयत चिका य य
 तिर्षकरतीचपन विपक यावत् मायुविजुवे अल्लिकायप्रतः उचयालो दीपावा दीपयिर्मे तीच का मुशरीर यावत् साधुनाशरीर म्यऽअग्निवस्कारकरती
 तियारो पक्षी तेषकरवेन्द्र देवताभीरावाते यथा भवजपति यावत् वैमानिकदेवताप्रते यष्टवोक्कह उवाचलो ऽहो देवानुमिषा ? तीयकरतापयनद्वयिप

प्रत्यपयत । श्रोपयस्व । तएष आग्निर्कुम रादेवा इत्यादि व्याख्यातप्रायमेव । तएष सेसेषङ्गे इत्यादि । एतत् सूत्रद्वयमपि व्याख्य उच्यते । तत्रास्य दीपयत
तीक्ष्णस्मरीरक्ष यावद्वनगरधरीरक्षादिष्वभाषयत । स्ववर्षेत्याख्येनैवार्थांतरमापादयत । अग्निसंस्तुतानि कुरुतेति । तएषमित्यादि । ततः सशक्नो
भयमपत्यादिदेवा भेषमवादीन् भादेवा मुप्रिया । तीक्ष्णस्मरीरक्षितिकाया च अगुरुं तुरुष्कसिद्धिं पृत संप्रप एतानिद्वयाणि कुमा

वा।णुप्यिष्टा तित्यगरचिद्गुगाए आवश्चणगारचिद्गुगाएष्य श्यगणिकाय श्रितवहर्त्ता एष्यमाणक्यतिष्ठ पञ्च
 प्यिणह । तएण तेस्यगिगुमारदेवा चिमणा निराणवा श्यसपुणायणा तित्यगरचिद्गुगाए जावश्चणगरञ्चि
 द्गुगाएष्य श्यगणिकाय श्रितवहर्त्ता एष्यमाणक्यतिष्ठ पञ्च

निकायं विबुधैः विदुर्विद्धा । एतान्नाष्टमिका प्रत्ययेयत । ततस्तेऽन्मिषुभारादेवाविमलसो निरामल्पाः । अभ्युपबृन्तयन्तास्तीर्षकरचितिकाया यावद्दमनगरचितिकायां गच्छपरचितिकायां चामिकाय विबुधवन्ति । ततः सशब्दोदेवभ्रोदेवराजोवायुकुमारान् देवान् शब्दापयित्वा एवमवारीय । विमलैवभादेवानुप्रियाः ! विषकरचितिकाया यावद्दमनगरचितिकायां गच्छपरचितिकायां विबुधैः विदुर्विद्धा अभिनिका यदुत्तमालयत । उच्यतेवास्तमित्वा तीर्षकरशरीरक गच्छपरशरीरादि क्षान्तगच्छशरीरकादि च स्नापयत ततस्तेवायुकुमारदेवा विमलसो निरामल्पा

यइमइ हेदेवानुम्रिय ? तिर्यकरनीचयनेविषइ यावत् आङगारनाचयनइविषइ अग्निक्वरो करीमइ एनाहरी आआपासीआयो
तिवारइ तेअग्निकुमारदेवता मनेदसगीरइका आंगरइहितावका आंसूइ पूखनयनएइवावका तीर्यकरना चयनेविषइ यावत् सापुनी चयनइविषइ
अग्निकुमार अग्नि विकुर्व करइ विवारपक्षीते सकदेवन्त्र देवतानीराजाआयुकुनारनां देवतामते मण्डुकावीनइ एवकई उतावलोपईमई होदेवाठ
म्रिय तीचकरनीचयनेविषइ यावत् सापुनी चयनेविषइ नायरो बिकुर्वो करो करीमइ अग्निकायमतइ उठवालो दीयावीनइ तिर्यकरनीं करीर मइ

धविद्यायचमितीकस्या आस्ता मित्रयद्वाराध्यानालोचैकतायोगप्रसङ्गवर्तिनामपिदेवाः सविषयग्रहं कुर्वन्तीति । अथतत्रविद्यायरादिभिरहं पूर्ववत्तया भस्म
 रति । तपुण सेसक्तेदेविदे देवराया मेहकुमारेदेवेसहृवेइ २ द्या एवययासी खिप्योमंथ मोदे वाणुप्यि
 द्या ! तित्यगरचिह्नग जावस्थुणगारखिह्नगच स्त्रीरोदगेण णिद्यावेह । तपुण तेमेहकुमारादेवा तित्यगरचिह्न
 ग जोवाणिह्नावेति । तपुण सेसक्ते देविदे देवराया जगवन् तित्यगरस्स उयरिह्न दाहिण सकह गेरहह, ई
 साणे देविदे देवरायो उवरिह्न वाम सकह गेरहह चमरेस्थसुरिदे स्थसुररायाहिठिह्न दाहिण सकह गेरहह ।
 बल्ल्हीवैरोस्थुणिदेवैरोस्थुणिरायाहिठिह्न वामसकह गेरहह स्थवसेसा जवणवइ जाववेमाणिस्था देवा जहारिह
 स्थवसेसाइ स्थुगुमगाइ केइंजिणनसीए केइंजीस्थुमेस्थुतिकइ केइंथम्मोत्तिक इ गेरहति । तपुण सेसक्ते देविदे दे
 मगरचिह्नां च विरोदकेन निर्वापयत । तवस्तेनेपकुमारादेवास्तीर्षकरचिह्नां यावन्निर्वापयन्ति । ततः सयक्रोदेवन्त्रोदेवरानः भगवतस्ती
 र्षकरस्योपरितन दक्षिण सक्चि गृह्णाति । इंशानोदेवेन्त्रोदेवरात्र उपरितन वामसक्चि गृह्णाति । चमरोऽसुरेन्त्रोऽसुरराखोऽघस्तन दक्षिणसक्चि
 गृह्णाति । वसिः वैरोचनिर्मेन्त्रोवैरोचनिरात्रोघस्तन वामसक्चि गृह्णाति । अयथोयामवनपतयो यावहै मानिकादेवायचाइंमयशेषादि अङ्गोपा
 अङ्कदेवेन्त्रदेवतानोराजा भयत तीयेकरनी उपली विसखी दाहलीहं च शानमानादेवेन्त्र देवतानोराजा उपलीदावी दाहलीहं चमरेन्त्रमानइ अमु
 रेन्त्र अपुरनोराजा हेठिनी विसखीदावा ग्रहं, यलीन्त्र वैरोचनइन्त्र वैरोचननिकायनोराजा हेठली दावीदावाग्रह अयथोयथाकतावीणा भयनपति
 नोतिपी वीमानिकदेवता यथायोग्यग्रह अयथोपरह्णातेशरीरता हाह अयथोयथनीरायपुइ पेवीद्याथरलेइ केतसाइक तीयेकरनी भक्तिजाखीनेकेत
 साइक जीस आपोआचारकेएइवाकरीनइ केतसाइकचर्नजाखीनइ ग्रह तिथारपजीतेशक्रदेवेन्त्र देवतानोराजा घणा भयनपति यायत् वीमाखीक

रात्राचि अपलन धामसविम गृह्णाति अघोकोकवासित्वा दुस्तरमेवयपिपत्वाथ अवयेया भयनपतयो यावत्करकाव् अन्तरान्योतिफ्रास यास्याः वेनानि
 दादेया यथाहे यथामहर्षिकं अवययाचि अङ्कानि पुनायास्वीनि उपाङ्काणि अङ्कसवीपवर्तीनि अङ्कस्याद्यस्वीनि गच्छंतीति यागः । अथमाय । सन
 त् पुनाराद्यष्टाविशतिरिन्द्रा अवशिष्टाभष्टाविशतिदत्तान् अन्वेऽवशिष्टा इष्टा अङ्कोपाङ्कास्वीनीति । मनुदे शान्ततद्वृषहे क आशयइत्याह । केचिज्ज्ञानम
 स्याज्जिनेनि न ते जिनस्यद्वियजिनवदाराण्यमिति केचिज्जीवमिति पुरातनैरिवनाबीक्षेमिन्त्यास्माभिरपीवं कर्तव्यमिति कश्चिदुक्तं पुन्यमितिकत्वा । अत्राय
 चांतप्रदिग्गे ऽयमपिदेहुः । पूर्णस्तिष्ठपरिणह अहकोइपरामव अहकरेत्वा सोपरकासिजतांशु ससिलेवकरेत्तानि अरक्त सोपममेद्रे शान्तेद्रयोः पर
 स्तरस्यैत्योक्तवदाहनेन वैरोपज्जनीपित्त्यारिको ज्ञेयस्तथा व्याख्यातो विद्योपायप्रतिपत्तिरतो विद्यापरलरापितानस्य ज्ञेयानिबगह्णति सर्वोपद्र

गरसरीरग आवक्ष्यजगरसरीरगणिष्य स्मामेति तएज ससक्त दयिदे देवराया सेयहवे भवणवइ जाववेमा
 निए देवे एव वयासी । सिध्यामेयजोदेवाणुप्यिष्या सित्यगरविहगाए जायस्यणगारविहगाए अ्यगुवतुव
 क्ययमज्जकभग्गसीअ मारग्गसीअ साहरह । तएण तेजवणवइ जावतित्यगर०जाव जारग्गसीअ साह

हरचितिकाया यावदमगारचितिकाया अमुक्तुपुसमपूनि कुनाग्रइमाराप्रइसइरत । ततस्तेजवनपति० यावत् तीचकरयावत् भाराप्रइसइ
 रन्ति । ततःस्यकादेवन्तोदेवराजो मेषकुनारान् देवान् अज्जापयति गच्छापयित्वाएवमवादीत् । विप्रमेवमादेवानमिमा तिर्षेकरचितिकां यावद

यावत् नाहुनीवयर्नेविधे अजर लुक्कतेसीह्वारइ सपुत्त मनु एद्वज्ज अनेकथका प्रमाअ अनेकमारप्रमाअ सा०नापछ तेप्रवपतीप्रभुव यावत् तीयेकरनीचय
 नहं विवेइ यावत् प्रारयनहं इइरइ विवार पक्की तीयकववेन्न देवतामीराजा नेइकुनारदेवताप्रते वेडावइ इम कइइ उताबला देइवछेमिये तीच
 कलोचव यावत् अइमारनीचम खीरोइकपाकीइ उइलाबोकाटो विवारं नेचकुनारदेवतातीर्षेकरनीचय यावत् पाकीकाटीरने नुइलाबेह्वारइ विवारइ

तादृशकाः स्रूपाद्यैत्यस्रूपास्तान् द्रुतत चिताश्रयचितिलिधित्यथः । आच्छादकस्रूत्रे तल्लोमस्रूत्रोभयमपत्यादयोदेयास्तपीवक्ष्यंति । नमुयपाशाकरणस्रू-
 पावत् करणेन स्रूकलोलाय स्रूपा तया उपेस्रूत्रेपि कबललायवर्चिताकृता दृश्यते विचित्रत्वात् स्रूत्रप्रवृत्तेरिति । तत्तस्तेयश्चोभयम-
 पत्यादयोदेवास्तोस्रूपा येपु यथाचित तोपकरस्य परिनिर्वाणमहिर्भा कुक्षु स्ति कत्वाचयत्रैवाकाः शल्लहेमरीश्वरयोर्द्वीप स्तत्रैवोपागम्यति । ततः स्रग्ग्राः पीर-
 रते अक्कनकपट्टे ते अष्टादिका अष्टानास्रूपा दिवसाना समारातोष्टाः तदसिपय्यां महिमाया सा अष्टादिका ता महामहिर्भां करोति । ततः शक्र-
 स्रूपास्तो लोकपालाः सोमपमवचवेजसज्जनामान सारपाथैवर्तितु चतुर्षु दधिमुखकपट्टे तेषु अष्टादिका महामहिर्भा कुक्षु स्ति । मन्वत्र नन्दीश्वरवरा-
 दिश्रद्दानां कोऽन्वय इत्युच्यते । मद्यापश्चेत्तपुष्करिणीप्रमुखपदार्थेषापचतुर्भूताऽत्यद्भुतसमृन्धा ईश्वरः स्वात्मिनान्दीश्वर स्वयम् अनुयद्द्वोपायैकया
 बहुतरसिद्वायवतादिधृष्टावेन वरोनन्दीश्वरस्य साया अद्भुतवचनयत्वा देवना सतःस्वार्थे कामत्यपः । यद्वा कृष्णवस्त्रेनाजगत्तुत्या इत्यङ्गनाकाः उप-

निह्वे श्रुजगगपह्वए अठाहिश्य महामहिमकरोति तएण सक्कस्सदेविदस्सचत्तारिलोगपाला चउसु दहिमुहगप
 ह्वएसु अठाहिश्य महामहिम करेति । ईसाणेदेविदे देवराया उत्तरिह्वे श्रुजणगे पह्वए अठाहिश्य तस्सलोगपा
 लाचउसुदहिमुहगसु अठाहिश्य चमरोश्य दाहिणिह्वे श्रुजणगे तस्सलोगपाला चउसु दहिमुहगपह्वएसु बलीप

अष्टादि कनकमहिमान कुर्वन्ति । ततः शक्रस्य देवेन्द्रस्य भत्वारो लोकपालाद्यसु दे दधिमुखकपट्टेषु अष्टा दिकमहामहिमान कुर्वन्ति ॥ ईशानोदेवे-
 न्द्रोदेवराज जीतिरादे अद्भुतकपट्टेते अष्टादिका । तस्य लोकपालासा अष्टपुदधिमुखकेषु अष्टादिका महिमा । चमरयदाशिखात्येज्जनके, तस्य लोक-

रिपयंत ते इनेपिपश्च आठदिवसलपश्च भोटीमहिष्णाकरश्च ईशानेन्द्रमागेदं वेन्द्रदेवताभोराणा चत्तरदेसिर्निविदेनेअजमगीरनाभेपर्वतजेइने विपेइ
 अष्टादिकमहोत्सयकरश्च तेइ यानेन्द्रनालोकपालचार चत्तरदिशिमा ध्यजमगिरीनश्च दधिमुपपर्वतके तेइनेपिपश्च अष्टादिकामहोत्सयकरश्च चमरेन्द्रदे-

निगृहीते उपगतायानेवगताया आहायाभापूतप्रधानरक्षणतायातनाप्रसङ्गः सासत्येनतीवप्रयुक्तिषु मृषादिति सूत्रविधिमाह । स एवमित्यादि । सर्वेस्य
एते नवर मध्यात्मनारब्धमयान् धर्मावैदिरियरज्जुचितान् महतिमहतोऽतिविस्तीर्णान् आत्मप्रत्ययः स्वार्थिकः प्राकृतप्रपञ्च भोभूदेत्यङ्गुपान् देत्यादि

यरायाग्रहवेनवणधर्म् जाववे मापि ए देवे जहारिष्य एवधयासी । स्वप्यामेव मोदे वाणुप्यस्या । सध्वरयणामए
महए महाछए तर्त चैहस्यधूमे करेह । एगनगधर्त तित्यगरस्स चिहगाए'एग गणहरचिहगाए एग स्यवसेसाण
स्यगगाराण चिहगाए'तएणे तेयहवे जायकरेति । तएण तेयहवे भवणधर्म् जाववेमापिस्या देवा तित्यगरस्सप
'रिणेह्वापमहिम करेति २ हा जेजेव नदीसरवरे दीवे तेजेव उवागच्छति ता । तएण सेसह्मे देविदे पुरतिय

इतिनेचिद्विमतत्वाकेचिक्कीतनेवदितिकत्वा केचिद्वनेवतिलत्वा गृहन्ति । ततःसशाकोदेवेन्द्रोदेवरजो बहून् भवनपतीन् यावद्वैमानिकान्
देवान् व्याहरयस्वमवादीन् । किमनेव मोदेवानुग्रियाः सर्वरजमयान महत्क्रीन् महालयान् देत्यङ्गुपिकान् कुत । एकप्रगवतस्तीर्यकरस्य
चितिकाया एव मकधरचितिकाया एक अननारावाजमयेवावा चितिकायाः ॥ ततस्तेवहोयावदकुन्ति । ततस्तेवहोभवन्नपतयो यावद्वैमानि
कादेवास्तीर्यकरस्य परिनिर्वाचनहिनां करोन्ति इत्यादेनैवजन्वीस्वरजरोद्वीपस्तेनोपागच्छन्ति । उपागत्यततःसञ्जादेवेन्द्रः पौरस्स्ये अज्जनकपर्वते

देवता यथापाप्य एहोकोह सतावसो अहोदेवानुग्रिव । स्वरजमय मोटो अत्यतविस्तीर्ण एहवा चिद्विस्तूणकरो एकमगर्वततीर्थेकरनी अपनेविषह
एकमकपरतीचपनेजिने एकअज्जयेपवाकतायापुनी अपनइ विषह तिवाह ते यथा देवता जाव स्युपकरइ सिवारपकी तेपवांनवनपती यावत्
देवानीकदेवता तीर्थेकरनी निबोचकरयोवकनो महिमाकरीमई विहाजरीकरणमइ प्रयाणसोदीपवे तिहा आवे आबोने तिवार तेयज्जदेवेव
पूवदिमिनां अज्जननिरिपर्वत तेहनेविषह आठदिक्कतगइ मोटोनदिक्कतगइ तिचारयोवे तेसोअनेज्जना आरिओकपाल सेपुर्वदिक्किना अज्जननि

स्वसचिनी मायवकनामान चैत्यदायै प्रापत् । तत्रैवोपायगच्छति उपागत्यथ वधमयेषु गोलसमुद्रकेषु वृषभाज्जनविज्ञेषु विनमसकपीनि प्रसिपती
 ति सचिपदमुपलसवपरं तेन दयनाद्यपि यथाहै प्रसिपतीति । अथ द्वाताधर्मकपागोक्तमस्मिन्निगद्यनिर्वाहमहिमाधिकारगतसूत्रवृत्त्यनुसारेण मा
 यवकसना इवसमुद्रकानवतार्यै सिद्धासने निवेश्य तन्मायवर्तिजिमसकयो न्यपुष्कन् वृषभजिमसकियथ सत्र प्रसिपज्जिति ज्ञेय प्रसिप्यच छयेः प्र
 त्यये वरैर्माल्यैव नयेदार्येयति । अथयिस्थाव विपुलाण् भोगोचितान् जोगान् द्रुजाना यिद्धत्यासत इति । अत्राहपर । ननुचारित्राविगुणविकलस्य
 भगवत्पुत्रीरस्य पूर्वमपि भवतातवृ जनिव वापते तदनु इदजिनसकप्यादिपूज्य सुतेवारहव सुतरवापते सैव यादीः । नामस्यापमाद्रुव्यजि
 भानां नावज्जिनस्यैव वन्दनीयत्वात् । तदा भगवत्पुत्रीरस्यैव द्रव्यजिनरूपत्वात् सकप्यादीभाषतदवयवस्यादु प्रावजिनादभेदेमयन्दनीयत्वमेव । अन्यथा
 गर्वतयोपवज्जनास्य भगवताः समवे भगव नहावीरे इत्याद्यभिलाषेन सूत्रकृतां सूत्ररचना ग्राह्या शकस्तवप्रयोगादिकच नीचितीमद्धेदिति अतएव
 जिनसकप्याद्यायातनामीरवोहि देवा साधकाभासेवमादौ नम्रवर्तते इति गतसूतीयारकः । अथतुर्गोरकलरूपं निरूप्यते । सीसेणमित्यादि । तस्या
 समन्तरव्यावर्तितायां सुभाया द्वाभ्यासागरकोटाकोनीभ्यां द्वेसागरोपभकोटाकोटी इत्येवमकारेण काले व्यतिक्रान्ते अमर्ते वसुपयदे सचैयद्वितीयार

उपस्किवति २ स्वाध्यगं हि वरेहिं महेहिश्य गधेहिश्य सचेति २ स्वाविउछोहमोगजोगाइनुजमाणाविहरतिती
 सेणसमाए दोहि सांगरोयमकोहाकोहीहिं काले वीहकृते श्यणतेहि वयपज्जवेहि तदेव जाव श्यणतेहि उठा

सत्रैवोपागच्छन्ति । उपागत्यवज्जमपपु गालसमुद्रगगु जिनसकपीनिप्रसिपन्ति । प्रसिप्यछयेयरेमोस्त्वैवगन्तीवावयन्ति । विपुलाभमोगान्
 अनाबाहभासमेतेर्ने विरे तीरैकरनीदाढाठपालीने अपठस्कटा प्रपात मालाकरो गधपूरीयकरी पूर्णे पूकीने यिस्तीण प्रागभोगतापका (श्रीमाहा
 वीरदेवमोचइ गयापकी ८८ पयवागैर्गेयं पांचमीआदोहैछुं) यिवरइ सेओआआराणा येओहाकोहिसागरोपम (पूअतिछपइन्दिछइ अइकोइ पराजय
 बकरेज्जातो परासिअताठु सलितेब करेतिभिअररके) कालगयइ यिके अखंतइवणै मइ पर्यायइ करो तिमअपूर्यिस्तीयरि यायत् अणतेउछयोकर्म बलयीयने

माने कामत्यपः तथा इषियदुवस्रवधो मुकशिखरं रजतमपत्थाद् येषाते तथा बहुव्रीहौ कामत्यपः । ईसावे
ति । इयानो दर्वेद्रु छीतरादे अङ्गनके अष्टादिकां, तस्य लोकपाला छीतराहांजनकपरिवारेणुषतुर्दु दधिमुरुकेषु अष्टादिकां अमरव दधिप्यात्ये म
नके, तस्यलोकपालादधिमुलकपद्मेषु बर्सीद्रुः पाषाणैजनके तस्य लोकपालादधिमुरुकेषु ततस्ते बहवो भवमपत्यावयोदेवा अष्टादिका महामहि
जा महोरसवनताः कुर्वेतीति । बहुवचने चाष्टादिकानां सीचनेर्नैव विभिः पूज्य ए कियमाहत्यादि । अष्टादिकामहामहिमाः
कथा यत्रैव लोकदेशेऽपि २ स्वराजपीनि २ विमानानि यत्रैव स्थानि २ भवनानि वासमासावाः यत्रैव स्थाः २ राज्ञाः सुधर्माः यत्रैव स्वकाः २ स्व

च्छित्यामिहै ष्यञ्जने तस्सलीगपाळा वहिमुहगपह्मएसु । तएण तेथहवेजवणवह्म वाणेमत्तर जावच्छठाहिष्ठाठे म
 हासहिमाठे करेति २ करिहा जेजेव साइ २ विमाणाइं जेजेव साइ साइं जवणाइ जेजेवसाठे २ सभाठे सुह
 म्माठेजेजेव सगासगा माणवगा घेइमसंभा तेजेव उवागच्छंति २ सा वइरामएसु गोलसमुग्गएसुजिणसकहा

पाताद्विभुक्कपर्ववेणु । बलीपाद्यात्येज्जनपर्ववेणु, तस्य शोकपाताद्विभुक्कपर्ववेणु । ततस्तेष्वेवो जयजयविवाहनन्तरं यावत् छष्टाद्विकाः सह्य
भविष्याः भुवन्ति । इत्वापत्रैबस्मानिद्विजानानि यद्वैयस्मानिस्त्रानि जयजयानि यद्वैब स्त्राः स्त्राः सुपत्नीः यद्वैव स्त्रकाः स्वकामावकायैत्यस्त्राणा

चिह्नदिशिह अंगमपर्यंतह अष्टाद्विकोनहोरसककरह तेहनालोकपाल दक्षिदिशिना अजनगिरीनह आरविचे ४ दक्षिमुषकह तेहनह विषह मशोर
 बकरह बसी त्रुपदिनदिशिह अजनगिरी अष्टाद्विकानहोरसकरह तेहनालोकपाल पश्चिमना अजनगिरीनह आरविचि ४ दक्षिमुषकें तिहामशोरसककर
 निवारपटीतेपचानवनपति व्यनह कोविणी बैसानीकदेवता अष्टाद्विकनहोरसकरह करीनह चिह्नां पोतापोतानां विमानहें चिह्नां पोतापोतानां
 नवनहह चिहायोपोतानां समानुपनीयानहह चिहा पोतापोतानां वैस्पत्यमहें तिहासाधें आबीनह मेजरजनमनीसकाकार अनुह

यस्यपि प्रायः पूर्वमुद्रसदृशगमकृत्यात् सुगमं नवरं । अयमेनातमं सुहृत् सायकस्तस्मालीनमनुयाः उत्कर्षपूर्वकोटिगायुः पालयन्ति पालयित्वाथ पश्यत्यपि
गतिप्रियिणी प्रवृत्तिः । अथ पूर्वसमाप्तौ विशेषमाह ॥ तीर्थं कसित्पादि ॥ तस्योसमायां प्रयोगशालयवगाः प्रयाणा आयाजिका वृत्त्येकाधाः । मनुमस्तान
रूपाः परम्पराः परम्परं पितृपुत्रपौत्रपौत्रादिष्ववधारसमायात् समुदपद्यन्तः । तद्व्यापः ॥ अष्टद्वयः ॥ चक्रवर्तिव्यागः दशाष्टकावलदेययासुदेयानायश
यदत्र दशद्वयं न द्वयोः कथनं तदुत्तरसूत्रकलादेव अन्यथा दशाष्टशब्देन यासुदेयाण्य प्रतिपाद्या भवन्ति । अष्टयस्य दशाष्टमिति पचमात् । य
त् प्रतिवासुदेययोगो नोच्यते अत्र प्रायोऽङ्गानुयायीस्युपागाभीति स्यान्मते यगत्रयस्यैव प्रकृपकात् येन चेतुना तत्रैव निर्देशस्तत्राय यदुप्राप्य प्रतिपासुदेया
नां यासुदेयव्यत्येनं पुंस्यो न सत्यापिष्यन्तात् । यममेवापे व्यनक्ति । तस्यानुभाया प्रयोविशति स्त्रीपकराः गकाद्वयपक्रयसिद्धेः नः श्रयभरतयोस्तु

हे सठाणे बल्लहिं घणूहि रहउच्चंतण जहणेंण अतोमुज्जत उक्कीसेण पुव्वकीढी अ्याउंअ पालेति २ हा अाप्ये गवइया णिरयगामी जावदे वगामी अाप्येगइअ। सिअति दुअति जावसअदुस्काणमत करेति तीसेणसमाए तउ वंसा समुप्यअित्या । तजह। अरहंतवसे अक्षयहिंवसे दमारयसे तीसेणसमाएतेवीसतित्ययरा इक्कारसववक्का

[illegible]

अंतर्भूतं नैष्ठिकं च पूर्वकोविदाचार्यो पातकं पातनीं केतसाईकमुपय नरकगतिनाय यायत् केतसाएक वेद्यगतिआइ केतसाएक साभाइ
यायात् सयतुः सुलोचयकरइ तीक्ष्णार्त्तविये त्रिबिधस सः सपनां लोकइ अरिहसनायस धाक्यतिनोयस घनयेंय यामुदेयनोयम सेअरार्त्तवियइ अंयीस

अप्रतिपत्तिक्रमयद् द्वेयं यावदनेतत्त्वानवसतीर्यपुरुषाकारपरालम्बे रजस्तगुणपरिरास्याहीयमानोहीयमानो ऽत्रातरे दुःखमनुपमानाश्च समा काशः प्रत्यपद्यत । हेममकरेष्वावुष्मन् ? अथ पूर्वोरक्तवद्भूतकृतकप्रयत्नमाह । तीक्ष्णमित्यादि ॥ अथतत्रमनुष्यकृतप्रयत्नमाह ॥ तीक्ष्णमित्यादि । इदं च सूत्रं दृष्ट

नकम्पजाय परिहायमाणे २ एत्यथ तू स म सु समाणाम समाकाले पक्रियन्ति सु ॥ समणात्तथा तीक्ष्णे मते ! समा एनरहस्सवासस केरिसपु श्यागारजावपक्रोष्टारे पश्यसे ? गोयमा ! यद्वासमरमणिज्जे भूमिजागे पश्यसे ? से जहाणामपु श्यालिगपुकरेह्वा आधमणीहि उवसोभिपु सजहा कस्मिमेहिचैय श्चक्रस्मिमेहिचैय वीसेणमते ! समा पु भरहे वासेमणुश्याण केरिसपुश्यायारजावपक्रोयारे पश्यसे ? गोश्यामो ! तेस्मिणुश्याण ठसिहे सधयणे क्वसि

मुह्यमानाविरहन्ति (इत्युक्तोद्वितीयारम्भः) तस्याः सनायद्वाग्यान् सागरोपमकोटाकोटीत्यान् (प्रसिद्धे) कासेव्यतिक्रान्त अमली वंशेययदेः तदे बयावत् अमलीरुत्थानकर्मबलबीर्यपुरुषाकारपरालम्बेनानुबपरिराग्या यावत् परिरिचियमानोऽत्रातरे दुःखमनुपमानाकाशनाकाल प्रतिपद्यः ॥ हेममत् । तस्यां प्रदत्तां समायां भरतस्य सर्वे ल कीदृशक आकारजावप्रत्ययतार मच्छः ? भीतम ! बहुसमरमकीयो भूमिजायः मच्छः ? सय बागान्तः आतिप्रपुकरइव यावन्मन्त्रिरुपसोभितः तद्याथा । कश्चित्तेषु वाक्यिषैर्बैब । तस्या प्रदत्ता । समायां भरते सर्वमनुमाना कीदृशक आकारमा

पर्यापइ करी यावत् हानिवातां घटता दहद्वां दु मनुपमानाने सनाकाल पोषो आरोपयिष्यन्ते दहद्वां अहो अहो अमकी आठयावतो ! तेआरानेजिचै हेमम म् ! भरतसेत्राणा केइवो आकार भावप्रत्ययतारकृतपदं । हेगीतम ! यद्वासमोरमकीकभूमिभागकृतो जिमट्टातइ कोइ आसिगनामाबाजिअनूपकठे पुइ एइवो यावत् मकीमन्त्रादिकइकरी शोभावतई तेकइई कश्चिज आरिणा अकृतिणा अतातिवइकरीशोभावतइ तेइध्याराने जिमइ हेमममत ! भरतसेत्रइ मनुपमठ केइवो आकारणावई ममवतकई हेगीतम ! तेमनुप्यने अमकारणावयपइ अमकारणावस्थान यदीवमुच उ यपयेकावा अयम

इत्यप्यप्रमादयोः पञ्चमपट्टारकयोः पुरातन कासेष्वतिशान्ते आनते यथोद्विपयै साधैवयायत्परिहायणा परिहीयगाः ९ अत्र समयेदुपगगानासा समाकालः प्रतिपत्सते यत्पुरपेयया भविष्यत्कालप्रयोगः । अथात्र भरतस्य स्वकपपृष्ठ आह । तीक्ष्णं प्रते समारं प्ररहइत्यादि । सर्वे प्राग्गयास्याताये । नवर मविष्मतीति प्रयोगः । पूर्वकायेणया अत्रमनेवपुसमरमवीपत्यादिकं चतुर्गोरकतोहीयमान २ गितरां हीनघातव्य । मनुष्याश्चतुले कटकयतु ले विनमयदुले इत्यादिनाऽप्रस्तनयुत्रेण लोकप्रचिद्वेणच विरुचाने मैय नतिथारित्रचतुराचतन यतोऽत्र यदुलगादे न स्यात्खादियादुलस्यमूचित । नच यद्यारभइवैकान्तिकत्व तेनच क्वचिद्व सातटादौ आरामादौ वैताक्यनिरिक्तुञ्जादीया यदुसभरमणोयत्वादिकमुपलस्यतयेति नयिरोधः । अथ तत्रमनु कस्वरूपं प्रदुखामआह । तीक्ष्णमित्यादि । पूर्वव्याख्यातायनेनत् । नवर वाद्यारवयोइसाः सप्तइसोब्रुपत्वा सेषा यद्यपि नामकोत्रो यद्वनृष्टिको इतो रविकृत्त स्तथापि समपपरिज्ञापयापूषइति । तेमनुजा अपन्यतोऽतर्मुहृते उरकर्पेवसातिरेक जिगदधिक यपगतनापु पालयति । अप्येकका

गपुर्करइया जावणापामणिपचवयोहि तजहा कस्मिमेहि चेय अकिसिमेहिचेय तीक्ष्णं मते।समाए भरहेवासेम
जुआण कीरिसए व्यापारभावपद्मोयारे पयस्ते?गाथ्यमातेसि मणुश्याण छविहेस घयणे वज्जईते रयणीते उहुउ
सुत्तेण जहणेण सुतेमज्जत्त उक्कोसेण साद्वरेण याससयं व्याउअ पालेति २ ता अप्येगइया गिरयगामी

जातामक्षिपुवर्षः सद्यप्यकस्मिन्ने वाकस्मिन्नेव । तस्या समाया भरतेयर्षे समजानां कीदृगक आकारजायप्रत्ययतारः प्रप्रप्तः ? गौतम ! तेषां ननु जानां पञ्चविधसङ्गन पञ्चविधसंस्थानं वाद्योरवयवसंस्थानं भूषणं । अपन्येनान्तर्मुद्रुतम् । उरकर्पेण सातिरेकाण्यपसइत्यादि ज्ञायुः पाक्षयन्ति पाश

पटोहीचतेइवो यायत् अनेकप्रकारनामखितृष पणवर्षातेखइकरो तेकेइ कलमकारिमा सास्यता तेखे करी सेइहेभगयन् । समानेचिये भरतसेत्रइ मनु
प्यनो केइयते आकारभावनो स्वरूपयास्ये हेगौतम ! तेममूय्यते खप्रकारसंघयण खप्रकारसंस्थागहासी घण्टा वायनी उ चपणकायापूस्पइ ग्रघन्य अत्र

नीपारणे मयनात् मय यमदेवाः मययायुर्देवाः ज्येष्ठवपुत्यात् प्रथमवत्तदेवग्रह उपलब्धत्वा दमितियामुदेवयशोपि प्राप्तः समुद्रपद्मना । गतशतुर्षार
वः । अथपञ्चमः । तीर्थविमित्यादि । तस्यां समायां एकयासागरोपमकोटाकोत्या द्विषत्वारिचद्वयवर्षवृत्तैरुजितयो मीतया अजयैव प्रत्येकैकविंशतिस

यद्दी नवथलदेवा नवथासुदेवो समुप्यज्जित्या ॥ तीर्थेणसमाए एकए सोगरोधमकोटाकोटीए आयालीसाए वा ।
ससहस्रैरिडणिआए काले वीहृक्ते स्युणतेहि वरापञ्चवे हिं तदेव आथपरिहाणीए परिहायमाणे २ एत्यण दू
समानाम समा काले पठिवज्जिस्सह । समणान्तेसो सीसंजजते ! समाए भरहस्स वाचस्स केरिसए स्यागोरमा
वपन्तोस्यारे मंत्रिस्सह ॥ गोस्यमा यज्जसमरमणिज्जे मूममाणे जविस्सह । सेजहाणामए स्यालिगपुस्करेइवा मुहु

नववल्गदेवाः नववामुदेवाः समुपग्रहन्त ॥ तस्याः समायाः एकपासागरोपमकोटाकोत्या द्विषत्वारिचद्वयवर्षवृत्तैर्म्यंसया (प्रमिते) कालेव्यतिक्रान्ते
अमन्तैर्वर्षपववैस्तैव यावत्परिहान्यापरिहीयमानोए अत्रदु पमानासावसाकालः प्रत्यपद्यत ॥ अमन्त ! तस्या मरुतस्य दर्वस्य कीदृ
शब्द आकारभावप्रत्ययतारो भविष्यति ॥ गीतम । अणुममरमणीयो मूमिमागोऽभविष्यति ॥ सुपबातामन्तः आसिङ्गपुस्करइव मुदङ्गपुस्करइव याव

तावत्पर इत्याराचक्रवर्ति सगरादिः नववल्गदेव आचसादिन अथ यासुदेव तपुष्ठादिक उपना तेष्वारान्तेविपै एककोटाकोटिसागरोपम ब्रह्मतालीस ४२०००
इत्थारवरमह अथा एतयेकासेव्यतिक्रम्ये अनन्तेवर्षपर्यायश करो तिमन्न यावत् परिहारैकरी घटता ईहातुः पमानाभरपचर्षोश्चरो बेंसस्यै पूरुवा
नाकाकथा अनन्तकालमाटव (अङ्गुलाबेकमलेदीवेभारवेभासे इमीसे तस्यपिडीऐवेवाबुपियाव केवइयकाक तिषेयबुसठिस्सति गोऽञ्जद्वीवेभार
ऐवामे इनीसमुमप्यकीए मन एववीसं वासमइसाई तिषेयबुमठिस्सव श्रीभगवतीसूत्रसतकर तइसेऽकज्जेवे) अहोअमकोट्याउवावतो । तेष्वारान्ते
विपै ईद्वयवम् भरमवेकनो केइवो आकारभावस्वरूपसास्व हेगीतम यकोसमो रमकीक मूमिभाग यास्वज्जिमङ्गुटांवाचकोषं आसिङ्गनामावाजिब्रमु

नि सी व्यसहारोविवाहादिषुः । पापहाः शास्त्रीयः स्तोपाधनेः प्रतीतस्य राजधर्मोभिग्रहानुग्रहादिः जाततेजा अग्निः सृष्टिनासिद्धि ग्य सुपमसुपमादौ
 मातिरुणो दुष्यमदुष्यमादौ चोरपद्यतइति चकारावन्निरेतुको व्ययहारो रचमादिरपि चरुधर्मधारिधर्मः यथाद्रष्टु व्ययहारश्च अथयमपद्यत्ययः
 प्राकृतत्वात् व्युत्थेरस्यति विद्वेदं प्राप्स्यति सम्पत्कथंभेसु केपाचिरसमयत्यपि विलबासिर्नाधि अतिक्षिप्येन चारित्र्याभायः । अतएवाह प्रपत्स्यां ।
 उरुसु धम्मसुखपद्मद्वार इति । सुवन्नमितिप्रायोयह्यात् कृचिरसम्यग्द्रष्टुं कृचिरसम्यग्द्रष्टुं प्राप्यतेपीति भावः । गतः पश्चमोऽरुणः॥ अथपद्मारुणः उपक्रम्यते । तीर्षेष्टमित्यादि ।
 तस्यां सुनीयां एकवित्या वर्षसहस्रैः प्रमितेकाले व्यतिक्रान्ते अनेतेष्वप्ययै रेय गधरसस्त्रंशंपदै पौषत्परिहीयमाणः २ दुष्यमदुष्यमात्तान्ना सुमा
 काक्षः प्रतिपरस्यते । हेमनबभेष्टापुष्पम् । अथ तत्र भरतस्वरूपप्रशयाह । तीर्षेणमित्यादि । तस्यासुमाया मुक्तमकाष्टामासाया उत्तमायस्यागतायामि
 त्ययः परमकष्टप्राप्तायां वा भरतस्यकीदृशः कृष्णाकारभावस्या कृत्तिलसुखण्योपस्य प्रत्ययतारो ऽयसरण आकारजायप्रत्ययतार प्रपत्तः ? भगयानाह
 नीतमेत्यात्मस्य यत्प्रभाषविशिष्टः काला भविष्यति । कीदृशइत्याह । द्वाद्वाजुतः द्वाद्वाइत्येतस्य शब्दस्य दुःशासं लोकनकरण शब्दोच्यते तद्भूतः प्राप्तीयः

सी ! तीर्षेणजते ! समाए उरुमकठपक्षाए भरहस्स वासस्स केरिसए ध्यायोरजायपक्रोध्वारे मयिस्सइ । गो
 ध्यमा ! कोलेमचिस्सइ हाहामूए जनाजुए कीठाहउमूए समाणनायेणयखरफरसधुळिमइला दुद्धिसहा वाउला

यनाजः २ अथदुःपमदुःपमाभान्नासनाकानः प्रविपरस्यते ॥ अमरः । तस्यां भदन्त सुमाया उत्तमकाष्टापद्याया भरतस्य वपस्य कीदृशगक आकारजाय
 प्रत्ययतारः भविष्यति । यौतम । कालोभयित्यति, द्वाद्वाजुतः समनुजायेन य खरपरुपयूनिमशिना दुर्धियया व्याकुलाभय
 खतोआरामश्चस्यइ अहोभमयो आकुपायतो तेवधारानेधिपश्च हेमगयम् । उरुकष्टपक्षे भरतहेत्रनो केइया आकारभावस्यरूपपयारपद हेगीतम सुहवो
 कानवासपइ द्वाद्वाकारपापइ भंभा एहकोटोलादिकनोसुश्च (योसाणयोससहसा मयमयति यामठदिसपइरा गवपइयायादोपल (अरस्करअठपालाशिख
 धर्मो १ मुन्नसरिसपपग्मो पुत्रुइ खिलिदीअगणिसाय नवविमलवाइकोसुट्टममतिमयभम्ममन्नणन्)सेक्करीकोलाएलभूतयाएइ कालध्वारामेप्रभावेकरीने

निरयमनिर्गमिणः यावत् स्रग्दुःखानामस कुरुति । अत्रचातक्रिया ऋतुबीरकजातपुरुषजातमेव तस्यैव पञ्चमसमाया सिद्यामानत्वा लब्धस्वामिण
इव । नचसहस्रं प्रतीत्येव भावनीय तथाचसति प्रबलबहुरकारावपि एतत् सूत्रपाठपक्षस्यतएवेति व्याह । अत्रपालयति अतस्तुयतीत्यादी भवि
प्यरक्षाप्रयोगे कथयतयाननिर्देशः । उच्यते । सर्वोत्सृज्यकसर्पिणीषु पञ्चमसमासु इवमेवस्रक्तमिति नित्यप्रवृत्तवत्तमानकासेवसमानाप्रयोगः यथा
द्वे सानोपने यन्मोरात्म युनते इत्यादी तर्हिदुष्पसासमाकाशः प्रतिप्रासते इत्यादिप्रयोगः कर्त्तव्यमिति चेदुच्यते । प्रज्ञापकपुरुषयापेक्षयै तत्प्रयोगस्यापि
भाषुवात् । पुनरपितसां किञ्चिं वृत्तं नित्याह । तीक्ष्णमित्यादि तस्या दुर्बलमानाप्याः समायाः पश्चिमेक्षिमागेवर्षस्रक्तसप्तप्रभावे अतिष्ठाकति सति
ननु अयमिष्टे तथार्चति एकविंशतिस्रस्रवर्षप्रमाद्यदीवीरतोर्षस्याव्युच्चिन्मिवालस्यापूर्त्तः । गच्छः समुदायो निजच्छाति रितियावन् तस्म्यर्चनः स्वस्त्रप्रव

जायसस्रदुरकाणमर्तं करेति ॥ तीसेण समाए पच्छिमे तिजागे गणधममे पासदधममे रायधममे जायतेएस्य ध
स्मचरणेस्यवोच्छिज्जिरसइ । तीसेणसमाए एकवीसोए पासदहस्सेहि काले वीईकुंते स्युणतेहि वस्यपज्जवेहि
गधरसफासपज्जवेहि जावपरिहायमाणे २ एत्थण दूसमदूसमाणाम समो काले पच्छिज्जिरसइ । समण्याह

यित्वा सार्प्यं कञ्चोनिरपमानोऽप्येककेयावत् स्रग्दुःखानामस कुरुति ॥ तस्याः समायाः पश्चिमेक्षिमागे गच्छधर्मः पासदधर्मः रायधर्मः जाततेवास
धर्मचरकं च व्युच्छेदसति ॥ तस्याः समायाः एकविंशतिवि वर्षस्रह्यैः (प्रमिते) काशेव्यतिप्रान्ते अत्रतौवर्षंययैः गन्धरसस्यगंययै यावत्परिही

र्मुत्तुन उरज्जदी काइकवपिक होय्म भरुल्लर्गे आउवो पालीने केतसाएव गरकगामी यावत् केतसाइकस्रदुःखनो अतक्ररं सेइआरानेविषव
पाकिने श्रीनेजागजातहचनेनबनोचमने पावडीनीप्यात्तिनेर राकनेनो नीतिप्रनुबधमने वासतेज अग्निव्युद्धेव्यास्यं बीकासजानी तेकारानेविषव
एकवीसइजार वरमं कासमर्षकमं अत्रतेवर्षेनेपवीपइकरी नय २२ रउ ५ स्रवर्षे ८ तेहर्नेपयोइकरी यावत् षटत्तपटतावका इहाहुःवनानामस

इवास्मिन्नाये अभास्ते पुन पुन पुंमापियन्ते धूममुद्गमिष्यन्ति विशः । किञ्चलास्ता इत्याह । ममन्ताभस्यतो रजस्वसारजोपुष्ताः । अतएव रेणुगा
 रजसा कल्पः यन्निना स्तथा तस्य पटलेना घकारवृन्देन निरालोकाग्निरस्त्रप्रकाशानिरस्तदृष्टिप्रसाराया ततः यददृश्यकमधारय समपदस्तथायाचकाश्रया
 लक्ष्मणतयाचेत्यये अधिकप्रद्वित्वा अपश्यवन्म्राः गीतद्विमनोस्तिस्रस्त्यन्ति तथैवसूयास्तद्व्यति तापमोक्षसीत्यायः कालरीत्येव शरीरीत्येव तस्मा
 द्वापि कशीनोरवपरामवद्वति । अथपुनस्तत्स्वरूप भगवान् स्वयमेवाह । अदुत्तरगित्यादिः अथापरस्व ईगीतमः अमीदृश पुनः पुन अरसामनोपरस
 यच्चि तत्राना ये मेवास्तेतया विरसाविद्वद्वत्त्वाये मेवा स्तेतया एतदेवान्निव्यन्यते कारमेयाः सञ्जादिहारममानजलोपेतमेया खात्रमेयाः करीपसमा
 नरसजलाप मेयाः खट्वर्नेहति । कश्चिद्वृद्धयते तत्राभ्यजसामेया अग्निमेया अग्निवद्वाक्कारिजला इत्यर्थे । यिद्युत्प्रधानाएव जलवर्जिता इत्यर्थः
 यिद्युत्तिपातवतीवा यिद्युत्किपातनायकारिजलनिपातवतीवा मेयाः विपमेया जमनरखहेतुजलाः अत्र अक्षयिर्नेहा इत्यपि पद कश्चिद्वृद्धयते । व
 त्रायस्य । करकादिनिपातवन्त पवतादिदारखसुसपजलावेन वा यजमेयाः अयापनीय तयापनाप्रयाजक मुदक वेपाते तथा असमाधानकारिज
 ला इत्यर्थः क्वपित् अयाचिक्कादगा इति । तत्रापासुख्यजलाइत्यर्थः । व्याधिरोगवेदनीदीरणापरिखामसलिनाः व्याधयः स्थिराः
 कथादयोरीगाः सद्यापातितः यूसावयसादुत्वा यायेदनायायावीरखा अग्रसुसयेवदपप्रापण वैद्यपरिखाम वैद्यपरिखाम परिपाको यस्य सलिलस्य तप्तया । तदे

वासिहिति । जेण भरहवासे गामागरगरखडकहृहमऊयदीगमहृपट्टणा समगय जणश्रय चउप्ययगवेलेणु खड्ड

पिप्यन्ति । येन मरतेवर्पनीतम । ग्रामाकारजगरखेटकवेदनशहपनीखमुखपत्तमाप्रमगत जमपद षट्पुण्यदगयेलाकान् खबरान् षट्सिचयान् ग्रामारस्यप्रवा
 अग्रवरहितमेव सारामेव साढामेव अग्निनीपरि वाहकारीमेव धीजलोपणीपहैयहवामेव विपसरीपुवाखीयहवामेव असमापितुकरखहार यवयोवा
 तर्खे व्याधिरोगनीअवेदनापीडा सेठदीरबामो परिखामर्खेजेहो यवयासणीलपाणीर्खेजेहमा अभमोख निवसुर्खेपाणीजेहनु यःआकरो कलपातकालनी
 मेवापरो तिखे यःमेरी यववी लिःतीखीधारातेहो निःपऊबोतिखेकरी यःप्रचूरकस्यो ताःएहवामेव आकारावरसेवी जेईकरीमरतवेअनेविपयेग्राम

क्ताः मुदावापुः भोजीहृत्यस्य दुःसात गपादिभिः करव भाजोष्यते सङ्गुतोयः सप्तभाजुतः द्वावप्यमुकरयथाविधौ भभावाग्नेरीसैवातः श्रूय्या
 ततानन्देन कातो जनययातुम्यः समभाजुत इत्युच्यते कोलाहल इवात शकुनसमूहज्जानः तभूतः प्राप्त कोलाहलजुतः समानुभावन कालवियोगे
 मावर्प्येन च चकारोऽत्र याच्यातदशनायैः क्वित्यसकारे सारपदपाप्रत्ययकठोरं भूय्याच नक्षिना येवाता खेतया दुवियहाः दुस्वहाः व्याकुला
 मानननाइत्ययः नयकराः च। विशेषकधनुसयसूचकः वास्य सोत्यनेन सवन्धः सर्वर्तकाश्च नृचकाष्टादीनामपहारका वातवियोगाश्च तेषां यास्य तीतिश्च

प्रयकराय वाया सवहुगा य याहिंति इह अथिक्कण धूमादितिषु विसा समता रत्नसला रेणुकलुसतमपकल
 णिराठीषु। समयलुस्कयाएण अहिंसे चदासीषु मोक्खिंहति अहिंसुरिथा तविस्संति । अतुत्तरचण गो
 धूमा । अमिस्कण अरसमेहा विरसमेहा खसमेहा अगिमेहा विजुमेहा विसमेहा अल्लवणिज्जो
 दया याहिरोगवेषु जोदीरएपरिणामसालिहा अमणुसुपाणिथगा चक्रानिलपहयतिरक्कयाराणिवा यपउरवास

कटावाताः सर्वर्तकावकासति । इहाभीह्व २ भूमायिज्जन्ते च दियः । समकान् रत्नसलारेणुकलुसतमः पटसनिरालाकाः समयलुसतया अचिक्क
 चन्ना। गीत मोस्यन्ति । अट्टिकसूयोः सास्सन्ति । अयापरसु । अमीह्व २ अरसमेपाः विरसमेपाः कारमेपाः अमिमेपाः वि
 सुत्तेपाः विरमेपाः अयापनीयोदकाः व्यापिरीयवेदनीदीरक्कपरिणामससिक्काः अमनीयपानीयकाः चक्रानिलपहयतीरक्कयाराणिपातप्रपुरं यथै च

लोकाकारपरसवत एहीभूलितवेकरी मयकायहवा दुःकइमहिच एहवा व्याकुलअसमकसपइकरी महाजयनाकरचहार वायरासज्जत्तं कानामइ
 वायस्ये इहाएकालइ वारवार भूतबर्होदिकयाओ संपोपवेर रजेकरीसहितयहवीदिया रेगेजेकरीकजुच नक्षीन तथा तः अचकारो यः सङ्गुभकरी नि०
 वाइमहीसः कः समीजुः चताइभूनासकरी चङ्गना अचिकवोततादिकमुकस्ये अचिकसूये तपस्ये कासादोषकरी निरतरएथे जेनीतन । अ० चारवार

दिक्का चोऽप्यश्चे । पद्मएइयादि । यद्यपि पद्मतादयोऽन्यत्रैकाग्रतया रुढास्तथापीह विश्रयो दृश्य स्तथाहि पद्मसमभादुरसवविस्तारणात् पद्मताः
 श्रीहरपर्वता उक्तयकयैजारादयः गच्छन्ति गद्यायते जनविद्यासभस्येनेति गिरयः गोपालगिरिचिन्नकूटप्रचृतयः दुर्गानिगिलायदानि चोरवृदानिया
 सत्येपु इत्यन्त्यर्चप्रत्ययः दुर्गरा गिलोच्चपलाग्रक्याः उद्वक्तानिस्थलानि घूमुष्टयक्याचि भठिति । ज्ञाष्टाः पास्तादिवलि ताजूमय दत्त रते
 यो दृष्टु स्तोषादिर्ययाते तथा तान् आदिश्रुतान् प्रासादशिलरादिपरिग्रहः सकारोऽसाद्यष्टिकाः चगद्योमेपाना क्रियातत्तद्योतकः चित्रायचिप्यनीधि
 क्रियापायः । अत्राचैऽपदादुस्रपाह । चैताव्यगिरिचर्कोन् पयतादीनि त्वर्य । शाश्वतस्येग तस्याऽविध्य गान् उपलक्षणादु अपमकूट शाश्वतमाय
 श्रीशुश्रुक्षयनिरिमद्युवोच वक्ष्यित्वा तथा सल्लिखिलानिभूभिर्गैरा विपमगतांश दुःपूरयज्वाणि क्वचिद् दुर्गपदमपिदृश्यते तत्र बुग्गाखिप खातय
 लपम्राकारादिवुर्गमंसाधि निद्वानि चतान्मुक्तानि निश्रोक्तानि उवाचचानीत्यथः पद्यादुः तानिच कर्मजुतानि शाश्वतमवीखाद्व गासिभ्युयक्तानि च

लितविलधिसमगन्निष्पुण्यानिष्पु गगोसि ध्रुवज्जाइ समीकरेहित । तीसेणभते! समाए नरइस्स यासस्स मू
मीएकैरेसए शुआगरमावपळोष्पारे जयिस्सइ । गोयमा॥ जूमी भयिस्सइ इगालजूष्पा मम्मस्मूष्पा ठारिष्पुष्पा

रिपुङ्गुरस्य कश्चाद्ग्राही धर्मैतादृशगिरिवर्जान् विद्रावयिष्यन्ति । सलिलमिश्रयिष्यन्ति च गङ्गासिन्धुवज्रानि समीकरिष्यन्ति । तस्या भद्र
ज्ञासमाया भरतस्य वयस्यसूया बोधुश्चक आकारनाशप्रत्यक्षतरो भविष्यति । गौतम ! भूमिभविष्यति । अद्भुतरमता मुनेरमृतारिक्मृता सप्त

ते पापाश्चादिकसर्वं एकवेतास्तपपयत यज्ञीनि वीजासरय परयत तेसवपाः। अस्यै सर्माकरस्यै पाषीभायिल तेद्रुहनिभरणा मियमीखा। ठमेपूराइमही तेइयी बिबोक्ततऊ वानिवास्यानक्तसरय गगर्सीपूर बेभाटीमहीवणी नै योमीसपलीसमीकरस्यै । तेइजगवन् खाद्यनै बिये भरतचेअनीन्मिनो केइयोआ कारभायस्वस्वपास्यै इगोतन । इइयीन्मिण।स्वइ इगार पुमरहितेसरीया मुभूर अग्निमाकहीपासरिया खाऽजसरायसरियो तार्वेकरीनै कयेलोलीइ

य विधं नमिन पेषाते तथा । अथ यदा नो ज्ञायानीयकाः षडानि लेभ प्रहयाना माच्छो टिवा ना टीहवा ना वेगयतीना चारा वा निपात समपुरो पञ्च
 र्थं मतप । तस्यै वपियन्ति कटिपत्नी त्यजः । प्रथ्यातरे तु एते चारसे पादयो ययै सतो मे कविशयि तयै स अग्रमा बहु रपमा का ला ति क्क मे वनिप्यन्तीति । अत्र
 अयतेन वयवेन रसने पादयः विवरियन्ती त्याह । जेक भरहे त्याहि । येन वरै येन करक भूतेन पूर्वोक्त विधे वषा मे पा विष्य सयिप्यन्तीति सम्बन्ध । अत्र
 सर्वे याना द्या अग्रनीताः प्राग्व्या स्यता र्था स्तत्र मत्तलन पद मनुष्यलोके तथा चतुष्यदा मरिप्यादयो गोशर्हे न गोजातीया एलका उरआसाग्नं तथा
 ख चरान् वेता ह्यवादिनो विद्याचरान् तथा पविषयान् तथा आमारस्य यो र्यः प्रचार स्तत्र निरवाना स चान् वषाद्यमाकान् द्वीव्रियादीन् बहु प्रकारान्
 तथा वृक्षानावादीन् पुष्टान् वृक्षादी प्रप्रवृत्तीन् गुरुनान् नवमासिकादीन् सवा अयो कस्तवाद्याः वही वायुकादि काः प्रवासान् पक्ष्वांशुरान् अङ्कुरान्
 जालादि बीजानूचोः इत्यादीन् वृक्षवनस्पतिकाधिकान् वाटरवनस्पतिकाधिकान् वृक्षवनस्पतिकाधिकाना तैरुपपाता समवात् तथा औषधीषयात्या

भरेय पास्कि सधे गामारस्य प्यारिणर ए ससे छपाजे अङ्गप्यथारे रुक्कगुच्छगुम्मलया यत्ति पवालकु रमाई ए तण
 वणस्सडकाइ ए ठं सही ठंश्च विरु से हति । पञ्चपगिरिक्रीगरुत्पल भठि माई ए छ वेस्यहु गिरिधञ्ज त्रिरावेहि त्ति । स

रनिरतान् त्रयैव प्राधान् बहु प्रकारान् वृक्षान् कुरुमलतावक्षि मवालाङ्कुरादीन् वृक्षवनस्पतिकाधिकान् औषधीषविष्य सयिप्यन्ति । पर्वतगि
 छर्मे आगच्छानुना भनरनोटः सेरु ककटतेनाहनायाममवा नडय द्रोक्षमुच पाटव आहमप्रजुर्बने विवर मास जेनमुच्यलोकतेप्रति चतुष्यद भाव्य
 करोमनुप बालीबाह आकाशचारी सेवर विद्याचर सवेपंचीनो सपत्तमुत्ताय धामअने चारस्य आटवीना प्यरइकरार तं ब्रीयादिकप्राची तथा पञ्च
 प्रकारना वृक्ष मूढ नूशन लना वेलही प्रवासेत्तुल अङ्कुरा वस्यादिकरने वृक्ष (उपलब्धबी जवनकुट बीजमुचयप्रमुपविवाकताना टैरइसे) ज
 तिनी वनस्पतीनाय वाटरवनस्पतिनने ऊचयि ५४ प्राविनाधान तेरवे विरुञ्च सडयकरसे भोटाने पर्वत माण्डावे निरकुजर वन्ते बुत्तिमाचनूइ नाड

म । मनुष्या भविष्यति कीदृशा इत्याह । दूरुपादुःखमावाः दुर्वृत्तः कुरिष्यत यथाः यद्यदुर्गोपाः दूरसाः रोहिण्यादियत् कुरिष्यत सोपेताः दुःस्वयो कथं
 शब्दि कुरिष्यत स्वयोः अनिष्टा अनिष्टाधिपयाः अनिष्टमपि किञ्चित्कर्मणीय स्यादित्यत आह अकाता अकर्मणीयाः अकालमपि किपित्कारणतयथा
 स्मीत ये स्यादतो उमिया अप्रीति इवैवः । अप्रियत्ववतोपाकुत इत्याह । अशुभा अशोचनभावकृत्यात् अशुभस्य वयिदोषतयाह । भवमसान्तः सये
 वनेन क्षुप्ततया ज्ञापये इत्यननोष्टः । अमनोच्यतया अनुन्नतमपि स्मृतिदयायां दशाधिदोषेण किपित्कर्मणीय स्यादत आह अमनोमाः समनसाश्चम्य
 तेनम्य तेपुनः स्मृत्या इत्यननोमाः एकार्थिकावायेषा अनिष्टताप्रकार्यवाचका इति नूत्या अनिष्टादिबिषयोपेता अपि केचिदुदाहृत्य सुत्यराः सु
 रित्याह । हीनोस्तानस्यैव स्वरो येपाते तथा । दीनोदुःखितस्यैव स्वरो येपाते तथा अनिष्टादिगदा उक्तायां एवाग्रस्वरेण योजनीया अनादेययण
 प्रत्याजाता अनादेयमशुभमत्वाद्याद्य वचनं यथः प्रत्याजात च अन्मयेपाते तथा निलज्जाः व्यक्तं कूर्च्छातिजनकद्रव्य कपट परययनाय येषांतरकण

असुत्रा अमनुष्या अमनामा हीनस्सरा दीनस्सरा अणिष्ठस्सरा अण्यिष्ठस्सरा अमण्युत्सरा अमण्युत्सरा
 अमगामस्सरा अण्यदेज्जत्रयणपञ्चायाता गिलज्जा फुल्लकयन्नकलहववेरनिरयामजजायातिक्कमप्यहाणा

दुर्गन्था दूरसादुःस्वयो अनिष्टा अकालता अप्रिया अशुभा अमनोमा हीनस्सरा दीनस्सरा अनिष्टस्सरा अकालतस्सरा अप्रियस्सरा अगनो
 चस्सरा अमनोमस्सरा अनादेययोः प्रत्याजाता निलज्जा कूटकपटकलहवववेरनिरता मर्यादातिक्कमप्रधानाः अकार्यमित्योद्यता गुरुनियोग

मनही मनाहरनही प्रिय वाहसा मलागं असूत्रदीप्तता मणनें गमतामही एवया मणनें द्विपता द्वेपकपण्यहवा हीनस्सरा इत्थे जेदमो दीनदयागणो
 स्वरत्तेष्वनो अनिष्टस्वरत्तेष्वनो अकालिस्वर अप्रीयकारीस्वरत्ते अमनोचस्सरायत्ते जेदमो मणनेमाननही एवयास्वरयत्त अनादप्यग्रण काइसाने
 मही एवया आयाइ वचनवत् प्रत्याजातमनेहगोष्ठइ लज्जारहित कूठ कापट कलेस य० इक्षमो याधयो तेदमे वेरनेविपइ मच्छायत्ते म० मजा

गात्रं रेप्यन्ति । अथ तत्र प्रसन्नमित्युक्तं । तस्या भवन्ति । समाया भरतस्य भूमेः कीदृशकआकारभावप्रत्यवतार भविष्यति
 प्रगन्नानाह गीतम् । नृमित्रैर्विज्यति अङ्गारभूता उवाशा रहितवस्त्रिपिबकपादभूमेरुमता विरसागिकवकपादाकारिकभूता तप्तकवेलुबभूता यच्चि
 प्रतप्तकवेलुबभूता तप्तसमव्यातिर्गता तप्तमनावेकप्रत्ययविधानात् तापेन समानुत्पाद्योतिपावक्षिमा भूता ज्वालाया सा तथा पदव्यत्ययः एव समानासु
 प्राकृतस्यात् पूणिबभूनेत्यादौ पूणिः पायुः रेवुर्वापुका एक कर्दमः पलकः प्रतलः कर्देन पलमप्रमाणकर्दम बलभीतुष्यते अतएव भूना परविगोचरा
 या सत्यानां दुःखमनितर्पा क्तमः क्तमब्दं यस्यासादुर्निक्षमा दुरतिक्रमणीयेत्यर्थः । यः समुद्रवे अपि यदुर्निपदादिपरिपहः अत्र यदुर्निमित्यादितः
 प्रारब्धभिषावाक्येनात्र सूचयति ना भविष्यति पदेन नवीनकृत्य । अथ तत्र मनुष्यरूपपृच्छति ॥ तीक्ष्णमित्यादि ॥ प्रकसूत्रमप्रागवत् निर्वचनबुद्धेरीत

तप्तकवेलुश्च जना तप्तसमजा इभूश्च । घूलिधक्का । रेणुचक्का । पकथक्का । पणययक्का । लाला यक्का । णिघर
 णिगीश्वराण सप्तान दुन्तिक्रमाया वि भविस्सह । तीक्ष्णजते । समा ७ भरद्वासे मणुष्याण केरि स ए श्यायारजा
 वपनायारे न विस्सह । गो ! मणुश्या न विस्सति दुक्का दुधस्य । दुग्धा दूरसा दूरसा अग्निमिठा श्यकता श्यप्यश्या

कथं कम्पूना तप्तमन्योतिर्भूता पूणिबभूता रेणुबभूता पट्टबभूता पनकथपुला बलमित्यपुला बभूना परविगोचराबा सत्वानां दुमिच्छ
 मा भविष्यति । तस्या भवन्ति । समाया भरतस्य मनुजानां कीदृशक आकारभावप्रत्यवतारो भविष्यति । गीतम् । मनुजाना भविष्यन्ति । दूकपा तुर्वर्णा

या ते मरीचीताती तार्वेकरोर्वे अग्निमरीचीचर्चं पूतिषवी वेलपवी कावमपको प्रतलभीचीरजपवी बलवि तापपको बभूषका परतीक्ष गोचरप्रगटजे
 त्रायमत्यनेनैर् दुग्ध इति कृतायाग्य मगलैर् कोटिचालीद्वी द्वीनर्जीवर्च एवरीयास्ये ते ह रेणुगवन् वना अगारोर्निबिर् भरतवेदे मनुष्यनो केरवो आकार
 भाय प्रत्ययतारस्वरूपयाप्यह हेगीतम् एववाननु अणासे मादुभारुपवतकृत्य नाठानर्चकाला दुर्गेपी नाठारुपवतकटुक नाठारुपवतकटुक अग्निपवज

म। ममुञ्जा मविप्यति कीदृशा इत्याह । दूकपादुःखमायाः दुष्टं कौं कुत्सितवशाः ययदुर्गोपाः दूरसाः रोहिण्यादियत् कुरसितरचोपेताः दुःस्वयां फफ
शादि कुत्सितस्पर्शः अमिष्टा अनिष्ठायाः अमिष्टमपि किञ्चित्फमनीय स्यादित्यत आह अकाता अकगनीयाः अकातमपि किपित्फारणतयगा
रपीत ये स्वादतो उप्रियाप्रप्रीति हेतव । अमिष्टत्ववतेपाकुन इत्याह । अगुभा अगोचमभावकपल्यात् अगुभस्य वयिज्ञोपत आह । नमनसान्तः सये
दनेन शुभतया चायते इत्यममोक्षः अमनोचतपा अमुञ्जतमपि स्मृतिदशायां दशाविज्ञोपेककिप्तिमनोच स्यादतमाह अमनोमाः नममसाश्रम्य
तेगम्य तेषुनः स त्वा इत्यममोमा एकार्थिकावायेतेश्वाअमिष्टताप्रकयेवाचका इति नूत्या अमिष्टादिबिज्ञोपेता अयि केचिद्दुष्टा इव मुम्यराः स्यु
रित्याह । कीनोस्त्वानस्येव स्वरो येपांत तथा । दीनोदुःखितस्येव स्वरो येपाते तथा अमिष्टादिशृङ्गा वस्त्रापायाश्चात्र स्यरेख योजनीयाः अमादेययथग
प्रत्याजाता अमादेयमशुभगत्वाद्याद्य वचन वचः प्रत्याजात व जन्मयेपाते तथा मिलज्जाः व्यक्त कूञ्जोतिजनकद्रव्य कपट परवचनाव येपातरकरण

असुञ्ज। अमणुखा अमणामा हीगस्सरा अण्ठस्सरा अण्ठस्सरा अप्यिअस्सरा अमणुखस्सरा
अमगामस्सरा अण्णदेज्जवयणपञ्चायाता गिलज्जा कूककथकल्लववधवेरनिरयामज्जायातिक्कमप्यहाणा

दुर्गन्धा दूरचादुःस्पर्शा अनिष्ठा आकास्ता अप्रिया अगुभा अमनोचः अमनोमा हीनस्वरा दीनस्वरा अनिष्टस्वरा अकान्तस्वरा अप्रियस्वरा अगनी
चस्वरा अममोमस्वरा अमादेययकोः प्रत्याजाता मिलज्जाः कूटकपटकल्लववधवेरनिरता मर्यादासिक्कमप्रधानः अकार्थमित्योद्यता गुरुमिथोग

ममह। मनाहरमही प्रिय वाहलामलागं अमुञ्जरीसता ममने गमतामहीयया ममनेद्विपता द्वेपकपणयहवा हीगस्सराएव जेहमो दीमदपागलो
स्वरवेजेहमो अनिष्टस्वरवेजेहमो अकार्तास्वर अगोयकारीस्वर जेहमो ममनेमानहन्ही गृष्टवास्वरयत अनादय्यदग फाहमाने
महीएहवा आयाइ यवनवत प्रत्याजातजन्ममेहगाह लज्जारहित कूठ कापट कजेस यण्णवो याधयो तेहने धेरनेपियइ मग्गागस्सरे मग्गा

माकुरिष्यन्ति । अथतत्रमरतन्निस्सङ्कपप्रसन्नाः । तीक्ष्णमित्यादि । तस्या मद्भक्त । समाया भरतस्य भूमेः श्रीगुरुश्रवणाकारभावप्रत्यक्षसारः मयिष्यति
 प्रगद्यानाह गीतम् । नृभिर्न विन्यति अङ्गारभूताज्वासाः श्रितव्यम्विष्यङ्कपाभूर्भूता विरसाग्निज्वालाकारिकाभूता मलरूपा सप्तकबेस्तुकमूला योजि
 प्रतप्तकवेरनुकूपा तप्तमन्योतिर्नूना तप्तमनावेकप्रत्ययविधानात् तापेन समानुत्पास्योतिपविविना भूताज्वालाया सा तथा पठ्यत्ययः एव समासश्च
 प्राकृतस्यात् पुलिङ्गबुलेत्यदौ पुलिङ्गपाताः रेणुबोशुका एव कर्दमः पल्लवप्रमाणकर्मण्यलसीत्युच्यते अतएव बहुभा घटविगोचरा
 या सत्वात्ता दुःखेन निवर्ता कर्मः क्रमवत् यस्यासादुर्निष्ठता दुरतिक्रमणीयेत्यर्थः । न समुच्चये अविशदे मनुर्निषदादिपरिपहः अत्र बहुभानामित्यादित-
 प्रारब्धनिष्कवाक्यत्वेनात्र सुवर्तिना मविव्यतिपदेन नपीकृत्य । अथ तत्र मनुष्यस्वरूपपृच्छति ॥ तीक्ष्णमित्यादि ॥ प्रमथुमप्रामथत् निवधगसुभ्रैगीत

तप्तकवेस्तुञ्जना तप्तमजाहमृष्य । धूलिद्वज्जला रेणुवज्जलापकथज्जला पणयवज्जला च छानिधर
 णिगोच्यराण सप्तान दुन्निष्कमाया वि भविस्सह । समाभरद्देवासे मण्ड्याण कैरिस एष्य । यारजा
 वपन्नायारे भविस्सह । गो । मण्ड्याजविस्ससि दुरूजा दुवसा दुग्धा दूरसा दूफासा श्रिगठा श्रुकता श्रुप्यिष्या

कवेः कर्मणावतचनस्येतिभूता पुलिङ्गबुला रेणुबुला पङ्कजबुला पमकज्जुला बलनिबुला बहुभा घटविगोचराया सत्वात्ता) दुर्निष्क
 नामविव्यति । तस्या मद्भक्त । समाया भरतस्य भूमेः श्रीगुरुश्रवणाकारभावप्रत्यक्षसारो भविष्यति । गीतम् । मनुजानविव्यन्ति । दुरूपा दुर्बला

यो तेमरीपीततो तार्येकरीर्धे अग्निमरीपीयर्धे पुलिङ्गकी वेल्गपकी कावमपको प्रतलमीकीरजपकी वलवि तापपको बहुपको भरती इ गोचरप्रगटजे
 श्रीवसत्त्वनेर्धे दुःखे श्री इतायाग यत्तर्धे कोइपालीही डीनहीचर्धे एइवीयास्ये तेइ रेभगवन् कना आरार्धेविर्धे भरतर्धे जनुजानो केइको आकार
 भाव प्रत्यक्षतारस्वरूपपासाइ हेगीतम् एइवाननु यथासो माइवाक्यवतकूप नाठावर्धेकाला दुर्गेपी नाठारणवतकदुन नाठोपवर्धेकर्मेश अनिहवत

तत्त्वेन दत्तमेवि येषाते तथा उदुत्तदविकारासपटकमसमिध मुक्ते तुष्टदशनकदत्वा योपेति तथा क्वचित् उल्लङ्घ्याङ्गमुहा इति पाठ उक्तपठुटेपपटे
 पठामुखेककाटिका यदने येनाते तथा विवमनपन येषाते तथा यन्ना नासा येपेति तथा ततः पदद्वयकर्मधारयः यत्क पाठांतरेल्लगललाङ्गन वलिभि
 विंशत न दीमल्य द्रोवच प्रयवगर्भं भूक येषाते तथा ददुकिटिप्रसिम्भानि भूवृक्षुष्टविशेषा स्मृतिपाठयाच शुद्धिगरीरत्वग् येषाते स
 या छतएय चित्रलाङ्गागाः कर्तुरावयवगरीराः कञ्चू पाभातयाकसरेय खरैरिजिभूता व्यासा येते तथा अतएव खरतीरल्लगल्लामां कठिनतीव्रनखा
 ना कर्तृपित्तं कञ्चू करणेन विकृताकतमुहा तनुः शरीर येषाते तथा टोलाकतयोरे उग्रयसाकाराः क्वचित् टोलागदतिपाठ सात्र टोलागतयवहादिस

यक्ष्ये रगणरा पविरलपारसादश्चदंतसेठी उम्पनघटमुहा यिसमणयण्यकणासा वंकवलीविगयनेसणमुहा दट्ट
 किटिमसिस्सफुटिश्चफरसच्छयी चिसलगमगा कच्छुससरोभिभूया खरतिरकणरककनूहश्चविकयतणूठीछगति
 विसमसंधिअधना उक्कनूश्चठिअभिजप्तदुल्लकुसधयणकुप्यमोणकुसठिश्चा कुरुवाकुठाणा सणकुसेज्जकुभोइणो

कृपाः सकुटितवलीतरङ्गपरिवेष्टिताङ्गाङ्गाः जरापरिचिताइवस्वविरकनरा प्रविरलपरिशादितवत्तमेवयः उद्गटघटमुहा विवमनयनल्लगल्लासा व्यङ्ग
 वलीविकृतधीनरसमुहाः ददुकिटिप्रसिम्भस्सुटितपदवचवयः चित्रलाङ्गाङ्गाः यच्छुससराभिभूताः खरतीरल्लगल्लयत्तविकृततमयः टोलाकति विप
 नरीतइना समुहतेच प०वीक्यात्वे अगोपागर्जेजइना जराइ करो परामव्या यइवा स्थिरगरखा नरमनुप्यहोइ एइवा प०प्रविरलानोक्ता प०सव्या
 एइवादीत तेइमोमेविसे उद्गटविकाराकपठासरीवासुखर्बेमेइमो वि०यकत्वे प०नेत्रमेइना याकीर्त्ते भाषिकाजेइमो बांजु लीलरीएकरी सधित विकृता
 कारे बीशामपु मुपत्ते जेइमो द०छांदाकि०अग्निस्सुकोटिविद्योबतेके फूटमी यीशामबीर्त्ते विधीत्रइकरीभइ करछर्बेजेइमो साकरोले अगजेइमो
 पामतेइनुसबवोनेयेकरी परामव्यात्वे ख०कठोर यइवा तीयाजेनय तेर्त्तेकरी क०यानिनुयव्यतेर्त्तेकरी टो०विनतचइ खरीतेइमोउ टपरीयोगतिचइ

कस्यः प्रतीतः तथैव साहसि साहसं न चोदयति संयमनं वैरप्रतीतं तेषु निरताः सर्वोदात्तिके प्रथमानामुस्याः अकार्ये नित्योद्यताः गुरुसा माया
 दिक्कानो निवोग आद्या तत्र यो विनयं मुमिक्षादिरूपं स्तेनरहिता च पूर्ववत् विकलनस्युक्तं कायचतुरगुसिक्काविस्त्रमावत्वा द्रुपयेपाते तथा
 प्ररुद्धनत्पूकरादिना प्रत्यक्षस्काराभावात् बुद्धिगता नद्याः केयाः इत्यमूचि रोमाञ्चि येषां तथा काशाः रुतातसदृशा मूरप्रकृतिस्त्वात् रुद्धाया
 करपकपाः स्वर्गोऽतीवकठीराः श्यामवर्णानोलीकुले निचिमेतत्विज्ञाद्वय ततः कनधारयः क्षुब्धप्रभातयस्योदित्यपि पद दृश्यते तत्रानुगवस्यस्यो
 इत्यर्थः, स्फुटितशिरसः स्फुटितानीव स्फुटितानि रात्रिमन्वान् शिरासि नलकानि येषां तथा कविज्ञाः केचनपक्षिताश्च द्युक्ताः केचन केयायेपांते
 तथा मनुजानुजिनः प्रभुरस्यस्यः सविन्दु बहुनयएव दुःखेन दर्शनीयकप येषां तथा स्रुष्टित स्रुष्टित वस्यो निमोचित्व निवकाः रा स्नाएव साएवतदनु
 कृपाकारत्वात्तद्ग्रावीचय सैः परिवर्तितानि अमान्यवयवा यत्र तदेवंविच भगवतीर येषां तथा । केइवेत्याह । अरापरिवतनाइव स्यविरजनराजराध्यानाः
 स्वविरजराइवेत्यर्थः स्वविराद्यान्यथापि व्यवदिश्यते इति अरापरिवतप्रश्न प्रविरत्तात्वात्तद्वताना केयाना केपांचित पति

श्रुकञ्ज निमुञ्जयागुरुणिष्टगयिणपरदिश्याय यिकलकथा पकटगहके समसुरोमा काळाखरपकससामत्रया फुह
 सिरा कविलपलिप्रकेसा यञ्जएह रुगिर्सं पिणठदुहसंणिज्जकवा सकुदिस्य वलीतरंगपरित्रेदिश्यागमगा जरोपरिण

विमयरहिता विकलरूपाः प्ररुद्धनस्येवमसुरोमाः काळाः करपकपरयामकर्माः स्फुटितशिरसः कपिलपक्षितकेयाः बहुकापुसपिमहदुर्ध्वोभीय
 दानो विभक्तिक्कनयो तिहर्नेविनयं प्रप्रथानवह अकायधरजानेविने विभित्येवजपासते गुण्यातापितादुरु प्रमुच निम्नो विभ्याद्या २०रहितवह
 विभक्तसूचकपक्षेइतो यन्मोटाकळा कळह नद्या ज्येष्ठ समुदाहीरोमवीरणा कातावकर्वे कळठिजकरपक्षेइना मनीकुंठयरीवा भानवर्धे वृष्टी
 नाहाहीवा गुणावह कपिलविकलाकर्वे पक्षितर्वे केवजेइना नद्या भारामनुकेकरी यन्मोञ्जुः देववायीभयनरी एवकोकपजेइनु यकोइ। हं कली०००

नित्यः नसित मासुदयः रश्मिः उपगुडितासुदुल्लिखाम्यगम्ययया यस्य एतासुगमग वेवाते तथा बहुलोचनानामागलोजाः यदुगोहः नविद्यते
 शुभमनुदुल्लेखेण कमे मवाते तथा अतएव दुःखभातिताः सत कमधारय अपथा दुःखानुबन्धिदुःखभातिताः तस्यति बानुल्ये नचमसथा चमसथा
 सम्यक् स्वच ताभ्या परित्वाष्टाः बानुल्यप्रपङ्कग यथा सम्यग्दृष्टित्वमेया कदाविरसमयति तथा उपसमप्र वेधास्यात सत्कुर्यैव रत्ने हेस्तम्यय दसुविंगम्य
 गुलसतव प्रताव नेन भात्रापरिमाव वेवाते तथा इह कदाचित् योवधयर्थावि कदाचित् विद्यति यर्थावि परममायुर्वेपाते तथा श्रीवीरचरित्रेणु यो
 इधखीया वर्षावि विगतिः पुत्रा परमातुरिति कदूना मुवाणा नमृका पौत्राका यापरिथार स्वसप्रखयः खे इः सयदुलो येवाते तथा अनेनाश्यायुज
 स्वपि यदुपपन्ता वेपानुना अशेनापिकासेन योवमसद्वावदिति ॥ अनु सदाजी गहाद्यभावेन कृते यचती त्याह । गगासिपूजनामद्यौ वेताद्वय पयेत

सुहृदुस्कभागी । उसकुधमससमसुपरिमठा । उक्तेसण रयणिप्यमाणमंथा सोलसवीसइयासपरमाउसे य
 ऊपुस्रणसुपरियालपणययज्जठा गगासिघूने महणइने वीस्यदुचपस्य नीसाए थावन्नादिनिश्रुगोथा यीस्यथी

बहुकापमानमापासोत्राः अनुनोवाः अनुभु सुभातिताः (बानुल्येन) सन्विजधर्मसद्वाः सम्यक्परित्वाष्टा सार्कवेबारविप्रमाखमाथाः पोवययिग
 तिसपंपरमापूवः बहुपुत्रमसपरिवारप्रखयबहुलाः गङ्गासिपूजनामद्यौवेताद्वय न पयन निःक्राय द्वाचसतिनिगोवाः श्रीन योजनाथाः विलवालिमास
 अग उपागके उरकटपर्वे कोच मान मायालोभखइ नइगइ यथा मोइकइ अग्रगुमसाद्वा दु खनाज्जखइर यादूलपखइ प्राये धनसथा चमसीअद्वा
 अमइमसति येकरीपरिमदुरइव उरकटपर्वे एकहावप्रमाकमात्राष्टोपपण्य कायाहाइ साणवरसखीनो आरुपो योवधमरपुरुपनो सखटपखइ परमा
 यदोइ यथा पुत्रपौत्रना परितार सेकपरि प्रखयखेइ यथोखइ गगासीपूजोटीनदी येपासें मयन विलइगए गगाइम १८ सिधुइमइइ वेताद्वयपयतमइ
 वचिचदिसें ३६ वसरदिवइ इइ तिहाससराहुंमवेना मनुष्यपर्वे इम ३२ विष्टोसोरिविलनिगाइरुप कूटयवीमगाग्रआयवाकालनामनूप्यमइइसाय एइवा

मप्रपारः। तथा विपमात्रिदीपप्रसभावेन सचिदुपाधि ब्रधनानि येषामते विपमसचिदुपाधिः सथा तत्कुटु कानि यथास्याममनिविष्टानि अस्थिकाभि
 कीकृताति विपमामीयत्र शुभ्यमानास्वराज्ञानीय येषामते तथा अथविज्ञोपपदव्यययः प्रागुक्तं अथवा तत् कुटुबस्थिता स्तबास्वभावत्वात् विजक्ताय
 प्राज्ञतयिपेरद्वितायेमाते तथा दुर्बला अस्तहीनाः सुसहमनाः स्वेवात्त संहननाः क्रुप्रमाणाः प्रमाणाहीनाः दुःसस्थिताः दुःसस्थाना स्ततयायां टोला
 कस्यादिपदानां कर्मधारयः अतएव क्रुद्रयात्कुपूतः यः तया क्रुस्यामासमाः कुस्थिताययोपयोगनाः क्रुयायाः क्रुस्थितग्रमनाः क्रुमीजिनो दुर्नीचना स्ततः
 एभिः पदैः कर्मधारयः अलुबयः स्तान्द्रमसचयोंविचित्रैताः अमु तयोवा यास्ववज्जिताः अनेकव्यापिरिपीडितागगाः स्तसती विदुसा चर्चो
 दिविचदागति येषामते तथा निवरावाहः सत्त्वपरिवर्तिताः विकलपेदाः नष्टेवसः स्पष्टानि अमीत्स ग्रीतोत्खरपरकयवाते पिङ्गविक्रि मिमित व्याप्त

अमुदुर्गो अणुगथादिप्रिपीलिश्रृंगमगा स्वस्तविजलगर्धे जिरुच्छाहा सत्तपरिवस्त्रिआ विगयचेष्टा नठतेष्ट्या
 अमिरकप्र स्त्रीउग्रहस्वरफस्वव्यायविस्त्रादिअमलिगमसुरतंगुट्टिअगमगा यक्ककोहमाप्यमायाछोभा यज्जमीहो ध्य

मवमिअमनात्तुकास्त्रिकमिअतुर्नसकुवहमनुप्रमाककुचस्मिताः क्रुद्रयाः क्रुस्यामासनाः क्रुययाः क्रुधोमिअअमृमयः अनेकव्यापिरिपीडिता
 क्रुद्राः स्वसद्विदुसगतयोनिकल्हाहाः सत्त्वपरिवर्तिताः यिकतचेष्टानष्टेवसः अमीत्स ग्रीतोत्खरपरकयवातविम्वित्तमनिगमासुरजोगुट्टि ताङ्गाक्राः

विपमसचिपपन गरीरमायेवो (कलककप्रातेभाटे कदाचिन् कात्रकर्नेसमनक्तिहोष) तत्कष्टपदे रमाधे अस्थिहाह मेरुना दुग्धतरहितर्धे कुन्माडा
 मयपस्यापरकहार प्रमाक्ररहितर्धे माठे कल्मानहह माठाकूपर्धे भाठास्यानक भाठास्यान माठाप्रोअन अपवित्रकह अनेकव्यापितोर्नेकरी पीदुपाकय
 अगनह उगमयेवना कञ्जवत्तीपहती विदुलएमी गतिखयेवो गस्याप्ररहितकह सत्त्वयेयंपलेकरी परितर्धितरहितकह विम्वतयेहाकह नेवनी
 नदगपुयह तेजनेदनीपी नदबार कीततादि कलतककोककठार करवयइवो मायरो तेलेकरी विअमालहह मकिनयपाकह मृमिकरी कयनां

काष्ठतश्चसोतो सुरःप्रवेशरथ तदेव प्रसाद्य तेन नात्राऽत्रगाहलो यस्य तत्तथाविधं अथ दक्ष्यतः इयमप्रमाखेन गङ्गीर अक्षपरिव्यत इत्यथः । मनु सुप्त
 हिमवतोऽरकव्यवस्थाराहित्येन तद्वतपट्टद्वर्निर्गतयो रनयोः प्रवाहस्य नैयत्येगोक्तकूपौ कथसंगृह्येते । उच्यते गगाप्रपातकुडनिगमादनतर प्रभेयका
 साधुभायजनितनरतमूभिगठतापवशादपरजलशयवेचमुद्रप्रवेशेतयोक्तभात्रायशेषजलयाहित्वनिति मकाप्यनुपपत्ति रिति । तदपि अलयपुमरस्यस्तु
 पाकीर्णे नैव अत्रुजल बहुप्रकायसजातीयापरप्रकायचिह्नबुल नित्यर्थः । तस्यो मनुजा मूरोद्वमनहूर्त्त मूरास्तमयनमुहूर्त्त यकारलापो ऽत्रप्रकृत
 स्वात् बकारौ परस्परसमुच्चयादीं बिलेभ्योनिर्द्वाविप्यति शीघ्रयान्त्यानिर्गेनियति मुहूर्त्तपरवोति तापातिशीघ्रया रचद्वनीपत्यात् विलम्ब्यो निद्वाव्य
 नरत्कञ्जपान् स्थलानि तटमूमी विगंतत्वाद् द्विकमन्त्व याद्विप्यन्ति । प्रापयिप्यन्ति याद्विप्यन्ति शीतातपतैः रात्रौ शीतेर्भावा आतपेन तनैः
 रचशीघ्र प्रापिते राह्वरायता प्रापिते रित्यर्थःअतिशयान्नो तज्जठराग्निना ऽपरिपच्यमानत्वाद् नरस्यकञ्चै रेकविम्रविवचसहस्त्राणि यायद्वृत्तिमा
 जीविकां कल्पयतो बिदधाना विहरिष्य ति । अथ तेषां गतिस्वरूपमुक्ताह । तेमनुजाः । भगवन् निशीला गतावारा निर्भ्रतामहा
 त्रताऽबुद्रतविभक्ताः निर्गुणवतरगुणविकलाः निनर्योधाः अविद्यानाकुत्सादिमर्यादा निग्रत्यास्यानपीषवोपवासा अमरपीठव्यादिनियना अविद्य

यज्जमच्छकच्छभाडस्य गोप्तेत्रण स्याउभक्तले भविस्सह । तेण तेमण्ड्या सुरगमणमुज्जत्तचिअ सुरत्यमणमुज्ज
 ससिअ चिलेहितां गिअइरम ति । चिलेहितां गिअइरम मच्छकच्छमे थलाइ गाहेहि ति । मच्छकच्छमे थलाइ

विप्यन्ति । बिले स्यानिद्राव्यमरस्यकञ्जपान स्थलानिग्राहयिप्यन्ति । मरस्यकञ्जपान् स्थलानिग्राहयित्वा शीतातपतैर्मरस्यकञ्चैः ॥ १० ॥

अमरपात्री पोडा एहयो पात्री तिवारह तेमनूय सुयेजगतह मूहुत्तमात्र अमर सुयद्यायसता मूहुत्तमात्र विलम्बादिपीठतावला चिःनीकमस्यद
 नीकलीमर नर काठवा मनुपमर चलनह विपह गांधालेपी पालीमर काठितरकङ्करी ताता रथावाएइया मच्छकछमादिकपकरी इकवीचइआर

निष्ठाप्य निष्ठासुखा बाधभारिणि । दृग्गमसित्त्वानविद्योपाश्रितानि शोभां कृन्वानि द्विसप्ततिसंख्यैर्ब । धैराकृष्णशूर्वांगगाया स्तद्वृत्तेनयनमयिप्रस
 न्ना दहावग एवं सिध्यापयि अहावग यदुचरद्विषादं भरतननुषा वसति धैराकृष्णत् परलोभगतद्वृत्ते अहावग एव सप्तपि विधुतद्वृत्ते अहावग
 यदु चोतरादं भरतवशिनि भुञ्जा वसति । श्रीकान्तव श्रीजभविष्यता जभसभूहाना हेमुत्वात् श्रीजस्येव भात्रापरिमाद येवाते तथा स्वस्या स्वउपत
 इत्यथः विसयादिनो भुञ्जाजविष्यतीति । पुनः सूत्रनिगमनवाक्यत्वेनदुपुनरुक्तं भवसाधय ॥ अथ तेषां भाहारस्वरूपं पृष्ठमाह । तेवमते । भुञ्जा
 इत्यादि । तेभगवन् । भुञ्जाः क्षिणाहरियति क्षिभोदयते । भवसाधमाह । गीतम् । तस्मिन्कासे एकांतदुग्धमालावले तस्मिन्तनये यष्टारकब्राह्मण्ये
 मंवाविपुमहाजस्यी रपयजः शकटचक्रद्वयमभितो मार्गं स्तेन भात्रापरिमाद यस्य च तादृशो विसरः प्रवाहक्यासो ययोले तथा अथ चक्रमार्गनिधेय्य

स्थमेक्ष । यिष्ठवाशिष्णो भुञ्ज्या भविस्त्वात् । तेन जते । भुञ्ज्याकिमाहारिस्सति । गोक्ष्यमा । तेषकालेण तेषस
 मपुत्र गगासिधूतं महाणईतं रहपइमिसवित्यरातं अकसोक्ष्यप्यमाणमेवं अल धोजिहति । सेविक्ष्यजलले

भुञ्जा भविष्यन्ति । तेभदन्त । भुञ्जाः क्षिणाहरियन्ति । गीतम् । तस्मिन् कासेतस्मिन् सत्ये गङ्गावि स्थू भवानद्यौ रजयजभितविसरे अकस्योतः प्र
 नाकनाचव वसत्यतः सहपिजलं मनुजस्यककपाकीर्तन् गोषेव अङ्गुलं भविष्यति । ततस्तेभन्मजासूरोदुग्धमननुष्टुर्तेनुरास्तनननुष्टुर्ते च विसोस्यो निद्वौ
 नीतवापी ननूष्यकावपहं । हेमनववा तेभन्मस्योभाहारस्य हेगीतम् । तेकासहकठे आरह तेवमय कृष्णाकारमह कइहे ममाक्रमह र्णव्युय मेभोटीमदी
 (पुत्रहिनर्बतापदुमद्र इमादिबी प्रकाङ्गनार्बडमादिबी निक्कहापपी अमुकत्तं बहतायको कालानुभावह भरतये जनेतापिकरोअपरमदीनोचल श्रीवद
 कर्तो सुदुइनइ भरतां एतलो प्रवाहरहस्यह इहेहाकतापकानु हेवकाइमही) रजयज रणमा मे पर्वता प्रमाकह वित्सारयकह ०यव इमी भाजि
 प्रमाकह सुदुइपकह अग्यापी सोठकहस्यह तेपकिपापी चका थक काइवा प्रमुनइ करीमइ आकीर्तं पवि पाको मनुज यमुनही एतलइ मकादिकपका

काष्ठतत्रज्ञोतौ पुरःप्रवेशरथ तदेव प्रगाढ तेन मात्राऽवगाहो यस्य तत्तथाविध जल दध्यतः इयममात्रेण गङ्गीर जलधरिप्यत इत्यर्थः । ननु नुम
 द्विसयतोऽरकध्वजस्याराहित्येन यद्वतपट्टद्वजनिर्गतयो रमयो प्रवाहस्य भैत्येभोक्तकूपौ कथसंगृहेते । उच्यते गगाप्रपातकुष्ठनिगमादन्तर कभेपका
 सानुभावजनितभ्रतभूनिगततापवगादपरजलशोभेसमुद्रप्रवेष्टेतयोक्तनाश्रावशेषजलवाहित्वमिति नकाप्यनुपपत्तिरिति । तदपि च अश्वधनुमरस्यकु
 पाकीर्णे भवेव अश्वधुल बहुप्रकापसज्जालीयापरप्रकापपिबज्जुल भित्त्यर्थः । ततस्ते समुजा सूरोग्रमनभूतं सूरस्तमयनभुङ्क्तं च यकारलापो ऽत्राकृत
 स्वात् चकारौ परस्परसमुच्चपायी' बिलेभ्योनिर्द्वाविष्यति शीघ्रयागत्यानिर्गमिष्यति मुद्रुतोरपरतोति तापातिशीघ्रयो रसहनीयत्वात् विलेभ्यो निर्द्वाज्य
 नरत्पच्छुपान् स्वलामि सटभूमी किर्गतत्वाद् द्विकमज्जल पाहविष्यन्ति । प्राययिष्यन्ति पाहयित्वा च शीठातपतस्रैः रात्रौ शीतेनाववा आतपेन तप्तै
 रशशोप प्रापितै राहारयाग्यतां प्रापितै रित्यर्थे अतिसरसानो तज्जठराग्निना ऽपरिपच्यमानत्वाद् नरस्यकच्छपै रेकविश्रितिवचसहस्राणि यावद्भूतिना
 नीविका बस्यतो विहरणमा विहरिष्यति । अथ तेषा गतिस्वरूपमुक्ताह । तेननुजाः । भगवन् निश्रीला गताचाराः निम्रं तानद्वा
 प्रताऽपुत्रतविभक्ताः निर्गुणवतरगुणविकला निर्मेयोदाः अविद्यानाजकुलाविभयोदाः निमप्रत्यास्थानवीचवोपवासा असरपीडितादिनियना अविद्य

यज्जमच्छकच्छभाडस्य णोचेत्रण स्याउभक्तले भविस्सह । तेण तेमणुष्या सूरगमणमुज्जत्तसिअ सूरत्यमणमुज्ज
 ससिअ चिलेहितो गिहाहसम ति । बिलेहितो गिहाहमा मच्छकच्छमे यलाह गाहेहिति । मच्छकच्छमेयलाह

विष्यन्ति । बिले भ्यानिद्वान्वनरस्यकच्छपान स्थलानिग्राहयिष्यन्ति । नरस्यकच्छपान् स्थलानिग्राहयित्वा शीठातपतप्तैमरस्यकच्छपैः p १० n

अत्र पात्री योहा एहवो पात्री तिवारह तेननुप्य सूर्येकगतह मुद्रुतमात्र सूर्यध्यायमता मुद्रुतमात्र विलसराहिणीकृतावला णि नीकलस्यह
 नीकलीमह मब काळवा प्रमुपनह यवमह विपह गांधालेखी पात्रीमह आदितयमहकरी ताता रणाएवहा मच्छकच्छमाविकहकरी इकवीचहकार

नामाऽऽप्त्यादिपदोपवासादे स्मर्यः । शुशुक्ल प्राया मांसाहाराः कथमित्याह । नरस्याहारा यतः तथा वीर्याहारा नपुमाक्षितः सीखयानु-भानयिष्टतु
 म्रुपान्यादित्र आहारो येयाते तथा इह विद्येयव सूपपक्वमेव पूर्व विज्ञेयमे प्राया पशुणात् केपु चिदावर्षेषु अत्र गडकाहारा इति दूरयते सल्लिपि
 प्रभादयव समाख्येने पचमाने समनश्चते यद्योदे ये दुग्धमदुग्धमावस्यते ऽदृश्यमानत्वात् । अथवायथासुप्रदाय नेतरपद आख्येय कुक्षयः शय साद्रमो
 पियसादिः दुग्धप सादाहारः काकनाचे इत्यादिक प्राग्वत् निर्वेचनसूत्रमपि प्राग्वन् नवरं ठेसग्निति पशुणात् कथितश्च द्राधारवान् वेद्यलोकगाम्यपि
 अक्रिष्टाप्यवसायान् । अथयेतदार्त्तं सीखावक्ष्येया बहुव्यहारा स्तोयाकानतिरिति पठति । तोवेचनित्यादि । समायां चतुःपदाः सिद्धादयः
 प्रागव्याख्यातार्थो प्रायो मांसाहारादिविनेषवविशिष्टः दुग्धमित्येति कुतस्परस्यते । नौतन ! प्रायः नरकतियग्योनिकेयूपरस्य ते प्रायो

गाहेत्त। सीष्य। तथतत्तहि मच्छकच्छजहि इक्षत्रीष वाससइस्साइ विस्सिकप्येमाणा विहरिस्सति । सेजजते ।
 मणुस्या गिरस्सीछा मिह्वया जिम्भुणा जिम्भोरा जिपञ्चस्कानपोसहोववासा उसखमसाहारा मच्छाहारा खुम्मा
 हारा कुणिमाहारा काळेमासेकोलिकिस्सा कहिंगिच्छिहिति कहि उअअअिहिति गो । उसखगरगतिरिस्सकजोमि

एकविम्रितिवधमहकादि धृति कस्यप्यन्ता विहरिष्यन्ति । तेभदन्त । समुजानि शीलानि त्र ता मिनेषा निमयोदा निमस्याख्यामपीपयो (पीठयो)
 पवासा (लचक) (प्राया) मांसाहाराः नरस्याहाराः द्रुद्राहाराः कुक्षपाहाराः काकनाचेकालाशवाक्षगच्छन्ति । ह्योत्वद्यन्ते । नौतन ! उसख
 (प्रायोमरकतियग्मीनिकेयूपद्यन्ते ॥ तस्यां भदन्त ! उभोया सिहाव्याधुः युकाद्वीपिनः आन्ना (प्रज्ज्वाः) तरसाः शरपशृणानिबिहानशुभकाः
 बरननगइ युत्तिवा आलोयिका करतावका विवरसइ । येननुष शीश आचार रहिन युते करोरहित गुवकरीरहित कलाविबमी नयोदा
 रहित नोकारपीमनुष पहरावैकरी योजवैकरी उपवासादिकइ करीरहितइउसखप्रायैनामनाआहारी नकनाआहारी बहुद्रुत्तुष्वमनुनाआहारी

प्रहयात् कदिदमोवादी देवयोमायपि मयत्त चिह्नलगात्तः। रवरविशेषादिति । अथतदानीतमपचिगति प्रशस्यति । तेषामित्यादि । कथं मयत्त । तेषामिति । गतः
 शीवावशिष्टायेयचिह्नति तद्वद्वलाद्राद्य टकाः काकविशेषाः ककाः दीर्घपादाः पिलकाकृद्विगम्याः मनुकाजलवापसाः शिशिनीमपूरादिति । गतः
 पदार्कः । तेनवाऽवधर्म्येस्वपिगता साम्रत प्रागुद्दिष्टानुसृष्टिर्ही निरूपयितुकाम स्ताप्रतिपादनकालप्रतिपादनपूर्वक तत्प्रथमारकस्यप्रथमाह । शीचे

एषु उववज्जिहति ॥ तीसेण मत्ते समाए सोहा वग्घा विगा दिविद्या थुच्छा तरच्छापस्सरा सरत्ता सिया
 छात्रिराला सुणगा कोलसुणगा ससगा चिह्नगाचिह्नलगा तससुमसोहारा मत्ताहारा खुद्दाहारा कुणिमाहारा
 कालमासे कालकिञ्ची कहिं गच्छिहति, कहिउववज्जिहति, गोथ्यमा ! तससुणगरगतिरिरकजोणिएसु उववज्जि
 हिंति । तेण नत्ते ! टका कका पिगलगा मग्गुगा सिही तससु मसाहारा जायकहि गच्छिहिंति, कहिउव

शयकाः चित्रकाः चिह्नलगाता ओससुभासाहाराः मरसाहाराः शीद्राहाराः कुम्भपाहाराः कालमासेकालकल्पाङ्गच्छन्ति क्षीत्स्वद्यन्ते । गीतम । प्रा
 योत्तरकतिर्येक्यामिनेयून्द्यन्ते । सेजदन्त । टकाः कङ्काः पिङ्गलकाः मनुकाः शिशिन प्रायोभासाहाराः यायत् क्षगच्छन्तिक्षीत्स्वद्यन्ते । गीतम । प्रा

कुम्भकमाध्याहारी एववातेमनुप्यमरकने अवकालनकरीमह किहजास्यह किह्वा पुणगति उपजस्ये । हेगीतम । प्राह तमनुप्य मरक तीर्येपगीनतिर्नेविप
 उपजस्यह । तेष हेमगवन् आरार्नेविषे शीह व्यापु मृक शीपडा अथ तरस्य परास्तर अष्टापद शीआल विलाह द्याम कोलसुमकजीप स्या चित्रक
 इत्यादिकपनुः पदभीव येमासमानाहारी मज्जनाध्याहारी शुद्धतुद्ववसुभाध्याहारी यत्तकनाध्याहारी एषवो पनु पदकालने अयसरकालकरीने
 किह्वा आस्ये कुणगतिउपजस्ये । हेगीतम । प्राहतेनीव मरकतीयेव योगीमहविपय उपजस्यह । हेमगवन् । टकपयी ककपयी पिगलपयी अहाकागडा
 मयत्त प्राह भावनाम ध्याहारी यावत् मरीमह तेनीव किहजास्यह पुणगति उपजस्ये । हेगीतम । प्राह मरक तीर्येप योगीमहविपये उपजस्यह तेआ

वन्तित्यादि । तस्मात् समाया भवत्यर्पेणीदुष्कृतमनुत्पन्नानाम्भ्यां एकविंशत्याधयेष्वस्त्री । प्रमितेकाले व्यतिक्रान्तेष्वामिष्य त्या मुरसर्पिण्या आबलमाधस्य
 पदुलप्रतिपदि कृष्णप्रतिपदि पूर्वोवसर्पिण्याः व्याघादपूर्विकापयंतसमये पर्येषामाख्यात् आसवनाच्चिकरवे कृष्णप्रतिपदिष्यादिमातुः ऽस्यैव सङ्गावात्
 अग्नीष्विनस्ये चतुर्वेद्योगयुगागते चतुर्दशानां आसविद्येवाद्यां प्रथमसमये प्रारंभस्येऽनंतैर्वैश्वदेवैर्यावत्ततस्तुलपरिवृत्त्या परिवर्तमानः परिवर्तमानः
 अत्रोत्तरे दुर्यमनुत्पन्नानाञ्च सभा आसः प्रदियारस्यते । देवमथ देव्यायुत्सम् । इति ब्रह्मोदीना वृत्तिश्च येनैवक्रमेणपूर्वमवसर्पिष्यरवेणु इतिरुक्ता तद्विवाध
 याच्या चतुर्वेगकाकयिज्ञेयाः पुनर्निःश्वासादुत्थासावगच्छन्ते समयस्य निर्विभागआसत्वेनाद्यतव्ययश्चाराभावादावलिंकायाआव्यवहार्यत्वेनोपेक्षा तत्र
 निःश्रावत्तद्याचोवा १ प्रातः २ स्त्रीका ३ सवा ४ मुरगैः ५ आहोरात्र ६ पक्षः ७ मास ८ ऋतुः ९ आयन १० सुवासरः ११ युगं १२ करव १३ मघवं १४

वज्रिहति गोच्यमा । तस्यं नरगतिरिस्कजोणिपु सु जाय उववज्रिहति । श्रीसेनसमापु इक्षुवीसापु वा
 ससइस्सेहिं काले वीइक्षते व्यागमिस्सोए तस्सप्यिणीए सावणवज्जलपदिवाए वोळवकरणसि अग्नीइप्पस्सक
 ने वोद्वसपठमसमए स्थणतेहि यस्सपज्जवेहि जावस्थणतगुणपरियुहीए परिवहुमाने २ एत्थण दूसमदूस

योमरकतिपक्ष्योनिर्केषुयादुत्पद्यन्ते ३ तस्यां महत्ता । समाया एकविंशतिवर्षवर्षे (प्रमिते) कालेव्यतिक्रान्ते व्यागमिष्यस्या मुरसर्पिण्या आब
 लमनुत्पन्नप्रतिपदि आसवकारवे अग्निविकरवे चतुर्वेगप्रथमसमये अगन्तीवेकपर्यंये योवत् अगन्तगुलपरिवृत्त्या परिवर्तमानोऽत्र दुःखमदुःखमानाया

रामइविषयं एकवीचइचारवरस्मै आसव्यतिक नइक्कच आबतीउत्सपक्षीर्मेविर्मे आमववविपदिहोर्मेविबसइ अचारीपडवा आसवमानाकरवइ अग्नीवि
 तनवचइ चतुर्वेद्याइतनाकाविद्येव सेइर्मेपडसमये (अपय १ प्रातुं २ स्त्रीका ३ सवा ४ मुरगैः ५ आहोरात्र ६ पक्ष ७ मास ८ ऋतु ९ आयन १० सुव
 रवर ११ युग १२ करव १३ मघवं १४ एकवदकाकयिज्ञेयर्मे पडितइसमयइ उत्सपिषीप्रवेस) अगन्तवर्मेपयोयर्बरी यावत् अगन्तपूर्वोद्वि बरी अक्कता

इति । एतेषा ऋतुदेशाना मध्ये पचयून्ने साद्यादुक्ताणा अपरेषां योपलक्षणेन गीतानां प्रथमसमये कीर्तयः पश्यन्ति एतेषा ऋतुदेशाना कालाधिक्ये
पादां प्रथमसमयः सद्योत्सर्पिणीप्रथमारब्धप्रथमसमयः । अवसर्पिणीसक्ताना मेया द्वितीयापाठयोक्त्या मासीपरमसमयस्य पर्यवसानात् । इदं
मुक्तप्रवर्तित । अवसर्पिण्यस्यादौ महाकाले प्रथमतः प्रवर्तमाने सर्वेपि तद्व्यावरजुताः कालाधिक्येयः प्रथमत एव पुनपत् प्रवर्तते तदनुस्यूतप्रमाणा
समाप्ती समग्रं वर्तते तथैव पुनः प्रवर्तते पुन परिसमाप्नुयति यावत्साहकालपरिसमाप्तिरिति । यद्यपि यथासरेऽन्त्यतीरायात्रादित्येन क्रयमा दुरुच्यम्
स्यात् भावसादित्येन अस्य प्रथमसमयो नक्षत्रगते सत्वर्हस्यगतत्वात् तथापि प्राग्दृष्टावकाविवर्षायायद्युजादिः शरत्मागर्णीयोर्वादि ईमसोमापादि
वैश्वदेवैर्वादि र्णीमोन्वेष्टादि रित्यादि भगवतीप्रवृत्तिवपमात् भावसादित्यपचाश्रयणेन समाधेयविति नरोपः । किंचेद नूत्र गभीर य घातरेव व्य-

माणाम समोकांलेपद्विविस्सह । समणांशो ! तीसेण भते समाए ! भरहस्स वासस्स केरिसए आगां
रभावपन्नोश्चरे न्विस्सह । गोश्चमा ! कालेन्नविस्सह । हाहानूए भभानूए एवसोचं व दूसमदूसमावेठठं
एोश्चवी । तीसेण समाए एक्खवीसाए वाससहस्सेहि कालेयीठक्कते च्छणतेहि वसुपज्जवेहि जावच्चणतगुणप

समाकालः प्रतिपत्स्यते ष अमळ । तस्यां भद्रता । समाया भरतस्यवस्य कीदृशक आकारभाषप्रत्ययतारो भाष्यति । गीतम् । कालोभाष्यति
हाहानूतः नन्माजुतः एवसएव दुःपत्तुः पमावेष्टोमेतव्यः । तस्याः समायाः एकविंशत्यावर्षसङ्ख्यैः कालेभ्यतिक्रान्ते अमन्तै यक्षेपयद्वै यावद्वपन्न

अपत्तां यकाहर्द्वि पमदूपमानामह समाकाल पहिलो आरापठिवलस्यं वदस्यं अदोद्यमखो आउयायतो । हेमगवन् । ते आरामेयिपह भरतक्षेत्रतो केष्टयो
आकारभाष प्रत्यवतारस्वरूप दूस्सह । हेगीतम् । एवयोकालचास्यं हाहानूत भभानूतहमसेहण दूपमदूपमानामेकछाआराओ येदोहर्द्वोपविआखवो पूर्व
वत् तेसमपमे धियं एक्खवीसहकार भरसकाल व्यतिक्रमेयत्वे अनतना वरुनापयोर्यादिकरी यायन् अमत्तगुणीयूहि यथतोयथतायका इहादु पमानामे धीजो

तानुपलभ्यमानमाधार्यक तेनान्यथा प्यागमाविरीयेन गण्यन्ते ऽमुमुनेः परिप्रायमीयमिति । अथात्र काशस्वरूप पृथुति । तीरेवमित्यादि । सर्वद्वय
 स नवरं द्रुपमद्रुप्यनायाः व्यवहारिष कीयहारकस्येष्टको यण कानेतय्यो उप्रापयीय स्तरसमानत्वादस्याः । गत कतश्चर्पिष्यां प्रथमोऽऽः । अथ द्वितीया
 रस्तकप यक यति । तीरेवमित्यादि । सर्वे सुगम नवरं कतश्चर्पिषीद्वितीयारकवत्यः अथाऽवसर्पिषीद्रुपमातो ऽस्या यिक्षोप माह । तेवमित्यादि ।
 तस्मिन् काने द्रुतश्चर्पिष्याद्वितीयारककलखेतस्मिन्प्रसये तस्यैव प्रथमसमये पुष्कल सर्वेष्टयुमानुभावकप भरतभूरीस्पदाहादिक प्रशस्तस्वोक्तेन स्ववर्तयति
 नाशयतीति पुष्कलसक्तः । सप्त पूर्वस्यप्रचृतिनेपत्रयापेक्षया महान्नेपोरयववसष्टआयधियनेन सर्वयेन भूमेमविकत्वात् महानेयः प्रादुर्भविष्यति
 प्रकटीभविव्यति । भरतश्च प्रभावेनसापिदेकसप्ततिः सुदुःखतायिष्यन्तुदृशयोऽनुरूपः सप्तया केनायानेनवीचभावेन । अथ
 माहः । पूर्वमनुद्गारस्य पक्षिमनुद्ग यात्र तस्यवारेणः व्याप्त भविष्यतीत्यर्थः । तदनुकपः तस्यभरतक्षेत्रस्याऽनुकपः सदृशः सुत्रैश्च शिगध्यत्ययः

रिबुहीए परिवुहुमाने २ एत्यजद्रुसमाणाम समाकाले पञ्चिजिस्सह । समणाहंसी ! सेणकालेण तेणसमए
 ण पुक्कलसवहएणामं महामेहे पाठम्विदस्सह । नरहप्यमाणमिस्से आयामेण, तयाणरुक्कवच्चणविरकन्नथाहस्से
 ण तएण सेपुक्कलसवहए महामेहे खिप्यामेव पतणतणाहस्सह । खिप्यामेवपतणतणाहस्सा, खिप्यामेव

मुक्कपरिवृथा परिवहनामोत्र दुःपनामाकाशनाकाशः प्रतिपस्सते ऽ अमव । तस्मिन् कालेतस्मिन् सभये पुक्करसवर्तकोमात्रा महानेय प्रादुर्भविष्यति ।
 भरतप्रमादपात्र आयामेन तदनुकपएवविक्रममादुस्साप्याम् ततः सपुक्करसवर्तको महानेयः क्षिप्रमेवप्रतणतणाहप्यति (अमुक्करव्यव्यः प्रकर्षेव

आरो पञ्चिजस्ये बहंतस्यहं । अहोअमंकोकातवांवतो । तर्हेकाहंसीबाआरणवजुरह तेहेसमंने पुक्करसवत कानामं माहामोटी नेह प्रमटवास्सहं भरत
 प्रमोहं सांभपहं तंतलोभरतवेप्रमाह पोहसपहं जाडपहे तिवारह तेपुक्करसवत कानामं महानेय कतावलो गजांवकरहं गावस्यं मात्रीनें विमवतता

प्राकृतत्वात् क्रियाविशेषणाय । केनेत्याह । विष्कम्भमाहुरनुद्वेषशादकयद्वाय । कोर्यः यायान् व्यासो ज्ञरतर्णे अस्य द्रष्टुष्यामेपधगतयोज
नानियद्विश्रितिर्यो जन्तमिपद्व कला योवनै कविश्रतिभागरूपाः सदतिरिक्तस्थानेषु अनियततया तथास्यापि विक्रजः । मापुत्य तु यायता जल्लभः रिव
यावदयगाडभरतवे त्रतसमूनिभाद्रौकत्य तापः उपशाम्यसे तावज्जसदलनियममेय यश्चमिति । अथ समपुर्नैतः सम् यत्करिष्यति तदाह । तस्यपुति
त्यादि । ततश्च पुष्कलसवस्त कनेषः छिप्रमेयो जमनकासस्य पतयतयाइरसति । अमुकरण्यजनमेतद् प्रकर्षेण स्तानित करिष्यति गच्छिष्य तीत्यपः ।
तथाच कल्याणविद्युताइरसति । प्रकर्षेणविद्युतकरिष्यति तथाचकृत्वा छिप्रमेव युगरथाययविजयेयः मुसलप्रतीत भृष्टिःपिङ्गितागुलिकः पाञ्चिः यथा

पविज्जुश्याइस्सइ । खिप्पामेपवविज्जुश्याइहा, खिप्पामेवज्जुगमुसलमुठिप्पमाणमिवाहि धाराहि तथमेवसत्त
रत्तवासिस्सइ । जेण न्नरहस्स दासस्स झूमिभाग इगालज्जुमुश्याम म्मुरमश्या कारिश्यभूश्या तत्तकवेल्लुगभूश्या तत्त
समजोइज्जुश्या णिह्वाविस्सइत्ति । तसिषण पुस्सलसुवट्ठगसिमहमिहसिस्सत्तरत्तं णिवत्तितसि समणसि एल्य

सुनिश्चितकरिष्यतीत्यर्थः ।) विप्रमेयव्यवस्थानामपि ह्यस्ति (विप्रमेयव्यवस्थानामपि ह्यस्ति) विप्रमेयव्यवस्थानामपि ह्यस्ति विप्रमेयव्यवस्थानामपि ह्यस्ति
 सुनिश्चितकरिष्यतीत्यर्थः ।) विप्रमेयव्यवस्थानामपि ह्यस्ति (विप्रमेयव्यवस्थानामपि ह्यस्ति) विप्रमेयव्यवस्थानामपि ह्यस्ति विप्रमेयव्यवस्थानामपि ह्यस्ति
 सुनिश्चितकरिष्यतीत्यर्थः ।) विप्रमेयव्यवस्थानामपि ह्यस्ति (विप्रमेयव्यवस्थानामपि ह्यस्ति) विप्रमेयव्यवस्थानामपि ह्यस्ति विप्रमेयव्यवस्थानामपि ह्यस्ति

वसोऽधोऽलीलकरस्मै करीने क्षिप्र सतायलो युग ध्वंसं मुशान मुहूर्ते एहनीप्रगसमात्राह एहयी भागह ठपंमेष सवस्थानेसरीयो सातप्यहोरात्रलगे
निरतरपने व्योनेइयरस्पसी निर्बेकरीजरतहोयनो धूमिभाग अगारासरीया अग्निनाकसीयासरीयो रायसरीयो साताकयेनुसरीयो साताप्रायजूमरीयो
भूमिभागतेमति आरण्यीतलकरस्मै तेपुकरसयतं कणाभाह भाहानेच सातप्यहारात्रलगपं अत्य राशुऽहलनह एहयेअत्ररर्तेविये रीरनेइमानह साहा

यत्प्रमाणावसायाभवाद्बुद्ध्यादिभि स्तेन भान्नायासा ताभिः इयता प्रमाणेन दीर्घाभिः स्थूलाभिरित्यर्थः धाराभि र्गुणेन सामान्येन सुखत्र निविद्योपेक्षनेपो यत्र ततयाविधं समरात्र सप्ताहोरात्राण् वर्षे वर्षेप्यति करिष्यतीत्यर्थः । जेहनिनिपूववत् । भरतस्यवयस्य सेत्रस्य भूमिभाग आङ्गारज्जल पुनैरमृतं चा रिक्तमूर्तं तप्तकवेरुमुक्तमूर्तं तप्तपुष्पम्व्योतिर्नूत निरौपयिष्यति सपुष्करसवर्तको मङ्गलेष । अप्य द्वितीयमेषव लब्धमाह । तसिचरुमित्यादि । तस्मिन् यत्र प्रोयाख्यातमारत्नाथैः पुष्कसवत के मङ्गलेषे समरात्र यावन्निपतितेति सति निर्भरवृष्टेति आत्रातरे शौरनेपोनामतो मङ्गलेषः प्रादुर्भविष्यति शोपभर तेत्या विभागवत् । अप्य सम्राटुर्मेवम् बिभारिष्यतीत्याह । तएवमित्यादि । अत्र नासिस्त्वइत्येतं प्राग्यत् । योगेपो भरतस्यमम्या वक्षो गय रस स्पक्षोच जन पिष्यति । एषत्रवर्षादयः शुभाष्टवषाद्याः देव्यो लोकोऽनन्तं वेदयते असुखवर्षादयः प्राज्ञात्मानुभावजनितया वत् तएवेति । ननु यविशुभवर्षादीनां नन्वपति तथा तदप्यत्रादित्र भीलोयको अद्वयत्वादिपु कृजो मरिचादिपु कटुकोरसः कारवेष्ठादिपु तिक्तः बडकादिपु कृशः स्पर्शः मुषकोविपु गुरुः कृकचः ।

स्त्रीरमेहेणाम मइमेहे पाडसुबिस्सइ जरइप्यमाणमेसं आयामेण तवणइयचण विस्सनयाहसेण । तएण
सेस्त्रीरमेहे जाममहामेहे स्त्रियामेव पतणवणाइस्सइ । जाव स्त्रियामेव जुगमुसलमुठिं जात्र ससरस
वासंवाबिस्सइ, जेण मरइयासस्स नूमीए थस गवं रसफासव जणइस्सइ । तसिचण स्त्रीरमेहसि ससरस

ति । भरतप्रसादनाथ आयागेन तदनुकूल्यैव विकल्पमाहुस्वास्था । ततः खरीरलेपीनाक्षान्नामेषः क्षिप्रमेवप्रवततापिय्यति । यावत् क्षिप्रमेव
पुननुवतनुष्टिप्रसादभावाभिप्रायत् ससरात्रं वधै वनिष्यति । येनभरतस्य वधैस प्रुस्याः वधैगत्स रक्षरपथैश्च कल्पयिष्यति तस्मिन् खीरलेये ससरात्र
नेपथ्यमटबास्यश्च प्रतवेष्टने प्रमादश्च तावप्यहश्च तेतलोच पाह्लपये जाडपथे । तिवारंते खीरलेपमानश्च बाहामेयक्षिप्रवताबलोच भर्तारवकारस्यै
यावत् क्षिप्रवताबलोच पुननुवतनुष्टिप्रसाद भावाभिप्रायत् ससरात्रं वधै वनिष्यति । येनभरतस्य वधैस प्रुस्याः वधैगत्स रक्षरपथैश्च कल्पयिष्यति तस्मिन् खीरलेये ससरात्र

विपु सुरः पृत्वाद्यो ऽनुभवयोदय कथं सखेयुरित्युच्यते । अगुणपरिहारा अयमेव अनुकूलवैद्यतया शुभाय यथा गरिबादिगतः ऋदुकरसादिः ।
 प्रतिष्ठाकृत्यशक्त्या शुभाश्रय्यगुणाय यथा कुट्टादिगतः सौतयकोविदिति । अथतृतीयनेषवक्तव्यमाह ॥ तस्मिन् शीरमेवैषसराय नि
 पतितेसति आत्रांशरेपुनयत् स्निग्धोनेषां पृतनेपोनाया पृतनेविष्यतीत्यादि । अथ समादुर्जतः क्लिष्टरिष्यतीत्याह । तदृणमि
 त्यादि । सर्वपापकृत् नयत् योचतनेपो भरतनूनेः स्नेहभाव स्निग्धता जनयिष्यतीति । अथ प्रतुर्गनेचयवक्तव्यमाह ॥ तस्मिन्त्यादि ॥ तस्मिन् च पृतने

यवद्विष्टसि समाणसि एत्यण वयमेहेणाम महामेहे पाउस्सविस्सई, भरहव्यमाणमेहे आयामेण तदुक्कवचण
 विस्सकनवाहल्लेण । तएण सेचयमेहे णाम महामेहे सिव्यामेत्त पतणतणाहस्सई जाव वास वासिस्सइ । जेण
 भरहस्स वासस्स भुमीए सिणेहभाव जणइस्सई । तंसिचण वयमेहसिस्सत्तं णियइत्थसि समाणसि एत्य
 णअमयमेहेणाम महामेहे पाउस्सविस्सइ । जरहव्यमाणमिति आयामेण जाववास वासिस्सई, जेण जर

निपतिते सतिअत्र पृतनेपोनाश्रयनेचः प्रादुर्जविष्यति । भरतप्रमाथमात्र आयामेण तदनुकूलो विष्कभबाहुस्यात् । ततः सधृतनेपो नाम्नाग
 वानेच स्निग्धेय प्रतनततापिष्यति । यावत् ययं वरिष्यति येन भरतस्य वयस्य भूम्माः स्नेहभावजनयिष्यति । तस्मिन् पृतनेचैषसरात्र निपतिते
 सति अत्रअनृतनेचोमात्रासहामेवः प्रादुर्जविष्यति । भरतप्रमाथमात्र आयामेण यावत् ययं वरिष्यति येनगरते ययं यनगुल्गुणगतायस्मिन्तृण

यस्य तेरीरनेषामे माहाणेय सातअरीरात्रलग्नं छूट्ठं यतइ एवयाअथसरनेयिये पृतनेय पृतनीपरिस्निग्धयद्यो नष्टानेयत्रीजो नेचप्रगटयास्से
 भरतचेप्रमाथ लायपवसे तत्तस्मीनभरतचेप्रमाथेपोइलपवसे जाइपवसे तिवारेसेपृतनेचमागइ माहाणेय अतायलो जगोरेवे अपुकरस्से यायत् यपांयरउस्से
 नेमेइ भरतचे त्री भूमिर्नेयिये स्नेहभाव विगटपपु रुपजावस्से तेपृतनेचभामेमाहाणेय सातअरीरात्र विच्छूट्ठयथकइ इति अयसरप अमृतनेचमा

चे सप्तरात्र निपविवेचति अत्रप्रस्ताये अमृतमेधोपथार्बनामामहाभेयः प्रादुर्जिह्वयति यावद्विष्यति इति पर्येत पूर्ववत् । मोमेयो भरतेवर्षे पृथगु
 ष्ठागुलमाहतावस्थयः दृक्कानिप्रतीतानि पञ्च भाषणादयः ॥ इतिरानि दूर्वादीनि औषध्याःशास्त्रादयः प्रवाहाःपद्मवाः अक्षुराः शास्त्रादिमीशसूचयः इ
 त्यादीन् मृषद्वयमस्यतिहायिकान् बाह्वयमस्यातिहायिकान् अनयिष्यतीति । अथ पशुभमेधस्यरूपवत्त्वव्यामाह ॥ दक्षिणमरित्यादिष्वक्ष परं रसजनको
 मेधो रसमेधः यो रसमेध क्षेयाममृतमेधोऽप्यनाता बभूवां वृक्षाद्य दुरांताना वनस्पतीना विष्कोनिवादिगतः कटुकोमरिकादिगतः क्षयायो विजिगीत
 कामलज्वादिगतः अम्भो उन्मत्ताद्याश्लितः मयुरः शङ्खराद्याश्लितः एतान् पञ्चविधान् रसविद्येयान् अनयिष्यति । तत्ररसरसमधुरादिसर्गत्वाद् तदने
 देन यियवत्त्वात् समाध्यतत्र तत्रमाधुर्योदिसर्गभोः सर्वरसाना लक्षकप्रशेषेण स्वादुत्वोदरपत्तेः तेन नपृथग्निर्दिष्टः एषावप्यवानां मेधानां ऋनेवेवप्रयो

हेयास वस्कगुच्छगुम्लयावसित्तणपव्वगहरिष्यगतसहिपयालकुरमाईपु तणवणस्सहकाइपु जणहस्सइ । तं
सिषण धम्मयमेहसि सव्वरत्त णिवत्तितासि समाणसि पुत्थण रसमेहेणाम महामेहे पाउप्पयिस्सइ, भरहप्प
माणमिहे आयामेणं जाव वासयासिस्सई ! जेणजरहेवासि तेसि धम्मवक्कगुच्छगुम्लयावसित्तणपव्वगहरि

पर्यङ्गरित्तीयधिप्रवासाकुपरादीन् नृबज्जनस्पतिष्वापिकान् ज्ञयिष्यति तस्मिन् अमृदमेवेष्टसराश्च निपतिवेषसि ह्यश्वरसमेष्टोनाम्ना मङ्गलेषः प्रादु
र्भवियति । भरतप्रजाबन्धनात् आयामेन यावत् सर्वे तर्षिष्यति । येन भरतेवर्षेति वाक्पूनां यशगुण्यगुह्यसत्तावक्षितृष्वप्यङ्गरित्तीयधिप्रवासाङ्गरादीनां

नई बीचो साहानेप प्रगटपास्ये भरनसुखमाह साबपखे यावत् सातअशोराअलणे करस्यइ जोगेयपरतयेअमइ विअइ इअक्काइगूइ गूअल ताता देसीतइ ए०सेलहीप्रमुअ हरीतक्रीचधिममुअ ठेर्पाच धानरुअकानिआ ए०सीसी अकुराप्रमुअ इत्यादिअ लुवे त०तअकलरपतिकाय अयबाअस्ये सेअमृतनेप मामानइनेप सातअशोराअइअमे कूअइअतइ ए०सेअअअरइ रसेअमार्ने पांचसो काहावेप प्रगटपास्येइ अरतअेअमआअलविपखे पावन् जेइअरअ

जग मूत्र रुक्तमपि स्पटोकारबाय पुमर्लक्ष्यते आश्रयस्य भारतजुने दाहोपश्रमः द्वितीयस्य सस्याएय शुभयत्ने गत्यादिजनकाय तृतीयस्य तस्याएय स्नि-
 ग्यताजनकस्य मन्वात्र शीरमेव नैव शुभयत्ने गथसरपथोचपक्षी पुनिलिग्नस्य सासपसिरिति थाप्य स्निग्धतापि सस्यपादकृत्या सस्य मन्त्रियाद्योगोपुनेस्निग्ध-
 तासाहमी शीरेद्रुयत इत्यनुभवएवात्रसाधो चतुर्थस्य तस्या वनस्पतिजनकस्य पथसस्य वनस्पतियु सस्ययोग्यरमुयिस्त्रीपञ्चनफल यद्यप्यनुमेपतो यन
 स्पतिवभयेवसांदिचपक्षी सत्सुभपरित्यात् रवस्यास्यति सस्यादेवयुक्तिमती तथापि स्यस्ययोग्यरसयिगीयान् स्यादयितुरसमेपयय प्रमुरिति, सदा
 च यादूस्य भारतजगति तथासाह ॥ तएभरदेवावेहत्यादि ॥ ततः सकृद्वरूपपथ सैपययान्तरणमिति पूर्ववत् भारतययै भविष्यति कीदृगन्त्रित्या

स्युत्सहिपवालकुमुमाईण तित्तकटुस्यकसायस्यबिलमजरे पचविहे रसविसर्से जणइरसई । तएण जरहेवासे
 न्नविरसई । पकठवरकगुच्छुगुमलयावसितणपह्वयगहरिअत्तंसहिए उयचिअत्तयपत्तपवालपत्तवकुरपुष्फ
 लसमृद्धए सुहोयनोगे स्याविमन्नविरसई । तएण तेमणुस्या न्नरहवास पकठवरस्कगुमलयावसितणपह्वयह

तित्तकटुककपायास्लसपुरात् पचविधेयान् रसविशेषान् जनयिष्यति । ततः भरत वर्षे भविष्यति । प्रकठवृक्षगुच्छगुमलसावस्मितुषवगहरितीय
 पिक्व उपपित्तनृपत्रप्रवालपत्तवाङ्कुरपुष्पफलसमुदित सुखोपभोग्य भाविर्भविष्यति । ततस्तेमनुजानरत वर्षे प्रकठवृक्षगुच्छगुमलसावस्मितुष पयं
 भवतितीयधिसाहत उपपित्तनृपत्रप्रवालपत्तयाङ्कुरपुष्पफलसमुदित सुखोपभोग्य जात वापिद्रुत्यन्ति द्रुमश्च विलेभ्योनिर्द्वायिष्यन्ति । निर्द्वाय्य

स्पष्ट जेमेह भारतदेशेर्नेत्रिये संपत्त्या वृक्ष गूढ गूढम साता बेलि तथा पयन शरीत ऊपथी प्रयास अकुरप्रमुपह तीयो कदूयो कसायसो पाटो मीसो
 एपाचमकारैरसनो विद्येपदस्वादकपायस्यह तिवारह भरतदेशेर्नेत्रिये प्रकठजग्या मोटावया यस गूढ गूढमलसा बेलि तृण पर्यग शरीत सुपथी
 प्रमुप तेहर्नेत्रिये वठपुष्टपया त्यवासाक्षी पत्रपाने प्रयासेकुपल अकुरा फूल फलप्रमुपनिद्धा तेजोकरे समुदितवठसुदेजोगवाजोग्य वासव । तियारव

इ प्रकटावृता यथा गुह्या गुह्या लता वक्ष्यन् लतानि पशुता हरितानि क्षीपयथ पत्र ततश्चाप्यत्र समोक्षेकप्रत्यय एतेन वनस्पतिवृत्ताञ्जि-
 रिता । उपचितामिपुष्टिमुपगतानित्वकपप्रमदालयल्लवाङ्कुरपुष्पवृक्षानि समुदितानि सम्यक् प्रकटरेव वक्ष्यमासानिमिश्रतस्रया ज्ञान्तस्य परनिपातः
 प्राकृतत्वात् एतेन वनस्पतिषु पुष्पवृक्षादीनि देहिता अतएव बुक्षोपजोग्य बुक्षेनावेवनीय मविष्यति । आत्रवाप्यांतरयोक्षमार्यमुपासस्य मविष्यतिप
 ह्य नयीनतपभावनीयमिति । अथ तत्कालीनामनुकास्तादृशभरत दृष्ट्वा यत्करिष्यति वक्ष्य ॥ तदुक्तमित्यादि ॥ ततस्तेननुजाभरतवर्ष यावद्युतु
 क्षोवभोग्य चापि द्रव्यमिति दृष्ट्वा विलम्बो भिक्षुर्निष्यन्ति निगमिष्यन्ति निर्दोष्यदृष्ट्वा आनन्दितास्तादाः सुतोपनुपगताः पश्चात्कर्त्तव्यारया अन्योन्य द्रव्यपि
 प्यति शृष्टिमिवापयवदिव्यवीति । अथ ते किंवदिव्यवीत्याह ॥ जातेष्वपि नित्यादि ॥ जात जोदेवानुमिया भरतवर्षप्रकटवृक्षं यावत् बुक्षोपभोग्यं तस्मा
 द्योदेवानुमिय अस्माकमस्तआतीयाना कश्चिदष्टमवर्तत अमुमकुचिन मासनादभारहारिययति सपुरुषो ऽनेकाभिन्धावानि । इत्येनावेतुलीया सदभो
 द्वादिर्वक्तिनिपसांयादृशयो शरीरवर्षधिम्यस्तानि वंजनीयः । अथ सर्वः । आस्ता तेवानस्पृशाना शरीरस्पृशः । तद्वरीर्यावारपयोपि वक्ष्य नीयः

रिच्युतंसहिपु उवचिष्युतयपस्रपवापस्रचकुरपष्कफलसमुद्रस्य सुहोवभोगं जायंजाय चावि पासिद्विति पो
 सिद्धा थिलेहिनी णिद्राहसस ति । णिद्राहता इठसुठा अथमया सदाविस्स तिरक्षा एववईस्स ति जाए

इष्टासुष्टाअभ्योष्यं यत्रपिष्यन्ति, श्रद्धावित्थाच एवंवदित्वन्ति जात देवानुमिया । भरत वय प्रकटवृक्षपुष्पयुग्मलतावद्विवक्षपवंगहरित यावत्
 बुक्षोपभोग्य तत् योदेवानुमिय अस्माक कोपि अद्यामवृत्ति अद्युमं बुक्षपमाहार आहरिष्यति च अनेकाभिन्धायापि यज्ज्वंभीयति । इति कृत्वा
 सस्थिति स्थापयिष्यन्तिस्वापयिरथा प्ररते वर्षसुसुक्षुक्षेमाभिरजनाबाः विहरिष्यन्ति ॥ तस्यां प्रदत्त । समाया भरतस्य वर्षस्य क्षीमुगमयाकारणा
 तेगमुष्य प्ररतप्रेषश्च प्रकटयथा यत्त गुह्यम स्यात् वेति वक्ष्य पर्येण हरीत टोपणिचकरी उपचिन्तपुष्ट त्वया पात्र प्रवास पञ्चन चंकुरा कुल परावहरी
 ननूरितविकस्तर मुनश्चसवायोग्यययूरेपसाह देवीमश्च विलगनाद्विचीनीकशस्य नीकलीमर्षं इष्टपुष्टद्वैवतचिका भादोनादि एकेकमे स०तेवस्य तेजीने

क्षपिद्वेदसि पूत्रपाठे तु यज्यौवर्कनीय इत्याद्यैः इति कृत्वा सख्यति मर्यादां स्थापयिष्यन्ति स्थापयित्वाथ प्रारतेयवै सुखमुखेभाजिरसमाया २ सुखेन
 श्रीवती २ विहरिष्यति प्रवाहं यत इति । अथ प्रारतमूत्रिसंरूप पृच्छति । सीखेवमिस्मादि । सर्वपर्ययत ननु कश्चित्समस्यादिकरणं तदानींतगमनुज्ञाना
 मसुमयि मिश्रयोपदेशकाचार्याभावात्तुष्यते द्वितीयारे पुरादिनिवेशराजनीतिव्यवस्थादिकज्जातिस्मरकादिपुरुषयधिगोपद्वाराया सोऽप्यिष्टायकदेयप्रयोगे
 यवाकालानुभावजनितनैपुण्येभया तस्य सुसम्भवत्वात् कथं मन्थना औषधमज्यं सुतारकमाश्रित्य पुष्करसयत्तं कादिपद्मपानेययष्ट्यनंतर दृष्टादिजिरीय
 प्यादिभिश्च मासुरायासज्जाताया भरणभूषां तारकालोचनमुष्णा बिलेभ्योभिनेत्य भासादिभक्षणनियममर्यादाविधास्य तं तक्षोपकचप केदहिः करिष्यतीत्य
 योनिपायक प्रागल्भ्यं सत्र संप्रकृतइति । अथमनुजस्यतुपमाह ॥ सर्वे अथसर्विं कीदृशमारकमनश्चष्ट्यप्रपवद्वायगीय मयर नवि

ण देवाणुप्यया । भरद्वासे पठतु रक्तगुच्छगुग्गुलयावसितणपह्वयहरिष्य जाव सुहावभागे त जेय देवाणुप्य
 व्या । अम्ह केह अज्जाप्यजिई असुमं कुणिम स्याहारश्याहारिस्सइ । सेण स्यपेगाहि त्वायाहि वज्जणिज्जेति कहु
 स ठिइ ठवेस्स ति २ हा भरद्वासे सुइसुहेण स्यनिरमभाणो २ त्रिइरिस्स ति ॥ तीसेण भते ! समाए जरह

वप्रत्ययनारा भविष्यति । गीतस । बभ्रुसगरमणीयो भूमिभागा भविष्यति यायत्कृत्रिभैरवपिनेधेय ॥ तस्या भदत्त । समायामनुजामा दीदृग्मन् आ
वारतायप्रत्ययतारो भविष्यति । गीतस । लेया मनुजामा शङ्खिण सहगम शङ्खिण मस्यान मङ्गोरयय छद्ममुनत्वेन अपत्ये गानाभुष्टतम् उरक्षपरा

एहगृहकहस्यं आतपपो हदेवानुप्रिय । नरतसेत्रनेविवेपकव्याख्येष्ट यष्ट गुञ्ज गुणम सता खेली तृष्ट पर्येग हरीत यावत् सुपेयपयायायाम्बययो-
 त्रेमपी लेकाङ् हदेवानोप्रिय ? आपवसन्नि छात्रवक्षीपवी अगुभक्षिभसांसोछाद्वाकरस्यष्ट तेषुपष्टानेकखायाङ् आणरादिकष्ट करो क्षययाशरी
 राविकनीखाया इपखिसशयीनक्षी ठेइनीखाया जसवी एदयोकरीनें छमयोवाचापस्यं चापीनें भरतयेप्रनेंयिये नयेत्सुपे अभिरमनाप्नीवापरतायफा

श्रान्तिं सकलकर्मसंपन्नस्यैव सिद्धिं नम्राप्नुयति वरपथमप्रवृत्तत्वात् अत्र भविष्यत्किंचिद्वैद्योपदेशः प्रोक्तः समाधेयः । प्रत्युत्सृष्टिपक्ष्या
 द्वितीयादिकः ॥ तीक्ष्णं ज्ञानं एव यदीयाय वाच्येत्यादि । तस्यो समायां मुख्यमात्मनः एकविंशत्या वक्ष्यते काले व्यतिष्ठति अमनोवैकुण्ठपर्वेपीवत्
 परिवर्द्धमान ५ अथावधरे मुख्यमुपयमानाश्चासमाकाशतत्त्वसत्त्विर्बीजतीयादिकः प्रतिपश्यते । हेमचन्द्रेत्यादि प्राग्वत् । तीक्ष्णमित्यादि । सर्वमात्मन् अथ
 सत्त्विर्बीजतुष्टोरकशुद्धस्वमुत्सृज्यतीतितीयादिकस्येति वक्ष्यादृश्य प्रकटयन्नाह । ताक्ष्णमित्यादि प्रायः प्रागव्याख्यातार्थं तीक्ष्णरात्रयोविशतिः पट्ट
 नामादयः अनुयिञ्चितमस्य नदृक्काञ्च बहुयोग्ये इत्यस्यनामत्वात् एकादशवक्त्रवृत्तिर्नामो नरतादयो योरचरिन्नेतु दीपेदसादय द्वादशस्मारिष्टमाञ्च
 तुष्टाः केयव नाविस्तान् नववक्त्रवक्त्रवक्त्रादयः नववायुदेवाऽमद्यादयः यत्तु तिलकादयः प्रतिविम्बोनेहोक्ता सात्र पूर्वोक्तएवैतुल्यसातव्यः समुत्प

दसयासस्स केरिसए आयारभावपन्नोस्थारे जयिस्सइ । गोस्थमा ! बज्जसमरमणिज्जे भूमिमागे भयिस्सइ । जा
 वकत्तिमेहिंचेव स्थकप्पिमेहिंचेय तीक्ष्णं ज्ञानं । समाए मणुस्थोण केरिसए आयारभावपन्नोस्थारे भविस्सइ ।
 गोछमा ! तेसिण मणुस्थोण छास्सिहेसठांजंमज्झंते रणणीते उह्मुउच्चत्तेण जहक्खेण स्थितोमुज्ज

सतिरेक वपंश्च नायुः पालयन्ति पाक्षयित्वा अप्येककेनिरपमानिनो यावदप्येककेदेवगानिनः भविष्यन्ति, तस्या भवन्तसमायां एकविंशत्या वष
 सप्तैः (प्रमिते) काले व्यतिष्ठान्ते अमनोवैकुण्ठपर्वेपीवत्सत्त्विर्बीजतीयादिकः प्रतिपश्यते । अमन् । तस्या भवन्त स
 विषरयइ हेमचन्द्र ? ते आरामेविद्ये । भरतकेननठ केवलोआकारभावप्रत्यवतार स्वभायथास्यइ । हेगीतन ! यद्युसन्नो रमणीक भूमिमाग पारयइ यायत्
 रुत्रिमकारितेकरी अकृतिनशास्त्रतइकरी तेइ हेमचन्द्र ! आरामेविद्ये मनुष्यनो केवळं आकारजात्र प्रत्यवतार करुपथास्यइ । हेगीतन ! तेननुप्यमइ
 वमन्नारना सपयकइत्से वमन्नारनासस्यान यथांश्चात्रनीकायाइ संवपेइत्से जपन्परीमत्तर्गुह्मते सरकइचि ११० एकसोत्रीवक्त्रसन्ना आत्रनीपालइ

रस्यते । गतच्छरीरास्तरसर्पित्वेभ्यः मयश्चतुर्यः ॥ तीर्षेच्चमित्यादि ॥ तस्यासमायासागरोपमकोटाकोट्याद्विवस्थारिग्रहा यपचष्टै कृमिसपा कालेव्यतिफाते
अग्नेयस्यपयवै योयद्वृत्तानो उग्रप्रसारिषुयमनुप्यमाभाघ्रा समाकालः । समर्त्तत्पिबीचतुयोरकलाचणः प्रतिपरस्वते ॥ साण्मित्यादि ॥ सासमा त्रिपायि

स उक्ते । सेण साइरंग वाससय स्याउअ पाछेहिति २ हा स्यप्येगद्वश्चा णिरयगामी जायस्यप्येगद्वश्चा देवगा
मी गसीस्त्रिहिति । तीसेण समाए एकवीसाए वाससहस्सेहि कालेवीद्वक्कने स्यणतेहि वणपज्जवेहि जाव परि
वहुमाणे २ एत्थण दूसमसु समागाम समा कालेपण्डियज्जिरसइ । समणाल्लो ! तीसेण नते ! समाए जरहरस
वासस्स केरिसए स्यायारभावपढोस्यारे मविरसइ । गोस्यमा ! बज्जसमरमणिज्जे जावस्यकत्तिमेहिचेव । तेसिण
मते ! मणस्युण केरिसए स्यायारभावपढोयारे मविरसइ । गोस्यमा ! तेसिण मणस्युण क्खिहे सधयणे छव्वि
हेसठाने बल्लइ धणइ उहु उच्चतेण अहसेण स्योमज्जत्त उक्कोसेण पुव्वकोढीस्याउस्य पालिहिति २ सो अ

माया भरतस्य वपस्य कीदृशक आकारज्जावप्रत्यवतारो भविष्यति गीतम् । यदुसमरसणीयोपायत अरुत्रिनेवेव । तेषां जवत्त । मनुजाना कीदृशक
आकारज्जावप्रत्यवतारो भविष्यति । गीतम् । तेषा मनुजाना यद्विय सङ्गम यद्विय सस्यात यद्विनि धनूयि अथ्यनुपयोग जपन्येनाल्लर्मुहत्तम्

पालीने केतशादक भरकनाणावहार भावम् केतशादक देवतानीगतिसाकाण्डिर पविरीजेनही साधनमाय ते आरामा एकवीसहजारवसइ काल
व्यतिक्रम्यपके अनतेबस्सेनेपर्याव करो यावत् यपतापयतायका इहा दुःखमसुयमानामश्च समाकाल व्रीजो आरो पद्वियजस्यइ यद्वस्यइ । अहीअमखो
आठपावलो ! ते हेमगवन् ! आराने वियइ भरतसेत्रनी केइयो आकारमाय प्रत्यवतारस्वस्य थाल्यइ । हेगीतम् । धणोसमीरमखीक यावत् कृत्रिमअरुत्रिने
करी तेमनुयनो हेमगवन् ! केइयोआकारभावना स्वरूप प्रत्यवतार स्वरूप थाल्यइ । हेगीतम् । तेमनुयने तेमनुयने छप्रकारमा सस्यान पया

च्युति पञ्चमकमसप्तपञ्चगिति नमस्तु यति शरदपुनःप्रशुपन्नायाम् अथ भविष्यद्विद्वेषोप्राप्ते सप्तगामनिर्देशः पूर्वपुत्रितः समाधेयः । इत्युत्सस्मिपस्यां
 द्वितीयारकाः ॥ तीर्थेवं नमाए दृष्टवीचाए यावत्स्यादि । तस्यां सभायां दुस्यगानाभ्यां एकधिग्रत्या यवससृष्टिः काने व्यतिव्रति अगनीयस्यपर्वधियायत्
 परिवर्तमान २ अथावमरे दुस्यसमुपगमाप्राजनाकालउत्सृष्टिपीतुतीयारकाः प्रतिपरस्यत । ऐममचेत्यादि प्राप्यन् । तीर्थेवगित्यादि । रायेंमाम्वा अय
 न्पिपीतुवीरकमदृगयदुसरापिपीतुतीयारकास्यति यन्मादुर्यं प्रकटयन्नाह । तीर्थेवमित्यादि प्रापः मागव्याख्यासाव तीर्थेकराष्टयोविगतिः यज्ज
 नाभारयः अनुविंनतितमस्य भद्रकण्ठ यन्नुषारके उत्तरपणामत्यात् एकादशपण्डयति नो भरतादयो वीर्यरित्रीनु शेषद्वतादयः द्वादशगस्यारिदुगाश्रय
 नुर्वाहेयव भाविष्यान् भवन्नववोत्रयतादयः नववामुदेवाऽमंदादयः यस्तु तिलकादयः प्रतिविजयोनेत्रोक्ता अथ पूर्वोक्तपयश्चेतुरयसातयः समूत्य

रसशतस्र केरिसए आयारभायपकोस्थारे नयिस्सद्द । गोस्थमा ! यज्जसमरमणिज्जे भूमिभागे भयिस्सद्द । जा
 वक्रसिमेहिधेय व्यकस्मिमेहिचेय तीसेण जते ! समाए मणस्थोण केरिसए आयारभायपकोस्थारे भयिस्सद्द ।
 गोछमा । तेसिणं मण्स्थान छविहे सघयणे छविहेसंठानंयत्तर्हत्तं रणणीत्त उहुउच्चत्तेणं जह्णोण अतोमुज्ज

नातिरेवं बर्चगत नायुः पानयन्ति, पास्तपिवा अप्येककेनिरपनासिनो यावदप्येककेदेवगामिनः नखिद्यन्ति तस्या भदन्तसमायां एकधिग्रत्या यथ
 नदरीः (प्रसिते) काने व्यतिक्रान्ते अगन्ते वैकपय्यवैर्णयत्वरिक्तुं मानोऽत्र दुःपमसुपमाप्रागनाकाशः प्रतिपरस्यते । समन्व । तस्यां भवन्त न
 विनरायव देनगवम् ? तेप्यारोर्निविपं । भरतदेवमन्त्र केद्वीथाकारनामप्रत्यक्तार स्वभायपास्यद् । ऐगीतम । यवसुमनो रत्नवीर्यं नृमिभान् चारयद् मायम्
 रुचिनकारिर्देवरी उपरतिमनाम्यतश्चरती तेह ऐममवन् । आरानेनिर्वे नमुयन्ती केद्वन्ते आकारनाम प्रत्यक्तार अकपपास्यद् । ऐगीतम । तेनमुयन्त
 वमकारना मयवकहूरे वमकारमावस्थान यकाहायमीकामाह उचपचेद्वर्य नपत्तपीअंतर्भूते वरकहवि ११० एकपीकीकरजनुं आकपीपासाद्

रस्यते । गलच्छतीपास्वरसर्पित्वं श्वा नवचतुर्थः ॥ तीर्थेऽनित्यादि ॥ तस्मात्समायासागरोपमकोटाकोट्याद्विषयार्थिग्रहा यपसहस्रै र्गुणितवया कालेव्यतिफ्राते
अननैयसुपपदै योवददृशानो उग्रप्रस्तावेसुपयमुप्यमाभाद्या समाकाशः उत्सर्पिणीचतुर्थारकलक्षणः प्रतिपरस्यते ॥ साणमित्यादि ॥ सासमा प्रियादि

त उक्ते।सिण साइरग वाससय श्याउअ पालेहिति २ धा श्यप्येगहश्चा णिरयगामी जायश्वप्येगहश्चा देवगा
मी णसीस्त्रिहिति । तीसिण समाए एक्कवीसाए वाससहस्सेहि कालेवीइक्कने श्यणसेहि वयापज्जवेहि जाव परि
वुहेमाणे २ एत्थण दूसमसु समाणाम समा कालेपच्छियज्जिस्सइ । समणान्तेसो ! तीसिण जते ! समाए जरहस्स
वासस्स केरिसए श्यायारभावपढोश्यारे मविस्सइ । गोश्यामा ! यज्जसमरमणिज्जे जायश्वकत्तिमेहिचेव । तेसिण
मते ! मणुश्याण केरिसए श्यायारभावपढोयारे मविस्सइ । गोश्यामा ! तेसिण मणुश्याण क्विहिंहे सधयणे छिहिं
हेसठाने यत्तइ उहु उच्चत्तेण जहक्खेण श्यतोमुज्जत्त उक्कोसिण पुव्वकोढीश्याउश्व पालिहिति २ त्ता अ

माया भरतरस्य वयस्य कीदृशश्च आकारज्जावप्रत्ययतारो भविष्यति गीतम् । यदुसमरमणीयोपायव् अरुत्रिमैथैव । तेषा प्रदन्त । मनुजाना कीदृशश्च
आकारज्जायप्रत्ययतारो भविष्यति । गीतम् । तेषा मनुजाना पद्विध सङ्गन पद्विध सस्यान यदूनि धनूनि कच्च्यमुद्योग जघन्येनान्तर्मुद्रतेन्
पालीने केतसाइक् सरकमानाजहार यावत् केतसाइक् देवतानीगतिनामांशिहार पखिसीजेनही माच्चगभाय ते क्षाराना एकवीसहजारवरसइ याल
व्यतिकम्पइयके अनतेयस्मिन्पर्याव करी यावत् यपसांयतार्थिका इहा दुःखसमुपमानाभइ समाकाल त्रीणो आरो पद्विधस्यइ पद्विधस्यइ । अहोअमणो
आउपायतो ! ते हेमगवन् ! आरानेपिपइ भरतकेननो केइवो आकारभाय प्रत्ययतारस्वरुप याल्पइ । हेगीतम् । पखोसभोरमणीक पायम् क्वत्रिमस्त्रअत्रिमं
करी तेमनुयनो हेमगवन् ! केइयोध्याकारज्जावना स्वरुप प्रत्ययतार स्वरुप भासइ । हेगीतम् । तेमनुयने छप्रकारमासुपयस्व छप्रकारना सस्यान यणा

द्योति मन्त्रकर्म च यत्नस्योपि हि न प्राप्तुं शति शरद्वर्णमप्रवृत्त्यजायात् अत्र न विधियन्ति योप्राप्ते ततमानवनिर्देशः पूर्वमुक्तिः समाधेयः । इत्युत्तरपिख्या
 द्वितीयादिका ॥ तीक्ष्ण ममाय एङ्गीचाए वाक्यत्वादि । तस्या सभाया दुष्पमानाभ्या एकविशत्या वयसश्चैः कासे व्यतिष्ठाते अमनैवस्यपयवैर्पोषत्
 परिवर्तमान २ अथायमरे दुःपममुपमानासमाकातस्तस्यैर्वीतृतीयादिकाः प्रतिपारस्यते । हेममन्त्रेत्यादि प्राग्वत् । तीक्ष्णमित्यादि । सर्वोपमत् अथ
 नृपिण्योपयुक्तानुस्वर्ग्यीतीतीयादिकस्येति तत्सङ्गस्य प्रकटयन्नाह । तीक्ष्णमित्यादि प्रायः प्राग्व्यास्यातायै तीक्ष्णायोविशतिः पटन
 नामादयः अनुचिन्तितमम् भद्रकृपाञ्च यनुचोरत्वे उत्तरपमानत्वात् एकादशशक्यवति नो भरतादयो वीरवरिभेत्तु दीपेत्वाद्यः द्वादशस्यारिसुमाञ्चस
 नृपारक्षेप्य भावित्यात् नववचनयोत्रयतादयः नववासुदेवाऽनद्यादयः यत्तु विलकादयः प्रलिविजयोनिहोका सत्र पूर्वोक्तएव हेतुरवसातव्यः समुत्प

रसदासरस केरिसए आचारमावपकोश्वारे नयिरसइ । गोष्पमा ! बज्जसुमरमणिज्जे मूमिभागे भयिरसइ । आ
वकत्तिमैहिंचेव श्चकच्चिमैहिंचेव तीसेन जत्ते । समाए मणुश्याण केरिसए आचारमावपकोश्वारे भविरसइ ।
गोष्पमा ! तेसिण मणुश्याण छांविहे सघयणे छांविहेसठाणेयज्जहेत्ते रणणीत्ते उहुउच्चत्तेण जहसुत्तेण अतोमुज्ज

आतिरेकं वयस्य मायुः पालयन्ति, पालयित्वा अप्येकमेकानिरयगामिनो यावदप्येकमेकैवगामिन न विच्यन्ति तस्यो भवत्समाया एकविंशत्या वर्षे
नवत्यैः (प्रमिते) काले व्यतिक्रान्ते छानने संवप्य विधायिष्यन्तु नानोऽत्र दुःपमसुबभाभाद्यासभाकाशः प्रसिपरस्यते । अमन् । तस्या भवन्त स
विषरपय हेमगवम् ? तेष्वारत्नेविधे । भरतकेननठ केदुबोधाकारनावप्रत्यबतार स्तभावचारयह । हेगीतन । पबुसुनो रनबीक प्रुसिभाग चास्पह यावत्
रुचिनकारित्वेकरो छरतिनशास्त्रकरो तेह हेमगवम् ! छारार्नेविधे ननुयुर्नो केदबठे चाकारजाब प्रत्यबतार करपणारपह । हेगीतन । तेननुय्यनह
बमकारना वययदूर्ये बमकारनादस्वान नवाहायनीकायाह संवपठेदुस्ये नपन्यनीअतर्भूतं छरकठचि १२० एकवोभीसभरषणु आकनीपालह

मनुजप्रसन्नमपि मनुजसिक्त्युपगम्यते ॥ बहुधा नित्यादि ० मनुजानां तत्कालीनानां या अवस्थात्पितृयाज्जतीयारक्तस्य पदिनेत्रिभागे वक्तव्यता
 ॥ अत्रापि भवितव्या । अथैवापवादसूत्रमाह । कीदृशीपसायक्यतेत्याह । कुलकराम् यज्ज्यतीति कुलकरवर्जा । युनियज्जने इत्यस्याभिप्रत्यये रूप
 सिद्धिः । एव अयमस्याभिवर्ज्यो अवसरपेक्षया कुलकरसगद्याभा दृढभोत्यादीनामिव अयमस्याभिसंपाद्यानां चाक्षपाकादिप्रक्रियाशेषश्लोपदर्शनादी
 नाभिवीर्यात्पितृयाजमपि द्वितीयारक्तमाविवक्षकप्रत्ययि ताता तेया तदानीमनुयतिं व्यभाषत्येन तत्प्रतिपादकपुरुषरूपमप्रयोगनाभायात् । यथा अयस

माकाळे पण्डितस्विसह । समणादसो । साण समा तिहा विमज्जिसह । पठमे तिजाए मज्जिमेतिम । एपिच्छि
 मेतिभाए । तीसेण भवे । समाए पठमे तिभाए भरहस्स दोसरस्स केरिसए आयारत्तावपन्नोच्चारे भविसह
 गोच्चमा ! बज्जसमरमणज्जे जोअन्नविस्सह । मणुआण जाव वसप्यिणीए पच्छिमे तिभाए वत्तह्वयासाभा
 णिअह्व । कुलगरवज्जा वसन्नसामिवज्जा छ्यणे पठति । तीसेण समाए पठमे तिजाए इमेपणरस कुलग

परिवदमानाऽत्रसुबभु पमानासासमाकाक्षः प्रसिपत्स्यते । कसह । सासमात्रिपायिमसिप्यति । प्रयमन्त्रिभागो भव्यसस्त्रिभागो पश्चिमस्त्रिभागश्च ।
 तस्यां भवन्त । सुनाया प्रयमेत्रिभागे भरतस्य वर्षस्य कीदृशक आकारमायप्रत्ययतारो भविष्यति । गौतम । यदुत्तमरत्नणीयो यावद्भविष्यति । मनुजामा

पश्चिमस्यैव सस्य । अहोअमन्नो आहपय्यते । तेषारो त्रिरपभागइदिहवास्ये पश्चिमाधीनोभागश्च पश्चिमात्रिजोभागश्च केशलात्रिजोभागश्च । इभगयम् ।
 तेषारामेयियइ पइलमायइ भरतपेन्नो केइवोआकार भावस्वरूप दोसइ चणु रमणीय यायत् दोस्ये । जेअवसरतिर्योमा श्रीआआरामा खेइलाभागनी
 यत्तव्यताकरी तेइइ । उरसरिं बीनासोयाधारामाप्रमभागनीपरिजाखयी कुलगरत्यर्जिने १५ इहाकुलगरगहोई अथजदेयगौने अयमस्यामीनइ स्या
 निक्षे मद्रुवतीपकरकिइयो छम्यकोइआपायेकईखं वाचनंतरे तेयोयाआरानइ पलइलेभागइ पकरकुलगरउपअसइ । तेकेहा-मुमति । यावत्

एत्यतिविभ्राग प्राणपति । प्रपसद्विभ्रागः सप्यनछिभ्रागः पविमसिभ्रागसेति सत्राद्यभिमानसिद्धपमाह ॥ पोसेबभित्यादि ॥ तस्यासमाया भवत् । प्रपनेभि
भगे भरतस्य चर्यस्य श्रीकृष्णस्य आचारभायमत्ययत्नारो भविष्यति । गौतम । यमुसजरनीयो पावद्भविष्यति पावद्भकारात् पूर्वोपि नृनिवसाङ्गभो यास्यः

प्येगद्वय्या निरयगामी जाय स्थित करोहिति । तीसेण समाए सत्तवसा समुप्यजिस्सति सज्जहा तित्यगरव
सेबक्कयद्विधसे दसारवसे । तीसेण समाए सेधीसं तित्यगरा एक्कारस बक्कवही णववउदेवो णववसुदेवा स
मुप्यजिस्सति । तीसेण समाए एगोए सागरोधमकोढाकोढोए थोयालीसोए वाससहस्सेहि ठाणिआए का
उे धीद्वंक्कते अक्कतेहिं वक्खपज्जवेहिं जाव स्थणतगणपरिवुद्धोए परिवुद्धुमाने २ एत्थण सुसमदूसमाणाम स

मत्कृतः पूर्वकीर्त्तौ श्रापुः पादयन्ति, पादयित्वा ह्यप्येकैकनिरयगामिनो याचयन्त कुर्वन्ति । तस्या मदन्त । तस्या भयोवशाः समुत्पश्यन्त
तदप्रा । दीपंकरवशः पञ्चवदिवशः दयावैवशः तस्यो समायो भयोविषमिस्तीचकरा एकादशचक्रयतिनः नववत्सदेवाः नववापुदेवाः समुत्प
श्यन्ते ॥ तस्यो समायो एकपासापरोपमकोटाकील्या । द्विचत्वारिंशतावपसहस्रैः कुन्तिने काले अतिशान्ते अनन्तीर्वैद्यैर्वदन्तमुच्चपरिवृज्या

[illegible]

यथाहेतिहः, द्वितीयपञ्चकस्य फाल्गुनप्रागेनोत्कृष्टापरपचिधुराणां मध्यमजन्मपरापयोर्नोकाराकाक्षये द्वे तृतीयपञ्चकस्य पूयापरापद्वयधिपुराणां
 जपन्तेऽपरापेष्टाकारसङ्घाप्रपन्नेति । अत्र दशमीसय इत्युपलब्धं तेमशरीरायुक्रममाहादिकमपि यथासुभय प्रतिनोमतयाज्ञेयमिति याचमातरसूत्र
 स्थापमावः । अत्रव्यष्टिद्वे रात्रपनैकालानुप्रायेण प्रतनु २ कपायाः शास्त्रोभोधेजसक दृढ करिष्यति नापि शास्त्रीयास्तदुचितमपराध करिष्यति
 ततोऽरिपुत्रभानकचक्रयति सतामीयाः पञ्चदशशुक्राकराः भविष्यति । श्लेषाय तत्कृतमयवापाशकाः क्रमेण च सर्वप्यऽहनिन्त्रतरस्य प्रपरस्यते । अत्रच
 अथप्रतानाकुलकरो ननु अयमस्यामिनामातोचकत् तत्स्थानीयस्य मद्रकतस्तीयकृतः प्रस्तुतारकसीकोमनयतीपवेष्टिसिद्धातोपु उत्तरम्यमानस्येनागनेऽभि
 दित्तत्थादिति किंच स्थानगे सप्तने स्थानजे सप्तकुलकरावच्छा सप्तसुभविनामापि भोक्त, दग्ने तुर्योमकरादयोदगोक्ता सप्तशुभतिनामोक्त पर प्राप्ते
 न समवायागेतु सप्त तथैव दशतु यिससत्राहनादयः सुभविपयेतावच्छाः स्थानागमयमस्थागकेच सुभतिपुत्रस्येन पद्वतनाभोत्पत्तिहका तथा प्रस्तुतयये
 द्वितीयाकरे कुलकरा मूलतयय भाक्ता सतुर्योरेकेतु सतांतरेच सुमत्पादयः पञ्चदशोक्ता स्तेन कुलकरागदित्यजिज २ नामतः व्यस्तनामतान्युगाधिक
 मानताद्रूपमप्रपाठदशमेन व्यामोहोमकार्यो वाचमानैदजनितत्वा तस्य प्रवतिविद्याचमानेदे पाठजेद स्तुतु केवलमगम्यमिति । अयत्रैव त्रिमाने
 किंकिमुष्टेवं धारयताति दशंपञ्चाह ॥ तांसेवमित्यादि ॥ तस्यां समाया प्रथमे त्रिमाने रात्रपन्मो यायदूर्मचरणय ध्युष्टेरस्यति । यायत्करणात् गण
 यर्मेः पापहृष्टर्माऽग्निचर्मेवेति । अथशेषद्विभागयस्कथ्यतामाह ॥ तीखेवतित्यादि ॥ तस्याः ससाया सध्यसयश्चिभयो स्त्रिभानयो पर प्रचमनच्यमयोदि

न्नाऽसु जाव पदममस्मिमेसु वप्तस्यया तस्यपिणीए सान्नाणिश्चुष्टा । मुममातहेव सुसमाससमावी तहेव, जा

चर्मायायदृम्मचरच य व्युष्टेरस्यति । तस्याः समायाः मध्यमपचिभयोस्त्रिभागयोर्यावत्प्रथममध्यमयोर्पायस्कथ्यताः श्रयमस्तिप्ययाः साभगितव्या ।

यधी सुपनामोपाचमाश्रोतौ तिमज यीजाआरानीपरच सुपमसुपमाछोआरोपणि तिमजपद्विज्ञाशाराभीपरच । यादत् व्यमकारानां ननुप्यउपमस्यइ
 पायत् सनिचारीसने जादयो (एतसद उत्सर्विष्ठो अयमपिबो यस्कथ्यतामात्र योजोश्चधिकार पुरोपयो ॥ इय भरतयक्यदति संयधकूप श्रीभो

पिपरीतुनीपारकतुनीपमाने कुत्तराखी स्वरूप श्रयमस्मानिस्वरूप प्राक्प्रकरणे तथामात्रवक्ष्यमिति भावः । अपवा न्नपमस्मानिस्वरूपे स्वप्न श्रयम
 स्त्राप्यन्निवावचनेति तारपत्रे तेन श्रयमस्त्राम्भिलापवत्तु यित्वाभद्रकृतसौख्येकतोऽभिज्ञापः कार्यः इत्यागतः । उतसर्पिणीचरमतीचकरस्य प्रायोऽव
 न्निपरी प्रयमतीयेकस्मान्ग्रीलत्वात् श्रयमोरसर्पिणीचरुबिज्ञातिवमतीयेकतः कृतमयःस्यादिति सशयोदयोपि स्यात् कलाद्युपदर्शनस्य तु श्रयमोदेव
 न्नेपेप्राप्ते स्तद्विषयकोऽभिलापएव नास्तीति । अप्रकृतकरविषयक वाचनानेदमाह । श्लेषेकवदिति । अयमेवाचार्यः पठति तस्याः समायाः प्रपमेभि
 नाम इमे वक्ष्यमाणाः पद्वदगुलकराः समुत्पश्यते । तद्यथा । युमति यौवत् श्रयमः क्वचित् समुत्पद्यति पाठ सात्रसम्पत्तिः ककारस्तु स्वरखां स्वर
 इत्यनेनमूत्रेव प्राकृतग्रीसीप्रमयः यद्वा समुच्चिरिति पाठश्रुदाप् पूर्वोक्ताः प्रतिसुतिप्रमुखाएव पाद्याः वाचनान्तरानुसारं यत्कुलकरसमयोजिकपित
 नाद्यतिरिक्तं शेषं वदु २ पुठयवर्धसपद्यमानमव २ दृष्टमीत्यादिकं तदेव पूर्वीकनैवावसेय । अत्रैव दृष्टमीतिक्मविद्योपश्रुपमाह दृष्टमीतयः कुलक
 रजवाद्या हाकारादयः प्रतिलोभाः पद्यादानुपूर्व्यान्नावा नेतव्याः प्रापद्योयाः युद्धिपपमिति शेषः । प्रयमपचक्षस्यिक्कारादय दन्तुष्टमध्यमजपन्यापराधिता

रा समुप्यज्जिस्सति । तजहा—सुमई जाव उसमे सेस तखेव दृष्टमीहंउ पढिछोमाउ ने छह्वाउ ॥ तीसे
 जसमा एपठमे तिमाए रायधम्मे जावधम्मथरेष्य वोच्छिज्जिस्सद । तीसेण समाए मम्मिमपच्छिमेसु ति

पावद्वन्नपिण्याः पविमेभिमाने वक्ष्यता साभक्षितव्या । कुलकरजम्भो न्नपमस्त्रानिस्वरूपो ॥ अन्येपठन्ति । तस्याः समायाः प्रपमेभिमाने इमे
 पद्वदगुलकराः समुत्पश्यन्ते । तद्यथा युमतिर्पावद्वनम श्रेय तदेव दृष्टमीतयः प्रतिलोमानेतव्याः । तस्यः समायाः प्रपमेभिमाने राज
 न्नपन १५ वाक्यानिमदृष्टमीतिपूवकरी तेद्वयोप्रतिलोभ ५ अ. ५ जावता सेव्वाराणा पद्विज्ञाप्रमद्व बिजइ राजानोपमश्चाचार पावत् पमने आचरव
 अनिप्रमुपपव मुदेद्वाराएव । तेयोवाकाराणा विविक्ताद्वराप्रामनइ बिजइ नेकवसःपनी श्रीआकाराणा पद्विज्ञाविजज्ञानायनी वक्ष्यताकरी तेजा

च दक्षिणतलवत्समुद्रयोः सरेः तेषां पूर्योपरसमुद्रयोस्तु गंगासिन्धूनां व्यवहितस्याम्नसद्विषया गंगायामदानद्याः पवित्राया सिध्यामदानद्याः पूर्वस्या पूर्वस्या
 दक्षिणार्धे भरतमध्यमनुदीपभागस्य बहुमध्यदेशभागे अग्निताट्येक्षेत्रे विनीता आयोप्या नाम्ना राजधानी राजनियामनगरी प्रकृता ? मयाऽन्येय सीयंल
 द्विरिति । चाचिकचतुर्दशयिकयोजनमथाकोत्पत्तीस्त्रिपयुष्टपतिः भरतक्षेत्रं ५०० योजनानि एव योजनानिपट् ६ कलायोजनैकोनार्धशतविभागरूपविस्तृत
 कृत्वात् ५० योजनानि वैताड्यनिरित्यासः शोण्यते जाय ४३६ ६ कलाः दक्षिणोत्तरभरतार्धयो विंशजभापेक्षया २५० ३ कलाः इयतो दक्षिणार्धे भरत
 भागात् उदीकदक्षिणवित्तिष्ठा इत्यादि मध्यमावृत्तभा द्विनीताया विस्ताररूपपदि मवयोजनानि शोण्यते जातं २२८ ६ कलाः अस्त्यच मध्य
 भागे नगरीत्यर्धकरवे ११४ योजनानि अकथितुर्यैकरथयोजनयैकोनविंशतिभागेषु कलाप्रकृते जाताः २२ तद्वत् ११ कलाइति तामेवविंशपथेविंशति
 ष्टि । पाश्चिमावृत्तपथा इत्यादि । पूर्वोपरयोर्द्विशोरावृत्ता उत्तरदक्षिणयोर्विंशोर्का द्वादशयोजनमायामा मवयोजनविस्तीर्णा धनपतिनस्योत्तरदक्षिणालु
 द्या निर्मातानिर्नित्यं । निपुत्रशिविरधितरथातिसुखत्वात् यथाच धनपतिनिर्मा तयापन्यांतरानुसारं च किंचिद्व्यक्तिपूर्वकमुपवश्यते ॥ श्री
 विभोराज्यवर्गये शक्रादिशक्रवर्णापुटी धनदः स्वापयामास रत्नभागीकरोत्तरेः १ द्वादशयोजनमायामवयोजनविस्तृता ॥ अष्टद्वाराभर्तृशाला साजवतो

वाहाए दाहिणलवणसमुद्रस्स उम्भरेण बोधुसुत्तर जोक्ष्यणसय एक्कारसयएगु णवीसइभाए जोक्ष्यणस्स ध्ययाहाए
 गगाए महाण्णंए पञ्चत्थिमेण सिधूएमहाण्णंए पुरत्थिमेण दाहिणहुत्तरहमप्पिन्नतिभागस्स अकामप्पट्टेसजाए ए

एवमुच्यते भरतं धर्पे ३ नीतम् । भरते कर्त्तं वैताड्यस्य पवतस्य दक्षिणेन चतुर्दशोत्तर योजनमथ एकादशयैकोनविंशतिभागान् योजनस्याबाधया
 दक्षिण स्ववत्समुद्रयोर्तरे च तदुर्दशोत्तर योजनमथ एकादशयैकोनविंशतिभागान् योजनस्याबाधया गङ्गाया भदानद्याः पवित्राया सिध्यामदा
 योजन ११ कला एङ्गमारुद गूणीसीमाभाग जोजमना एतल्ल एतल्ल गंगामदानदीर्ने पवित्रविश्व सिधूमादानदीर्ने पूर्वविश्व दक्षिणार्धे भरतना
 विचिता श्रीत्राभागमत्र ४० मध्यपट्टेविषय ६ ६ विनीतानां राजधानी राजाग्नेयसिवायोग्यनगरी पूर्वपवित्रविंशलायी उत्तरदक्षिणदिशो पोइली

तस्य यथासन्नयनपयोत्रभाया श्रीचिदयेन मध्यमप्रबलमयोरित्यवसीय आन्यथा शुद्धमातिलोभ्याप्रादाह्वायोनूपपत्तिः स्फाविति, अथसर्पिर्पस्या वक्तव्यता सा
 नवितव्या । गतवतुर्गोरहति । अथ पंचमयष्टावतिदेवोनाह ॥ सुमभाहत्यादि ॥ सुपभा पंचमसनाकाशश्च काश क्षयिवावसप्पिच्छी द्वितीयारकवद्विति ।
 मगपमपता यष्टारवः सोपि तथैव अथसप्पिच्छीप्रबभारकसदृश इत्यर्थः । विपरपर्येतमप्रश्लेयमित्याह । यावत्पञ्चविधा मनुष्या अनुसस्यन्ति सतत्या एतान्
 यनि प्यते यावद्युनेश्वरिणः यावत्पदात् पट्टगवाहयः पूर्वोक्ताएव शास्त्राः । यतीपचमयष्टी । तद्गमनेबोरसर्पिच्छी । तस्याच्च मतापामवसर्पिस्सुरसर्पिरे
 श्रीरुपकानचक्रवित्तं इति शोदिययपका देशनारसवगुह्यासविस्मयमान ऐवपुगीनतरापिपित्तचक्रवत्तिसमान श्रीचक्रवृत्तुरश्वापमद्वजवाकनासिक्कसुवज
 तुत्रातामपदानयदुं प्रपादिकरलोचजस्तुरत्माजामदानप्रवृत्तिश्चतुनामपुनप्रपाभोपमानसं प्रसविजयमान श्रीमत्तयागह्वापिराज श्रीहीरविजयसूरीचरपवपट्टो
 पाजनामयसमहोपाध्याय श्रीरक्तसपन्नगविशियोपाध्याय श्रीशोतिबन्नगविरचिताया जंबूदीपप्रशसिवती प्रनेपदन्नज्जुपानाभ्या मरतशेब्रस्वरूपवसे
 मप्रलाभनामतावपिस्तुस्वर्पिच्छीद्वयकपकालचक्रवर्त्तनो नाम द्वितीयो अष्टस्कारः ॥ अथ वस्त्रमानस्यैतद्वयस्य नाम्नः प्रकृतिनिमित्तं विपुञ्जिपुराह ।
 देवेभ्युपमित्यादि । अथ सपूर्वभरतशेब्रस्वरूपककाननतर केनार्जुन भगवान् स्वभुज्यते भरतवर्त्त २ द्विर्बल प्राग्वत् । मगवानाह । गीतम । भरते
 बर्दे वीतान्यस्य पञ्च तस्य शक्तिरेत ननुर्हयापिच योजनगतमेकादशैकोनविधितिप्राप्तान् योजनस्याऽव्याख्याऽप्यंतरासहस्रा तया सवचसमुद्भूत्योत्तरे

वटविविहा मनुस्साश्चमृसंक्षिप्तं त्रिधाधसन्निधारी ॥ से केणठेण मते । एवमुच्चैश्च, भरदेवासे २ गोष्ठ्यमा । भर
 द्वेअवासे वेच्छुदुरस पञ्चयस्स दाह्वेण बोद्धुसुत्तर जोअणसय एगारसय एगुगवीसइमाए जोअणस्सस्य्या

मुचभातयेव । मुचममुचभापितयेव । यावत् स्वविधानमुष्याः अनुवच्यन्ते । यावच्चानैकारिणः । (इति द्वितीयोवचस्कारः ।) तत् केनार्जुन मत्तम ।
 अपिचारकरदेव) मुचवर्त्त एवमहो । ऐनममन् । इमज्जदीय भरतशेब्र एवमेवार्जुने वेनीतव । भरतशेब्रनेविर्वे वेवाक्यपचतनेदसचदिपथ एवतो अर्जुने अपद
 ११४ योजन ११ कना एम्काराज्जुवीवीका भाव योजनना एतसीजवापाथ वेवाक्यवी एवर्त्तनामिदं सवचसमुद्भूतं एतदित्यत्र एकलोअर्जुने चक्रद ११७

स्त श्रीवेण्यांमुद्रपाचस्तः ३० तत्रैवममकन्यौलाः कश्चपवृद्धास्त्रिनालिताः । मखिराकाकराः प्रोक्षीर्क्षिमावासपविभ्रिताः ३१ शष्ठाक्षपारक्षमयी मयोच्यापर
 नामतः । विनीतायुराजस्य पुरीमिवसन्निभे ३२ यद्वास्तव्यजनादेवे गुरीधर्मपसादराः । स्वेयोंद्वित्रिगुणैर्मुक्ताः सत्यशीघ्रदयान्विता इव कलाकलाप
 कुयलाः सुतसगतिरताः ३३ विद्यादाः शातसद्गता आहमिन्नामहोदयाः ३४ युग्म । तत्पुर्णानुपमाः स्वामीसुरासुर मरार्चितः । जगत्सृष्टिकरोराज्य पासिपि
 धस्तरचनात् इव अन्ययोच्यानिहक्षेत्र पुरास्यासन् समततः । विद्यस्रष्टृशिवर्षदृष्टादिसामितदुक्तिभिः ३५ इति । सद्देयेणत्वैतत्स्यरूपसूत्रकारोप्या
 इ । बानी अरपागारेत्यादि । बानीकरप्राकारा नामानविकृतिपिरीपपरिमिता अनिराभा अलकापुरी श्रीकिकयाळे चमदपुरी तारुकाया तत्सुधमि
 भा प्रमुदितवज्रयोगाकगवपितथा, तात् स्यात्तद्व्यपदेश इति न्यायात् प्रमुदिता तथा प्रकीर्तिताः श्रीचितुनारवचकतः श्रीहायतइत्यर्थः तादृशा येजना
 सद्योगाकगवपि प्रकीर्तिता पद्माङ्घ्रिद्यवचमासुः प्रत्यक्ष प्रत्यक्षप्रभावेन तस्यानुमानाद्यापि क्वेन विशेषप्रकाशकत्वात् तज्जम्पज्ञानस्य सकलप्रतिपत्तुर्वा
 विप्रनिपत्यविषयपत्त्या त देवलोकाप्रूता स्वर्गलोकसमाना अद्भुतानितसमृद्धेत्यादिविषयपक्षाभि प्राग्वत् । इति परिसमाप्ती नवर प्रमुदितवज्रमानपर्वति
 विशेषव प्रमुदितवज्रीदितिविद्योपख्य हेतुतयोपन्यस्त तेन भवीभक्त्यभाशकनीय । नन्वेव प्रसृतशेषस्य नामप्रवृत्तिः कथं जायेत्याह । तत्पणनित्या
 दि । तत्र विनीताया राजधान्या भवतो नाम राजा । मया सामन्तादिरपि स्यादत आह । चक्रवर्ती सच वासुदेवोपि स्यादत यत्वारोस्ताः पूर्वापरवदि

त्यण विणीष्टापाम रायहाणी पखुष्टा ? पाईणपट्टीणायया उदीणदाहिणयित्यसु । दुवा लसजोअणायमा ण
 वजोअणवित्यसु घणवड्डमड्डणिम्मिया वामीयरपागारा णाणामणिपववसुक्कविसीसगपरिमहिस्थान्निरा

मथाः पूर्वस्याम् दक्षिणां भरतमप्यमभिप्रागस्य बहुमध्यदेशभागे अत्र विनीता नाम्ना राजधानी प्रकृता । प्राचीनप्रतीचीनायता उदक्वचिणयि
 यार १२ योजन लायी नव ९ योजन पोहोली इद्वनीष्टायाधी पनवनामं सुतरदिसिनें लोकपाल पोटाभीमतिनीपजायी करो सुयर्थमय पा० गढखइ
 एनेकप्रकारनामविषय फोसीचेकरी परिमहितर्त्तं अभिमनोहरखइ अलकापुरी सेलीकितसाखइ धमदमी नगरीसेचारीपीर्त्तं प्रमुदित इपयत

रवोऽवस्था २ यनुर्वाह्यादयग्रहाभ्युदयेऽष्टमस्तली । ध्यायानेनशतसंक्रस ध्यापद्वयप्रसङ्गादिक ३ शीवकृष्यशतस्रोहौ कपिशोर्पायसिर्बभी ॥ मखिमानररो
नस्यनचत्रान्धिरिवोद्वता ४ यतुरजायध्रस्वाय यतायश्वसिक्काक्षया । भवराःसर्वतोभद्रा एकभूमाद्विभूतिकाः ५ त्रिभूमाद्याःसप्तभूम यावत् सानाम्यज्
भुजा । प्रामादाःकोटिशसत्राऽनूवन्वजुवका बाः ६ युगम् । दिश्यैशान्यासप्तभूम भतुरखद्विरवमय । सवप्रकातिकचक्रे प्रासावनाभिभूपतेः ७ दिश्यैश्या
स्रवतोपत्र सप्तभूमयशोक्तं । यतुंशंजतेशस्य प्रासावपमयोऽकरोत् ८ ध्यानेध्यानरसस्येव शीघ्रबाहुबलेरभूत् । क्षोपाषाणकुमाराणा भन्तराश्चभवन्तयोः
९ तस्यपांतिरादिदेपप येकविशविभूमिक । त्रैलोक्यविश्वभमान प्रासावरवरानिभिः १० सवप्रकातिकस्य सुवर्कसज्जयायुत । बभद्रवपटव्याकाङ्क्षत्यत
निभनेद्विः ११ युगम् । अष्टोत्तरसहस्रेषु मखिकालैरसीवज्री । तावत्सस्यमसिर्भूरि द्रुवावमिवतद्याय १२ कश्यपदुर्नैर्वताःसर्व भूवभ्रुवैभ्रह्मवीकसः । सप्रा
कारापुङ्गवाःपताःकामानभारिकाः १३ सुषम्नैःसद्वीषाकरजनमयभटपुरी । युगादिदेवप्रासावत् सप्रासर्वप्रमानिया १४ बतुर्दिशुव्यावतसखिसोरव
नातित्राः । यदुवक्ष्यमभंभूट पूरकभरितावराः १५ अष्टोत्तरसहस्रेषु मखिकिम्बैविभूयित । गच्छुत्तिष्ठयमुत्तुग मखिरजद्विरवमय १६ नामानुभिगवाङ्गाङ्कं
विपिबभविचेदिकं । प्रासादजगदीशस्य व्यापङ्गीवाःपुरातरा १७ युगम् । कामवनलसीकाना मद्यावर्तादयःशुभाः । प्रासादानिर्नितास्तत्र विचित्रावि
यकर्मवा १८ अष्टोत्तरसहस्रतु त्रिभार्गवजनाग्रमुः १९ सन्निधौकापसप्तुष्य शीर्ष्कांशुतुरगाक्षयः १९ बतुष्यचमविबद्धा भतुरयीतिवक्ष्यैः ॥ प्रासादाबाह्वै
तारम्या द्विरपकमयीमनुः २० शीपाभिद्विरस्वरजनयान्युदैःसुनेरुबत् । शीवेस्योत्तपताकानि बभेसव्यवहारिका २१ दक्षिणस्यांजत्रियाकां शीपानि
बिचिपानिच ॥ अभूवन्वास्त्रागारादि तैत्राशीवनिवासिना २२ सट्टम्रांतवतुर्दिशु पीराकर्वाशीषकोटयः ॥ व्यावतद्युत्तद्यान समानविश्वमियः यद
मामान्यकाहकाबां च बदिःप्राकारतोमवन् । काटिसत्त्वावतुर्दिशु नृहाः सर्वकनामयाः २४ त्रयाध्यां चप्रसीध्याच कावकाबावजुगु हाः ॥ एकभूनिभुका
कमला शिग्रुंमयावतुर्दिताः २५ अष्टोत्तरैकनिर्गोय तांपुरींयमरोऽखिरत् ॥ द्विरस्वरज्जथाभ्यानि कासोत्साभरकाभिच २६ सराखिकायीकूपायीन् दो शी
पिक्कादेवतामयान् ॥ अम्यद्वनंतशोरात्रैकपनरोऽकरोत् २७ विपिनाभिचतुर्दिशु चिह्नाभेमीनिवासले । पुण्याकारंनवनकाऽनजभूयादिकाभ्यतः
२८ मत्येकहेनैत्वानि त्रिभार्गवतत्रैत्रिरे । यवनाश्चतुर्गुणादि पूजितानिभुभेरपि २९ प्राच्यानटापदोऽपाच्यो मद्यविशीमहोक्तः । प्रतीच्यांशुर्दक्षिण

त्व व्यवहारप्रसङ्गः, तेभाऽसस्येयवर्षात्मकासस्येयकाली गते एकस्माद्भूततत्त्वकर्मणि नोऽपरोपरतत्त्वकर्मणी यत् प्रकृततत्त्वस्य भरतेति नामप्रयत्नेते अत्र
 रप्यतेति चेति क्रियाकारकसम्बन्धः धर्मभावाभिर्निर्देशः प्राग्बन्ध आश्रयकसूक्ष्मीतु तत्त्वस्यैकिकाकाशवासादय इति पाठः । तत्रच भरतेत्यस्याऽऽकालवर्षादि
 प्राप्तेरस्य असंख्यातकालवर्षापुंका तेनास्य युग्विभागयुगलव्यवहारो व्यपाकतो द्रष्टव्य सोपानसंख्यातवर्षापुंकाख्यादिति च मनुस्मृत्यवक्रिणोऽसस्यया
 बालेऽजोतापुंयि भूगणवक्ष्यद्विभि रिव भूय व्यभिचारि तेया भरतनामकत्वाभावात् । उच्यते । नदीद सूत्रमसस्येयव्याप्तवर्षातरेण सकलकालवर्षाणि नि
 बध्नन्ति भवन्ति निपत्येनमस्तनामकव्यवहति सप्तमसूचक किं कर्वाचितत् सप्तमसूचक यथा आगमिन्यामुत्सर्पिण्या भरतास्यः प्रयमवक्री । यतश्चा
 इ । भरतेक दीर्घवर्षेण गूढवर्षेण सुदृढतेऽ चिरिजदे चिरिजुद चिरिजोलेकवर्षेण । इत्यादि स्वव्यापारणीयैर्भूतप्रकोषा कादौ । सप्त कीदृशवत्त्वा
 इ । यद्वर्षोति । व्यस्य, उक्तका गल्लकापुत्रवत्त्वात् अभिजातः कुलीमः श्रीछपभाविद्यवत्त्वात् सप्त साहसं वीर्यमावरवशा पराक्रमः शत्रुवित्रासमय
 त्ति रेत्येवशा यस्या एतेन राजन्मोचितसर्वोत्तिशामिगुणवत्त्वमाह । प्रशस्तास्तस्मात्सोमजभायेकत्वा भावपीडाः पक्षः शरीरवर्द्धिः स्वरोव्वन्तिः सारः युग्मपु
 त्रमोपचपन्नमोचानुविशेषः शरीरदार्ढ्यहेतु तद्वनममत्पिनिषयकप तनुक शरीर बुद्धिरौत्यकादिकापारणऽनुभूताय वासनाया अभिष्युतिः मेवात्रेपो

वास तरेण उप्यजातु, जस सो उत्तमं श्मिजापपु सप्तवीरिष्यपरक्रमगुणे पसत्यवस्यसरसधयणतणु गबुद्धि
 धारणमेद्वांसठाणसीलप्यगई पहाणगोरवच्छायागईपु अणे गवधणप्यहाणे तेस्य आउचछवीरिष्यजुत्ते स्यज्जसि

असस्येयमकालवर्षातरेऽप्युच्यते, ययसो वसतः अभिजातः सत्यनीर्यपराक्रमगुणः प्रशस्तार्थस्वसारसहनमतनुकमुद्दिष्टारकावेधासस्थानरील
 प्रठातिः प्रपातनीरकापागतिक अनेकययमयभावाः तेकआयुमसवीर्यपुणः आश्रुविरपमनितिलोहयकुशभारापथवज्रवधमसस्यमनेदेइपारी
 मयवा महान ननयगिरिपत तथा रेत्यवतसोपरइ यामन् राजपाशठापका (॥ २७ ॥ अस्य यातरानुसारेण किंचिद्दिनोतावद्य म दृश्यंते ।
 भीतिप्रोपात्यसमर्थं यच्छादीशान्वयपुरी । यद्वदः व्यापपाभास रवभासोक्तरोत्कृष्टे ॥ १ ॥ द्वादशयोगायागा मययोगवधिसूता । प्रसुधाराभसा

यममुद्रा मयः अनुर्वी हिमवान् इत्येकपक्षो वायव्यतया उत्पद्यतीति आतुरंतः पद्याद्भक्तवर्तिपदेन कर्त्तव्यः समुद्रपद्मः । भारहिमवान् हिमवतश्च
 रिवपतेजयोर्विभाजकः कुसुमिनिः सुखं नृपान् शेषपुत्रीपतिपत्न्यु तापेक्षया मलयबद्धननुमोत्पत्तिप्रसिद्धेगिरिः नन्वरोमेरुः यावत्पद्मम् प्रममोपायज
 तः नमया रात्रवर्षको याज्ञः । विपत्यवेत इत्याह । रात्र्यप्रयासपन्नालयम् विहरतीति ॥ नन्वेवेनपि शारदवीभरतनामप्रवृत्तिः क्वं तदनादेव सेव
 नित्यादिब्रह्मप्राय निगमनमप्यसम्भवी स्यात्तुया प्रकाशतरेव तद्व्यालभादिमातृतात्तु चक्रवर्त्युत्पद्येन रात्रवर्षं भवति । विद्वच्छग्नोदत्पादि ॥ द्विवीयो
 गमः पाठविद्येवोपलपितो गम्यो रात्रवर्षं ब्रह्मार्थं, तत्रतस्यांविनीतायां असंख्येयः कालो यैवैवेष्टानितवर्षोपि कालं स्येयामीत्यर्थः, तेवान्ना रात्रेन विजा
 नेन । अथमप्यः । प्रवचनहि कालस्याभ्येयेता कालवर्षेयैरेव यैव व्यवस्थिते अन्यथा सप्तययिष्यया उत्पद्येयस्यैवेत्येवानी

मा स्युलकापुरीसंकाशा पमुद्वयपक्षीलिख्या पञ्चस्क देवलागज्जूष्या रिठित्यमिष्यसमिधः पमुद्वयजणजापव
या जायपहिरुद्राद्विः। तस्यज विजीष्वाए रायहाणीए भरहेणामराया वातरंतचक्षुवहीसमुप्यजित्या,, महया
हिमवतमहत्तमलयम वरजावरणपासेमाजे विहरह । विद्वत्तं गमो रायवसुगस्व इमो, तस्य स्यस स्वेज्जइकाल
लीवो द्वादशयोगनायाभा नवयोगनविलीको जनपतिनसिजिम्मावा बाभीकप्याकारानाजानविपचवर्कपिडोचकपरिलसिवा अजिराना अलका
पुरीककाया प्रमुदितमकीडिवा प्रत्यसदेवलोकोज्जूवा अङ्गुलिनिवसयद्वा प्रमुदितजणजापवहा दावप्रतिकवाहवि । सचविनीताया राजकास्या जरातो
नाया वातुरन्तचवर्तो वनुरापयते । नरादिनकलहाजणयजन्तर भावम् राज्य प्रशासयन् विहरति । द्वितीयोपगमो राजवर्चकस्याम । तत्र
लोडविनादकारी एववा प्रत्यस देवलोकनरीवीर्षे शोभाप्रकाशादिककारी सेनगरीनाज्जुष्यने त्रिद्विकरी परिपूर्वएवो सत्यकूपकारव सवट्टिचतले
प्रमुदित एवचतर्षे अननभूय जर्मे अनपद देवसेहलो यावत् पूर्वमीपरि नर्चनचोचवो नाहाप्रतिकपण्डव । विष्टां विनीतांजापव राजकाभीर्नेविचइ
भारतमानर्षेताहा विचरिचिउदुदसयव उभरदिचइ देनर्चवर्चवसवह वातुरंतचकवसि एववो जयवो । नाहापोटी देनवसभाभा चर्चवर्चपर्यंत

स्य व्ययहारप्रसङ्गः । तेनाऽवस्मै यवर्पात्मकास्ये यस्माली गते एकस्माद्भूतसयक्यर्चिर्नोऽपरोभरतर्षकवर्षी यतः प्रकृतद्योगस्य भारतेतिनामप्रयत्नते सृष्ट
 रपद्यतेति क्रियाकारकसन्धः वर्तमानानिर्दृशः प्राग्वत् आवश्यकपूर्वार्थोऽनु तद्वयसंक्षिप्तकालवासार्थे इतिपाठः । तत्रच भारतेसत्यातकालवर्षादि
 आधुन्यस्य ससंख्यातकालवर्षाण्युक्तः तेनास्य युग्मिभनगुण्यत्वव्यवहारो व्यपाकसो द्रष्टव्य सोपानसंस्थातवर्षाण्युक्तत्वादिति ॥ मनुप्रतरतचक्रिणोऽसंस्थात
 कालेऽतीतापुपि सगरचक्र्यादिभि रिद सूत्रं व्यभिचारि तेषां भरतनामकत्वाभावात् । उच्यते । महीद सूत्रमसस्ये यस्मालवर्षांतरेण सकलकालवर्षांति भि
 चक्रर्चिर्नहले नियमेनभरतनामकचक्रवर्ति समयपूर्वक किंन कदाचित् सभवसूचक यथा आगागिन्त्यामुत्सृज्यस्या भरतास्यः प्रयमचक्रो । यतस्या
 इ । मरहेअ दीहदको अ गूढदको अ चिरिज्जु इ चिरिअदे चिरिज्जु इ चिरिसोमेअसमभे १ इत्यादि समवायागतीर्योद्गारप्रकीक कावौ । सच कीदृशइत्या
 इ । यशस्वीति । व्यक्त , उक्तकः श्लाकापुसत्वात् अभिजातः कुसीमः श्रीअपभादियइत्यात् सत्य साइस वीयमातरवर्षो पराक्रम शत्रुविनासनाश
 त्ति देतेगुवा यस्य, एतेन रावन्मोपितसर्वतिशयिगुणवत्त्वमाइ । प्रशसासत्वालीगजभापेक्षया सापगीयाः यक्षः शरीरच्छवि इत्योच्यतिः सारः शुभमु
 द्रुत्तोपचयज्योचतुविशेषः शरीरशब्देन तनुक शरीर बुद्धिरीत्यन्तादिकापारब्धऽनुभूयार्थवासनाया अविष्णुतिः मेधावेयो

वास तरेण उप्यज्जए, जस सो उत्तमे अग्निजायए सप्तवीरिअपरक्कमगुणे पसस्यवस्सरसघयणतणु गद्युद्धि
 धारणमे होसठाणसी छप्यगई पहाणगोदवच्छायागईए अणे गवयणप्यहाणे तेअआसवत्तवीरिअजुत्ते अज्जुत्ति

असस्येयकासवर्षांतरेवोदयते, यशस्वी कृतमः अभिजातः सत्यवीर्यपराक्रमगुणः प्रशस्तवर्षेस्वरसारसहभमतमुक्तुद्धिपारकाभेधासंस्थानभील
 प्रकृतिः प्रयातगौरवकायागतिक अनेकयशमप्रधानः तेषांपुल्लवीर्यपुनः अशुचिरयमनिचितलोहशूलानाराचयज्जपमसंनमदेहपारी
 कृपवा महांन मनययिरिपवत तथा नेरुपवतनोपरइ यावत् राज्यपालतायका (॥ ८७ ॥ अथप षोडशानुसारेण किंचिद्विमीतायस्य न दस्यंते ।
 श्रीविजोराज्यसर्पे शक्रादेशाकवापुरी । यवदः स्वाध्यामास रवचामीकरोरकरैः ॥ १ ॥ ॥ द्वादशयोजनायागा नययोजनविलुता । अपुषारामहा

असमुद्रा स्त्रयः अतुर्गर्ह्यवान् इत्येवमप्यसौ वश्यतया उल्लसतीति आतुरतः पद्यावक्र्यादिपदेन कर्मधारयः समुदपपद्यत । महाहिमवान् हिमवतश्च
 रिक्पंचेवयोर्विनाशकः दुस्तनिरिः सहज नश्वान् शेषपृथ्वीपतिपक्ष तापेक्षया मलयवदनदुभोत्पत्तिप्रसिद्धोमिरिः सन्तरोमेकः यावत्पदात् प्रयनीपांग
 तः अनयो राजवर्षको प्राज्ञः । विपश्ययेत इत्याह । राज्यप्रथासयन्गलपान् विहरतीति ॥ नन्वेवमपि शाश्वतीभरतनामप्रवृत्तिः कथं तदन्तेव सेव
 नित्यादिवक्ष्यमाण नियमनप्यसप्रकी त्याग्यया प्रकारंतरेण तस्यात्मनिरात्मना चक्रवर्त्युद्देष्टेन राजवर्षो ममाह । विदठंगमोदस्यादि ॥ द्वितीयो
 मनः पाठविद्योपोलखितो पुन्यो राजवर्षेवैवकायं तजस्त्याविनीताया असख्येयः कालो दीर्घवैस्तानिवर्षादि असस्येयानीत्यर्थः सेवानादारात्तेन विधा
 तेन । अयमर्थः । प्रवचनेहि कालस्याख्येयता असख्येयैरेव सर्वे व्यं वद्विपते अभ्यया समयापेक्षया उल्लस्येयत्वे ऐदुगीनमनुव्याकामसस्येयानुब
 मा स्यलकापुरीसंकाया पमुद्रपपर्क्षाडित्या पमृस्क देवलागजुच्या रिठित्यमिश्यसमिन्ना पमृद्रुस्यजणजाणव

या जावपदिक्वाइति ॥ सत्यं विभीष्मोए रायहाणीए भरहेणामराया चातरंतवक्कव्हीसमुप्यजित्या, महया
 हिमवतमहत्तमलयम वरजावरत्नं पासेमाणे विहरह । चिद्वत्तं गमो रायथसुगस्स इमो, तत्थ स्यस खेज्जइकाल

स्त्रीर्वा द्वादशयोजनापाना नवयोजनविस्तीर्णा जगपतिनसिनिर्गता बानीकप्राकारागानाभविपचवर्षेकपिथीचकपरिमरिचिता अत्रिराभा अलका
 पुरीतकाया प्रमुदितमकीडिता प्रत्यक्षदेवलोकाजुला अद्विस्तिनिसससदा प्रमुदितजणजाणपदा दावप्रतिकृपाइति । तत्रविनीताया राजपास्यां प्ररती
 नाया आतुरनाचक्रवती समुत्पद्यते । महाहिमवन्राजसयमन्दर यावत् राज्यं प्रयासयन् विहरति । द्वितीयोगमो राजवर्षेकरयाय । तत्र

कीडाविनाशकारी एवम प्रत्यक्षं देवलोकावारीकीर्षं मोनांमकावादिहकरी तेनगरीमानुष्यने रिद्धिकरी परिपूषएइवी सम्यक्मकारइ सवद्विबतठे
 प्रमुदित वर्षवर्षे जगन्मूष अने जगपद देवसेइणो यावत् पूर्वोणीपरि अर्धजसोखो नाहोप्रतिकृपछइ । तिस्रं विनीतागानइ राजधानीर्नेविषव
 भरतनामदेराया निवदिमिणुइसमइ उसरविइइ ऐनवंतपर्वतसमइ आतुरतचक्रवर्ति एइवो जयमो । नादावोटी ऐनवतनागा वर्षेकरपर्वत

सयप्रस्ताविकचळे प्रासादमानिमुपेतोः ॥ ७ ॥ दिश्येद्यासर्वतोमद्व सप्तभूम नहोक्तं । वर्तुलं भरतेशस्य प्रासादपनदीकरोत् ॥ ८ ॥ आगनेय्या
 भरतसेव सीपवाहुबलेरभूत् ॥ शेषां च कुमाराणां संतराक्षमयनद्वयोः ८ ॥ तस्यातरादिवेवस्य चेकविंशतिभूमिषु त्रैलोक्यविभ्रमनाम प्रासादरत्न
 रात्रिभिः ॥ १० ॥ स्वप्रस्ताविकरम्यमुवस्य नलायावृत । अंशुत्र पटव्याना कृत्यतनिर्भरे हरिः ॥ ११ ॥ युग्म । अष्टोत्तरसहस्रे च भविष्यालेरसी
 यमी । तावत्सम्पुनैर्भूरि मुवाचनितयाशः ॥ १२ ॥ कश्पदुनैर्वेताः सर्वे प्रूयन्सेभद्वयीकसः । सम्राकारावृद्धासः प्रतापनालप्रारिण ॥ १३ ॥
 सुपनैसद्वयीचाकरजनपथमवतपुरः । युगादिवेवप्रासादात् सत्तासवप्रभाभिषा ॥ १४ ॥ वर्तुर्विनुव्यराजत भविष्योरखनासिका । पंचयर्थप्रभाकर
 पूरजपरितायराः ॥ १५ ॥ अष्टोत्तरसहस्रे च अचिरवैविज्जुपित । गयुतिद्वयमुपगं भविरजहिरवय ॥ १६ ॥ नानानिगवाजाक्यं विविचनवि
 वेदिनं । प्रासादजगदीयस्य व्यधात्मीवः पूरांतरा ॥ १७ ॥ युग्म । सामतमहलीकाना नद्यायर्तोव्यः शुभाः । प्रासादानिमितास्तत्र विचित्रा
 विद्वजनेत्रा ॥ १८ ॥ अष्टोत्तरसहस्रे च जिमानोभयनाम्यभूत् । लक्ष्मिजापयसुख्य सीरुवागुतरगास्थयः ॥ १९ ॥ वर्तुप्ययप्रविद्यया चतुरयीति
 रुचकैः । प्रासादावाहंतराम्या हिरस्यकलशोर्वभुः ॥ २० ॥ सीषानिहिरस्परज मयाम्पुचैः सुमेरुवत् । कौबेयोसपताकानि चक्रेष्वययहारिणां ॥ २१ ॥
 दक्षिणस्यावद्विषाणां सीषानिविविचानिव । अमूबनसंज्ञागाराणि तेजासीवनिवाशिना ॥ २२ ॥ धद्वप्रान्तयुतुर्विषु पीराणा सीपकोटयः ।
 व्यराजतयुसद्यान सनानविशद्विप्रियः ॥ २३ ॥ सामास्यकासकाबाध महिःप्राकारतोमवन् । कोटिसक्यावतुर्विषु यद्वाःसवधनाश्रयाः ॥ २४ ॥
 अवाप्यां च प्रतीप्यां च कारुकाबावमुगृहाः । यक्षमूमिमुखास्त्राणां स्त्रिभूमियावदुद्धिताः ॥ २५ ॥ अहोरात्रे च निनाय तादुरोधनदोक्तोत् ॥
 हिरस्परजचाम्यानि वासांस्यामरजानिव ॥ २६ ॥ चरांशिवापीकूपादीन् दीपिकावेवतालयात् । अन्यसुचयैतत्राहो रात्रेक्षयनदोक्तोत् ॥ २७ ॥
 विपिनामिचतुर्विषु सिद्धाचक्षीनियारसके । युष्माकारमदनवा भयमभूयाद्विधास्ततः ॥ २८ ॥ प्रत्येकमेतैत्यानि जिनामांस्तत्रेजिते । पयनाहृतपु
 र्याचि पूजितामिदुर्नैरपि ॥ २९ ॥ प्राच्यामष्टापदोपायां महाशीलोमहोदयतः । प्रतीप्यासुरशैलसु कीर्त्येर्नमुदयाचल ॥ ३० ॥ तत्रैवमभयन्
 श्रेताः कश्पवृषालिमाक्षिन । भविरवाकराभोचै विनावासपविश्रिताः ॥ ३१ ॥ शक्राक्षयारवमयी मयोप्यापरमानतः । विनीवाभुरराजस्य ।

पादेयपीः सत्यानयवास्यानयोर्पायविभ्यास धीसमाचारः प्रकृतिः सहजं सतो दृढे प्रशस्तावर्थादयोऽर्था यस्य सतथा भवन्तिच यिथिष्टाः ब्रह्मसू-
 रादयः आष्टेदयोदिप्रमाणकलदाः प्रथमा अनव्यवर्तिनो गीरवाद्योऽर्था यस्य सतथा तत्र गीरवं महाशमन्तादिकृताभ्युत्थामादिप्रतिपत्तिः आयाश
 रीरयोजा गति वचरचमिति । अनेकेषु विविधप्रकारेषु वचनेषु वचन्येषु प्रचालोमुस्य अनेकधावचनप्रकाराया निजशासनप्रयत्ननादी आादी ताव
 न्नपुरं सम्येकत्वं तव परं बटुब । प्रोजनविधिविब विबुधाः स्वकार्यविधौ वदन्तिवचः । अपवा सत्य मित्रे प्रिय स्त्रीजि रलीबमपुर द्विया । धनु
 बूलच सत्यद्वय वचन्य स्वार्तितासह २ इति तेन परासहनीयःप्रतायः अनेदोपकारेण तद्वान् तेवसां दिनवप सनीइयत इत्यादिवत् आपुयल पुरुषा
 मुप तद्वयावद्वीयेतन पुनःतेन जरादीकादिनोपहतवीयेत्य भारयेति ज्ञातः । पुरुषापुपव तदार्नीतनकोलोमाकृतजनानां पूव्व कोटिस्फुराबेयस्य बुटिता
 गमनाच मोद्वन् । नरदेवस्य तावतएवापुव विद्वान्ते भवन्तात् । एतेन जेदःपूर्वविद्येपकारयेति अशुचिर्न र्चनरिबद्र अतएव चनभिचितनिभ्रजृत यज्ञो
 इय खलं तदिव नाराचवज्ज्यञ्जन प्रविद्या भव्यभवननाराचकइजन यत्र तवचाविष देवं चरतीत्येकमीलो कयोनीनः युपयकटांगविगीयः २ अ गारोव
 तभावनविज्ञेयः ३ वर्तमान ४ अद्रासन ५ अङ्कोरविवावर्तः ६ अग्रप्रतीत ७ अग्रनपदैकदेयेपदचमुदायोपचारद्व बासव्यजन अपवा तेलुवाइत्यनेन
 वासपदलोपः चानरं आपंत्वात् स्त्रीत्व तेनव्यवनीति निर्देशः ८ यताका ९ वाक १० तापल ११ मुयल १२ रय १३ स्वानिकां १४ अकुम १५ बद्रा १६

रघणनिधिस्थलोहसकलणारायचयङ्करत्तंसहसधयणतेइधारीकस?जुग २ भिंगार ३ बठमाणग ४ नद्दासण ५ स

कपपुगवङ्कारचर्मानकभद्रासनगङ्गुठचव्यवनपताकाचक्रसाङ्गलभुलरचवीवसिताकां कुचनन्नादित्याग्नि पूषसागरेन्म्रअजपचिबी पट्टाङ्गुअरसिहाम
 यातासाभवतोरबोरवता ० २ ॥ अनुबद्वावयवताम्पुद्विरवयवतले आयाभयतमेकस व्यपाद्वप्रसक्तिक ॥ ३ ॥ सौश्व १ पचतरयाज्ये अविभीयाव
 सिर्बेभी । मवित्राभरसीलख गडगतिरिक्तेद्रता ० ४ ॥ अनुस्वाबअस्वाब वृताबकसिकासाबा । भद्रा खर्त्रेजद्रा एकभूनिद्विभूनिकाः ॥ ५ ॥
 त्रिभूताद्याःससभूताया दशमीनाम्पभूतजा । प्राशाराकोटियलाभा भुवनरजभुवनवीकाः ॥ ६ ॥ युगं । विरयेमान्योचतभूम चतुरस्त्रहिरण्यं ।

प्राकृतत्वात् । श्रीपुरुषात्मिकं चक्रिणमप्यष्टाक्षरिणं चिह्नं तसि हि दामि । यदाह । निशीथपुष्पौ पागयमपुष्पाश्च यतीसलरकणाणि प्रकृत्य
 यस्तदेवयानुदेवाश्च अष्टनक्षत्रस्य पञ्चवह्नितित्यग्राह्यति । अर्धंमुच्यं भूरेकद्रुतामाफुराकाशमिय योपातानि ऊर्ध्वमुग्राणि यानि लोमानि तेषां कालं समूहो यत्र
 सतथा । अनेन श्रीयस्वरकारव्यक्तिद्विजिता अन्यथा ऽयोमुखैः श्रीवस्वरकारानुग्रहः स्यात् । सुकुमालस्त्रिधा नि मयतीतपिष्ठादित्रय्याणि तानीय मृदुका
 नि आयातं विह्वलस्वामिदोदेः प्रमलानि नमस्त्यानि दक्षिणायासोनीत्यर्थः यानिलोमानि तेर्विरचितोयः श्रीयसो मङ्गापुरुषाणां यवोत्तर्यतीं अमपुत्र
 तो ऽप्यप सतः पूर्वपदेनक्तसधारय स्तेनगुलमष्टादित विपुल यदो यस्य सतथा देशेकीगशदेशादीं संश्लेषेणैव जूतयिनीतानगर्त्यादीं सुविभक्तो य
 चास्यानयिनिप्रियाययो योदेव सारणीत्येवगील सारकायाद्योदेन भरतर्षेन नक्षत्रतर्षिकोऽपरं सुन्दरागर्त्यर्थः । सवस्वोद्गच्छतो रये वैरुतनयः
 किरणा सौर्धोपित विफासित यद्वरकमलप्रधानमसरोज ईनां भुजगित्यर्थस्तस्य विपुपोयिकस्वरो योगर्षोमध्यभाग सद्दृष्टः । शरीर्यावियंस्व सतथा हृषयो
 घन पुञ्जसर्गं इति धातो रगटिहयापाततदेवकोद्वयकोशः गुगुलत्वा तत्सुचिजः प्रशस्तः पृष्ठस्य पृष्ठभागस्याल धरगमागो ऽपान सत्र निरुपलैपो
 ले परहितपुरीषकत्वात् पट्टन प्रतीत सत्त्वकटं कुन्वातिपूचिकाः प्रतीताः धरचम्यकोरात्रपपकः नागपुण्य नागकिंकरकुम्भं सारङ्गानि प्रयानदलानि अ

कोत ३४ गागर ३५ भवण ३६ यिमाण ३७ णेगलस्कणपसत्य सुविनस्तचित्सकरचरणदेशे समगो उद्धामुहोम
 ज। लसुकुमोलाणि मम उल्लस्य वावृप सत्योमधिरहप्रसरिवत्यलच्छक्या विउलवच्छं देशे सस्त्रसुविभक्तदेहधारी तव

शगकोशगणितप्रशसपुष्पात्तनिरुपसंयः पट्टनोऽप्यशकुन्दजातिपूचिकावरचम्यकमागपुष्पसारङ्गात्यगन्धिः पद्मत्रिगलदधिकप्रशस्तपार्थिवगुणेषुक्तः अ
 व्ययच्छिन्नातपत्रः प्रकटोमययोनिः विशुद्धनिजककुलगगनपूर्वेष्वन्धः पञ्चदय श्रीम्यतया नयममनोनियुतिकरः अष्टोभः सागरपयस्तिभितः

यत्प्रतिवचनं तत्तरीर पुण्युद्धितत्वात्तदिक प्रमुप धारका सेऽपकित पणु सऽसरीरनोआकार सीऽआचार प्रकृति स्वभाय प्रशस्त उत्तमर्धे प्रधानत्रे ए
 नीरय अन्नव आयासरीरनीवीसा तेषे सचित्त अनेक यचनव करो प्रयाम सप्तमसप्तितथ्य (आदीतायासमधुरमप्यं रुद्र तयाः परकटुन ॥ जोगगविधि

दित्या १७ मयःप्रतीताः १८ यूयोयच्छसः १९ सागर समुद्रः २० दृष्ट्यल २१ पुष्पी २२ पत्ता २३ कुञ्जराः २४ कथाः विहामनं सिहाकित नृपासन
 २५ दल २६ जूम् २७ गिरिवर २८ तुरगवर २९ मुकुट ३० कुडलानि ३१ व्यक्तानि जयावत् ३२ दिग्गमकोचकः स्वस्तिकः ३३ धनु ३४ कुतूह्यतो
 ३५ सागरः खीणरिचानविद्येयः ३६ मवन भवनपतिबेवावाचः विधान सेमानिकदेयावाचः ३७ एतेपादद सत्पूतानि प्रयस्तानि भङ्गस्थानि मुवित्र
 ३८ कानि अतिशेनविचिन्तानि यात्यनेकान्यहाधिकसहस्रप्रमादानि सप्तयानि तेचिन्ते विस्मयकरः करवरखयो रैगभागो यस्य सप्तया छत्रपद्व्यत्ययः

ख ६ छत्र ७ वीर्यणि ८ पद्माग ९ चक्र १० न गल ११ मसल १२ रह १३ सोत्यस्थ १४ व्यकुस १५
 बंदा १६ इक्ष १७ स्युगि १८ जूम् १९ सागर २० इदम्पय २१ पुहवि २२ पलम २३ कुजर २४ सीहा
 सण २५ दक २६ कुम् २७ गिरिवर २८ तुरगवर २९ धरमउरु ३० कुल ३१ न दावस्त ३२ धणु ३३

नदरकुमगिरिवरतुरगवरमुकुटमुकुलनग्यावतं धनुः कुलागगरभवनविमानानेकलक्षप्रयस्तमुविनकविचकरवरकदेयभागः स्रष्टुमुसलोमकाकसु
 कुमारस्त्रिग्यसुदुभावर्तप्रयस्तलोमविरचितश्रीवस्तकविपुलकथाः द्विष्टेसुविमक्तदेवधारी तद्वरविरहितोचितवरकनलविवुद्वगर्नेवयोः इययो

पुरीनिवचनिर्भने ॥ ३२ ॥ यद्वास्तव्यभनादेवे गुरीपत्तैवसादराः सौवीरिद्रिगेर्भुक्ताः सत्यधौषपविचिताः ॥ ३३ ॥ कसाकलापकुशला सतसगति
 रताः कदा । विशदाः शांतसुखाः अहमिद्राभिरोदयाः ॥ ३४ ॥ पुग्न । तरपुर्वोपुपमःस्वामी मुरामुनराधितः । जगत्मष्टिकरोराज्य पातिविश्व
 स्मरजनान् ॥ ३५ ॥ आश्वयोध्यामिहोत्र पुतास्यासन्ममवतः । विश्वलपृथिविपद पटितानितदुक्तिभिः ॥ ३६ ॥ इतिविनताजर्बेन विवरदे
 बीबीवनो राजानावस्य ननो एहपाठजाकवो तेपाठकइहइह तेबीभीताइ असण्यातावरसनइ अतरइ केट्टे अपजर्भ भरतमानइ चक्रवर्तियशवत ७
 नमप्रपात छमिप्रात सतनइलवत सत्वदाइसपु बीधे प्राकन तेहर्ने गुर्बेकरीचहित प्रसस्त सतन चक्रवर्तरोरनो कर वार ते धरीरानुं इहपपुं वप

प्राकृतत्वात् । तौ पकृतमितिव चक्रियामप्यष्टाक्षरिहस्तलशयानि विद्वान्तविद्वानि । यदाह । निगीषधूर्त्तौ पागयमधुआण यतीसलरफवाधि अठसुप
 यसदेववानुदेवाचं अठपद्वस चक्षवहितित्यगरावति । आर्च्यमुक्त भूमेरुद्वष्टतामाफुराशमिव ये पातानि ऊर्ध्वमुखानियानिलोमानि सेपाजाल समूहो यत्र
 सतया अनेनय भीवरसकारव्यक्तिद्विष्टता अस्यथा ऽणोमुसैको श्रीयसकारानुद्भवः स्यात् । सुकुमालस्त्रिगधानि सवनीतपिडादिद्विष्याणि तानीव मृदुका
 नि आयत्ते विकुरपस्यानविज्ञेयैः प्रयस्यानि भङ्गस्यानि दक्षिणावर्तानीत्यर्थः यानि लोमानि तैर्यिरचितोय श्रीयसो महापुरुषाणा यशोवर्त्यो अम्युद
 तो ऽयमय सतः पूर्वपदेनकमधारय स्तेनस्तुक्तमास्तुवित विपुल वसो यस्य सतया देशेकोशदेशादौ सेवेवदेकदेशजसूतविनीतानगरम्योदी सुयिमल्लो य
 यास्यानविनिविष्टावपयो योवेह साचरतीत्येवशील सत्कालायद्येन भरतयेनजरतचक्रितोऽपर सुन्दरागवत्यर्थः । तरुवस्योद्वच्छतो रवे चैरश्य
 किरा सौर्वाचित विक्तासित यद्वरकमलप्रधानसरोष ईनां बुभनित्यपेक्षस्य विबुधोयिकस्वरो योगज्ञोमप्यजाग सद्बद्धर्षः शरीरद्वयिंस्य सतया इयपो
 वन युसवसर्गै इतिचात्तो रत्नटिहयापाततवेवकोशइयकोशः सुगुप्तत्वां सत्सुकिजः प्रयसत पृष्ठस्य पृष्ठजागस्यासत धरमभागी ऽपान तत्र निरुपलेपो
 स्ते पररहितपुरीयकत्वात् पट्टा प्रतीत सत्पलकट कुम्भजातिवृषिकाः प्रतीताः धरचम्यकोराजचपक भागपुण्य नागकेसरकुम्भ सारङ्गानि प्रधानदलानि अ

कौत ३४ गागर ३५ भवण ३६ विमाण ३७ णे गलस्कणपसत्य सुयिजतचिह्नकरचरणदेसभागेडहामुहलोम
 जालसुकुमोलणिष्ठमउच्छ्रावस्तपसत्यलोमविरहश्रसरित्यलच्छ्वाविउउवच्छे देसखेत्तसुविभस्तदेहधारी तव

सनकोशसकिजप्रशसपृष्ठात्तनिरुपलेपः पट्टोरपलकुम्भजातिवृषिकावरचम्यकनागपुष्पसारङ्गुत्स्यगन्धिः पट्टत्रिजलदचिकप्रयसतपाधिगुणैपुक्त अ
 व्ययच्छिन्नातपत्रः प्रकटामययोनिः विशुद्धमिलककुलगगनपूर्वचन्द्रः चन्द्रइय सौम्यतया मयममनोनियुतिकरः अशोभ सागररश्मिसिन्धितः

यव अक्षितसमूह तथरीर पुंशुद्विहत्वातादिक प्रमुप धारणा सेव्यकृत पशु स० सरीरभोक्षाकार सी० आचार प्रकृति स्वभाव प्रयसत तप्तमर्द्धे प्रधानश्रेष्ठ
 गीरम अमह छायासरीरनीसोपा देवे सहित अनेक यथनह करी प्रधान तप्तमसहितवह (आदीतायामगधुरमथ्ये रुक् ततः परकटुत् ॥ भोगगन्धिधि

यथा परैकदेशेष्ववसुशायपरायात् सारङ्गयद्देशसारङ्गमदःकसूरी हृष्टकृते एतेषां तुस्योगात्थः शरीरपरिमणो यस्य सतथा तद्विषयावस्थादिप्रत्ययात् रूपसिद्धिः पटत्रिगता अपिप्रमयसी पार्थिवगुणै र्मुक्तः । तेभ्यो व्यत्यङ्क १ लक्ष्यपूः २ रूपसपत्ति ३ घृतनु अमदो ४ जगदीकस्त्री ५ यगस्त्री ६ चरुपासुइत् ७ १ कलासुक्तकर्णाच्च ८ मुद्राकाङ्क्षुलीकूचः ९ यद्गानुग १० कियत्ति ११ य प्रजाराणी १२ प्रजागुरुः १३ अक्षः समर्पनः पुनर्पार्णां अयाणां च समात्रया १४ कोबवान् १५ सत्यसचव १६ चारुगु १७ दूरमभङ्गु १८ दूरमभङ्गु १९ अविद्विक्कर्मोद्योगी १८ च प्रवीणः शब्द २० शाखयोः २१ निग्रहा २२ अनुपहपरो च निम्बे बहुदुष्टिदयोः २३ ४ वपायाजितराज्यसी २४ रोजणी हो र्दं शुक्लसी २५ न्यायप्रयो र्दं न्यायवेहा र्दं व्यसनाभ्यापसक्तः ३० ॥ ५ अवार्ययो र्यो ३१ गानीर्यो ३२ दार्ये ३३ बालुपञ्चपितः ३४ प्रभाभावधिककोय ३५ स्तम्बिकः सान्त्विको ३६ दयः ६ एते पाठसिद्धार्योः ॥ भवरनीदार्येदगद्विष्यं तेन दानधीहतागुणादस्यभेदः यद्यप्येतेषामेव भगवतिनः केषलगुणाः सूचकता साक्षात्पूर्वबूत्रे लक्षा उक्तवूत्रे बवत्पते तथापि यद्वित्रिशरस्यमानेसनाये भवत उक्ताइति नदीवः । उपलक्षणाद्वानोभ्यानाविवृद्धिकत्वमन्तरासत्ताद्योऽप्येति लक्षातिरिक्तायाद्याइति । अव्यवहितिकमखडित मातपत्रद्वय य सतथा एतेन पितृपितामहकृमानतराज्यभोक्तृति सूचित । अथवा संयमकासाधर्वाय् नकेनापि क्लीपचारिपुत्रा तस्य प्रभुत्वमाश्लिषिमिति प्रकटे विग्रहावदावतस्य अनन्तमतीते समययोम्यी भानुपितृकृते यत्न स तथा अतएव विबुध निष्कलक पञ्चिकककुल तदेवगगन सत्र पर्वचम्पत्र चन्द्रइव

णरविरोस्मिथोहिष्यवरकमलविबुधगङ्गायस्ये हयपोषिणकोससखिन्नपहृत्यपिठवजिरुधलेवे पउमप्यलकुद जाइ
 जुहिष्यवरर्षपगजागपुष्फसारगतुल्लगधी बभ्तीसस्यहिष्यपसत्यपत्यिवगुणेहि कुले सस्योष्कृसायवन्ते पा

बलपतिरिव प्रागसमुद्रपसद्गुह्यः समरे अपराजितः परमविक्रमगुहः अमरपतिसमानसदृशमहपः मनुजपति भैरवकवर्तो (उत्पद्यते) जगत

निवविबुधः॥कार्यसिद्धिपदसिद्धयः १ सरवनित्रेप्रिय स्त्रीभिरलीक मपुरद्विवा ॥ अनुजुल्लसत्पत्य बल्लव्य कानिमावह २) तेषां आशुचो वल भीम प्ररीरनु
तर्षेणरित अण्विद्वरहित अगनिविह विश्रुत एवमी सोचनीं साकल्य तेद्वीपरह भाराव आवन अल्य एवसाव बल्लव्यनपारावमावह बल्लव्यवबंत

सोमसया मृदुस्वभावेन नयनमनसो निर्गुं सिद्धः सागरः प्रस्तायात् शीरसमुद्रादिः सद्यः स्तिमितः स्थिरचि
 ताकक्षोऽस्यार्त्तिर्लो भूपुनर्वैलासवर्षादिर्द्विगुणश्चोऽलो लयबोद्धव्या स्थिरस्वभावा इत्यर्थः । धनपतिरिय कुबेरश्च भोगस्य समुद्रयः सम्यग्दय सोम सद्य
 द्वियमाम द्रव्य यस्य सोमोऽस्यमुद्रयसदृशस्य सास्यभाव साता तया भोगोपयोगिभोगागसमृद्ध इत्यर्थः समरे सद्योऽप्यपराजितो प्रागनाम्रासः परमधिकम
 गुणः अत्र अनरपते समानसदृश सत्यर्थे तुल्य रूप यस्य सतथा मनुष्यपतिर्नरपति भैरवचक्रवर्ती चरपद्यतेइति तु प्राग्योक्षितमेव । अयोयक्षः सन्
 किङ्कुहतेइत्याह । भरइमित्यादि । अनंतरसूत्रेयवक्षोऽस्वक्रपोनरसचक्रवर्ती भरतभुक्ते शास्तीति । प्रनष्टशत्रुरितिव्यस्त अतश्चद मरसद्यैवमुष्यतेइति
 निगमनमेववत्येते । अयमस्तुतमरतस्य विग्विजयाविवक्ष्यतामाह । तएवमित्यादि । ततोनामलिकत्वप्राप्तेनवर सस्य मरतस्य राक्षोऽन्यदाकदा
 चि त्साहसिकत्व भुञ्जानस्य वर्षसहस्रेणते इत्यर्थः आपुचगृह्यालायाविव्य चक्रव समुद्रपथत । ततश्चक्रवोरयत्नैरनंतर स आपुच
 गद्विकोपो मरतेन राज्ञा आपुपाप्यव कृतोकीति गम्य । भरतस्वराजः आपुचगृह्यालाया दिव्य चक्रव समुद्रपथ पश्यति दृष्ट्वाच दृष्टुष्टुमत्यर्थे
 ए इष्टया अहो मया इदमपूर्वेकृष्टमिति विस्मित तुष्ट सुष्टुभात यन्मयेव प्रथमनिदमपूर्वेदृष्ट यन्निवेदेनस्वस्वामीमीतिपात्र करिष्यतेइति सतोपनाप
 च चित्तपत्र सद्व्ययवानवति तथा आनदितः प्रमोदं प्रासः यद्वा इष्टुष्टोऽतोव तुष्ट क्षपाचिनेनक्षामदिनः सकार प्राकृतत्वादलासखिकः ततः कर्मपा

गरुडभयजीणी विसुद्धनिध्यगकुलगयणपुष्पचदे चदक्षवसोमयाएणयणमणणिष्ठुकर व्यस्कोमे सागरोवृथिमि
 ए चणवद्वक्ष्मीगसमुद्रयसहस्रयाए समरेष्यपरादृए परमयिष्कमगणे व्यमरवद्वसमाणसरिसरूवे मणव्यवर्द्ध भर

मुक्ते प्रनष्टयधुः । ततस्तस्य भरतस्य राक्षोऽन्यदा कदाचित् आपुचगृह्यालायां दिव्य चक्रव समुद्रपथत । ततः स आपुचगृह्यिको भरतस्य
 सद्यः शरीरलोचरश्चराह चयमस १ पुगपुंस २ भूगारलोटा ३ बद्धमान ४ भद्रासन ५ सय ६ खत्र ७ धामर ८ पताकाप्यजा ९ चक्र १० चागुल १
 नृसु २२ रप १३ चापिड १४ अक्षुस १५ चद्रमा १६ सूर्य १७ अग्नि १८ यज्ञस्थल १९ समुद्र २० इन्द्रपञ्च २१ पृथ्वी २२ कमल २३ हस्ती २४ सीहा

रयः भवितो मुखसोमतादिजैः समृद्धिमुपागतः प्रीतिः प्रीत्यन कषसि यस्य सतथा चकरो बभूवामनपरायण इत्ययः परम भीमगणधौमनस्कत्व का
तमस्येति परमधौमनसितः एतदेवव्यनक्ति । इयंमनो न विषम्येदुःखमङ्गदय यस्य सतथा प्रमोदप्रकृपप्रतिपादनायस्वाद्योतानि विमोपयानि पुनरुक्तव
या दुष्टानि । यतः यन्माह्वेति यदेव तद्विद्य चकरो तत्रैवोपागच्छति उपागत्यच त्रिकल्पनीनधाराम् आदक्षिवप्रदनिष दक्षिणहस्तादारभ्य प्रद
क्षिचकरोति चिःप्रदक्षिचयतो त्यर्थः । उपागत्वाच करतलति आश्रयाद्यत्पदान् कारयत्यपरिगद्विषदसहस्रिषसावह मन्मय अञ्जलिं । अथव्याख्या ।
करतलाभ्या परिदृष्टिआतस्तद्वयकट्टयसंश्लोभका समुद्रिका यच्चत शिरसिभस्तत्रैवायतः आवहतमादक्षिण्येनपरिचित्रनखयस्यत शिरसाऽप्राप्तमित्य
न्ये नस्तकेअंजलिं लुङ्क्षितकमसाकारकट्टयकपकृत्वा चकरोत्स्यप्रधानकरोति कृत्वाच आयुधगृहासायः प्रतिनिकामति निर्याति प्रतिनिकम्पय यत्र
व आक्षिपिषाभ्याम्यतदिकायेवया वाह्या उपत्यागजाता आस्वाभमङ्गयो यत्रैवच भरतोरजा सत्रैवापागच्छति उपागत्यच करतलजायति पूर्ववत् जये

हचक्कवही नरह नु जइ । पणठसम् । तएण तस्सभरहस्स रणो व्यणयाकयाइ व्याउह्वयरसालाए विव्वे चक्करय
णे समुप्यज्जित्या । तएणसे व्याउह्वरिण मरहस्सरणो व्याउह्वयरसालाए विव्वचक्करयण समुप्यस्य पासइ पासि
व्हा इठतुठचित्तमाण दीए नदिए पोहमणे परमसोमणसिण हरिसयसच्चिसप्यमाणहिअए जेणामेय दिव्वेच

राष्ट्रो आपुपयद्गालापार्थं दिव्य चक्रत्वं समुत्पन्नं पश्यति । इन्द्रा इन्दुतुचिज्ञानं विवृतं । प्रीतिमन्तः परमसीमनश्चितः पर्यवस्य विसृज्य
सुन्दरः, यन्नैव दिव्य चक्रत्वं तत्रैवोपागच्छति । उपागम्य त्रिकुलं आवृण्विषमं पश्यति । काला कालत्वं (पावत्यदात्) परिपरीतदृशानलज्जिर

[illegible]

इत्यादिक अनेककारणने आठ १००० लक्षप्रशस्तसत्ता सु०जुजूआ वि०आप्येनाकरणहार एहया क०दाय च०पगना देमभागले जेइमा (अव्य गो १
लक्षदे०पूर्वी २ रूपसपसिनुमनुः ३ अमहो ४ जगदोत्रस्त्री ५ यशस्वीचक्रपालु ६ न ७। १। कलायुक्तकर्णोच ८ शुभराजकुशोद्भवः ९ यद्वामुग १० खिगस्ति ११
प्रभारणी १२ प्रबानुतः १३ । २ । समयतः पुमर्वाता अयाथासमाश्रया १४ कोशयान् १५ सत्यसधस १६ चारदुग् १७ दूरमद्वग् १८ । ३ आसिदिक
मो०गोनीच १९ प्रवीच शस्त्र २० आस्त्रयोः २१ निपदा २२ मुपहपरो २३ तिलु बोदुटयिष्टयोः २४ । ४ सपायागिसराजघी २५ । ५ । नित्यघी सो २६ प्रुयक-
मी २७ न्यायप्रियो २८ न्यायवेत्ता २९ अचनानाख्यपासकः ३० । ६ । अवार्यधीर्यो ३१ गाभीर्यो ३२ दार्ये ३३ चानुपमुपित ३४ प्रमावाधिकाकोष ३५
सास्त्रिकः सास्त्रिकोनुयः ३६ । ७ इति ३७ राजाना गुबआशवा सङ्गमुपएइवा सो०रोमनाजाल चतु सु०सुकमालिखि०स्त्रिगधर्क इवत न०३वुनापणनीपरि
कोमल आवर्त प०प्रसस्त अवाखवायोग्य एइमावचिआवर्त एइवाला०रोमरायकरी वि०निपकायो वि०धीयत्स वेवेकरी संहितखइ वि०मोटापदयगीइनी
देसतेवनेयोग्यविशिष्ट एइवादे०सरीरनोघरखहार त०ऊगती र०सूर्यतेइने र०किरखकरी यो०विकस्वर व०प्रथान कनसहेमापुमतेइनी न यिकस्वरगजैपराग
तेइसरीची सरीरनोघर्खे ३०पोडामा पोसतगुदप्रवेशतइज को०शुसपकामाटे मशस्तप०पूठिनोखत आपामभा गपूरीयसलनेलेवेकरी रणिनखे जेइनी
पटनउत्पलकुदमाइजू व०प्रयानचपके व०तेकेसरनुकुल सा०हिरखनोमदतेकसूरी तेइसरीपो शरीर नोवतनगधखइ व०यहीस सख्याइ अत्यत प०प्रग्रस्त
एइया प०पाविघराकाभा गु०गुब लखेकरी जु०सहितखे अ०असहितपखे अत्रवेइनी पा०प्रगट लोकमेविप्यातखे जोखिमातापीतानी वि०निर्नल खि०पो
ताको कुल रूप ग०आकास तेइने विपइपूखे चद्रमासरीपो चद्रमासीपरइ सौम्यताप्रकरी क आति अने समने खि०आह्लादनोकरणहार अ०अपरहित
सा०खीरसमुद्रनीपरें निदलपिरवितेखइ चमवतासीपरइ भोगमाउयमेपियें द्रव्यतेव्येसद्रव्यखइ एतलइ जोगने यिपइ द्रव्यनोव्यपखे जेइने सु०सया
मनेविपें किछहीजीसोनची प०उरकहा प्राक्रमता गुबखइ जेइना अ०अद्रवइ सरीपो रूपखे जेइनउ मनुप्यभो अपिपति नरतमानाचक्रयाचितं भरतपेय
प्रते भोगवेपालइ प्रमथ माठाखें यमुकेइची तिवारपखी तेनरतराजामहलीकरागपदवी भोगयता एकद्रामभयनेपिपइ आयुधमी शालामइ यिपइ
देयसयपी चक्रचठपमी । तिवारपखी तेप्राठपपरनो रखवाला भरतराजाना आयुधनो घरमी शालामइ विर्य देयसयधी चकरय लापनु । देय देयीने

न परानभिभवनीयत्वकूपेण विवक्ष्येन परेशमसङ्गमनामानभिभावकत्वकूपेण वद्वेयति अपविषयाभ्यां स्ववर्धुपरवेत्याश्रिय प्रयुक्ते वद्वेयित्वा नैव नवा
 दोत् । क्तिदित्याह । एवमनुहत्याह । इत्यनेन यदुच्यतेनया नचविपर्ययादिना यदन्यथाभवति यदेवानुप्रियाकारजपादानां आयुधगृह्याश्रयादिव्य
 चक्ररत्न संपुर्यन्त तदेव तत्त्वमिति प्राग्बत् देवानुप्रियाकाप्रियार्थेतायैमीत्यर्थेप्रियमिदमित्येदयापः एतत्प्रियमिवेदमप्रियमेभवतांभवतु तनोभरतः कि
 न्चेदित्याह । तत्त्वमित्यादि । ततः सुभरतोराजातस्मात्समुपगृह्णस्व सतीये एनमर्थेमुत्पास्याकस्व्यं कस्त्रीभ्यानिगम्या स्वार्थं दूरयेन्नुष्टो यावरसीमन
 सितः प्राग्बत् प्रभोदातिरेकादोपेनवाभरतस्य सवृठा क्षान् विषेणकट्टारेकाह । विकसितकभस्यजयभवदने यस्य सप्तथा प्रचक्षितानि चक्रवोत्पत्ति

चक्रयणे तष्णामेव उवागच्छइ २ सो तिरुक्कुशो स्थायाहिणपयाहिणकरेइ २ सा करयलजावक्कु वक्करयणरस
 पणाम करेइ २ सा स्थावहधरसाछाठ पन्निणस्कमई २ सा जेणामेव याहिरिया उयठाणसाला जेणामेव न
 रडेराया तेषामेव उवागच्छइ २ सो करयलजाव जएणयिजएण वद्धावेइ २ एवखलु देवाणुप्पि

चावर्तमस्तवेष्टाक्षति) इत्यायवत् चक्ररत्नस्य प्रकाश करोति इत्या आमुच्यइयाश्रयाः परिनिष्कामति प्रतिनिष्कम्यच यत्रैव बाह्योपस्थान
 यासा यत्रैवचभरतो राजा तत्रैवोपागच्छति उपानत्यकरतल (पूर्ववत्) यावत् जयेन विजयेन वद्वेयति वद्वेयित्वाचैव नवादीत् । एव वलु
 इर्यपाम्मा नुवर्त्ततोचपाम्पो वि०चित्तने विवच आकट्टुठ सोम्यतापकोपाय्या प्रीतकारीजननयो पठरकट्टा सोऽजानदवतपुठ इयेंवेवकरी उक्तास यपाव
 दूरयवेइतो यहायोगको ४ त्रिहातदिव्यचक्र रत्नवै तिरासावर्त्त आनीने विवबारमिमावापावायी मद्विवाकरे करीने हावनांतसायावत् एकठाकरीनर्
 चक्ररत्नप्र प्रकाशकरं करीने आउचपरावावावी वाहिरी भीकने निकलोने जिहाउरतराजार्त्त त्रिहानेववाभीवासावर्त्त वेववाभावासा तेउवठाववासा
 त्रिहामएव राजावर्त्त त्रिहांआवर्त्त आनीने हावचोरीनर्त्त यावत्कुवेवजवभीचयेकरी पररेवववकी विजयकरीने जपावाने एइवठ कहलोपुठ इमनिवै

भवन्नितसञ्जमातिरिक्तात् कपितामि यरकटकोप्रपातबलवेष्टिकेयादुरक्षकी नेयूरे याद्वीरेयप्रपञ्चविशेषी मुकुटकुण्डले च यस्य सतथा सिंहावलोकनन्या
 येन प्रचलितशब्दोपाद्यः। तेन प्रचलितशब्दोपाद्यिराजद्रुतिद्वयस्यो यस्य सतथा पद्यात् पदद्वयान्यक्रमधारयः प्रलयमानः सञ्जमादेयमालयोदुयमकयव्य
 सतथा पोसद्वीक्षापमान द्रूपचमुक्तातिरिक्तपरति याः सतथा ततःपदद्वयस्य क्रमेधारयः अत्रपदविपर्यय आयत्वात् सञ्जमसादरत्यरितमामसौरसुख्य
 ययास्याज्ञवा जपलकायौसुख्य ययास्या तथा नरेन्द्रो भ्रतः सिंहासनादभ्युत्तिष्टति । अभ्युत्त्याय च पादपीठात् पदासमाप्तं प्रत्ययवरीहति अयतरति प्रत्यय
 रुद्र चायतीर्यपादुके पादत्राणे वमुचति भस्मपतितयात् अवनुच्य च एकःशटकोयत्र सतथा तद्विलक्षण इकप्रत्ययः अखड्गशटकमयइत्यर्थः यतादृग्मुस
 रावगोवचसि तिर्यग्निस्कारितवरप्रविष्टोय सत्करोति (सविष्टोपवेतिचिनिवेपीविशेषसुपसकामत) कस्याच अभिसिमानुकुलितीकुद्रमलाकारोक्तावयइ

श्याण श्याण श्याउहघरसालापु दिवैषधरयणे समुप्यखे ॥ तएण श्यहदेवाणुप्यश्याण पिच्छठयाए पिच्छ निवेएमो पि
 श्यमेमवठ । तएण सेभरहेराया तस्स श्याउहघरिअस्स श्यविए एअमठ सोअा णिसम्म इठे जावसोमणसिए
 विअसिअ्यवरकमलणयत्रयणे पयलिअ्यवरकढगतुढिअ्यकेअरमउहकुहलहोरिविरायतरईअ्यवच्छे पालअपल

देवानुप्रियाणां आपुषपइयालाया दिव्य चक्रव समुप्यअम् । तदेव देवानुप्रियाणा प्रियार्थेताये प्रिय निवेदयामः, प्रिय भवता भवत ॥ तत
 समरतोराकातस आपुषपइविकस्य अतिकेएनमये अुत्वा निगम्यइष्टोयावत् सोममस्मिन्तः । विकसितवरकमलमयवदनः प्रचलितवरकटकद्रु

देवानु मिथगी तुम्हारी आपुषपरगासार्नेविवे देवसबयीचक्रव रुपनुर्छे । तिवारइ दु देवानुप्रिय तुममइ प्रीतिमइ आपइ प्रीतकारी । बचन कहु छु ।
 प्रीतकारी तुममइ पाछे एयबन । तिवारते भरतनामइ राखा सेआयुच परने पार्थेणी एइवोअर्ण सामलोने हीयाना धारीने इयपास्यो यावत् समना
 आबंदपास्यो विकसरपयएइवा वऽप्रपातकमल सेइनीपरइ वऽआवि अर्नेयदममुप जेइमो इयंइकरी पऽप्रचलवययाई वऽप्रपात कऽतैवलयावीर बलय

स्त्री वस्तापप्राणी येनसतथा चक्रबाभिमुखः समवाध्यायीता यदाणि आनूपसर्गस्य सन्निधियाचकत्वादनुगच्छति आसन्नोभवति । द्रुतपानुयव्यप्रयोगः
 सन्निधीयया अनुनद्विगुमुनिरेचिर्बन्धवानिहति । यदाता सस्याविकरपद्मोन्न भेताद्रुशभापाव्यवहारस्य लादेद्रुशभासत्वात् अनुगत्यच धामजान् आकुरु
 यपति अर्थ्यकरादीत्यर्थः । दक्षिणजान् यारणीतले निहृत्स्य निवश्य करतलेत्यादि विशेषणत्वात् प्राग्वत् । अजलिहत्या चक्रवस्य प्रशामकरोति कृत्या
 च तथापुधगृहिकस्य ययानाजित यथाधारित यथापरिहित नित्यर्थः । इदञ्च विशेषणदानरसातिन्यादापनिर्विलम्बेनदेयमिति स्मापनाय । यदाह ।
 सध्यपाणिगतमप्यसध्यप्रापद्यापिनदेयविलम्बः ॥ ननुवत्त्वनियम किलकल्पा स्तद्धिसकनविप्रीनयिवेकः । अविस्मयितवाननुगतात् समुञ्ज्वलनामवोययो
 ज्ञप्तते ॥ मयन प्रकाशदानाद्विद्यः पक्षोऽपर कण्ठः २ अथमुच्यते परिधीयते यस्सोऽवमोचक आभरण मुद्रुगळे मुद्रुटमन्तरेवेत्यर्थः । अत्रततोमुद्रुला
 दितुकारसाधारः यस्य राजचिह्नहासकारत्वेनादेयत्वा कक्षाप्यस्यादिता नवदातीति । एवंमान्यमनुप्याया मौलियेष्टमस्य राजचिह्नत्वमभ्युपगच्छतो

यस्मान्नघीलवन्सुणघरे ससन्नम तुरिष्य चवल नरिदे सीहासणात् अष्टूठेइ २ सा पायपीठात् पञ्चीकहइ २
 सा पाठस्यात् तंमुच्यइ २ सा एगसादिष्य उभरासंग करेइ २ सा अजलिमउलिष्यगहस्ये चक्ररयणाभि
 मूहे सत्तठपयाइ अण्गगच्छइ २ सा धामजाणु अष्टवेइ २ सा दाहिण जाणु घरणितालसि णिहदु करयल

टिककपूरमुद्रुटमुद्रुसहारविराजद्वितिवशा प्रालम्भाप्रसम्भमानघीलजात्रूपकपरस्वसन्नम स्वरित अपल नरेन्द्रः सिंहासनादप्युत्तिष्ठति । अयमु
 त्याय पादपीठात् प्रत्यवरोहति प्रत्यवकथ्य पादुकेषुमुद्यति अत्रमुच्य एकशायिक मुद्ररासङ्ग करोति इत्या अजलिमुद्रुजितागृहस्तः चक्ररजाभि
 मनुपदुल्लङ्घिरिपा केटरजाने बाह्याप्याभरक मुद्रुटभाषाणो मुद्रुलजाणना शारङ्गकरी विराजितवेऽनुपवासे अशु इरियो जेहनो प्रासबुद्धन्तं प्रसन्नायनान
 शलता एवम नूपबनो भरकहार सचच्चनपर्व सुन्दरावसो अपत योपुचको नरमनुप्यनो इव । सिंहासनयो वच्छई कठीनश्च पादपीठ बाभोठोयो हेतो

ये केचन त्रिगुणाभाभिगमविधौ भौमोलियेष्टममपाकुर्वन्ति चेन्ननुमदशेखत्वादपञ्चकुनमितीयासुपगच्छता आगमोक्तयिष्यमुष्माणजन्यफलान् दूरतोमुक्ताः ॥
 मोऽय । इत्यापान्त्यत् किञ्चितीते स्था । धिपुलकीयिताईमाजीविकायोग्य प्रीतिदान ददाति सत्कारयति यश्रादिभा समामयति यपमपयुगानेन च
 रक्त्य मुम्मान्य च प्रतिधिसर्वज्ञपति स्यात्पामगमनतो आपयति प्रतिविसर्जनं च विद्वानवरगत पूर्वोक्तिसुखं सन्निपद्यः सपयिष्टवति । अपमरतोदत्
 कृतवान् तदाह । तस्यचित्वादि । निगद्विद्वि क्रिययादीदित्याह । चिप्रायेति । चिप्राये प्रोदेवानुप्रिया । चिमीता राजधानी सहास्यतरेख नगर
 मप्यमाणेन यादिरिकानगरबहिर्भागे यच्च तस्या क्रियाविशेषः । आसिक्ता इत्यसिक्ता गन्धोदकशुद्धकदागात समार्जिता कपयजगीयमात् चिक्ता जलो

जायस्यजालिकहु सक्करयणस्स पणाम करेइ १ हा तस्स स्याउहघरिष्स्स जहामालिस्समउऊत्रज्जउमोस्स द
 लइ २ ता धिउलजीविस्सारिहपीहदाण दलइ २ हा सक्करेइ सम्माणेइ २ हा पक्किविसज्जेइ २ हा सी
 होसणवरगए पुरत्थान्निमुहे सखिस्समे ॥ तएणसेमरहेराया कीलुविस्सपुत्तिसे सदायेइ २ हा एवत्रयासी । खिप्पा

मुखः सहाष्टपदानि । अनुगच्छति अनुगत्याम ज्ञानु आकुक्षुवति । आकुञ्च्यवति त्व फलत्वं (परिपरीक्षदभनखगिर-
 सावत तस्यो ध्वजसिंहेत्येति) यावत् ध्वजसिंहात्वा चक्रस्य प्रभाम करोति क्त्वा तस्य आपुपगपिक्तस्य यथामाहित मुमुदयज्ज

पः छत्तरे उत्तरीने पादुकाभोगादी सत्तार पगपी उत्ताराने एकपमानु अयत् एष्टो यच्छ पपञ्च नापञ्च उत्तरासगकरे करीमद अन्वेष्टापयकठाफरद फम
 सनादीहानीपरि दाय एकठाकरीमद चक्रतयसाइगठे सात छाठ पगसाइपी जाइ जाईमद दायो दीपच अऊपयारे करीने कीमचो छीपण परतो
 नेविधे पापीने हाममोदीने यावत अज्जलीकीने चक्रतयमीने तेआउप चरिक्कपुत्तने यथापत्तिसो होइ तेइयो मुक्तयमीने सुमोद
 इपयामदीह देहने विठपचो जीउप्यापीविकायोग्य पोअरीवदान वउदीह देहने सत्तारकरे यस्सादिके सम्माणे यपमकरो करोमद पठस्यस्यामकइ आया

ना उत्तएव शुचिका समष्टा विषममूर्धन्यना द्रव्यारात्रभागोऽन्तरबीषीच अर्वातरमार्गे यस्यांसातया इदंचविशेषण योजनाया धिचित्रत्वात् समष्ट
समाश्रितसिक्तसिक्तगुचिकरम्यान्तरबीषिकमित्येवं दृग्दं समष्टाद्यन्तरभाविता ह्युचिकत्वस्य संज्ञामालकाः प्रेरणकद्रव्युत्पन्नोपवेयननिमित्तं प्रतिमया
स्तेया नप्युपरित्ये तेः कतितामां नामाविचो रागो रजस येन दानि कौसुममोजिष्ठादिरूपाचि यस्यानि यस्याचि येषु सादृशा ये ऊर्ध्वी कृता उचिद्र
ताख्यकाः विषदृष्टादिरूपकोपलक्षितावृत्त्यन्याः पताकाया तितरूपा अतिपताकास्तदुपरिवर्तिष्य साभिभूतितां । अत्रच साज्जोवृत्त्यन्या

मेव मा देवाणुप्यस्य। विणीस्य रायहाणि सञ्जितर यादिरिष्टं स्यासिस्थसमजिस्थसिस्तसुष्ठगरत्य तरवी
हिस्थ मंवाहूमचकालिस्थ णाणाविहरागवसणजसिस्थस्यपक्रागाहपक्रागमठिस्थ लाइहोइस्थमहिस्थं गोसीसस
रसरत्तचवणवहृरविस्थपचगुलितलं सवचिस्थचवणकलस चवणधटसुकय ताव गधट्टुस्थामिराम सुगधवर

सबमाचक (आप्ररक) ददाति । इत्वाविपुलं बीषिकायै मीतिदानं ददाति इत्या वृत्कारयति समानयति सक्तस्य समान्य प्रतिविषय्यं यति
प्रतिविषय्यं विंशतवरगतः पूबोभिपुलं संनिषयः । ततः समरतो राजा कौटुम्बिकपुरुषं श्रद्धापयति । श्रद्धापयित्वाएवमवादीत् । विमनेव
जोदेवानुमिया । विनीतां राजधानी साम्यन्तरवाहिरिकां आनिस्तसुमार्बितसिक्तगुचिकरम्यान्तरबीषिका भवतिनचकलितं नामाविपरागवसुभो

नीआद्यादिह देशनइ सिहासननिर्बिर्बज्जार्बनें पुनेद्विचि साहभो बहवइ । तिवारपठो तेप्रतरनार्ने राजा वाकरपुरुषनें तेकावइ तेकाबोनें एहबोकाहइ
विप्रवतावलो हो देवानुमिया । विनीतागार्ने राजधानीप्रते नाहि बाहिरपोपवेर स्यागर्धोदकादिबे सगारेबकाटो सगकरामनुबनें काढनेकरी सिक्क
सर्लेकरी ह्यगुचि पवित्र एहबो रंरप्य तरराजमार्ने बीण्यकरनार्नेर्बिर्बिहो एहबो नगणावा योवाभावासा नगठपरितासाहकरी जनेकप्रकारनां राज
गता बगवकदेवभो वगठबीबीपी सगभोटीप्यका पगपवाका जेहनी तेप्यत्रा अतिपगतीप्यकावाका जेप्यत्राह तेबेकरीवचित बिंयर्बे सोपबेकरी नगनुचित

दि को गन्धयद्भिर्मूष्मन्तित्यतो विनीतासुसारचक्षुषाः प्रागाग्नियोग्यदेवप्रभवयणं के धीक्यास्तस्मिन् भव्यास्यायत्ते, शेट्टगीवशापवावाग्राष्टा कुरुत स्वय कारपत परैः कृत्वाकारविस्थाप एतानाश्चक्षिमाश्चा प्रत्यर्चयत् । ततस्ते किमुर्ध्वतो त्याह । तय्यश्चमित्यादि । ततो भरनाश्चामन्तर भीदुयिक्ताञ्चधिका रिष्टः पुरुषाः ज्वरतेन राणा एजमुक्ताः सुतो घृष्टाः करतलेष्वास्व यावत्पदपाद्य पूर्ववत् । एयस्यामिन् यथागुभरपादाष्टादिश्रुति सचेत्यर्थः । इति कस्या इतिप्रतिवधनेत्यर्थं, आश्वायाः व्यामिशः सनस्योक्तलक्षण नियमेन । अथ आकाएयिष्यएवमिति एकदेशयणमेव पूर्णोऽयुपगमानापको या

गंधिष्य गधवाहिमूष्य करेह कारवह करेहा कोरविस्वाय एष्यमाणतिष्य पञ्चप्यण्ड तरुण । तेकाहुत्रिष्य पुरिसा भरहेण रक्षा एववृत्तासमाणा दृष्टा करयल जावकहु एवसोमिहि श्यागाए विगएण वयण पंढि सुणति २ तो नरहस्स झुतिथ्याते पंढिणिस्समति २ ता विणिष्य रायहाणिजाव करिहा कारवेत्ताय तमाण

भिन्नाश्च जपताकाविपताकांमहिता साहयवलोचयमहिता गोशीपसरसरलक्ष्मन्वर्देरपञ्चाङ्गुलितना उपचितचन्दमकराया चन्दमपटगुक्त (तो-
रस्यविरक्तद्वारदेशजगा) पावत् गच्छुयाभिराभा सुगन्धयरगन्धिकां गन्धवर्तिभूता कुरुत कारयत कस्याकारपिस्वाच एतानाश्चति प्रत्यपयत ॥ तत स्तोत्रौटुम्बिकपूठपाभरतेभराश्चा एवमुक्ताः घृष्टाः करतल० यायत कस्याएयस्यामिन् (यथापुत्तरपादा आदिश्रुति तथा) आश्वायाविनयेनयन प्रसिदा

गाभीर्यगर्भेचन्दन सगरससहितस्युयु र० रक्तचन्दन वदेरमानाह तेरेकरी वि० शोषार्द्धे पचागुलितलहायजिह्वा एहवीउ-जत्वाद्ये चदगनाकलमजिह्वा चदगने पट्टेकरी सोनापमानद्वय मारकापरना कावत् सुगन्धयस्तुने घपकरी छत्रिरामद्वय सुगन्ध प्रधान गपेकरीमहेत गधनी वाटिसरीयोसुगन्धयहवीनगरी करो तुम्हे पाते करयो अनेरायार्हे करायीमद एमाहरीआश्वा पाटोसोपो । सियारह तेआश्वाकारीपुठप भरतराजाह एहयो कद्येयकह इययतयया श्वायजोही यायत् मापे अमलीकरीमद ऐस्वामी । निममुम्हे कहोद्ये विगकरसु एहवी आश्वाविमद करीमद ययण प० साभले साभलीमे भरतराजामा अ० पासायी

इमः । अग्नीमायीमहर्षेर्विद्वि । अथर्वणं विद्विषुर्विद्वति । यथन प्रतिगृह्यति । अग्नीषुर्वेदीति । अथस्तेऽकिङ्कुर्वेदीत्याह । पश्चिषुषिता इत्यादि । प्रतिभुत्यस्त्या
 तिक्तात् प्रतिनिष्कामन्ति प्रतिनिष्काम्य च विनीतां राजधानीं यावत्पर्येनाजन्तरोक्षवक्षसविषेयविशिष्टां कृत्वा कारयित्वा च सामाज्यं हि भारतकप्रत्यल्पेय
 दि । अथ भारतः किञ्चिदे इत्याह । तद्वत्समरहरे इत्यादि । ततः सभरतो राजा यथैव सज्जनपरं सत्रं वोपागच्छति । उपागत्य च सज्जनगृहं प्रभुप्रविश
 ति । अनुप्रविश्य च समुन्नेन मुखाफलपुतेन जालेन गवासे बाहुसोव्यासोऽनिराम्य यस्मिन् विचित्रमखिरमयं कुट्टिमवत्संज्ञं भूमिकायश्च सतपा
 तस्मिन् अतएव वचनं निवृत्त्यात् रत्नवीयेऽन्यत्राप्येव भागाप्रकाराणां गवीनां राजानां च भक्तयो यथीचित्येन रचनास्तानि विचित्रे ज्ञानपीठेऽन्यत्रोपयोग्ये
 आसने वृत्तेन नियत उपविष्टस्वम् भुङ्क्ते रत्नवीये स्त्रीर्वावैः । भुङ्क्ते रत्नवीये भोतिगीते रत्नपर्यः गव्याश्चैव सज्जनान्दिरसनिम्नैः पुष्पोदकैः कुसुमना

तिष्ठ पञ्चाप्यपति । तएण स नरहेराय । जेनेव सज्जनघरे सेनेव उवागठइ २ सा मज्जनघर झुणप्यविंसइ २
 सा समुत्ताजाळाकुळाभिरामे विचित्रमणिरयणकुट्टिमतले रमणिज्जे एहाणमंडवसि पाणामणिरयणज्जहि
 चित्रसि एहाणपीठसि सुहाणिसरखे सुहोवएहिं गधीवएहिं पुण्णोत्तएहिं सुसोत्तएहिंश्च पुखी २ कल्लाणगपवर

स्वन्ति । प्रतिभुत्यमरवत्सालिकात् प्रतिनिष्कामन्ति ॥ प्रतिनिष्काम्य विनीता राजधानीं यावत् कृत्वा कारयित्वा च सामाज्यं प्रतिपद्यन्ति ततः च
 भरतो राजा यथैव सज्जन गृहं तत्रैवोपागच्छति । उपागत्य च सज्जनगृहं भुङ्क्ते विद्विषमखिरमयं कुट्टिमवत्संज्ञं रत्नवीये
 प० नीकसह नीकलीने विनीताभाजइ राजधानीमते यावत्पराजाइ अहो तिमकरीने अनरापाचक्रादीनें सेधाका पाकी सोपहं तिहारैपकी सेत्रतराका
 त्रिहा ज्ञान भज्जनकारणानुवरणइ तिहां छावइ आधीनं भज्जनकरवा परमादियइमइ पइसीनें मुत्ताकर्लेकरीवहित एहं ज्ञानिकरी आहुत व्यास
 तेर्वैकरी अपिराम विचित्रप्रकारनां नखिरवैकरी भाष्ये चरतीनो पखो जिहा एजलोइएइवा ज्ञानकरवाणा नइपनेविषइ ज्ञानेवप्रकारनां नखिर

चितीः शुद्धोदकीय स्वागाविके स्त्रीपौन्यकलाशयैरित्यथेः । भक्तिरिति । उत्तरसूत्रस्थपदेनसर्वव्याः । एतेन कातिजननमजननविगुणार्थे मज्जनमु-
च्यते । अयारिदविपादायमाह । पुनः कस्याप्यकारिप्रवरमज्जनस्यविठुद्वयपीठानियुग्यर्थेकविहितौपय्यादिकामस्य धिपिना दुग्भोगोदो इत्यस्य गु-
ण्यर्थकत्वेन कामायकाया भव्यतः स्रपितोऽतः पुरवृद्धानिरितिगम्य । किमज्जितइत्याह । तत्र कामावसरेकीसुकामा रसादीना गते यद्वाकीतूहनि
कजनैः स्वसंवासम्यक्प्रयोगार्थे दश्यमानैः कीतुकथने भाषयचेष्टादिपुत्रसौ बहुविधे रणेकप्रकारैः । अत्रकरवेततीयेति । अयज्जातोभरविधिमाह । क

मज्जणविहिण्णं मज्झिणं तस्य काउअसएहि यज्जविहेहि कज्जाणगपथरमज्जाणावसाने पम्हलसुकमालगघ
कासाहल्लूहिअगे सरससुरहिगोसीसचदणालित्तगसे अहयसुमहग्वदूवरयणसुसवन्ने सुहमाडावयणगगविले
यणे आविठ्ठमणिसवखे कप्पिअहारुंहारत्तिसरयपालअलअपमाणे कट्टिसत्त सुकयसोहे पिणठ्ठने त्रिज्जेग अगु

आममस्वपेनातानचिरजभन्तिचित्रआमपीठेशुमन्निर्बयसः शुभोदकैगन्योदकैः पुगपादकै शुभोदकैगपुनः कस्याणकप्रयरमज्जनविधिनामज्जितः तत्र
कीतुकथने बहुविधेति कस्याप्यकप्रवरमज्जभावसाने परमसुकमालगन्थकपायोपित भूयिताङ्गः सरसहरभिगीगीपचन्दमानुलिप्तगायः अहस्तमु

करी भातिकरी चित्रो एहवो आ०आनकरवाना पीठनेविषे सुपहकरी चेत्तेशुभोदिक तीथप्रमुपना पाथी सुगपनिश्चितपाथी इकरी फुलवासी पाथी
इकरी शुद्धपाथीइकरी वारवार अस्यावकारी प्रवरठठम काम मज्जन निर्जेकरीमं मज्जनकराह वगतिहा कीतूहजला खोगनेकरी यथु विपञ्जेनेकप्रकारे
करी कस्याप्यकारी परधान मज्जननेवेइइह प०रोमसहित सु०अत्य तमुकुरमाल भुगपवत० एहवा लगेरे कराथो वत्त तेजेकरी लूइयूअग धरीरसर
सहित पुगथएहवो गोशीपेनामं वरमकरी गात्रसरीर सेपह अ०मपादिके अणकरसु अपहएहवो दूव्ययज्जसारगसरीयोवस्त्रपरि पवित्र मालाकु
लप्रमुपनी य कुकुमप्रमुप वि०विलोपनकराह आ०यहिराह मणिसुववादिने कश्चिपतययास्थामह परिह अ०अट्टारासुरिनो अट्टाहारेते मवचरिनो

इयः । अग्नेनाग्नीगहस्ते इति । अयश्चयद्विभुर्विति । यच्चनं प्रतिशृङ्खलंति अङ्गीकुर्वेतीति । ततस्तेकिङ्कुर्वेतीत्याह । पञ्चिभुविता इत्यादि । प्रतिभुत्यतस्त्यो
तिक्तात् प्रतिनिष्ठाभानि प्रतिनिष्ठाभानि विनीताराजधानीयावत्पदेनानन्तरोत्तरसकलविशेषविशिष्टां कृत्वा कारयित्वा च तामाच्छतिं भरतस्य प्रत्यप्रपेय
ति । अय भरतः किचते इत्याह । तएवसुनरदे इत्यादि । तथः सुभरतोराजा यथैव मञ्जनपर तत्रैवोपागच्छति । उपागत्य च मञ्जनगृह श्रममुपविश
ति । अमुप्रविश्य च धमुन्नेन भुक्तायनपुतेन जालेन गवाद्येवाङ्गुलीव्यासोऽभिरामय यस्तस्मिन् विचित्रमखिरजमय कुष्ठिमसलंवदुभूनिष्ठापत्र सतथा
तस्मिन् अतएवसुनभूनिक्तात्वात् रजसीयेत्यानवश्ये नामाप्रकाराणां जडीना रजानां च मक्तयो ययीषित्येन रचनास्तानि विचित्रे स्नातपीठे स्नानयोग्ये
स्नातने सुक्लेन निपद्य तपविष्टम्वन् मुज्जारद्वै स्त्रीयीद्वैः सुखीद्वैर्द्वै स्त्रीयीद्वैः गन्धोद्वै रज्ज्द्वैर्द्वै रज्ज्द्वैर्द्वै रज्ज्द्वैर्द्वैः पुष्पोद्वैः पुष्पोद्वैः सुसुन्वा

सिद्ध्य पञ्चप्यनति । तएव स नरहेराय । जेजेव मज्जनघरे तेजेव उवागतइ २ सा मज्जनघर छ्यणप्यविसइ २
 हा समुत्ताजालाकुलाभिरामे विचिसुमणिरयणकुहिमसले रमणिजे एहाणमदवसि पाणामणिरयणनसि
 चिसि एहाणपीढसि सुहासिरसो सुहोवएहि गधीदएहि पण्णोत्रएहि सुओवएहिहस्य पसो २ कक्षागगपवर

रवन्ति । प्रविभुत्यनरवस्यान्तिक्तात् प्रविनिष्कान्तिः । प्रतिनिष्कान्त्य विनीतां राजधानीं यावत् कल्पा कारयित्वावतामाहो प्रत्यपेयन्ति ततः स नारतोरात्रा पयैवमज्जन गृह तत्रैवोपागच्छति । उपानमस्यनञ्जनगृहमनुप्रविशति अजप्रविश्य समुक्ताजालाविरागे विचित्रमविखनद्विभक्तोरवभोप

प० नीकसइ नीकसीमें विनीतानामइ राजधानीमें याबतूआइ अइमें तिनकरीमें अमेरावासकराभीमें तेआआ पाकी लोपइ तिवारेपकी तेअरतराबा त्रिहां कान मज्जनकरवानुधरखइ तिहीं आइ आओनई मज्जनकरवा धरनाहियइइह पइसीमें मुनाकलेंकरीसहित एहमें अतियकरी आबुल व्यास तेईकरी अतिराम विचित्रकारनां नबिखें करी नांय हें बालीनो तलो बिहा र० मनाइएइवा कानकरवानां नइपनेविषइ अनेकमकारनां नबिखइ

स्थापयद्व्यादि । करपक्षे प्रवरमज्जभाबसाभे क्षाभाजतरमित्यर्थे । पल्लवस्य पल्लवत्वा अतएव भुक्तभालया गन्धप्रधानयो कयापेन पीतरत्नयस्योपययन
 नीययस्याना रक्षा कस्यापिस्त्री तया कयापरत्नया द्योतिकयेत्यर्थः स्थापित निर्लेपनाभापादित अग यस्य सतया घरसमुत्तुरभिगीयीपचन्दमानुक्षितगात्रः ध्य
 रत मलभूषिकादिभिरनुपयुत प्रत्ययमित्यर्थः कुमहारौ बहुभूष्य यद्ध्यारत्र प्रथामधश्च तन्मुच्यते सुपुपरिहित येन सतया अनेभावी यस्मात्तत्कारत
 तः । अत्रचत्नयस्यपूर्वे योजनीय । वरनसूत्रपद्यात् । क्रमप्राधान्याद्वाक्यामस्य मङ्गिकातोत्यतएव यदेनैव यपुर्विलिपसति विधिक्रमः शुचिनीपयित्रे
 मासावस्यविलपने पुष्यस्त्रगन्धमकारिबुक्तमादित्यलेपने यस्य सतया । अनेन पुष्यालकारमाह । अथलभसूत्रे यपु सीगन्ध्यायेनैविलेपनमभिहि
 त अत्रानु यपुर्नैवमावेति विक्षेपः आयिद्वानि परिहितानि मङ्गिबुक्तानि येन सतया रतेना स्वरजतरातीमयाद्यलकारनिषेधः सूचितः नक्षिस्त्रकाल
 कारणेय विज्ञायत आह । कल्पितो यथास्थान चित्यस्यो हारा ऽष्टादशपरिको ऽष्टहारी नवपरिकः किञ्चरिक्च प्रसीत येन सतया मल्लवमानः प्रा
 साभा रुपमक यन्व सतया सूत्रेव पदव्यत्ययः प्राकृतत्वात् कटिसूत्रेव कल्याणरत्नेन सुषुग्ता भोमा यस्य एतया अत्रपदव्यत्ययस्यभेदधारयः । अथया क

छिज्जुगल्लिच्छकयाभरणे पाणामणि करुगतुद्विष्यथाभिक्षुम्पु अहिहृष्टमस्सिरीए कुटलउज्जाह्ममाणे मउडदि
 मसिरएह । रीत्ययसुकयरहृष्टवले पालयपल्लवमाणे सकयपरुउम्ररिज्जं मुहृष्ट्यापिगलगलीए पाणामणिकणगयि

महःपंदूरकसुचवत युषिमाशावकविशपना । आविहृमचि युग्मे करितहाराऽहारत्रिपरिकामालम्बमलम्बमानकटिसूत्रमुक्तशानः पिनहुयेय
 काङ्गुलीयकगल्लिनाङ्गुलसिनाङ्गामरकः । नामानक्षिठकत्रुटितस्तम्बितपुत्रो अयिकधर्मीकः कुवहणोदुद्योतितानना मुकुटवीम्रगिरस्को हारायस

तिग्त्रिचरीकनामः मूल मल्लनायमान मोठज्जुसको लेवैकरी कठकटिहारैकरी बुभलीकरीसोभाजेव पदस्याहै नेऽकट्टुमात्राभरत्रैव अङ्गुलीगा
 आभय ललित मनोरं पदित्याहै आनरकलेवह नामाप्रकारानाजिभययद्वा कठक मृटिकनामः हस्ताभरण करीयभिहै भूषा अत्यन्त सामावह
 हारैकरीने ठाक्याहै अत्यन्त शोभायत इदयनेव । ललायनानाको भजूरपु यद्वा लेवै नेदने मुद्रिकाहकरी पोलीहै अङ्गुली लेवह अनेक म

पाक्षाः यावत्पदात् ईषरतस्यरमाहयिष्ठाकोहयिष्ठाभतिसहानन्ति गणगदाधारिण अमक्षवेरुपीठमदुर्गारिगमसठवेद्ययइ सत्ययाइ इति द्रष्टव्य ।
 अत्रव्याख्या ॥ तत्र राजाना नादलिकाः ईधरा युयराजानो मतातरेष अविमारीद्यययुक्ताः तलवराः परितुष्टुपप्रदतपहययविभूपिताराअस्थानीयाः
 मादंमिकाष्टिक्कमदयाचिया कीटुबिकाः कतिपयदुटकाप्रप्रवोऽवगलकाः मत्रिबप्रतीताः मन्त्रामत्रिबो मत्रिमहलप्रथामा गवकागचित्ता भावागारिका
 वा दौवारिकाः प्रतीहाराः अमात्वाराल्याचिष्टायकाः चेटाः पादमूलिका दासावा पीठमर्द्दा आस्थानेष्वासकासकसेयका यमस्या इत्यय वैश्याचार्यो
 वा मगरतः रघ्यातद्व्यपदेशेन मगरमिवाचिप्ररुतयः निगमाः कारिका यज्जिजोवा मेट्टिनः श्रीदेवताध्यासितसौमस्वपट्टविभूपितोत्तमागाः अयया मगरा
 वा निममानां च वयिगवासाना मेट्टिनो महसराः चेमापतय दत्तरङ्गसेयमायका चार्धधावाः सार्धेमायकाः द्रुता अन्येपां राजगत्या राजादेशनियेद
 काः सपिपासा राज्यसचिरवकाः स्या दृग्दुस्तल्लैः अत्र तृतीयावबुवचमलोपो द्रष्टव्यः सार्धे सह मकेयलतसुमहितस्यमेयापितु ते समितिसमशारप
 रिवृत्तः परिक्रितव्यति । नरपतिसंजमगृहात् प्रतिनिष्कामतीति सम्यन्तः ॥ किभूतः प्रियदर्शनः कश्च भयलनहानेयः शरन्नेच स्तस्माकिंगतइय अत्र
 यावत्पदात् गणगद्विप्यन्तरिकेतारागकाबमक्षेइति सपहः ॥ तेन अयिपदाप्रत्यवशद्यो ग्रहगवेतिवियेयकेन योज्यः ततो ऽपमये सपल उपमानियो

पउमहल्यगया, अय्येगइथा उय्यलहल्यगया, जाव अय्येगइथा सयसहस्रसपहल्यगया नरह रायाण पिठउ २
 अय्यगठति ॥ तएण भरहसस रयोवहुइं सुब्बा चिछाह यामणि वढभीउं धधुरी वउसिस्थाउं ॥ जीणिअ पल्ल

निष्कप्य यत्रैय आयुषगृहशाला यत्रैव चक्रव तत्रैव प्रचारितवान् गमनाय । ततस्तस्य भरतस्य राज्ञो वश्यो ईधरप्रमृतयो अय्येकेपट्टइथा
 भता अय्येके उापलहल्यगतापायत् अय्येकेयनसइलपत्रहल्यगता भरत राजान पृष्टतोमगच्छन्तीति । ततस्तस्य भरतस्य राज्ञो यद्वाः कुब्जा
 यथा ईधर प्रमुद कतसाइक्क पट्टकमस हाथनेविदे खे एइवा केतलाए क उरपलभामस कमलहाथने विदे खइ यावत् केतलाइक्क लसपत्रकमल हाथमावे
 एइवायका भरतराजाने पुत्तइ २ आइ । तिवारपकी ते भरतराजानी पढी कुब्जा कुब्बो पिलावदेवनी उपमी १ अत्यसठोमखी २ वाकीकाययत ३

राशगो यस्य सतथा प्राकृतात्वात् पूर्वपदस्य दीर्घत्वं मुञ्चिष्यामिः साधारागुलीयके विगता अगुहयो यस्य सतथा बहुव्रीहिसङ्गः कः प्रत्ययः नामास
 विभज्य विमल महाबोधयुग्मप्य निपुणेन शिष्यिना उक्तविधिति परिकल्पितं चिन्तितं निमित्तं बुद्धिस्तु सुसंधिविशिष्टं मन्ये
 भ्योपियोगेपवत् सत्य भलादरं जस्थित सस्यान यस्य तत् पढात् पूर्वपदेः कर्मेधारयः एवविधं प्रशास्त आविश परिहित वीरवलय मेन सतथा छान्या
 पि य कचि द्विरुक्तभारी तदादीर्घविधित्य सोधयतेतद्वक्त्यमिति स्पष्टयन् परिदधाति तद्वीरवलयमिच्छ्यते किमहुना वक्षितेनेति श्रुयः । कथ्य
 कथ्यएवेवति । अत्र वेवशृङ्खलार्थे तेन कथयककववाककतो विभूयितस्य तत्राककतोदसादिनि विभूयितः क्लृप्तपुष्पादिभिः क्लृप्तवृक्षे राक्षानुमुक्तु
 टादिनिरसकतो विभूयितस्तुवकादिभिरिति । नरेन्द्रः सुकोरटकावति । अत्र यावत्करकात् सुकोरटमन्त्रदानेन क्लृप्तं चरित्रमाद्येणमिति प्राश्न । तत्र
 सुकोरटानि कोरटाभिधानकमुनस्तबकवति कारटपुष्पादिहि पीतवस्त्राणि मासाते योभार्थदीयते मासादेहितानि मास्यानि पुरपाद्योत्पयेः वेया दा
 नानि मासा यत्र तस्य एवविधेन क्लृप्तं प्रियमाद्येन शिरसिविराजमानवति गम्य चतुर्धामपतः पुरतः पाद्ययोद्य वीज्यमानत्वा घृतु सस्य कामा
 वानरादां वासैर्वीजित मङ्गलमूति मङ्गलमूतो जयज्योत्सनेन क्लृप्त आलोके दर्शने यस्य सतथा छान्येन गद्यभायका मङ्गादिगद्यमस्या दुरुभायका स्तत्र

सविष्ट पिष्टदसणे जरवर्हं घृथपुष्फगधमव्रह्म्यगे मञ्जणधराद्यं पठिणिस्कमह २ सा जेणेव श्याउहधर
 साछा जेणेव चक्करयणे तेणामेव पढारियगमणाए ॥ तएण तरसभरहस्स रसो यद्वे ईसरपमिईं श्रुप्येगईंश्या

दाम्राकर्षप्रियमाद्येन शिरसिविराजमानः) यावत् चतुर्धापरत्वाकधीजिताङ्गः मङ्गलजपपञ्चदशकलाश्लोकः अनेकगद्यतापकवदनायकः यावत् दूतमधि
 पालैः शर्हं सपरिवृतः यवसमदानपनिर्गमंत इव यावत् शशीव प्रियदर्शनीनरपति, घृथपुष्पगधमन्त्रहस्तगतः मञ्जणगुह्यात् प्रतिनिधकापति प्रति
 सतो यद्वा यावत् मङ्गलानो परं प्रीतिकारी च दर्शनीकहन् नरपति राक्षा कुल गन्धवास पुढो कुलमासा प्रमूय शपने बिभर छे यद्बोधको न
 अत्र परमादिषी नीकसेनीकसीनद जिह्वां काठण परराणादि जिह्वां चकरकचै तिह्वां प्रकर्षद पचारे जाजानेकावत् । विचारपदी वे भरत राजानो

दास्ता- यायत्पदात् इधरतलसरमाहयिच्छकोठंविध्यमतिमहागति गङ्गदद्यादिरिअ अमधेयेपीठमद्वयगङ्गिगमसठंजायइ सत्ययाह इति द्रष्टव्य ।
 अत्रव्याख्या ॥ तत्र राजाभा नोठलिकाः ईधरा युवराजानो भतातरेअ अविभाटीद्यथयुक्ताः तलवराः परितुष्टुनूपप्रदत्तपहुयथविभूयितारजस्यानीयाः
 साठयिकादिछात्रमहापाधियाः कौटुम्बिकाःकतिपयकुटुम्बप्रबोडवगलकाः मन्त्रिःप्रतीताः मन्दासन्निष्ठा मन्त्रिभट्टलप्रधाना गणकागणितज्ञा भाडागारिका
 वा दीयारिकाः प्रतीहाराः अमात्याराख्याधिदायकाः चेटाःपादमूलिका दासावा पीठमदी आस्थानेछासञ्चासकसेयका ययस्या इत्यथ, देश्याचार्या
 वा मगरताइप्यातद्व्यपदेयोन नगरनियामिप्रकृतयः भिगभाः कारखिका वखिबोका अंष्टिमः श्रीदेवताध्यासितश्रीवसुपट्टविभूयितोभसागाः अथवा मगरा
 वां निगमानांथ वखिवाचानां मेष्टिनो महरा सेमापतय दत्ताङ्गुचेन्यमायकाः साधयाहाः साधमायकाः दूता अन्येपां राजगत्या राजादेश्यनियेद
 काः सचिवाक्षा राज्यसंचिरवकाः एषा दृग्दुस्ततलीः अत्र नृसीयायबुववनलीपो द्रष्टव्यः साहे सइ लकेयलतदमदितस्यनेयापितु तै सन्नितिसमसारप
 रित्युतः परिकरितइति । भरततिमंज्जमगुहात् प्रतिनिष्कामतीति सम्बन्धः ॥ किमुतः प्रियदर्शनाः कइव पवलमहामेयः शरग्नेप क्तस्माकिंगतइव अत्र
 यायत्पदात् मङ्गलदिव्यन्तरिकेतारागणःसुमंसेइति समर्थः, तेन ग्रयिपदायस्यइयशरी पङ्कगेतिविशेषेन योज्यः ततो उपमयः सपद्य उपमानिवर्यो

पउमहत्यगया, अप्येगइस्था उप्यलहत्यगया, जाव अप्येगइस्था सयसहस्सपहृत्यगया जरह रायोण पिठत्तं २
 छुणगळति ॥ तएण भरहस्स रखोथहुईत्तं खुज्जा खिछाइ धामणि वढभीत्तं वड्ढरी घउसिच्छात्तं ॥ जीणिअ पत्त

निष्कप्य यत्रैय आपुपगृह्णता यत्रैय चक्रव तत्रैव मपरितयान् गममाय । ततस्तस्य भरतस्य राज्ञो यइयो ईधर्यमृतयो अप्येककेपजइसा
 गता अप्येकके उरपलइसगतापायन् अप्येककेगानसइअपत्रइस्तगता भरत राजान पृष्टतो नगळन्तीति । ततस्तस्य भरतस्य राज्ञो यइयोः कुब्जा
 यथा ईधर प्रमुप कतसाइक पट्टकमस इ)धनेमिये के एइवा केतलाए क उरपलनामइ कमलहायने विपे खइ यायत् केतलाइक लउपत्रकमल हायमाके
 एइवाचका भरतराजाने पुंसइ २ जाइ । तिवारपळी ते भरतराजानो पढी कुब्जा कुयडो पिळावदेसनी उपनी ? अत्यसठीमणो २ याकीकायत ३

इयम् यथा बद्धः शरद्व्यपटसन्निर्यवश्च पादमथाना दीप्यमानश्चछायां शोभमानमवशाका तारायवस्य च भव्यो वर्तमानश्च प्रियदर्शनो भवति । तथा भरतोपि सुपापवत्तान्मन्त्रगृहाद्विगतो अनेकमन्त्राद्यकारिपरिवारमध्ये वर्तमानप्रियदर्शनो ऽभवत् ॥ पुनः श्रीकृष्णो भवतिः प्रतिनिष्कान्तीत्याह । नृ-
पपुष्पमन्त्राद्वानि पूर्वोपकरणानि इत्येतानि यस्य सतथा स च ध्रुवोद्देशागदि- पुष्पादिप्रकीक्ष ककुसुमानि गन्धावासाः मात्स्यानि प्रचितपुष्पादीति ।
प्रतिनिष्काम्य च किञ्चनानित्याह । येदेव इत्यादि । यत्रैवापुष्पगृहासा यत्रैव चकार सत्रैव प्रथारितवान् गमनाय गन्तुमावर्तत इत्यर्थः । अथ
भरतजननानन्तरं यथा तदनुभवात्तु सायाह । तद्वद्वितीत्यादि । ततो भरतजननादनु तस्य भरतस्य राज्ञो बह्व ईश्वर्यमनुतयाः पातरपदकप्राप्त्या स
भरतमनुतयः पूर्ववन् । अपिबोद्धावै एकेकेन पञ्चइत्यगताः एकेकेन पञ्चइत्यगताः एव सर्वास्त्वपि विधीयन्तानि शास्त्रानि यावत्पदान् अल्पेन

यिष्यात् इतिनिष्ठा वाचकिणिश्यात् १ छासिष्य लउसिष्य इमिळी सिइलली तइ स्यारवी पुलिदीअं पक्कणि
 वहलिमुंढी सयरी पारसीतंअ २ स्यप्येगईश्यात् षवणकलसइत्यगयात् बगेरी पुष्कपल्लइत्यगयात् भिगार
 स्यायसपालपाईसुपइठग धायकरग रयण करडग पुष्कबगेरी मल्ल वसुबुणगघइत्यगयात् वल्लस्यत्तरण

विज्ञातः सामानिकाः बहनिडा वर्वर्यो बहुविधाः योनिस्वीपह्वविधाप्रसिद्धिकावाहकिकाः । सावित्रीसमुच्चिनीद्वाविद्यः चिरत्न स्तथा आरव्यः पुत्रिण्यास पञ्चस्वीनदलः मुकुटपोद्भवयो पारस्विक्य । (ब । १ । अप्येविधा बन्धनकलत्रभागताः चङ्गेरीपुण्यपटलरसगताः मुकुटारादयस्ताः

માથરદેશનો ૯૫નીચલક રહેલની ૫ ખોનકરેલની ૬ પક્કરેલની ૭ ફરિનિકરેલની ૮ કાલકાળ રેલની ૯ સાલિક રેલની ૧૦ સપુલ રેલની ૧૧ ક્રિલ
 રેલની ૧૨ રીલરેલની ૧૩ કારકરેલની ૧૪ પુલિરેલની ૧૫ પક્કરેલની ૧૬ કારકરેલની ૧૭ ગુરુરેલની ૧૮ કારકરેલની ૧૯ પારકરેલની ૨૦ કીલ
 કીલ માલકા પલક રાલનાંઈ રહેલની કોટા, કારીયા માલિકાનુકા પુમસિલક કીલકા રલનાં કલેરી માલકાનિ, માલકાનુકે

[illegible]

लोमहृत्यय षगरीपुष्प पद्मल हृत्यगयात जाव लोमहृत्यगयात अप्येगदृष्ट्यात सीहासणहृत्यगयात हृत
 चामर हृत्यगयात तिलममृगयहृत्यगयात । तेष्विक्रीठसमृगीपत्ते चोएष्य तगर मेलाय ॥ हरिश्चाले द्विगुलए म

नपात्रीषप्रतिष्ठकवातकरवह करवकरवह कपुष्पकर्त्रीरौकामास्थवक्त्रूर्ध्वगताः वरुणाजरबलोमहस्तक भङ्गरीपुष्पपटलहस्तगताः । याधत्
लोमहस्तहस्तगताः स्रव्येकिकासिद्धावन हस्तगताः वयकामरहस्तगताः तैलसमुद्गहस्तगताः तैलकोष्ट समुद्रपः पञ्चबोधतगरमेऽथाच ॥ हरितालिहि

नीचयरी गत्यपूढानी चगेरी तेहायमाड्ड वळ आम्हे पूजणीनी चगेरी धियेदे यावस् केतली दाधीनु सिद्धासन हायमाळें
 वळ पावर हायमाळें एइयी तेलाभा जुटनी दाढाहा पान पुआ तगरप्रमुय हरियाल दिगुशु सबयिल सासरवना दायष्टा । केतलीक यीजणा हाय

सोपकरत्वेन ताप्यमुपयु स्याच्चाह ॥ अप्येकिासालवत्तइसागताः नगल्पाटा इसागता यासाता सत्वा एवं प्र गारादिइसागताः अप्ये किाः । तद्व्याख्यानुमा
 गृवत् । नवरं पुण्यचगेरीत आरम्य भासादिपदविशेषिता साहागेर्या आतव्याः सोमइसाकचगेरीतु साहादुपातास्ति अम्यास्तु सायदाचैकत्वेन सूत्रे
 साहाकोचा आद्यतप्रहरेण मध्यपदइत्यस्य अयमेवसाव्यभागत्यात् एवं पुण्यपटलइसागता साव्यादिपटलइसागता च याव्याः अप्येकिाः सिद्धासन
 इसागताः अप्येकिा सत्रचामरइसागताः तथा अप्येकिाः तैलचमुफ्रसीलभाजनविशेष सादसागताः एवं कोटसमुद्रकइसागता यायश्चपयसमुद्र
 इसागताः । अत्र समुद्रसपदनाथा । तेष्वेकोटसमुद्रादिति सूत्रोक्ताः एतदर्थस्तु राक्षसशरीरकृत्तितो ऽवगम्यः अप्येकिा साक्षवृ तइसागता
 व्यजनयावयः अप्येकिा पूषकवृत्तइसागता इति । अत्र ययावृत्त्या भरतआमुषयासागुह प्राप तानाह । तएकमित्यादि । ततः समरतोराजा
 पत्रैवा मुपनृइहाता तत्रैकोयागटवीति सवयः । किमूत इत्याह । सर्वेष्टां रुक्मथाद्याजरादिकृपया लक्ष्म्या पुत्रइति गम्य । एवं अन्याम्यपि
 पराग्नि योजनीयानि । नवर युतिर्नैलः परापरनुचितपदार्थोना तथा वसेन वस्येन समुद्रयन परिवारादिसमुद्रयेनआदरेण प्रयत्नेन आपुपरजनस्तपु

णोसिंहाहासग समुम्नो , अप्येगइआतं तोलिच्छटइत्यगयातं अप्येगइंस्थानं घूषककुलस्थ इत्यगयातं नरइ
 रायाणपिठतं २ स्थुगुगठति ॥ तएण से भरइराया सविह्रीए सव्वजुइए सव्वयलेण सव्वसमुदएण सव्वायरेण सव्व
 विभूसाए सव्वविज्जइए सव्ववत्य पुण्ण गघ मल्लालकार विभूसाए सव्व तुळिच्छ सव्व सखिणाएण सहया इह्रीए

कुतजननः श्रितासर्वपचमद्रः १ अप्येकिासालवत्तइसागताः अप्ये किापूपमुद्रु त्यकइसागता नरत राजान युद्धतोऽनुगच्छन्ति । ततः नगर

नो एरही वेतसीक पूषक कुल हावनाई एरही दासी जरतराजानइ पूठइ २ जाइ विचारपणी तेभरतराजा सर्वेच्छदि करी सर्वेवल सेव्यइ करी
 सबसंपदाइ सबसमुद्राय परिवार करी सबेकाइर मनुमाने करी सर्वेसोनाइ करी सबवत्त युल गम्य नाएय आलकारनी सोनाइ करी सब बाजिबना

स्वयम्भुमानेन विज्जुपया वचितनेपण्यादिशोभया विज्जुत्या विस्तृत्य श्वविपविस्तारेण । उक्तामेव विभूया व्यस्यत् । सवपुष्केत्यादि । अत्र
 पुण्यादिपदानि प्राग्वात् नवर अलकारी मकुटादिरित्युपया सर्वेया इटिताना तूर्पोणा याशयो अणि यद्य ससगतो निमादः प्रतिप्यनिस्तेन । अत्र
 इमुसुखिनादयोः समाहारद्वयः अय सवमतेन भाषमस्यपुत पीतमिति लोकोक्तेः प्रसिद्धत्वात् सर्वशब्देनाक्षपीयोपि निर्दिष्ट भवे ससय नतयाविभू
 तियेष्टिना मयतीत्याश्रकमान प्रस्यत् । मइया इटीए इत्यादि । योजनात् प्राग्देव यावत्प्रदात् मइयुत्यादिपरिग्रहः मइता यइता वरप्रुटिता
 नां निःस्वानादीनो तूर्पोणां यमकसमख युगयत् प्रयावित भावेस्तप्रत्ययविद्यामात्र प्रयादम अणितमित्यर्थे स्तेन शुद्धः प्रसीत पसयोमाइपटशो लपु
 पटइइत्यन्ये पटइस्त्वेतद्विपरीता । जेरीवडा ऊझरीचतुरगुलनालिः करटिसदृशी वलयाकारा खरपुडीकाइली मुरजोमइमदंलः सुवज्जोएलपुमदलः
 दुदुभिर्देवयाद्य एयां निर्योयमादितेन तत्र निर्योपोमइअणि नोदितप्रतिरवः एकवद्भावादिकयचन पूवविशेषण तूयसामान्यविपयमिदन्तु तद्य
 न्निबूचक नित्यनयार्जैः । आयुष्यइशास्त्रात्मात्मनारविचिमाइ । सवागच्छिता इत्यादि । तत्रोपागत्य आलोकेदशनमात्रएव चक्रवत्स्य प्रणामदुरो
 ति छत्रियै रापुषवरस्य प्रत्यक्षदेयतात्वेन सङ्कषपमान् यत्रैव चक्रव तत्रोपागत्यति लोमइसक प्रमाणनिका परामश्रुति इस्तेनस्पृगति गृह्णातीत्यर्थः ।

जावमइया वर तुळिश्य जमग समग प्यवाइंएण सख पणव पऊह मेरि ऊत्तरि खरमुहिमरजमुइग दुटहि
 निग्घीसणाएण जेणेव स्याउहघरसालातेणेयतेउवागतइ २ त्ता छालोए चक्करयणस्य पणामकरेइ २ त्तो जेणेव

तो राज्ञा स्वर्चां सधुत्या सर्वबलेन स्वसमुदयेन सर्वोदरेण सर्वविभूया सर्वेष्वप्यगन्थास्थालङ्कारविभूयया सयश्रितिशब्दसन्निभा
 र्हेन मइर्चां यावत् मइता वरप्रुटितयमकसमख प्रयादनेन शुद्ध पणवपटइ मेरीकझरीखरमुलीमूरजपदप्रुदुभानिर्घोयनादितेन यत्रैव आयुष्य

यश्चने निमादइ करीने माटी विसीर्ये अट्टिइ करो यावत् भोटा प्रयाग याजिन जमक समकमाने वाजा तेइया शर्दे करीने शय पणयनाभे प
 इइ जेरि माझरी काइली मोटोमांदल दुग्घुजी एइनां शर्दे करीनइ सइव निहा आयुष परशालाळें विहा आवइ आधीने दीठायाकाज चक्रव

[illegible]

चक्षुरयमे तेनेव उवागळइ २ ता लोमहत्यये परामुसइ २ ता चक्षुरयण पमऊड २ ता दिव्वाए दगधाराए
 व्यस्रस्केइ २ ता सरसेण गोसीसचद्वयेण झुणलंपह २ सा व्यमोहि यरेहि गधेहि मल्लेहिअ व्यस्रिणइ पुष्फारुडण
 इयासा तत्रैवोपामञ्जति । उपागत्य आलोक चक्ररत्न प्रकाशकरोति । कत्वा यत्रैवचक्ररत्न तत्रैवापानञ्जति उपागत्य सोमइसाच परावय
 ति । परावय चक्ररत्न प्रकाशयति । प्रकाश दिव्ययोदकधारया झण्डति । झण्डित्य सरसेण गोयीर्षजन्नेनानुलिम्पति । अनुलिप्य झयेवे
 नै प्रकाशकरइ करीने बिइ चक्ररत्नइ तिहां झावइ आनीने पूत्रबी सीइ सव ने चक्ररत्नइ पूत्रइ पूजाने दिव्याबीनी चाराइ करी सीइ
 नीचीने रजश्चित पोसीवे चक्ररत्नइ सीइ सीयने उत्तमप्रयाग दून्यबलूइ करी दूननी नासाइ करीने झावो पूजाइ करी दूननी चारावइ

तिलको याः कीकटाचिनिरीचितो विकचति तत्पुण्य कबचीरं कुंदं प्रतीते कुञ्जक फूयोदतिमात्रा दृढविशेष संतुप्य कोरटकप्राग्वत् पत्रादि मठ
वक्रपत्रादीनि दमनकः स्पष्टः एते वैरवरजित्पुत्रसुरभिः तथापुगन्थाः शोभनचूखो स्तोत्रागत्यो यत्र सतथा तद्विमलचक्र इकप्रत्ययः पद्याद्विगोपबद्धय

महं गद्य द्यस्य द्यस्य वत्यारुहण स्याज्जरणा रुहण करेह २ ता स्यत्वेहि ससोहि सेंगुहि रययामएहि छलरसा
तदुलेहि चक्षुरयणस पुरतं छठठमंगलए स्यालिहह ॥ त० ॥ सोल्यस्य चिरियच्छ णदिश्यायत्त वरुमाणग जहा
सण मठ कलस दप्पण स्यठमंगलए आलिहि ता काऊण करेह उद्ययार कितेपाठल मसिंश्चपग स्यसोग पुणा
गच्छुमजरिणवमालिश्च वडल तिलग कणचीर कुद कोऊय कोरठ पत्त दमणय वरसुरहिंसगघगधिञ्चसस कय

रैगन्धेमीस्त्रैवाचयति । पुष्पारापक सात्यगन्धदर्पवृक्षस्वारोपक आमरवारापक कराति कस्या अर्थः स्तब्धः । योहीः रक्तमयैः अच्यरसतदुलैः
भक्तकलस्य पुरतोऽष्टाष्टनङ्गलिकाः । तद्यथा स्वस्तिकमोयस्वनद्यावत् ॥ ईमानकमद्रासनमरसकलशदर्पणाष्टमङ्गलैरालिङ्ग्याः । कारकरो
न करोति । । कत्वा उपचारमिति । किलान् । पाठलमङ्गिका वरपकाशोकपुजागयूयिकापूतमङ्गरीमवभालिकायकलतिलकमनवीरकुन्दकुञ्जककोर

दाभवत् फूलनीमाल सुगन्धद्रव्य दामाचूचं गन्धपूजा यच्च सुगन्धा तेभ्यु आरोपण पद्विषानु धारापक करें करीनें छाटा निमल भस्त्र मुकोमल स्वत
उगता रक्त रुपामय अत्यन्त सुष्ठु अटिबिनीपरं तदुलेकरी एववा बभारवनें आगलि छाट २ नगलीक आगलइये करइ । ते कोइ । सापीठे १
भीपठ २ नशायत् ३ महर्मान शरावसपूट ४ मद्रासन ५ मत्स्य ६ कलस ७ दर्पण ८ शूट नगलीक करीनें करीने करइ उपचार, तस्यो उपचार पाट
सपूचमां फूल मालतीना चपलां अशोकवृक्षना पुजागना आंबानी बांजरो नवी मालतीनां फूल बडलसरीभा तिलफयसमा कणपरना फूल कुदयप
ना कुञ्ज कुजागा फूल कोरठ वृक्षना फूल दमनानां फल प्रथम सुरभी सुगन्ध गणित एवमेव शार्पेकरो यद्वयामादा अर्धपद्मा मही प्रयया कर

स्य क्रमधारय सास्य तथाकथपद्मे नैपुनसरजे मुक्तपुम्बगाद्यायै युक्त्याः पञ्चानुलिभिः कोट्येपु यद्वय तस्यायेन पृथीत स्यात्तदन्तर करयत्नाद्व्यम
मुक्तः सन् प्रप्यटः प्राकृतत्वात् पदव्यत्ययः ततः पूर्वपदेन जनधारय सास्य द्यार्द्धवर्षस्य पञ्चवर्षस्य क्षुप्तुमनिकरस्य पुष्पराशे सात्र चक्रवर्णपरिकरपुत्री
चित्रमाद्ययकारिण आनूत्सेप्रभावेन आमुयावदुत्त्वप्रभाच्च प्रभाकोपेतपुरुषस्य चतुरश्रुलपरचतुर्विंशत्यनुसङ्गयोगोत्पत्तिसौलनेनाष्टविंशत्यनुसङ्गप ते
न नृमाना सात्रा यस्य सत अवधिनामयोदयानिकर विसार कृत्वा चद्रप्रभाचद्रकांता यज्याचिरोरका वैदूर्याचिवाशतायजानि तन्मयो धिमस्तो द्यो
यस्य सतवा स काचनमचिरव्याना मन्त्रयो विद्धिग्यारवना क्षानि विच कृष्णगुहः प्रतीतः कद्रुवर्द्धोहागुरुकः सिद्धञ्च क्षीया यो धूपो गन्धोत्तमः । सी
रन्मोत्कृष्टः एषविद्योपचपरनिपातः प्राकृतत्वात् नेनानुब्ध्या निष्ठा व्यासेत्यर्थः ता चगद्गे विद्योवचमुसये सच व्यवहितसवय सौन धूमवर्त्तिचपू

गगद्गहिष्मकरयल्लक्ष्मिष्ठ विप्यमुक्तस्य द्रष्टव्यस्य कुसमणिगरस्य तस्य चित्त जाणस्सेहप्यमाणमित्ते र्दहिनिगर
करिष्ठा चंद्रप्यहवद्भर वेरलिष्य विमलवर्ण कषणमणिरयणभसिचिप्तं कालागुरुपवर कुदरक्ततुरुक्त ध्रुवगधु
समाणुविद्वच्च धूमयहि विणिमुच्यते वेरलिष्यमय कद्रुयुअगाहाय पयसे ध्रुव दहइ २ सौ सप्तठपयाइ पञ्चो

सदकपद्मचननरधुरनिमुगभग्निकस्य कषणपद्मग्रीवकतकप्रज्जष्टविप्रमुक्तस्य द्यार्द्धवर्षस्य क्षुप्तुमनिकरस्य सत्र चित्र आनूत्सेप्रमाचभात्र अव
पिनिकरं कृत्वा चन्द्रप्रमन्त्रवेदूर्यंविमलवर्णं काक्षुमनचिरवर्णमक्तिचित्र कालाग कद्रुतुरुक्तद्रुपगन्धोत्तमानुविद्वा चपुमवर्त्ति विनिर्मुच्यत वैदूर

ततमादि श्री पट्या एववा विप्रमुक्त रहत एववा पाचवर्षाणा पूतर्णा सनोचनो तिर्हा आकर्षकारी र्द्वीचकसुधी स चपवर्ष प्रभाच्च भात्रा अवपि स
योदाइ पूतनो विकार करीने चद्रकांतरा पृरीता वैदुपयनो निनेल दहवद जेहनो सुवर्च नचिरजिकरी नासिपुनित्तयो एववो लम्बगुह कुंदर तु
स्य तेहनो पूय भद्रगन्धकरी कतनतेर्द्वी व्यास एववी पूचनी वेचिप्रते नूक्तयो शिबुने रजनव एववो धूपनी कद्रुलीषीर ने पद्मीने कथनवंतकको धूप

नमोऽपि विनिर्मुक्त देहभूयंस्य को वस वैभूयंस्यपटित स्वात्मकत्वजनकाद्याययेषु अङ्गारपुमससर्गजमिताविधायता प्रादु
 भवेत् । कहुत्युक्तपायाः सक्त प्रादु गृहीत्वा प्रपलच्छाद्वियमाहो घूपदहति घूप दग्ध्वाथ प्रमाज्जादिकारणविशेषेण सन्निधीयमानमपि चक्ररथ इ

सकृद् २ वा धामजाणु अचंचद् जावपणामकरंद् २ वा अ्याउहघरसाळाच पान्निगिरकमद् २ ता जेणेवया
हिरिअ्याउयठाणसाळा जेणेय सीहासणे तेजेवउवागच्छ २ वा सीहासणवरगए पुरत्याभिमुहे सणिसीअ्यइ २
ता अ्यठारससेणिप्यसंजीनें सहावेद् २ ता एव वयासी स्त्रियामेव मोदेवाणप्यिया । उरसुकउछर उछेठ

भ्रमेनय कञ्चुक् (पूपाधानपात्र) मगदमयलोपुप दृष्टति दग्ध्याससाधुपदानि प्रत्यपसपति प्रत्यपसपति याधारप्रधान करोति
 कृत्वा आपुपगृहशाखायाः प्रतिनिकासति प्रतिनिकास्य यत्रैव बाह्योपस्थानशाखा यत्रैव सिंहासनं सौख्योपायश्चति॥ उपायगत्पुं सिंहासनययगतः
 पूर्वान्निमुलो सनिपीदति सनिपदा अष्टादशश्रेणिमन्त्रोः योः शब्दापयति॥ शब्दपित्वा एवमवादीत् । किमनेन मोदेवानुप्रियाः । सञ्चुक्तोऽरकरा उरकरा

प्रतें दहइ सातझाठ पनपाको ठसरइ पाको ठसरीने ठावो ठीबइ खोकरइ करीने आउछपर साक्षाभाइयो नीकअइ नीकअइने
जिहां बाइसी लयछाय ते मेसबानी सभाइ जिहांबसी सींहासलखे तिहा आवइ छावीने सींहासनखिदें गयोयको पूयंदिसि सामथो खेसे दोसीने
अठारि मीखि कुंसकारादिक अठारखर्च प्रभेखिते सोहना अतरमेइ (कुमकार १ पटइला २ सुयर्षक राय ३ सुइकाराय ४ गन्धवा ५ कासवणा ६ भाला
गाराय ७ कथकाग ८ १ त मोलिछाय ९ यएभवप्यथारायमा सम्राभखिआ अइख भवप्यपारे कारुअखे पचस्थानी २ चम्मयर १ जतयीलग २ गखिय ३
खिपय ४ तइबकसारा ५ सींकाग ६ गुछार ७ भिझा ८ थोयर ९ बकाइअठवस ३ य अठारामेखि प्रकोखिबखेआणवा) तेइने तेहायइ तेहावीमइ एइ
वो कहवो इउ पिम उतावसायबने आहो बेवापु प्रिय शुक्रदोख ते रहित । करारहित सतठयो करदहादिक बेवोनहो प्रियकिपयो नियोपमइरी रा

स्य कमपारय सास्य तपाकचपहो मैपुनसरजे गुरुबुम्बनाथावै युवत्याः पञ्चांगुलिभिः कोशेषु ग्रहण तव्यायेन गृहीत सायातननन्तर करतशाङ्गुप्र
 मुक्तः धन् प्रखट्टः प्राकृतत्वात् पदव्यत्ययः ततः पूर्वपदेन कमचारय सास्य दशाह्वयोस्य पद्मवर्णस्य कुसुमनिकरस्य पुगपराशे सप्त अकरवपरिकरभूमी
 विजमाययकारिण चायूतयप्रमादेन जानुगायदुस्यप्रमादे प्रमावोपेतपुठवस्य चतुरङ्गलचारयचतुर्विंशत्यङ्गलजयोद्वलमीकनेनाष्टाविंशत्यङ्गुलस्य ते
 न क्षमाता मात्रा यस्म सत अयपिमानयोदपाजिकरं विस्तारं कृत्वा अग्रमाश्रद्रकाता वज्राक्षीरका वैदूर्याविवासावापजानि तन्मयो विमलो दहो
 यस्य सतवा त काचनमद्विक्तानो मन्त्रयो विष्टिधारत्तना सावि बित्र कज्जगुठः प्रतीतः कदुरुदहीडातुठकः सिङ्गाक क्षेपा यो पूयो मन्त्रोत्तमः । की
 रभ्योत्तकट्टः अश्वविशेषपरनिवातः प्राकृतत्वात् तेनानुविद्धा निम्ना व्यासेत्यर्थः सा अश्वहो विष्टोपकसुखये सप्त व्यवहितसवय स्तेन धूमकक्षिचपू

गगइगहिअकरयलम्पठ विप्यमुक्कस्स वरुद्धवसुस्स कुसुमणिगरस्स तस्य चित्तं जाजुस्सेहप्यमाणमित्ते तं हि निगरं
 फरिष्ठा चंदप्यहवइर वेरलिस्स विमलवठ कवणमणि रयणमधिचिस्स कालागुरुपवर कुदुरुक्कसुक्क घूवगधु
 तमाणविस्स धूमयहिं विणिमुस्सते वेरलिस्स मय कहुयजगहाय पयते घूव दइइ २ सो सप्तठपयाइ पञ्चो

स्वपचदनकवरसुरमिगुत्तगन्धिसस अचपहगृहीतकरतसप्तज्जहविप्रमुक्कस दशाह्वयस्य कुसुमनिकरस्य सप्त चित्र जानुरसेचप्रमाश्रमात्र अत्र
 पिनिर्करं कृत्वा अन्धप्रमत्तवद्वैदूर्यविमलस्य काक्षममद्विक्तमिच्छि कालाग कहुदुरुक्कसुक्कद्वयत्योत्तमानुविद्धा अपूर्ववर्ति विनिर्मुक्कत वेदू

ततमाहि सी पट्टा एहवा विप्रमुक्क रहत एहवा पांचवर्णना कुलगा सनोहो तिहा आकर्यकारी हीचकसुधी त अयवव प्रमांश मात्रा अत्रापि स
 योदाइ वूसनो विस्तार करीनं अद्रकारीतरज हीरा विदुपरजनो निर्मल रहवव जेहनो बुबबं मद्विक्केरी नातिसुचित्तयो एहवो कम्बगूड कुरव सु
 ल्ल ठेहनो पूप महागम्बकारी उत्तमवेर्से व्यास एहवी पूबनी अद्विप्रते मूकटो विदुयं रज्जव एहवो पूपनो कडूळोखेब नं यहीनं उद्यमवचको पूप

द्रव्यं कुरुतुं कर्षेत्तत्त्वप्रवृत्त्यायाकषयः । अथैषा क्रियायिकयनियेपादेयः ।
 यिद्यामामनात्तयां अत्रतदप्रयेया अविद्यामानो भटागां राजपुरुषाबाभाद्याविना प्रयेयः कुरुत्वियुग्मेषु यस्यासा तथासा दृष्टतन्मूढस्य दृष्टः । कुरुतेन मि
 य नकुदंतिन राजद्रव्यं तत्वास्तियस्यासा तथातां तत्र दृष्टो यथापरापं राजपादस्य द्रव्यं कुरुदसु कारिकाणां प्रकाशपराधान्मद्व्यप्यपराधिनी ७५
 राधे अक्षय राजपादस्य द्रव्यं अपरिभा मयिद्यते परितं श्रवद्रव्यं यस्यासा तथातां उत्तमणापमर्णाभ्या परपर मन्त्राणां यियवदनीय, किंतु अस्मदेषा
 यी द्युप नृदीत्या श्रव मुक्तसनीय नित्यर्थः । गच्छिकावरे विस्वादिनीप्रधानै नांटकावैर्नाटकप्रतियदृपात्रैः कलिता यासा तथा ता अर्मेके ये तास्ती
 चराः प्रेषाकारियिज्ञेना स्तैरनुचरिता नासेयिता अनुद्वयता आनुद्वयेण यथा मादेनिकयिपितासुधूयता धादगायमुद्विष्टा नृदगा यस्यासा तथातां अ
 स्त्रानानि वात्पदामानि पुण्यमासा यस्यासा तथातां स्त्राभाः स्त्राभाः पुण्यमासा शरकार्यं नवानया आरोपणीया इत्येषः, प्रगुदिता इष्टाः प्रक्रीडिताः स्त्री
 हितुनारब्धाः सपुरजता अयोध्यायादिलनसहिताः कामपदाः कोशशदगयादिमो जना यत्र सा तथासा यिययथेजयिकी अस्तिगयेन विजयो विजय
 विजयः मप्रयोजन यस्य सातथा तां इदं मायुचरत सत्यनाराचित मदभिमेत मद्याविजय साययतीत्यर्थः, प्रत्यये हीवाइति प्राकृतमन्त्रेषु कियिकन्य
 स्तेन यिययथेजयिनिपाठः । क्वपि द्विजययथयतवद्वयवसति पाठस्तत्र यिययसुचिका येनयतो यिययथेजयतो मरुत्सास्तीति यिययथेजयत
 यिययपद्वे किमपि परतनसतत्कुरुमिति व्यजनव्यविधिते इत्येषः एतादृश यश्चकरत तस्य अष्टाद्विकानिति प्राग्यदिति । अथ अस्तिप्रयेयो य
 यत्तु सादाइ । तयचनित्यादि । सर्वपाठसिद्धि । अष्टाद्विकानिपाठपरिसमाप्त्यनन्तर किमनुद्वित्याइ । तयचनित्यादि । तत स्तद्विषय चकरय

अष्टाद्विष्य महामहिम करेह २ स्ता मम एव्य मागतिष्य स्विष्यमेव पञ्चोप्य गह । तत्तगतानु अष्टारमस्याणि

प्रमुदितप्रकाशितसपुरजनजामपदां यिययथेजयिकीं चकरयस्य अष्टाद्विका महामहिमाकराति कृत्या मभेतामःअसि । सममय प्रत्यपपय ततस्या

स्त्रीकाने विपे तापर एववा वीनाता गगरीना ननुप्यश्वित देवना ननुप्यर्धे जिह्वां यिययथेजयत करकटाभिप्रयगो करकशर एवयो चकरयनो आठ

त्याममसपा माप्ताशातितं भूयादिति चर्हासुपस्यति प्रत्यपस्यति पचापस्यति । प्रत्यपस्यति च वानभ्यानुं अहति यावत्करणात् यादियत्वायु पर
 विव्रसति निरहृ करयत्परिगमिष्य यस्य च सिरसावर्तं मत्स्य अहतिं कर्तु इति सयहः । व्याख्या पूववत् प्रथम करोति समीहितार्थसपावकनि
 रेदमितिमुच्चाप्रीतः प्रथमति । प्रथममहात्वाच आपुष्यगृहात्तातः प्रतिनिष्ठापति निगच्छतीति । पछिद्विरकमिहाहत्यादि । प्रतिनिष्ठाप्य यत्रैव बाह्या
 उपस्थानगता यत्रैव विहासत तत्रैवापागच्छति । उपागत्य च सिंहासनवरगतः पूर्वाभिमुखः रुजिरीवति उपविशति । रुजिष्य च अष्टावशमेकीः
 कुम्भकारादिमह्योः प्रमेकी सत्वांतरजेदाम् गृहयति । अह्यित्वा चैवजनादीदिति । अष्टावशमेकयमेमाः । कुम्भार १ पट्टहस्ता २ सुवस्काराय ३
 मूषकाराय ४ ॥ अन्यथा ५ कासवगा ६ नाकाकोराय ७ कत्सकरा ८ १ तम्बासिखा ८ य ए मवय्यपाराय ना रुखा नपिछा । अहवववप्यपारे काठज
 वागुपवरकानि २ चम्पार १ जलपीलग २ गच्छिज ३ टिपय ४ कचकार ५ वीवग ६ गुखार ७ मिह्या ८ पीवर ९ वखाइमठइस ३ विव्रकारादयस्तु ए
 ते ये वांतंभवन्ति । आपयीरान्प्रति विनवादीदित्याह । विप्रमेव मोईवानुपिपा । चकरवत्या उष्टाना अन्नां सुमाहरो उष्टाह तद
 स्तिपस्यां मदिभायां सानहादिका तां अहामहिनां मुठतेत्यन्वयः । इत्याच भल एनामाहसिकां विप्रमेव प्रत्यपयतति । ह्यय कनेन विप्रैववानि
 व्याकरोति । कीदृशीं उगमुच मुह्य विज्जेतव्यनांमिति राखदेय ब्रूय यस्यांता तवाता उगमुत्तरां उत्कृष्टाच तवकरोमपादीनं प्रति प्रतिवधै राजदेय

अत्रिज्जं स्थमिज्जं अभन्प्यवसं स्थवन्मकादन्निमं स्थधरोमं गणिस्थायराहुज्जं कलिस्थं स्थनेगतालायराणव
रियं स्थन्ठअमुहुगं स्थमिहाहस्थं मत्तदामं पमूर्हंअ पक्षीलिस्थं मपरजणजोणवयं विजयं येजहुअं अक्करयमस्सं

आदेयां अमेया अमटप्रवेष्टां अतस्सकुद्विधा अचरिणा नदितावरनाटकीयकलिता अनेकतासीचरानुचरिता अनुदुतचदङ्गा अन्त्यालनास्वदाना

ब्रह्मा तु भटपेत्ते नशौ कोपैना परमाविद्या आपराध करे द्रव्यतते इह विवक्षापराधे स्पेतेषु इह तुं वरेषु कोपेने नभी गच्छिनामां प्रमाण माटिक ते
येवरी वक्षि वमेक मालापर जीमवशरानुन तेवैकरी वक्षि वजाहकारे अवे कथाकस्याहव मोदक नभी कोमलाती पूजनी माला विद्या पूजेवत

द्रव्य कर्तुं कर्तृवत्तत्पदव्याख्यायैः अर्थां विक्रयनिषेधेन अविद्यमानदासत्वात् न केनापि कस्यापि वेयानित्ययः । अनेपाः कृपविक्रयनिषेधादेयं अ
 विद्यमानमात्राया अतः प्रवेष्टां अविद्यमानो नतनरा राजपुरुषाणां आद्यायिना प्रवेष्टां कुटुम्बिगृहेषु यस्यासा तथासा दहलभ्यद्रव्यं दहः कदेतेन नि
 द नकुदन्तिन राजद्रव्यं तत्कालियस्यांसा तथातां तत्र दहो यथापराय राजप्राप्त्य द्रव्यं कुदकुसुं कारखिकाना प्रकाशपरायाभ्यद्रव्यप्यपरायिनो उप
 राधे अस्मै राजप्राप्त्य द्रव्यं अपरिनां नयिद्यते परितः अत्र द्रव्यं यस्यासा तथातां तत्तमार्थाधमस्मांभ्या परस्पर नञ्चकार्ये विवदनीय, किंतु अस्मैरपा
 र्थे द्युध नृहीत्वा अत्र नृत्तस्तनोय नित्ययैः । गच्छिकावरे विंशतिप्रधाने नाटकावैनाटकप्रतिबद्धपात्रैः कक्षिता यासा तथा ता अनेके ये ताली
 वनाः प्रेक्षाकारिविक्षेपा सौतनुचरिता भासेविता अनुद्वृष्टता आनुरुत्वेऽयं यथा भार्गविकविचिनासद्वृष्टता वादमार्यनुरिहता मृदगा यस्यांसा तथातां अ
 स्मानानि चात्सदाभानि पुष्यमासा यस्यांसा तथातां स्नाभाः स्नाभाः पुष्यमासा वरसायं नवानवा आरोपणीया इत्ययः प्रमुदिता वृष्टाः प्रकीर्तिताः स्त्री
 वितुमारव्याः सपुरजना अयोध्यावासिजमसहिताः आनपदाः कोशकदेगवाचिनो जना यत्र सा तथाता विजयवैभयिनी अतिथयेन विजयो विजय
 विजयः समयोजन यस्य सातथा ता इदं मापुषयः सम्यगाराधितं नदभिमेत नद्विजयः सापयतीत्यर्थं प्रत्यये हीवावसि प्राकृतमूत्रेण कौयिकस्य
 स्तेन विजययेन इत्यनितिपाठः । क्वचि द्विजयवेजयतश्चर्यचरसति पाठस्तत्र विजयसूचिका वैनपतो विजययेजयती साऽस्यास्तीति विजययेजयत
 विजयपदवै किमपि परजनसत्तत्कृष्टमिति व्यजयव्यविपते इत्यर्थे एतादृशं यस्मैकरत तस्य अष्टादिकानिति प्राग्वदिति । अथ अणिप्रत्यये यो य
 वस्तु सादाह । तयन्नित्यादि । सर्वपाठसिद्धः । अथाष्टादिकानमहानमिनापरिसमाप्त्यनन्तर विमज्जदित्याह । ततः कद्विष्यं अकरव

अष्टादिकस्य महामहिमं करेह २ ता मम एव मागतिश्च खिप्यमेव पञ्चप्य ॥६॥ तत्पगतानु अष्टारमस्येणि

प्रमुदितप्रकीर्तितसपुरजनजनपदा विजयवैजयिनीं अकरवस्य अष्टादिकाना महामहिमाचरति कत्या अभेनायाः इति सिममय प्रत्यपयत ततस्ता

श्रीकाने विवे तापर एव वा योगीना अनुयचरित देवता समुप्यवै जिहो विजययेजयत अकरवमिजयनो करणहार एवयो अकरवलो आह

अष्टादिकायां महामहिमायां निर्वृतायां जाताया सत्यां आपुनवदशासाल प्रतिनिष्ठासति । प्रतिनिष्ठास्य च अन्तरिक्षप्रतिपद्य नमःप्राप्त यवसहस्र
 मपरिवत चक्रपरचतुदशराजाना प्रत्येक देवसहस्राधिपितत्वात् दिव्यमुदितप्रदसन्निभायेन पूर्यक्याख्या तेन आपुरयदिवाम्भारतस श्रद्धाद्वैत नमः कुर्वे
 दियेत्ययः । विनीतायाः राक्षसान्याः नप्य मय्येन सन्धभागेमेत्यर्थः निगम्यति निर्गेत्य च गङ्गानाम्याजनामया दक्षिणात्येकूले समपत्रकशयो धारयाल

प्यसणीतं नरदेखुरक्षा एययुष्मातंसमाणीतं हठातं जाय विणएण पणिसुणसि २ सा नरहस्सरखो अतिस्थानं
 पण्डिणिस्कमति २ सा उमुकुं चक्रं जायकरेतिष्ठ करवेतिष्ठ करवेतिष्ठ करिन्ताय २ जेनेव मरहेराया सेवेवउवागत
 ह २ हा जायतमाणूत्तिष्ठं पञ्चपिपति ॥ सएण सेविसेवकरयणे अठाहिस्थाए महामहिमाए निवुत्ताएस
 माणीए स्याउहघरसालातं पण्डिणिस्कमड २ सा स्युतलिस्कपण्डिखो अरकसहससपरिवुठेविस्सुतुक्रिस्सुसइस

अष्टादशयेविपमेस्याः भरतेन राष्ठाएवमुक्ता सन्तः इहाः यावत् विजयेन प्रतिष्ठापयन्ति पूर्वमुत्थ नरतस्य राज्ञः अन्तिवात् पूर्वनिष्ठासन्ति
 पूर्वनिष्ठास्य मुकुंदा सत्तरा यावत्कर्मन्ति चकारयन्ति... इत्या कारयित्वा च यथैव भरतो राजावत्रैवोपागच्छन्ति यावत्तानाञ्जलिं प्रत्यपयन्ति
 तवस्तद्विष्य चक्रत्वं अष्टादिकायां महानदिनायां निर्वृताया सत्यां आपुन वदशासायाः प्रतिनिष्ठासति प्रतिनिष्ठास्य अन्तरिक्षप्रतिपद्य

दिवसमने महामोटी भविषा महोरस्य करो नाहरी एहवी आजा सतानलोपावी सूयो तिबारे वे अठारमेदि प्रभेदिनमुच्य नरतराजाइ एहवी
 मयेवरीनें सानसहं सानसोनें भरतराजाना सनीपयवी नीकलह जाइ चार्वेनें राखनु मुंकरसत्तरनु मुबधो यावत् अष्टादिका महोरस्य करव अने
 रापायिकरावें करीनें करवीनें बिहा भरतराजा वेहावें तिहा आकव यावत् तेजाजापावी सुपइ (चक्रवर्तिना चउदरकनें नवनिषाभनें प्रत्येक २
 देवता सेवाकारी पुइ) तिबारप्पुगे सेदेवचनवी चक्रए आठदिचनो मोटीनदिना निवसतइ चक्रइ आपुनवदशासा नादिची नीकलह भीकलीनें

कारे समुद्रपायवन्ति नितटे इत्यर्थः । अथ भावः । विनीतासमर्थो हि प्राच्या वरुणी गङ्गासागरीर्यस्थाने पूर्वैः समुद्रं प्रतिशति । इदमपि सागय
 तीर्यसिंहाचयिण्या पूर्वोत्तिगं यियायुः अमुनदीतटमेव गच्छति । तत्र तट दक्षिणदिग्धतिस्तेन दक्षिणात्यमिति व्यवह्रियते । अतएव दक्षिणात्येन
 लेन पूर्वा दिक्षु सागपतीर्योन्निमुखं प्रयातं चलिता चाप्यभवत् एतच्च प्रयागप्रथमदिने यायतुशेनमतिक्रम्य स्थित तावद्वीर्यमिति व्यवह्रियते । त
 च प्रयागागुलनिव्यव्यतया भरतचक्रिणः स्वयम्भवेव निर्वहति अन्येषां तु दिव्यशस्त्रा इति युद्धाः । ततः किंजाल मित्याह । तद्वद्वनित्या
 दि । उक्ताचैत्राय । किमवादीदित्याह । किमनव भोदेवानुमिया । आग्निपेक्षमभियेकयोगं इक्षिरञ्च पदहस्तिममिनि भावः प्रतिकल्प
 दि ।

यिष्मणाएण आपूरसेचं च अवरतल चिणीश्याए रायहाणीए मझमझे ण णिगच्छइ २ ता तएण से भरहेराया
 संदिस्स चक्ररयण गगाए महाणईए दाहिणिसिंहेण कुलेण पुरत्थिम दिंसि मागहत्तियाभिमुहे पयाए श्याविहीत्या॥
 तएण से ज़रहे राया तदिस्स चक्ररयण गगाए महोणईए दाहिणिसिंहेण कुलेण पुरत्थिम दिंसि मागहत्तियाञ्जिमुहु

पञ्चदशसपरिवृत दिव्यमुदितशब्दचिन्मादेन आपूरय दिवावरतल विनीताया राजपात्याः मध्यमर्धेन निर्गच्छति निर्गत्य गङ्गाया महाजग्याः
 दक्षिणात्ये कुले पूर्वा दिगं सागपतीर्योन्निमुखं प्रयात आविरजयत् ॥ ततः समरतो राजा सद्रिष्य चक्ररय गङ्गायामहाजग्याः दक्षिणात्येकुले

आकाशश्च रज्ज्वको अपरपञ्च सङ्गम १००० देवताश्च परिवस्यो देवसम्प्रथी मानिजना शष्टे निर्घोषं करोतश्च आपूरताद्धे आकाशतला प्रते विनीता
 राजपातीने विचि २ यदेने नीकल न नीकलीने गङ्गानने मोटीमदीने दक्षिणदिशर्धे कुले तटद्वयर्धेने पूर्वदिशे गङ्गासागरने सगमस्थाने कश्च सागय
 तीपसाश्च सासतुपयु तिवार ते भरतराजा ते दिव्यचक्रप्रते गङ्गासाहमदिः ने दक्षिणदिशि कुले यदेने पूर्वदिशि सागपतीर्यसाहसुवालातु
 देवे देवीने वालतुप कोतिवारं ते भरतराजा ते दिव्यचक्रप्रतश्च गङ्गासाहमदीने दक्षिणदिशि कुले यदेने पूर्वदिशि सागपतीर्यसाहसु वाजतो दे

पत मञ्जीकुसुमत । इय गज रज प्रकरयोवकलितं भतुरङ्गिणीं अत्र चतु मङ्गलात् प्राकृतयूनेव । तसै रेवानी वतुःप्रकारं सेनां सञ्चारयत सकमुद्राकहत ।
 शीर्षप्राग्वत् । तयवन्तित्यादि । अत्र पाववत्शयान् पुरिका भरदेव रक्षा एव भुगतभावा इतुतुचचितभाकविआइति यावत् इहवाभ्युपगमयूत्रमिभना
 पाकरवधूर्तं स्पष्टमिति । अथ भठो विन्पात्राविपाशया वविपिनकावीहमाइ । तएकनित्यादि । आनयूत्र यूनेवत् । इत्येकादि । इयगजरयाः प्र
 वरादिवारवन्ति वेवराहीनि मठायोद्वार स्तेनां वलगरयइकरतिविक्षारयुं इं, इवच देशीयइष्टय तेन सुकुलयाव्याप्तया सेनया साइ मिविशेषः । प्र
 पितकीर्तिभैरतो यत्रैव वाद्योपस्थानाका यत्रैवचामियेत्वं इक्षिरज तत्रैवोपायवृद्धति । उपगमत्यच अक्कजगिरेः कठकोनितंबनाय सावसुजिननेतावत्

पपातं पासइ । २ स । इतुतुठ आय हियए कोट्टुयिअपुरिसे सहावेइ २ सा एवययासी । स्विप्यामेय जीवत्राणुप्यिया।
 छाजिसेक्कइत्थिरयण पट्टिकप्पेइ, इयगयरइपवरजीहकलिअं वाउरगिणि सेण सखाइइ, एतमाणसिअ पस
 प्पिणह ॥ तएण ते कोट्टुयिअ ओअ पसुप्पिअति २ सा, तएण से भरइ राया जेअव मज्झणअरे सेजेव उवागच्छु

पूरो दिवं मागपयोवीभिनुवं मवात पश्यति दृग्ग्राहयत्तुः यावद्भुइइरे कीदुम्बिकपुठव मयापयति राइयित्वा एव नवादीत् । विममेव
 भोदेवानुमिया । आनिनेत्वं इक्षिरजं अविक्कयपत इयगवरजप्रवरयोवकलितं भतुरङ्गिणीं सेना सञ्चारयत एतानाकलितं मत्स्यपंयत ॥ ततस्तं
 कीदुम्बिका पावतयत्पयति, मत्स्यय ततः श्वरतो राजा यत्रैव मज्जनगृह तत्रैवोपगच्छति, उपगम्यमज्जनगृह भनुप्रविशति, भनुप्रविश्य
 चं दवीर्षे इवेवत्तनुसुपयो पावत् कामवदका इवयचिको कीदुम्बिक आकाकारी पुठवनें स० तेइअकीमइ एइअठ अर्षे उतावनाअर्षेनें अइइवानु
 प्पिय । अमिनेकयोग्यं जेइक्षिरज पट्टिकपी तेपुनें वजकरी वीइरा हायी रय पुनरपला भुभटेपाकलिते वलित भतुरङ्गिको देवा वजकरो करीनें य
 गाही आका मुक्कनें पावी वीवो विवारे तेवाकरपुठव पावत् नावेकरीनें आकापाकीवुं । विवारपकीते भरतराजा विवो मज्जनगरजं विवो का

